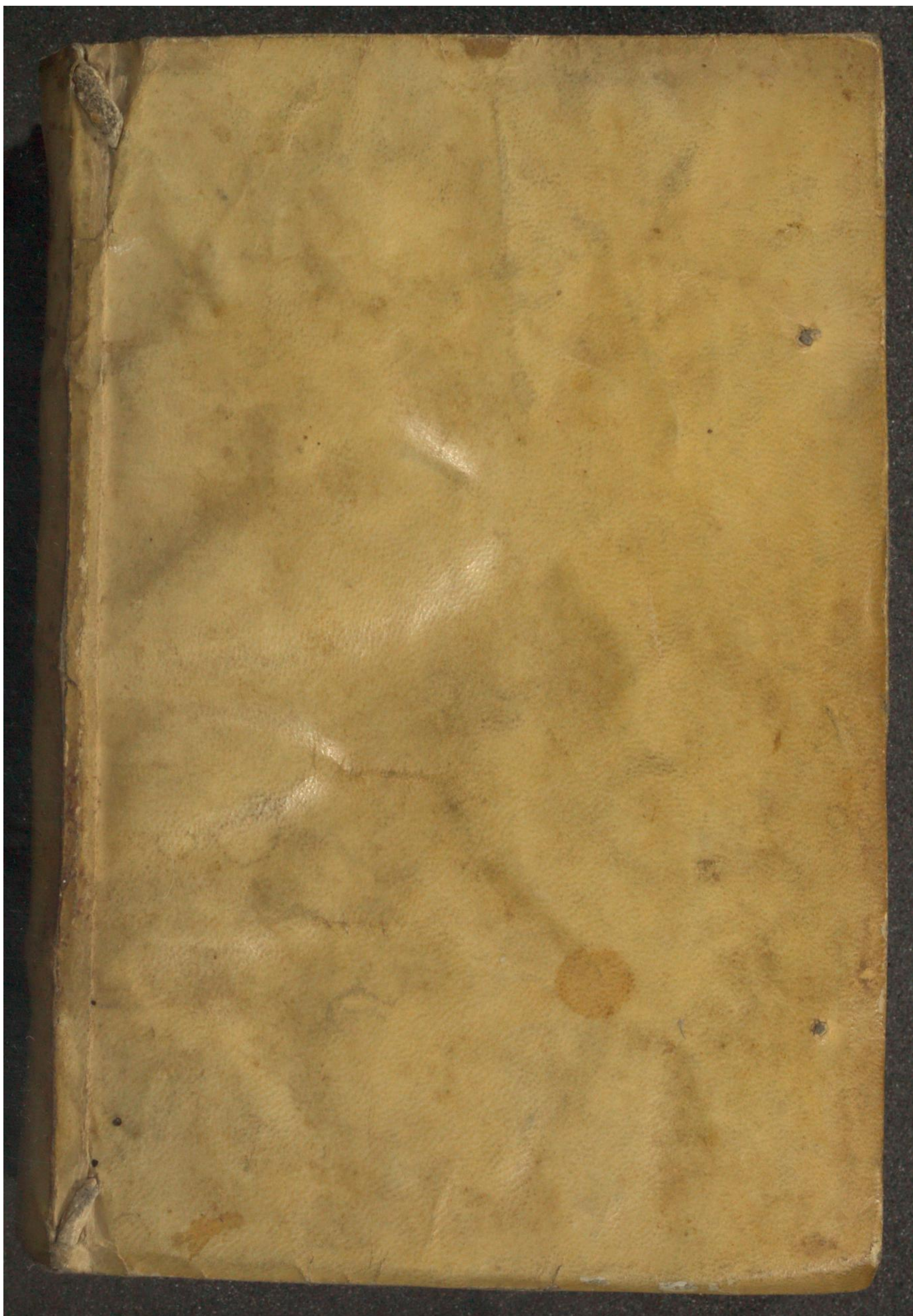
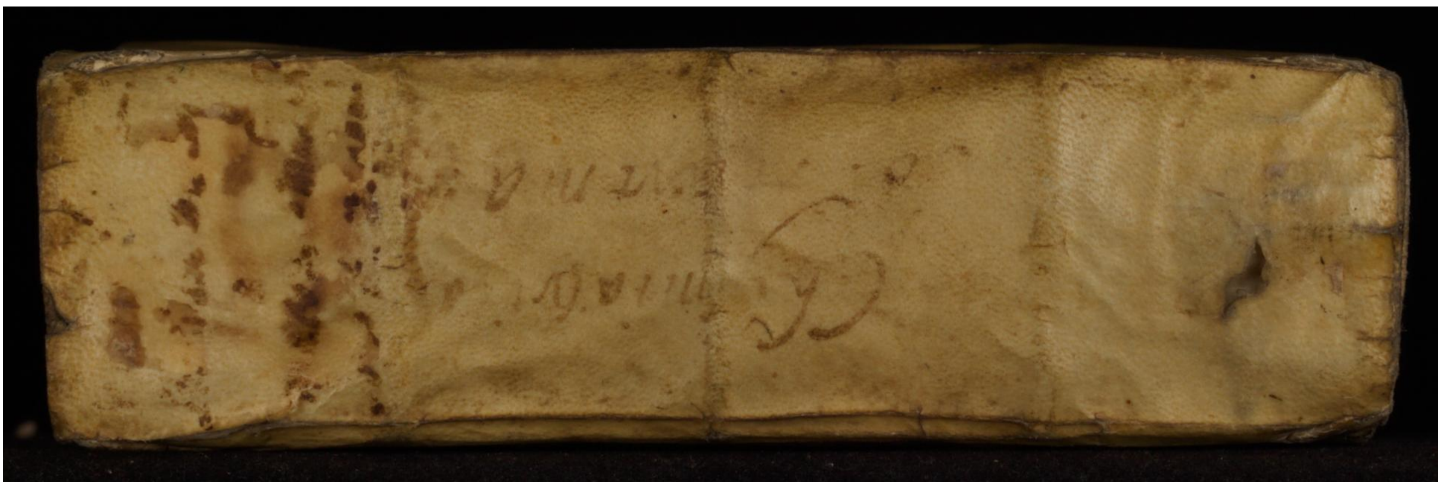

~~Jenoia d. Fo. Bui. Perug.~~

Cuoco

7481

IOHANNIS HARTMANNI

MEDICINÆ DOCTORIS ET QVONDAM CHYMIATRIÆ IN Academia Marpurgensi Professoris celeberrimi, Principúmque Hassiæ Archiatri

PRAXIS CHYMIATRICA

Edita à

IOHANNE MICHAELIS, PHILOsophiæ & Medicinæ Doctore, & Professore ibidem extraordinario: & Georgio Euerhardo Hartmanno Authoris Filio.

Huic postremæ editioni adiecti sunt propter affinitatem materiæ, tres Tractatus noui.

I. *De Oleis variis Chymicè distilatis.*

II. *Basilica Antimonij Hameri Poppij Thallini.*

III. *Marci Cornachini D. M. Methodus, qua omnes Humani Corporis affectiones ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus, Chymicè & Galenicè curantur.*

Apud Iohannem de la Planche,

M. DC. XXXIX.

ILLVSTRSSIMO AC CELSISSIMO PRINCIPI, AC DOMINO, DOMINO

VVILHELMO

Hassiæ Landgrauio,

COMITI CANTINELBOCI DECIÆ, ZYGENHAINÆ & Niddæ, &c. Reginæ, Regníque SVECIÆ Generali, Germanicæ libertatis Defensori acerrimo, Bonorum Studiorum fautori & promotori singulari,

Domino meo Clementissimo.

MAGNVM quidem esse ingenuè fateor, Illustrissime & Celsissi-

me Princeps, Domine clementiſſime, quod T. Celſitudinem pauculis hiſce adire & Chymiatrico hoc munuſculo ſalutare audeam. Sed ſi res æqua rationis ponderetur lance, propendere meum inſtitutum liquido apparebit. Cognitum namque eſt & more peruulgato receptum, quod cuncti, qui opus aliquod in lucem publicam emittere contendunt, illud Magnati & Mœcenati cuidam ſummo aut amico Piladæo, aut Patrono inſcribere & conſecrare ſoleant, idque quatuor ob cauſas; Vt nimirum hoc ipſo non modo ſua nomina, ſed & ipſius patroni memoriam immortalitati quaſi deuoueant. Deinde vt patrocinium aduerſus liuidos caninoſque dentes, qui ſemper Theoni-

no dente aliena rodere ſolent; ſua verò cernere, ac nihil, niſi quod ipſi faciunt, rectum putare aſſolent, ſibi comparent & acquirant. Vt porrò illuſtre aliquod operi ipſi præfixum nomen ſit, inſtar hederæ, ſub cuius ſigno, tanquam generoſum vinum repoſcatur, collaudetur & vendatur. Vt tandem obſeruantiæ & gratitudinis debitæ pro acceptis beneficiis teſtandæ publicũ ſit monumentũ, & patroni humanitas & munificentia eluceſcat.

Hæ ipſæ cauſæ & me impulerunt vt T. C. Praxin hanc Chymiatricam parentis mei piæ memoriæ inſcribere & conſecrare animum inducerem. Nam ſi tanta tamque varia in parentem meum pię memorię, inque me collata ingentia beneficia Alexandrina recenſere

vellem, dedicatoria hæc in volumen concresceret. Quare vt aliqua ex parte saltem, (quandoquidem ex toto impossibile est) gratum me erga T. C. exhibeam, praxin hanc Chymiatriciam inscribo, dico, dedico & consecro, submisse rogitans, vt sub T. C. patrocinio prodire, permittere & contra aduersorum Misochymicorum obtrectationes & calumnias praxin hanc ea, qua pollet authoritate & potestate, defendere velit. Valeat T. C. ad Nestoris annos ad Dei gloriam, Reipublicæ Christianæ, libertatis Germanicæ defensionem, patriæ protectionem, sub indesinenti DEI Ter Opt. Max. tutela, qui solus gubernationes felices efficere potest, qui sapientiam, per quam principes regunt, fortitudinem, per

nem, per quam hostibus Ecclesiæ & libertatis Germanicæ se opponunt, oppugnant, largitur. Cassellis Anno 1633.

Ill^mæ Celsitudinis

Subiectissimus & obseruantissimus cliens

Georgius Euerhardus Hartmannus Philochymicus.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

CVM praxis isthæc Chymiatrica clarißimi & excellentißimi Domini Doctoris Ioannis Hartmanni à diuersis & etiam exteris nationibus maximè desiderata, modò autem impressa ad manus meas peruenerit, exemplaria autem in copia propter tumultus bellicos, præsertim in inferiore Germania, Anglia & Gallia haberi non potuerint, consultum fore putaui, amice Lector, illam ipsam annexo de oleis arte Chymica destillandis tractatu nouo, in nullius tamen præiudicium vel fraudem sed potius ad maiorem autoris laudem & Reip. commodum ob materiæ præstantiam & affinitatem in hanc commodiorem formam conjicere & typis recudere. Quod vt æquè bonique consulas, obnixè rogo.

PRO-

PROOEMIVM.

FELICITER in praxi Chymiatriaca processuro ad 2 respiciendum. 1. Vt bene cognoscat morbum. 2. Vt remedia conuenientia & selectiora in promptu habeat. Prius cognoscitur ex Pathologia; Alterum ex Therapeusi; quæ tamen præcipuè est Chymica. In Pathologicis doctissimus Fernelius est consulẽdus: In Therapeusi quæ in primis Pharmaciam spectat hoc loco præstant chymica, scilicet specifica & quidem εὐπόριστα, in quibus duobus tota ratio medendi chymica consistit. Antequam igitur ad singularũ partium morbos & symptomata perueniamus, nõ erit inutile præmittere vniuersalia medicamẽta in certas classes redacta, ex quibus vniuersales curationes particulariũ morborum petẽdæ. Cum autẽ in Medica Praxi frequentissima intentio sit Euacuatio: Medicum eãdem per medicamẽta cita, tuta & iucunda ritè admin

ſtrare callentem principalem Praxeos neruum callere meritò arbitramur. Igitur de morborũ principalium cura tractaturi, operæpretiũ erit, vniuerſalia illa euacuãtia, quæ in ſingulis quaſi morbis offerenda, præmittere.

Cùm autem natura per 4. vias ordinariè morbi minerã expellere ſoleat. 1. per ſuperiora: 2. per inferiora: 3. per veſicã vrinariã, & 4. per ambitũ corporis Medicus naturæ miniſter eã in his meritò imitatur, & propterea 4. euacuantium medicamẽtorum claſſes cõſtituit, ſcilicet Vomitoriorum, Purgantium, Diureticorum & Diaphoreticorum, atq; hæc pro diuerſitate ſubiecti & morbi ſcilicet ex vegetabilibus, nunc ex mineralibus depromit.

Quemadmodum autem in ſingulis morbis hæc in vſum veniunt, ita ſæpius ob virium imbecillitatem, aut doloris vehemẽtiam nunc æger confortandus, nunc dolor mitigandus, nunc confortãtia & anodyna adhibet, quæ particularibus curis præmittenda.

DIGE-

DIGESTIVA.

INter Digestiua familiaria præter cætera in dogmatica Medicina vsitata interdũ etiã ab ipsis ægrotis requisita maximè in vsu sũt: Tartarus Vitriolatus in primis à Crollio descriptus, ex quo est digestiuũ ibid. Istud eo modo in vino sc. dissolutum, cum passulis & cinnamomo coctum, quẽ docet Crollius, paratum, etiam ostẽsum vnicũ est, quod debito modo exhibitũ, in morbis contumacibus & chronicis digestione & mitigatione egentibus plurimùm potest.

II. Est Crystallus Tartari à Quercet. sæpe laudatus, & hactenus vsu quoque confirmatus, vulgò vocant Cremorem Tartari. Eius vsus quoque valdè cõueniens morbis multis, digestione opus habẽtibus: in primis verò ad calculum renum vel vesicæ, de quo infrà maximè est accommodatus. Dosis huius est à ʒß ad ʒj. In melancholia summũ est deopilatiuum tam alui, quàm Tartari in venis Mesaraicis stabulantis. Datur in iusculo carnium vel vino sæpius dosin reiterando. *Tartari Crystall.*

VOMITORIA.

Inter Vomitoria primum tenet locum *aq. Benedicta* à Martin. Rulando propriè ita dicta.

II. Est *Syrupus ex aqua Benedict.* de quo in notis ad Crollium.

III. *Sal album*: huius autem vsus rarior; à ʒß ad ʒj. in aqua menthæ aut hordei dissoluta vomitum mouet *Vitriolum album* si purius desideras, dissolue illud in aqua cent. min. solutũ filtra, coagula, iterũ solue, filtra & coagula idque tertia vi- *Sal albũ.*

ce. Vltimò dissolue in aq.rosſ.solutum filtra, & in cineribus calidis per 6. dies digere, fæces fundum petentes separa, quod clarum euapora ad siccitatem. Dosis ℈ij, cum conſ.Roſ.vino, hydromel.vel ptisana addito ad libitum Syr.acetoſ.vel oxymell.

IV. *Gilla Paracelsi*, vt extat apud Croll.

Vomitorium Plateri. V. *Vomitorium Plateri ex nucibus viridibus*, Raphano & acet. vini.

℞ *nuc. jugland. circa fest. Ioh. collectar.*
rad. raphan. an. part. ij.
aceti vini destillat. part. iij.

Conquassatis nucibus & raphano fiat digestio leni calore per dies 5. vel 6. postea distilla per Alemb. ex B. Doſ. ʒiij. ℥ß, fortificatur cum aq. bened. dimidia dosi, vel etiam 3. aut 4. parte.

Vomitiu. Conradinum. VI. *Vomitiuum Conradinum*, de quo ad Croll.

Ramenta Vnguiũ. VII. *Ramenta vnguium*, in vino vel alio liquore.

NB. In hydrope si segmenta vnguium digitorum & pedum vmbilico ægri imponantur, miraculosè dicunt aquam expellere, D.C. H. Basil.

Coagulũ Asari. VIII. *Coagulum Asari*, ex asaro toto, h.e. rad. & fol. cum spir. vini extrahitur tinctura, quæ cũ Sale purificato eiusdem coniungitur, & facta in MB. lẽto igne digestione sp. vini in B. abstrahitur ad consistentiam vel coagulum.

Alia præparatio. CLARIVS: Mense Maio ℞ rad. asar. q.s. cum foliis, quæ in vmbra diligẽter exsiccẽtur & earum pars quarta cõquassetur, postea & ipsi in phiola affũdatur sp. vini rectificatus, vt 4. dig. emineat: Phiola optimè obturata in loco calido ponatur, vt spiritus vini colore è viridi flauo tingatur.

tur. Spiritus tinctus decãtatur à fæcibus & in vase clauso seruatur. Ex partibus residuis tribus in cinerem combustis aqua calida Salem extrahe, hic siccatus in Crucibulo ad ignem patentem funditur. Remotus fluens ab igne soluitur in aq. calida & digeritur, iterumque exsiccatur. Huic sali tinctura suprà (pag. præced.) parata prius per chartam bibulam filtrata, superfunditur, & in cucurbita sp. vini igne lento abstrahitur ad consistentiam mellis. Huius ℈j ad ℈ij vel ʒj, in ptisanæ iusculo exhibetur, hydromel) hydreleo in morbis, vbi vomitiuis opus est. Alij tantùm folia Asari num. iiij, in vino per horas 6. aut 8. macerant, vinumque leniter expressis foliis exhibent sine molestia vomunt. *fol. Asari.*

IX. ℞ Antim. ℔j, succi berber. ℔vj. stent in sole aut loco calido per mẽsem vnum, postea succum effunde, extrahe aq. ad consistentiam syrupi, quem reserua ad exsiccanda vlcera. Olei residui gut. 20. ad summum mouent vomitũ absque violentia: Frequens est VVertenbergero Basileæ. *Oleum Antimonij cum Berber.*

X. Aqua Vomitoria præstantissima: ℞ Vitri Antim. hyacinthin. more Matthiol. præparati & in puluerẽ subtilem redacti, Salis Cardui ben. an. gr. XL. aq. Veron. ℥v. aq. Cinam. gut. XXX. infundãtur in B. tepido per hor. 24. postea colentur per chartam & seruentur. De quo patienti 3. 4. 5. vel 6. ℥, secundùm quod repletus, robustus, facilis, vel difficilis fuerit ad purgandum, detur. *aq. Vomitoria præstantissima.*

XI. Vitriolum vomitiuum simul & purgãs in febribus laudatissimum remedium, & purgans frigidum Angeli Salæ. vide notas ad Croll. *Vitriolũ vomitiuum.*

XII. Aqua Benedicta Rulãdi etiã insigne Vo- *Aqua Be-*

mitoriũ est quod ita paratur. ♃ hepat. antimonii ex ant.& Vitriolo part. æq. facti per hor.5. in aq. ebulliat, hinc resideat & aqua clara à fæcibus separata per pannũ laneum trajiciatur & relinquatur per noctẽ, vt resideat rubedo in fundo, aut inspargãtur gutt.aliquot aceti, vt rubedo ad fundũ præcipitetur. Aqua Vitriolo imprægnata separetur, aliaque affusa lauetur, vt omnẽ salsedinẽ Corpus deponat, aqua decantata exsiccetur crocus. Eius ℈j, maceratur in ℥iiij vel v, vini albi, alterius-ve liquoris conuenientis in loco calido per noctẽ, aut si statim opus habeat, bulliat in eodem liquore, Colatura propinetur calida vel frigida. Vires & vsum, cautelasque huius vide in notis ad Crollium.

Extract. Ellebori. XIII. Extractum Ellebori.

♃ *Rad. cyclam. bryoniæ an.* ℥ij,
Ellebori albi ℥j.

probè mundatas, lotas, vicissimque exsiccatas cõminue in puluerem, cui affũde sp. V. ad eminẽt. 4. digit. digerantur in loco calido per 3. dies. dein lẽtissimo igne sp. V. destilla, & caue, ne ignis vehementia materia comburatur. Quare præstat eam, cũ ad mellis cõsistẽtiã destillata est, eximere, & in scutella vitrea leni calore exsiccare. Materiã exsiccatam vicissim cõminue, & spiritum V. antea abstractum reaffũde, relinque in calido per 2. noctes, postea filtra, liquorem filtratum vsui reserua. Eius gutt. 6. vel 8. in haustu aquę tepidę, vini, aut si fortius desideres vomitorium, decocti sem. Raphani cum syr. acetosæ simpl. ad libitum exhibentur, ad excitandum sine animi molestia vomitum.

Electuar. XIV. Electuarium Antimonij.

♃ Vi-

℞ Vitri antimonij per se sine borrace fusi in tenuissimū puluerem redacti ℥ij, instilla sp. vitrioli ʒij, ac misce diligenter in mortario vel super porphyrium, & postea puluerem in scutella ad lentū ignem exsicca. Hunc puluerē misce cum specieb. enumeratis à Crollio in Electuario Antim. *Antimonij.*

XV. Non dissimili virtute præditi sunt fl. antimonij & vitrum eiusdem si per noctē infundantur in vino vel alio liquore conuenieti (v.g. in aq. Cardui bened. ℥iij, Cinam. ℥j) à ℈ß ad ℈j, & manè vinū clarū decantatū exhibeatur: si v. in promptu vomitiuum habere animus sit, infundi possunt ℥j flor. antimonij vel Croci vel vitri, in ℔iiij vel circiter vini albi, aut aq. Cardui bened. addita pauca aq. Cinam. & in vase bene clauso adseruati. Liquoris, cum opus, dabis ℥iij vel iiij. Colentur & exhibeantur vel per se, vel cum syr. acetosę vel oxymel. simpl. *flor. Antimonij & vitrum.*

XVI. Alij Gummi guttæ gr. aliquot (3) cum gut. ij ol. Cinam. aut aq. eiusdem in pingui iusculo ex hibent. *Gummi gutt.*

NB.

Si vomitus vt purgatio à datis his medicamentis nimium subsequatur, præsentaneum est remedium potus lactis cocti cum pane, aut cochleari. Syr. de mastich. aut Theriaca antiqua statimque cibum aut panem tinctum vino grosso exhibere. Prodest etiam Emplastrum de crusta panis vētriculo imponere, & plantis pedum: Præsentaneum quoque remedium est, si offeratur pil. j. laudani opiati: Interdum prodest, si æger ad vomitū non admodum procliuis est, naturam iuuare iusculo exhibito sine pane, aut aq. hordeacea, hydreleo.

CATHARTICA VEGETABILIA.

Puluis Diasenæ.

I. Puluis Diasenæ laxatiuus.

℞ *fol. sen. mund.*
Crem. Tartari ana ℥j,
Sem. anisi,
Caryophyll.
Cassiæ ligneæ,
Galang.
Diagr. an. ʒj.

pulueriſa ſubtiliſſimè. Doſis à ʒß ad ʒjß in ſubſtãtia ad ſummum in conuenienti liquore. In infuſione doſ. eſt ad ℥ß.

Panchymagogon vegetabile.

II. Panchymagoga vegetabilia Crollij, & illud quod à me additum eſt, aut aliud, quod ex vtroq; componitur. Doſis à gr. xvj ad ʒß, videatur in notis Crollianis.

Extractũ Rhabarbari.

III. Extractũ Rhabarbari, quod nullo alio modo fit, quã per aq. Cichor. vel Endiu. aut Cẽt. min. cum gutt. aliquot ol. tartari ſine vlla compoſitione alia. A cui tamen illud poteſt neceſſitate requirente cum diagr. it. cum guttæ gum. Elaterio, pręparatis, nempe per leuigationem in marmore cũ gutt. aliquot ſp. vitrioli & ol. aniſi, fœnic. Cinam. angelic. citri pro ratione morbi & patientis.

Extractũ Senæ.

IV. Tale quoque eſt extractum ſenæ cum aq. Cinam. eodem modo cum extr. Rhabarb. paratum. Doſis horum à ℈j ad ℈ij.

V. Extractum Mechocannæ cum aceto factum, & ad piceam ſubſtantiam redactum.

VI. Extr. radic. Eſulæ min. eodem modo paratum. Vide notas ad Crollium.

Elleb. nigri.

VII. Extr. rad. Elleb. nigri veri cum aq. maior. vel meliſſ. & ol. tartari. Doſ. à ℈ß, ad gr. xvj. vel

etiam

etiam xx. nonnulli extrahunt cum vino bono. vide Crollianas notas.

VIII. His annumerantur rad. Ellebor. præparatæ per phlegma vitrioli quod absoluitur hoc modo.

℞ Rad. elleb. veri, irrora cum phlegmate vitrioli, quod nẽpe in rectificatione sp. vitrioli primo loco prodit, pone in scutella vitrea ad lentum calorem cinerũ, subinde cum spatula lignea mouendo. Fœtor nimirum exhalans ex ipsis radicibus earum venenositatem secum rapit: perge irrorando ampliùs, & detinendo in leni calore, donec nempe fœtor omnis abactus, radices relinquat grati odoris, & summè nigricãtes. Exsiccentur leniter, quanquam subinde quasi madore perfusæ maneant. Dos. à ℈ß ad ℈j.

Radicum ellebori præparatio.

IX. Extract. Colocynthidos.

X. Scammonium simul cum aceto elaboratum, aut Extr. scamm. per se simpliciter cum aceto factum. Dos. à gr. viij. ad xij.

XI Huc referendus est spir. vitæ aureus Rulandi, qui nil aliud est, quàm essentia trochiscor. Alhand. cum sp. Vini Maluatici i.e. Maluatico distillato extracta. Dos. à ʒß ad ʒj.

XII. Specificum purgans Paracelsi. Vide notas ad Crollium.

ELECTVARIVM DE foliis Senæ.

℞ Cinam. el. ʒvj, fol. sen. Or. s.s. ʒv. F. infusio in vini generosi ℔iiij per biduum in loco tepido. Hinc leuiter bulliant & exprimantur. Cum colatura extrahe pulpam passularum in aq. coctarum. ℥ix adde pulpæ cassiæ ℥vj, & si fortius desideras

Elect.lenit.℥ij ol.nuc. mosch. per expreſſ. fact.ʒß. F. Elect. Doſis ʒvj ad viij vel x per ſe, vel cum ʒß ad ℈j diatartari.

PANCHYMAGOGON VEGETABILE.

♃ Colocynth. inueterat. ab arillis & nucleis purgatæ ʒvj. fol. ſen. Orient. ſine ſtipitibus ℥iiij, Rhab.℥ß, ſem.Ebuli ℥jß, rad.Elleb.nigr.præparat. agar.throchiſc.an.℥j.Cinam, Caryoph.an.ʒij.Cõtuſa infundatur in ſp. V. non rectificato ad eminẽt.3.digit. mattracio optimè clauſo per 16. dies in loco calido digere, vt ſp. V. tingatur, tinctũ effunde, aliumque affunde toties, donec non amplius tingatur. Hinc ♃ Elaterij ℥ij, aloes ſuccotr. ℥j, infunde in ſp. V. bono additis aliquot guttis ſp. Vitrioli aut ol. Sulphuris per Camp. per dies in loco calido, matracio exacte clauſo. Hinc materia per filtrum traiiciatur, digitis exprimatur & inſpiſſetur calore lento, atque cum extracto ſuperius facto coniungatur. ♃ Etiam ſcammon. optim. q. v. in marmore tenuiſſime tere, & imbibe ſp. vitrioli addendo gutt. aliquot ol. aniſi (e. g. ad ℥j ſcamm. additur ſp. vitrioli vel olei ſulphuris ℈ß, ol. aniſ. gut. 6.) diligenter ſubige ad maſſam inſtar picis viſcidam. Hęc tinctura optime corrigit ſcammonium. Nam cum exſuperante calefaciendi poteſtate polleat, quæ à Mercurio & Sale volatili dependet, hac via mordicans Sal per mortificationem ab actione contraria ſp. vitrioli & ol. aniſi profecta, retunditur, & ad beneficam operationem redigitur. Maſſam dictam cum aq. roſ. aut Maioran. extractam ad ſiccitatem euapora. ♃ nunc Extractum ſuperius pulueriſatum, & adde Extr. ſcã. ʒvj, ol. nuc. moſc. per expr. ʒij, M. in mortario

tario & ad vsus serua. Dosis à gr. xiij ad ℈j vel ʒß in forma pilul. in prunis aut passulis vel pomo cocto. Potest etiam Extr. scammo nij solum propinari à gr. xij ad xx. cum syr. Ros. solut. in pilul. redactum. Purgat etiam leniter & sine molestia. Idem etiam Extr. potest vicem supplere Colocynth. ad incorporandum Mercurium quouis modo præparatum.

EXTRACTVM SEV RESINA *Scammonij.*

℞ scamm. opt. ℥j in mortario, reduc. in puluerem pistillo oleo amygd. d. illito, in matracium pone superfundendo aquam Endiu. vel Rosar. ad emin. 3. dig. in loco calido per 3. dies vas optime clausum reponatur. Aquã colore obscuro tinctã decanta à fæcibus, filtra & in calore blandissimo aut MB. menstruum aufer, vt remaneat Extract. Scamm. in forma pulueris. Huius gr. iiij. v. vj. cum ℈j tartari vitriolati exhibe, vel quod melius:

Tartarus vitriolatus tincturâ scammonij impręgnatus. ℞ postquam tincturam scammonij filtraueris, eam cum ℥ij tartari vitriolati coniunge, coniunctam in B. loca, menstruumque inde ad siccitatem euoca. *Tartarus vitriolatus Scãmoniatus.*

Purgat per inferiora, & omnes obstructiones tollit, si misceatur cum Cathartico v. gr. panchymagogo vel offeratur in syr. rosar. sol. vel violarum vel melle rosar. solut. Vt: ℞ tartari vitriolati ℈j mell. ros. solut. ℥j, vini Enulati ℥ij. M.

In hydrope ad crassos & serosos humores expurgãdos: in febribus Melancholicis & phlehmaticis commode datur cum oxymelle elleborato, & aq. vel decocto buglossæ. In Quartana pręmissis vniuersalibus vtiles sunt pilulæ subsequentes.

Pillulæ in quartana.

℞ *Extr. Chamædr.*
Cent. min. an. ℈ ß,
Pip. nigr. gr.iiij,
Ol. anis. gr.iij,
Cinam. gr.ij.

M. accipe vnam atque alteram horis matutinis.

Cremor tartari assumitur in iusculis conuenientibus, aut in quibus rad. fœnic. petroselin. fuerint decoctæ, à ʒß ad ʒj aut etiam ʒij. Stimulus adiici potest ex sale gem. vel diagr. Exempl. gr. ℞ Crem. tartari ʒj, diagr. gr. iij, M. in iusculo, 3. horis ante cibum exhibeatur. Vel ℞ Gum. gutt. gr. vj. Crem. tartari ℈j M.

In Melancholia Hypochondriaca nihil felicius: Nam si aliquot diebus eius ʒß vel ℈ij, in iusculo cum Capparum decocto exhibeantur, & exterius ad hypochondr. sinistra emplastrum ex Ammoniaco gummate in aceto scillitico applicetur, senibus maximè & qui obstructâ sunt aluo, conducit.

In obstructionibus ℞ Crem. tartari ʒß, tartari vitriolati ʒß. vel Crem. tartari ʒiiij. sal. absinth. ʒj. F. puluis.

Insigne euadit Catharticum, si tartari Crem. ʒß, tart. vitriol. ℈j addatur in bile educenda, Extr. scamm. gr. viij. vel x. in iusculo vel vino, nõ tantũ omnes impuritates laxando aluum educit, sed & summum est aperitiuum, vnde loco digestiui vel deobstruẽtis, in quibussuis obstructionibus exhiberi potest, ante vsum Catharticorum. Modus exhibendi talis est: ℞ Crem. tartari ʒß ad ʒj. tartari vitriolati à ℈j ad ʒß. Detur in iusculo, si loco aperitiui vel digestiui vti iis velis, dentur bis in die ad ʒj

ad ʒj, tribus horis ante pastum cum iusculo vel Elect. de senna ʒij, aut cum syr. de Canella vel alio quocunque appropriato Electuario liquido aut syr. Patiens eo sumto parum deambulando se exerceat.

ANISVM LAXATIVVM.

Anisum laxatiuum fit, quando Confect. anisi ad ℥ singulas ℈ij scamm. puluerisati (& si lubet mercurij vitæ aut dulcis ad libitum) adduntur. Item non videtur incongruum, si cum infus. flor. antim. aut croci Metall. aut vitri antim. dissoluatur saccharum, quo ad confectionẽ vtimur (sed hoc modo Cathartica erunt) cum sacch. ros. vt docet Crolli. inter conficiendum aspergantur. Aut si vis præparetur scammonium h. m. Inter puluerisandum inspergantur gut. aliquot sp. vitrioli, exactè trituretur, exsiccetur scamm. iterumque pulueri-setur. Dosis anisi à ʒj infantibus & aliis. *Anisum Laxatiuum.*

PASSVLAE LAXATIVAE.

Passulæ laxatiuæ fiunt, si in decocto quocumque purgante passulæ macerentur: maceratæ pro quantitate decocti imbibiti adsumuntur. Eas si fortiores desideras, adde infus. flor. antim. vel vitri antim. aut quod melius, Croci Metall. ad libitum.

CATHARTICA
Mineralia.

I. Mercur. Dulc. seu Panchymagog. Quercet. fortificatus cum Mercur. vitæ, ita vt gr. xvj. istius capiant gr. ij Mercur. vitæ.

NB. Hæc mixtura diligenter marmore per aliquot horas est læuiganda, sic enim vis vomitiua Mercur. vitæ torpet, & ille cum Mercur. dulc. tantũ per inferiora purgat blãdè.

II. Pilulæ ex flor. antim. correctis tantum per inferiora purgantes.

III. Puluis Emeticus seu Mercur. vitæ vel flores butyri antim. qui etiam inter vomitiua locum habent, quantum & vomitionibus & purgationibus indulgendũ. Tales sunt fl. antimonij correcti, seu in oleum butyraceum conuersi, & in aq. communi præcipitati. Vis enim vomendi adimitur, si aliquandiu cum Sale cõmuni lęuigentur in marmore, & posteaquã Sal per edulcorationẽ cum aq. cõmuni fuerit ablatum, puluis residuus in cõsueta priori dosi exhibitus tantũ aluum mouet.

IV. Sol vitæ vel præcipit. à Rhenan. pag. 34. & 35. Sol puteo emergente descriptus.

V. Mercur. Crollij.

VI. Arcanum Corallinum Paracelsi in Basil. Crollij elaboratum.

VII. Oleum antim. dulce. antim. calcinetur ad summam albedinem, dein acetum (alij sp. vini sumunt) in Baln. essentia salina extrahitur, abstrahitur acetum & aq. pluuiali de nouo eadem essentia extrahitur, traiicitur per chartam bibulam aliquoties. Hunc laborem repetẽdo fit Sal nitidissimum, quod in cella frigida liquescit, & soluitur in ol. rubicundum, quod instar sacchari dulce. Huius gut. vij per aluum clementer purgant.

℞ Antim. fusum cum Marte, & postea calcina cum sulphure, postea per se, vt pro vitro, & habes ol. antim. dulce adstrictiuum.

Succinũ. VIII. *Succinum* Antim. Mercur. vitæ vulgaris in retorta partes volatiles igne lento euocari, & in oleo destillari possunt, reliquum si in Crucibulo fundatur, consit inde vitrum colore succini fere.

Dos.

Dos.gr.ij, vel iij per se vel infuso.

IX. *Vitrum purgans.* Vitrum antim. in veram Chilistem laxatiuam abit modo sequenti : ♃ Vitr. antim. puluerisati ℥j, instilla sp. vitrioli opt. rectif. ℥j. M. diligenter in mortario & in catino ad ignẽ lentum exsicca, & denuò eandem quantitatem sp. vitrioli affunde, atq; iterũ exsicca, idq; septies repete, semper prouidendo, vt puluis bene exsiccetur. Interim ♃ mastich. ℥j, affunde illi sp. V. ℔j digere per 4. hor. Hinc sp. Vini decanta, atq; in eo vitrum antim. præparatum per 3. dies macera. Hinc flores seu Vitrũ cum sp. V. in crucibulum inde, & sp. V. accende, vt totus flagret, quod vt eo rectius fiat, cũ flammã non amplius concipit materia, in igne rotæ colloca crucibulũ, vt totus sp. V. exhalet. Puluis residuus lento igne cinerum per 12. hor. in scutella vitrea exsiccetur. Dos. à gr. iiij.

Vitrum antimon. purgans.

Dicta hæc Medicamenta vt cum maiori voluptate assumantur, misceri poterunt cum conseru. Rosar. aut quacunque alia, aut Cons. sacch. rosat. ad iustam consistentiam. Cum adhuc calet, ex catino eximatur, & super tabulam mundam extendatur, & cum cultro designata magnitudine tabularum, in singulas tabulas inde iiij gr. vitri. aut fl. antim. puluerisat. sic aptè formentur tabulæ, quas exsicca. Vel ♃ Sacch. rosat. cum pauca aq. ros. in mortario contunde, vt fiat massa. Huius ♃ quantumlibet, eique admisce dosin antim. præparati, & cum instrumento apto manu tabellam forma, & sic procede, donec habeatur quantitas. Vel subigatur farina cum aq. rosar. & Cinamom. addito, vt fiat massa. Ex hac dein placentulas in formam oblatæ formas, in

instrumento proprio coque singulísque insperge dosin Vitri antim. præparati. Vel pyra moschatella conficimus, & in singulis fiat foramé, cui indatur dosis dicti purgantis, iterum proprio operculo exactè claudantur, & conficiatur Confectura humida sicca. Idem in aliis fructibus conficiendis fieri potest.

Mercurius laxatiuus. X. *Mercurius laxatiuus.* ℞ Mercur. viui q. v. superfunde ol. Sulphur. per camp. facti, aut ol. vitrioli, vt digitum transuersum supereemineat, hinc in arena calida tamdiu pone, donec materia calida in vase coaguletur, quod fiet intra 3. hor. matracium saltem papyro tegatur, quo spiritibus volatilibus exitus pateat. Hinc fracto matracio materiam aufer, & si quid fortè Mercur. viui adhuc in fundo restat, illum separa, materiam puluerisatam in Crucibulo inde, & igne patenti per horam dirigere, vt totus rubeat in igne. Hinc ab igne remoto Crucibulo materiam in aq. calidam injice, & conuertetur in puluerem flauissimum, qui abiecta aq. alia adhuc affusa lauetur, & postea exsiccetur. Hinc in matracium indatur, & cum sp. V. digeratur per 15. dies. Hinc sp. V. decantetur, & super candens ferrum Mercur. ponatur, vt optimè exsiccetur. Dosis à gr. vj ad x.

NB. Mercur. dulcis sublimatus ad gr. xvj. exhibitus, in corpore valde cacochymo plus purgat, quàm in alio non ita cacochymo gr. xxx.

Panacæa Mercurij alba. XI. *Panacæa Mercur. alba vulgaris.* Mercur. in Aq. fort. dissoluitur, in solutionem aqua salsa infunditur, vt Mercur. ad fundum præcipitetur, qui ab omni salsedine per reiteratas ablutiones libe-

ratus exhibetur cum Terebinth. à gr. v, ad x. vel xvj.

XII. *Flores antimonij correcti.* Fiant primò flores antimonij albi seq. modo: sumatur olla aut cucurbita fictilis ampla, iuxta fundum perforata, cui in furnum locatæ applicētur perforatę aliæ 4. vel 5. inuicem se excipientes, in summitate apponatur Alembicus rostratus, accendatur ignis lentus, donec per gradus vas inferius candescat. Hinc de antimonio puluerisato per foramē in infima olla relictum injiciatur ad ℥ß, quo iniecto statim eleuantur flores in superpositas ollas, foramē subinde exactè claudatur operculo apto: Relinquantur per hor. continuando ignem, vt olla inferior cādeat, hora elapsa aliam ℥ß antimon. puluerisati injice, iterumque per hor. relinque. Hic labor, quoties visum fuerit, repetatur. In principio semper aliquid phlegmatis per Alembicum distillare solet, quod cū stillarit, rostrum claudatur charta, & sublimatio, vt dictum, continuetur. Floribus h. m. præparatis destillatur ex melle aqua, lento cinerum calore aut Balnei, quæ primò exit, insipida (quæ enim hanc sequitur, instar aceti acris est) cum æq. portione sp. V. rectificati misce, & in phiolam super flores affunde, ad emin. 4. dig. Circulentur h. m. flores in Sole, vel alio loco calido per mensem, postea menstruo abiecto flores exsicca leni calore & serua. Videbis violentiam florum antimonij, quæ à cruditate erat per coctionem & nobilis menstrui pręsentiam concoctam & sublatam esse, ac tantum sedes mouere sine omni vomitu. Dos. à gr. v, ad vj, vel vij.

Flores Antimonij Correcti.

XIII. Mercur. cum sole. ♃ Solis fini part. j.

mercur. c. Solis præparatio.

Mercur. viui part. vj. fiat ſecundum artẽ amalgama, Mercur. ab amalgamate ſuper ignem lentum carbonũ euolare ſine in tigillo, remanebit Calx Solis in fundo. Calcem iterum cum aliis part. vj. Mercur. ſ. a. amalgama optime agitãdo, vt calx omnis in Mercur. diſſoluatur, & vnũ corpus homogeneũ appareat. Amalgama hoc inde retortę paruæ lutatæ & ſuperfunde Aq. fort. ad eminent. 3. dig. retortã in cineribus loca per diẽ ad digerendum igne mediocri. Die ſeq. igne fortiori collige Aq. fort. in recipiens retortę appoſitum, & ignem ſub finẽ auge, vt fundus retortæ incandeſcat, & omnes ſp. Aq. fort. corroſiui deſtillent. Vaſis refrigeratis materiã exime, tere, iterumque retortæ inde, & ſuperfunde Aq. fort. ante abſtractã, iterũque igne forti aren. diſtilla, vt prius, vt retorta in fundo incãdeſcat. Vaſis refrigeratis materiam in retorta contentã rubicundiſſima exime, abiiciendo illud, quod forte ad latera retortæ ſublimatum eſt. Hinc ♃ laminam ferream quadratã, quam in igne, vt incandeſcat, tene. Cum optime candet, inſperge puluerem Mercurialem, vt optime exſiccetur, & quod volatile reſtat, euaporet; cum ferrum frigere incipit, materiam aufer, & in vaſe clauſo ad vſum adſerua. Lente ſine omni etiam vomitu, niſi ſcil. ſuperioris ventris regio ſiue ventriculus quibuſlibet impuritatũ mineris refertus ſit, per ſeceſſum purgat. Doſ. à gr. iij ad viiij. cũ paucul. Terebinth. aut Extr. colocynth. aut in horum defectu cum pil. Coch. min. aut aliis. Summum arcanum in hydrope, lue gallica, & omnibus cutaneis affectibus, & defluxionibus, & vbi corpus ſcatet pituitoſis humiditatibus.

NB. In

NB. In exhibitione Mercur. quomodocunque parati notandum, 1. conuenientissimam omnium exhibendi formam esse pilulas, ne scil. Mercur. mora nimia in palato noxam adferat, mouendo ptyalismum, & tonsillarum tumorem inferendo, attractis ad palatum vndique humoribus tenuioribus propria quadam naturæ familiaritate. *Cautela in exhibitione Mercurialium.*

2. Incorporando Mercur. semper consultum est addere gut. 1. & alteram ol. Sulphur. quia hoc ipsius malignitatem compescit, volatilitatemque, quia sursum tendit, figit, & symptomata; quæ infert, corrigit.

3. Vt ad summum post sumptum Mercur. (hor. 2. post) detur iusculum, & cibus dimidia hora post, ne diutius in vētriculo hæreat.

4. Ne exhibeatur frequentius biliosis, quia educendo serosam humiditatem frenum bilis nocumento illis esse poterit.

5. Vt exhibeatur cum Terebinth. aut Extr. Colocynth. seq. ♃ Colocynth. non recentis sed ab annis aliquot reseruatæ sine interioribus arillis & nucleolis ℔ß, scam. pur. ℥iiij, incisa extrahantur cum sp. V antea vsurpato, seu non rectificato; reiectis fæcibus menstruum tinctum cucurbitæ indatur & per MB. sp. V. vsque ad mellis seu pilularum consistentiam reuocetur.

DIAPHORETICA.

I. Bezoardicum minerale simplex. Dos. gr. vj ad xij vel plura, in vehiculo conuenienti, vno aq. Card. bened. Cinam. aut Theriac. vide notas ad Crollium. *Bezoard. simplex.*

Bezoard. Solare. II. Bezoardicum minerale solare dos. eadem.

Bezoard. Lunare. III. Bezoardicum lunare, quod fit hoc modo: Luna in Aq. fort. soluitur, digeritur tamdiu, donec solutio fiat viridiuscula, abstrahe (per alembicum ad mellaginem) Aq. fort. & ex Luna cum sp. V. tincturam extrahe viridem, hanc extractam repete, donec non amplius tingatur. Vicissim sp. V. ablato remanentem tincturam proportione suboctupla ad butyrum (butyro antimon. in sp. vitrioli soluto iunge, & l. a. distillando ad siccitatem bis terve fixa, eodem modo quo Bezoardicum commune figitur) Bezoardicum minerale simplex. Dos. eadem.

Antimoniũ diaphoreticum. IV. Antimonium Diaphoreticum seu fl. antimonij albi fixi. Dosis à ℈ ß ad ℈j, nonnunquam etiam vltra cum conseru. Rosar. vel aq. conuenienti cum particula Theriac. vet. vitiosos humores per sudorem pellit optimè.

Panacæa seu sulphur antimonij fixum. V. *Panacæa seu sulphur antimonij fixum* fit hoc modo: Ex Cinnabari antimonij post destillatum butyrum antimon. in collo retortæ collecto, primum eliciatur sulphur rubrum h. m. Fiat lixiuiũ fortissimum ex cineribus clauellatis vel calce viua, vt moris est, cum quo exactè purificato perque filtrum traiecto cinnabaris antimon. puluerisata ebulliat per 3. vel 4. hor. in cacabo ferreo. Lixiuiũ redditur rubicundum (propter sulphur) argentum verò viuum in fundo fluit currens. Tinctũ lixiuium per inclinationem separatũ & adhuc calidum per chartam bibulam colatur & reponitur per hor. aliquot, atq; ita sulphur antimonij fũdum petet in forma pulueris rubri, quod à lixiuio separatum deinceps edulcorandum est aq. communi,

muni, postea lento calore exsiccandum. Huius sulphur: & Reguli antimon.♃ an.v.gr.℥j ol. Sulphur. per Camp. facti vel ol. vitrioli ℥iij, digere per aliquot noctes & dies in retorta vitrea in loco calido, deinde destilla ex aren. ter (ad minimum, & quinquies) cohobando, vrge postrema vice ignem quarti gradus per 12. hor. & erit totũ fixum in igne manens, quod exime & cum aqua ros. laua. Huius ♃ ℥j. Salis seu mag. Corall. ʒij. M. exacte & F. puluis. Panacææ seu Sulphuris Antimõ. dos. à gr. x ad xv. Est egregium sudoriferum, præsertim in morbis malignis & epidemiis in aq. appropriatis sudoriferis. Datur in conseru. aliqua vel mithrid. vel cum decocto rasuræ CC.

VI. Aq. Theriacalis Croll. in specif. pestilentialis. Dosis à cochl. ß, ad j.

VII. Diaphoreticum in peracutis Paracelsi, seu Mixtura simplex, dos. ʒj.

VIII. Spir. tartari Alcoholisatus, de quo in Croll. dos. ʒj. ʒij.

IX. Lapis Bezoar. dos. gr. vj. vij, si quotidie, vt in morbis diuturnis (cordis palpitatione) eo vtendum gr. ij. iij. in aquis conuenientibus.

X. Cinnabaris antim. cum ana Mag. Corall. & perlar. permixta. dos. à gr. viij. ad xij. Si æquale põdus ad hanc mixturam addatur Magist. Cranij humani, fit egregium diaphoreticum in Epilepsia. Dos. posterioris sunt gr. xvj vel xx.

XI. Arcanum Cardui bened. Dos. gr. v. vj. viij. It. Sal. Cardui benedicti in sp. Salis nitri solutus & iterum in Crystallos redactus, dos. ℈j valde commendatur in quartana.

XII. Aurum potabile Angelicon: Dos. gut. 1. solut. in Maluat. ʒj.

Laconicũ Hartmanni. XIII. *Laconicum D. Hart. tale est*: Fiat cupa ex asseribus alta pedes quinque, lata duos, longa 4. vel 5. quadrata. In superiori tegumento fiat foramen, per quod caput exseri possit, (asserculis hinc inde mobilibus) in fundo fiat craticula lignea, in medio sedile cũ scabello pertingente ad craticulã ad subleuandos pedes. Antica parte fiat ostiolum cum fenestra vitrea quæ poterit aperiri & claudi. In partibus extremis fiant manubria ex ferro, quibus moueri & portari poterit. sub craticula ad omnia 4. latera fiant fenestræ mobiles (*Schubfenster*) ligneæ, per quas in scutellis ferreis acetum possit (stanneæ enim aceto absumuntur) vel vinum ardens subiici, cuius ardentis vel inflammati vapor per cupam totum corpus patientis in ea depositũ, excepto capite tantum, ferire possit (interdum decoctum herbæ vel etiam aromat. pro necessitate nẽpe ipsius morbi adhuc feruẽs in fistula lignea simul imponendum, cuius vapores à sp. Vin. ardente melius ad sudandũ exstimulari possint, simul in cupam reponitur, opus id tamdiu instituitur, quamdiu opus est & ratio dictitat.

Flores antimonij. XIV. Flores antim. ℞ Antim. Calcinat. ℔ß, Salis tartari ℥j. sublimentur, vt flores antim. semel cum Sale tartari secundo & tertio eleuentur, tandem abluantur, in aq. simplici. 2. rosarum. Sic habebis flores diaphoreticos.

XV. ℞ *CC. præparat.* ℈jß,
Magist. perlar. ℈j,
lap. Bezoar. gr. v.
M. F. puluis, sumatur cum aq. Card. bened ℥j.

Aqua Tophorũ CC. XVI. Vtilissimum etiam ad omnes morbos malignos sudoriferum elicitur è tophis seu Cornibus recentibus ceruorum sanguine adhuc rigidis

gidis (*Hirschkolben VVasser*) si in tenuissima frustula concisa in retorta per MB. aut Roris distillentur, vel per se, vel pauco vino generoso, donec liquor omnis egrediatur. Dos. coch. ß. vel per se, vel cum opiata aliqua aut conserua flor. Citr. aurant. vel in liquore conuenienti in omnibus febribus ardentibus, malignis & Epidemiis.

XVII. Aqua Theriacalis.

℞ *rad. aristol. vtriusque,*
angelic.
Serpentariæ, Cyperi, tormentillæ, scorzoneræ, enulæ, pentaphylli, Valerianæ, diptamni alb. ana ℥ß.
Zedoariæ, pimpinellæ olsniciȷ an. ℥iȷ.
bacc. lauri rec. ʒiȷ,
juniperi ʒvj,
Sem. Citri ʒjß,
Card. bened.
Siler. montan. ʒj
galang.
Xyloaloes,
Santal. Citrin.
an. ℈iiȷ.
Cort. aurant.
Citri an. ℥j,
flor. Citri ʒvj,
fol. scord Mj,
fol. Mors. diabol. Veronic. Cardui bened.
scabios. ana M ß,
flor. borrag.
bugloss.
hyperic.
an. Mß.
succi acetosæ ℔jß

Salvi. scabios. borrag. ana ℔ß,
Vini opt. ℔iiij,
Camphor. ℥jß. *Mithrid. opt.* ℥jß,
Ther. Androm. ℥ij,
Vini granat. ℔j. *sp. Vini.* ℥iiij.

incisa & contusa infunde simul & digere in loco tepido per 8. dies, postea distilla in MB.

Acetum Theriacale.

XVIII. Acetum Theriacale:

℞ *rad. bistort.*
gent.
pimpinell.
angel.
tormentill. an. ʒx.
bacc. lauri,
iuniper. an. ℥j,
nuc. mosc. ʒv,
rasur. lign. S. ℥ij,
Zedoar. ʒß,
santal. alb. ʒiij.
fol. rut.
absinth.
scord. an. Mß,
flor. tunic.
bugloss. an. Mjß,
Theriac. Androm.
Mithridat. an. ʒvj.

Contusis contundendis fiat omnium in acet. Vini infusio per dies 8. postea distilla per MB.

DIVRETICA.

I. Aq. ex nucleis persic. & cum Maluat. vel alio vino generoso maceratorum per dies 5. 6. destil. per B. vel ciner. eiusque Cochl. 1. exhibitum efficacissimum est.

II. Silices

II. Silices albissimi è flumine collecti igniti in vino generoso extinguantur toties, donec planè in puluerem redacti fuerint. Vini per filtrum traiecti haustus vnus subitò vrinam pellit propter salsilicum. Vrinæ enim sal restagnans in corpore per Salem alium curatur. *Vinum diureticum.*

III. Oleum ceræ gut. ij. iij. aut iiij. in aq. rad. vrt. maior. vrinam pellit fortiter. Renum regio simul inungatur ol. de lateribus, scorpion. & Ceræ. Item peritonęum vngatur eodem oleo.

OLEVM CERÆ.

℞ Ceræ ℔j Cinerum lotorum ℥iiij, distilla in cucurbita humili aut retorta in cineribus igne ento, quod primum exstillat, butyri instar coagulatur, vnde sæpius orificium alembici aut rostrum retortæ clauditur, quod adhibito carbone liquandum vt in recipientem descendat. Semel atque iterum per retortam addita aq. communi rectificetur postea. *Oleum Ceræ.*

IV. Sal succini Volatile Crollij. vide notas in Crollium.

SAL SVCCINI.

Fixum Sal succini fit ex capite mortuo post destillationem olei in fornace figulino calcinato & è calce Salis extract. dos. à ℈j ad ʒß in conuenienti liquore. *Sal. Succini.*

V. Spir. Salis, pręsertim marini cum aquis vrinam mouentibus gut. iij ad vj vel x. cum aq. font. aut petrosel. aut halicacab.

VI. Spir. Vitrioli quemadmodum & Vitriolum ipsum dos. eadem cũ aceti partibus duabus.

VII. Aquæ Vitæ Cochl. j.

VIII. Tinctura seu Sulphur tartari, huius gut.

4. vel 8. cum vino vel alio liquore exhibitæ vehementer pellunt inferiorum viſcerum morbos per vrinam, & quod mirari licet, alui ſegnitiem vel à medicamentorum vſu vel à natura contractam mirifice reſtituit, ſenibus accommodatiſſimum. Vide notas ad Crollium.

Iulepus Diureticus.

IX. Iulepus Diureticus.

℞ *Sal. prunell. à ʒß ad ʒj,*

aq. ononid.

petroſel. ab ℥ij ad ℥iiij,

Syr. è flor. ononid. præparat. vel violac. tantum, vel de ſucco borrag. aut

Limonum ℥ij.

Oxymel Diureticum.

X. Oxymel diureticum eſt apud Medicos nonnullos in vſu frequentiſſimum.

℞ *Rad. Valerian.*

vincetox.

Eryng. ana ℥ß,

herb. origan.

hyſſop.

Veron.

ſcabioſ.

marrub. an. Mj,

rad. fœnic.

petroſel. an. ʒvj,

ſem. aniſi,

fœnic.

an. ʒij,

flor. geniſtæ,

ſambuc. an. p. ij,

Mel. colat. ℔ij,

acet. ſcillit. ℔ß,

aq. font. ℔iiij.

M. lente

M. lente ebulliant & ſtent in loco calido cooperta, per dies 8. coque & exprime. F. l. a. oxymel. doſ. ab ℥ij ad iiij vel vj. vrgente neceſſitate.

CONFORTANTIA.

I. Sal Perlar. & Magiſterium. Doſ. à gr. 6. 10. ad 20. (NB. in notis ad Crollium, ne excedas gr. xv.) *Syrupus Perlarũ.*

II. Syrupus perlarum. Præparat Quercetanus ſyrupum è corallis, qui confortatiuus quoque cenſetur, ad cuius imitationem fieri poteſt ſyrupus è margaritis, ſi cum ſucco limonum depurato ad authoris mentem digerantur & ſoluantur perlæ, & ex ſolutione fiat ſyrupus, ſicut etiam de ſyrupo Corallorum docet.

III. Arcanum Perlarum, doſ. gr. xv. xx. (propter ſpir. Guaiaci, quo præparatur, ſanguinem egregiè purgat in lue venerea.) Vide infrà. Cur. venerea.

IV. Sal Corallorum.

V. Magiſt. Corall.

VI. Tinctura Corall. Doſ. à gr. vj ad x vel xv. Vide notas ad Crollium.

VII. Elixir proprietatis Paracelſi à gut. vj. ad xxv. in conuenienti vehiculo. Vide notas ad Crollium.

VIII. Ol. Cinnam. doſ. à gr. iij ad iiij.

IX. Balſama confortantia, de quibus Crollianæ notæ videantur. Balſamus Cinnamomi. ♃ Olei Nucis Moſchatæ per expreſſioně q. v. Tincturam cum ſpiritu vini extrahe donec oleũ in fundo albidum & quaſi inodorum reſtet, hoc accipe eique adde extracti cinnamomi ℨvj. & in cineribus calidis ſine, vt in vnum corpus abeat, quo facto adjice olei cinnamomi diſtillati ʒij optimè *Balſamus Cinnamomi.*

miſce & ſerua. Doſis gr.vj. in aqua meliſſæ vel a-
lia cordiali, conſerua, opiata cordiali. Omnia
principalia membra confortat, in primis ventri-
culum frigidum cor & cerebrum, vt & in deli-
quiis animi ſingulare eſt remedium, vbi cor et-
iam eo inungi poteſt.

X. Aurum potabile Anglicum.

XI. Sol tranſparens, de quo Rhenan. in lib. Sole è puteo emergente.

XII. Aq. Confortatiua.

XIII. Aqua Magnanimitatis, de qua in Medull. deſtillator. lib.2. Tr.8.

Ambra rectificata.

XIV. Ambra rectificata, qua ſæpius vſum fuiſſe Rudolphum Imperatorem aiunt, eius compoſitionem ab Eliſabetha Regina Angliæ accepit, quæ talis eſt.

℞ Ambræ griſeæ puræ & probæ partes viij.
Moſchi odoratiſſimi part. vnam.
Sacchari albiſſimi partem ſemis.

Omnia puluериſata cum ſpiritu roſarum ardente terantur optimè, diutius ſæpius aliquid de ſpiritu roſarum affundendo, attemperando, & rurſum paulatim reponendo, vt quaſi ſiccеſcat, hinc rurſus vt prius teratur & ad vſum ſeruetur. Doſis inſtar piſi minoris in vino vel alio liquore conueniente. Omnium viſcerum confortatiuum maximum & in primis vim procreandi promouet.

Spiritus Fuliginis.

XV. *Spir. Fuliginis* cum oleo eiuſdem, qui talis: ℞ Fuliginis ex caminis elegantis & ſplendentis inſtar ſuccini nigri *Spiegelerus* (quo propior fornaci adhæret, eo melior) Eius ℞ qv. (*Spiegelerus*) imple retortam vitream bene loricatam vel etiam terream vſque ad collum, & appoſito re-

cepta-

receptaculo capacissimo distilla gradibus ignis aperti ab initio lentis, postmodum fortioribus, vt phlegma, omnes spiritus albicantes, oleumque simul primo flauum, vltimo rubeum transeat vnà phlegmate per tritorium debile separato: Spiritum cum oleo aliquandiu in digestionis igne digere, postea affunde medietatem sp. Vini & distilla (sæpius.) Prodit cum sp. Vini sp. fuliginis, & simul etiam oleum rectificatissimum, odorem habens instar Camphoræ. cap. mortuum calcina & exinde extrahe Sal more communi; quem reserua tanq. præstantissimum curatiuum in cancro exulcerato. Hic Sal extrahitur cum acet. in quem liquorem in loco humido frigido rursum soluitur, eoque postea cancrosa vlcera semel atque iterum inunguntur, venenositas instar vaporis visibiliter extrahitur. Tandem verò oleum suprà dictum leni adspergine sæpius illitum, crustam instar cuticulæ supra inducit, quæ sponte spatio 5. vel 6. dierum cadens vlcus consolidatum esse indicat. *Specificum in cancro.*

Dosis spir. est à gr. vj ad ℈ß. Olei à gut. ij ad iij. Exhibentur in vino vel alio vehiculo conuenienti. Eius guttæ iij agonisanti in aceto exhibitæ mirabiliter eum refocillando exsuscitant. Vnde & hanc δοκιμασίαν imminētis mortis animaduertere licet. Si sudor post exhibitum oleum copiosius emanarit, signum indubitatum sanitatis & conualescentiæ erit, sin secus, mortis. Quòd si cum fuligine vulgari nostrate fuligo laricis vel etiā quercus misceatur, exindéque more vsitato eliciatur oleum correctum multum id præstabit in caduco & contractura, syncopen & leipothymias arcēdo

ſoluit, ſpiritúſque animales vehementer excitat & corroborat.

Eſſentia Margaritarum.

XV. *Eſſentia Margaritarum.* ♃ ſal. perlar. per acetum facti q.v. affunde ſp.V. rectificatiſſimum ad emin.3. digit. & vaſe hermeticè clauſo illud ad digerendum in cineres calidos loca ad 8. vel 10. dies. Perlæ eo tempore eſſentiam ſuam ad inſtar olei ſpiſſi ad ſuperficiem ipſius ſp. V. remittunt. Hoc oleum per inclinationem ſepara cum ſp. V. à ſubſidentia, inq́; vaſe bene clauſo ſerua. Remanentiæ olei ſp. V. recentem affunde & vt prius digere, ac toties eſſentiã collige, cum priori coniunge, quoties viſum fuerit. Eſſentiam omnem collectam in cucurbitam inde, & lentiſſimo igne ſp. V. euoca, donec in fundo inſtar olei eſſentia remaneat. Datur à gut. vj, in conſ. opiata, decocto quocunque. Hæc eſſentia vtiliſſime exhiberi poteſt cum ſeq. mixtura:

♃ *ſem. meliſſ.* ℥j,
lact. ℥ß,
aq. fœnic. ℥x,
roſar. ℥iiij.

F. emulſio, cuius ♃ ℥iiij eſſent. Perlar. ʒij. M. dentur Cochl. iij. vel plura, (cochl. i. mane & veſperi, vel tempore quocunq; neceſſitate vrgẽte.) Quod ſi cui dicta operatio nimis laborioſa videatur, is è citri malis abiectis corticibus ſuccum exprimat, eumque in MB. vt depuretur, per aliquot dies detineat. Tunc ♃ perlas contuſas vino albo lotas, in matracio affunde ſucci dicti ad emin. 4. dig. in cineres calidos loca per 8. hor. Videbis perlas ſolui & quaſi in liquorem butyraceum cõuerti. Huic affunde rorem maialem deſtill. vel aq. Me-

aq. Meliss. vt soluatur in ea solutio perlarum, aq. effunde, iterumq; affunde succi dicti q. s. digere, affusaq; aqua quod solutum, aufer. Hunc laborem toties repete, donec pene totæ solutæ sint, relictis exiguis fæcibus. Hinc liquores omnes coniunge & in cineribus igne lento aq. & succum exhalare permitte. Inuenies puluerem impalpabilem in quouis liquore resolubilem. Cuius vsus à gr. vj ad ℈ß ex aq. roris maialis cum manna distillata vel ex aq. Cin. cum aq. ros. destillata aut bugloss. vel ex conseru. Cort. aut fl. Citri.

XVI. *Liquor Hyacinthi.* ℞ Hyacinthi pulueris q. v. cum æqua pondere sulphur. viui (mineræ adhuc coniuncti, non in magdaleones redacti) misce in crucibulo forti cum operculo tecto, sed non lutato igne circulari primum lento, deinde fortiori, & tandem fortissimo calcina, donec sulphur omne exhalet, & puluis ex igne extractus non spiret amplius odorem sulphureum. Hinc aq. cõmuni diligenter lauetur & cum aq. portione vitrioli præparat. seu, salis prun. misceatur, & in igne circulari calcinetur, donec in massam cum sal. nitri abeat, in igne metalli instar rubescentem. Hinc in aq. calidam injicitur, vt vitriol. soluatur, relicto in fundo puluere Hyacinth. Aq. calida eluendo, donec non amplius sapiat vitriolum, postea exsiccetur, eique affundatur acetum sequens. ℞ Aceti ℔ vj. Ciner. herb. Kali ℔ j. (si herba Kali deficiat, fiat acetum Terebinthinatum ex aceto & Terebinth. per retortam simul distillatis, ol. & sp. ab aqua separatis) in retortam sensim super cineres affundatur acetum, ne efferuescat. Hinc in cineribus destilletur. *Liquor Hyacinthi.*

fiatque cohobatio: Acetum tribus vicibus fit dulce, nec adeò mordax, magnarum tamen virium in soluendis pretiosis lapidibus omnibus. Huius igitur acet. affunde pulueri, vt dictum, ad emin. 2. vel 3. digit. & vt soluatur, in cineres calidos loca per 2. dies, materiam semper agitando. Elapsis 2. diebus tincturam decanta, aliud acetum affunde: & tincturam collige, donec Hyacinthi sint soluti, relictis exiguis fæcibus in fundo. Solutionem omnem filtra & ad siccitatem exhala, remanebit Sal Hyacinthi sæpius aqua simpl. soluendum & coagulandum, donec omnis sapor aceti absumptus sit: Aut insperge in solutionem gut. aliquot olei tartari per deliquium facti, Sal ad fundum præcipitatur, quod affusa quantitate aquæ simplicis ab omni acredine liberatur. Vsus eius est, vt solutionis Perlarum.

ACETVM TEREBINTHINAE pro extrahendis lapidibus.

℞ Terebinth. ℔iij, affunde aceti ℔iij, destillato in aren. donec rubrum oleum adscendat. Tunc muta Recipiens, separa ol. Terebinth. ab aceto per tritorium & solum acetum super Zinzib. rectifica.

Extractũ Kermes. XVII. *Extractum Alkermes.* Granor. Kermes s. q. contundantur, ac affusa aq. ros. s. q. acidula reddita cum gut. aliquot. sp. vitrioli aut sulphur ad emin. 4. digit. digerantur in loco calido per dies 4. Aqua tincta auferatur, aliaque affusa tam diu tinctura extrahatur, donec aqua non tingatur amplius, tincturam in B. vel cineribus destilla. Potest idem Extr. fieri, instar aliorum Extractorum cum sp. V. Vel succum ex granis maturis sub prelo exprime,

prime, per dies 4. in B. digere, donec clarus euadat, ſubſidentibus in fundo fæcibus. Succum clarum decanta, filtra atque in cucurbita inſpiſſetur, per B. deſtilletur. Aquam deſtillatam & ſuccum ſeorſim ſerua. Poſſunt enim hæc duo neceſſitatis tempore coniungi, vt inde liquor fiat. Idem ſuccus depuratus ad vſus ſeruari poteſt, ſi cum ſacchari candi parte dimidia ad conſiſt. ſyr. igne lento cinerum per B. coquatur. Vſus eius à ℈j ad ℈ij.

AVRVM POTABILE *Anglicum.*

XVIII. Franciſci Antonij. Primum diſſoluatur aurum finum in Aq. Regis ſ.a. (Aq. Regis fit ex Aq. fort. ℔ 1. ſal. ammon. ℥iiij ſimul per retortam in arena diſtillatis) ſolutionem claram in capax vitrum effunde, quod ſit colli amplioris & guttatim infunde ol. tartari per deliq. factum, donec Aq. Regis clara & alba euadat. Hoc ſignum ſi appareat, calcem totam ad fundum deſcendiſſe certum eſt, ſine acquieſcere per noctem, & manè liquore ablato calcem 4. vel 5. aq. communi ablue, eamque leniſſimo igne exſicca. *Aurum potabile Anglicum.*

NB. Caue ne calor ſit excedens, quamprimum enim calorem ignis calx ſentit, ſtatim concipit flammam & in auras abit, quare tutius eſt in hypocauſto vel aëre tantũ exſiccare diligenter ſpatulâ ligneâ agitando. Calci adde dimidiam partem ſulphuris pulueriſati, ſimul miſce & in crucibulo per ignem patentem ſulphur conflagrare permitte, adhibendo in principio ignem lentum & in fine per hor. j. fortiſſimum, vt calx quodammodo reverberetur, & tenuiſſima euadat, quam in phiola optimè clauſa ad vſum ſerua.

Spiritus Vrinæ. Iam fiat ſp. Vrinæ: Hominis ſani vinum bibentis vrinã q. v. modice in cucurbita bene clauſa in fimo equino vel alio loco calido per 40. dies digere, finito putrefactionis tempore deſtilletur vrina ex arena per alembicum, adhibito recipiente ſatis amplo, donec omnis humiditas deſtillata fuerit. Deſtillatum tertiò rectificetur per Cohobia à capite mortuo, vt exinde poſtea ſp. iuſtè eleuentur. Ex phiola igitur longioris colli cum ſuo alembico & recipiente iuncturis bene vndique clauſis in arena deſtillatio inſtituatur, & eleuabitur ſp. inſtar Cryſtalli in alembicum nulla concomitãte aquea humiditate. Hæc deſtillatio continuanda, donec omnes ſpiritus aſcenderint. Quod ſublimatione prodiit, aqua pluuiali deſtillata ſoluitur, & ex phiola vt prius diſtillatur, idq́ue ſexies repetitur, ſemper nouam aquam pluuialem accipiendo. Hinc in phiolam Hermeticè clauſam per 15. dies reconduntur Cryſtalli, & digeruntur lento calore B. donec in liquorem limpidiſſimum abeant. Huic liquori additur æq. pondus ſp. V. è vino bono facti & quàm optimè rectificati, & ſimul in B. per dies 12. digerantur & vniantur.

Nunc ♃ Calcem Solis & ei affunde menſtrui è ſp. V. & vrinę facti, vt 3. dig. emineat, in lento calore digere, donec ſanguinis inſtar rubicundum euadat. Tinctura decantata & ſæpius collecta in B. per aliquot dies digeritur (e. gr. 8. 10. 12.) hinc ad lentiſſimo calore ſpiritus ſoluens abſtrahitur adhuc ſemel cohobandus. Hinc remanet ſal in fundo cucurbitæ in forma rubicundiſſimi olei ſuauem odorem de ſe ſpargẽtis, in quolibet liquore reſolubilis. Propterea hoc oleum Solis veri ſuccedaneum

cedaneum esse potest. Eandem solutionem si non in B. sed in arena distilles è retorta post partem menstrui primam cum reliqua eius parte solis tinctura per alembicum transit, rubicunda instar sanguinis, relicta in fundo vasis terra, nigra, arida, spongiosa, leui. Ipsum autem menstruũ quod in tinctura solis prodiit, per B. tepidum separandum est & ol. solis in fundo restitans solum asseruari poterit. Hoc est illud aurum potabile, quod in Anglia habetur ap. Francisc. Antonium, Medicum Londinensem: vnde sæpius in Germ. & alia loca allatum.

Cuius gr. iiij ad vj vel viij modo quocunque exhibitæ vires mirifice reficiunt, & contra quemvis morbum agunt, plerumque per sudorem euacuando, licet nonnunquam per singula emunctoria noxium expellunt.

ALIVS MODVS.

Aurum laminatum in sp. soluatur, abstrahe menstruum, remanebit calx in fundo, cui affundatur aliud menstruum ex sp. V. optime rectificato, & sale vrinæ paratum (menstruum hoc in leni calore per 15. dies stet, vt vniatur) sol ita soluitur, & per alembicum cum menstruo simul destillari poterit in arena, qua facta destillatione menstruum leni B. calore separetur. Tinctura solis in fundo remanente.

XIX. Consumatum. ℞ Caponem vel perdicem solum, vel cum parte aliqua carnis vitulinæ, in minutissimas partes conscinde, & ossa in mortario conquassata & in phiolam aptam vitream vel stanneam cum pauco cinnamomi, & si libet croco phiolã exacte claude & in catinũ aqua fer- *Consumatum.*

uente plenum pone, ignem continua vt per 3. horas bulliat aqua. Hinc carnem exime & liquorem exprime, qui est optimi saporis & odoris, statimq́ue congelatur, caro verò dura & insipida. Liquoris cochlear 1. vel per se vel cum alio iusculo exhibetur.

ANODYNA.

I. Laudanum Opiatum generale (vide notas in Crollium, & opiologiam de Laud. opiat.) tam cum opio, quàm sine eodem, h.e. cum sulphure vitrioli anodyno correcto & fixo præparatum.

II. Laudanum Epilepticorum. Vide infrà de Epilepsia.

III. Laudanum suffocationum. Quorum omnium dosis est à gr. ij. iij. iiij. ad summum. Vide infrà de suffocatione vteri.

LAVDANVM SINE OPIO.

Laudanũ sine opio. ℞ Limaturæ Martis purissimæ sine omni puluere part. j. vitrioli Vngar. p. ij. Tere & misce omnia, postea in cucurbita superfunde acetum, vt superemineat digitum dimidium transuersum, coque & coagula lento igne arenæ ad siccitatem, quo facto vrge ignem, vt omnia quodammodo rubeant. Vasis refrigeratis materiam exime, tere & affunde acetum ad emin. 3. vel 4. dig. digere donec acetum tingatur, quod fiet intra 3. vel circiter dies. Acetum tinctum sine fæcum perturbatione decanta, alióque affuso tandiu tincturam collige, donec non coloretur amplius. In acetum tinctum filtratum insperge gut. aliq. ol. tartari per deliq. facti & sulphur Narcoticum petet fundũ, quod aq. communi sæpius ablue donec aqua nõ amplius acredine aut gustu vitrioli inficiatur.

Hoc

Hoc enim nisi fiat propter sal. vitrioli præsentiam, nauseam vel etiam vomitum causabit. Nũc ♃ pulu. santal. rub. & citrin. ana ℥j. pulu. mac. galang. piper. Cardamom. ana ʒiij. F. l. a. cum sp. V. extractum. Extrahe etiam Mumiæ Ægyptiacæ ℥j cum aqua Cichor. tincturas diligenter collectas & filtratas coniunge cum sulphuris narcotici ʒij. Omnia simul in vase clauso per 15. dies calore lento digere, postea menstruum vsque ad mellaginem detrahe. Hinc adde Extr. croci ʒß. salis siue Magist. perlar. ℥j. Massa vsui recondatur.

Anodynum est præstantissimum in omnibus doloribus ad conciliandum somnum accommodatum, præsertim intra corpus assumptum à gr. vj. ad x. cum conserua aliqua aut liquore, aut forma pilularum.

Cùm non rarò doloris & ipsius individui comitis vigiliarum & inquietudinis tanta sit vehementia, vt vires ipsæ resoluantur, nullóque modo nisi symptomatibus ablatis, morbis ipsis occurri possit, imò his ipsis ablatis sæpius leui cura morbus ipse tollatur, magna omninò dãda opera, vt qui est amicus naturę somnus introducatur. Summum in Medicina arcanũ, quo introducto dolor & cruciatus enormes plerumq; consopiũtur, ac sæpè dum quiescit cũ corpore morbus, simul dolorum causæ extirpantur. Vt igitur essentiali aliquo Anodyno tanq. thesauro Attalico instructus sit Medicus oportet, qui in acie nouaculæ ad illud tempus ad sacram salutis anchoram confugere possit. Quod igitur Anodyna attinet, à Galenicis cõstituuntur Philonium Romanum

Persicum. Athanasia magna, Aurea Alexandrina, Theriaca recens, Trochiscide alkekingi, pilulæ de Cynoglossa, quę omnia, si iusto tempore & iusto pondere cum convenientibus exhibeantur sæpius magno emolumento sunt. Verùm his omnibus præstantiora omnino sunt laudata illa Chymicorum laudana, quæ opium principale anodynum somniferum, ab omni veneno & impuritate liberum, optime correctum & sulphur vitrioli anodynum recipiunt, id quod de superioribus affirmari nequit. Vnde & horum vis efficacior & vsus securior.

LAVDANVM OPIATVM.

Laudanū opiatum. ♃ Opij opt. q. v. scinde in particulas parvas & tenues, ac in scutella vitrea igne lento cinerum exsicca, donec sponte sua in puluerem cum digitis comminui poterit, ac bene oleat, sulphur. scil. fœtido, ob quod ab initio valde fœtet, per exhalationem absumto. Postea extrahe cum aceto superfundendo illud ad emin. 5. vel 6 dig. & digerēdo in aren. per 3. dies. Coloratum acetum à fæcibus separa, filtra & in B. distilla ad mellaginem, quod iterum solue in aqua ros. filtra denuò, aquā per destillationem aufer. Extractum serua.

Extractū Croci. ♃ Croci etiam q. v. Extrahe cum sp. V. semper alium sp. V. affundēdo, donec amplius non coloretur, coloratus per alembicum distillatur, vt remaneat extractum in fundo instar mellis. Iam ergo ♃ Extr. opij ℥j, sal perlar. ʒvj. M. addendo in fine moschi ℈j, ambræ ʒj. ol. Caryophyll. gut. vj. vel ℈ß. serua ad vsus in vase clauso. Dosis à gr. 4. ad 6. in forma pilul. deaurat. Vel in aq. appropriata aut syr. de papauere, aut Confect. Cardiaca, si dolor sit vehe-

vehemens, vel vigiliæ, hor. iij à cœna datur pil. vna, nocte media altera, & si non remittat, circa diluculum tertia.

Exterius etiam applicatur Vnguent. Alabastrin. ♃ Vngu. ℥ij, laud. op. ʒj. F. Vnguent. aut soluitur in aqua solatri, rosar. papau. rhœad. in soluto lintea intinguntur, vt patebit suo loco.

LAVDANVM ALIVD.

♃ Spec. diambr. ℥j, affunde sp. V. opt. rectif. vt 2. digit. supereemineat, stent in infus. per 14. dies, postea tincturæ dimidium effunde atque adde opij ʒiij. stent iterum in infusione per 14. dies, postea quod clarum est, effundatur, atque lentissimo calore sp. V. separetur, ad Syr. fluidioris cōsistentiam. Extr. huic adde solut. Corall. margar. an. ℈j, succini opt. præparat. ℈ß. c. c. ℈j. & affunde reliquam tincturam diambræ specierum, & stent in sole, vel loco calido, adde sub finem Mosch. ambr. an. gr. vj. Croci ℈ß. ol. Cinam. Caryoph. an. gut. iiij. M. dos. à gr. ij ad iij. *Laudanum opiatum aliud.*

DOLOR CAPITIS.

I. In Cephalæa seu doloribus capitis quibuscunque in primis vsus Aq. Benedictæ Ventriculo ieiuno stata dosi exhibitæ multum prodest. Vide notas in Crollium.

II. Eiusdem effectus quoque est Syr. ex aq. Benedicta.

III. Purgatio fit:

1. *Per diasenam Laxatiuam,*
2. *Per Panchymagogum vegetabile,*
3. *Radices Ellebori præparat.*
4. *Scamm. præparatum,*
5. *Mercur. dulcis,*

6. Mercur. vitæ.

7. Flores antim. Correct.

8. Specificum purgans Paracelsi, quod maximè commendatur. Vide notas ad Crollium.

INTERNA.

Pilulæ caput confortantes ex Ladano.

Inter INTERNA referuntur pilulæ Capitales non purgantes, sed confortantes ex Ladano, sunt tales: ℞ ol. Camphor. gr. vj. (ol. Camph. sic fit: Camphora soluitur in oleo spicæ ana.)

Extr. Gumm. Ladan. cum sp. V. facti ℈j. *Mosch. opt. gr. iij.*

M. F. cum aq. Maior. & mucilag. Tragac. pilulæ ponderantes singulæ gr. iiij. Dos. pil. 2. vel 3. ad summum reiteratis vicibus, si opus est. Dentur longè à pastu circa vesperam. His rectè accensetur spiritus vitrioli Philosophicus in vino exhibitus.

Dolor tripliciter aufertur.

Cùm dolor omnis tripliciter auferatur. 1. iis quæ causam doloris tollunt, eíque hoc modo contraria sunt. 2. Anodynis, quæ paregorica causam doloris mitigant, consopiunt & æquabilem reddunt, leniterque rarefaciunt. 3. Narcoticis, quę dolorem non percipi faciunt: Hæc propriè doloris causam non tollunt, nisi per somnum fortè, quem interius assumta causant, mitigetur & concoquatur. Dolor vehementissimus Narcoticum, mitior Anodynum indicat.

Si igitur dolor *ab intemperie aliqua calida* Cerebri vel vaporibus calidis exhalantibus fiat, vt in febri, cui occurri poterit præmissa euacuatione per clysterē, statim vena secetur, si adsit pręsertim Plethora aut totius corporis intemperies, aut quod magis tantum affectum spectat, applicetur Homo-

Homoplatis cucurbitulæ cum ſcarificatione: imò eæ ſæpius reiteratæ in magnis doloribus eodem die ſine ſcarificatione applicentur. Hinc Frontale aliquod anodynum applicetur, quod tale: *Anodynũ Frontale.*

℞ *Laud. opiat.* ℈ß,
aq. ſolani,
roſar. an. ℥iij,
acet. roſar. ℥jß.

M. & panni linei iis madefacti applicentur fronti. Olfaciat quoque ęger ſæpè aq. roſ. in qua Camphora ſoluta ſit, & faciem eadem lauet. Interius dentur, quæ intemperiem alterant, humores noxios educunt, quæque vim habent anodynam, qualia ſunt Laudana ſupra dicta.

Quod ſi hoc modo non cedat dolor, ad Veſicatoria accedendum, quæ applicentur ſyncipiti, vel collo prope nucham.

Quod ſi verò *à frigida intemperie Cerebri* vel cum vel ſine materia oriatur dolor, à dictis medicamentis abſtinendum, & ad ea, quæ à Practicis vulgo præſcribuntur, accurrendum. Inter maximè ſibi accommodata habeat Medicus acet. & Oxymel ſcillit. aq. flor. ſambuc. ol. & aq. puleg. roriſmar. aneth. & petroſel. quæ extra applicata duo poſteriora vel ſola ſæpius, præmiſſis tamen præmittendis, dolorem eiuſmodi ſedant, materiam digerunt & diſſipant, vel ita diſponunt, vt poſtea ab Errhinis & Apophlegmatiſmis facile educi & diſſipari queat.

Ad tempora & frontem nec non ad Coronalem ſuturam ſummopere prodeſt eorum inunctio. Proſunt etiam ol. nuc. Moſch. expr. & Balſa-

mus apoplecticus naribus illitus, it. Cinamomi, succini balsamus. Prosunt etiam vel maxime sacculi in modum pileoli ex serico confecti, in quibus insuuntur aromata cum herbis capitalibus, & illi, qui ex Milij part. iiij. & sal tosti part. j. fiũt, capiti quotidie ter aut quater applicandi, prius tamen calefaciendi.

Et si hic affectus non cedit remediis ordinariis, post aures in parte inferiore excitare vesicas licet, quæ vbi excitatæ rumpuntur, illisque superimponuntur folia brassicæ, vesicæ apertæ detinentur & si eas consolidare animus, inunguntur vnguento albo Rhasis. Possunt etiam, si morbus sit diuturnus & rebellis, applicari setaceũ aut cauterium potentiale aut actuale.

Quod si *ob ventriculi vitium & consensum* oriatur capitis dolor, isq; continuus aut per interualla adfligat, sæpius detur infusio Croci Metall. vel flor. Antimonij in aqua betonicę aut menthæ facta. Prodest vt & in dolore à frigidis humoribus causato, Mercur. cum sublim. Mercur. vitæ & panacæa. Prosunt in talibus etiam vel maximè pulueres grossi ex aromatibus Coriandri præparati, anisi cõfect. rotularum diarrhodon Abbatis diamosch. & similibus facti, post pastum assumpti, habita semper cura ventriculi, vt & Capitis, quod confortandum odoratis Balsamis & aliis, tam intra quam extra assumptis & applicatis.

In omni dolore Capitis tanquam arcanum appropriatum aq Verbenæ destillata cõmendatur, quæ sæpe assumpta pondere ℥iiij. cũ spir. vitrioli gut. iiij. iuuat, & Verbena tota cõtusa & capiti imposita, vel particula eius, vel tota cũ radice collo

Verben. vis in capitis doloribus.

è filo

è filo suspensa, vt radix sursum vergat, amuletum est.

NB. Verbena primum cum terra cui adhæret radix, eruenda, postea radix præhensa ipsa per terram ordine inuerso ducatur.

EXTERNA IN DOLORE Capitis.

I. Epithema ex Gammaris.

II. Spir. V. opt. qui valet (quàm maxime) in dolore capitis ex Crapula, præsertim si testiculi cum spongia in aceto vini vel aq. communi macerata & expressa fomententur.

III. Epithema ex Zedoaria: puluis Zedoariæ irrigatur cum aqua florum sambuci (vel aq. communi) rosarum, betonicæ & applicetur ad nuchã debite.

IV. In hemicrania, præsertim in clauo à proprietate iuuat radix cucumeris assumpta (31.) cum verbena & absinthio pontico ana p. j. (in febr. vngaricis) in Vino cum aq. ros. cocta. F. Epithema.

V. Aqua composita talis.

♃ *aq. ros.*
sambuci an. ℥iiij.
Camph. ʒij,
Mosch. opt. gr. *iij vel* vj,
Extr. Carlinæ ʒß,
ol. spicæ ʒij.

Dissolue Camphor. in ol. spicæ, postea omnia M. & applicentur in petiis dolenti capiti in magnis & ingentibus caloribus: in febribus verò ab æstu Solis applicentur, it. ad tempora & Carpum.

VI. Est specificum in doloribus capitis frigi-

dis, quales sępè vexare solent mulierculas, præsertim si credant, sibi in occipitio frigida cum fluctuatione quadam hærere. ℞ piper. long. ℥iij (essent. pip. lon.) contunde in mortario in puluerē crassum, postea extrahe cum sp. V. & serua. Vsus talis est: Fiat sacculus ex succino albo, puluerisato crassiusculè, interpassetur sacculus, & in hac essentia piper. l. madefactus applicetur, calidè suturæ coronali (maximè prodest) si opus est, præmittatur Euacuatio vniuersalis per aluum.

VII. In grauissimis doloribus capitis (cum vigiliis, vrgentibus in primis destillationibus) recurrendum est ad Laudanum opiatum cæteris nimirum nihil proficientibus.

VIII. Cancri aliquot fluuiatiles acet. rosaceo irrigentur & contundantur, ac Emplastri loco circumplicentur.

IX. Radix Plantaginis collo suspensa dolori capitis à proprietate medetur.

X. Hederæ folia mollia cum Oxyrhodino torreantur & fronti temporibúsque apponantur. Optimum est in Cephalalgia biliosa.

XI. Verbena vt suprà dictum est insigne specificum intus & extra vsurpata.

XII. Nuclei persicorum cum aq. beton. vel Verbenæ contusi & applicati iuuant mirabiliter in capitis dolore à causa frigida.

Vnguentum de Alabastro. XIII. Vnguentum de Alabastro.

℞ Cimarum Rubi M ij,
Fol. Rutæ P j,
Florum Chamomillæ recentium ℥ij,
Lapidis Alabastrini
Subtilissimè puluerisati ℔ß,

Olei

Olei Rosarum ℔j,
Ceræ ℥ß,
Vini albi ℔ij.

Pone in olla vitreata noua per triduum, poſtea ebulliant, ad conſumptionem vini refrigeſcant, addantur albumina ovorum N° iiij, M.

DESIPIENTIA.

In eiuſmodi caſibus exhibeatur I. Cæteris paribus aq. Bened.

II. Succus lunæ viridis (aliàs liquor lunæ & luna potabilis, qualis quidem haberi poteſt. Vera enim tinctura menſtruum vniuerſale) qui fit hoc modo: *Luna potabilis.*

℞ *aq.tartari opt. purific. part.ij,*
terr. ſigill. alb. part.j.

pulueriſentur in porphyrio tenuiſſime, poſtea in crucibulo ſuperius operculato (cum luto) gradibus ignis ab initio obſeruatis in furno anemio ita ſtatuantur, vt tandem igne vehemẽtiori ad fluxum quaſi vſque per hor.24. maneant (propter terram ſigillatam nõ fluit materia, ſed quaſi fluere videtur.) Vbi refrixerint omnia, aq. tartari reperitur in crucibulo inſtar vitri viridis, hoc exime & tenuiter reduc in puluerẽ. Huius ℞ part.j. Calc. lunæ finæ per Aq.fort. ſolutæ & communiter per venerem præcipitatæ (in aquæ copia) ac diligenter poſtea ab omni acrimonia edulcoratæ part. ij. Miſce curioſe inuicem, denuo in pyxide vel tigillo cæmentario perlutato pone in arenam & ſubminiſtra ignem à primis gradibus lentum, poſtmodum etiam fortiorem ſubtus & ſupra, vt vaſculum candeat & cæmentetur materia per 12. hor. ita tamen ne fluat; ſi forte fluxerit, laborem

denuo repete. Refrigeratis vasis exime totũ illud, & subtiliter tere, & in cucurbita lati fundi affuso sp. Vini opt. extra rubedinem, (rubedo non à luna quæ tantum cęruleum vel viridẽ colorem cõtinet, sed à tartaro per dies 6.7. vel 8. Decantato hoc spir. Vini aliũ affunde & in digestione vt antea repetitis vicibus rubedinem vel flauedinem extrahe. Extractiones omnes serua, luna verò in cucurbita post extractionem rubedinis apparebit cærulea aliquantulum. Hanc igitur paulatim exicca & in marmore terẽdo in puluerem reduc, serua diligenter. Extractiones verò rubeas collectas destilla per B. & prodibit sp. V. rubedo vero tota manebit in vitro instar sanguinis. Hanc cum luna illa cærulea reseruata tere minutissime, & cum iis iunge vel misce duplum silicum calcinatorum (quod fit, si igniti aliquoties in aqua extinguantur) diligẽter misce, & ex sublimatorio fictili seu cucurbita humili ad sublimãdum pone in arena obseruatis gradibus, igne tãdem vehementiori, & ascẽdit seu eleuatur luna tota cærulea instar saphyri, remanente in ipsius fundo corpore crasso nigro. Hanc nigram materiam diligenter exemtam tere in marmore, & aqua calida aliquoties elue, postea moderato igne calcina (in vase ferreo) vt abeat in calcem leuissimam (vt in Antimon. semper mouendo spatula) Ex hac Calce cum destillato antea à rubedine sp. V. ad superemin. 3. vel 4. digit. superinfundendo illum extrahe sal. digerendo scil. per 3. vel 4. dies in B. optime clauso vase. Lactescente aliquantulum spir. Vini hunc spiritum aufer à fæcibus, & perge calcinando & extrahendo, donec satis est, h. e.

donec nihil amplius salis prodierit nec lactescat spirit. Extractiones omnes collige, & sp. V. inde euoca destillando in MB. donec circiter quarta duntaxat pars totius in fundo relicta fuerit. Pone in locum frigidum humidum & Sal lunæ translucens instar Cristalli succrescit seu granulatur: Spiritum Vini reliquum colecto priore sale denuò ad quartam vsque partem destilla, & sal granulatum vicissim collige, & sic perge, donec omne sal collegeris. Salia collecta omnia dilig͂eter exsicca, & serua. ♃ Cæruleę lunę ante sublimatę & eleuatę par. ij. Salis iam collecti part. j. tere in marmore inuicem, & per retortam igne arenæ destilla in oleum, vel liquorem cæruleum Lunarem (aliquantulum virescentem) quem liquorem cellectum diligenter serua. Eius dosis est gut. iij ad iiij in conuenienti vehiculo in omnibus affectibus capitis, præsertim in Phrenitide, Melancholia, Hypocondriaca, Paraphrenitide, Mania, & Apoplexia, Paralysi, Epilepsia, memoria deperdita seu debili, vertigine, Catarrho &c.

Principale certissimum & probatissimum remedium in omnibus affectibus cerebri, hoc mirabiliter restituti per annos multos catenis constricti.

INSANIA, MANIA, Melancholia.

III. In Insania, Mania, Melancholia etiam tanq. specificum laudatur sanguis Asini (asini sanguis durat annum tantum.) Hac æstate 1615. fabrũ quendam lignarium restituit (ex venis post aures captus, in quem linteola munda, nulli vsui antea exposita, macerentur & exsiccentur.) NB. ana-

logia (asinus est animal melancholicum) Vsus: Ex his laciniis cape quantitatem 2. digitos latam & vnum pollicem longam, macera in haustu aq. fontanæ, donec color exeat. Hanc aquam da epotandam talem morbum passo, triduo integro mane semel, & quantum eius fieri potest, sudorem euoca (quem elicit hic sanguis.)

MANIA.

Maniæ cura perfecta talis est:

1. Exhibeatur Vomitorium, in primis aq. Bened.

2. Post vomitorium per aliquot dies capiat decoctum Anagallidis flore purpureo (sine omni additamento) Vinum nullo modo exhibeatur.

Lixiuiũ capitale. 3. Præparetur lixiuium tale: ♃ herbarum Cephalicarum cum floribus q. v. coque in aqua fõtana, deinde ♃ bacc. lau. & radic. elleb. nigr. ana q. s. cõtundantur inuicem crasse, & insuantur sacculo interpassato & longiori. Sacculum coq. aliquantulum in prędicto lixiuio. Tandem per 9. dies continuos accipe singulis diebus istius lixiuij ℔i, calefac, & cum linteolis in eo madefactis & leuiter expressis foue caput rasum per integrã horam, postea sacculum istũ applica suturę Coronali (quandiu calet) cum bona ligatura, patiens incumbat lecto, & si fieri potest, quiescat. Tunc mira expurgãtur, per omnia capitis emunctoria, & aluus simul aliquãtum fluit (Hinc colligitur à quibusdam vsum Ellebori apud Veteres fuisse externum potius quàm internum.) Sic nimirum fuligines inhærentes cranio & cerebro mirabiliter dissoluuntur, quod sanè nulla remedia alia præstare poterunt.

4. Com-

4. Commendantur in Mania folia Buxi (hoc nondum ratum, commendari tamen audiui.) Eius ♃ fol. IX. in minimas particulas cum cultro scissa exhibent in vno atque altero cocleari aq. lauendulæ ieiuno vētriculo, præmissis antea premittendis, & si fieri potest, sudorem eliciunt, repete semel atque iterum.

5. Vltimum in hoc morbo refugium est cranij apertio cum Trepano. Vide infra in fine capitis de Phrenitide & paraphrenitide.

MELANCHOLIA.

V. In Melancholia purgantia sunt præter Vomitoria.

1. Pulu. diasenæ laxatiuus.
2. Rad. ellebori præparat.
3. Optimum est specificum purgans Paracelsi,

Pro Cerebri confortationibus est.

1. Elixir proprietatis Paracelsi.
2. Essentia Croci cum aq. vitis destillata (aqua vitis fit ex vitibus incisis, quæ postea destillatur propter conseruationem) extracta.
3. Liquor lunæ de quo supra.
4. Extractum Alkermes cum extracto gummi laudani adiecta particula Ambræ & moschi in forma pilularum.

Nota: Extr. Alkermes fit neque per spir. V. neque per aliud menstruum, solus succus pomorum redolentium præstat. Illud extractum postea diutius cōseruatur, si post confectam præparationem spir. V. admisceatur, aliam præparationem vide supra de confortantibus.

5. Extractum lapidis Lazuli, ♃ lap. Lazuli *Extractū Lapidis Lazuli.*

quantum placet, igniatur ſexies vel ſepties, & toties extinguatur in ſp. V. tandem in puluerem redigatur & cum aq. meliſſæ ipſius recrementa terrea, eluantur (*abſchliechen*) redigantur in puluerem tenuiſſimum & cum ſpiritu vini digerantur in calore per ſeptimanas 3. vel 4. poſtremo per deſtillationem aufer ſp. Vini à toto & remanētiam diligenter ſerua. Eſt extractum lapid. Lazuli doſis à ℈ß ad ℈j. in Melancholia, Epilepſia, Vertigine, Cephalalgia. Quartanæ medicamentum præſtans in liquore appropriato.

Medicinam Melancholiæ ſpecificam Paracelſus ponit in floribus Antimonij bis, ter, quaterve pro morbi contumacia cum pauca Theriaca exhibitis.

Melancholicis puluis fumariæ ſæpius exhibeatur & liberantur. It. aqua & conſerua Elenij, Eſſentia Chelidoniæ minoris in Melacholia, Hypochondriaca mire confert.

Hypochōdriacum Zvvingeri. Zvvingeri in Hypocondriaca:

♃ 5. *rad. aperitiu. an.* ℥ß,
buglossæ,
Cardui bened.
an. pj,
Abſinthij parum,
ſem. fœnic. ℥j.
Carthami ℥ß,
fol. ſenæ ℥ijß,
agaric.
tart. albi an. ʒß,
Zinzib.
Cinamomi an. ʒj.

parentur omnia pro vino. inde ſumantur quotidie 3.

die 3. cyathi mane, per 3. hebdomad. vſque ad ægri languorem.

Magni nominis Medeci aq. ſecreta Melancholiæ Hypochondriacæ conuenientiſſima. *Aqua antihypochondriaca ſecreta.*

℞ *flor. borraginis,*
bugloſſæ,
ſtœcados Arabicæ ana ℥ß,
roris marini,
maioranæ,
meliſſæ ana. ℥ÿß.
rad. bugloſſæ ʒij,
pæoniæ ʒj.
aq. bugloſſæ,
borraginis an. ℥iij.
Syr. granat. ℥ÿß.
Pulu. Cinam. graſſi,
galangæ,
Caryophyll.
Croci,
ſem. baſilicon. an. ʒj.

ſuperfunde Vini Rhen. ℔iij, ſtĕt in infuſione per 2. vel 3. dies, deinde deſtillentur in B.

Digeſtiuum excellens, in Hypochondriaca.

℞ *Sal. tart. Cryſtall.* ℈j.
Ol. vitrioli vel acidi ſulph. gr. 20.

M. in iure prunorum vel alio iuſculo, per biduũ reiteretur vel triduum, poſtea purgetur cum apozemate ex Cholagogis & phlegmagogis cũ ſuis correctoriis & carminatiuis.

HYDROPHOBIA.

VII. In Hydrophobia nobiliſſimum medicamentum eſt mixtura ſimplex, vt ſci. ſudet patiens.

PHILTRVM.

VIII. In Philtris (furore ex Philtris) 1. necessaria sunt vomitiua, aqua benedicta, Electuarium Vitr. Antimon. Croll.

Pulueris secundinæ præparatio. 2. Postea ℞ secundinam recentem (puluis secundinæ vix vltra biennium durat) segrega venã vmbilicalem & cuticulam exteriorem, exsicca in Clibano, vt possit puluerisari. Huius pulueris exhibe (bis diebus duobus continuis) patienti post vniuersalia, à ʒj ad ℈jß cum Extr. Theriac. ℈ß. vel aqua aut spiritu Theriacali vel diaphoretico in acutis ʒj (cum cochl. j. atque altero succi nasturtij aquatici, & Emplastrum simul applicetur sequens ad ventriculum:

℞ pulu. Colocynth. ʒij,
scammon. ʒj,
rad. imperat. ʒjß. sal. gemm.
Elleb. vtriusque an. ʒj,
Cort. Cydon. ℥ß,
puluerisentur omnia grosso modo, adde olei sambuci, Ceræ q. s. ana.

F. Empl. Extendatur particula super alutam & ventriculo applicetur, & non nisi per horam dimidiam ibidem relinquatur: postea prouocetur sudor. Quibus omnibus absolutis per aliquot dies exhibeatur Electuarium sequens.

℞ Succi melissæ,
hyperici an. ℥ij,
rad. Vincetoxici ℥ß,
magnetis lapidis boni & qui ferrum trahat ʒij,
mellis despumati q. s.

F. Electuarium. dos. est à ʒj ad ʒjß ieiuno ventriculo aliquoties, donec remittat malum (potest etiã à meri-

à meridie quotidie exhiberi aliquid de tinctura Corall. à gr. vj ad x.)

PHRENITIS.

In Phrenitide cerebri membranarumque eius inflammatione cum febre acuta coniuncta curãdi communes ſeu vſitatæ medicationes locum habent, ideoque non excutiendæ initium fit curationis vt in morbo acutiſſimo, rectiſſime à Venę ſectione, (habita nulla ratione temporis & horę, & ventriculi pleni, ad reuellendum & euacuãdum: plethora ſi magna ſit, venæ ſectio ſequente die reiteranda: quæ ob vrgentẽ neceſſitatem protinus & quidem copioſa, ſi vires ferant, ſanguisq; redundet, adminiſtranda eſt, non iniecto etiam clyſtere (emolliente & refrigerante) & vẽtriculo pleno. Si verò ætas & viriũ lapſus obſtent, cucurbitulæ homoplatis & ceruici cum ſcarificatione applicentur. Danda opera, vt æger quieſcat, neq; huc neque illuc ſe iactãdo vires amittat. Phreniticis ſuccus conſolidæ cum melle miſtus & naribus infuſus prodeſt. Statim quoq; in initio Oxyrhodino caput madefaciendũ: hoc nimirũ ipſum depellit humorem & alterat. Fiat irrigatio ſuper ſuturam Coronalem raſis capillis ex olei roſarum ℥iij, Chamomillæ ℥j, acet. roſacei ℥jß, tepidè admoueatur. Si inquietudines magnæ imprimis moleſtæ ſint, præſertim cum primis diebus vigiliæ admodum laborioſæ vires infeſtarint & febrim auxerint, ſtatim exhibeatur Laudani Opiati doſis, poſt quam 8. horas repetatur, donec aſſumpſerit ℈ß, imò in defectu Laudani opiati tantum exſiccetur opium, donec in puluerem redigi poſſit, & eius gr. vj diſſoluantur in aq.

Nymphææ, vel lacte vel decocti refrigerãtis ℥iij, addita syr. de papauere ℥j. Si vero quod semper fit, potum desideret, ℞ aquæ nymphææ ℥iij. rosa. buglossæ ana ℥vj Syr. de ribibus aut Lim. ℥ijß, sal prunellæ ʒj. aut ʒjß. M. vtatur pro potu. Ad vigilias nõ incongruum erit frõti applicare Epithema liquidum sæpius linteis exsiccatis renouandum.

℞ aq. solan.
lactucę an. ℥ij,
acet. rosacei ℥ß,
Laudani opiati ℈j,
Camphoræ gr. vj.

M. possunt quoque nares inungi vnguento sequenti:

℞ *Vnguenti populei* ℥j,
Essentiæ opij gr. iij,

M. Aut, ℞ *olei nucis moschatæ per expreß.* ℈j
laudani opiati ℈ß.

M. pro conciliando somno.

Bilis feruore contemperato exhibeantur sæpe gr. x. sal. perlarum cum aqua borrag. vel buglossæ. Lauari quoque poterunt crura & brachia decocto seq.

℞ *fol. sedi,*
nymphęæ,
vitis alb.
vini fortis,
rosarum an. q. v.
Cap. papau. albi,
& *sem. lactuc. ad libitum.*

F. decoctũ. Cordi quoque Epithemata applicentur refrigerãtia, quibus vtiliter admiscetur Essentia seu extractum croci ℈jß, seu crocus ipse & aliquot

quot grana Camphoræ. Testibus quoq; adhibemus Epithemata quibus addatur aliquid aceti vini ad penetrationem. Facies lauetur sæpius aceto rosaceo. Hinc corpus purgandũ Extracto Rhabarbari aut infusione eius in aq. Cichorij. Hinc si morbus non remittat, prestat catulum à tergo incisum detractis intestinis calidũ vertici applicare ad partem anteriorem declinando; aut in eius locum pulmonẽ animalis calidum, pullumvè à tergo incisum, quæ si refrixisse senseris aquæ calidæ, in qua incocta capita papaueris, & flores nymphęæ immersa, recalefacienda & aqua spongia absterſa iterum applicanda. Nam calor ille externus mitis humidus calorem internum temperat, humectando: imò gradui caloris nostri similia causam doloris mitigant, concoquunt, æquabilemque reddunt, dissipantq; calorem præter naturam leniter rarefaciendo. Vnde hoc tanquam primarium remedium præmissis his dictis sibi quiuis commendatũ habeat. In reliquis progrediendum ad præscriptum practicantium, addendo semper medicamentis aliquid solutionis perlarum, & in declinatione gut. aliquot auri potabilis: quia hoc solet natura confortata plerumque morbi reliquias per sudorem expellere.

NOTETVR etiam ne vsus stupefacientium sit continuus, ne fiat transitus de phrenitide in lethargum. Caute quoque applicentur in his, qui imbecillium iam sunt virium, in primis externa, ne materia in capite coaguletur, quæ propter imbecillitatem virium postea dissipari & resolui non possit. *Cautela.*

Paraphrenitis & Delirium. Eodem modo Paraphrenitis & Delirium simplex ac symptomata mitigantur, tolluntur que morbo curato, qui illorum causa.

Cautela. Illud tamen notetur, quod si sint criseos pręsagia & symptomatica, si item Rheuma adsit, nulla adhibenda esse stupefacientia, sed solum offerendam esse semel atq; iterum dosin Laudani opiati.

Mania. Eadem medicamenta suo modo quoque obseruatis Practicantium regulis & Methodo in Mania exhibentur, in qua prodest sæpius exhibere flor. antim. & Antim. alia, cum purgantibus permixta. Item Extractum Ellebori nigri præparatũ cum suis corrigentibus & aliis purgantibus permixtum.

Vltimum in hoc morbo refugium est, si aliis non cedat medicamentis, admouere capiti intra coronalem & sagittalem suturam cauterium potentiale, quod relinquitur donec tanta erosio facta sit, vt os nudum appareat. Hinc trepano aperiatur cranium, maneatque locus apertus per mensem, & sanabitur à Mania ęger. Hinc s.a. consolidetur vulnus.

EPILEPSIA IN PVERIS.

Epilepsia & similes morbi, qui à paroxysmorũ vehementia & pernicie infames sunt, duplicem habent indicationem. 1. quæ paroxysmũ respicit. 2. quæ ipsas morborum radices.

I. Aqua vitæ Mulierum (*VVeiber* aqua vitæ, aliàs Balsamus Embryonatus. Vide Pharmac. August.) propinata prægnanti mensura cochl. j. cum spiritus Antepileptici nostri gut. iij vel iiij. singulis mensibus semel in Nouilunio à mẽse quarto ad partũ vsq; fœtũ ab Epilepsia præseruat: præmissa illa

illa maioris securitatis ergo datur hic puluis. ♃ Spinam dorsi viuæ mustelæ non coctæ, sed crudæ à capite ad caudam probe mundatam & exsiccatam, eamque puluerisa, huius pulueris ♃ & magist. Corall. & perlar. an. ℥ij. M. Dosis quantum cultelli mucro capit, in pulpa pomi assati. *Puluis præseruatiuus.*

II. Præseruantur pueri ab Epilepsia, vel prorsus liberantur, ne vnquam succedente ætate tali passione capiantur, si recens iam natis antequam lac sugant vel cibum comedant, ingeratur ol. amygd. dulcium recens cum sacchare fino permixtum vtriusque sit à ʒß ad ʒij vel ʒiij. Sic enim vbi paulisper à sumpto hoc abstersiuo quieuerint,

♃ Stercus de Vacca nigra adhuc calidum, indatur ollæ nouæ, & calcinetur, de quo exhibeatur ℈j vel ʒß modo nato infanti (Electoris Saxoniæ Secretum) tandem euomunt pituitosam admodũ copiam impuritatum in vtero materno ante exitum collectarum, (si præsertim in spiritu ducto aliquid menstrui hauserint) quæ impuritates sunt causæ multorum morborum in pueris, nominatim vero Epilepsiæ. Quod si non euomunt, per aluum saltem purgantur; deinceps vbi balneantur aliquandiu & in primis per tempus puerperij coq. in B. cortices salicis recentes. Sic nimirũ non ab Epilepsia tantum, sed etiam à tabe præseruantur (specificum in aridura puerorum.)

Spir. Antepilepticus puerorum (vide not. ad Croll.) Cuius gutt. 6. 8. 9. cum aquis Epilepticis flor. tiliæ, radic. pæoniæ aq. hirundinum, cerasorum, Lauendulæ. It. cerasorum nigrorum cum aq. Langij Epileptica exhibitæ tũ in paroxysmo, tum etiam post eundem mirifice puerorum morbum

tollunt, præsertim si in primo paroxysmo exhibeatur.

EPILEPSIA IN Adultis.

I. Præmittantur Vniuersalia Vomitiua, Cathartica, in primis specificum purgans Paracelsi. Postea exhibeantur specifica, qualia sunt:

II. Epilepticum Crollij.

Puluis Antepilepticus. III. Puluis Antepilepticus ex Cinnab. Antim. qui talis est: ♃ Cinnab. Antim. magist. Coral. perl. ana: Alius, ♃ Cinnab. natiui pellucidi & splendentis ʒß, puluerisa in marmore subtilissime: adde magist. Corall. perl. ana ℈ij, Croci ℈j, fol. auri diligenter triti, super lapidem, reduc in puluerem, cuius gr. vij ad xviij, in aq. salu. propinentur & sępius repetatur. Vide supra de sudoriferis.

Puluis Epilepticus magnarũ virium. Alius puluis Epilepticus magnarum virium. ♃ Cinnabaris Vngarici probè loti & depurat. ℔ß, imbibe cum spir. vitr. ℥iiij, scobis cran ij humani nũquam sepulti ℥ß, imbibe cũ spiritu vini, relinque in loco calido per 15 dies. & postea per retortam destilla liquorem, & illud quod restat seorsim serua. hinc ♃ scobis Vngulæ alcis ℥jß, Myrrhæ rubræ ℥ß, solue in sp. salis, solutum à fæcibus separa & serua, postea ♃ croci ℥ß, cum sp. vini tincturã extrahe, liquores omnes simul misce & in iis imbibe cinnabarim ante præparatam lotam & puluerisatam, calore lento semper exsiccando, donec omnem liquorem imbiberis & in puluerem siccum abierit dosis à gr. ij ad 4. cum vino genoroso aut spir. vini vel aq. antiepileptica in, ante & post paroxysmum.

Spiritus cerebri humani. IV. Spiritus cerebri humani, qui sic fit, ♃ Cerebrum

rebrũ hominis iuuenis integri, bene ſani (adoleſcẽtis infra annum 24.) & bonę cõſtitutionis violenta morte peremti, collige fruſtulatim cũ omnibus mẽbranis, arteriis, venulis & neruis cũ medulla ſpinæ tota, conquaſſa in mortario lapideo, & adde in cucurbita vel phiola potius capaci aquarum capitalium ſcil. flor. tiliæ, pæoniæ, betonicæ, ceraſorũ, lauẽdulæ in primis, adde diaphoretici in acutis ad ſupereminentiam 4. vel 5. digit. (plus quam de reliquis ſimplicibus aquis; addunt etiã ſpit. V.) claudatur hermetice vas, & relinquatur aliquandiu, per annũ 1.2.3. &c. poſtea per cohobia deſtillatur ex B. roris, vt tota (aliquota) cerebri ſubſtantia ſimul tranſeat. Hanc aq. abjectis fæcibus curioſe ſerua. Et fæcibus poſt ſextuplex cohobium calcinatis elice ſal, quem deinceps cũ ſp. facto junge, & totum curioſe ſerua. Doſ. à ℈j ad ʒiij, in vehiculis conuenientibus.

NB. Si initio non addita eſt miſtura ſimplex propter defectum; poſtea phlegmate per B. leniter abſtracto, adde miſturæ ſimpl. partem dimidiam, & procede, vt monitum eſt. Doſ. à ℈j ad ʒiij.

Hepatum Ranarũ præparatio.

V. *Hepata Ranarum*, quæ ſic parantur: Collige hepata de ranis viridibus aquaticis (non terreſtribus) 40. quibus viuis jecinora exime & ſigillatim pone ſupra folia braſſicæ capitatæ ad eã partem, qua terram reſpiciunt, ita vt ſe inuicem contingant, poſtea in ollis devitreatis & recentibus (*Irdene Bratpfanne*) ſuperius tectis, exſiccentur ad lentum ignem, ita vt in puluerem tenuiſſimum teri poſſint, à foliis cautius ſeparata. Poſtea diuide puluerem integrum in 5. partes æquales & ſerua.

Partem vnã exhibe patienti præmissis vniuersalibus jeiuno ventriculo in haustulo aquæ vel spiritus appropriati, cũ luna ingressa est in cãcro: Vesperi duabus horis à cœna alteram partem, atque sic consequenter postero die mane tertiam, vesperi quartam; tertio die vltimam partẽ mane.

Vbi tamen obseruandum, semper ante & post sumptionẽ pulueris 2. horis ab omni cibo & potu esse abstinendum. Si patiens præsertim adultus, post sumptam hanc medicinã in fronte & tẽporibus sudat, est testimoniũ operationis exquisitæ. Itaq; si post 3. 4. & quintam exhibitionem sudor prouocetur, vel in lecto, vel in laconico totius corporis, effectus sperandi sunt vberiores.

Caueant sibi ab omni terrore, ab ira, ab aqua & igne, à vino, & ne videat Epilepticos cadentes: horum nimirum conspectu morbus, qui vel diu latuit, vel iam sopitus erat redire potest. Præterea etiam ab eiaculatione tormentorum. Præcipue vero studiose euitet omnes animi motus vehementes, ebrietatem tanquam pestem fugiat.

Diæta & cæteræ 6. res non naturales conuenienti admodum ratione & modo obseruentur, ne aliquid accidat, quod isti curæ impedimentum aliquod afferre possit.

NB. 1. Ranæ virides tantum & non aliæ accipiendæ sunt, & quidem viuæ. 2. hic puluis Mense Maio, Iunio, & Iulio vsque ad medietatem Augusti tantum confici potest, extra hæc tempora ranæ inutiles sunt. 3. Cum exsiccata sunt hepata, vt possint puluerisari, folia brassicæ capitatę diligenter sunt segreganda & postea hepata in mortario contundenda

denda. 4. Hic puluis vltra annum non durat, ideoque singulis annis, si opus est, de nouo præparandus.

Vix potest dici quantum emolumenti ab hac medicina simplici accidat. Instituenda est cura in Iunio circa solstitium, & si primo anno non correspondeat effectus, altero anno hæc cura reiteranda. Hoc remedio restitutus est Fridericus IV. Palatinus, qui ab anno 15. ætatis ad 26. Epilepticus fuit.

VI. *Amuletum ex frutice sambuci in salice inuenti.* *Amuletũ Antepilepticum.*
1. diligenter obseruetur, vbinã in salicib. præsertim antiquis subnascatur sambucus, id quod sępe fit, præsertim in salicetis, vbi non procul ab iisdem ad hortorum sepes sambucus plãtata fuerit. Hic nimirum grana matura ab auibus leguntur, præsertim à pico. Picus nimirum excrementa sua post coniecta grana sambuci deponens super salicem antiquam (cui interdum innasci solẽt aliæ plantulæ vel frutices, nominatim vero Amaradulcis, vrtica, Chelidonia) exinde quasi primordia figit & ponit sambuci exinde nascẽtis. Picus autẽ quia Epilepsia laborat, hoc nobile periaptõ ad similem morbum curandum facit. Colligatur frutex quolibet mense, melius tamen in Septembri & Octobri, quando maturuerint grana sambuci ante plenilunium diebus duobus, & reseruetur vsui (seruari potest annos 12.) teneriores saltem surculi sufficiunt.

Vsus talis est: seca surculum vnum tenuiorem in taleolas tenues, & quantum fieri potest integras. Earum 9. redigantur in nodulum vel ex linteo, vel ex serico confectum, & cum simplici filo lineo

Das in demſelben Hauſe geſponnen vnd von dem Patienten, licet parum referat. 4. Amuletum adpenſile collo vſque ad orificium ventriculi, vt recte nodulus eo pertingat. Applica vero hunc nodulum poſt Vniuerſalia exhibita ad mundificandũ corpus quolibet tempore ſeu ante, ſeu poſt paroxyſmum. Nodulus relinquatur tandiu donec ſpõte ſua citra omnem vehementiam rumpatur filum, & nodulus videatur cadere, quem deinceps neque in ſe patiens, neque vllum animal nudis manibus vel pedibus tangat, ſed mediãte aliquo inſtrumento vel forcipe, vel alio ſepeliatur ſubtus terram, eo in loco, vbi neque homines neque animalia pertranſire poſſint. Secus ſi tetigerit, morbus Epilepticus denuo inuadet eum: vel alios antea morbũ non paſſos corrumpit, id quod ſtudioſe eſt euitandum. Hoc amuleto curari poſſunt & ij, qui longiſſimo tempore hoc morbo laborarunt.

A curatione deinceps diligentiſſime præſeruandi ſunt ab omnibus cauſis externis, alioquin huic morbo infeſtis, de quibus diximus in præcedentibus.

Nota: in adultis ſoleo ex maioribus ſurculis excauatis facere cannas, per quas tempore geſtationis amuleti omnem ſuum potum hauriunt.

VII. Spir. Vitriol. volatilis duplex, de quo in notis ad Crollium (præſertim in adultis.

VIII. Laudanum Epilepticorum, de quo in opiologia & infra de Apoplexia.

Radicis Pæoniæ collectio. IX. Radix Pæoniæ, maris nimirum, ſeu nigræ. Nam fœmina nullius efficaciæ, ſi ſuſpendatur de

collo pueri Epileptici, morbus cedit, sed radix effodienda est in Iulio luna decrescente, sole existente in leone, in meridie & die solari.

X. Viscus quercinus luna decrescente inter duo Mariæ festa, h. e. 15. die August. & 8. Septem. collectus: nobilior autem habetur illa pars, quæ quercui propior resecta est. *Visci quercini collectio.*

XI. Mixtura Antepileptica, quæ sequ. m. fit: *Mixtura Antepileptica.*

℞ spir. Vitrioli viridis ex Vitriolo & vrina puerorum ℥j ℈j.

cum aqua rad. pæon. & fl. til. ana ℥j.

M. de hac mixtura exhibe in paroxymo membris conuulsis & contortis cochl. ß guttatim, & paulò post redibunt ad sese recollectis sensibus, quo animaduerso denuo aliquid exhibeto, atque ita tertiò; quod si quidem rediturus sit paroxysmus, vt fieri potest, eundem processum repete. Postea confortantia cerebrum adhibeantur, ceu sunt Magist. Corall. perlar. Cranij humani. Multū possunt hæ Tabellę. ℞ mag. Cranij humani ʒj (quod calcinatum primo, postea per aq. euaporatur, pulus instar magisterij) gran. pæoniæ excortic. N° xj, sacch. in aq. theriacali solut. F. s. a. tabulæ, quarum vna atque altera tam mane ieiuno ventriculo, quam vesperi longe à pastu & cœna exhibantur.

Paroxysmus Epilepticus instans, vt auertatur, æger signa quædam præsentiens statim capiat pij. laudani antepilept. vel rotulam vnam antepilept. aut in horum defectu ol. succini gut. j. & altram.

Nares a. inungat Balſamo antapoplectico, aut balſamo ſuccini.

Præſens ſedatur modo ſequenti. Cadentis ori cuneus immittendus eſt, vt apertum maneat, nec linguam commoueat, alta voce inclamandus, nares conſtringendæ & ſternutatorio ſeq. irritandus:

℞ *rad. ellebori alb.* ℥j,
Caſtorei,
Euphorb. ana ʒß.

F. pulu. ſuffitus etiam fieri poteſt ex ſuccino albo.

Membra incuruata molliter ad rectitudinem reducenda, fricanda & continenda.

Fauces Extracto caſtorei, oleo ſuccini aut Mithridatio, Theriaca in aqua Epileptica ſolutis nares autem & tempora balſamo apoplectico illinienda.

Et ſi ſuſpicio ſit, eam ob vitioſos humores in ventriculo collectos, & ad caput exhalantes fieri vtile eſt excitare vomitum cum aq. Benedicta aut Vitriolo albo in aqua pæoniæ, in qua ſcobs viſci quercini bullierit, diſſoluta paroxyſmo ſedato, ſi metus ſit, vt mox reuertatur, clyſteres acres injiciendi ad auertendos humores acres, alioſque in cerebrum irruentes.

Cucurbitæ item cum ſcarificatione humeris applicandæ, & ſi plethora adſit, vena ſecanda.

Quo facto ad radicis Epilepticæ exciſionem progrediendum, vbi præſcripta bona viuendi regula ad vniuerſalem totius corporis euacuationem perueniendũ, obſeruatis hac in parte practicantium regulis. Nonnunquam vtile eſt adriſcere purgantibus Extr. ſcammonij, aquam benedictam

dictam, Extr. Ellebori nigri, & sæpius præparatum corpus purgare Mercurio dulci, Mercurio vitæ, floribus Antimonij.

Hinc ad caputpurgia, & ad ea, quæ à proprietate conferunt, accedendum, non neglectis iis, quæ caput exsiccant, & maxime roborant.

Tabulæ Antepilepticæ. *Tabulæ Antepileptica.*

℞ rad. pæoniæ ℥j,
magist. perlarum,
Corallorum an. ʒjß,
magist. Cranij humani. ʒß.
Sacch. in aq. florum tiliæ soluti q. s.

F. Tabulæ. Detur vna atque altera mane jeiuno ventriculo & vesperi longe à cœna.

Aqua Epileptica. ℞ Fl. lil. conuallium M ij, infunde in s. q. Vini generosi, digere per 10 dies, vel donec habere poteris. *Aqua Epileptica.*

Fl. Tiliæ recent. ℔ß,
pæoniæ ℥iiij,

distilletur in B. M. ad siccitatem, in destillato iterum infunde

Rad. pæoniæ ℥i,
Diptamni albi,
Visci quercini ana ℥ß,
Cranij humani præparati ℥ß,
Rad. pyrethri ʒß,
Castorei ℈ij,
Fol. Rutæ M j,
Flor. stœchados Arabicæ,
Lauendulæ ana P iij,
Flor. Betonicæ P vj,
Cubebarum,
Maceris ana ʒij.

Cinnamomi ʒj,
Scillæ præparatæ ʒiij.

Digere iterum per 15.dies, hinc per alembicum in M.B. destillatur & aqua vsui reseruatur. Dosis ℥ß, ad ℥j.

Clysterem in epilepsia vide in capite seq.
Balsamum vide etiam in capite seq.

APOPLEXIA.

In Apoplexia qualicunque insignis est:

I. Spiritus cerebri humani de quo in Epilepsia.

II. Sanguinis arteriosi humani, spiritus, cuius vires insigniter commendat D.Grasceccius Argentinensis in libro suo de vita humana nuper edito Spiræ in quarto 1615. Germ. Vtriusque operationes & vires vide ibid. in aliquot obseruationibus ab ipso habitis. Spiritum sanguinis arteriosi vocat *Aq. benedictam*: spir. cerebri humani vocat *Aq. auream*.

APOPLECTICOS excitant:

I. Mercurius vitæ iusta dosi exhibitus: à crebris enim vomitionibus in robustioribus prima regione ventris expurgata, paulo post ad sese redeunt, præsertim si Epithema fiat in suturam coronalem ex succino puluerisato, & in sacculũ oblongiorem interpassatum cõformato, prętereaq; in aqua Vitę vel spiritu Vini cum pipere lõgo essensificato, & cũ ol. succini gut. aliquot adsperso, decenti ligatura suturæ coronali imposito multũ prodest, si (in debilioribus scil.) præsertim vbi Mercurius vitæ nõ est exhibitus, enemata primo leniora, postmodum & acriora iniecta fuerint.

II. Ex-

II. Excitant sternutationes præsertim ex semine nigellæ & seniore nigra, h. e. Elleboro nigro Paracelsi (ex moscho & ambra) It. sem. lolij. sem. nigell. tutius & melius, e. gr.

Puluis sternutatorius.

℞ *Fol. maioran.* ℥ij,
Sem. nigell. ℥j,
Rad. elleb. n. ℈ij,
Mosch. opt. ℈ß,
Ambr. gr. vj.

M. F. puluis dosis magnitudine pisi insufflatur in narem vtramque calamo fortiter.

III. Fumus pennarum perdicum. It. fumus succini, vel etiam ol. succini intra nares sæpissime cum penna perdicis sumptum.

NB. In Apoplexia mirabilis est ille balsamus Vitæ ex nobilissimis illis balsamis, Orientali nẽpe & Turcico, itemque oleis aromatum diligẽter confectus à nobili Chymico Ioh. *Eichtenacker*, dos. à gr. ij ad iiij, in mistura simplici cum aq. appropriata, de quo in notis ad Crollium.

In præseruatione maxime conducit Balsamus Apoplecticus Crollij It. aqua vitæ apoplectica eiusdem.

Ad præseruationem a. & curationem vnice prodest Aqua antapoplectica meæ compositionis, quæ sic est:

Aqua Antapoplectica.

℞ Flor. lilij conuallium mense Maio cum exortu solis collectos (maturos & adhuc roridos statim in vitrũ ingere sine lotione vlla) eosque recentes sine apiculis, saltem protuberantes flores abscerptos in vino generoso, Maluatico vel alio dulci digere ad solem, in vitro optime clauso, relinq; tandiu, donec etiam lauendula floreat, cuius

flores cæruleos ſine calicibus & apiculis diligenter ſeparatos æquali pondere coniunge cum floribus lilij conualliū in idem vitrū, quod firmiter clauſum relinque vſque ad menſem Septembrē. Tandem per alembicum ex B. deſtilletur, & quæ primo loco egreditur aqua ſpirituoſa diligenter reſeruetur. Eſt nimirum pretioſa & tam præſeruando quam curando Apoplecticis prodeſt (reliqua etiam vſui eſſe poteſt, ſed tam virtuoſa non eſt, facit in primis ad frictiones membrorum) Ex capite mortuo elici poteſt Sal. Hæc aqua diu durat & fragrantiſſima eſt. Doſ. cochl. ß vel j. per ſe etiam jß vel ij, pro ægri & morbi natura cū gut. vna atque altera ol. ſuccini ieiuno ſtomacho.

Aqua Apoplectica alia.

Aqua Apoplectica alia.

♃ *Fl. primulæ veris* ℔j,
Lauendulæ,
ſtœcados Arabicæ ana ℥j,
Tiliæ,
bugloſſæ ana ℥jß,
Anthos,
Nymphææ ana ℥ß.
Rad. Pæoniæ,
Caryophyllatæ ana ʒx,
Zedoariæ,
Macis,
Spicæ Indicæ ana ʒiiij,
Iridis Florentinæ,
Viſci quercini ana ℥j,
Galangæ,
Caryophyllorum ana ʒvj,
Pomorum citreor. recent. No ij,
Raſuræ ligni ſaſſafras ʒjß.

Fol. Ma-

Fol. Maioranæ,
Artemisiæ ana M j ß,
Rorismarini M j,
Sem. Fœniculi,
Sileris montani,
Pæoniæ,
Basiliconis ana ʒ iij.

Confractis & contusis, crasso modo affunde in matracio capaci
Aquæ rosarum ℔ j,
Vini generosi, ℔ ij.

Simul per 3. dies vase bene clauso digerantur, hinc adde recenter expressi succi ex foliis saluiæ ℥ vj,
Betonicæ,
Melissæ ana ℥ iiij,
Spiritus vini ℔ iiij.

Denuo per 3. dies digeratur & destilletur in B.M. per alembicum ad siccitatem. Fiat semel cohobium. Hinc per se in cineribus vel B. aqua illa rectificatur, destillando 3. partes, quarta relicta & inferendo rostro alembici,
Moschi,
Ambræ ana gr. vj.

bombace inuoluta, tandem omnia in vitro bene clauso seruentur vsui.

His omnibus potest annumerari diaphoreticum in peracutis præsertim, si cum eiusmodi aquis appropriatis Apoplecticis mixtum exhibeatur, & sudor prouocetur.

LAVDANVM ANTEpilepticum. *Laudanũ Antepilepticum.*

♃ *Laud. nostri ex sulphur. vitriol. fact.* ʒ j,

Ol.Camph.℥ß.

M.& habetur Laudanum præſtantiſſimum,cuius vſus tam in paroxyſmo,quam ad curationem extra paroxyſmum, doſi ſæpius reiterata præmiſſis vniuerſalibus.

Oleum Camphoræ verũ.

OLEVM CAMPHORÆ *verum.*

℞ *Camphoræ part.*j,
*argill.præparatæ & ſiccatæ part.*vj.

Contunde inuicem & miſce exacte, donec Camphora nullibi appareat. Ex maſſa forma globulos,quos in vmbra exſiccatos deſtilla in arena per retortam lutatam in Excipulum, quod continebit aliquid aquæ pluuialis deſtillatæ, & prodibit Camphora partim oleaginoſa,partim ſublimata, quæ tamen ſeſe ſoluit. Hinc diſtillato cum aqua, adde ſpir. Vini part.iij, & deſtilla per Alembicum igne lento. Ita ſpiritus Vini tenuiſſimum oleum Camphoræ transferet, quod ſeparatim ſeruandum, ſeparato ſpiritu Vini per ſeparatorium aut per MB.

ALIO MODO.

Solue Camphoram in ſp. Antepileptico ex vitriolo & vrina puerorum leni calore, & Camphora eleuabitur in forma olei ad ſuperficiem. Hoc ſeorſim collige, & cum terra ſigillata ſicca, & pauco aceto forma globulos, deſtilla ex arena per retortam & prodibit ſpiritus ſeu oleum Camphoræ valde fugax.

Apoplecticis proſunt ſaluiæ decoctum, Extra-

ctum eiusdem, semen carui & Erucæ. It. ℞ aquæ vitæ q. s. granorum Iuniperi M ij, contundantur & macerentur in aqua vitæ per triduum, colenturque, imponantur deinde saluia, pulegium & Nasturcium & ℥j Croci. Detur patienti, & statim loquelam recuperabit.

Balsamus Apoplecticus.

℞ *Olei Nucis Moschatæ per expressionem* ℥ ʒ
Ambræ griseæ gr. xvj,
Moschi optimi,
Benzoin.
styracis calamitæ,
Laudani optimi ana ℈ß,
Olei stillat. caryophyllorum gut. xvj.
Lauendulæ,
Ruthæ,
Anthos,
Cinnamomi ana ℈ß,
succini gut. vj.

puluerisatis optime cum oleo Nucis Moschatæ in scutella aliqua argētea vel orichalcea cum pistillo quamoptime vniantur, vt in corpus vnum abeant. Hinc admiscentur olea destillata pedetentim & Balsamus in vase bene clauso ad vsum seruatur. Apoplecticis, Epilepticis, & vertiginosis prodest, si extremitates manuum, tempora & vertex eo inungantur. Ratione præseruationis singulis septimanis bis aut ter saltem inunctio instituatur.

Clyster. ad Apoplexiam, Epilepsiam, Paralysin, & Lethargum.

℞ *Radic. Cyclam.*
Colocynth. ana ʒjß.

asar.℥j,
elleb.nigr. præparati,
sem.Carthami ana ʒj,
Centaurij minoris ʒß.

Coque in s. q. aquæ ad ℔j. colaturæ adde mellis anthosati ℥ij,& si æger robustus sit Sal gem.ʒj.F. Clyster.

Medicus Apoplecticum aggressurus ante omnia in principio consideret, an in ægro adhuc signa & spes aliqua vitæ adsit, quibus cognitis ad curam sese statim accingat. Ægrum hinc inde agitare & membra eius fricare mandet, abrasis capillis verticem statim inungat,& nucham balsamo succini aut oleo eiusdem, statimque si os clausum sit, illud aperiat, apertum conseruet, palatumque cum balsamo dicto aut Mitrid. aut Theriaca inungat, nares & tempora bals.apoplectico.

Capiti sæpius admoueat laminam vel tabulam ferream oportet calefactam vel etiam ignitam.

Per os si fieri potest, exhibeatur statim cochl. j. aq. apoplecticæ, & si nimiam sentit sanguinis abundantiam, venam brachij immisso tamen prius clystere acriore aperiat.

Naribus item aliquid ex puluere per canalem vel culmum pyrethri elleborive inflet.

Vmbilico adhibeat aut vnguentum Arthanitæ aut ellebori in forma cataplasmatis, possunt etiam ratione reuulsionis cucurbitæ applicari dorso, lumbis.

Naribus clyster acris injiciatur, cui ʒß croci metallorum adjici potest, vel ʒj. bulliat in aqua vitæ & cum decocto apto injiciatur.

Hinc

Hinc ad vomitoria aquam ſcilicet benedictam confugiendum, vbi notandum, quod in duplici ſemper quantitate, prout ſopitæ vires, exhibenda. Interim continuanda exhibitio aquæ apoplecticæ, quemadmodum & reliqua dicta medicamenta.

Poſſunt & Veſicatoria brachiis & pedibus, ſyncipiti item: interdum etiam ad primam vertebram Cauterium actuale non ſine commodo applicari poteſt.

Ægro reſuſcitato cura ſecundum Practicos inſtituatur.

Nota. Clyſteres non tantum ante venæ ſectionem, ſed & poſt eam conueniunt, primum ex emollientibus, & ſtimulantibus calidis, capitíque appropriatis, mox etiam ex fortiter irritantibus, quæ quoque cum non retineant diutius repetenda, eoque frequentius quo morbus magis vrget: Plat. tom. I. pag. 47.

Leuior itaque talis ab initio exhibeatur.

℞ *Maluæ,*
Mercurialis,
ſaluiæ,
rutæ,
pulegij an. M j.
Rad. ireos recentis ℥iij,
ſurfuris,
flor. Chamomillæ,
anthos an. p j,
ſem. carui ʒj,

F. decoctum, in quo diſſolue
mellis ℥j,
Elect. benedicti laxatiui ʒij,

ol.laurin.
rutæ ana ℥j,
Sal.ʒj.

F.Clyster.

Fortior, qui post primum, vel si malum vrgeat, statim in principio exhiberi potest.

℞ *Rad.ireos recentis,*
sigilli salomonis,
Cyclaminis ana ʒj.
rutæ,
thymi,
saluiæ,
lauri,
pulegij,
origani,
Calaminthæ,
hyssopi ana M j.
flor.stœchados,
anthos ana p j.
sem.Citri,
Cumini ana ʒij,
Carthami,
baccarum lauri,
juniperi ana ℥ß,
Agarici in anno ligati ʒij,

F.decoctum, in quo dissolue
Hieræ Colocynthidos ʒiij,
mellis anthosati ℥ij,
succi mercurialis,
betæ ℥j,
fellis tauri ℥ß,
ol.rutacei ʒij,
de castoreo ℥ß,

Sal

Sal fusilis ʒj,

F. Clyster.

Fortissimum in Apoplexia.

℞ *Rad. ireos,*
pyrethri ana ℥j,
aronis ℥ß.
ellebori ʒj,
rutæ,
saluiæ,
thymi,
Flor. Centaurij minoris,
nasturtij ana Mj,
Sem. Carui ℥ß,
vrticæ,
rutæ ana ʒj,
Colocynthidos in petias ligati ℥ß,
anthos p ij.

F. decoctum, in quo dissolue
Hieræ colocynthidos ℥ß,
mellis ℥j.
olei rutæ ℥iij,
Castorij,
Euphorbij an. ℈j,
salis ʒj,

F. Clyster.

PARALYSIS.

In Paralysi curanda etiam ea quæ in Apoplexia enumerata sunt, locum tenere possunt. Hic igitur mercurius vitæ, Enemata, aliaque purgantia, genus neruosum respicientia, vtilia sunt.

In loquela restituenda maxime satisfacit aqua Apoplectica, etiam cum sanguine Turturis calente an. imprægnata. Sic oleum anisi guttatim

linguæ Paralytici adſperſum, loquelam reſtituit & reducit. Talis eſt aq. fl. lil. conuallium cum vino facta. It. Eſſentia caſtorei per ſp. Vini extracta, ſal perlarum, Corall. It. ſuccini mirifice iuuant.

Ad ſudores in primis eliciendos vbi, quæ ab initio erant neceſſaria, omnia præſtita ſunt, præter hactenus enumerata ſingularis eſt virtutis in Paralyſi puluis ſeu magiſt. ex cinnab. antimon. & magiſterio perlarũ & corall. de quo ſupra de ſudoriferis & Epilepſia. Doſ. à gr. viij ad xij vel xvj. Sudores autem melius, imo optime in Laconico, ſeu in diaphoretico enumerato eliciuntur.

Eſſentia foliorum Tabaci. Inter externa maxime laudabilis eſt Eſſentia foliorum Tabaci (viridium) cum Maluatico facta (ſola infuſione ſine deſtillatione) ſi præſertim à præmiſſis ſudoribus membra paralytica hac Eſſentia diutius fricentur. Reſoluta nimirũ membra facile reſtituuntur & redeunt.

Paralyſeos curandæ ratio plerumque à venæ ſectione inchoatur præmiſſo clyſtere acriore, ſi ſcilicet ætas & habitus corporis conſenſerint. Hinc ad materiæ concoctionem & eductionem accedimus, vbi ſemper admiſceri debent aq. deſtillatæ primulæ veris, ſalu. aut meliſſæ aut Extr. ipſorum, & vel purgantia illis infundi vel extrahi poſſunt adiectis gut. ij vel iiij ol. tartari per deliquium. ſtatimque inungatur ſpina oleo Chamomillæ ſolo. Quod ſi citius & rectius curam abſoluere volueris, modo ſeq. progredere: ♃ Extr. ſcammonij gr. iij, florum aut vitri antimon. gr. ij, tenuiſſime pulueriſata miſce cũ ʒij cõſeruæ aut iij bugloſſæ, capiat mane cum cuſtodia. Si ad vomitum irritatur, detur iuſculum ad eum promouendũ, pur-

gabitur hoc modo ęger per ſuperiora & inferiora: diebus duobus ſequentibus vtatur apozemate aliquo vel ſyrupo capitali & aperiẽte cum gut. aliquot ſp. tartari aut in defectu eius tartar. vitriolat. ℈j. Hinc iterum dicto medicamento purgetur à quo ſi forte propter vomitum abhorreat ęger. F infuſio ex agarico cum radice ellebori nigri pulueriſati & Ialapi cum aq. fl. primulæ veris & meliſſæ, aut capiat Extr. Panchymagogi doſin: iterumque per 2. dies vtatur apozemate dicto vel ſyrupo aliquo magiſtrali appropriato. Eadem medicamenta repetantur ad 10. diem. Interim inungatur ſpina oleo Camomillæ, cui parum petrolei ſit admiſtum. Hinc ingrediatur ſtuphã, excipiatq; vaporem ſeq. decocti ſuper ignitos lapides affuſi, & quam optime ſudet.

℞ flor. ſaluiæ,
ſambuci,
lauri,
roris marini,
Chamomillæ,
meliſſæ,
ſtœchados Arabicæ.

decoque in aceto vini, æger cõmoretur in ſtupha ad horam 1, aut quantum vires permittent: antequã egrediatur, aſſumat Mithridatij ʒß, cum gut. iij. aut v. ſpir. tartari, aut ſolum aſſumat Mitridatium. poſtquam egreſſus fuerit linteis calidis ſudor omnis exſiccetur, & in lecto quieſcat per horam ſemis, ſpina vero inungatur Galbaneto Paracelſi, quod fit modo ſeq. ℞ Galbani ℔ß, inde in cucurbitam ſatis amplã, & ei affunde ſpiritus Terebinthinę ℔j digerãtur in loco calido per 8. dies, *Galbanetum paratum.*

postea per Alembicum ex cucurbita non nimis alta destillentur ad siccitatem, quod si odoratius & præstantius desideres, rectifica ab aromatibus nuce moschata & Canella. Eodem balsamo omnia membra paralytica inungi debent: facta inunctione imponatur radix symphyti maioris in aqua communi ad pulticulam cocta instar cataplasmatis. Cataplasmatis applicatio & inunctio repetatur vesperi, præmissa partium affectarum cum panno asperiore frictione, & adsperso post frictionem spiritu tartari, aut fricentur membra intincto linteo in spiritu tartari, post inungantur, & applicetur cataplasma. Interim in quotidiano vsu habeat æger conseruã anthos & fl. saluię, stœchados Arabicæ cum Mithridatio extr. aut puluere castorei, confectione Anacardina cum paucula solutione perlar. & auro potabili. Continuetur balneum per 14. dies singulo mane, aut ad minimum de biduo in biduum. Interim vtatur dieta tenui & bibat decoctum Guaiaci & Hydromel loco potus.

Si Medico proponatur Resolutus, qui membrum vnum tantum habeat resolutum, illud restituat modo sequenti.

℞ *Summit. origani,*
fol. querc.
bacc. iuniperi ana M iiij.

Conorum abietis N° ix. cum aq. communi coque ad crassitiem. Cum his herbis membrum foue, donec frigescant. Hinc linteo calido diligenter absters aqua inungatur seq. mixtura:

℞ *Spir. Salis,*
Vitrioli,
& terebinthinæ ana.

M. di-

M. diligenter, guttatim infundendo ſp. Terebinthinæ. Repetatur eadem inunctio bis in die & reſtituetur membrum, ſæpius quoque in die rotulas ſeq. aſſumere debet.

℞ *Lilij conuallium,*
flor. lauendulæ an. ℥iiij,
ſacch. alb. ℥v.

Coque ad perfectionem. Inde remotis ab igne adde ol. ſuccini rectificati ℈j. Extr. ſaluię ʒij, aut ol. ipſius ʒß, agitentur piſtillo & fiant ſ.a. rotulæ.

Præſtat quoque in initio Paralyſeos facere Embrochationem cum ol. copioſo. It. balneum ex lacte & oleo ſolo, vel ex lacte cum aqua mixto vel hydreleo.

Vtile quoque eſt in omni Paralyſi ad excitandum ſudorem in balneo vel in lecto aſſumere ſeq. puluerē. ℞ Cinnab. antimon. in deſtillat. butyri antimonij in collo retortę collecti q.v. pulueriſa atque in cucurbita vitrea ſublima. Hinc *Puluis anteparalyticus.*

℞ *Cinnabaris huius ter per ſe ſublimati part. j.*
Magiſterij, Corallorum, perlarum an. part. ß,
Oſſium human. vſtor. part. ij.

M. Doſis ʒß. in aq. Senecionis vel Cardui bened. repetitis vicibus exhibeatur.

PARALYSIS EX COLICA.

Huius curationem vide in Theſibus meis Medico-Chymicis diſput. 1. pag. 19. Cuius hæc ſumma: Non diu hic cunctādum, morbus enim temporis ſucceſſu fit incurabilis, qui cęteroquin præceps eſt.

Purgantia vehementia, quæ nimirum ægrū cō-

vellunt prorsus euitāda sunt: materia tamen subduci potest Extr. Esulę, senioris nigræ in iusta dos. Materia subducta quotidie (donec successus respondeat) ieiuno ventriculo detur spir. tartari gr. xx vel xxv. Hinc tertio quouis die sudores prouocentur.

Decoctum sassafras multum hic prodest. Iuuat nimirū vētriculum & intestina, vnde mali initiū. Dentur quoque quotidie rotulæ confortantes: membra affecta primum linteo asperiore fricentur, deinde sp. tartari aspergantur. tandem Balsamo Galbani Terebinthinato inungantur quotidie ter, ab inunctione qualibet rad. symphyt. maior. in aq. fontan. decoctæ, linteoq; in formā cataplasmatis superinductæ membris inunctis calide applicentur, reliqua naturæ committendo.

MEMORIA.

Puluis Trithemij ad memoriam.

In memoria deperdita reuocanda, præsertim apud senes multum prodest puluis Trithemij, in vocatus (vide miracula Chymica Mülleri p. 11. Ruland. cent. 5. p. 100.)

℞ *Macis,*
Cubebarum,
Caryophyllorum an ℥vj,
Fol. Sennæ,
Cryftall. tartari,
Zinziberis,
Chamæpityos an. ℥v,
Rad. Calami aromatici,
gentianæ,
Sem. Cumini,
sileris montani,
anisi,

Ane

ameos,
dauci.
petroſeleni,
ſpicæ nardi Indicæ an.℥ß,
mag. Corallorum,
*perlarum an.*ʒij.

Redigantur ſ.a. in puluerem. doſis ʒj, quem accipiat primo menſe mane & veſperi ante cibū horis 3. in vino vel etiam brodio; ſecundo menſe tātum mane: tertio menſe mane ter in hebdomade; quarto menſe bis in ſeptimana, & ſic deinceps per aliquot menſes.

2. In memoria confortanda & reſtauranda mirifice valet aqua Magnanimitatis repetenda ex medullæ deſtillatoriæ parte ſecunda Conradi. Elegantius valet, ſi cum ea extrahātur ſpecies Anacardinæ, cuius eſſentiæ gr. iij, iiij, v. vj, in ſeptimana ſemel, bis vel ter exhibitæ in vino vel aq. lauendulæ vnice proſunt. *Aqua Magnanimitatis.*

NB. In bilioſis & ſiccioribus hac aqua circumſpecte vtendum: valde nimirum exſiccat: rarior ergo vſus eſto in eiuſmodi hominibus, qui in Melancholicis & pituitoſis potiſſimū tutior eſt.

3. Inſignis eſt liquor lunæ de quo ſupra in Deſipientia.

SOPOROSI AFFECTVS.

In ſopore, Caro, veterno, comate, vigiliis, Cataphora, ſiphila ſtricta, id eſt, noctambulonibus It. Incubo in tremore, ſtupore, cæteriſq; vitiis cerebri, præter illa quæ hactenus enumerata ſunt, potiſſimum prodeſt Liquor lunæ, ſupra in deſipientia deſcriptus, cuius excellentia in eiuſmodi caſibus ſatis commendari nequit.

NB. Sternutatoria in eiuſmodi caſibus eſſe neceſſaria, itaq; in curationibus iſtorũ morborum ſternutationes ſunt ſæpius prouocandæ.

Prodeſt litus ex oleo caſtoreo cum ſucco rutæ, fœniculi. It. ℞ ſucci apij, acet. fortis q.ſ. & cum puluere caſtorei F. Emplaſtrum & capiti abraſo ſuperpone.

VIGILIÆ.

Pedilauium. 1. In vigiliis immoderatis vſitata ſunt mihi pedilauia, præcipue vero hoc, quod

℞ fol. ſalicis,
lactucæ,
nymphææ,
violariæ an ℳj,
chamomillæ,
betonicæ, an. ℳß.

Capit. papau. alb. ſine ſemin. N° 5.6. vel 7. Inciſis capitibus reliqua bulliant in aqua fluuiatili. Hoc decocto primum madefiant tempora & manus, ſponte exſiccandæ, tandem pedes per ἐγκάθισμα abluantur; ſomnum iucundiſſimum producit, præſertim ſi aliquot diebus veſperi ante ingreſſum lecti illud vſurpetur.

2 Multum prodeſt Laud. opiat. intro ſumptum doſi certa & exquiſita. Vide opiologiam.

Valent item Epithemata ad caput, ex ſemine anthos, aniſi, fœnic. & papaueris alb. in aqua decocta & fronti impoſita ſeu temporibus.

PEDICVLI CEREBRI.

In pediculis Cerebri 1. proſunt purgationes cerebri partim à vulgaribus, (v. gr. pilulis cocciis) partim à ſpecifico purgante Paracelſi.

2. Sternutatoria aliquoties ieiuno ventriculo exhibita.

3. Vermiculos enecant suffumigia ex candelis, ex cera & cinnabrio puluerisato confecta. Fumus autem excipiendus est in loco angustiori, emoriuntur vermiculi ab hoc fumo.

Citius cura absoluitur, si quotidie post sternutationes aliquid de mercurio dulci in axũgia capi distemperetur cum turundis in naribus gestetur.

NB. In pediculis totius corporis, tum ex hoc, tum vestimentis abigendis valet cingulum sapientiæ Rulandi, quod ℞ nigredinẽ mercurij ex eius præparatione cum sp. Vini, nimirum agitando in eundem spiritum vini, depositam q. s. Miscetur cum pulpa pomorum assorum, vt fiat instar Vnguenti. ℞ deinde linteum in fascias instar cinguli affabre sectum & in Extracto liquido croci aliquoties imbibe & sicca. In duas tales lacinias Vnguentum istud in forma Emplastri extendendum, tandem ab altera parte exteriore corium subtile adapta, & cingulum nudo corpori circa lumbos applica & gesta. *Cingulũ sapientia Rulandi.*

VERTIGO.

In Vertigine, præmissis vniuersalibus, specificus est puluis ex cinnabrio natiuo cõfectus, cuius descript. habet Quercet. lib. de capitis affect. circa finem.

Stercus pauonis absque omni præparatione in forma pulueris cum saccharo mixtum & exhibitum, dos. ʒj. vel ʒß. Vertiginem etiam inueteratam curat. idem ibid.

CONVVLSIO.

Eadem hic valent, quæ in Epilepsia.

IECTIGATIO.

1. Hæc curatur Vomitoriis aq. Bened. mercur.

vitæ tanquam vniuersabus primum.

2 Postea confortantibus ventriculum, in primis v. sp. Vitriol. philosophico.

3. Ad membra iectigata & imbecillia prosunt Laconica ex herbis (in primis rubo idæo bis radicato) capitalibus, vel sudatorium cum sp. vini quod maxime prodest.

Interdum ad confortationem exhibenda Magisteria Corallorum, perlarum. It. lapis Bezoar & Balsamus vitæ.

CATARRHVS.

Aqua serpilli. In omnibus Catarrhis & defluxionibus tum prohibendis, tum etiam caput ab iisdem præseruandis prodest aqua serpilli cum vino destillata eiusque particula quotidie sumpta dos. cocl. j. ij, pro ratione ægri, illa sic fit: ℞ serpillum cum flore matutino tempore ante exortum solis decrescente luna collectum, inde in particulas minimas superfuso vino generoso albo in sole aliquandiu, postea per Alembicum destilla in B.

2. Prodest Vinum medicatum sequens. ℞ rad. Caryophyll. ʒvj. rad. acori ℥iiij. pulu. sambuc. Mß, fol. maioran. Mj. Vini ℔ xvj, exhibeatur pro potu communi.

3. Catarrhum quemuis sistit sacculus ex succino & sp. vini paratus, de quo supra in Apoplexia. Huius itaque vsus est magni momenti in catarrho suffocatiuo. It. ex Chamæpithy. puluerisato ol. succini asperso.

4. Catarrhos tenues delabentes ad partes interiores, præsertim pectus, feliciter sistit laudanum opiatum, sub ingressum lecti exhibitum.

Amuletũ in catarrho. 5. Præsentissimum in Catarrho remedium extat in

tat in amuleto radicis verbaſci virginis, h. e. quod per eam æſtatem non floruit, quando colligendum eſt. Colligitur autem in die veneris (ex his in vltima Veneris die optime luna decreſcente) ante exortum Solis à 15. Auguſt. vſque ad 8. Sept. luna decreſcente: poſtea radix purificata exſiccatur in loco vmbroſo. Eius particula in auro ligata & collo poſtea appenſa mirifice cõtra omnes catarrhos qualeſcunque corporis præſeruat. Fœminis non prodeſt, cõceptum impedit, quamdiu geſtatur, qui ea remota reſtituitur. Vide Dodonæum. Radix quo rectior, eo melior in parua quantitate.

CATARRHVS SVFFOcatiuus.

Inter fluxiones, quæ à capite ad partes ſubiectas fiunt nulla periculoſior illa, quæ ad pectus & cor fit, adeo interdum vehemens, vt hominem ſubito è medio tollat. Vnde huic ſtatim occurrendũ abſque omni mora. Hinc Medicus vocatus, ſtatim præſente magna ſanguinis abundantia, præmiſſo Clyſtere forti eoque reddito venam ſecet, fumum in cubiculo excitet è Maſtiche, thure, ſuccino per vices & acet. roſaceum ſuper lapidẽ ignitum effundat:

Capiti raſis capillis applicet Emplaſtrũ ſequẽs.

℞ *Emplaſtri contra rupturam* ℥jß,
gummi ammoniaci ℥ß,
maſtichis,
ſuccini ana ʒj,
myrtillorum ʒß,

M. ſimul & F. Emplaſtrum rotundum, ſuturæ coronali applicandum;

Nares inungat Balſamo ſuccini, & vt æger ſedeat in lecto, imperet. Exhibeat deinde ſyrupum ex aqua benedicta & paulo poſt acet. theriacale vel ſcilliticũ deſtillatũ cum radice iridis Florentinæ. Accipitur ſc. ℔j. acet. ſcillitici, pulueris rad. ireos Florentinæ ℥ij. ſimul per alembicum ad ſiccitatem deſtillando, impoſito roſtro alembici nodulo ex radice dicta. Accipiat itẽ boli armeni loti in aqua roſarum ℈ij, cum ſyrupo de roſis ſiccis & puluere diatragacanthi frig. ad ʒß. Sequens item gargariſma in vſum vocetur.

℞ ſyrup. papaueris,
diamor. ana ℥ij,
Vini granatorum ℥ß,
aq. plantaginis,
ſcabioſæ an. ℥j.

M. Hinc ad materiam concoquentia Apozemata Syrupos, magiſteria & Electuaria cõfugiendum.

Materia cocta repurganda tum iis, quæ ſentinã in toto corpore reſpiciunt, tum iis, quæ caput ab humore liberant, qualia Errhina, ſternutatoria, Apophlegmatiſmi, Gargariſmi. Palmã inter hæc obtinet nigella Romana ſi ſubtiliſſimè pulueriſata cum aq. maioranæ è vola manus in nares attrahitur: imò hæc ſæpius odorata proprietate occulta confert in quauis deſtillatione capitis.

Quæ caput confortant, ſunt vel Electuaria vel conſeruæ florum anthos, ſtœchados, roſarũ vel cũ puluere diamoſchi dulcis, oxymelle ſcillitico & oleo nucis moſchatæ mixta, aut rotul. cũ ſpeciebus dictis & cum ol. ſuccini & ſaccharo in aq. fl. ſambuc. ſoluto, quibus addi poteſt flor. Sulphu. ʒj, vel altera. Poſſunt quoque ad præcauendem fluxum

fluxum humorum ſubitaneum in ore noctu præſertim inter dormiendum tempore ſtillationis detineri orbiculi ſequentes.

℞ *ſpicæ nardi* ʒj,
maſtich. ʒij
ſacch. ℥ij.

C. ſyrup. de roſ. ſiccis F. orbiculi ſimiles lupinis.

Exterius admoueantur ſacculi vel pileoli capiti, qui recipiunt ea, quæ caput roborant, & materiam exſiccant.

℞ *flor. meliſſæ,*
maioranæ,
betonicæ,
ſummit. origani ana M ß,
Nuc. moſchatæ,
Caryophyll.
Benzoin. ana ʒiij,
Croci,
macis an. ʒj ß,
thur.
maſtich. an. ʒij,
roſar. rubr. p ij.

In puluerem groſſum redacta ſerico rubro includantur, ac inſuantur. F. pileolus.

Aut ſi ęger hoc medicamentum recuſet, puluis ſyncipiti inſpergatur è maſtiche, thure, ſuccino, gallia moſchata. Excipiatur linteo quo caput tegatur: linteum ſæpius perfumetur & capiti applicetur, Vel

℞ *maſtichis,*
olibani an ʒij,
thymi,
benzoin. an. ʒj

succini ℨß.

Tacamahacæ q.s.ad incorporandum.

F. Trochisci pro fumo.

prosunt & hic poma odorifera ac Balsamus apoplecticus naribus illitus.

Quod si medicamentis dictis non cedat catarrhus, parti capitis anteriori tonsæ vesicatorium admoueatur, vesica rumpatur & per diem vnum & alterum aperta seruetur; tandem consolidetur: non neglectis interim, quæ ad catarrhum exterminandum faciunt medicamentis.

Alij candens ferrum vel cauterium potentiale applicant, vbi digitorum maximus desinit, capitis parti anteriori passa manu eius radice seu pollice extrema nasi radice admoto.

OCVLORVM AFFECTVS.

STRABISMVS.

Strabismus recens (inueteratus enim non curatur) in pueris (vniuersalia pro humore peccante præmittuntur) corrigitur, si larua faciei applicatur foraminibus ad locum oculorum perforata, vt per ea radios visiuos emittat patiens, vt propter situm ipsorum radij visiui ad genuinum oculorum situm reducendi conformentur: opus tamen est accurata diligentia, in hoc recte perficiendo.

PARALYSIS OCVLI.

Paralysis oculi raro occurrit sine resolutione aliarum partium: si tamen sola, vix curatur: & si cum reliquis partibus, vt in Hemiplexia, cura eadem instituitur, quæ in paralysi communi.

VISVS

VISVS IMBECILLITAS & Caligo.

Ad visus imbecillitatem & caliginem, spiritusque visiuos cōfortandos, cerebrum humoresque ipsius rectificandos, præmissis vniuersalibus mirificè prodest Euphrasia dextre parata. Vulgo vtũtur eadem in infuso vini in quotidiano victu cibis admixta. It. in cōseruis, aliisque formulis. Pręstat ipsius essentia Chymicè extracta gr. 2.3.4.5. It. Sal eiusdem crebris solutionibus & coagulationibus, præsertim si cineres ab initio cũ Sulphure ana calcinati fuerint sine igne (h.e. ne fluat in tigillo) ad summã puritatem deductum & in vsu sali mensario admixtum. Sic Euphrasiæ arcanum præstantissimum est in visu recuperãdo gr. 2. ad 5. hinc vere *Augentrost*, dicitur. *Verbenæ vis in affectibus oculorũ.*

2. Aqua quoque est efficax, quæ fit h.m. *Aqua ocularis interna.*

♃ *fol. Euphrasiæ,*
Rutæ,
verbenæ,
fœniculi an. M. j,
summit. torismarini,
saluiæ,
fl. ros. an. p j,
bacc. juniperi ℥j.
Cassiæ ligneæ ℥ß,
ligni aloes ʒß,
sem. fœniculi ʒij.
sileris montani ʒj,
rutæ ʒß.

Infunde c. vini Maluat. ℔ vj, macerentur per quindenam, postea destillentur. Huius cochl. ß,

vel j, mane jejuno ventriculo sumtum visum eleganter confortat.

Aqua ocularis externa. Externa: est aqua Ocularis cum Vitriolo albo confecta, h.m.

℞ lapidis scissilis Sbiferstein in frusta contusi ℔ß,
aquæ fontanæ claræ vel pluviæ, quæ præstat ℔iiij,
Vitrioli albi ℥j,
ad summum vel ʒ vj.

Coque ebulliendo in olla, & inter coquendum spumam diligenter remoue ad casum 2. digitorũ transuersorum, postea per filtrum mitte, & vase bene clauso serua. Vsus quotidianus est immittẽdo in oculum manè & vesperi guttas aliquot.

2. Ad externos vsus. It. in glaucomate mirificè commendatur aqua destillata ex fellibus piscium præsertim Lucij piscis. Vide infra vngues, nebulæ & pterygia oculorum.

DIVVLSIO ET RVPTIO Pupillæ.

In diuulsione & ruptione pupillæ, item corneæ omniũ optima est aqua, quæ fit ex albumine ouorum. It. ex Cancris & Chelidonia, de quibus in notis ad Basilicam Crollij.

ALBVGO ET NEBVLA.

In Albugine & Nebula, præter illa communia cuius nota egregie valet pinguedo ex hepate Mustelæ Germ. *Quappen, Aalrauppen*. Laua ex vino, & statim ita implẽtetur vitro, ne fundũ & parietes ipsius vitri tangat, sed libere in eodẽ pendeat. Vitrũ optime claudatur, & exponatur soli aliquãdiu & hepar ferme totũ in pinguedinẽ flauam destillat, quam

Pinguedo hepatis mustelæ.

quam collectam serua. Vsus eius est externus tantum, inungendo palpebras eundo cubitum. Fortius operatur, si intro in cibis aliquoties exhibeatur puluis ille de carduis minoribus pratorum *Heydedistel.*

PHLYCTENÆ.

In Phlycteni valet Aqua Vitrioli albi.

VLCVSCVLA Oculorum.

In Vlcusculis hinc (ex phlyctenis scilicet natis) valet Aqua ex albumine ovor. infra de vngue, nebulaque oculorum.

CARCINOMA Oculorum.

In carcinomate oculorum nihil melius est puluere illo cuticularum in ouis, è quibus pulli excluduntur, simpliciter insperso. Cætera fiant, vt in Cancro.

EPIPHORA.

In Epiphora vel Ophthalmia pręstat Periapton ex radice maluæ simpl. (præmisso caputpurgio & auersionibus debitis) Radix colligitur quando Sol præcise est in scorpio effodiendo illam subtus cum exortu solis, ita vt radix primùm denudetur ad latus fodiendo, postea planta tota subtus eruatur. Applicetur radix illa ad nucham alligando vel appendendo. *Periapton oculare.*

OPHTHALMIA.

In Ophthalmia mihi vsitatum est applicare ad nucham cęteris paribus, farinam Erucæ *Senffmehl*, in sacculo interpassato & cum vino cocto repetitis vicibus eundem calidè è regione oculi patientis apponendo, Mirabiliter nimirum ab oculo

versus nuchā trahit, quod si vesicæ ab hac applicatione fuerint excitatæ illæ aliquandiu seruantur aut rumpuntur, superimposito folio brassicę vel hederę, postea cum mucilagine seminis cydoniorum in aqua plantaginis, extracta curatur. Oculus vero fouetur vel cum lacte muliebri, vel cū Sieff albo, seu opio in aqua rosarum dissoluto. Soleo subinde externe oculo applicare sacculum cum floribus Chamomillæ repletum.

Aqua florum Cichorij. In Ophthalmia & plerisque oculorum affectibus secreta est aqua ex florib. cæruleis de cichorio, quæ fit hoc modo. Collige flores Cichorij, quando sol leonis principiū obtinet, recentes in vitrum inde, & illud replendo, etiam fortiter, quantum fieri potest comprimendo, postea orificium diligenter claude (subere vel vesicula quintupla) & circum circa applica farinam subactam, ex qua panis pinsitur, ita vt 3. vel 4. digitos æquet. Tandem in clibano pinse instar alterius panis, sed tantum massa illa est super asserculum in clibano ponenda (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiori relinque, donec panis eximatur, prospice tamen, vt hæc massa bene cocta sit. Exime & exprime & inuenies flores in aquam rubentē & pinguiusculam conuersos. Hanc destilla per alembicum ex B. (aqua hæc nisi destillata non seruatur) & hac in affectibus oculorum tantum palpebras externe singulis diebus bis illine (ituro cubitum & mane) albugines, nubeculæ, vngues, suffusiones, caligo, imo ipsa cæcitas mirifice tolluntur.

DOLOR OCVLORVM.

In doloribus oculorum folia Nicotianæ applicentur,

centur, opiata hic vitanda externe, interne tantum dari possunt.

HORDEOLUM.

In hordeolo hordeum jeiuno ventriculo sæpius masticatum applicetur.

PROCIDENTIA Oculi.

In procidentia oculi (vt & ani) ℞ scarabæos in stercore equino natos, mortifica in vitro clauso ad Solem bene exsiccentur, & F. puluis tenuissimus, qui seruetur vsui: post mollificatas partes aspergatur tenuiter & fiat dextra repositio. Vide infra de procidentia ani.

LACHRYMÆ.

In lachrymis ℞ *Cort. granatorum ʒiij vel ℥ß,*
lapid. hæmatitis ʒj vel ʒjß.

Cortices coque in aq. rosarum, colentur sæpius, postea in colatura lapidem puluerisatum terēdo dissolue. Hæc compositio applicetur oculis in petiis: quidam etiam applicant sacculum ex flor. Chamomillæ. vide Platerum in praxi.

PUSTULÆ ET MACULÆ Oculorum.

Ad Phlyctenas, pustulas & maculas oculorum: fel anserinum, gallinarū & piscium ana part. æq. vitro inde, adde mellis modicum. F. linimentum, quo oculi inungantur.

FISTULA OCULI.

Ad Oculi fistulam.

℞ *Sulph. viui,*
acet. fortissimi,

aluminis,
salis an. ℥j.
rad.lapathi acuti rec. ʒß.

F. Vnguentum.

VNGVES, NEBVLÆ, pterygia Oculorum.

Specificū Lucij piscis.

Ad vngues, nebulas, pterygia oculorum feliciter adhibetur specificum Lucij piscis. ♃ fellis Luciorum, q.v. destilla in cucurbita vsque ad crassitiem, in aqua destillata solue aliquid camphoræ & postea serua. Crassitiem relictam extrahe cum sp. Vini & sp. V. vicissim ab Extracto per destillationem separa. Huius Extracti & aq. Saturn. an. g.j, dissolue in prioris aquæ gut. 3. vel 4. ac cum pluma in oculum mane & vesperi immitte, videbis felicem progressum.

Aqua albuminis ouorum.

Alia aqua ex albumine ouorum præstantissima præparatur, quæ qualiacunq; vulnera citra aliquā cicatricem consolidat, estq; magnarum virium. Coquantur oua ad duritiem, dein per medium dissectis (*Vngeschelet*) ouis eximantur vitelli, postea cum quibusdam albuminib. ad duritiem coctis & tenuiter quasi in pultem cū cultello sectis cauernas reliquorum ouorum comple, partibusque debite cōiunctis & filo colligatis in cucurbita præcise in medium ex filo suspende, ne spondilia ab iis tangantur. Obstructo orificio cucurbita in MB. collocetur & coquantur, videbis albumina secta paulatim in liquorem destillare, quem probe ex fundo cucurbitæ collectum (est nimirum satis exiguus) ad vulnera oculorum recentia cum pennæ pluma sæpius applica.

Ad reliqua quoque attende, quæ ab inflammationibus

tionibus externis oculos muniunt: non dubium est, quin quauis oculorum vulnera violenter impressa, presertim si solutio continui adfuerit (modo crystallinus humor cum retina tunica non læsus fuerit) citra visus perditionē sanari possint.

INFLAMMATIO
Oculorum.

Ad oculorum inflammationem, dolorem, Epiphoram.

℞ aquæ rosarum,
Euphrasiæ,
verbenæ ana ℥ß,
tutiæ præparatæ ʒj,
matris perlarum subtilissime puluerisatæ ʒij.

M. & vsus tempore præcipue misce probe instillando parum in oculum, nec nō petias ex mistura illa madentes extrinsecus applicando.

Principio siue à causa calida, siue à crassis & flatulentis spiritibus nata sit Ophthalmia, præmissa euacuatione per clysterem seu lenitiuum purgās, venę sectio aut cucurbitulæ scapulis applicandæ.

Hinc statim ad corporis euacuationem die sequente properandum, & ad pillulas coccias & Lucis accedendum.

Interim statim collyrium in oculos mittendum, solum scilicet lac muliebre recens mulctum cum aqua plantaginis & pauco croco; Hoc nimirum humores ab oculo repellit, antequam verò applicetur, prodest lauare oculos decocto fœnugræci, aut applicare pomum coctum cum pauco fœniculo sub cineribus in forma cataplasmatis. Repetatur lotio & cataplasmatis applicatio, dictiq; collyrij immissio sæpius. Hinc ad alia collyria & Ophthalmica properandum.

Mercurio sublimato. Quod si affectus hic per interualla reuertatur, purgetur patiens cum sublim. cum sol. aliquoties.

Hinc Vena secetur & adhibeantur sequentia Ophthalmica.

Occipitio quoque setaceum seu cauterium applicetur, aut fiat Fontanellum in brachio. Nam hoc maxime ex capite & oculis reuellit & ab ophthalmia præseruat.

Hypochyma. Si vero *Hypochyma* adsit incipiens (facta nimirum suffusio & confirmata, solius ocularij Chirurgi ope curari potest) nisi adsit plethora, vena secanda non est, ne refrigeretur cerebrum & postea materiam largius cumulet, & in oculum transfūdat: sed potius materia cōcoquenda est & educenda, visus & caput confortandum, & ne vapores è ventriculo ad caput ascendant, cauendum. Vnde pulueres post cibum præscribendi ex confectione, semine fœniculi, summitatibus Euphrasiæ vel tabellis cum ol. fœniculi & aqua Euphrasiæ, aut Extracto eius. Et si necessitas vrgeat, vesicatorium occipitio aut cauterium apponatur, quod ad minimum ad sex menses teneatur apertum.

Ad hæc collyriis sequentibus vtendum, quæ antequam oculis indantur, non inutile erit, fouere oculos sacculo sequente aqua calida immerso.

℞ *Fœnugræci aq. frigida loti* ℥jß,
sem. lini ℥ß,
maluæ,
altheæ an. ℨij.

terantur & pannis lineis raris includantur insuanturque.

Ad Collyria autem oculis immittēda mire prosunt

ſunt aqua mellis Euphraſiæ, rorellæ Chelidoniæ, fœniculi, valerianæ, ſucci dictarum herbarum per ſe depurati, qui vel ſoli adhibeantur, vel inter ſe permiſceantur adiuncta paucula aqua roſarum lacte muliebri, decocto fœnugræci cum collyrio albo, croco & tutia præparata.

Si eroſio vel vulnus ſubſequatur & adſit ſtupẽdum hocce ophthalmicum, oculos ad deſperationem vſque læſos reſtituit virtuoſiſſime, eorumque vulnera ſpatio 24. horarum glutinat. Collige ſuccum florum & foliorum Chelidoniæ, eiuſque bonam quantitatem in B.M. digere, vt ſponte ſua depuretur, donec nempe omnes impuritates ad fundum deiectæ fuerint.; deinde ♃ Menſe Iunio ſole & luna exiſtentib. in cancro cancros fluuiatiles N° xx. reſectiſque extremis ſeu durioribus pedibus & caudarum cruſtis, cõtundantur in mortario, vt ſuccus inde exprimi poſſit, quem cum Chelidoniæ ſucco depurato coniunctũ deſtilla ex B. M. & reſerua vſui. Eodem tempore collectionis alium cancrum viuum integrum & nulla ſui parte mancum in ollam inditum exſicca in clibano vſque dum teri poſſit, exſiccatum reduc in puluerem tenuiſſimum & ſubtiliſſimum, per incerniculum optimum trajiciendo. Huius pulueris exiguam quantitatem ex canaliculo pẽnæ præciſæ in vulnus oculi inſtilla, atq; ita relinque per horas 24. ſuccedente tempore eandem tantum aquam ſine puluere prædicto ſæpius immitte, lauando & eluendo omnem purulentiam, quæ tamen vel nulla, vel admodum exigua apparebit, & optatus certè finis ſubſequetur.

RVBOR OCVLORVM.

Ad ardorem & ruborem oculorum cum dolore,

℞ Butyri recentis nouies in aqua rosarum loti ℥ß,
tutiæ præparatæ ʒj,
Camphoræ ʒß,

M. & reserua in vitreo vase & parũ oculo indatur.

Ad inflammationem, & rubedinẽ oculorum vt & pustulas faciei rubras dissoluatur saccharum Saturni aqua Euphrasiæ & rosarum ana, addito pauculo tutiæ præparatæ.

Ad caliginem, rubedinem, lachrymas & omnia fere vitia oculorum valet aqua Crollij Ophthalmica & sequens.

℞ Vini albi non adulterati,
aq. rosarum an. ℥ij,
sacchari candi albi,
vitrioli purificati an. ℈iiij.

M. postea ex hac aqua super cotem tere tamdiu Zinziberis digitum vnum, donec in aquam absumtus fuerit, cola per Chartam emporeticam per vitrum, tandem in S. V. Cochl. ij. solue camphoræ tritæ ʒj, M. cum priori & eam probe serua tam ad quæuis oculorum vitia vsurpa, immittendo sæpe gut. j. atque alteram.

HYPOSPHAGMA.

Hyposphagma oculi tollunt summitates hyssopi aqua simplici coctæ, & in nodulo oculis tepide applicatæ. It. Radix sigilli Salomonis conquassata, oculo partibusque vicinis in forma cataplasmatis apposita. Vulgo sanguinem è plumis columbarum pullorum expressum calide oculo indunt.

Ad ru-

Ad rubores tollendos vtile ouum ad duritiem coctum per medium dissectum oculo per noctem calide apponere.

AVRIVM AFFECTVS.

PHLEGMONE ET VLCVS.

Phlegmone aurium interna communibus repellentibus curatur: Vlcus autem maturantibus.

FLVXVS AVRIVM.

In fluxu aurium perpetuo, inque colluuie laudatur vrina puerorum destillata, immissa in aurẽ gut. aliquot etiam vsque ad x. Relinquitur immissa vrina aliquandiu (mane quotidie ventriculo ieiuno) postea inclinato capite denuo emittitur.

In hoc casu necessariæ sunt purgationes capitis, vel medicamentis communibus, pilulis, vel etiam ex panchymagogo vegetabili. It. Specifico purgante Paracelsi. Datur præterea decoctum Guaiaci pro potu.

In pueris qui propter humiditatem potissimum huic morbo obnoxij sunt, non deproperãdum ad curam, sed malum ætati crescenti relinquendum. Exemplum habui in Knidij filia.

VERMES AVRIVM.

In vermibus aurium tum enecandis, tum extrahendis, quemadmodum etiã in vermibus narium & cerebri præstant vnguentum ex axungia capi & oleo coryli cum pauxillo Merc. præcip. vel Mercur. dulci mistum (gr. ij, ne fiat Eschara) & in orificio aurium cum bombace impositum.

DOLOR AVRIVM.

In doloribus aurium folia Nicotianæ viridia

vel etiam exſiccata, ſed iterum humectata mirifice proſunt.

TINNITVS.

In tinnitu præſtat vapor Abſinthij & Verbenæ ex lacte, vt ℞ abſinthij crudi M.j decoque in lacte vaccino, poſtea per tritoriũ, quod commode orificium ollæ iſtius decocti claudat, immittatur vapor decocti adhuc feruentis in aurem, abſterſa aure & purgata geſtetur goſſypium, quod aliquãdiu cum moſcho fuit coniunctum (moſchus nimirum capiti amicus) in primis viris, mulieribus vero ratione vteri minus tutus eſt.

SONITVS, STREPITVS, & ſibilum.

In tinnitu, ſonitu, ſtrepitu, ſibilo multum præſtat panis recens coctus minor, ſtatim ex clibano ſumptus, & inferiore cruſta ablata, immiſſoque Sp.V. bono ſi ad aurem applicetur (interiecto circulo ligneo craſſiore ad euitandam partis exuſtionem) vt vapor ille intro recipi poſſit.

NB. Continuetur curatio, donec cedat malum.

Poſſunt etiam adhiberi ſternutatoria præmiſſis vniuerſalibus.

OBAVDITIO ET FLVCTVATIO.

In obauditione item fluctuatione, quæ ſi huic remedio cedere nolit, immittantur auri ol. amygdalarum amararum gut. ij. iij. quæ poſtea emittãtur: ab oleo Iuniperi abſtinendum.

Poſt vniuerſalia inſtituatur fotus, præſertim ex corroborantib. caput, qualis eſt decoctum abſinthij, verbenæ, in lacte vel etiam cum pane calente cum & ſine ſp. V. (ſi affectus lenior) foris vt antea appli-

applicato. Tandem si non soluatur in B. immittatur in aurem turunda ex radice raphani affabre sculpta & per dies aliquot in sp. Vini macerata, ac in B. inter sudandum, in aurem immissa. Si neque hoc modo soluatur, eadem turunda tandem maceretur in ol. fœniculi stillat. & eodem modo in Balneis vsurpetur. Auri instilletur sæpe oleum carui & illinatur post aures.

SVRDITAS.

Ad surditatem & tinnitũ valent succus raphani, pinguedo anguillæ, axungia talpæ, oleum amygdalarum amararum, pinguedo serpentis, succus expressus ex cæpa, imbuta spir. V. & sub cineribus cocta. It. ♃ cæpam magnam rubram in medio cauatam, cuius cauitatem reple oleo rutę, addendo puluerem cyperi, bacc. lauri, anisi, cumini ana ℥j, Castor. puluerisat. ℥ß. bulliant omnia super prunas ardentes, postea exprimantur, seruentur in phiola, de qua stillentur aliquot guttæ in aures mane & vesperi claudendo cottone moschato.

In surditate non connata præmissis vniuersalibus mirabiliter operatur Essentia fellis humani cũ sp. V. extracta (diu durat) & simili ratione cum turundis Raphani inter sudandum applicata: tamen à proprietate innata in hoc casu præstat fel perdicum, si cum ol. succini albi ana mixtum in aures guttatim immittatur (dos. gut. iij. iiij. ad plurimum) hæc vero aliquoties sunt repetenda.

PAROTIS.

In Parotide oleum fœtidum Guaiaci vel tartari iuuat, si adest exulceratio, mollificetur locus, quo facto inspergatur puluere menthæ (vlcere rupto)

& vlcus ſæpius eluatur aqua menthæ adhibito Emplaſtro conuenienti, quale eſt Diaſulphuris.

NARIVM AFFECTVS.

Ozæna.

In ozænis & reliquis fœtidis vlceribus præmiſſis vniuerſalibus mundificantia primum neceſſaria, poſtea conſolidantia.

Mundificantia ſunt aquæ abſtergentes, qualis eſt aqua aluminis ex arena ſine ſpiritibus cucurbita terrea ſimpliciter per alembicū deſtillata, & aq. plantaginis in qua aliquid de Mercurio dulci diſſolutum fuerit & ſimilia.

Aqua viridis Plateri. Deinde præſtans eſt aqua viridis ex Auripigmento confecta, quam ex aliis Platerus habet in curatione doloris, quæ ℞ ęruginis æris ʒj. auripigmenti ʒjß, terantur ſubtiliſſime, & coque in Vini albi ℥iiij, ad conſumptionem partis mediæ, vbi refrixerint, adde Aquæ roſarum & ſolani an. ℥ij.

Aq. Viridis Hartmanni.

Aqua viridis Hartmanni. Præſtantior eſt alia aqua viridis mihi vſitata, quæ non tam in ozænis ſed in omnibus vlceribus fœtidis narium, palati, vuulæ, gingiuarum, linguę mirifice valet. Eſtque talis:

℞ *Mellis roſati ℥ij,*
Sulph. viui,
aluminis crudi,
æruginis æris an. ℥j,
albi græci,
Comarum ſabinæ an. ʒß,
ſambuci ʒj
fol. hyperici,
roriſmarini,
rutæ,

planta-

plantaginis,
saluiæ,
pulegij,
an. M ß.

Hæc coque in Vini & aquæ ℔ij, ad consumptionem digiti transuersi vnius (in aphthis puerorum temperetur aqua tabaci, solani ana, secus nimirũ; acrior est) Nota: ærugo æris non simul coquatur, sed in fine addatur & relinquatur, donec refrixerit: postea coletur & seruetur vsui. Cuius cochlear calefiat supra candelam, postea cum penicillo eadem aqua intincto tangatur locus exulceratus.

In fœtidis vlceribus palati, faucium, Vuulæ, immittatur aqua hæc cum stuppis: mirabiliter non tantum mundificat, sed insuper etiam consolidat in primis vlcera palati & faucium ex lue Venerea orta.

Mirabilis quoque est scorbuto oris (interdum applicetur cũ gossypio vel stuppis, ne noctu deglutiatur propter æruginem.) Pro gargarismate multum valet decoctum Veronicæ & mellis in aqua simplici vel decocto satureiæ in Vino.

Consolidantia sunt præter illam aquam Viridem posteriorem, quæ maxime ad consolidationem facit, præsertim in ozænis.

1. Præstantissimum est quod reperitur apud Rondeletium titulo de ozænis, quod

℞ *Laudani puri,*
hypocistidis,
mastichis,
myrrhæ an. ʒ ij,
styrac. rubri,

Calamithæ,
Corticum thuris,
Sandarachæ,
*auripigm.rub.an.*ʒij,

(Rondeletius habet ʒiij,ſed improbo)excipiātur omnia terebinthina & F. trochiſci, quibus fumigetur in cubiculo ſero & mane. Optimum etiam eſt iis parare cādelas,cum cera rubra(propter cinnabrium, quod in cera rubra) & fumum, qui ex candelis ſuccenſis in loco anguſtiori colligitur, excipere.

2. Eſt decoctum Myrrhæ & Olibani an. ʒjß, in Vino & acet.ana ℔ij, & in petiis aliquoties (de ſyndone)calide applicatum.

ERYSIPELAS NARIVM.

Eryſipelata narium communi more inſtar Eryſipelatum cæterorum reſtinguuntur.

Specificum eſt menſtruum virginis in acet.deſtillato roſaceo diſſolutum,& in petiis rubris calide applicatum,preſertim ſi ſudores moueantur.

CARCINOMA NARIVM.

Carcinomata narium curantur, vt alia carcinomata(carcinomata exulcerata tantum intelligantur)reliqua quæ ſine dolore & vlcere, ne tangantur)mirifice tamen hic valet Aqua Arſenici,quæ fit hoc modo,♃ Arſenici albi,Salis nitri puri ana q.ſ.figantur inuicem in tigillo igne rotæ,ita vt in fine omnia fuerint liquata(NB. euitetur fumus ſtudioſe, ideoque hæc operatio ſub dio fiat) vbi omnia refrixerint, arſenicū erit candidiſſimum. Hæc autem operatio ſecunda & tertia vice cū ana Salis nitri inſtituatur. Ex hoc arſenico per deliquiū in loco humido F.oleum. Huius tantū in

Aqua Arſenici.

aqua plantag. vel persicorum dissoluatur, vt mixtura ipsa ad gustum linguæ tolerari possit.

POLYPVS.

In Polypo præter cætera vulgaria præsentissimam medicationem (præmissis præmittendis) præstant turundæ radicis gentianæ cum vnguēto sequenti illitæ. ♃ pinguedinis anseris q. pl. foliorum maluę, radicis altheæ q. s. coque inuicem, postea exprimātur per laciniā & F. Vnguentum. Vel ♃ butyri recentis, pinguedinis capi, ol. oliuarum, q. omnium placet, adde ceræ exiguum. F. Vnguentum.

In alterutro horum vnguentor. misce Mercur. præcip. aut arcanum Corallinum, vel etiam Merc. vitæ v. gr. in vnguenti ℥ß Mercur. ℈ß, vel etiam plus vsque ad ℈j. Hoc vnguento parato inūgantur turundæ ex radice gentianæ factæ & indantur naribus, si adhuc quandam cauitatem habuerint: sin minus, tantum polypus propendens inungatur aliquoties, idque fiat tantisper donec totus absumptus fuerit.

FOETOR NARIVM.

Fœtor narium assiduus difficulter curatur: Fit ex abcessu vel putredine in ipso olfactus sensorio vel osse ethmoide.

ODORATVS ABOLITVS.

In odoratu abolito specificum est Extractum Maioranę singulis diebus ieiuno vētriculo & vesperi præmissis vniuersalibus sumtū, dos. ℈ß. vel etiā ℈j. It. Balsamus majoranæ affabre factus, & cū Extracto mixtus, aut per se gr. vj. vel viij. sæpius in vino sumptus, vel etiā oleū, moderate ad gr. ij. iij iiij. aliquando sumptum, penitus morbum tollit.

Valent etiam ſternutamenta, cum præſertim vitium ſit in obſtructione oſſiculi Ethmoïdis.

CORYZA.

De Coryza vide ſupra in Catarrho.

Hic etiam valet Gummi animæ vel oleum eiuſdem pro ſuffitu ſuper carbones. Item Tabacũ aliquot guttis ol. aniſi conſperſum more communi ſumptum.

HÆMORRHAGIA narium.

Hæmorrhagias narium excitat millefolij ſuccus recens expreſſus (puluis minus efficax) item flammulæ (ſed minori efficacia) conſtrictis leniter faſcia venis iugularibus. Vide P. Bayerum capite de Polypo.

Eandem ſi ſiſtere libet, proximum eſt: accipe 1. fumum de pilis leporis ſub ventre naſcentibus, vel caudæ extremitates, *die vveiſſen Haar*, Xenia Paracelſi.

2. Hæmorrhagiam narium ſiſtit puluis bufonis exſiccati in nares inſufflatus, vel laciniis inditus, aut bufo integer ſub axillis geſtatus.

3. Flor. Bellidis minoris in manu patientis aliquandiu detenti, ſanguinem ſiſtunt. Alioquin iidem flores ſanguinem coagulatum & putreſcẽtem extra venas mira proprietate diſſoluunt & conſumunt, ſi in cibo vſurpentur (etiam in partibus diſtantiſſimis, verbi gratia, ſub vnguibus.)

4. Stipites Melanthij admoti, vel geſtati etiam idem faciunt ſiſtendo ſanguinem.

5. Laudanum opiatum vel intro ſumtum, vel etiam cum pilulis naribus intruſum.

6. La-

6. Lamina argentea (verbi gratia Thaletus) inter cilia applicetur (fortissime) fascia, extemplo iuuat.

7. Hæmorrhagiam sistit Extractum croci ♂ sequens, si eius gut. iiij, cum aqua plantag. exhibentur. ℞ Limat. Martis ℥j, affundantur paulatim & successiue ℥iiij ad viij, Aq. fort. digerantur per noctem in cineribus vel arena: hinc per alembicum Aq. fort. abstrahitur ad siccitatem, pulueri restitanti affundatur sp. V ad 2. digitorum eminẽtiam digeratur totum, donec rubescat. Hinc à fæcibus decantatur, & in B. vel cineribus vsque ad oleitatem destillatur. *Extract. croci Martis.*

Lepus in Martio captus, exsiccatus puluerisatus, puluis in nasum vel vulnus immittatur.

HÆMORRHAGIA Critica.

Hæmorrhagia narium critica, nisi copia vires prosternat, non impedienda: morbosæ vero mox in principio succurrendum. Quare ad ea, quę sanguinem auertunt ad alias corporis partes, accedendum, & si indicantia permittant, vena secetur brachij externa, nec magna sanguinis quantitas, vna detrahatur vice, sed reiteratis vicibus, hora vna intermissa semper pro virium robore.

Cucurbitæ magnæ hypocondriis & inter scapulas applicentur. Omnia acria & calida vitet, vinum granatorum cum aqua Chalybeata dilutũ bibat succum ribium inspissatum: conditum eorundem per interualla assumat: Syrupis vtatur refrigerantibus, vt de Corallis Quercetani, dilutis cum aqua cichorij, Endiuiæ, portulacæ, nymphææ addita ʒj, aut altera Sal. prunellæ. Aquam

item è Typhis ceruorum aſſumat, terrã ſigillatã, bolum armenum cum ſpeciebus diatrion ſantalon in forma aut aq. cardiacæ cum confectione de hyacintho aut in forma boli cum conſerua.

Epithema item applicetur exterius hepati ex aqua Endiuię, cichorij, roſarum, nymphęæ cum fl. roſ. rubrarum, ſantalo, camphora additis, ſemine portulacæ, oxalidis, cichorij cum pauco acet. ſtatim hinc ſequente mane purgetur infuſione Rhabarbari cum ſyrupo roſarum ſolutiuo aut de cichorio cum Rhabarbaro.

Fronti quoque & temporibus adhibeantur medicamenta adſtringentia & refrigerantia: in primis, fiat cataplaſma ex bolo armeno aut ſanguine draconis cum albumine oui ſubactis, immittatur turunda e. gr. v. aut vj. cum panno raſo: aut fiant pilulæ duæ ex laudano occludendo illis narem vtramque. Aut ſtercus aſininum aut ſuillum acet. roſaceo diſſolutum immittatur in nares, quod vel ſolo odoratu ſæpius ſiſtere compertum, ſi cũ aqua roſarum & camphora mixtum ſacculis includitur ad odorandum.

Ad collum, vbi venæ iugulares aſcendunt, applicantur lintea in aqua ſperniolæ, in qua parum cãphoræ & ſacchari ſaturni ſolutum ſit, intincta.

Eadem aqua vtiliter ad Epithemata hepatis & teſtium, qui inuolui poſſunt linteis imbutis acet. roſaceo, in quo ſperniolæ compoſitum diſſolutum, adhibeatur. Imo dicta aqua lauare faciem & nares commodum, quia coagulat ſanguinem: ita & in hæmorrhagiis quibuſuis vulnerum applicari cum linteis commodiſſime poteſt. Vide notas ad Crollium.

FA-

FACIEI ET ORIS VITIA.

RVBOR FACIEI.

In rubore faciei 1. fit respectus ad hepar, ex cuius intemperie eiusmodi rubores insoliti prouenire solent. Radix itaque cichorij cum toto, præmissis vniuersalibus, in infuso aliquandiu vsurpata, hepar corrigit. Idem faciunt aliæ.

Postea descendatur ad localia, quæ sunt: ℞ mastichis, thuris albi, Camphoræ ana, solue cum sp. Vini quo faciem mane & vesperi ablue per menses 2. vel 3. ac simul fiat scarificatio auriculæ singulis mensibus semel, vel bis interdum: præsertim vero singulis mensibus illinatur facies tota vnguento de cerussa camphorato, & abluatur vicissim cum lixiuio ex cineribus caulium brassicæ facto, & tandem desinet rubor. Eiusmodi plura sunt in antidot. VVeckeri.

PVSTVLÆ FACIEI.

In pustulis faciei eadem valent, sed præstantius est menstruum (virginis vel alias iuuenculæ boni habitus) in aqua calida solutum, quo si per dies aliquot sub vesperam eundo cubitum facies lauetur, tota & sponte exsiccetur, pustulæ cadunt succrescente noua cuticula, & rubor perit.

2. In iisdem pustulis & morphea totius faciei radicitus extirpandis mirifice valet oleum Bufonum, quod fit hoc modo. ℞ bufones viuos (propter signaturam macularum in bufonibus) N° 3. vel 4. coque in olei oliuarum ℔ ij, per integram horam, postea cola. Hoc oleo illine faciem aliquoties, sed singulis diebus semel, post aliquot dies cadunt pustulæ & morphea sanatur. Omniũ fortissimum est hoc oleum; ideoque cæteris nihil

Oleum Bufonũ.

proficientibus ad id accedendum.

VARI.

In varis nihil præſtantius oleo granorum lauri ſæpius illito.

SVGILLATIO.

In ſugillationibus applicatio carnis bubulæ recentis vnicè prodeſt; ſic Charta illa Emporetica craſſior cum ſputo applicata intra horas aliquot, ſanat.

LENTIGO.

Lentigines feliciter curantur cum Oleo Ceræ (*Honigflechten*) & ol. Tartari per deliquium ſi ana permiſceatur & lentigo faciei illinatur.

IMPETIGO, LICHEN.

Eodem modo impetigines, lichenes & volatica faciei curantur.

VERRVCÆ.

Verrucæ faciei tolluntur eo modo, quo in toto corpore.

SPASMVS CYNICVS.

Spaſmi Cynici ratio eadem, quæ ſpaſmi in communi.

PARALYSIS LABIORVM.

Paralyſis labiorum curatur, vt Paralyſis vulgaris, de quo ſuprà de Paralyſi.

FISSVRA LABIORVM.

In Fiſſuris Labiorum curandis valet pinguedo, quæ ex cochlearibus ligneis ad coquēdum in culina vſitatis, ſi aliquantulum igni admouentur & tor-

& torrentur, ediſtillat. Hac nimirum pinguedine fiſſuræ illitæ cito curantur.

STVPOR DENTIVM.

In ſtupore dentium fricentur dentes ſtupidi ſale, vel maſticetur pannus laneus vel piloſus pileus.

NIGREDO DENTIVM.

In nigredine dentium euitanda, præſertim euitetur acet. & cibi admodum calidi.

Remoueatur item ſæpius adnatus Tartarus & impuritates dentium, colluendo os à ſumpto cibo, vel cum aqua ſalſa, vel etiam cum vino.

Deinde nigredo & colores dentium fœdi hoc modo commode auferuntur. ℞ aq. fontanam, dilue in eadem ſpiritum Vitriol. vel aquam ſeu ſpiritum aluminis q. ſ. ne ſcilicet nimium aceſcat. Cum hoc lauamento quotidie manè & veſperi cum lacinia lanea frica dentes diligenter, deinde eoſdem frica cum magiſterio Corallorum vel cum hoc puluere.

Puluis dentifricius.

℞ mandibularum Lucij piſcis, Corall. albi. C C. vſti, aluminis vſt. radicis ireos ʒß, ſal gemmæ ʒj, M. F. puluis.

Nigredo dentium & linguæ, ex eſu ceraſorum vel myrtillorum extemplo tollitur ſuffitu candelarum Sulphurearum, *Schvveſelſtecken*, faucibus tamen propter fumos nociuos occluſis.

MOBILITAS DENTIVM.

Mobilitatem dentium aufert peculiare & ſpecificum remedium ſeq.

℞ gland. ʒj, gallar. ʒß,

aluminis vsti,
succi acaciæ an.℥ß,
fol.rosarum rubrarum Mß,

Coque cum vini rubri ℔ij, ad casum vnius pollicis, postea cola. Cum hoc decocto sæpius quotidie eluantur dentes, rursum figuntur & immobiles redduntur.

ODONTALGIA.

Odontalgiam ex quacumque causa ortam ex quadam specifica proprietate tollit radix lapathi acuti (ante germinationem vere collecta præstat, mihi familiaris) exsiccata & denti dolenti applicata.

Idem præstat, sed remissius rad. lappæ, dolores subito aufert, humoremque superfluum extrahit maiis.

Si fiunt dolores ex destillationibus, decocto rad. vrticæ maioris, alij cum pauxillo nucis moschatę rasæ & croci in vino adusto & acet. ana paratum, & calidè in ore, locove dolente retentum humores illapsos mirabiliter extrahit: ab initio quidem videtur dolor augeri, sed paulo post mitigatur & desinit.

Idem præstat decoctum Guaiaci cum vino & aqua paratum. In eodem casu præstat decoctum serpilli (in primis si ex destillatione) vel eiusdem aqua gargarisando nempe cum iisdem.

DENTES CAVI DOLENTES.

Si dentes sunt caui & dolent, vel etiam citra cauitatē in dentibus dolentibus præstans est ol. Caryophyllorū, in cuius scil. ʒj. Cāphorę ℈ß, solutus fuerit. Huius cōpositi gut. j. vel altera in gossypio (præsertim quod cum moscho fuit) cauo denti immissa

immissa vel etiam dolenti alioquin applicata, omnem dolorem aufert.

Externum est laudanum opiatum in forma pilularum dentibus illitum vel inditum, vel externè (in genis) cum vnguento alabastrino (gr. j, laudani ad ℥j, vnguenti) dissolutum. It. cum Emplastro de mastiche & cera.

DENTES CORROSI.

Dentes corrosos iuuat suffumigium ex semine Hyoscyami per tubulum vel tritorium ad dentem dolentem factum.

DENTES CARIOSI.

Dentes cariosi euelluntur promtius, si duobus digitis madefactis, ac inspersis puluere ex lacertis aquaticis exenteratis & in clibano calcinatis aliquandiu prehendantur. Lacertæ colliguntur Aprili & Maio.

Sic etiam dens ex maxilla mortui euulsus, & cum radice sua dentem cariosum sæpius tangens, tandem post aliquot dies frustulatim dentem cadere facit.

In eruptione difficili dentium apud pueros maxillæ sæpius inungantur butyro recenti & facilius prodeunt.

Quod si nec hoc modo prodire videantur, & necessitas vrgeat, ℞ sanguinem è crista gallinacei recentem, & cum digito semel tantũ vel ad summum bis inunge gingiuas, & sine difficultate aliisque accidentibus tandem prodeunt.

EPVLIS.

In Epulide optima est sectio per forcipem, quam excipit & gargarisma ex myrrha & sale. Adi dogmaticos.

LAXITAS, PVTREDO & Exesio.

Laxitati, putredini & exesioni gingiuarũ à proprietate quadam Aquilegia mederi videtur. Potest autem inde tale compositum fieri:

♃ Pulueris fol. aquilegiæ, saluiæ, menthæ crispæ, Nucis Moschatæ ana ℥ß, aluminis vsti ℥j, mellis purissimi ℥iiij.

Mel incalescat ad ignem & leuiter decoquendo despumetur, deinde pulueres prædicti cum melle adhuc calente sensim aspergendo misceantur & seruentur ad vsum. Hoc vnguento illinãtur gingiuæ bis quotidie (NB. Decoctum summitatum rubi idæi etiam valet hic) quod si cibus capiendus est, eluatur os aqua prunellæ vel infuso nasturtij aquatici in vino (in primis in scorbuto.)

MVNDIFICATIO GINGIVARVM putrescentium.

Ad mundificationem autem gingiuarum putrescentium maximè valet aqua illa viridis mea composita secunda, de qua supra in Narium affectibus, ozæna nimirum.

PARVLIS.

In Parulide citra inflammationem maxime cõmendatur Gargarismus ex prunella, foliis saluiæ & nasturtio aquatico paratus.

Si inflammatio accesserit ex aqua tabaci destillata cum lapide prunellæ dissoluta in eadem fit Gargarismus, (vel aqua prunellæ.)

Extrinsecus applicetur medulla panis tritici cũ lacte cocta (*doch nicht gar zerkocht.*)

DE-

DESTILLATIO AD ARTICVlum maxillæ.

In destillatione ad articulum maxillæ, vbi præsertim accessit immobilitas, sacculus puluere Tartari & Sale communi cõsutus & externe applicatus (calefiat prius ad fornacem) calide, destillationes prohibet. Ipsa vero immobilitas aufertur oleo rutæ, vermium terrestrium in quibus flores Chamomillæ ebullierint. Vel si mauis addatur prioribus oleis oleum Chamomillæ, & locus affectus calide inungatur.

APHTHA.

In Aphthis primò est decoctum satureiæ in Vino, quo colluatur os sæpius.

2. Decoctum Veronicæ præstans præsertim si adjiciatur aliquid mellis rosati.

Nota: In Aphthis contumacibus hisce decoctis adde aliquid sp. Vitrol. & non resistent.

In Aphthis ex lue Venerea omnem absoluunt nodum aquæ virides supra de Ozæna descriptæ, in primis si loco aquæ simplicis assumatur Aqua persicariæ, vel si in secunda aqua foliis reliquis addantur folia persicariæ.

CVRATIO DOLORVM dentium.

Dolor dentium quia plerumque fit à capitis defluxionibus, ideoque in curatione ipsius statim ad ea accedendum, quæ fluxionem inhibent. Vnde statim temporibus applicandum Emplastrum de Gummi Elemi, vel etiam Mastiche factũ, quod antequam applicetur, calefiat optime.

Inter ſcapulas applicetur cucurbita magna ſine ſcarificatione.

Hinc ſtatim ad repellentia materiam fluxumque euacuantia confugiendum, qualia ſunt galla matura in acet. cocta, ita vt acet. in ore ſupra dentē dolentem detineatur calidè per horam ß vel j.

Hinc ad topica, anodyna ex proprietate occulta dolorem tollentia progrediendum.

Quod ſi continuus ſit dolor hiſcę non cedens, ſed ab aliqua intēperie vel capitis vel totius corporis, aut copia materię ad caput fluentis, & inde ad dentes, capiti ſimul prouidēdum tum euacuātibus, tum alterantibus & confortantibus medicamentis, tum etiam toti corpori.

Topicorum quibus vel ſolis ſæpius dolor omnis aufertur ſequentia ſunt præſtantia.

Laudanum opiatum cuius gr. iij. cum gut. ij. ſp. Vitrioli denti dolenti applicentur, ſimulq; pil. j in corpus aſſumatur: Dolor ſopitur, applicato etiam Emplaſtro ad tēpora, & ſi opus cucurbitulis.

Oleum Buxi. Similis plane effectus eſt oleum ex buxo deſtillatum. ℞ ſerrati buxi q. ſ. & repleantur ℥. partes retortę vitreę, retortam in cineres loca & deſtilla oleum & liquorem aqueum igne primum lento, poſtremum fortiori, & tandem ſummo, & deſtillabit oleum. Idem oleum rectius per deſcenſum aut per veſicam deſtillatur. Huius olei (è buxo) ℞ gr. iij, & cum vino, ſi affectus à frigida defluxione veniat, aut cum acet. ſi à calida. M. Contineat æger mixturam dictam in ore, poſt aliquod tempus exſpuat. Si dolor nondum ceſſabit, repetatur, donec ad ſextam vicem, tandem abluat os vino aut aceto, & ſedabitur dolor.

Item

Item puluis gallarum in ſucco radicis pyrethri decies vel 12. imbibitus & exſiccatus cum fermẽto, M.F. globulus paruus qui denti dolenti impoſitus dolori medetur, dentes firmiores reddit, vermiculos in ipſorum cauernis genitos necat, fluxiones omnes ad gingiuas delapſas extrahit.

Tandem vltimum in omni & acerrimo dolore perfugium, applicare veſicatorium poſt aures & ceruici.

Exterius inungi poſſunt maxillæ oleo amygdalarum dulcium, & ſi tumor appareat, applicetur Emplaſtrum de meliloto. Si intus ore ad apoſtema tendat dolor; Fiat cataplaſma ex ficu aſſata cum farina tritici: ſi aperiatur, diſſoluatur mel roſatum in aqua plantaginis atque eo diluatur os.

LINGVÆ FAVCIVMQVE Affectus.

RANVLA.

In Ranula ſub initium præſertim aperiatur vena ſub lingua: Quidam ranam viuam nuchæ applicant: non tamen ſemper reſpondet effectus.

PARALYSIS Linguæ.

Paralyſis linguæ præmiſſa vniuerſali ipſius cura, curatur frictione linguæ cum ſemine Erucæ & theriaca. It. oleo aniſi in apicem linguæ inſtillato. It. Balſamo vel oleo caryophyllorum, ſpiritus ceraſorum nigrorum loquelam amiſſam ad miraculum vſque reſtituit.

APHONIA.

Aphonia in genere curatur vt paralyſis: in ſpecie autem laudatur (præmiſſa capitis vniuerſali purgatione.) 1. Aqua liliorum cõuallium. 2. Aqua

Antapoplectica ex flor. lilij conuallium & lauendula, de qua supra in Apoplexia. Quod si alterutri sanguis turturis fuit permixtus (sanguinem turturis vniuersũ in ℥iij vel ℥iiij aquæ misce) & tandem in vsum reuocatus, aqua nempe colluendo linguam aut diutius in ore terendo, felicius succedet vocis restitutio.

Vbi tamen semper ad causas fuerit respiciendum, pro quarum varietate medicamentorum farragines quoque variant.

Præmissis igitur vniuersalibus pertinentibus localia tum loco affecto, tum præterea in vertebras colli, nucham & collum ipsum reliqua sunt dirigenda, quæ petantur à Practicis.

BALBVTIES.

Balbuties difficulter tollitur.

GVSTVS DEPRAVATVS, abolitus & imminutus.

Gustus deprauatus amarus corrigitur vsu radicis cichorij conditi, sic etiam amaritiem linguæ tollit sal cichorij. It. rasura ipsius linguæ cum radice zedoariæ. Item gentianæ.

Si abolitus vel imminutus 1. tundantur venæ sub lingua. 2. Vtere gargarismate, quod in affectibus oris communibus & angina est præstans.

℞ herbæ maluæ hortensis M j, flor. rosarum rubrarum, prunellæ, Veronicæ, sal. an. M ß, rad. polypodij querci- ni ℨij.

Coque in aq. puræ ℔iiij. & acet. vini ℥vj. vsque ad casum trãsuersi pollicis, postea colentur & colatura leniter exprimatur.

3. Fiat talis mixtura. ℞ spir. vitrioli ℨß, sp. Vini ℥ ij.

ni ℥ij, mellis ℥j, M. instar linimenti: hoc linimento post adhibitum gararismum illinatur lingua, & imminutus gustus paulo post redibit.

TVMOR TONSILlarum.

In tumore tonsillarum ex causa frigida fiant saltem externe inunctiones cum ol. amygdalarũ dulcium, cui aliquid olei ceræ destillati immixtũ sit (verbi gratia ad ℥j, ol. ceræ ℈j.) Interne fiant gargarisationes cum pipere longo in aqua communi decocto, & eo sic gargarisato.

TONSILLARVM INflammatio.

In tonsillarum inflammatione 1. valet gargarismus prædictus (de quo in gustu abolito.) 2. Externæ inunctiones cum oleo amygdalarũ dulcium simplici (sine additione olei ceræ.) It. Cataplasma ex mica panis triticei cum melle, cito inflammationes sistit.

His omnibus præualet menstruum in aceto dissolutum & applicatum. It. folia raphani syluestris foris applicata.

ABSCESSVS TONSILlarum.

In abscessu seu putredine & vlcerationibus tõsillarũ Gargarismus supra de gustu deprauato & abolito traditus multum potest. Mundificat nimirum & consolidat, si præsertim cum reliquis adjiciantur folia plantaginis. Itaque ipsius vsus in vlceribus internis maxime vtilis est.

In sordidis verò recurrendum est ad mundificationes fortiores, qualis expectanda est aqua

illa viridi secunda, de qua supra de ozæna dictum.
Postea decoctum Veronicæ & melle eadem vlcera facile consolidat.

LAXITAS VVVLÆ.

In laxitate Vuulæ præstat Gargarismus compositus, supra de gustu abolito & deprauato, præsertim si Vuularia adiecta fuerit, (propter signaturam) deinde F. puluis. ♃ piperis longi ℈j, succi acaciæ, radicis tormentillæ an. ℈ij, M. F. puluis. Huius pulueris aliquid insuffletur Vuulæ post vsurpatum Gargarismum (instrumentum vide apud Fabricium Hildanum) vel verticis capillos sursum fortius paulatim trahe, donec nimirum facient sonitum: postea pauxillum de alumine vsto supra vuulam sparge, & laxitas remittet. Idem præstat semen rosarum.

Quod si hæc omnia parum præstiterint, ♃ ouum recens ad duritiem coctum, scinde per medietatem in longum & cum ligatura vertici impone (calidissime) per aliquot horas, donec nimirum laxitas fuerit sublata.

INFLAMMATIO Vuulæ.

Inflammationem Vuulę tollit Gargarismus quilibet modo capiat aliquid de sale nitro fixo. Sic aqua prunellæ destillata cum lapide prunellæ mixta & ad gargarisandum vsurpata inflammationem tollit.

NB. Hic vero mirifice operatur Gargarismus compositus supra de gustu abolito & deprauato descriptus.

VLCERA COLVMELLÆ.

Vlcera columellæ (sine malignitate) simplicia curan-

curantur facile, quemadmodum etiam linguæ & totius palati, item faucium.

Sic igitur decoctũ Veronicæ & mellis cum aqua ſimplici, it. decoctum ſatureiæ cũ Vino poſt debitas gargariſationes eiuſmodi vlcera perfecte curant. (NB. potus ſit non acris admodum, ſed ſaccharo temperatus, quod etiam deſcendentem cum potu putrilaginem abſumit.)

Interdum recurrendum eſt in cõtumacioribus ad ſpiritum vitrioli qui eiuſmodi aquis vel decoctis mundificantibus additur, ita tamen vt vix ſẽtiatur, (per ſe nunquam) celerius & potentius curat, præſertim ſi in aqua plantaginis permiſtus applicetur.

Extremum vſus diamori, vel potius ſuccus expreſſus, aut ſal mori multum hiſce curationibus proſunt. (proprietate ad os, vnde *Maulbeer*, Germanis dicitur.

VLCERA FOETIDA ET putrida.

In vlceribus fœtidis & putridis præter iam dicta recurrendum eſt ad aquas illas virides, ſupra de Ozæna præſcriptas, quæ omnia putredinem & exulcerationem fœtidam funditus tollunt, vt facilius elegans conſolidatio ſubſequi poſſit.

Victus eſto commodus, ne recrudeſcant vlcera.

VLCERA EX LVE Venerea.

In vlceribus ex lue Venerea in quacunque oris & fauciũ parte. 1. Cognoſcẽdus eſt morbus, de quibus ſignis infra de Lue Venerea vel morbo gallico. 2. deſcendendũ ad vniuerſalia & particularia in illo morbo & tali ratione facile vlcera incipien-

tia in iſtis locis ſimul cum morbo tranſeunt, ſin ſecus, deueniendum eſt ad topica, primum mitiora, gargariſmos nimirum & decocta vſitata.

Quod ſi nec ſic quidem malum coerceri poſſit: deinceps aquæ virides ſupra de Ozæna deſcriptæ accerſendæ & applicandæ ſunt, tangendo nimirum cum penicillo tantum affectum locum, & cum gargariſmo poſtea eluendo, ſic nimirum facile cedunt.

In his vero omnibus mirabiliter operatur, vniuerſum morbum Luis Venereæ ex toto corpore eliminando ſp. Mercur. rubeus, cuius præparationem & vſum docebimus infra de Lue Venerea.

ANGINA.

Anginam vel incipienten vel etiam confirmatam, præſertim ſi febris vrgeat, ſubito vomitoria, in primis Aqua benedicta tollunt. Sic nimirum inflammatio cedit, & vlcera vel apoſtemata rumpuntur. In omnibus vero hiſce reſpiciendum ad naturam patientis & virium robur.

Quod ſi ergo vomitoria locũ habere nequeunt, recurrendum ſtatim eſt ad ſpecifica, quæ nihilo ſerius etiam poſt vomitoria locum habere poſſunt, talia ſunt.

1. Quod eſt apud Paracelſum in tractatu de Peſtilentia ad Sterzingenſes, quod ♃ vj vel viij, cancros viuos (cancri inſigniter refrigerant) ſedi maioris M iij. vel iiij, quæ inuicem contuſa in mortario, & poſtmodum expreſſa ſuccum reddunt, quo lingua & fauces ſunt fouendæ, vel ipſa lingua radenda, imò eius (ſed parum valde: gut. videlicet aliquot) in liquore conuenienti aliquid intro concedendum.

2. Est experimentum Anton. *Ausmans* ciuis Augustani, quod ℞ sedi maioris ℔j, Contunde in mortario, & exprimatur succus. Huius ℞ ℔ j, adde ℥ß salis armoniaci, relinque in loco humido vsque soluatur sal, postea destilla per alembicum. Hac aqua sæpius ablue linguam calide & tepide. Est probatissimum. Vide Conradinum de Lue Venerea.

3. Gargarismus ille de quo supra de Gustu abolito & deprauato.

Nota:

In hoc casu aliquid addendum est ad plantas illius de sedo maiori.

Quod si gargarisare nequeat, siphunculis iniiciendus est Gargarismus: post singulas gargarisationes. ℞ corium de lardo (*Speckschvvarten*) duos digitos latum & assulatim incide, ex ea parte, qua adhuc lardum est, & pone ad linguam, vt aliquandiu detineatur. Sic nigerrima cuticula linguæ resoluitur, & tandem discedit, & curatio sequitur celerior.

Externe ad collum ipsum applicetur Emplastrum ex nidis hirundinum (integris & albo græco ana) cum aqua ferrariorum coctum calide.

Pro potu dissolue vitriol. vel sal prunell. (vinum non detur) ℥j. in aq. fontanæ mens. j.

Anginæ conferunt ea in quibus sal nitrosum Ammoniacum delitescit, vt stercus canis albi ossa rodentis, in aqua probe coctum & cum melle exhibitum.

Rasuræ dentis Apri ʒj, cum oleo amygdalarum dulcium & saccharo,

Cinis cancrorum vstorum,

Cinis hirundinum.

Consolida media, prunella, Vuluaria, ceruicaria, Mentha crispa, rubus idæus.

ANGINA NOTHA.

Angina notha puerorum curatur Emplastro, modo dicto.

Caput viperæ exsiccatum & collo appensum commendatur pro amuleto.

♃ Noctuam vnam, cum pennis combure & F. puluis, cuius postea modicum in guttur immittatur, aperit & rumpit apostema mirabiliter.

Spir. salis nitri tum in extinxione inflammationum, tum in resolutione Apostematis plurimum valet.

Exhibentur eiusdem in haustu aquæ fontanæ calido ʒiiß, aquam misce cum spir. Vini & sp. salis an. ʒß. Vide Crollium:

♃ *aq. semperuiui,*
prunellæ an. ℔j,
salis armoniaci ʒj.

Anodynũ Minerale. M.F. Gargarisma.

Crystallum vel anodynum minerale, vt vocant, seu Lapis Prunellæ (quod linguæ inflammationi, item faucium vicinarumq; partiũ asperitati vnicè medeatur) insignis virtutis est, ʒß vel ʒj, in qua aliqua appropriata resolutus & gargarisatus mire confert, post etiam parum huius misturæ cũ saccharo iunctæ deglutito, vel si mauis, sali prunellæ vulgari modo præparato quantum placet adde sacchari candi vel crystallini tantumdem, vel etiã plus, vtrumque puluerisatũ coque cum aquæ rosarum quantitate sufficiente, donec gutta lamellæ stanneæ superfusa consistentiã habeat, effunde in con-

concham & repone relinquendo, donec instar lapidis induruerit, tandem exime & in particulas diffringe, vel etiam in puluerem redige, vtere hoc sæpius.

PVLMONVM Affectus.

PVLMONES VENTOSI.

Pulmones ventosos, hoc est flatibus distensos, adeóque respirationem impedientes restituunt Essentialia ex carminatiuis, cito ad locum affectum penetrantia.

Hic præstat Balsamus fœniculi, cuius descriptio in Crollio est dicta.

Sic sal stipitum carui dextre (hoc est per sulphur calcinatus, vt in sale Euphrasiæ dictum est) & cum sale communi vsurpatus tum præseruando, tum curando ab eiusmodi morbo liberat.

Specificum in curatione est radicis Aaronis pulueris. ℥j. It. fæculæ Aaronis ad ʒj, in aqua appropriat. Syrupo vel Vino. It. in cibo; in præseruatione quotidie ℈ß, ad ℈jß, sed caute & raro, tuto autem ℈j.

ASTHMA, ORTHOPNOEA, Dispnœa.

Asthma, Orthopnœa, dispnœa facile curantur Vomitoriis, in primis aqua benedicta. Idem facit præsertim in crassis humoribus bronchia pulmonum obstruentibus succus fæcula etiam radicis ireos nostratis, cuius ʒß, ad summum, interdũ tamen ʒij, vel ʒiij, in conuenienti liquore datæ, in primis v. in vino Maluatico citissime humorem crassum expellit.

Confirmata Asthmata difficulter vno atque

altero Vomitorio cedunt: Itaque vsus.

I. Florum sulphuris, vel etiam sulphur. viui cũ asa dulci in ouis tremulis (ad sulphur. viui ℥j, Benzoes ℈j, vel ʒj. huius compositi datur ℈j. in ouo tremulo, addito salis momento) per aliquot dies exhibitus, pulmones infractos à crassis humoribus liberat.

Idem præstat lac sulphur. de quo vide notas ad Crollium.

Præstantissimum omnium sunt flores sulphuris albissimi, quorum præparationem vide in Exegesi Chymiatrica Tenzelij.

Puluis Asthmaticus Rulandi. II. Per puluerem Asthmaticum purgantem, qui est apud Rulandum cent. 8. cent. 6.

♃ fol. Cardui benedicti,
Carthami ana ʒij,
piperis longi ʒj,
fol. sennæ mundat.
rad. aronis exsiccat. an. ʒij,
anisi ʒß,
Diagryd. ℈ß.

F. puluis subtilissimus qui distribuatur in partes xij, æquales, ac per 6. dies continuos detur earum pars vna mane ieiuno ventriculo, pars altera vesperi circa horam tertiam cum vino albo, iusculo, &c. Quod si contumacior fuerit morbus aliquãdiu, hoc est per aliquot dies desistendum à cura, postea eadem repetenda vsque ad morbi declinationem. Dosis pro vna vice ferme ʒß, & gr. 2.

In Asthmate aqua destillata ex fructibus Rubi cum Rob nucũ sumpta pro placito, Asthma resoluit mirabiliter. Potẽtius operatur, si aquę, quę fit ex compositione sacchari albi, cum raphani ta-

leolis simul in duabus patinis hinc inde commotis recenter facta (si nimirum ad horam vnam vel alteram seruatur, fœtet) cochl. j. manè seróque exhibetur.

Plura de hisce affectibus vide infra de sputo sanguinis.

CATARRHVS SVFFOCATIVVS.

Curatio catarrhi suffocatiui supra tradita est, quæ ibi videri potest.

ANGVSTIA PECTORIS.

Angustiam pectoris morbosá succus Bryoniæ mirabiliter dilatat & omnibus præstat. Fit hoc modo: Radix eius crassa interne excauatur (radix quo crassior eo melior) vt nihilominus extremitates relinquantur spissiusculæ. Radix excauata recens superiori operculo proprio admoto collocatur in locũ humidũ frigidissimũ Mense Maio, Iunio & Iulio: intra paucas horas cauitas radicis aqua repletur, qua effusa, denuoque cooperculata & seposita, succus tandiu colligitur, quandiu is præsto fuerit, succus facillime expirat. Huius aq. ℞ ℥vj vel vij. M. cum spir. vitrioli vel ol. sulph. per camp. ℥ß, & probe reseruetur vsui. Singulis diebus cochl. j. istius compositi sumtum, angustiã pectoris mirifice tollit (diu durat hæc aqua in frigido seruata, rectius tamen ãnuatim paratur) pulmones itẽ impuritatibus repletos expedit. Ideoque in Asthmate eius vsus vtilissimus est: serum omne ex corpore educit, ergo eius vsus esse etiã potest in Hydrope. *Succus Bryoniæ.*

PERIPNEVMONIA.

Peripneumonia vera curatur vt Pleuritis: ita-

que Vomitoria ab initio multum iuuant, præsertim aqua benedicta, postea expectorantia multũ valent, de quibus tractabimus in pleuritide.

PVLMONVM VOMICA.

In pulmonum vomica consumenda laudatur Aqua Valerianæ cum sp. vitr. aut ol. sulph. per cãpanam, ad gratam acetositatem tẽperata & quotidie mane & vesperi bibita insensibiliter cõsumtiuum est.

Sic Antimonium diaphoreticum seu flores fixi Antim. communiter quotidie quinquies vel sexies in vino, dos. ℈ß, tandem omne apostema interius vbicunque situm est, efficacissime sed lente tamen resoluit.

PHTHISIS HÆREDITARIA.

Phthisis hæreditaria difficulter curatur, imò fere nunquam propter altius impressas natiuæ (auitæ) constitutionis radices, quæ curationes nullas accipiunt, inducias quidem interdum patiuntur, ne nempe grauius affligant, consummatas curationes autem nunquam.

Quia verò transplantatæ tabis plerumque destillationes comites & causę sunt, experientia cõprobatum est, radicem rheumaticam, de qua supra, de catarrho suffocatiuo, ex collo gestatam, bona insuper obseruata diæta, in eiusmodi tabescentibus multum profuisse. Ex eius itaque vsu de tabe hæreditaria minuẽda vel saltem impedienda, non est desperandum, plura de phthisi vide infra de sputo sanguinis.

TABES INCIPIENS.

In incipiente tabe à destillationibus acribus vix dici potest, quantũ vomitiones præstent, prę-

sertim

ſertim ab aqua benedicta ſi ſimul cerebrum tanquam membrũ mandans ſuis ſpecificis & cõfortatiuis diligenter in ſuo vigore cõſervetur. Deinde reſpiciendũ quoq; eſt ad illapſos humores in ipſos pulmones, vt expectorantibus mundificatiuis, aut ſi tenues ſunt, incraſſantibus domentur. Quod ſi nihilominus exulceratio ipſius pulmonis quæ exquiſitam phthiſin conſtituit, ſuborta fuerit, ſi recens extiterit, vomitiones multum iuuant, ad mundificationem & pectoris ſaburram ſubleuandam. Deinde mundificantia apprime ſunt neceſſaria, qualia ſunt hydromelita, compoſita ex expectorantibus. It. alia, quæ vſu quotidiano & praxi authorum ſunt addiſcenda.

Expectorantia ſunt loch cum floribus ſulph. It. flores ſulph. albi, lac ſulphuris. It. balſamus fœniculi & alia quamplurima.

Ad conſolidantia pulmonis vlcera tanquã prę-ſtantiſſimum pertinet Balſamus ſulphur. ℞ flor. ſulph. albi q.v. ſublima adhuc ſemel atq; iterum ab aloë & myrrha & olibano, vt docet Crollius. Hos flores extrahe cum oleo aniſi (vel ſpiritu terebinthinæ balſamico) ſine ebullitione, & F. rubicundiſſimus balſamus. Huius gr. 6. ad 20. in decoctis pectoralibus quotidie mane & veſperi (augendo doſin pro morbi proceſſu) intro ſumta, pulmones putridos & exulceratos, præmiſſis tamen mundificantibus & expectorantibus, mirabiliter reſtituunt, vlcera conſolidant, & ad perfectam curationem vnice diſponunt. *Balſamus ſulphuris.*

PVLMONVM
adhæſio.

Pulmonũ adhęſio difficulter curatur in adultis,

PLEVRITIS.

In pleuritide vera ante omnia,& quidē ſub initio,vel etiam 3. aut 5. die exhibeo aquam benedictam ad vomitus ciendos. Sic nimirum influxus humoris & inflammatio ſiſtitur, ac pectus ipſum ab impuritatibus liberatur. Aqua benedicta exhibetur iuſta doſi in aqua Cardui Marię vel rhœados; aliquando deſcendo ad venæ ſectionē, ſi non morbus videtur reſolutus ; & plethora iuſſerit. Idque facio vel ante vel poſt vomitum.

2. Vbi vel natura ipſa vel etiam patientes abhorrent à vomitu, ipſa ſanguinis miſſio principaliter præcedat, præſertim ex vena cordis,(baſilica iſtius lateris quod affligitur.) Quod ſi nec ſic quidem febris & ſymptomata remiſſiora fiūt, deſcendo ad alia magis appropriata, quorum prius eſt, ♃ ſp.ſalis nitri,ſp. Vini(ſpir.vini corrigitur à ſpir.ſalis nitri, datur præterea in perexigua doſi, alias omnis vſus hic nociuus)ana ℈j, vel ʒß, aut ʒij,ad ſummum. Miſce cum aqua papaueris rhœados tepida q. pl.(v.gr.℥j. ij.iij.) & patientem ad ſudandum in lecto, quantum fieri poteſt, diſpone.

3. Mox exhibeo diaphoreticum in peracutis ʒj. cum aqua Cardui Mariæ vel rhœados.

4. Ruſticis vel robuſtioribus exhibeo oleum lini ab ℥j, ad ℥iij.Poſthæc omnia deinceps adminiſtrantur expectorantia.

Nota ſpecifica proprietate Pleuriſin ſoluit raſura dentis apri aliquoties exhibita in vehiculis appropriatis : melius eſt magiſterium eiuſdem (*die Havvzeene.*)

Extrinſecus ad doloris & puncturarum mitigatio-

gatio-

gationem faciunt inunctiones ex vnguento dialthæas, oleo amygdalarum dulcium & similium.

Confert quoque Epithema ex melle & lacte inuicem decoctis & calide in vesica suilla lateri dolenti applicatis. Huius loci sunt cataplasmata ex anodynis, quæ multa sunt apud Practicos.

Specifica quoque sunt priapus cerui, tauri ʒj, Ioël pag. 25. decoctum florum papaueris rhœados, Valleriol. lib. 5. obs. 10.

In Pleuritide notha eadem plerumque obseruantur, nisi quod à sp. Vini abstineamus.

Externe in flatulenta pleurisi mirifice valet puluis seminis cymini in folia brassicæ butyro illita aspersus & foris loco dolenti applicatus (hoc vsus sum in filiolo meo Christophoro.)

In Empyicis præsertim à pleuritide consulto maturanda est suppuratio, postea sanies seu pus educendũ, de quibus omnibus cõsulãtur Practici, in primis Rondeletius & B. Fauentinus. Hoc nimirũ loco chymica videntur vacillare, cũ omnia lenioribus maturantibus extrinsecus & intrinsecus lenientibus sunt peragenda. Nihilominus decoctũ Guaiaci cum pectoralibus exhibitũ multũ prodest. Fortius operabitur, si flores Antimonii fixi aliquoties, non singulis diebus, sed singulis septimanis pondere ʒj, in decocto Guaiaci propinẽtur. Sic nimirũ tum maturatio tũ ruptio apostematis promouebitur. Rupto autem apostemate, nec dum à sanie per purgationem expectorata, recurrendum est ad abstergentia. Inter cætera laudatur hoc: ℞ aquæ hordei ℔ij, mellis rosati ℥v. (intellige aquam hordei destillatam) radicis altheæ ℥j. M. & ebulliant ad con-

ſumtionem 3. partis, poſtea colatura detur ad lābendum: (ſyr. dialtheas Fernelij hic etiam valet:) hoc abſtergitur vlcus & pus ad inferiores partes corporis transfertur, mundaturque per ſpiritum. Interea dum hæc fiunt, patienti quater vel quinquies in die aquæ hederæ terreſtris cum ſuo ſale acuatæ propinentur calide ℥iij, vel iiij, ſingulis vicibus. It. folia hederæ terreſtris in cibos mixta ſuppurationem dextre ſanant. Felicior fit progreſſio ſi ex hedera terreſtri fiat arcanum, cuius gut. iiij, vel vj, in aqua propria exhibitæ omnem locum abſoluunt.

Serum in pectore fluctuans educit ſuccus Bryoniæ, vt ſupra de anguſtia pectoris. It. ſuccus ireos noſtratis ad ſummum ℈ß, purgat nimirum per vomitum.

Plura vide infrà de ſputo ſanguinis.

RAVCEDO.

Raucedo à clamore ſanatur rotulis Diatragacanthi frigidi cum oleo aniſi illitis, ſi paulatim in ore reſolutæ deglutiantur.

Quæ à frigore, tollitur hauſtu Vini calidi cum ſaccharo diſtemperato.

In raucedine à deſtillatione etiam inueteratiſſima præſtans eſt ſyrupus compoſitus de Eryſimo Lobelij.

TVSSIS.

Tuſſim cum recentem tum inueteratam plerumque ſi non ſemper, curant Vomitus ab aqua benedicta procurati. Hac nimitum ratione prima regio ventris ab omnibus impuritatibus liberatur, deſtillationes ſiſtuntur, & ſi poſtea conuenientia pectoralia tū interna tū externa fuerint adhibita, rariſſime redit. Inter-

Interna ſunt omnis generis Loch ſeu ſyrupi pectorales, tum expectorantes, ſi opus ſit, tum confortantes & thoracem cum pulmonibus ab illapſu humorum præſeruantes.

Inter expectorantia laudatur Oximel & Acet. ſcilliticum cum ſyrupo de iuiubis, de praſſio mixtum.

Confortantia ſunt ſyrupus de acetoſa, de hyſſopo violarum, liquiritiæ. His omnibus annumeratur ſyrup. dialtheas Fernelij.

Externa ſunt Vnguenta.

NOTA.

Præſeruatio à tuſſi mirabilis eſt in zizyphis, hoc eſt maioribus illis vuis, quas *Eibeben* Germani vocant, macerantur in ſp. Vini & turgeſcentibus valde, earum vna atque altera mane & veſperi ſumpta à tuſſi præſeruat.

2. Tuſſim mirabiliter reſoluit Liquor ſacchari cũ raphani taleolis compoſitione præparatus, de quo ſupra de Aſthmate & orthopnœa. It. oleũ ſacchari magiſtrale, quod vocant, fit hoc modo: Fundatur ſuper ſaccharum cand. albũ ſp. Vini ſemel correctus, relinquantur inuicem per aliquot horas in loco tranquillo, poſtea ſuccẽdatur ſp. Vini, & saccharũ cum reliquo phlegmate in liquorem craſſum abit, qui in tuſſibus etiã inueteratis aſſumtus expectorationem promouet, & aſperã arteriam cum pulmonibus leniendo corroborat, præſertim ſi aliquot guttæ extracti ſeu eſſentiæ croci huic admiſceantur. It. Extractio helenij per ſp. Vini cum ſaccharo miſta ſpir. incenſos deflagrat, manet ad tuſſim liquor perutilis. Huc refer puluerem illum Rulandi, de quo ante de aſthmate & orthopnœa.

Oleum ſacchari magiſtrale.

In puerulis & infantibus tusses soluunt species diatragacanthi frigidi in rotulis. It. si pedes quotidie bis vel ter, præcipuè ituris cubitum lauẽtur in cereuisia calida, & postea soleæ pedum inungantur cum axũgia Lucij piscis. His omnibus annumerantur flor. sulphuris & lac sulphuris.

Tusses inueteratas à tenuibus destillationibus causatas sistit Laudanum opiatum, quod etiam in reliquis tussibus haud inutile est, modo dextre adhibeatur, thorace nempe à pituita crassa & lenta non prorsus infracto, sed libero.

SPVTVM SANGVINIS.

Sputum sanguinis è pulmonibus in primis curat semen Hyoscyami cum aliis pectoralibus & adstringentibus admixtum & tabulatum. Vide Platerum in praxi & obseruationibus.

Si vero copiosus sanguis simul excernitur, adstringentia fortiora necessaria sunt.

℞ *aq. radicis vrticæ destillatæ* ℥j, *olei vitriol. q. s. ad mediocrem acetositatem.*

F. mixtura, & frigide detur: hæc mixtura sanguinis vomitum etiam feliciter curat. Vide infra de vomitu, Vel

℞ *ol. vitrioli* ℈ß,
aq. plantaginis ℥iij,

M. F. potiuncula, subito sistit sanguinis profluxũ ex pulmonibus (vide ne guttur sit exulceratum) & sanguinis vomitum copiosum.

In casu ab alto, si febres accesserint, signum est, sanguinem extra vasa in corpore putrescere.

In hoc casu nihil melius aqua benedicta in vehiculo aquæ Chærefolij propinata. Febrem nimirum & inflammationes subito tollit (vena quoq; secari

ſecari poteſt) ac totum corpus ab impuritatibus liberat. Poteſt eadem exhiberi, etſi nulla adhuc tum adſit febris, & quidem ſtatim ab initio, facit nimirum ne febres facile ſuccedant, & ſi cætera fiant, quæ ſanguinem coagulatũ diſſoluunt, qualia ſunt Eſſentia ſanguinis hirci. It. ſanguis lupi, mumiæ in primis v. magiſterium oculorum cancrorum. It. Carbones tiliæ (ʒj vel ʒij in aqua Chærefolij vel aceto) Chærefolium detur in cibis. Puluis in caſu multum prodeſt.

℞ *Carbonum tiliæ,*
oculorum cancrorum,
Herbæ chæreſolij ana,
F. l. a. puluis,
doſis ʒij in acet.

Sic Diaforeticum in peracutis ſeu mixtura ſimplex (vel aqua alia Theriacalis) ſingularis eſt in hoc caſu, ſi intro ſumpta ſudores prouocentur, qui admodum neceſſarij ſunt, & interdum ab externis promovendi.

Sic lodices in vino rubro ſtiptico (diaphoreticis parum proficientibus) immerſæ, & poſtea expreſſæ, ac vniuerſum corpus amitiẽtes, ſudores in hoc caſu mirifice promouent in lecto præſertim vbi conquaſſationes interiorum viſcerum metuũtur. Felix VVurzius in ſua Chirurgia laudat Mercur. ſublim. quem vide. Sunt alij deſcripti pulueres ad caſum vtiles, de quibus vide Practicos.

Sanguinem coagulatum in venis & extra venas reſoluunt omnia illa, (interdum etiam vena hic ſecari poteſt, de quibus iam diximus, in primis verò ſudores prolecti poſt ſumpta reſoluentia cito id expediunt.

Extractum vel arcanum ſeu Eſſentia bellidis minoris intro ſumpta innata quadã proprietate omnem ſanguinem coagulatũ ſoluunt,& per inſenſibilem quandam tranſpirationem educunt. Sic aqua Theriacalis & ſpiritus tartari idem præſtant.

Vide etiã ſupra de aſthmate.

Quamprimũ ad Medicum Aſthmaticus defertur, ſtatim purgans aliquod lenitiuum præſcribat, à fortioribus nimirum medicamẽtis in principio temperandum. Hinc decoquatur materia ſyrupis pectoralibus de praſſio,hyſſopo,liquiritia an.℥jß,floribus ſulph.opt.triti ℈j, ſucci liquiritiæ ℈jß, aq. tuſſilaginis, veronicę an.℥ij capiat mane & tribus horis poſt prandiũ cochl.ij.vel iij. Hinc purgetur ſyrupo aut Apozemate quod

℞ rad.Ellebori nigri præparati,
*Flor.irid.Florent.an.*ʒjß,
tuſſilaginis c.toto,
*pulmonariæ maculoſæ an.M*ß.

Coq.in ſ. q. decocti pectoralis aut flor.& fruct. ad ℔j.

In Colatura ℥*viij,infunde*
agarici,
Rhabarb. elect. ana ʒijß,
*Cinam.*ʒß.

In colatura reliqua ebulliãt folior.ſennæ ℥ij, leuiter,colaturam ſ.q. ſacchari aut ſyrupo aliquo pectorali ad ſyrupi conſiſtentiam coque,cui in fine coctionis adde infuſum ex agarico & Rhabarbaro & F.Apozema,aut ſyrupus liquidus,de quo ſumat, ſi ſit Apozema, mane cũ cuſtodia ℥iiij.Si ſyrupus ℥iij,quod ſi non ſatis reſpõdeat aluus, tunc

℞ rad.mechoacannæ,

agarici,

agarici troch. an.℈j,
diagrid. gr.*viij,*
Cinam.elect. gr.vj,
ol. anisi gutt.ij.

F.puluis subtilissimus,detur media vel tertia parte singulis vicibus cum dosibus superioribus. Commendabiles quoque sunt flores Benzoes cũ floribus sulph.si misceantur.It.Elixir proprietatis Paracelsi cum aqua hyssopi aut tussilaginis exhibitum à gut.vj,ad x.vel xij.

Fiat purgatio semper intermissis 2. diebus, in quibus vtatur syrupo diluto superius descripto. Hinc si Plethoricus sit æger, potest vena secari, sed parce mittatur sanguis: potest etiam inungi pectus sequenti vnguento.

℞ Vnguenti resumptiui,
dialtheas an.℥ß,
ol. scorpionum ℨj,

F. Vnguentum. Aut

℞ olei amygdalarum dulcium,
butyri recentis loti an ℥j,
axungiæ anatis (aut in defectu eius olei Chamomillæ) ℥ß,
ol.irini & croci an.℈j.

cum pauca cera F. Vnguentũ quo calide inungatur pectus mane & vesperi ante pastum, aut applicetur Emplastrum Diachylon.

Potest etiam in initio exhiberi nonnunquam Aqua benedicta aut infusio florũ Antimonij, vt scilicet vétriculus bene euacuetur & regio thoracis commota in materiã morbificam exsurgat.

Quibus ita præmissis ad ea quæ expectorationem iuuant accedẽdum,non neglectis tamen iis,

quæ à proprietate quadam morbum hunc exterminant. Inter quæ palmam tenent flores sulphuris, Extractum Elenij, oleum anisi, lac sulphuris & Balsamus sulphuris.

℞ flor. sulphuris ʒj,
extracti Elenij ℈j,
sacchari albissimi in aqua tussilaginis soluti ℥jß,
olei anisi gut. ij.

F. Rotulæ.

Possunt autem flores sulphur. aut per se cum æquali parte iridos Florentinæ, aut speciebus diatragacanthi frigidi assumi in ouo sorbili ad ʒj, aut cum rob. Nucum, quod singulare in hoc morbo remedium in forma Electuarij adhibito pauco spiritu Vini & sacchato rosato, vt fiat lambitus cum aqua & fructu rubi, aut quod conuenientissimum, fiant rotulæ. Aut si propter Extracti iniucunditatem, ipsius loco sumatur puluis radicis ireos. Aut

℞ diaireos s. ʒj,
diatragacanthi ʒß,
bals. sulph. ʒß,
sacch. in aq. capill. Vener. aut farfaræ sol. ℥ij.

F. Rotulæ, illinantur ol. anisi.

Lac sulphuris exhiberi potest cum loch de pino, de pulmone vulpis, sano & experto, admixtis bechicis albis, penidio & speciebus diatragacanthi.

Prosunt quoq; ac debēt cum supra dictis Eclegmatibus & syrupis pectoralibus exhiberi & misceri Crystalli Martis & flores Benzoës.

Crystalli Martis. Crystalli Martis fiunt hoc modo.

℞ Limaturam Martis puram ac tenuem, superfunde

funde guttatim oleum sulph. per Campanam statim incalescit & totus quasi soluitur, sine quiescere & refrigerari & intra duas noctes concrescent Crystalli, qui per aquam communem destillatam soluti, & à fæcibus per filtrationem separati denuo aqua euaporata in Crystallos redeunt, si scilicet exhalatur aqua ad cuticulam: Hinc in locum frigidum locatur & regenerantur Crystalli, aqua restitans vlterius vt prius, euaporatur, colliguntúrque Crystalli toties, quoties possunt. Dos. gr. ij vel iij.

Prodest quoque fumum excipere per os ex Benzoë, aut Benzoën cum flor. sulph. ana misceri pro fumo.

Quod si à materia tenui & aquosa à cerebro dilabente oriatur dictus morbus, tunc quæ in capite præcedente de catarrho suffocatiuo dicta sunt, cum his medicamentis coniungenda, obseruatis iis, quæ à Practicis in hac cura annotantur.

Pectoralibus iisdem plane remediis Phthisis, de qua etiam supra de Phthisi hæreditaria curari potest; propter febris tamen præsentiam addantur, quæ humectant & refrigerant, & vt æger vtatur pro potu ordinario, aut quam sæpissime in die decocto pectorali, eoque semper, si fieri potest tepido communi aut simili in copia.

It. rotulas frequenter assumat de floribus sulph. cum oleo, Balsamo & lacte sulph. cũ essentia mellis, quæ fit, si misceatur mel cum arena lota, vt fiat quasi massa, cui superfundatur spir. Vini ad 2. dig. Hinc per 5. vel 6. digeratur, spiritus tinctus ad mellis consistentiam iterum destilletur. Teneat quotidie quoque in ore Opiatum sequens. *Essentia mellis.*

℞ conseruæ rosarum ℥jß,
sacch. rosati tabulati penidij,
bechici albi an. ℥ß,
spec. diatragacanthi frigidi ʒjß.

Cum syr. violarum misce.

Ad pectus Emplastrum semper admotum sit pectorale aut cataplasma inuncto prius pectore Vnguento appropriato.

Ad confortationem paratur Pineolatum & Martius panis addito soluto perlarum.

Potest etiam fieri pasta regalis hoc modo:

℞ amygdalarum Ambrosinarum pinearum an. ℥ij,
sacch. rosati tabulati ana ℔ß,
sem. anisi,
pap. alb. an. ʒjß,
bombacis,
pulu. de pulmone vulpis an. ʒj.
Carnis pectoris caponis j,

aut perdicis diligenter in mortario puluerisat. M. & F. pasta, quæ in frusta tenuia ad lubitum secta coq. s. a. ad flauedinem. Vel

℞ Carnium Testudinum,
Cancrorum ana ℥j,
Nucum pinearum in aqua rosarum maceratarum ℥ij,
Pulu. Diamargariti,
Diatragacanthi frigidi ana ʒj,
Fl. sulphuris,
Rad. ireos ana ʒß,
sacchari in aqua capillorum Veneris, aut eius decocto soluti q. s.
Fiat Pineolata.

Post-

Postquam materia optime expectorata vtiliter adhiberi potest decoctum ex herbis, quę vim habent consolidandi. Exempli gratia,

♃ plantaginis cum toto ℔j,
consolidæ maioris,
buglossæ seu consolidæ mediæ,
fœniculi,
prunellæ cum totis an. ℥iiij,
diptamni cretici ℥iijß,
flor. hyperici,
buglossæ,
violar. an. ℥iiij,
Cinamomi ℥jß.

F. decoctum: aut infundantur in lacte caprillo ad 3. digit. Hinc per alembic. destillentur ad siccitatem. Possunt etiam cum dictis herbis fieri consummata.

Destillatum apud nonnullos in magno pretio est ex corde nempe, hepate & pulmone Vituli adiectis aliquot herbis.

Prodest quoque Viperarũ Alcohol. vel Bezoardicum animale quod fit, cũ post excoriationem viperarum dum adhuc viuũt, intestinis, capite & cauda abiectis, caro reliqua vt & cor, hepar, elota primum in aqua simplici, & postea in sp. Vini, exsiccatur lente in vmbra vel B. & in puluerẽ subtilissimum redigitur. Huius pulueris ♃ ℥j. sal. præparati (sæpius fusi) ʒij. Assumitur puluis ad quemlibet cibum loco salis mensarij. *Bezoardicum Animale.*

Quinta essentia perlarum ad gut. 4. vel 6. quotidie adhibita phthisicis quoque summum solatium est: illos nimirum pristinæ sanitati restituit, & morbũ plane expellit, præsertim si guttulæ ali-

quot olei cinnamomi ipsi adiungantur.

Ad Pleuritidem (plura vide supra de Pleuritide) laudant nonnulli aquam illam mucosam, quę effluit ex ore Equorum, quando ex puro & gelido fonte aquantur, si patienti propinetur.

Tragæa Anti-pleuritica.

Tragæa Antipleuritica:

℞ *Sal. prunellæ (quem anodynum uniuersale vocant)*
pulueris flor. papaueris rhœad. ℥ij,
corallorum rubrorum an. ʒj,
sacchari violacei ℥ß.

M. Dosis ʒij, cum aq. papaueris rhœados benedicti. Est singulare remedium ad Pleurisin.

Quemadmodum in omnis inflammationis, ita & in pleuritidis curatione studendum, vt fiat inhibitio fientis, factæ fluxionis euacuatio & doloris vrgentis sedatio. Vt igitur fiens prohibeatur, statim ab initio, vt vocatus est Medicus (oportet autem vt ante 3. dies vocetur, alias irrita erũt omnia) iniecto clystere Vena secetur media vel interna lateris dolentis, & si magnus sit affluxus & tẽsio, cucurbitulæ brachiis & cruribus super genua apponantur statimq; quia dolor vrget, fomentum fiat ex rebus anodynis & temperatis, quale est decoctum è meliloto Chamomilla, fœnugræco, malua & rosis in lacte vel vino & aqua æqualibus partibus. Cum decocto fomentetur latus cum spongiis, aut quod fere præstat, lacte calido impleatur vesica & lateri dolenti applicetur per horas 3. Hinc supra pannum calefactum extendatur theriaca mediæ ætatis superinspersis speciebus diambræ & calide applicetur.

Intra corpus vero assumat dosin laud. opiati,

Bibat

Bibat ordinarie Iulepum.

℞ *aquæ rhœados* ℥vj *vel* xij,
syrup.
De Endiuia,
violarum an. ℥ij,
spi. vitriol. gutt. vj,
aut ℞ *aq. papaueris,*
petroselini,
Halicacabi, an. ℔j,
syr. de V. radicibus ℔ß,
sp. vitriol. ℈ß.

pellit vrinā & sudores. Si fieri potest assumat totam aquā spatio horæ. Matutinis vero tēporibus assumat syr. de V. radicib. de cichorio cū Rhabarbaro an. ℥iij. aq. veronicæ ℥iiij, pro xxvj. dosibus.

Die tertio si adhuc adsit plethora & dolor vrgeat; vena secetur iterum, & si ferant vires, purgetur die sequenti infusione de Agarico & Rhabarbaro, Electuario benedicto laxatiuo, aut electuario de foliis senę, aut syrupo aliquo magistrali: Indéque vtatur Oxymelite simplici & scillitico, verbi gratia,

℞ *eorum* ℥jß,
syr. de liquiritia,
iuiubis,
hyssopo an. ℥ij,
aq. farfaræ,
Capill. Vener. an. ℥jß.

cum decocto pectorali misce, capiat ad libitum, in primis mane & 3. horis post prandium.

Si Apostema sentiatur, danda opera, vt illud ad extra trahatur, si fieri potest. Ad rumpendum verò abscessum cæteris præualet Cataplasma ex

herba Kaly, radicibus lilij albi recentis, axungia porci, quod lateri dolenti applicandum, subito rumpit abscessum siue interius siue exterius sit.

Folia item hederæ in cibos mixta suppurationē dextre sanāt, felicior fit processus si ex hedera fiat arcanum, cuius grana iiij vel v, in aqua appropriata exhibita omnem scopum absoluunt.

Non inutiliter quoque præscribi possunt rotulæ de floribus sulph. cum ol. anisi & tragac. factæ.

Prodest quoque sulphur vitrioli anodynum cū syrupo violarum, aq. Cardui benedicti, Cardui Mariæ & rhœados, hæc enim à proprietate quadam naturali dicto morbo contrariatur. Potest it. nonnunquam offerri ex mixtura, quæ fit ex sp. sal. nitri & sp. Vini æq. part. ℈j aut ℈jß, sp. tart. etiam prodest cum aqua Cardui Mariæ aut rhœados addito aliquo syrupo, puluere seminis vrticæ ad ℈j, cum syr. violar. lambat & paulatim deglutiat.

Notetur vt omnia illa, quæ assumit æger sint actu calida, aut ad minimum tepida. Nam frigida, quæ inter bibendum ad pulmones veniunt, poros condensant & resolutionem impediunt.

Pectus inungendum vnguento, quod ℞ ol. amygd. dulcium, Chamomillæ an. ℥ß, Croci ʒß, ceræ q. s. F. Vnguentum, quo inungatur post fotum.

Maxime etiam commendantur Rotulæ sequentes.

℞ *Fl. sulphuris* ʒx,
Myrrhæ rubræ ℈jß,
Aloes hepaticæ ʒj,
Croci ʒß.

F. puluis qui potest dari per se à ʒß, ad ʒj, aut cum s. q. ex eo fiant rotulæ pro lubitu assumendæ.

Si hisce

Si hisce non cedat, sed protrahatur morbus, ad ea accedendum, quæ ad sputi facilem excreationem faciunt, quæ materiam deterunt, attenuant, & incidunt, aut si nimis tenuis sit, incrassant: quæ vias pectoris dilatãt, vt educi possit materia, quæ tandem eam educunt. Vbi non inutile, exhibere interdum dosin de Mercurio laxatiuo, reliquorũ medicamentorum farrago apud Practicos extat.

CORDIS AFFECTVS.

VLCERA ET ERYSIPELATA.

Vlcera cordis, eiusque Erysipelata incurabilia sunt.

LIPOTHYMIA.

Lipothymiam soluit oleum succini albi & eius balsamus naribus inditus vel ad odorandũ exhibitus. It. balsamus, oleum & aqua Cinamom. Balsamus rutæ, Caryophyllorum idem & quidem celerius præstant. Sic Ambra & moschus feliciter lipothymias tollunt, præsertim in viris. It. acet. florum tunicis, rutæ, flor. sambuci commode huc accersuntur.

Spiritus Corallor. hic insignis est, de quo vide Crollij notas.

In lipothymia stomachica prosunt 1. vomitiuum. 2. confortantia, vt oleum zedoariæ. It. vinum & extractum eiusdem, Essentia melissæ cum sp. V. & aliquot guttis ol. iuniperi, Essentia melissæ ex plicis ventriculi pituitam crassam educit, vide etiam supra de capitis affectibus.

SYNCOPE.

In syncope folia & flores melissę insuantur sacculo, qui postea cum sp. Vini aspersus applicetur mammillæ dextræ calide. Aqua perlarum.

Aqua Perlarū. ℞ *Aquarum 4. cordialium an.* ℥ij,
manus Christi cum vel sine perlis ℥j,
magisterij perlarum ʒß,
succini albi pulueris. ℈ij, (*super marmore terendo*)
aquæ Langij ℥j.

M. detur cochl. ß.

PALPITATIO.

In palpitatione cordis à quacunque causa profecta memorabilis est lapis Bezoar genuinus non adulterinus, eius gr. ij, vel iij, cū magisterio perlarum & Corallorum an. gr. vj. quotidie, vsque ad remissionem morbi, exhibeantur in aqua Cinnamomi vel aqua cordiali composita.

Externe applicétur inūctiones ex balsamis cordialibus. It. Epithemata tum calida tum frigida.

Nota: Palpitationem cordis inueteratam penitus aufert Mumia hominis sani, aliquoties in aqua Cinnamomi exhibita: aqua theriacalis Crollij. It. aqua theriacalis Camphorata Crollij, quæ ingreditur cōpositionē mixturæ simplicis. It. liquor Margaritarū cum spiritu Guaiaci præparatus mirifice proficiūt, si suis dosibus intrò détur.

Vsus olei Cinnamomi in rotulis multum prodest.

VERMICVLI IN CORDE, SEV sub Capsula Cordis:

Subnasci in corde vel sub capsula Cordis vermiculos extra dubium est, (morbus hic virginibus familiaris.) Morbi dignotio sumitur: 1. à punctutis & doloribus cordis. 2. Lumbricis excretis vel non excretis. 3. Signum pathognomon, cum est Conuulsio.

Cor-

Cordialia ſeu calida ſeu frigida, ſeu etiam ſpecifica (niſi quod lapis Bezoar ab initio, antequam conuulſiones ſubſequantur, cum Sale Tanaceti vel Diptamni Cretici aut vulgaris ſumptus, doſ. gr. 4. 5. 6. & 8. interdum aliquid proficiat) parum aut omnino nihil efficiunt.

Cura ſpecifica eſt talis: 1. Expurgantur lumbrici per Mercurium in conſerua roſarum exhibitũ hoc modo: ℞ Mercurij viui purgati, verbi gratia vſq; ad ℈j, diſtempera vel mortifica (Mercurius nõ mortificatur proprie) cũ ſaliua ieiuni vel cũ ſucco limonum: Miſce cum conſeruæ roſarum ℥ß, adde benzoës pulueriſat. gr. ij. aut ſi Mercurius crudus reformidetur, tantum eius ʒj vel ij, infuſione in aquæ frigidæ hauſtũ per noctem facta, tandem exhibeatur ſine Mercurio (qui nõ attrahitur quidẽ ab aqua, ſed odore ſuo eã efficit) aut aqua deſtillata ex cępis vel allio quãtitate ℥ij vel iij, propinetur. Lumbrici certo emoriuntur aut expelluntur.

2. Lumbricis quidem excretis, ſed conuulſionibus & paroxyſmis recurrẽtibus, vnde certiſſimũ ſignum vermiculi Cordialis deprehenditur, ſpecifica extracta allij, raphani ſylueſtris & naſturtij aquatici exhibeantur doſ. ℈j. an. in brodio vel iuſculo, vbi raphanus ſylueſtris maceratus fuerit. Ab hac cura citiſſimè curantur.

Nota: In defectu Extracti ſufficiunt ſucci an. Cochl. j. ij. iij. in hoc ſalia prædictorum ſimpliciũ dextre parata idem præſtant.

VENENA.

De præſeruatione & Curatione Venenorum diligenter notentur, quæ Crollius habet: perfectiora non dantur.

Balſamus vitæ Lichtenackeri egregia antidotus eſt.

Bezoardicum minerale ſolare meum Matrhozes radix ex Indiis nuper allata.

In dolore Cordis Bezoar & reliqua ſupra de confortantibus cor enumerata valent.

MAMMILLARVM
Vitia.

Inflammationem mammillarum præcipue ſedant Epithemata externa.

Sic Epithema ex thure & myrrha coctis cum acet. & vino tepidè applicatum (ſi dolor vehementior addantur Laudani opiati gr. ij. iij. iiij.) inflammationes incipientes tollit.

Sic Vernix præparata & emplaſtri loco applicata inflammationes tollit & abſceſſus prohibet: Cicuta ſimpliciter tuſa inflammationes à lactis redundantia ſedat, abſceſſum prohibet.

Internè in eiuſmodi inflammationibus ſubito auxilium ferunt ſpecula illa pennarum Pauonis (*die oberſte Spiegelfeder allein*, vbi ſignatura mammarum) quarum 3. vel 4. diligenter cultro in minimas partes ſciſſæ & aqua menthæ exhibitæ ſeu abſorptæ ſtatim proſunt.

Abſceſſibus adhibeantur 1. diſcutientia. 2. maturantia. Vlcera facilius non curantur, niſi ab oleo nucis iuglandis expreſſo & leniter (in ſartagine inſpiſſato) poſtea cum turundis applicato.

Balſamus Sulphuris Rulandi. Præſtantiſſimus eſt balſamus Sulph. Rulandi, qui ita fit. ℞ Sulph. vel florũ Sulph. ℥ij. ol. papaueris expreſſi ℔j. Vini boni ℥iij. Macerentur per 8. dies & noctes leni igne aliquoties mouendo, poſtea bulliãt igne Carbonũ lẽtiſſimo vſq; dũ Vinum

num consumtum fuerit semper mouendo. Tandem cola seu trajice per laciniam & serua. Vide curat. 29. cent. 1 Rulandi. It. Emplastrum diasulph. ℞ olei Sulph. ℥iij, Ceræ ℥ß. Colophoniæ ʒiij, myrrhæ ad pondus omnium, cera Colophonia oleoq; liquefactis inspergatur myrrha subtilissime trita paulatim, igneque lento coquantur spatula semper agitando donec permixta fuerint bene, postea nimirum post horæ partem ab igne deponantur & paulatim frigescant.

CANCER.

Cancer mammillarum in mulieribus plerumque subsequitur mensium obstructiones, aut si ab alia causa procatarctica suum initium habuerit, sæpe tamen menses subsistunt & malum fit deterius.

Non exulceratum satius est intactum relinquere, hoc modo nihil proficientibus auxiliis, sed malum exasperantibus. Mitius fit, si menses in pristinum statum vel à natura vel medicamentis reuocati redeant, si per ætatem id licuerit, aut si corpus alias Cacochymum, purgãtibus & mundificantibus reddatur purius.

In mundificantibus præstát specificum purgans Paracelsi. It. Mercurius dulcis & alia melanagoga cum Chymica, tum vulgaria.

Vlceratus firmissime sanatur 1. aqua fuliginis mundificante, donec nempe fiat Eschara. 2. Valet oleũ arsenici fixi in aqua Plantaginis distemperatum, donec nempe mundificetur vlcus & Eschara sponte vel axungiis adiuta cadat. Quod si fibrosæ radices per cauitates hinc inde disseminatæ fuerint, volsellis euellantur prudenter.

Interne sæpius magisterium ocul. cancrorum in aqua Empetri aut persicariæ exhibeatur.

Externe mundificato vlcere & cancro mortificato, consolidantia ex oleo balsamoq; Sulphur. eiusque emplastro procurentur.

Hæc autem cura celebris est in vlcere cancroso vel carcinomate tantum incipiente. Si Esthiome non accesserit, seu si vlcus sordidum & cauernosum redditum fuerit, præsertim si in thoracem vsque propagatum, rarissimè sanatio vlla locum habere potest. Præstat post mundificantia sæpius vlceri aspergere puluerem de cuticulis ouorum internis pullorum exclusorum.

Lactis redundantiam auferunt maximè folia cicutæ vel menthæ apposita. It. caseationẽ lactis soluunt. Felicius operaberis, si menses simul fluant, itaque vel à natura vel arte mouendi.

Lac promouet semen fœniculi sæpius comestum. It. radix fœniculi gestata id præstat, puluis Crystalli lapidis tenuissimus intro semel atque iterum põdere ℈ß, vel etiam ℈j, datus in aqua fœniculi à proprietate quadam lac augere videtur.

Scissuras mammillarum tollit axũgia cochlearium, de qua supra de fissuris Labiorum. Item capi pomada.

Cancer est tumor inæqualis aspectu teter, aliquando cum dolore. Nomen accepit à cancris. Hoc vitium fit in omnibus humani corporis partibus cum internis tum externis, quæ à natura purgationem habent, quod raræ & laxæ sint, quæ crassissimam materiam melancholicam promptissimè excipiant. Generatur ex melancholico humore efferuescente, qui si sit acrior, exulcerationem efficit.

Sunt

Sunt Cancrorum differentiæ ſpeciales. Nam quidam vlcere carent, quidam exulcerātur: ſigna ſunt tumor, magis phlemone nigricat abſque tāta caliditate, venæq; in habitu intumeſcunt, quoniam ſanguis inutilis à profundo attrahitur, ideoque varicoſæ venæ redduntur.

Color cancri cinericius ſubliuidus, ad purpureum vergens, tactu duriſſimus, pungentes interdum dolores inducere ſolet, & maximè in maxillis, mammillis, in aliquibus autem corporis partibus dolorem infert, in aliquibus non.

Diuerſificatur tum ratione loci, tum ratione materiæ. Ratione materiæ cum ſunt humores mixti, melācholici atq; bilioſi ſimul; ratione loci in facie, in labiis, in naſo, in fronte, in manibus, digitis, vt experientia me docuit. Hæ partes immunes ſunt ab omni dolore; in mammis autem dolorem pungentem habet: In virili parte quoque dolores habere ſolet.

Naſcuntur aliquando in labiis, naſo, in angulis oculorum, in fronte, & in tota faciei parte, vt plurimum quaſi verrucæ in forma ciceris, poſtea dilatantur & creſcunt ſicut fungi cum labiis calloſis & inuerſis, ſolent ſanguinem vel quiddam virulentum emittere. In fronte ſolēt vt plurimū corrodendo ſe dilatare.

Aliud genus ſeu ſpecies nullo modo ad vlcus peruenit, ſed tumor ſcirrhuſque durus, liuidus & nunquam vlceratur & quotidie augetur. Imò vt plurimum in collo, hepate, ſplene, in vulua, in matrice naſci ſolent, rarò in aliis corporis partibus, neminem vidi, niſi Patauij in naſo cuiuſdam mulieris.

Primum huius vitij genus si vlceretur, iugiter erodit & profundum suffodit, saniem putridissimam emittit, & dolorem abominandum creat, qui sufferri vix potest.

Incurabilis est, qui habet radices seu venulas varicosas, quæ sanguinem è profundo attrahunt, in partibus thoracis. Alius est curabilis.

In curatione Cancri 1. Instituatur victus ratio, in qua vitanda, quæ succum melancholicũ generant, vtendum ptisana, hordeo, malua, atriplice, beta & omnibus quæ bonum generant sanguinem, & coctu facilem. Bibendum vinum tenue, album, non valde antiquum.

Vacuatio primum tentanda sanguinis missione, modo vires & ætas permiserint.

Vena in gibbo media secanda & primo menses prouocare, post humorem peccantem euacuare oportet.

Si hæmorrhoïdes in viris, quibus emanare cõsueuêre, suppressæ sint, recludantur.

Purgantia erunt Epithymum, senna, polypodium, serum lactis & huiusmodi composita diasenna, diabuglossum, pilulæ de lapide lazuli.

Posthæc humorem, qui in partem decubuit repellere vel discutere, adhæc particulam, ne quid humorum abundantiæ ad eam confluat, firmare oportet cum aliquo repercussiuo circa locũ affectum: post imponendus puluis Benedictus ab Altissimo mihi datus ad vtilitatẽ generis humani.

Puluis Benedictus. Hunc ordinem seruare oportet Medicum: mane ieiuno Medicus semper cum sputo bombacẽ apponat. Si cancer est vlceratus, accipiat puluerẽ absterso prius vlcere ab omni sanie & virulentia,

post

post aspergat puluerem, vt aspergunt farinam super pisces cum parantur in sartagine; & cũ prædicta bombace tegat ac cum sputo liniat circumcirca, vt adhæreat, cum adhæret nunquam cadit, nisi vna secum radices eradicet. Solet hoc vt plurimum inferre dolorem interpolate, quando humor acris & mordax non potest purgari per vlcus, (etiam alioquin fit tumor magnus, eo tẽpore nec remouendum medicamẽtum, nec aliquid supra apponendum, sed circum oleo rosaceo illinendum, & postea dimittendum, vsque dum per se cadat) quãdo humor ille acris purgatur per vlcus, nullum dolorem infert, postea purgatur sicut alia vlcera. Sed ego semper vsus sum puluere incarnatiuo mundificatiuo & digestiuo solũ ex Terebinthina & vitellis ouorum cum vnguento de Lithargyro & Mumia, vt infra scribam.

Semper auertendum, ne aliquot radices remaneant, & si remanserint, iterum imponẽdus puluis. Extant alioquin, dum absint radices varicosę, vnus cancer super aliũ quasi strumæ, tunc oportet iterare puluerem, vsque dum strumæ omnes euellantur, & isti cancri sunt difficillimæ curationis, cum sint in thoracis partibus, quia inter thoracem radices habent. Multas mulieres curaui solo hoc Emplastro, dum erat in fieri vlcus. ℞ ammoniaci in acet. soluti, & exquisitissime purgaui succum illum malignum tali modo, quod non fluebat ad locum affectum (expertus sum in mammillis) & sæpe iteraui ad perfectam curotionem. Hoc Emplastrum post consolidationem vlceris per aliquot dies apposui, & feliciter curaui nonnullos.

Pulu. Benedicti conficiendi ratio.

℞ *Pulueris in signo* A. ℥ij,
B. ℥j,
C. ℥iij.

Subtilissime quantum sufficit impalpabilis reddatur super porphyritem, seruetur in loco bene clauso, ne humiditatem recipiat, & quanto magis inueteratur, tanto pretiosior est. Ante annum ad vsum non erit bonus.

A. Accipe in mense Iunio, Iulio, & Augusto radices dracunculi maioris (quia eo tempore folia siccantur, & tota radix remanet in terra) radicem illam scinde in plures particulas, suspēde in loco, vbi spirant venti, cū siccatæ sunt, serua illas ad vsum in conficiendo puluere. Quādo istæ radices non haberi possunt, in earum vicem radices dracunculi minoris, qui dicitur Aron, sed melior maior dracunculus, qui dicitur dracuntium.

B. Sandaracha ab antiquis à vulgo dicta Arsenicum album, calcinosum, nō splendidum quasi vitrum, non rubeum, quod in se habet quandam malignitatem, sed albūm calcinosum non habet tantam malignam qualitatem, præpara sequenti modo. ℞ illius q. v. subtilissime puluerisa per 15. dies de tertio in tertium, appone aquam vitæ in loco calido, vt recipiat illius virtutem & cooperiat aquam vitę; ad illum puluerem post triduum iterum noua aqua vitæ apponatur, & illa, quæ prius adfuit, abjicienda. Misce simul cum aqua, & tunc erit præparatum.

C. ℞ Fuliginem, quæ reperitur in caminis, (supra de confortantibus de oleo fuliginis) non antiqua,

tiqua neque arenosa, sed quæ in se habeat salsuginem, quia solet reperiri quasi tela araneorum, & hæc non est bona; & prudens operator poterit considerare sua diligentia & vt supra componat puluerem.

Puluis Incarnatiuus & mundificatiuus:

℞ *Olibani,*
Sarcocollæ,
mastichis,
myrrhæ,
aloës,
mumiæ,
aristolochiæ vtriusque ana ℥iij,
Mercur. præcipit. cum aqua calcinata compositi ʒjß,

F. puluis.

Ego vsus sum præcipitato facto cum sale amalgamato, in nobilibus vnguēto sequēti. ℞ lithargyri auri ℥iij, mumiæ ʒjß, subtiliter puluerisat. cū oleo rosaceo & acet. rosac. F. Vnguentū in mortario plumbeo.

Vnguentum,

Quo vti soleo, tale est. ℞ Lithargyri, affunde oleum & agitentur per quadrantem horæ, postea adde acet. rosaceum & sic agitetur, postea iterum solum, semper agitando & fermētando per 3. vel 4. horas, & erit optimum compositum.

VENTRICVLI AFFECTVS.

Inflammationes oris ventriculi, vt & ventriculi ipsius citissime persanātur lapide prunellæ si eius ℈j, atque alter dissoluantur in aquę mēthæ vel cichorij aut absinthij quantū sufficit, & sępius pitissando absorbeatur. Idē & quidē certius præstat

ſpiritus Saturni gut. j, atque altera in aqua prædicta exhibitus, non bene ſed nota.

Frigida Saturno non bene iuncta venus.

VLCERA VENTRICVLI.

Vlcera ventriculi difficulter curantur, ideóque prouidentia naturæ rariora occurrent.

ANGVSTIA VENTRICULI, ſeu *DEGLVTIENDI DIFFICULTAS.*

In anguſtia ſeu deglutiendi difficultate antecellit Rob. Nucũ in cuius ℥j, ſi Salis gemmæ gr. vj. vel viij, aut ad ſummum ℈ß, diſtẽperentur, & poſtea per vices lente deglutiatur, omnẽ hanc difficultatem tollit, ſeu ea contingat in morbis, ſeu extra morbos, hoc eſt, ſit morbus ipſe vel ſymptoma. Quod ſi ſcirrhus hanc difficultatem cauſatus fuerit, Emplaſtrum de cicuta (ſit de ſucco cicutæ, oleo Chamomillæ & cera q. ſ.) foris ad orificium ventriculi geſtatum diutius, cum reſoluit, nihilominus manente deglutiendi difficultate Rob. nucum ita temperatum præſtiterit. Vide Cardanum & VVilhelmum Fabricium.

CARDIALGIA.

In Cardialgia *incipiente*, vel paululum *durante* curanda, Vomitus, ſi promoueri poſſit, vtramque abſoluit. Vomitus ergo ab aqua Benedicta vel Gilla Theophraſti procuratus facillime ſoluit

Inueteratam præſertim apud ſenes tandem auffert (vomitiones apud ſenes non ſatis tutæ) ſyrupus de Chamomilla. Melius eſt arcanum de Chamomilla, pręſertim Romana, ſi in aqua menthæ quotidie exhibeatur vſq; ad declinationẽ morbi.

Fo-

Forinsecus applicentur Epithemata ex emollientibus & dolorem auferentibus Chamomilla, malua. Præstantissimũ est in hoc casu oleũ Chamomillæ sapphiricum Thurnheuseri (quod fit si floribus Chamomillæ addatur aliquid Terebinthinæ cyprinæ in aqua dissolutæ & postea per vesicam destilletur.) in aqua mēthæ vel Chamomillæ aut floribus sambuci aut foliis prunellæ syluestris datum gutt. iiij, v, vj.

DILATATIO ORIS ventriculi.

In oris ventriculi dilatatione seu hiatu à sumto cibo valent Confectio, anisi, fœniculi, Coriandri, vel ante cibum tabulæ diatrion pipereon, oleum piperis optimum est. Purgantia hic locum non habent.

Externe adhiberi potest basilicum maius in sacculo gestatum circa orificium.

FOETOR VENTRICVLI.

In fœtore Ambra in Vino suspensa: It. oleum vel sal Cinnamomi.

INTEMPERIES VENtriculi.

Intemperies ventriculi cũ humore, siue à causa frigida siue calida sit, corrigitur leni vomitu præcedente. Sic nimirum saburram ventriculi, eiusmodi intemperiem plerumque comitantem facilius exterminamus, quam si aliis purgantibus per inferiora vtamur: præterea plicæ ventriculi ab humore congesto quasi obsessæ expediuntur, & postea intemperies, modo nec innata, inveterata admodum sit, facile corrigitur.

Si humor nullus accesserit, non erit quidem

abſonum vomitiuis(in quibus aqua benedicta venice valet)abſtinere,vel etiam ſi ferre poſſũt, vomitum imperare. Tutius tamen progredimur ad laxatiua purgantia, qualia ſunt puluis ſenæ laxatiuus,Extractum Mechoacãnæ, panchymagogõ vegetabile.It.Mercurius dulcis, his præmiſſis cõfortantia ſpecifica exhibenda ſunt.

Vtrobique i.e.intemperie tam calida quam frigida præſtat ſpiritus vitrioli acidus,in primis Veneris, de quo in notis ad Crollium. Elegantior ſemper deprehenſus ſpiritus vitrioli philoſophicus in iuſto vehiculo exhibitus (horis ij. ante paſtum ſine motu,vel hora j.cum motu)præualente quidem caliditate cum tinctura roſarum vel extracto centaurij minoris (NB. in primis arcanum eius) prædominante verò frigiditate cum Extracto calami aromatici,Zedoariæ,vino abſinthiaco vel alio generoſo.

In ſenibus, præſertim pituitoſis & Catarrhoſis Eſſentia meliſſæ cum ſp.Vini extracta. It.eſſentia pulegij multùm imò plurimum poſſunt.Vtraque tamen eſſentia interdum fortificanda eſt in exhibitione cochl.j.taleolis vel particulis aliquot calami aromatici cõditi aut oleo iuniperi gut.ij.aut iij.(ſic nimirum pituita egregie reſoluitur.)

Nota. Spir.vitrioli philoſophicus Eſſentiis hiſce immixtus guttis aliquot feliciores facit.

Correcto ventriculo omnia illa ſymptomata, (cardialgia ex cõſenſu ventriculi, animi defectus deliriũ, ſopor) nec imminere nec præualere poſſunt.

Corrigitur ventriculus omnium commodiſſime per Vomitoria. Ablatis ergo impuritatibus

& ven-

& ventriculo restituto, omnia illa Symptomata cessant.

Si quod forsan post correctum & confortatũ ventriculum ab hisce accidentibus residuum fuerit, θεράπευσις petenda est ex propriis istorum morborum capitibus.

FASTIDIVM ET INAPpetentia.

In fastidio & inappetentia valet spiritus vitrioli philosophicus, cuius effectus satis laudari nequeunt. Exhibendus is est in vehiculis conuenientibus (in aqua menthæ, acetosæ in vino, brodio) Fastidium id fit ex succo vitriolato vitiato in Ventriculi fundo, & consopito, qui iterum excitatur acidis.

Externe cibi fastidium aufert Epithema ex vino maluatico & aceto ana, cum crusta panis puluere Caryophyllorum (si imbecillitas ventriculi quoque accesserit) aspersa & aliquoties calide supra ventriculum posita. Idem efficit Vnguentum ex butyro capræ & oleo Caryophyllorum stillatitio mistum, inungendo ventriculum (præsertim in chronicis.) Vide plura infra de Nausea.

BVLIMVS.

In bulimo (hic est ex succi vitriolati defectu) os ventriculi maxime cum patiatur, illa quæ in passionibus eiusdẽ dicta & præscripta sunt, hic maxime locum habent. Itaque cætera si correspondeant vomitus citissime curam expedit. Hac nimirum ratione humores maligni facilime expediuntur, euelluntur, ventriculique villi, vt iterum attrahant, ab impedimentis liberantur.

Quod si vomitus procurari nequeunt, interci-

dentibus nempe viribus admodum proſtratis, vel indiciis nullis vomitum ſuadentibus, omniũ cõmodiſſime recurritur ad acida vitriolata. Hoc modo ſp. vitrioli philoſophicus in vino granatorum, ſyrupo limonum, ſyrupo de acetoſitate citri vel cum tinctura roſarum propinatus aliquoties ad morbi nempe vſque declinationem, perfectiſſime ſanat.

APPETENTIA CANINA.

Appetentiam Caninam (huius cauſa bilis praſina ſeu ſuccus vitriolatus in ventriculo, non ergo imperãdus eſt vomitus, ne moto humore ſequatur Cholera, nec dandi ſunt ſucci vitriolati acidi, ne malum augeatur) tollit Eſſentia meliſſæ cum ſp. Vini extracta; cuius doſ. cochl. *j*. miſce cum aliquot gutt. olei Carui, pręmittenda tamen ſunt vniuerſalia, quæ ſuccum vitriolatum ſeu bilem minuunt & per inferiora ſeducunt. Sic extractũ Rhabarbari mechoacannæ. It. panchymagogon vegetabile maxime hic laudantur. Vitelli ouorũ qua indurati ſæpius comeſti à ſpecifica proprietate κυνορεξίαν ſoluunt.

PICA.

Daſz gelüſten der Schvvangern VVeiber.

In pica valet aqua Cinnamomi (in pica pręgnãtium vomitus & purgantia non habent locum) aqua corticum aurantiarum. It. Sal cinnamomi aurantiarum ex corticibus, & citri ex corticibus cum magiſterio corallorum & perlarum.

Si res cupita denegetur, ne quid incommodi fœtui detur, cõuenit aqua Pampinorum vitis albæ (bryoniæ) quæ ſtatim prægnanti exhibeatur.

MA-

MALACIA.

De Malacia infra in cap. de Cachexia Virginum.

SITIS.

In siti à quacunque causa proueniente præsertim in febribus lapis prunellæ in aqua frigida fõtana, dissolutus vel Iulepo rosarum admodum conueniens est. Idem omnino præstat spiritus vitrioli aliquot gutt. in aqua fontana vel Iulepis refrigerantibus (spiritus Salis in hydropicis tantũ sitim extinguit) sic aqua aluminis per B. destillata sitim & feruorem quemuis sedat.

Peregrinantibus æstate sole feruente salutarius est non bibere, etiamsi sitis vrgeat, cui tamen restinctio est adhibenda, præstat locustas (*die oberstengiebelgen*) prunellorum syluestrium masticare, quam vel quodlibet potionis genus ingerere.

Sic seq. puluis itinerantibus maxime vtilis est æstate præsertim, si hepatis intemperies calida multum vrserit.

Puluis pro Peregrinantibus.

♃ *Piperis,*
sem. anisi ana ℈j,
liquiritiæ ℥j,
rad. ireos ʒj,
sacch. puri ℔j.

F. puluis subtilissimus. Huius ♃ tantum, quantum bis vel ter mucrone accipi potest: misce cũ aqua pura fontana trãsuasando è vitro in vitrum (interdum præcipue in febribus additur de lap. prunell. aliquid) est potus suauissimus, sitim sedans & interiora corroborans.

CRVDITAS VENTRICVLI.

Cruditatem ventriculi, si ætas & virium robur.

ſuadent, aufert Vomitus conciliatus ex aqua Nucũ & raphano deſtillata, & pauxillo aquæ Benedictæ procuratus, quem excipiant tandẽ ventriculum corroborantia, partim intra, partim extra.

Interna ſunt omnia acida, nominatim v. ſp. vitrioli Philoſophicus cum conſerua roſarum, acetoſellæ, mẽthæ & ſimilibus mixtus, ſenibus multum prodeſt Eſſentia meliſſæ. It. Eſſentia pulegij, quæ omnem coctionem ſiue ablatam, ſiue tardã, ſiue vitiatam in iiſdem iuuat, oleum maſtichinũ in iuuanda coctione præſtans eſt, ſi eius gutt. ij, iij vel iiij in conuenienti liquore, vel etiam in vino vel Compoſito exhibeantur.

Nota:

In his affectibus ventriculi Balſamus Aloëticus, quando que veſperi ante cœnam, vel poſt mediam noctem Doſi ℥j vel ij. ſumptus ventriculo robur conciliat. Sicut etiam pilulæ de aloë vulgari ſi cum Extracto myrrhæ præſertim fuerint compoſitæ.

Externe iuuant inunctiones, Epithemata, & cerota ſtomachalia, in quibus eminet cerotum de laudano puro cum cera q. ſ. in forma Emplaſtri redactum, ſic ſacculus ex mentha, abſinthio, pulegio conſutus & geſtatus idem facit.

Maxime etiam ad ventriculi cruditates commendatur tanquam ſpecificum appropriatum ſal ammoniac. purificatum, Aqua item ſiue Balſamus ventriculi & Balſamus fœniculi, ſpiritus quoque abſinthij multum prodeſt.

Sal ammoniacũ Purificatum.

Sal ammoniacum Purificatum.

♃ Sal. ammon. bene triti & limatur. Martis ana ℔j, M. diligenter & ex cucurbita vel etiam retorta in are-

in arena ſublima, aucto in fine igne, vt quod purum eſt, aſcendat in collum retortæ vel cucurbitæ, fæces vero cum limatura in fundo remaneant, quod ſublimatum eſt iterū per ſe ſublima & ſerua. Deinde ℞ Sal. cōmunis q.v. decrepita in crucibulo, donec fluat. Huius ℞ & ſalis ammon. antea ſublimati ana part. æq. tere inuicem & ſublima, atque ita perge ſepties ſemper abjiciendo caput mortuum & addendo ſublimato parem Sal. decrepitati quantitatem, & erit ſpecificum præparatum, cuius gr. iij vel iiij, in vino abſinthiaco vel decocto Saſſafras per aliquot dies continuos propinata, ita tamen vt ſudor à ſumpto medicamento promoueatur, ventriculū perfecte curant. Eſt præterea huius vſus expeditus in curandis Febribus, de quo infra de ſpecifico febrili.

Optimum autem, vt tum ventriculus, tum reliquum corpus ab omnibus impuritatibus ſit liberum.

Aqua ſeu Balſamus Ventriculi.

Aqua vel Balſamus Ventriculi.

℞ *Nucis moſchatæ,*
Caryophyllorum,
Cubebar. an. ℥jß,
Cinnamomi,
macis,
Zedoariæ,
granorum paradiſi an. ℥j,
galangæ ℥iij,
piperis longi ʒvj.
flor. tunicis,
roſar. rubrarum,
bugloſſæ,

menthæ an. Mj.
herb. menthæ,
puleg.
absinthij vtriusque an. Mjß.

Tritis terendis & confractis confringendis adde medullæ panis triticei ℥x. deinde matracio vitreo exceptis adde Vini opt. ad 2. digitorum eminentiam fiátque infusio per dies 8. vase clauso. Deinde proliciatur emulsio ex amygd. d. ℔ß, cum dicto infuso misce, additisque mellis opt. ℥iij. F. destillatio in B. ad siccitatem. Huius aquæ cochlearia ij. adhibita in quauis ventriculi imbecillitate propinantur.

Balsamus Fœniculi.

Balsamus Fœniculi.

℞ *Extracti sem. fœniculi (cum sp. vini)* ℥ij,
Ceræ albæ aut mannæ calabrinæ ℥ß,
Sal. fœnic. ʒjß.

M. super igne lento, vt fiat massa. Adde olei fœniculi ʒiij vel iiij, M. & serua. Dos. à ℈ß ad ℈j, cum rosar. aut menthæ.

Quod si dicta deficiunt, poterit bis in hebdomade hora vna ante prandium offerri ʒß, pilularum massæ sequentis. ℞ aloës septies in succo rosarum lotæ & exsiccatæ part. ij. Rhabarbari electi & Myrobalanorum Emblicorum pj. F. Massa.

Exterius inungatur ventriculus ol. masticis destillato, post inunctionem applicetur ceratũ Stomachicum Galeni, Emplastrũ pro stomacho, aut Emplastrũ de Mastiche, aut quod omnibus præstat Tacamahaca super alutam extensa emplastri loco. Prodest & in fine pastus dare puluerem.

℞ *Cubebarum* ʒijß,
nucis moschatæ ℈iiij,

Caryo-

Caryophyll. ℈ß,
macis ℈j,
Calami aromatici ℈ij,
liquiritiæ rasæ ʒij,
Confect. Carui ʒvj,
fœniculi ℥ß,
Rotular. diatrion santal. s. Camph. diarhodon Abbatis an. ℥ß.

F. puluis grossus, de quo capiat æger post pastum pugillum vnum.

Scutum Stomachale. *Scutum Stomachale.*

℞ *Olei absinthij* ℥ß,
Castorei ʒij,
menthæ, ℥ß,
ol. mastichini ʒvj,
ol. iuniperi,
nucis moschatæ an. ʒj,
Caryophyllorum ℥ß,
Zedoariæ gr. iij.

Inungantur præcordia & tegantur aluta.

℞ *Storacis Calamitæ* ʒjß,
ambræ griseæ gr. j,
ol. macis,
menthæ,
absinthij an. ʒj.
pulueris Caryophyllor.
macis an. ℈j.

Dissolue gummi storacis calamitæ, F. Massa, Educatur super aluta & inducatur syndone rubra, F. l. a. Scutum stomachale.

Inunctiones fiunt per oleum absinthinum, masticinum, menthæ: in ditioribus destillata; in pauperibus expressa præscribantur, aut cocta.

Si vero vt sæpissime & quasi semper fit, hepar sit calidum & periculũ immineat ne dum vni medeamur, alteri noceamus, tantum calida medicamenta Ventriculo offeramus, hepati exterius refrigerantia applicari poterunt, Vnguẽta, Epithemata & sacculi cum santalis, trochiscis de Camphora, & similibus.

ABLATA CONCOCTIO.

Ablatam concoctionem in morbis Chronicis, vbi plerumque coctio ventriculi perit tota, per analogiam Essentia panis, eiusque oleum restituit tandem, si cætera quoque tam intrinsecus quam extrinsecus recte administrentur. Sic Essentia carnis sola ebullitione sine aqua adiecta in vase clauso extracta nutritionem omnem absoluit pedetẽtim, postliminio quasi in pristinum statum reuocata coctione ventriculi.

Oleum Panis. Oleum seu sanguis panis signatura sua repræsentat sanguinem, neque frustra factum videtur, inter esculenta omnia quidem nauseam homini sano posse mouere, præter panem, tanquam nutricationis nostræ potissimum instrumentum. Ille ergo in dulcissimam Essentiã (natura dulcissima maxime essentificata arripit) & oleum Chymice redactus paucissimis guttulis ferme illico in sanguinis massam beneficio coctionis secundæ conuersus diutissime hominem conseruat, & nihilominus tandem coctionem reducit.

RVCTVS.

In Ructibus etiam vulgo commendatur vinũ absinthites: sic ipsius arcanum. It. Sal & spiritus Salis absinthij potiora sunt. Si ructus fuerint fœtidi & nidorosi, in primis vero æruginosi, primum

mum subsidium petitur à vomitu procurato (per aquam benedictam cum aqua anisi, menthæ) qui saburram totam ventriculi eliminat; ventriculumque à cruditate liberat: Ructus quo deinceps minus molesti esse possint, post vomitum tandẽ illa conducunt principaliter, quæ ex absinthio fieri diximus.

FLATVS VENTRICVLI.

Curatio flatuum Ventriculi conuenit cum curatione ructus. (Hippocrates, venter diu inflatus minatur Tympanitidem) alias essentia coriandri ante pastum hic laudatur. It. ol. Cymini, & corticum aurantior.

INFLATIO VENTRICVLI.

In Inflatione Ventriculi præmissis præmittendis, de quibus in præcedentibus actum est, Balsami vel olei fœniculi guttæ aliquot exhibitæ prosunt. Sic oleum carui tum intra tum extra præstat, præsertim si Epithemata ex carminatiuis extra fuerint applicata.

TVMOR VENTRICVLI.

In tumore ventriculi à flatibus vel ab alia causa emergente antimonium diaphoreticũ vel flores albi antimonij fixi aliquoties singulis diebus dati in aqua fœniculi specifica quadam proprietate iuuãt: idq; magis si aliquantũ ab iis sumptis sudor prouocetur. Non minoris virtutis est Diaphoreticũ in peracutis, seu mixtura simplex semel atque iterum in vino absinthiaco datum.

SINGVLTVS.

In singultu Symptomatico pręstat oleum Cymini interne aliquot guttis.

Externe applicetur hoc Epithema. ♃ Cine-

res quernos imple scutellam cũ iisdem, & imbibe cum vino maluatico, super cineres extende laciniam (vt excidãt) & applica ventriculo sæpius, si opus imbibendo (extemporaneum remedium Thoracis compressio , *Sihe ob die Hosen vvol gebunden*) singultus à repletione curatur vomitu.

Ad singultũ accommodata sunt remedia: Terra sigillata Silesiaca vera, Bolus armena. Lapis Bezoardicus verus orientalis, Emplastrum extrinsecus de crusta panis, de baccis lauri & similibus.

NAVSEA.

In Nausea vtilia sunt quæ de debilitate appetitus seu in appetentia supra de fastidio enumerata sunt.

Nauseam verò citissime soluit comesta Zedoaria vel eius Extractũ, quod tota proprietate in omnibus ventriculi affectibus valere potest. Frequens autem vsus radicis Zedoariæ. It. acet. Zedoariæ in iuuenibus & senioribus vẽtriculũ male affectum adeo roborat, vt nihil supra, ideoque eius vsum comprobatum & commendatũ magni-facere libet, cum nuspiam non, effectus subsequatur speratus.

Sal Peregrinantium. Ne quis in mari euomat, salis peregrini compositio maxime laudatur. Illa talis est:

℞ *Salis nitri, seu lapidis prunellæ (potius Sal. nitri fixi,)*
Salis fusi & Sal. gemm. an. ℥ß,
galangæ,
macis,
cubeb. an. ʒj.

M. F. puluis. dos. est à gr. iiij ad viij. maxime ieiuno ventriculo, stomachum enim confortat, digestionem

ſtionem iuuat, & à putredine conſeruat.

Nauſeam à ſumpto medicamento arcet panis toſtus, puluere Caryophyllorum & acet. aſperſus, orique vel naribus admotus. Itemque cępa præmorſa.

VOMITVS.

Vomitus laudabilis nunquam ſiſtendus: fit nimirum plerumque à malis humoribus ad vẽtriculum refluentibus, crapula, copia ciborum pinguium & inſuauium; quæ dum per ſuperiora exitum quærunt, impedienda non ſunt.

Cæterùm vehementiores non ſunt tolerandi, quales ſæpius videmus in Hypercatharſi.

Vomitus enormes ſiſtit, 1. aqua menthæ ℥ij, ſemel atque iterum ſumpta. 2. Emplaſtrum theriacæ ventriculo impoſitum. 3. ſuccus cydoniorum crudus miraculoſe vomitus ſiſtit, ſi eius cochl. j. vel alterum propinetur. 4. Sæpe vomitus vomitu curandus eſt. Durantib. itaque iiſdem & quidem ſingulis diebus recurrentibus Aquæ benedictæ vſus in primis auxilium affert confortato deinceps ventriculo. 5. Laudanum opiatum egregiè valet, vbi reliqua omnia parum efficiunt. 6. Cæteris annumerantur etiam Extractum Zedoariæ, abſinthij, meliſſæ, menthæ, pulegij. Cum præſertim Epithema ad Ventriculum fiat ex decocto abſinthij, menthæ, lupuli in aqua ferrariorum vel acet. paratum.

Cruentam vomitionem cito reſtinguere optimum, alioquin propter ſpirituum copioſam proiectionem lipothymiæ & ſyncope ſequuntur lethales.

Reſtrictiuum eſt excellens ſupra enumeratum

de sputo Sanguinis, quod ♃ aquæ destillatæ radicis Vrticæ (non habetur parata in officinis, diligenter tamen paranda & asseruanda) maior. ℥vj. spir. seu ol. Vitrioli tantum, quantú ad acetositatem satis largam sufficit; diluantur & satis frigidè potentur. Post hanc ebibitam potionem simul ventriculo applicetur panis tostus cum puluere Caryoph. aspersus & in Vino Maluat. & acet. madefactus, vel fiat pulticula ex medulla panis secalini & Vino rubello styptico & acet. fortissimo calidè inducenda ventriculo toti & orificio eius, manè & vesperi renouanda. Hac ratione subitò sistitur Vomitus cruentus.

PLETHORA.

Plethora præséte interdum, si vires ferant, phlebotomia basilicæ non omittenda.

Quod si grumosus sanguis in ventriculo congestus fuerit, idque distensione circa eundem & excrementa præsignificant nigra, purgationes lenes ex Rhabarbari (ʒß) & Mechoacannæ (ʒjß) in substantia datis, illæ optimè, quod reliquum est in ventriculo & intestinis excernũt cum leni adstrictione. Potest etiam pro potu dari Vinum rubrum, in quo infundantur radices vrticæ maioris. Vide supra quæ in expuitione & hæmorrhagia dicta sunt.

CHOLERA.

In Cholera valent eadem, quæ in vomitu, in primis aqua menthæ, semen rosarum, magisterium perlarum, Corallorum, Tinctura corallorũ & Essentia Smaragdi. It. his nihil proficientibus laudanum opiat. dos. j. spongia salicibus adnasci solita gr. iiij. in aqua styptica vel vino rubello.

DO-

DOLOR VENTRICVLI.

Dolores ventriculi tollit oleum Chamomillæ, Sapphirinum (de quo supra de cardialgia) in syrupo dialthæas vel in conserua rosarum oxalidis acetosellæ, menthæ guttæ aliquot exhibitæ. Idem facit oleum mastichis, si à causa frigida oleũ Cinamomi. It. ol. Zedoariæ.

Extrinsecus foueatur ventriculus floribus Chamomillæ frixis & sæpius applicatis.

NB. Si ab istis omnibus parum præsidij successerit, vomitu res procuranda est (aliquid nimirum in ventriculo latere suspicio est) postea ventriculus roborandus pil. j. ij. pro magnitudine ex lachryma Olibani.

ANIMALCVLA Ventriculi.

Animalcula ventriculi (ex quacunque causa) eadem tollunt, quæ supra de vermibus cordis. Sic arcanum Tanaceti, Asari. It. vomitus per aquam benedictam.

Secretum est in hoc casu puluis secundinæ primiparæ, cuius ʒß vel ℈ij, cum extracti Theriacæ ʒj, vel cũ aqua theriacali Crollij aut mixtura simplici absorpta, talia vel maleficio vel casu quodã nata animalcula & insecta citissime enecat, postea cum leni infuso foliorum sennæ, Rhabarbari, Mechoacannæ per aluum exturbanda.

Spiritus CC. in hoc affectu multum quoque prodest, in primis Essentificatus, hoc est, in quo Sal fixum aqua conuenienti prius extractum & volatile rite depuratum in spiritu hoc dissoluantur & vniantur. *Spiritus CC. essentificatus.*

IMBECILLITAS Ventriculi.

Imbecillitas ventriculi si adsit, ante omnia cõuenit adhibere vomitorium ex vitriolo albo aut extracto Ellebori, à quibus si æger abhorreat, datur dosis Mercurij, quo facto ventriculus tam assumtis, quam admotis roborandus, repetita tamẽ sæpius ægri euacuatione.

Quæ assumuntur inter vulgaria in primis sunt species Electuarij aromatici rosati diarhodon Abbatis, rosatæ nouellæ cum cõserua rosarum & menthæ exhibitæ aut alio quocũque modo. Puluis diagalangæ, species de mentha, absinthio, myrobalani, nuces moschatæ cõditæ, puluis Aronis Quercetani, & alia apud Practicos.

Pro potu ordinario prodest vinum absinthij, in primis tempore Verno præparatus sp. absinthij qui ad libitum cum potu admisceatur.

Assumatur quoque cremor Tartari sæpius, & interdũ sp. Vitriol. aut destilletur Aq. vitæ ex vino maluat. aut alio generoso vino, in cuius ℔ij maceretur Mjß pulegij exsiccati; eius cochl. ij. exhibeãtur cum ol. Vitriol. guttis, quantũ videlicet ad gratam aciditatem requiruntur, quo assumpto aut in loco calido se contineat, aut se exerceat æger, vt incalescat ad sudorem vsque.

Syrupus de canella & caryophyllis. Prodest etiam nonnunquam assumere cochl. j. syrupi de canella aut caryophyllis præparat. modo seq. ℞ Cinamomi (aut Caryophyllorum ℔jß, affunde vini Maluatici vel Falerni ℔iij, infunde in matracio, crasso modo cõtusis aromatibus per 3. dies in cineribus calidis. Hinc leniter ebulliant & colentur. Colaturæ adde æquales partes

tes sacchari albi & F.s.a. syrupus.

INTESTINORVM Affectus.

OBSTRVCTIO Intestinorum.

Obstructio Intestinorum. I. à pituita soluitur: medicamentis tum externis tum internis.

Internis vulgaribus vndequaque apud authores obuiis. Mirabilis est essentia melissæ si ipsius ʒj. cum gutt. iij. olei seu spiritus iuniperi misceatur cum Extracto Colocynthidos & scammonij, de quo in Crollium, vel cum dosi Panchymagogi vegetabilis. Extemplo nimirum pituitam dissoluit, eadem postea per adiectum purgans exterminanda. It. Extractum agarici cum aqua Cinamomi vel sp. Vini.

Externa sunt suppositoria & Enemata, quæ foris nempe applicantur, vt scilicet pituitam ex intestino recto & colo educant, obstructionemque dissoluāt. Ex suppositoriis laudabile est, quod fit ex mellis ℥j, & radicis Ellebori nigri ʒj. (hoc suppositorium in pueris vtile) Clyster est ex croci metallorum ʒj, ad ʒjß. (de quo in Crollium) in decocti Mercurialis ℔j, & butyri recentis vel olei oliuarum ℥ij, dextre applicatus. Huius etiam vsus est in fæcum duritie

II. A fæcibus induratis Enemata valent. It. ♃ omentum cum intestinis vituli (*Kalber Krose*) coque in eum modum, quo alias mensis apponi solet cum multo brodio. Eo adhuc feruente ano supposito vapor excipiatur per sellam, & paulo post σκύβαλα indurata ejiciuntur, & obstructio soluitur, quæ deinceps emollientibus internis *Fæcum induratio*

vlterius expedienda fuerit.

Inter emollientia hîc locum habet primarium cremor Tartari sæpius in iusculis exhibendus à ℨj, ad ℨjß, 1. 2. 3. 4. diebus.

In summa obstructioné alui ℞ plumarum minutissime incisarum pugill. j. M. in pané. F. pilulæ. It. olei cetæ ℈j vsque ad ℨj, in Enemate emolliéte: Zibetha vmbilico illita: fel tauri potest etiam clysteribus addi ad imitationem naturæ, quæ felle facultatem expultricem irritat.

III. A tumore Enema specificum.

℞ lactis, ol. oliuar. ana ℔ß.

ADSTRICTIO.

In adstrictione ex Enterocele adhibeantur externa emollientia, & injiciantur Enemata.

INFLAMMATIO, ABSCESSVS, Vlcus, Cancer.

Inflammatio, abscessus, vlcus, Cancer, Enemate curantur, quamuis Cancer vix.

FISTVLA.

De fistula infra de affectibus externis.

COLICA ET ILIACA Passio.

In omni Colica & Iliaca passione dextre curãda (à Catharticis fortioribus abstinendum) semper prospiciendum, vt aluus sit libera, quam si natura ita conseruat, bene quidem, sin minus, tũ externis, nempe suppositoriis & clysteribus (vide disputationem meam de Colica) tum internis saltem mollificantibus vtendum: quale est Extractũ Mercuriale (cum sp. Vini paratum, dos. à ℨj, ad ℨij) cum extracto sennæ iusta dosi (à gr. x. ad ℈j,) exhibitum.

Quan-

Quando aluus est libera & flatus distendunt intestina, ab initio Tinctura Corticum aurãtiarum cum sp. Vini extracta multum valet, dos. cochl. j. Hæc essentia semel atque iterum data flatus omnes dissipat: sin minus, exhibeatur in maluatico olei amygdalarum dulcium ʒj, vsque ad ℥j. Quod si nec sic quidem flatus distendentes expediũtur, loco amygdalarum dulcium exhibe sp. Terebinthinæ ʒj, ad summum, postea arctissime cũ fasciis liga ventrem (*mit einer Handquelen 3. mahl umb den Leib gezogen von 2. starcken Personen*) & flatus omnes dissipabuntur.

Nota.

Etiam in Colica & Iliaca flatulenta, quemadmodum in cæteris aluo libera remedium specificum (extremum est quo vsus sum in Quæstore quodam) est mixtura spiritus Vini & spiritus Sal. ana ʒß vel ℈ij, in aqua communi tepida sudoribus exinde prouocandis data. Illico nimirum sitientes spiritus colicæ administros potat, ac in vapores resoluit (patiens quiescat, licet id ei difficile: motu nimirum crescit malum) vt reliquum quoque corpus à vaporibus noxiis per medicamentum assumptum liberatum, eo melius morbo pereunti subjici possit.

In Colica ex pituita vitrea valent oleum Zedoariæ, Chamomillæ, sapphirinum (à gut. iij. ad ℈j) sæpius exhibita.

In pituita educenda præstat Essentia trochiscorum alhandal cum vino Maluatico destillato extracta. It. spiritus Vitæ aureus Rulandi ab ℥ß, ad ℥jß, ad summum.

In Colica à bile erodente Extractum Rhabar-

bari. Itē Panchymagogon vegetabile multū præſtant: bilem nimirum educunt, qua excreta, ſi nihilominus dolores durarint, maluaticum cū oleo amygdalarum dulcium poſtea ſemel atque iterū datum acrimoniam bilis reſtitantis infringit & dolores ſopit.

NB.

In his caſibus aliquando cæteris paribus laudanum opiatum dextrè paratum & ſumptum mirabilia præſtat: cuius tamen vſus, ſi hæc ipſa iam prædicta in promptu fuerint, non temere præcipitandus, niſi forſan materia tam fortiter impacta ſit, quę doloribus confertim recrudeſcentibus nullas inducias permittit. Hoc itaque in caſu, vt quies ipſi naturæ imperetur à laudano minus abſtinendum erit.

Si ex humore acri, valet etiam Mixtura ſimplex.

In Colica ex humoribus æruginoſis, vel flatibus inter mēbranas incluſis, nihil melius eſt, quā exhibere doſin compoſiti e ſpiritu Salis nitri & ſpiritu vini, citiſſime nimirum expedit.

In Colica ponatur Magnes ſuper Vmbilicum & ſtatim ceſſabit dolor.

Colica etſi nonnunquam à bilioſis & acribus humoribus ad inteſtina profluentibus fiat, ab inflationibus item inteſtinorum & à duris diu retētis excrementis: tamē nulla frequentior eſt, quam quæ à pituita & flatibus oritur. In quibus omnibus notandum, vt aluus ſemper ſit aperta. 2. vt medicamēta potius per clyſterem iniiciātur, quā per os exhibeantur, ante alui apertionem.

Vt igi-

Vt igitur alui obstructio colicos dolores fouēs soluatur, iniiciatur Clyster emolliens & laxās vel ex solo decocto brancæ vrsinæ veræ cum oleo Chamomillæ & anethino aut sequente, quo vel solo cessare dolorem expertum est.

℞ iuris pisorum ℥iij,
extracti esulæ ʒjß,

Bulliant simul, vt extractum soluatur, hinc adde
olei lini ℥iiij,
Sal. gemmæ ʒj,
Sal. communis ℈j aut ʒß,

M. iniiciatur moderate calidè.

Eiectis ventris impuritatibus dolori tanquam magis vrgenti succurrendum, ipsū mitigando & sedando anodynis & narcoticis.

Extrinsecus fiāt inunctiones oleo Chamomillæ & amygdalarum dulcium cum guttis aliquot ol. stillatitij anethi aut olei philosophici. Hinc imponēdi sacculi calidi ex furfure aut milio, aut tantum tegula calefacta linteo inuoluta. Imò si dolor vrgeat, applicetur Emplastrum ex laudano vel solo vel cum aliis mixto.

Vmbilicus inungatur Balsamo Apoplectico, cui si admisceatur gr. j vel ij. Zibethi potentius & citius operatur, aut è Zibetho cum oleo nucis moschatæ expresso F. Balsamus.

Intrinsecus exhibeatur ʒß, Theriacæ mediæ ætatis cū laudani opiati gr. v. Extracti Castorei gr. iiij, aut pulueris castorei ʒß. Atque hoc medicamentū offeratur si absit inflāmatio, qua præsēte post pilulas laudani deglutitas oleū Saturni per deliquium gut. v. aut vj. in vino albo propinare & ventrē inungere cōuenit Balsamo Saturni, qui *Balsamus Saturni duplex.*

duplex. Vnus ad inflammationes omnes è part. ij. ol. Saturni per deliquiũ è sale, & part. j. olei rosati simul mistis in mortario lapideo. Alter fit cum Sale Saturni, affunditur in matracio conuenienti sp. Terebinthinæ ad eminentiam digiti, donec Sal in spiritu Terebinthinæ soluitur, isq; rubicũdo tingitur colore. Tinctus spiritus è cineribus destillatur per retortam igne primùm lẽtissimo, donec oleum Terebinthinæ prodierit, quod cũ amplius non destillat, muta vas recipiẽs, ignẽ auge paulatim, donec etiam fortissimũ habueris, & prodibit ol. præstãtissium in vulneribus, vlceribus, Cancro, Noli me tangere, aliquoties tãgẽdo bombace, medetur. Hinc post horã j, si non cessat dolor, sequens potiuncula exhibenda.

℞ spir. Vini ℥j.
Salis ℈ß aut gutt. xv.
aq. fontanæ ℥iij.

Ægro stragulis bene cooperto sudores aliquãdiu prouocandi: aut offerri potest dosis ex aqua theriacali aut spiritu Terebinthinæ ℈ß, in vino Maluatico. Prodest etiam si dolor non cessat, dictum clysterem repetere, & ægrum in Balneum locare emolliens & anodynum, quale capite de Calculo præscripsimus.

Si magna adsit flatuum copia, id quod ex intestinorum murmure facile cognoscitur, carminatiua admiscenda clysteribus & assumendis intro, ita vt cum aq. theriacali aut potiũcula dicta gutt. aliquot ol. stillatitij Carui, anisi aut fœniculi misceantur.

Exterius inungatur venter oleo anethino & Cha-

Chamomillæ, cui dicta olea destillata admixta sint.

Cucurbitula magna vmbilico applicanda & doloribus vrgentibus cingulo constringantur partes abdominis.

Quibus præmissis ratione doloris & paroxysmi ad ea, quæ causam ipsam respiciunt, propius accedendum, & si à pituita crassa & viscida, vt plerumque sit, oriatur, ea primùm leniter purgantibus expurganda, habito simul respectu ad flatus crassos semper in hoc affectu præsẽtes. Vnde semper decoctũ aut aqua stillatitia anisi, fœniculi, dauci, cum infuso agarici, Mechoacannæ, & Electuarij diacarthami exhibenda, caúendo ne Rhabarbarum aut Myrobalani ob adstringentẽ, quam possident facultatem, exhibeamus, nec sẽnam & cassiam ob flatulentiam, atque ea quæ injicienda diximus, nonnunquam prætermittãtur cum iis; quæ per os dantur.

Expurgata materia calefacientibus, attenuantibus & discutientibus reliquiæ tollẽdæ, vt spiritu Terebinthinæ, mithridatio, Theriaca, aq. Theriacali, sp. Sal. nitri, quibus interdum sudor excitetur. Prosunt etiam sequentes Rotulæ.

℞ spec. diacymini,
diacalaminthæ,
aromatici rosat. an. ʒß,
sacchari in aq. fœniculi dissol. ℥iij,
aq. Cinamomi ʒij,
ol. anisi ℈ß,
succini gutt. vj.

F. Rotulæ, de quibus sumat æger j. atque alteram ad lubitum.

Quod si à biliosis & acribus humoribus ortum ducat morbus, illi statim post alui apertionem & anodynorum applicationem detergẽdi & expurgandi iis quæ bilem respiciunt, iniecto Clystere è lactis ℔j, in qua mellis Mercurialis ℥iiij aut v. dissolutæ sint, aut potest loco lactis assumi aqua hordei in qua rosæ, violæ aut malua bullierint cũ diapruno aut diasebestem.

Per os datur diaprunum solutiuum, syrupus rosarum solutiuus cum infuso Rhabarbari, syr. item violarum ex multiplici infusione.

Si ex aliqua inflammatione intestinorum fiat dolor, post fæcum eiectionẽ secetur vena, & clysteres iniiciantur refrigerantes & emolliẽtes: aut si etiam aliqua suspicio sit bilis flauæ, ex lacte, in quo ebullierint refrigerãtia cum saccharo rubro & oleo violarum.

Per os quæ assumuntur, sint refrigerantia.

Si ex duris & diu retentis fæcibus oriatur, iniecto clystere emolliente mire prodest Balneum aquæ dulcis cum herbis emollientibus & humectantibus & postea propinandum medicamentũ validum, quod fæces emollitas exturbet. Quod si non proficiat, folle aut syringia inflẽtur intestina, vt separentur fæces ab intestinis, statimque iniiciatur Clyster fortis cui ʒß aut ʒj, sal. gemmæ admixta sit.

In omnibus autem dictis causis semper cũ aliis propinanda, quæ peculiari proprietate cõtra hũc morbum faciũt, vt sunt exsiccata intestina lupi ad ʒj, in vino epota: stercus eiusdẽ exsiccatũ cruribus & pectini alligatum: aqua stercorum bucularum iuniorum per alembicum destillat.

PARA-

PARALYSIS.

Paralyſis in quam colica interdum deſinere ſolet, vniuerſalibus præmiſſis purgantibus curatur vt in paralyſi dictum. In primis conuenit ſpiritus Tartari, rotulæ ibidem deſcriptæ & oleum ſuccini & extractum, Balſamus Galbani, Terebinthinæ cum cataplaſmate ex radice ſymphiti.

TARDA ALVI DEIECTIO.

In tardiſſima alui deiectione à quacunque cauſa procedente mirabilis eſt effectus Eſſentia Salis tart. cum ſp. Vini extracta & ad conſiſtentiam redacta, cuius gut. ij. vſque ad vj vel viij, tãdem ſingulis dieb. veſperi horis 2. à cœna in hauſtulo vini vel alio liquore exhibeantur, donec ſpõte ſubſequatur lubricitas alui. Hoc feliciſſime vſus ſum & in Melancholia Hypocondriaca ad vitium prope deiectionem ſcilicet dyſenteriam.

In Ileo ſtatim ſoluẽdo exhibe Mercurium crudum à ℈j ad ʒj, oleum commune recens cum ſaccharo diſtemperatum, ne agnoſcãt patientes, ſtatim ſoluitur aluus, & dolores leniuntur, ſi quid reſiduum fuerit expediendum, id eſt, cum aliis purgantibus.

FLVXVS INTESTINORVM.

Omnes fluxus Inteſtinorum primario à Ventriculo pendent. Huius ergo vt partis mandantis primo habẽda ratio fuerit (Cacochymiæ & plethoræ) niſi fluxus nimius vrgeat. Ideóque ventriculo corroborato ipſi quoque fluxus ceſſant, ſed tamen præmiſſis in fluxibus incipiẽtibus vomitibus, adhibitiſque Epithematibus (de quibus ſupra in affectibus ventriculi) tandem Enematibus abſtergendum & conſolidandum.

Triplex autem non sine causa statuitur alui profluuium; Diarrhœa, Lienteria & Dysenteria. Ad fluxus ventris omnes detur ter in die de croco Martis, singulis vicibus grana x. cum succo prunorum syluestrium. Item sequens.

℞ Hepatis Lupi,
Mithridatij ana ℈j,
Magisterij Corallorum,
boli armeni.
CC. usti,
Mastichis ana ℈ß,
Aquæ Tormentillæ ℥iiij,
Cichorij ℥ij,
Miuæ cydoniorum ʒj,
Misce.

DIARRHOEA ET DYSENTERIA Epidemia.

In Diarrhœa & dysenteria Epidemia præmisso vomitu ad Antidota fugiendum.

Diarrhœa non Epidemica.

Diarrhœa, quia à variis causis pendet, & semper alterius morbi effectus, diligenter videndum à quanam causa hæc ipsa dependeat, & an Critica hæc sit, naturæ consueta, symptomatica. Si ob errorem aliquem externum accidat, an à partis aliqua intemperie, aut humorum copia fiat: quæ omnia si quis rite obseruet, non difficile erit huic morbo resistere.

In genere notandum, nullam talē subito reprimendam & retinendam esse, nisi fortè in phthisicis & peripneumonicis. Et si quid moliendum, à medicamentis lenioribus & imbecillioribus sēper incipiendum est, dato solo diacydonio, aut miua Cydoniorum composita. Ventre exte-

riûs inuncto oleo Cydoniorum, mastichino dino, de absinthio, de mentha; prodest e ebullitione vnica coctum & chalybe ne & vesperi hor.iiij, ante cibum, ad po num addito terræ sigill. ℈j.

Si verò vires dejiciantur, ad fortiora acceden dum, deinde ad Clysteres & medicaméta primũ abstergentia, hinc ad adstringentia tam externa quàm interna, de quibus in dysenteria: ita tamen vt semper habeatur respectus ad membrum primò affectum: in externis tamen notandum, ne exterius musculi constringãtur, sic nimirum augebitur malum. Constrictio autem à musculis auget excretionem: quare optimum, vt tenuium sint partium, vt penetrent ad intestina. Quod optimè consequeris, si addideris acet. fomentis & cataplasmatis.

Maximè in omni alui fluxu prodest, si regioni ventris calidè imponatur Emplastrum de Theriaca antiqua & terra sigillata ana. Multũ quoque in omni alui profluxione prodest syrupus de rosis siccis, myrtillorum & in primis de ribibus, de berberis, de Corallis Quercetani, CC. vstum & intestina gallinæ in clibano exsiccata & in puluerem redacta, lota priùs aqua aliqua adstringente.

Iisdem ferè remediis occurritur Lienteriæ, seu intestinorum læuitati, in qua tamen magis calefaciendus & roborandus ventriculus & intestina. Et nonnunquam, si à pituita aquea eas partes lubricante fiat, causa expurgãtibus tollenda. Conueniet hîc super ventriculum cucurbitam paruam ponere, vt diutius cibum retineat.

Si ob affluxũ bilis ad intestina, aut ob errorem

aliquem externum, iis ablatis & mutatis, morbus facile tollitur.

Si fluxus fiat propter obstructiones venarũ mesaraicarum aut imbecillitatem hepatis attractricis causa suis medicamentis tollenda: in primis in fluxu hepatico prodest Sal Corallorũ in aqua plantaginis dissolutum à ℈j ad ʒß, sæpius per vices exhibitum, cæteris necessariis non omissis.

Diarrhœa correpti creberrime vtantur oryza cum iure carnium seu lacte cocta.

Potus sit aqua Chalibeata, in qua Corallia, C C. vstum, spodium, tormentilla, bistorta, nux moschata, citri, granator. punica mala cocta sint.

DYSENTERIA.

In Dysenteria proprietate (cæteris omnino obseruatis, quæ in cruenta deiectione necessaria sunt) specifica vnice iuuant.

Tinctura Smaragdi. 1. Essẽtia seu tinctura smaragdi quæ fit hoc modo: ♃ particulas seu recrementa smaragdi (ʒj. vendit 4, vel 5. basiis) tere (non in mortario nisi ferreo) in puluerem tenuissimum super porphyrio, superfunde vrinã puerorum simplici destillatione paratam, & in loco calido tincturã extrahe, quam toties affuso menstruo recẽti collige, quoties illa in idem mittitur. Tincturas omnes collectas & filtratas ablato per destillationem menstruo, reduc in puluerem griseum, quem de nouo cum sp. Vini extrahe in summam viriditatem Spiritu Vini denuo ablato ad aliqualem consistẽtiam, relinquitur Essentia vel tinctura Smaragdi in fundo: cuius gr. ij. iij. iiij. ad viij. vel x. in aqua plantaginis, tormentillæ, exhibita, omnes dysenterias miraculose sistit & ventriculum roborat.

NB.

NB. Spir. vitrioli non detur, præcipuè si exulceratio adsit.

2. Essentia Croci Martis à Crollio descripta.

3. Aluminis crudi ℥j, in aqua plantaginis ad potandum data, dysenteriam soluit.

4. Tinctura Corallorum gr. iiij. v. vj.

5. Laudanum opiatum cæteris paribus.

6. Aurum potabile Anglicanum (It. puluis spõgiæ salicis, de quo supra.)

In Dysenteria, causa quæ est humor biliosus & feruens, infusione ex Rhabarbaro & Myrobalanis tollenda, facta infusione in aqua hordei, ipsóque Rhabarbaro fortiter expresso, semel atque iterũ facta repetitione purgãtis, ad leuiter adstringẽtia tam extra quam intra applicãda, accedẽdũ. Quale in primis est seq. ℞ succi baccarum sambuci q. v. in eum injice micam panis ex furno extracti calidam, vt succum imbibat. Hinc iterũ in furnum, vt exsiccetur inde, quo facto iterum in dictum succum immerge, exsiccaque, idque tertio & quinto repete. Tandem siccetur, vt in puluerẽ redigi possit, dos. ℥j, singulis matutinis. Prodest etiam hic nux moschata & Myrobalani conditi in quantitate aliqua assumpta, syrupus ribium, berberorum &c. Crollius emplastrum ex Theriaca & terra sigillata tepidè applicat.

Injiciatur quoque Clyster ex decocto anodyno Chamomillæ, anethi & rosarum, in quo dissolue seuum hircinum ab ℥ß ad ℥j, cum oui vitello dissoluendum, ne cohærescat.

Quod si malum ad statum & incremẽtum peruenerit, cõueniẽtissimum remedium est, in principio miscere clysterem sequẽtem, quem sæpius

reiterare conuenit. Nam si materia pauca sit, solis interdum id genus Enematibus, adhibita iam dicta purgatione curatur morbus.

℞ *Lactis vstulati seu chalybeati* ℔jß,
mellis rosati ℥iij,
ouor. vitell. N° ij,

F. Clyster. Quod si cares lacte, ℞ aquæ hordei, in qua folia Chamomillæ & rosarum an. p. ij, incocta sint, aut loco dicti decocti hordei capiat veruecum capitum, in primis si dolor magnus adsit: postea ad ea, quæ vim habẽt constringẽdi & simul refrigerandi, Enemata properandum, quale in primis est seq.

℞ *Herb. Centinodij,*
burs. pastoris,
plantaginis an. M j,
summit. tapsi barbati,
equiseti an. M ß.

& si fortius desideras, adde
balaust. M ß,
Myrtillorum ℥ij,
sem. plantaginis,
portulacæ an. ʒij,
flor. rosar. p. ij.

Coq. in s. q. aq. hordei ad ℔j aut ℔jß, in decocto dissolue mellis rosat. colati ℥ij, sacch. rub. aut rosacei ℥j. F. Clyster, qui sæpius injiciendus & nonnũquam cum præscripto adstringente permutãdus.

Interius per os exhibeantur syrupi adstringentes, opiata, condita & conseruæ. Præstat conserua radicis symphiti cum terra sigillata & Sale corallorum. Præstat etiam post abstersionẽ sæpius exhibere dosin Laudani opiati mei. Hoc nimirum ad om-

ad omnem alui fluxum, euacuata priùs materia tutò exhibetur magnoque cum fructu. Aut exhibeatur potio Cardiaca, quæ:

℞ *Theriacæ recentis aut mediæ ætatis,*
confect. alkermes ana ʒß,
trochisc. de Carabe,
de terr. sigill. an. ʒß *ad* ʒj,
syr. rib. aut violar. ℥j,
de rosis siccis ℥ß.

M. Capiat hora somni, aut post meridiem.

℞ *Confect. Alkermes,*
de hyacintho an. ℈j,
trochisc. de carabe ʒj,
aq. plantaginis ʒj,
syr. rosarum ℥jß.

F. Potio.

Aut Bolus ex *Confectione de hyacintho* ʒjß,
terra sigillata aut bolo armeno aut trochiscis de carabe ℈jß,
cum saccharo. F. Bolus.

Exteriùs inungatur oleo myrtillorum & cydonana, aut fiat ex herbis seqq. decoctio, quâ fomentetur venter & renum regio.

℞ *Plantaginis,*
Centinodij an. M iiij,
fol. symphiti,
equiseti an. M ij,
gallarum,
nuc. cupressi.
gland. quercuum an. ℥ij,
flor. rosarum,
verbasci an. p. iij.

Decoque in aqua pluuiali & vino adstringente,

addito ſub finem coctionis pauco acet. aut inungatur venter inferior Vnguento Comitiſſæ aut vnguento ſtyptico Fernelij: applicetur Emplaſtrũ de Maſtiche, ol. cydon. an. ℥j, pulueris myrtillorum ʒiij. Proſunt etiam hîc lapidum pretioſorum ſolutiones & perlarum.

Crura lauentur decocto ſequente.

℞ *Gallarum immaturarum, nucum cupreſſi an.* ℥jß,
rad. filicis,
Calcitrapæ an. ℥ij,
fol. plantaginis,
*tapſi barbati an. M*j.

Coque in Vino adſtringente, cum decocto lauẽtur crura manè & veſperi.

Cum corpus ſatis purgatum clyſteribus dictis, offeratur infuſio Rhœados cum rheo toſto:

℞ *Rhabarbari parum toſti* ʒj.

Infunde cum Myrobalanorum Citrin. ʒß,
ſantali Citrin. ℈ß.

Cum ſero lactis aut aq. Endiuiæ exprimantur, expreſſo adde
Rhabarbari torrefacti ʒjß,
ſyr. capill. Veneris ℥j.

Capiat manè.

Hinc ad ea quæ fluxum plane ſedant, accedendum, in quibus ſequentia medicamenta primas tenent: ℞ Gummi Arabici & Ceræ albæ ana ʒß, includantur in pyro aut malo cydon. alicuius magnitudinis, quod in cineribus vel ad ignem aſſetur, vt optimè molleſcat, exhibe manè & veſperi, quoties viſum fuerit. Non incommodum quoque fuerit ſæpius cum vino rubro adſtringente aut cum vino granatorum exhibere ſupra dictos

Experimenta in dyſenteria.

panes

panes cum ſucco baccarum ſambuci.

Experimentum certum, ſi iuſto tempore præcipuè, vbi exulceratio mundata, & iam conſolidanda eſt. ♃ pomum Cydonium vel aliud acidiuſculum, excauetur ſuperiori parte & expleatur cera alba raſa & gr.iij maſtichis, iterumque claudatur & inuoluatur ſtupa & aſſetur in cineribus, pomum aſſatum detur hora j. ante cibum & mira operabitur. ♃ panis Cydoniorum q. ſ. cum roſis rubris & vino rubro Chalybeato, & applica ventri inferiori, ſummum arcanum eſt in hoc affectu.

Crocus Martis. Limatura Martis ſeu Chalybis primò vrina pueri, ſeu aqua dulci aſperſa exedatur tota nonnullis infuſionibus aceti tartariſati, acetum euaporet, eius ſubſtantia reſidet, forti calcinatione in puluerem rubicundum impalpabilem conuertatur, quem aqua pluuia & roſar. ablues & exſiccabis. Huius ♃ ℈ß ſeu ℈j, in dyſenteria & ſanguinis profluuiis & obſtructionibus ab extra in hæmorrhagia deſperata. *Crocus Martis.*

Eiuſdem vſus eſt *Oleum Croci Martis*, cuius proceſſus ſequens. Crocum Martis cum vrina pueri forma in maſſam, quã per retortam deſtilla more ſpiritus vitrioli, & proueniet oleum rubrũ & aliquantum ſpiſſum, quod ſi per dies aliquot vel ſub fimo digeres, vel in cineribus circulabis ad intrinſecos morbos egregiã operã pręſtiteris. Vſus idẽ qui Croci, Doſ. minor. croco gutt. 4. vel 5. *Oleum Croci Martis.*

Sulph. Solis, Hoc à proprietate ſua fixa ſulphuri microcoſmico diſſoluto maximè cõfert. ♃ Sal. nitri & Sal. cõmunis q. v. (v. gr. ℔jß) boli communis ℔vj, deſtilla ſ. a. oleum, veluti deſtillas oleum *Sulphur Solis.*

Sal. communis. Hoc oleo ſolue Solem priùs amalgamate & admixtione flor. Sulph. calcinatum (vt infra dicetur) in cineribus poſitum in matracio pulueriſatũ, affuſo oleo deſtillato ad eminẽtiã digitorum aut ad ℥j, Solis additur ℥ß ſp. Sal. dicti. Tincturam ſepara & ſpiritũ vſque ad ſiccitatem ſæpius inde euoca per deſtillationem ipſã, Solis ſolutio remanebit in fundo rubra. Huic ſuperfunde ſpiritum (oleum) vini & tincturam ſecundum artem extrahe, ſpiritum tinctum deſtilla ad oleoſitatem. Huius guttæ v. vel vj. in vehiculis conuenientibus datæ fluxum ventris ſiſtũt & ventriculum corroborant.

Amalgama & Calcinatio Solis. ℞ part. j. Solis, part. vj. argenti viui, F. ſ. a. amalgama, quod in crucibulum ponatur, & euaporetur omnis Mercurius. Puluis relictus cum nouo Mercurio, eiuſdem doſis amalgamatur, idẽ Mercurius exhalet. Eadem amalgamatio repetatur. Hinc adde part. ij. florũ Sulphuris, in crubiculo detineatur in igne, donec Sulph. omne exhalet & deflagret. Idem labor ſexta vice repetatur.

Non ſine fructu quoque in hoc malo ſudor prouocetur cum terra ſigillata & lapide Bezoar.

Afferunt quoque non leuem opem cucurbitulæ vmbilico & iliis affixæ.

Potus ſit aqua hordei, in qua CC. coctum ſit.

Dyſenteria in ſuperioribus inteſtinis ſi fuerit, plerumque lethalis eſt, ſimul ob conſenſum euomẽte aut ſingultum patiente ventriculo. Poteſt tamen iis remediis curatio tentari, exceptis Enematibus, quæ aut nulla aut pauca eſſe debent, aſſumpto per os lacte cum melle aut ſaccharo roſaceo

ratione

ratione abstersionis & cæteris necessariis supra dictis exhibitis.

Quod si ab intẽperie calida acres humores generẽtur, ab hepate & dysenteria hoc modo foueatur, vngatur hepar Cerati santalini ℥iiij, ol. Nymphææ, rosarum an. ℥j, Camphoræ ℈ß, assumanturque, quæ intemperiem alterant.

TENESMVS.

In Tenesmo externè valet decoctum foliorum quercus cum furfure in aqua chalybeata vel ferrariorum factum, & in sacculis vel insidendo vel applicando calidè vsurpatum.

Mirabilis quoque est in hoc casu Clyster ex iure carnis Veruecinæ cum olei ceræ gut. aliquot ad ʒj, iniectus.

At intrà olei mastichis guttæ aliquot exhibentur in aq. menthæ, plantaginis, pulegij. Subitò tenesmum soluunt. Est ventriculo gratum, intestinis non inimicum: præterea dysenterias curat, in primis tenesmum sistit.

FLVXVS HEPATICVS seu *DYSENTERIA HEPATICA.*

In fluxu hepatico, seu dysenteria hepatica nec purgantia, nec clysteres prosunt: adstringentia autem qualia sunt Rhabarbarum à ℈j, sensim progrediendo ad ʒjß, in substantia cum Myrobalanis in aqua plantaginis cum syrupo cydoniorũ & melle exhibitum. Idem cum saccharo mixtum & sæpius datum mirabiliter prodest. Tale est Extractum Rhabarbari cum spir. Vini paratum, cuius dos. ab initio exigua sit, nempe à ℈ß. tandem maior vsque ad ʒj.

2. Hepar corrigentia in hoc casu studiosè sunt obseruanda. Sola radix Cichorij & graminis in vino infusa & ad pastum duntaxat semel atque iterum vino hausto & aliquādiu cōtinuatione facta Oeconomiam hepatis ab innata quadā proprietate iuuant (diæta sit accurata) tandem post vsum huius infusi aliquandiu continuatum additur Infusum radicis Vlmariæ.

Oleū vel Liquor Corallorum.

3. His præmissis & continuatis tandem ad adstringentia, iecori & partibus internis amica deueniendum est. Omnem absoluit paginam solutio Corallorum in acet. forti facta, vt postea mēstruo per destillationem ablato relinquantur Corallia in forma salis. Hoc sal corallor. sine vlteriori præparatione (ʒj in aquæ plantaginis ℔j) quotidie vsque ad declinationem morbi ituro cubitum exhibitum Cochlear j, ab initio vel 2. aut etiam 3. deinceps, fluxum mirabiliter sistit, & viribus paulatim redintegratis restituit.

NB. Aliquando in hoc casu, præsertim post adstringentia vel cum iisdem aurum potabile Anglicum potenter adstrictionem iuuat & sanat.

EXCRETIO PVRVLENTA.

In purulenta excretione dolorifica, Enema ex lacte & oleo oliuarum ana vel butyro recēti (potest etiam addi radix symphiti) tam ad abstergendum quàm consolidandum præstat. Vbi tamē ad maiorem abstersionem aliquid mellis ab initio miscendum esse memineris. Nihilominus interiora, quæ emolliunt, doloresq; sedant, negligenda non sunt, vide infra in morbis mesenterij.

LVMBRICI.

In Lumbricis è corpore expellendis valent multa: Principalia sunt;

1. Extractum turpethi & Rhabarbari cum sp. Vini paratum; vulgo rotulæ diaturbith cũ Rhabarbaro idem faciunt. Dosis in adultis à ʒß ad ʒj, in pueris à ℈j, ij, iij. &c. pro persona. Non tantum nimirum lumbricos necant, sed insuper etiam è corpore educunt.

2. Est essentia florum persicorum cum sp. Vini extracta, dos. gr. v. vj. vij. viij. vel eorundem syrupus. Flores sumãtur decerpti, non qui decidũt.

3. Olei Sulph. per Campanam gr. iiij. vsque ad ix. It. oleum Coryli per descensum paratum, in decocto ʒ j. vel ij. ad mensur. j. Aq. CC. vsti vel spir. CC. sine igne extracti.

4. Sal Sulphur. ex capite mortuo post ol. Sulphur. per Camp. vel aliàs sublimati flores gr. iij, vel iiij, in lacte vel aqua absinthij.

5. Aqua cæparum vel allij aut per se, aut cum Mercurio crudo per noctem infusa.

6. Præstantiss. est Mercurius viuus vel per se crudus à ℈j ad ʒ aliquot deuoratus, vel cũ succo limonũ priùs mortificatus. (Dosis sit minor, quia mortificatus in corpore diutiùs manet) postea conserua rosarum cum asa dulci vel floribus eius mixtus. Compositio est talis: ℞ Hydrarg. ℈ß vel ℈j, alteretur cum succo limon. conseru. ros. ʒß, flor. benzo. seu asæ dulc. gr. ij. M. F. bolus.

ASCARIDES.

Ad Ascarides expellendas inseruiunt iam dicta, nominatim verò aqua acidula, quæ in confectione fl. antimõ. alborum exigua progreditur in de-

cocto CC. vsti data semel atque iterum.

Spiritus essentificatus cornu cerui, de quo supra de animalculis ventriculi, omnis generis vermes enecat & expellit.

TINEA.

Causa potissimum Tineæ est obstructio in cysta fellis. Purgationibus si non cedat adhibenda sunt tantùm purgantia ad saburram in intestinis hospitantem & nutrimentum tineis suppeditantem explodendam. Deinde venter totus inũgendus est quotidie aliquoties post purgãtia fellibus iumentorum, vel etiam vnguento de Arthanita. Tandem Mercurius viuus est exhibẽdus, cuius vires in Tinea mortificanda sunt mirabiles. Extremo loco ad exturbandas tineas vel integras, vel frustulatim diuulsas laxantia sunt adhibenda.

ANI VITIA.

INFLAMMATIO, VLCVS, abscessus, fistula, exulceratio.

In affectibus Ani externis, Inflammatione, vlcere, fistula, leuioribus exulcerationibus procedẽdum est communi modo, quo aliàs in cæteris partibus externis similiter affectis progredimur.

Inflammationes Ani à proprietate quadã (præmissis vniuersalibus) curat decoctum agrimoniæ (*vnser lieben Frauuen Müntze*) & menthæ saracenicæ cũ aqua & acet. paratũ, & tepidè applicatum.

Pro apertione, maturatione, & consolidatione præstat Balsamus Sulphur. cum oleo papaueris, de quo supra de Abscessibus mammillarum.

FISSVRA.

In fissuris valet pinguedo Cochlearium de qua supra de fissuris labrorum.

CONDYLOMATA, VERRVCÆ, ficus, mariſcæ & mora Ani.

Condylomata, omniſque generis Verrucas, ficus, mariſcas & mora ani prorſus tollunt cineres ſtercoris murium cum vino cocti & applicati inſenſibiliter.

Idem faciunt Conchylia iuxta fluminum littora reperta oblonga, calcinata & cum vino cocta & applicata.

Sic Crocus Metallorum cum aqua fœniculi diſtemperatus & in petiis applicatus, dolores primò ſedat, & deinde ipſa condylomata conſumit.

HÆMORRHOIDES cæcæ.

In doloribus porro & hæmorrhoïdibus cæcis admodum dolorificis ſpecificum eſt: ℞ ſcarabæos pilulares (*Koſzkeſer*) q. placet, coque in oleo lini ad conſumptionem animalculorum, poſtea cum bombace applica loco dolenti calidè, idque ſæpius repete.

Sic cineres ſuberis exhuſti cum axungia capi vel oleo myrtino cocti & ano applicati dolores intentiſſimos ſiſtunt: immoderatiſſimi & his nō cedentes cedunt, ſi opij gr. j. atque alterum fuit admixtum.

Vnguentum ex linaria. ℞ Herbæ linariæ cum floribus Mj. contundantur & cum adipe porcina q. ſ. F. linimentum, cui expreſſo & parũper refrigerato vitellum oui permiſceatur & cum goſſypio vel lana applicetur parti dolēti, dolores eiuſmodi ad miraculum vſque ſiſtit. Hoc tanti fecit D. VVolffius amicus meus, vt tanquam ſecretum ſingulare Illuſtriſſimo ſuo Principi Ludouico ſe-

niori Hassiæ Landgrauio piæ memoriæ toties rogatus non reuelare vellet, priusquam ipsi annuatim bouem saginatum promitteret, qua promissione facta non tantùm herbam Linariam ipsi monstrauit, sed etiam addendo versiculum consuetum, differentiam huius ab Esula patefecit, nimirum quod,

Esula lactescat sine lacte Linaria crescat.

Hoc postquam assidens Nobilis &c. Iohannes Risodelius ab Eschenbach hæreditarius Marescaleus Hassiæ perciperet per jocum versiculum inuertit hoc modo,

Esula nil vobis, sed dat Linaria Taurum.

PROFLVVIVM HÆMORrhoïdum.

Profluuio Hæmorrhoïdum immoderato medentur omnia illa, quæ alioquin sistendo sanguini prosunt. Laudantur tamen:

1. Essentia Croci Martis, de qua Crollius, tandiu exhibita, quandiu fluxus seuerior durat: alioquin si stato tempore & moderatè fiat, nunquam sistendus.

2. A proprietate quadam valet cingulum ex foliis Ellebori nigri conquassatis recentibus, nudo corpori circundatum (*die Bletter kommen blosz an den Leib.*) folia parumper conquassantur (scilicet vt tantùm fibræ duriusculæ emolliātur) postea ad fasciam filo cum acu assuuntur in longū, vt fiat quasi cingulum. Hoc feliciter vsus sum. Idē præstat omnino in immoderatis fluxibus mensium & in primis sanguinis arteriosi post partum grauissimum sæpe magno conamine profluentis.

3. Mumiæ transmarinæ, puluis & suber ana tenuissi-

nuiſſimè factus, quem diligenter applica orificio venarum hæmorrhoïdum, ſubitò ſiſtit ſanguinē.

SVPPRESSÆ HÆMORrhoïdes.

Suppreſſas hæmorrhoïdes præter modum & tempus, aperiunt folia ficus, ſi ſæpius recentia ano applicentur, vel cum iiſdem locus fricetur.

Sic ſuccus cæparum cum aloë miſtus & panno aſperiori fricando applicatus, aperit hæmorrhoïdes.

Pilulæ Alephanginæ ſemel in ſeptimana ſumptæ: aloë data hæmorrhoïdes aperit.

Aperiunt quoque ſuppreſſas Hæmorrhoïdes ſuccus cyclaminis, aronis, bryoniæ, Emplaſtrum ex farina laterum, felle bouis, ſtaphiſagria, vnguēto ex medulla Colocynthidis & amygdalarum amararum. Item puluis Colocynthidis cum melle toſtus.

PROCIDENTIA ANI.

In procidentia ani primò rectè reponatur inteſtinum, etiam adhibitis mollificantibus decoctis, ſi repoſitionem vel tumor, vel etiam durities accedens impedierit, poſtea ad adſtringentia accedendum, tum interna, tum externa.

Inter interna laudabile eſt decoctum radicis prunellæ ſylueſtris (omnes fere radices aluum ſoluunt propter ſuccum Mercurialem, quem in terra hauriunt) in Cereuiſia vel aqua, quod ſæpius hauſtum in die per aliquod tempus leniter adſtringit, ſed ita, vt aluus quoque ſimul ſit libera, quā in eiuſmodi caſibus ſemper oportet eſſe talem, alioquin à fortiori conatu egerendi inteſtino viciſſim remeabili futuro.

Externa ſunt varia, ſed elegans eſt, quod fit ab aſſere querno apprimè leuigato, & cum maſtiche, poſtquam ille incaluerit ad ignē, illito & ſtatim ano ſuppoſito (superſedendo) ad tolerantiam tamen ipſius caloris.

Quòd ſi autem inteſtinum nullo modo, antea repoſitum, vel arte intus manere aut hærere poſſit, hoc vnicum eſt præſens remedium, ſupra de procidentia oculi. ♃ Cineres ſcarabæorum pilularium, ſparge ſuper inteſtinum prolapſum, & quoquo modo poteris, repone, nunquam egredietur ampliùs, præſertim ſi deinceps decoctum radicis prunellæ ſylueſtris ad tempus vſurpatum fuerit. Aluminis vſus propter nimiam ſtypticitatem cautè euitandus, corrodit præterea partes, eatumque venulas.

CREPITVS VENTRIS frequens.

Frequens ventris ſtrepitus curatur vt flatus.

STERCORIS INCONtinentia.

Stercoris incontinentia ex reſolutione muſculi Podicis, vt alia Paralyſis curatur: ex ventriculi imbecillitate ad eum reſpiciendo.

IECORIS AFFECTVS.

HEPATIS INTEMPERIES.

In omnibus hepatis intemperiebus Extractum agrimoniæ. It. radicis graminis mirificè valent, præſertim ſi exhibeantur miſta cum ſp. Vitrioli ad gratam acetoſitatem.

Acidulæ ſeu aquæ ſpirituales in hepatis intemperie calida & ſicca. It. frigida & ſicca, ſi cum Extracto centaurij minoris. It. Cichorij, & cum eo-

rundem

rũdem salibus permistæ & exhibitæ fuerint, etiã accedente spir. Vitrioli, aut si minus grata Extracta fuerint, si reducãtur illa in arcana, vel si saltem in infusis propinẽtur, effectus suos mirabiliter ostẽdunt, si præsertim subinde vniuersalia necessaria & conueniens victus ratio accesserit.

Inter purgantia præualet Rhabarbarum, cuius vsus salutaris est admodum hepati quoquo modo ad intemperiem quandam declinanti.

PVTREDO HEPATIS.

Hepatis putredo incurabilis est. Quanquam puluis Alkah Paracelsi (qui fortè ex Mercurio) hîc aliquid posse putatur: sed satius iudiciũ suspendere quàm multa perperam adducere.

IMBECILLITAS HEPATIS.

Imbecillitatem (ἀτονίαν) hepatis emendant, & in statum pristinum reducunt temperata illa hepatis auxilia, de quibus iam dictum est: Cichoriũ vel per se, vel in medicamentum conueniens paratum (fortiora hîc euitanda, verbi gratiâ, vomitoria, purgationes.)

Ex Chymicis essentia Martis præsertim in vinum maluaticum implantata, quando limatura Martis cãdens (℔ß) semel atque iterum extinguitur in maluatico (℔iiij) sic nimirum Martis ipsius essentia Vitriolata maluatico cõmunicatur, quod postea ab ℥ß ad ℥ij, in iusculo vel haustu aq. Cichor. aut ipsius infuso suauissimum est hepatis auxilium: id quod etiam eius obstructiones antiquas mirabiliter resoluit. Martis dulcedo facilè communicatur Vini dulcedini. *Essentia Martis.*

DEIECTIONES ALVI cruentæ.

Deiectiones alui cruentas curant eadem, de quibus suprà in intestinorum affectibus.

TVMORES PEDVM.

In tumore pedum præstant acidulæ, spiritus Vitrioli. It. geranium Rupertianum tusum, & applicatum. It. Ceratum (*Durchzug*) quod fit ex Ceræ part. ij, seui hircin. p. j. & ol. rosac. pß, liquefiant inuicem, linteum in eo madefactum & extensum applicetur calidè.

OBSTRVCTIO HEPATIS.

Obstructiones hepatis à quacunque causa profectas expediunt vniuersalia illa, de quibus in Renum affectibus, quæ alioquin Tartarũ per vniuersum corpus natum demoliuntur (omnes macrocosmi obstructiones à Tartaro, Ergo & Microcosmi) quibus si illa quoque accesserint, quæ communiter à Practicis in hepatis obstructione præcipiuntur, quomodocunque medicaméti vicem suppleant: sunt tamẽ pro indubitatis vehiculis, quibus medicamenta deobstruentia (i. e. Tart. resoluentia & expellentia) citissime deuehunt, & quasi ad operandum efficaciora reddunt. Itaque infusiones, decocta, apozemata, syrupi tam communes quàm magistrales, It. aquæ destillatæ cum aliis multis & extrinsecus quoque adhibendis minimè quoque negligenda fuerint.

1. In omnibus hepatis obstructionibus dextrè demoliendis principes partes obtinet Mars seu ferrum, cuius scobs cruda (à ℈ß ad ʒß) sæpius ingesta (quotidie bis terve) mirum quantùm valeat in talibus affectibus.

Martis præparationes excogitatæ sunt multiplices: simpliciores verò quo fuerint, eo meliores: sim-

ſimplicitate ipſa natura gaudet.

Sic igitur 1. Vinum Martis ſuprà de imbecillitate hepatis deſcriptum, prodeſt, tãquam ad ſimplicitatem magis accedens, ſi detur in conueniẽtibus iſtis liquoribus alioquin ad expediẽdas obſtructiones hepatis vſitatis. Aut ſi minus ferre poſſint patiẽtes in quotidiano potu vel etiã cibo, doſis ab initio minor ad euitandam nauſeam.

2. Eſt puluis Cachecticus ſimplex elegantis virtutis in omnibus obſtructionibus internis. Ille ſic fit:

℞ *Chalybis præparati part. j.*
Caſſiæ ligneæ partes ij,
ſacchari albiſſimi partes iiij,

M. F. puluis (Chalybs in bracteas tuſas tantiſper tunditur ſuper incudem donec prorſus in ſcoriã abeat, poſtea ſubtiliter pulueriſetur: Incus bene mundetur vndique.) Eius tantum, quantum mucrone cultri arripi poteſt, detur ter quotidie, manè ieiuno ventriculo, hora 3. veſpertina, & ituro cubitum (*eine gute Meſſer Spitze voll* à ℈ß ad ℈j) tandiu donec omnis obſtructio fuerit expedita, etiã ad aliquot ſeptimanas.

3. Eſſentia Croci Martis quoque laudabilis eſt. Vide de imbecillitate hepatis.

NB. Hæc tutiùs exhibetur in fine poſt priora aperientia, leniter nimirum aperit & adſtringit, præſertim cum exhibitione præcedentium, aluus quoque nonnullis cieatur vehementiùs.

4. Eſt ſpiritus Tartari cum ſuo ſale ſpiritualiter prolecto fortificatus: cuius virtutes ſunt mirabiles. Vide Crollium in digeſt. Vniuerſali.

Spiritus aperitiuus Penoti.

5. Est aqua composita ex Vitriolo & Tartaro cuius meminit Penotus tractatu de Medicina Chymica. Compositio talis est (compositio hæc nonnihil immutata est à me, ea feliciter vsus sum in Hydrope) ℞ Vitrioli Vngarici ad rubedinem calcinati ℔ iiij. silicum è fluminibus collectorum & optimè calcinatorum ℔ v. Tartari ad albedinē calcinati ℔j. Mista, inq; tenuissimum puluerē tusa reponantur aliquādiu in locum humidum, vt per deliquium in liquorem aliquātum abeāt, postea destilla per alembicum in arena ter, singulis capiti mortuo in puluerem redacto, reaffuso humore destillato; Extremò per retortam igne aperto, sed ab initio lento primū phlegma destilla, postea verò spiritum acidum auctioribus ignis gradibus elice. Ex capite mortuo calcinato salē extrahe, & cum eo, ablato priùs phlegmone per B. spiritum acidum circula vel digere. Tandem cum argilla in pastillos toto circulato redacto ex retorta igne nudo, gradibus tamen obseruatis spiritum Alkalisatum prouoca, quemadmodum alioquin fieri solet cum spi. tartari sale proprio fortificato. Dosis est à ℈j, ad ʒij, in Vino vel alio conuenienti liquore.

6. Aqua Philosophica seu spiritus Vini tartarisatus (hoc est, qui essentiam extraxerit ex tartaro, spiritus Vini habeat aliquid phlegmatis, cuius beneficio sales arripit; Tartarus ad ceruleitatem calcinetur.) Hęc principalia deobstruētia interdū non tantùm obstructiones soluunt, sed liberè etiam per aluum subducūt. Id quod partim fit propter dispositionem corporum, partim propter ipsum medicamentum. Sic Mars plerūq; etiā per infe-

inferiora deturbat. Sic aqua Philosophica tartarisata liberius per aluum mouet.

Quod si itaque eiusmodi alui deiectiones quoquo modo excitatæ, obstructionibus suppetias ferunt, id quidem bene; sin minus, quandoque aluus solicitanda est: id verò commodius neutiquã fieri potest, quàm per cremorem tartari. Si fortior alui segnities vrgeat, Extractum Rhabarbari & extractum pilularum de ammoniaco (aliàs pilulæ Riuerij) tale est,

℞ *Gummi ammoniaci in acet. scillitico soluti ℥iij,*
spec. hieræ picræ s.℥jß,
aloës crudæ ℈iiij,
myrrhæ ℈j,
Croci gr. vj,

Cum syrupo de absinthio F. Massa mollis, quæ extrahatur cũ spiritu Vini alkalisato (hoc est tartarisato) ad formam Extracti, dosis à ℈ß ad ℈j.

Cautela: Quantumuis in obstructionibas hepatis aliàs curandis etiam externa, qualia sunt Epithemata, fotus, inũctiones, cerata, Emplastra, forinsecus ad regionem hepatis offerantur: hęc tamẽ minus necessaria sunt in vsu prædictorum interno: nisi quod forsan durities renitens ad tactum: Tunc nimirum externa resoluentia in subsidium accenseri debent.

In obstructione omni ad duo in primis respiciendũ, vt morbus curetur, causaque continẽs auferatur, & pręcaueatur, quod fit, cũ materię copia imminuitur, crassa inciditur & attenuatur, viscida detergitur, fluẽs reuellitur, simulq; euacuatur, flatus discutiũtur pars quę materiam vel generat

vel subministrat, corrigitur. Exhibito igitur priùs lenitiuo, si plethora adsit, aut euacuatio aliqua cõsueta suppressa, ab initio statim basilicã aperire conueniẽs est. Hinc corpus purgatione abundãti humori analoga euacuetur, adhibitis in principio leniorib. medicamentis, postmodum ad ea, quæ vias aperiunt, ac hepar respiciunt, progrediendum. Quibus ea, quæ intemperiem semper quasi obstructionis comitem corrigũt, addũtur, admistis simul adstringentibus, quæ principiis huius visceris robur, firmitatemque conseruant, de quibus omnibus videantur Practici.

Aqua de-opilatiua. Asscribi hîc in primis potest aqua destillata deoppilatiua.

℞ *rad. amaræ-dulcis ℥ij,*
summ. lupuli,
Cichorij,
hepaticæ,
Cuscutæ,
scabiosæ,
Eupatoriæ an. M.ij.

Infundãtur in sero lactis ad 3. digitos per tres dies: Hinc in vase destilla. Huius aquæ ℥iiij. M. cum syrupi de 5. radicibus ℥ij. Detur singulis matutinis, interposita singulis binis aut trinis purgatione.

Tab. Croci Martis. Fiant quoque Tabulæ ex Croco Martis sequenti modo. ℞ limaturæ Chalybis & sulph. ana M. & in crucibulũ ad ignem lentũ primò, postmodũ fortiorẽ & tandem fortissimũ pone, vt sulph. omne exhalet & conflagret. De nouo misce materiã cum æquali parte sulph. quod iterum, vt dictũ, in igne exhalet & cõflagret, donec materia nõ ampliùs sulph. odorẽ spiret. Dictam materiã optimè pulue-

puluerisa, inde sartagini ferreæ, & affunde aceti acerrimi ad eminentiam digiti, super ignẽ carbonum patentem loca, donec acet. omne exhalet, semper agitando materiam spatula. Cùm exhalauit totum acet. adde aliud, & vt priùs exhala, dando sub finem ignem fortissimum, vt tota materia optimè rubeat, quæ aliquandiu moueatur adhuc & ab igne remoueatur & frigescat. Hic in puluerem subtilissimum redigatur. Ex huius ℥j sacch. albissimi in aqua agrimoniæ soluti ℔ ß. F. Rotulæ, quibus in fine coctionis addatur gutt. j. atque altera olei Caryophyllorum.

Fit quoque conserua ex radic. cichorij recẽs lotis & optimè conquassatis, vel etiam per cetaceũ traiectis cum s. q. sacchari. Eædem radices conditæ prosunt.

Prodest etiam hîc maximè Tinctura Corallorum cum aliis permista, aut syrupus Corallorum Quercerani, qui vel vnicum in quauis imbecillitate hepatis remedium, quemadmodum & Sal Corallorum in aqua plantaginis dissolutum à ℈j ad ℈jß, ac per vices exhibitum, quod hoc modo in omni fluxu hepatico ab imbecillitate hepatis causato præstantissimum est, si cætera ad diætam & alia pertinentia non negligantur.

SCIRRHVS HEPATIS.

In scirrho hepatis, non nimis inueterato dextrè expediendo sufficiunt omnia, quæ de obstructionibus soluendis dicta sunt (scirrhus est transitus à mucilaginoso tartaro in tartarũ absolutum.

Quod si verò scirrhus fuerit contumacior, tandem progrediẽdum est ad externa, in quibus omnem paginã absoluit Emplastrum de succo cicu-

tæ(& Mandragora cum ammoniaco.) Vide Cardanum, Heurnium, & Fabricium Hildanum in obſeruationibus Chirurgicis.

Emplaſtrum hoc dolorificum eſt ante tumoris macerationem, relinquendum tamen, nec niſi tertio quouis die innouandum. Hoc feliciter vſus ſum in Teichumanno IC. Marpurgi. Ab huius vſu poteſt adhiberi Clyſter emolliés & ſubducens ſaburram reſolutam. Vide infra quæ de ſcirrho Lienis.

TVMOR HEPATIS.

In tumoribus hepatis ſeu ſcirrho vehementia, purgantia & deobſtruentia omnino ſunt vitāda. Tartarus vitriolatus in decocto paſſularum cum Cinamomo vel etiam foliis agrimoniæ additis, ſi à cruditate (ſãguinis) vel ſemine aniſi, fœniculi, carui ſimul coctis, ſi à flatibus vnicè hîc præſtat. Sæpe etiam Rhabarbari extractum vel ipſius infuſum in aqua Acetoſæ, Cichorij, Centaurij minoris, Endiuiæ debito modo exhibitum tumores crudos reſoluit.

In flatibus diſcutiendis etiam externa fomenta è carminatiuis facta. It. Vnguenta & Emplaſtra ſæpe profuêre.

TVMOR MVSCVLORVM.

Tumor Muſculorum abdominis in Hypochōdrio dextro rarò occurrit. Hîc tamen præter dicta maximè conferũt externa, oleum amygdalarum amararum, dialtheas, Emplaſtrum de melilotho, &c.

INFLAMMATIO HEPATIS.

Inflammationes hepatis purgationes acres non ferunt. Vomitus tamẽ in otioſis & pituitoſis, ſed cer-

certo modo, nimirùm si vomitiones etiam vrgeant, prodest.

Sola sanguinis missio hepar inflammatum sæpissimè curauit.

Si quid tamen moliendum est, præsertim vbi deiectiones alui silent, aut leni clystere, aut Extracta Rhabarbari vel eius infuso in aqua Endiuiæ, & Cichorij res expedienda fuerit.

Deinde ad molliter refrigerantia, si neq; febris aut inflammatio, neque dolor inflammati hepatis aliquid remiserit, lapis prunellæ in Iulepo extemperatè refrigerãtibus sumptus, & loco potus imperatus, & febrem & inflãmationem, & omnem putredinem aufert: potus verò confertim non ingerendus. Reliqua (scilicet in Diæta, Pharmacia & Chirurgia) administranda, ne plus noceant, quàm prosint.

ABSCESSVS HEPATIS.

Abscessus hepatis non meliùs curatur quàm præcauendo inflammationem.

VLCVS HEPATIS.

Vlcus insanabile est.

CYSTIS BILIARIS Affectus.

OBSTRVCTIO VESICVLÆ fellis.

Obstructio alterutrius ductus Vesiculæ fellis in primis tollitur iis deobstruentibus quæ communiter obstructioni hepatis inseruiunt. De quibus sufficienter suo loco.

Peculiares itaq; curandi modos hîc non habemus, sed ratio & experientia ea tantùm persequũtur, quæ obstructionum momenta requirunt.

Speciatim verò aqua illa composita ex vitriolo & tartaro, seu spiritus aperitiuus Penoti hîc multùm prodest.

BILIS ADAVCTA IN cysti fellis.

Bilis in cysti fellis adaucta leniter per Chologoga, si molesta fuerit, educenda Rhabarbaro, Mechoacanna vel extracti modo parata, vel etiã in substantia data, aut saltem infusa, multùm potest.

Quòd si verò grauiora symptomata accesserint, singula illa ex suis titulis priùs cognita, deinceps curanda sunt.

Contra omnem bilis redundantiam seu silentem adhuc, seu grauiter affligentem, sunt spiritus compositus ex sale cõmuni & sale nitro, de quo egimus in notis ad Crollium, sæpius in cõueniẽtibus liquoribus haustus maximopere profuit.

INANITIO IN CHOLERA.

De Inanitione in Cholera dictum.

CALCVLVS IN FOLLIculo fellis.

Prohibitio Calculi in folliculo fellis consistit in ipsius apertione, aut si iã generatus est, in ipsius resolutione occulta, quâ vniuersi corporis tartarus vel impeditur, vel si natus est, insensibiliter resoluitur. Hæc autem Medicina, tantùm pendet ex ludo humano dextrè in arcanum suũ præparato, cuius descriptionem & modum habemus suprà in Calculo.

LIENIS MORBI.

TVMOR SPLENIS.

Splenis tumor laxus & distendens, si à succo vitrio-

triolato, quem vulgus fæcem Melancholicā vocat, propriè mel anagogis deturbatur. Talia sunt Extractum Ellebori nigri. It. Extractum senæ aliáque composita Extracta cum Essentia Epithymi, polypod. Cuscutæ, capparum scolopend.

Vniuersaliter tamen has fæces exturbat Mercurius dulcis (qui ad miraculum vsque operationes perficit.) Item Panchymagogon Quercetani, cuius iusta dosis existente necessitate data multùm valet, præsertim si acuatur cum Mercurio vitæ ad gr. xvj. Merc. dulcis gr. ij. Merc. vitæ longa tritione miscendo, & postea cum Extracto Ellebori nigri in pilulas formando.

In hoc casu pilulæ istæ exhibendæ sunt post mediam noctem, repetita altera atque etiam tertia nocte, vel eadem, vel aliquātulum immutata dosi. Pręstat simul in hac cura, quemadmodum in cęteris splenis affectibus in vino maceratæ radices filicis, quæ ab innata proprietate huius visceris affectus curat. It. in victu quotidiano admisceatur Galiopsidis seu lamij puluis propter dispositam proprietatem, quam habet ad morbos lienis: Itali Milzatellam vocant (*auff dem Haberacker.*)

Externè si opus fuerit, applicetur tale vel simile Cataplasma.

℞ rad. Cucumeris asinini,
bryoniæ an. ℥ j,
scillæ N° j.
rad. liliorum albor. bulb. j.
sem. maluæ,
althææ,
fœnugræci. an. p j.
lini p ij,

flor. althee,
Malue,
mercurialis,
parietariæ an. M j,
rad. betæ albæ M ß.

Decoque omnia in aqua ferrariorũ cũ sexta parte aceti, & F. Cataplasma, vel etiam fotus ad regionem splenis. Huc referantur Emplastra vsualia.

Si distensio à flatibus, à purgantibus abstinendum quidem, sed infusum radicis filicis cum pauxillo sennæ sufficiunt, præsertim si semina carminatiua simul adiecta fuerint.

Extrinsecus valent inunctiones ex oleo rutæ, capparum, liliorum alborum cum puluere seminis agni casti, ceterach, corticibus capparum, ad iustam consistentiam mistis.

Quòd si dolor vehementior vrget, cappares contusi & in forma Emplastri exterius applicati dolorem subitò tollunt.

OBSTRVCTIO Splenis.

In obstructione lienis statim corpus ab initio leniendum sequenti syrupo:

℞ *rad. Ellebori nigri præparat.* ʒ j ß,
herbæ scolopendriæ M j,
Cuscutæ M ß,
fol. sennæ Alex. s. s. ℥ j ß,
galangæ ℈ j ß,
Zinziberis ℈ j,
sem. anisi ʒ ß,
medullæ Carthami ʒ ij,
Epithymi ʒ ß.

Infundantur in decocti aperitiui s. q. per noctem: mane

mane coque ad ℥viij, exprimantur & colentur. In Colatura infunde Rhabarbari elect. ʒiij.

Cinamomi ʒj.

Colaturæ adde syrupi de 5. radicibus & de absinthio an. ℥ij. M. pro tribus dosib. matutinis.

Inungatur latus sinistrum calidè & mane & vesperi Vnguento sequente:

℞ *Vnguenti Agrippæ* ℥j,
ol. de capparibus ℥ß,
lauri ℥jß.

M. Quod si fortè ad primam dosin syr. istius liquidioris non respondeat satis aluus, tũ seq. addi potest ex puluere, qui ℞ spec. diaturbit. cum Rhabarbaro ℈j. Diagrydij gr. iij.

Quibus peractis, si vires permittant, & reliqua, incidatur vena interna brachij sinistri, & plenitudinis ratione emittatur sanguis. Hinc per biduum vtatur seq.

℞ *decocti apperitiui maioris* ℥viij,
oxymel. Elleborati ℥iij,
syr. de betonica,
de 5. radicibus ana ℥jß,
aq. fœniculi,
Cinamomi an. ʒiij,
sp. vitrioli ℈ß,
salis scolopendriæ ℈j,

M. pro 4. dosibus. Interim fiat Apozema:

℞ *rad. fœniculi,*
petroselini an. ℥ß,
asari, sarsaparillæ an. ʒiij,
herb. agrimoniæ,
Ceterach,
Cuscutæ,

Scolopendriæ an.M ß,
sem.anisi ʒß,
fœniculi,
Coriandri præparat.an.ʒj.
flor.borraginis,
buglossæ,
betonicæ an.p.ij,
paßularum ℥j,

Decoque ad ℔j,in ſ.q.aq.ſimplicis: Colaturę adde
ſyr.de 5.radicibus ℥ij,
de Cichorio cum Rhabarbaro ℥jß,
oxymelitis Elleborati ℥iij,

F. Apozema pro 5. doſibus. Singulis v. doſibus horis duabus ante & poſt cœnam addatur Electuarium, quod

♃ *Conſervæ fumariæ,*
betonicæ,
bugloßæ ana ℥jß,
Cort.aurant.Condit. ℥ß,
Extracti ſcolopendriæ,
Croci Martis noſtri an.ʒij,
ocul.Canc.præparat.
Salis Corall.an.℈j,
CC.vſti,
ſpec.arom.roſat. an.℈jß.

cum ſyr.de ſcolopend.q.ſ.F.Electuarium, de quo capiat ad magnitudinem caſtaneæ.

Aqua hordei chalybeata. Potus ſit Vinũ,aut aqua hordei chalybeat.gr.v. ♃ Vini aut aq.hord.℔ vj.infunde in cineribus calidis Martem,aut Croci Mart. ℔j, Cinam.ʒiij.ſtet per 8.noctes in vaſe bene clauſo,hinc colētur. De Colatura capiat ad libitũ, aut vtatur vino vel potu, in quo concocta aut macerata ſint ſequentia,

aut

aut quod melius est, sequentia sacculo inclusa cum vino nouo aut cereuisia deferueant.

♃ *rad. polypodij* ℥ijß,
herbæ fumariæ,
melissæ,
rorismarini,
Cuscutæ an. M ij,
Cort. radicis Capparum,
Tamarisci an. ʒvj.
fol. linguæ Ceruinæ M ij,
vel tart. albissimi ℥j.

M. Prodest quoque Extractum splenis bouis eo modo præparatum, vt infrà de suppressione mensium describitur.

Quòd si morbus in scirrhum abiit, iisdem medicamentis addi possunt pilulæ, quæ fiunt sequẽti modo. ♃ Gum. ammoniaci ℥ij. dissolue in acet. & per pannum rarum trajiciantur. Adde aloës succo rosar. intritæ ℥ß, salis absinthij ʒij, incorporentur omnia & F. Massa conseruanda in aluta madefacta oleo anisi, de qua per interualla ♃ ℈ij ad ʒj, & F. Pilulæ.

Prodest quoque sequens aqua assumpta.

♃ *rad. raphani syluestris* ℔iiij.
polypodij quercin. ℔jß,
sem. fœniculi ℥j,
Cardamomi ʒij.

radices incidantur & reliqua contundantur & infundantur in Vini vet. ℔xv. stent in loco calido per tres noctes vase quotidie bene agitato. Deinde adde *aq. nasturtij aquatici, bardanæ,*
fumariæ an. ℔ij,
seri lactis destillati ℔jß,

destillentur in lento igne per cucurbitam, dosis haustus vnus vel per se, vel cum syr. aliquo. It. Fiat ex Nasturtio, Bardana & Fumaria recentibus in mortario lapideo succus, qui depuratus ad vsum seruetur cum aliis miscendus aut ad syrupos coquendus.

Ad *lienis regionem*, vbi sentitur tumor, applicetur Emplastrum ex Ammoniaco in aceto scillitico soluto, prius tamen foueatur locus sequenti fomento:

℞ *herbæ scolopendriæ,*
meliloti an. M j ß,
flor. Chamomillæ,
anethi,
genistæ an. M j.
sem. filicis ʒ ß.

Decoq. in s. q. Vini albi, aq. & aceti ana, vsque ad consumtionem mediæ partis, cum hoc decocto foueatur locus spongiis manè & vesperi.

Electuarium confortans. Ad *Confortationem* lienis maximè confert Electuarium sequens, aliàs Electuarium Solenandri dictum.

℞ *passularum maiorum* ℔ ß.

Coque in vino generoso ad pultis consistentiam, excerne per setaceum & admisce conseruæ anthos.

℞ *Corticum citri condit.*
pulueris Cinam. an. ʒ j,
spec. aromatici rosat.
diamargariton. calidi,
diacinamomi an. ℈ ij,
ligni aloës odorati ʒ ß,
Croci orientalis vel essentiæ eiusdem ℈ ß.

M. Ca-

M. Capiat ad libitum magnitudinis Castaneæ.

In pastu sæpius vtatur capparibus & foliis genistæ muria condit.

Potest quoque offerri Diacapp. in tabulis.

℞ Diac apparum & croci Martis an. ʒj.
sacchar. in aqua scolopendriæ soluti ℥iiij.

F. s. a. Tabulæ de quibus sumat manè vnam & 3. horas post pastum.

Non incommodum quoque erit exhibere sæpius tartarum vitriolatum, & crem. Tartar. spiritum eiusdem & tincturam, cui succēturiatur Vinum Martiale, puluis cachecticus, sp. Vini tartarisatus adiūctis simul externis, aliàs nihil efficiētibus. In primis Emplastrū de cicuta, de quo supra. Tartar. vitr. primas tenet modo præcesserint mitiora aperientia, præsertim in scirrho inueterato.

Fomentum pro Hypocondriis:

℞ rad. altheæ ℔ß,
bryoniæ,
Cucum. agrest. an. ℥iij,
apij,
petroselini an. ℥ij,
Cort. & rad. Capparum,
Tamarisc. an. ℥j,
fol. hederæ,
sambuci an. M ij,
Ceterach M j,
sem. agni casti,
abrotani an. ℥ß.
fl. genistæ,
Chamomillæ.
melilot. an. p. jß.

F. Decoctum.

℞ ol.capparum,
amygdalarum amararum an.℥jß,
Tartari ℥j,
Gum.bdellij,
ammoniaci dissoluti in acet. scillitico an.ʒvj,
Ceræ tantillum.

F.linimentum.

Inueteratam plerumque dissoluunt deobstruē-
tia hepatis, in primis quæ à Marte suppeditantur
specifica: spir. vitrioli hîc multùm prodest: acidu-
læ eiusmodi obstuctiones facilè tollunt.

SCIRRHVS SPLENIS.

In scirrho splenis dextrè curando, præsertim si
inueteratus fuerit, solers cura maximopere requi-
ritur. Nihilominus si quæ huic visceri scirrhum
passo, conuenientia adducenda sunt, ante omnia
ab initio acquirenda sunt mitiora, in primis ape-
rientia. Tartarus vitriolatus inter omnia talia
principes partes obtinet, cui succenturiatur qua-
si Vinum Martiale. It. puluis Cachecticus, po-
stremo omnium spir. vitrioli tartarisatus mirificè
prodest. It. spir. V. tartarisatus. Hæc autem omnia
parum aut nihil proficient, nisi deinceps externa
quoque in subsidium eant.

Mirabile est Emplastrum de succo cicutæ & de
succo Mandragoræ (succus Mandragoræ ebur
dissoluit, hinc à Medicis recentioribus in vsum
introductus) si vtrique cum ammoniaco distem-
perati fuerint. Vide quæ suprà de scirrho hepatis
dicta sunt.

INFLAMMATIO LIENIS, ABscessus, Vlcus.

Inflammatio lienis, abscessus, & vlcus eandem
requi-

requirunt curam cum hepatis affectibus.

MESENTERII MORBI.

OBSTRVCTIO ET INFLAMMATIO Mesenterij.

Grauiores Mesenterij obstructiones & inflammationes magnorum malorum auctores, cognitu tamen difficiles, nisi quādo tumores circa vmbilicum in Mesenterio & Pancreate deprehenduntur, existere solent: prudens itaque Medici solertia hîc requiritur maximè.

Cognito morbo purgationes qualescunque raròproficiunt. Videtur nimirùm exasperari malum, quod sanè dum minùs ab ipsis Medicis consideraretur, non mirum extitit, quamobrem hos affectus Ilias morborum subsequatur.

Doctissimus Fernelius palmam præripuit omnibus, & singulari industria ingeniíque dexteritate ea prodidit, quæ Medicum Practicum hac in parte multum iuuare possunt.

Cognito tamen morbo facile est reperire remedium.

Tota cura consistit in resoluentibus & emollientibus.

Resoluentia sunt mitiora illa ex tartaro vitriolato, Vino Martis, puluere Cachectico, & acidulis tum naturalibus, tum artificialibus.

Artificiales vide apud Platerum in obseruationibus 3. de discoloratione. Hæc nimirum omnia illuuiem istam in ignobiles sedes Mesēterij & Pancreatis depositam mirabiliter resoluunt.

Quòd si segnities alui in tumoribus Mesenterij alte sepultis hisce resoluētibus non cesserit, sp. Vini tartarisatus guttatim exhibitus segnitiē tollit,

Mollificantia sunt ex fortibus externis, quibus si adjiciatur Emplastrum de cicuta, res fiet magis expedita, quãtumuis obseruatum sit, dolores sępe recrudescere ab applicato hoc Emplastro, quod certissium signum est, post inflámationem præcedentem putrilaginem illam exarsisse, & in abscessus degenerasse, vt sæpe hoc modo pus sincerum cum muco per aluum redditum fuisse animaduersum sit (& tunc hoc Emplastrum amouẽdum, & Enemata adhibenda.)

NB. Hoc itaq; in casu nil magis proderit, quã obseruata legitima diæta, & probe consideratis, quæ ventriculum labefactatum & totam OEconomiam corporis insigniter læsam respiciunt, sępius applicare Enemata simplicia ex solo lacte vel ol. oliuarum vel butyro recente. Hoc nimirum modo aluus ab inquinamentis istis interioribus purgationibus non cedentibus liberatur, & tandem omnia mitiora fiunt.

Sæpius tamen deinceps post curam hanc absolutam, lenioribus purgantibus quotãnis adhibitis semel atq; iterũ prouidendum fuerit, ne locus semel istis impuritatibus recipiendis idoneus factus subinde recurrentis mali stabiliméta faciat.

IECORIS LIENISQVE symptomata.

ICTERVS SIMPLEX.

In simplici Ictero Cholagoga in primis valẽt, Extractum Rhabarbari pręcipuè commendatur.

Quòd si verò obstructiones sint pertinaciores, aperiẽtia sunt minimè negligenda, qualia sunt à tart. vitiol. cremore tart. Vino Mart. &c. Merc. luteus (de quo in notis ad Crollium) ex Mercur. sublimat.

blimat. in aqua communi ebulliendo soluto cum oleo tartar. præcipitatus specificum est aperiens; cuius gr. iij ad v. cum Extracto Theriacæ aut ipsa theriaca ad sudandum repetitis, si opus est, vicibus exhibita, arquatum simplicem tollunt.

2. Decoctum fragariæ cum passulis minoribus ex aqua fontana præparatum proprietate quadã icterum præsertim in pueris soluit. Idem potẽtius in adultis morbum aggreditur, si marrubij M ß, ad nodulum (præsertim si nulla adsit febris) vel in vino, vel decocto priori maceratus fuerit. Bibenda autem illa vsque ad morbi declinationem.

Si Morbus Regius fuerit Symptomaticus, plerumque obstructiones hepatis fortiores concomitãs, soluta causa quoque perire solet: nihilominus obstructiones fortissimas concomitans hepate iam tunc in scirrhum desinente, infelicis hydropis prænuntius est, nec cedit, nisi isthæc feliciter expedita fuerit. Rarò tamen, imò ferme rarissime propter mirabilem partium dyscrasiam & patiẽtumdiætandi libertatem fausta procedit curatio.

NB. Potatores Vini meracioris, præsertim adusti, nunquam cum hoc morbo confligantes, prognosticis potius quam salubribus auxiliis relinquendi.

Cæterum huc referuntur illa, quæ supra in obstructionibus dicta sunt, & quæ deinceps de Hydrope morbum Regium consequente, vel eundem concomitante, dicentur.

ICTERITIA NIGRA.

In Icteritia nigra plerumq; obstructioné splenis consequente feliciter curanda, nulla certiora

ſeu euidentiora acquiri poſſunt auxilia, quàm quæ iam ante in obſtructionibus ſplenis copioſè ſunt propoſita.

Hæc nimirum diſcoloratio tanquam ſymptomaticum accidens nũquam rectius tollitur, niſi fons mali exhauſtus, & ſplen, imò iecur priſtinæ, quantùm fieri poteſt, conſtitutioni reddita fuerint.

Sic itaque res expedienda, vt morbificis cauſis ſublatis, tandem ſubſequatur proſpera medicatio.

MELANCHOLIA HYPOchondriaca.

Melancholiam Hypochondriacam incipientem vel ſimplicem, plerumque curat Vomitus, nominatim ex aqua benedicta Rulandi procuratus, hac nimirum ratione ſaburra ex ventriculo & vicinioribus partibus eliminata faciliorẽ reddit curam, quæ tota inſumenda eſt in obſtructionibus, ſi hæ viguerint, demoliendis.

Aperientia itaque Cremor tartari, tartarus vitriolatus Vinum Mart. puluis Cachecticus, vel præmittenda ſunt vomitionibus inſtituendis, vel iiſdem poſtponenda. Vtrobique prudentia Medici hîc deſideratur, à qua cùm pẽdeant omnium curationum momenta, ſæpe perit omnis felicitas, niſi illa cautè & religioſè, & cordatè ſubſit.

Purgantia in hoc primo caſu præter Vomitoria ſunt Cholagoga & Melanagoga puluis ſennæ laxatiuus. Extractum Rhabarbari, Mechoacannæ, páchymagógon Crollij, Extractum Ellebori nigri. It. Mercurius dulcis hîc multùm proſunt, à quibus euacuationes ſæpius ſi opus eſt, inſtitutæ lau-

laudabiliter proficiunt. Sic Extractũ pilularum de Ammoniaco (de quibus suprà) hîc quoq; vnicè præstat.

Ad *mitiganda symptomata*, quæ plerumque fiunt à flatibus distendentibus præcordia, & in cerebro spiritus animales lancinantibus, faciunt corroborantia nobiles illas partes, si diutius, quam par est, & ipsæ obstructiones durant, suntq; magisterium & sal Corallorũ & perlarum, lapis bezoar, tinctura Corallorũ, Elixir proprietatis (NB. singulare hoc) It. oleum croci. Hæc nimirum singula cor & cerebrum roborant; Cerebro inprimis tinctura Lunæ in hoc casu vtilissima est; de quo supra de affectibus capitis.

In *Confirmata Melancholia hypochondriaca*, si leuiora ista minus locum habere possunt, præmittenda tamen sunt, nec vomitus formidandus.

Experientia deprehensum est, aperientia ista quãdoq; profuisse, & acerbatũ malum sustulisse: Recidiuã tamẽ per intervalla redeũtem & grauiter affligentem radicem ex toto non auerruncãt.

Eadem ratio est in Acidularum vsu quotannis instituendo, aliqualem viscerum apertionem causantium, sed morbum ipsum non penitus tollentium. Operæ pretium itaq; est, vt in subsidium Melancholiæ Hypochondriacæ confirmatæ curandæ talia accersantur remedia, quæ funditùs radicẽ morbi euellãt: Sic 1. ♃ aquã philosophicam, seu sp. Vini tartarisatum in conuenienti liquore à minima dosi ad maximam vsq; (à gutt. 1.2.3.4. iusta dosi, 8. ad 12. ascendendo, quotidie gutt. j. interdum pro ratione circumstantiarum in eadem dosi persistendum) quotidie exhibitus, præmissis

tamen illis leniotibus & parum proficientibus, funditus curat.

2. Idem præstat Extractum pilularum Ammoniacar. de quo supra; cuius si detur quotidie ℈j vel etiam (interdum per dies gr. j. augeri potest ad ʒi) si opus est, per dies 12. vel 14. 2. horis ante cœnam, sumpto post horam iusculo, operatio admodum felix subsequitur.

NB. Sæpe vsu venire solet, vt ab exhibitione horum, præsertim solutis obstructionibus internis viscerum aluus ita proritetur, vt quasi dysenteria subsequi videatur. Tunc prouidendum erit corroborantibus istis supra enumeratis; præsertim Tinctura Corallorum & Elixire proprietatis. Interim respiciendum quoque fuerit in hoc casu ad legitimè directam diætam, sine qua nulla pene potest esse felix curatio.

Venæ sectiones in morbi statu præsertim saluatellæ magnum adiumentum præstant.

ATROPHIA.

Atrophiã euacuationes acres & solutiones non tollunt, sed exasperant quasi, tantùm si colluuies interiora viscera grauat, præsertim ventriculum, vomitus lenes sunt imperandi, præsertim ab aqua benedicta. Eius nimirum peculiaris vis hæc est, vt non tantùm saburram eliminet sed etiam ventriculum ad concoquendum instiget. Vnde post aquæ Benedictæ vsum semper videmus appetitũ corroborari, augerique, licet aliquandiu ille sepultus, parùm aut omninò nihil effecerit.

Hoc itaq; auxilium moderate institutũ in principio huius curationis multùm prodest:

Deinde humectantia imperanda sunt, quæ tamen

men ita imperari possunt, vt simul obstructiones viscerum expediantur. Tartarus ergo vitriolatus cũ decocto passularum & syrupis humectãtibus, quales sunt syrupus violarum, tussilaginis, betonicæ sumptus, illas soluit.

Externa in hoc casu laudabilia sunt in pueris.

1. Balneum ex decocto capitis & pedum veruecis in aqua fluente tamdiu ebulliendo præparatũ, vt consumptis omnibus carnibus ossicula tantùm possint eximi.

2. Decoct. cortic. salicis rubri in aqua fluminis. Hæc balnea præsertim in pueris maximè atrophiæ subiectis eam soluunt laudabiliter, si septies, octies, nouies in iis lauentur, semel atque iterum de nouo præparatis.

A Balneis spina dorsi vel ol. oliu. aut vnguento aliquo Resumptiuo tota inungenda est.

In victu dentur humectantia, iuscula & brodia, rarò assa. Emulsio amygdalarum dulcium cum aqua tussilaginis & betonicæ. It. quãdoque cum semine papaueris albi & melonum maximè vtilis est.

In adultis Balneum aquæ dulcis, in quo cineres Corylorum, maluæ, bis maluæ, parietariæ, betæ: lactucæ, semen lini, ossicula item Veruecum contusa ebullierint, sæpius institutum, membrorum atrophiam pellit. Iisdem vtile est lac Caprillum. It. aqua destillata ex sanguine suillo, ex plantis refrigerantibus & humectantibus mirificè prodest. Aqua ista sic paratur: ℞ sanguinis suilli ℔ij, frica manibus vt omnes fibræ auferãtur, adde folior. betonicæ, tussilaginis, rosarũ rubrarũ, maluę an. Mj. fol. lactucæ M ß, sem. melonum ex cort. ℥j,

aquæ tussilaginis ℔ij, destilla per alemb. ex B. postea aromatisetur cum tabulis manus Christi perlatis ad singulas libras ℥iij, de hac aqua bibat sæpius. Sic lac humanum ex vberibus ipsis haustum mirificè prodest.

NB. Iis, qui ex sumpto philtro atrophia laborant, lac equarum auxilium est præstantissimum: semper tamen cum pauxillo sacchari exhibendum.

Consumtionem corporis desperatam, nihil scilicet proficientibus aliis remediis, hoc aliquando modo curaui. ℞ Mellis virginei q. placet, inunge ollam non vitreatam recẽtem intrinsecùs, postea olla plantetur in aceruum formicarum, ita vt orificium ollæ tegatur cribro mediocriter laxo, & sic formicæ currunt per cribrum & cadũt in mel in eodem hæsitantes, nec recurrentes, atque sic nihil palearum vel impuritatum aliarum intromittitur. Supra collectarum formicarum s. q. funde sp. Vini q. s. digere vase clauso in B. per vnum atque alterum diem, dein destilla per B. primò lentè, donec nimirum sp. Vini prodeat, quo ablato, reliquum ebulliente B. destilla & reserua. Huius aquæ Cochl. j. in qualibet septimana ter vel quater ieiuno ventriculo cum pane tosto exhibitum, atrophiam corporis mirabiliter tollit. Interim vel totum corpus vel tantùm partes distantes aliquoties eodẽ liquore inungẽdæ sunt (manus, brachia, pedes.) Quòd si nec sic curatio celerior succedat, tandẽ procede sequente modo: (hæc cura magnetica etiam in febribus valet.) vide infra de aridura. ℞ Ouum recens coque in Vrina consumpti (hominis) in ollula noua, vt

Aqua cõtra consumptionem corporis.

na, vt vrina ouũ plane contegat, ebulliendo, donec ouum induteſcat. Quòd vbi factum fuerit, remoue ollulam ab igne, & ouum coctũ hinc inde foraminibus perfora ligneolo acuto, vt foramina pertingant ad vitellum, poſtea idem ouũ perforatum in eadem vrina reliqua coque ſemper vertẽdo ouum, donec vrina plane conſumpta fuerit: poſtremò ouum ſic paratum ſepeli in aceruo formicarum. Quando itaque ouum à formicis conſumptũ & exeſum fuerit, mirabili συμπαθείᾳ cõſumptio corpois deſinit, & nutricatio ſubſequitur priſtina & elegans. Interim verò ſuperioris liquoris vſus non eſt negligendus.

Cura magnetica conſumptionis.

In *Atrophia puerorum* à Dracunculis (ſeu vermiculis in cute, iuxta partes carnoſas & muſculoſas à vitiato nutrimẽto progenitis) ſi quæ comedũt, nihil tamẽ apponitur, hæc cura eſt approbata. ♃ radicis bryoniæ ℥j vel ij, coque in lixiuio è cineribus quernis parato in pulticulam, qua pueris dracunculis laborantibus (imperata ante media mane) in loco calido (balneo) illine totum corpus & relinque aliquandiu, ſic vermiculi per poros exerunt capita nigricantia. Itaque vniuerſa cutis ſtatim radenda eſt nouaculis. Amputantur hac ratione capita vermiculis conſumptoribus (*Miteſſer*) & cauſa vitiatæ nutritionis aufertur. Hæc verò operatio ſemel atque iterum repetenda deinceps fuerit, donec nempe certum extiterit, vermiculos omnes eſſe ſublatos. Exinde pueruli balneentur aliquoties in inſeſſibus illis, de quibus ſupra dictum eſt, vel ex capitibus & pedibus veruecinis, vel ex corticibus ſalicum rubeis præparatis.

Dracunculi Miteſſer.

CACHEXIA.

Cachexia quælibet à quibuslibet nempe caussis procreata, requirit resoluentia & corroborantia.

Resoluentia sunt omnia aperientia internorum viscerum. Sic nimirum omnis OEconomia totius corporis deprauata corrigitur.

Aperientia sunt tartarus vitriolatus, cremor tartari, Vinum Martis, Acidulæ tùm naturales tùm artificiales: quę tamen omnia administranda sunt post præmissos vomitus, si illi commodè fieri, & patientes ferre possunt.

Purgantia post illa vniuersalia habent locum quælibet, modò obseruētur obseruanda. Panchymagogon Crollij. It. specificū purgans Paracelsi & Mercurius dulcis hîc præcipuè laudātur, Extractū Esulæ & ellebori nigri in pituitosa & Melancholia Hypochondriaca multùm prosunt.

Confortantia desumuntur ex communioribus quibuslibet hinc inde, præstat spir. vitrioli in cōserua rosarum, acetosæ, florū borraginis, buglossæ, violarum sumptus, Magisterium Corallorum, item & perlarum, cæteræque aquæ Analepticæ vsitatæ.

Omnis porrò Cachexiæ felicissimum auxiliū est puluis Cachecticus supra descriptus. Itaquę is solus præmissis saltem vel vomitoriis; vel præcedēte cura aliquando purgātibus sufficit: quantumuis nimirum pulueris Cachectici vsus aluū moueat sæpius, nihilominus conueniētibus purgantibus interdum res expedienda, vt scilicet in corpore collectæ fæces, & ab vsu pulueris Cachectici quadantenus separatæ penitus excernantur.

In Vir-

In Virginibus plerumque defectus mẽsium ad Cachexiæ causas accedit, vnde fit illa deterior. Solet quidem in vetulis puluis Cachecticus etiam venulas vteri aperire, sed obstructio interdum tã pertinax, vt à solo illo aperiri nequeat. Dextrè itaque obseruato tempore vsitato fluxus mensium, quod est iuxta illum vulgatum versiculum:

Luna vetus vetulas, iuuenes noua Luna repurgat:

præsertim vbi in cursu adhibitæ curæ dolores circa lumbos & vterum animaduersi fuerint.

Vt igitur felicius procedatur, menses mouentia simul danda sunt, de quibus infra de suppressione mensium. Talia sunt aqua allij destillata & oleum Sabinæ. It. aqua asari, raphani, artemisiæ rubeæ.

NB. Si ad puluerem Cachecticum addideris æqualem quantitatem Chalybis, præparati stercoris anserum iuniorum, & dederis priori quantitate, præsertim, circa instans mensium tempus & pallori Virginum & obstructioni mensium melius medeberis.

Pertinacissimas obstructiones mensium aperit lixiuiũ è scoriis seu recrementis reguli Antimonij, ebulliendo tantùm cum aqua communi præparatum, & super ferrum vel silices candentes fusũ, vt vapor per sellam perforatam ad naturalia contingat. Vide infra de suppressione mẽsium. Mercurialis in aqua cocta & pudendis applicata ciet menses.

His omnibus postea dextrè subiici potest vel addi sectio saphenæ definito tempore fluẽtium mẽsium instituta. Antim. Diaphor. fixum ad expellẽdos menses etiam efficax est, si eius dosis vsitata

quotidie cum guttis aliquot Essentiæ myrrhæ in aqua artemisiæ rubræ exhibeatur.

Hæc autem omnia moderanda sunt ad præscriptum ipsius naturæ & Canones artis.

HYDROPS.

Hydrops confirmatus difficulter curatur; incipiens facilè.

Nobiliora tamen medicamenta, vtendique ratio expedita, prætereaque subiectorum dispositio æquabiliter affecta, quandoque etiam hydropem confirmatissimum tollere visa sunt.

In singulis hydropis speciebus semper ab aperientibus emundificantibus per aluum, nũquam à Diureticis cura incipienda: Secus nimirum colluuies ventris tota ad renes confertim quasi coacta summam difficultatem parit.

Purgantia vniuersalia sunt.

1. Mercurius vitæ seu flores butyri Antimon. dosi sua ab initio à gr. iiij, in Extracto Ellebori vel Colocynthidis, postea si vires ferant auctiori vsq; ad 10. & 12. per aliquot dies continuatus; præsertim in hydrope cõfirmato, stante tamen adhuc virtute vẽtriculi maxime prodest. In hoc casu nullos generat vomitus, sed tantũ per inferiora purgat.

Nota: In senioribus hæc purgatio Mercurius vitæ producit procidentiam ani, quæ postea rarò seu potius difficulter sanatur & curatur.

2. Flores Antimonij albi in oleo destillato (vt dictum est ad Crollium) & postea illo oleo in aqua frigida repercusso, & in pilulas, puluere dulcificato bene, redacto etiam per inferiora aquam intercutem expellit, si sæpius exhibeatur.

3. Extractum compositum Crollij ad specificum Hydropis.

4. Extra-

4. Extractum Elaterij cum ſp. V. factum. Doſ. à gr. j. ad iij, ad ſummum.

Poſt purgantia vniuerſalia deueniendum eſt ad leniter aperientia & viſcera interiora corroborãtia, ita tamen vt ſemper diuretica admiſceantur, partim in cibo & potu, partim etiam cum medicamentis ipſis leniter aperientibus.

Principes hîc partes tenet puluis Cachecticus ſupra ʒj, vel ℈iiij. in decocto centaurij minoris maceratus per noctem, & poſtea colatura in 2, æquales partes diſtributa, & duabus auroris ſeſe ſubſequentibus inuicem exhibita, idem quod Eſſentia Alhandal efficit.

In Aſcite laudatur etiam Extractum Eſulæ. It. diaturbith cum Rhabarbaro. It. gummi guttæ, ſine omni mora enim materia in abdomine contẽta euacuanda, præmiſſis tamen aperientibus & ſimul humorem crudum hepati impactũ præparantibus.

TYMPANITIS.

In Tympanitide ſimplici purgationes rarò proficiunt, (exaſperatur nimirùm malum) in compoſita verò præſertim cum aſcite ſæpe purgantia præſertim Mercurialia & aquam & flatus excuſſerunt.

Eſt autem ſpecificum in Tympanitide ſimplici liquor ex floribus tapſi barbati (thapſi arcanum etiam valet, ſed liquor hîc præſtat eo modo paratus, quo ſupra de ophthalmia liquor ex florib. Cichorij ad affectus Oculorum paratus eſt) cuius ℈j aliquoties & quotidie ſumptus in decocto ſeminis & radicis fœniculi ventoſitates expellit. *Liquor florum Thapſi barbati.*

Felicius id exequemur, si simul fiat fomentatio ventris hoc modo:

℞ Vrinæ pueri mundi ℔iiij,
lapidis prunellæ ℥iij,

bulliant inuicem ad ignem lentum vsque ad casum tertiæ partis vrinæ. Hac vrina calida fomentetur in petiis, facta insuper forti frictione cum manu (hoc modo restitui viduam Marpurgi ab omnibus Medicis relictam) post bene absolutam curam, expulsis scilicet aquis & tumoribus tùm ventris ipsius tùm reliquarum partium planè cōsumptis, Colophonem imponant exsiccantia, qualia sunt:

1. Essentia Croci Martis à Crollio in fine specifici Hydropis descripta in conserua rosarum antiqua, vel etiam in Rob. Ebulino aliquoties exhibita.

Diacubebæ Paracelsi.

2. Diacubebæ Paracelsi, quod sic fit:

℞ Cubebarum h.e. granorum myrtillorum exsiccatorum.
sem. ocymi,
Caryophillor. ℥ijß,
santalor. omnium, spodij,
sem. 4. frigid. maiorum excorticatorum an. ʒj.
succini albi ℈ij,
sem. Endiuiæ, portulacæ, lactucæ an. ʒß.

puluerisata omnia subtilissimè & cū sacch. ℥iiij, in aqua Cichorij soluti F. Electuarium, cui adjiciatur syr. granator. ℥jß. Hæc mixtura ʒij, vsque ad ℥ß, sæpius exhibeatur.

3. Spiritus Guaiaci cum Rob. Ebulino sumptus ad sudores eliciendos, feliciter exsiccat.

In Tympanitide arcanum cumini & carui philoso-

losophicè præparatum post primas purgationes leniores, ne malum exasperetur, eius aliquot guttulæ cum sudoriferis & aliis specificis exhibetur.

Tres sunt Hydropis species.

Ascites,
Tympanites &
Anasarca.

quarum periculosissima est Tympanites: secundum locum obtinet Ascites: Anasarca cæteris curatu facilior. Commendatur hîc lixiuium ex cineribus vitium, ex cineribus de extremitatibus frondium iuniperi cum vino albo factum, cui tamen aromata & saccharum melioris saporis cōciliandi gratia imponere licet. Hoc lixiuio non pauci mirè ab hydrope liberati.

Martis quoque hæc præparatio conueniens est, dissolue limaturæ ferri ℥j, in Aqua fort. ℥viij, paulatim & successiuè affundendo, digere per noctē, deinde aquam fortem per alembicum ex arena abstrahe, habebis ℥jß, croci rubicundissimi, super quem in igne leniter priùs exsiccatum fūde spiritum vini vulgarem, & apposito alembico cœco digere in arena, & spiritus vini rubescet, quem à fæcibus decantatum destilla in Balneo ad oleositatem. Est pervtile in Hydrope exsiccando, & visceribus corroborandis, præmissis enim vniuersalibus ex medendi methodo si postea eius guttæ 9. vel 10. hydropico manè & vesperi in simplici granorum Iuniperi decocto propinentur, facilè morbum tollit & expellit. *Martis præparatio antihydropica.*

ASCITES.

In Ascite, quæ omniū communissima, sine omni mora materia in abdomine contenta euacuā-

da, præmissis tamen aperientibus & simul humorem crudum hepati impactum præparantibus.

Fiat igitur statim decoctum, quod,

℞ *rad. Ellebori nigri præparat.*
mechoacannæ an. ʒj ß,
galangæ ʒj,
fol. sen. Alex. mund. ℥j,
sem. anisi,
fœniculi an. ʒ ß,
Carthami ℥ ß.

Infunde in s. q. decocti aperitiui per noctẽ mane coque ad ℥viij, addendo sub finem cocturæ Rhabarbari ʒj ß, sacchari ℥ij, Colentur. Fiat Apozema non clarificatum pro 3. aut 4. dosibus, addendo ad vltimam dosin specierum diaturbith cum Rhabarbaro ℈ ß aut ℈j. Post tres doses Apozematis, exhibeatur dosis Merc. laxatiui aut præcipitati cum sole, cum extracto Colocynthidos & scammonij, aut exhibeatur ℈j ad ʒj, extracti Esulæ toties à Rulando ad hunc morbum decantati; præparationem vide in notis ad Crollium.

Huc refferri etiam potest spir. vitæ aureus Rulandi, qui fit cum spir. V. Maluatico ex trochiscis alhandal extracta tinctura, quæ pro quantitate Trochiscorum & spir. Vini propinatur. Hinc exhibeatur per tres dies continuos diureticum sequens:

℞ *rad. Ebuli* ℥ ß,
fœniculi,
polypodij,
petroselini an. ʒij ß,
rad. irid. Mj,
Ellebori præparat.

mechoa-

mechoacannæ an. ℈ij,
fol. sennæ ʒj.
Cort. interiorum sambuci ℥jß,
flor. sambuci,
genistæ an. p. iiij,
flor. lauendulæ p. ij,
sem. fœniculi,
dauci an. ʒjß,
Zinziberis,
galangæ an. ℈jß.

Infunde in s.q. aquæ gratiolæ & florum sambuci per noctem, mane leuiter coque ad ℥viij. vel circiter exprimantur, Colaturæ adde

syr. Eupatorij,
bysantini an. ℥ij,
aq. Cinnamomi ℥ß.

adde semper, si aluus non respõdeat Extracti Trochiscorum Alhandal aut sp. Vitæ aurei quot visũ fuerit: aut addatur succi radicis iridis nostratis, nasturtij & corticis viridis sambuci ℥ß ad ℥iiij, Apozematis dicti: imò si succi dicti ad ℥ij, vel ℥ijß, propinentur cum aqua communi tantùm, potẽter aquam educunt.

Debet etiam interdum, ne scilicet semper purgetur æger & vires labescant, exhiberi Cremor Tartari aut magisterium eiusdem, aut syrupus de Eupatorio, corticibus Citri & oxymel scilliticum cum aqua melissæ, fœniculi, agrimoniæ, apij, Cinamomi dilutus. It. Tabellæ sequentes.

℞ *pulueris dialaccæ,*
diacurcumæ an. ℈ij.
sacch. soluti in aq. halicacabi ℥jß,
tinct. Martis (supra in hæmorrhag. traditæ) ℈ij,

ol.nuc.moschatæ destillatæ, g iij.

F.l.a. Rotulæ de quibus sumat ℈ij,3.hor. ante & post potum. It. vtatur Electuario sequente, quod

℞ *rob. sambuci* ℥iij,
mithridatij ℥ß,
spec. diarrhodon Abbatis,
solut. perlarum,
ocul. cancror. præparat. an. ℈j.
syr. de Eupatorio q. s.
sp. Vitrioli ℈ß.

F. Elect. de quo manè & vesperi 3. horis ante cibum sumat ad quantitatem auellanæ.

Potest quoque venter foueri decocto, quod fit ex *herba menthæ,*
origani an. M iij,
flor. sambuci,
meliloti an. p. iij,
sem. carui ℥jß,
bacc. lauri ℥iij.

stercoris Capræ ad pondus omnium, coq. in lixiuio & ex aq. simplici cum decocto aut herbis ipsis calidis foueātur partes túmidæ, post fomentum applicetur Emplastrum de baccis lauri.

Hinc accedatur ad ea, quæ proprietate occulta ad quemlibet hydropem faciunt.

1. Est aqua Lumbricorum terrestrium rubrorũ, cuius descriptionem vide in notis meis Crollij.

2. Aqua sequens:

℞ *Vitrioli & Tartari an.* ℔j,
rad. vincetoxi ℔ß,
spir. V. pintam vnam,

stent in infusione per 3. dies, postea destillentur in arena per alembicum, aquæ destill. adde gutt. ali-

quot

quot ſp. Vitrioli ad gratam aciditatem, detur ſingulis diebus tribus vicibus in decocto Vincetoxici cochl. j. Vrinam properanter mouet, intemperiem corrigit & obſtruct. tollit.

3. Puluis bufonum, vide notas ad Crollium.

4. Stercus anſerinum, vide ibidem.

Pro potu vtatur ſequente Iulepo.

℞ aquæ petroſelini,
halicacabi an. ℥v,
aq. flor. ſambuci ℥iij,
ſpir. Vitrioli ℈ß,
aut lap. prunell. ʒß,
ſyr. de 5. rad. ℥ijß.

M. aut vtatur vino abſinthiaco chalybeato, &c.

Tandem tumore ſublato ad ea veniendum, quę reliquias diſcutere, & partem affectam roborare valent, qualia ſunt aqua Theriacalis, decoctum ligni Guaiaci, Sarſæparillæ, Chinæ, balnea Sulphurea & aluminoſa. Aut

℞ rob. ſambuci ℥ij,
Sal. Card. bened. ℈j,
mithridatij ʒj,
ſyr. de Card. bened. q. ſ.

ad conſiſtentiam Electuarij quod aſſumat 2. vicibus & in lecto aut ſtupha duobus matutinis ſudet, aut

℞ rad. ſarſæparillæ,
raſuræ Guaiaci an. ℥ß,
ſaſſafras ʒij,
infunde in ſ. q.
aq. communis per hor. 24.
poſtea coque ad ℥vj.
colaturæ adde ſyr. de Card. benedicto,

de scabiosa an.℥vj,
Sal. Card. benedict. ℈j,
aq. Cinnam. ℥ij.

M. pro 2. dosibus ante introitum laconici, aut detur dosis bezoardici mineralis, aut antimonij fixi diaphoretici cum gr. ij, lapidis bezoardici.

Hepar roboratur Electuario de scoriis ferri, Electuario diambræ ad eius ℥ij, adde conseruæ rosarum rubrarum antiquæ ℥jß, Croci Martis ʒj.

Quòd si tumor pedum, vt plerumque fit, simul adsit, tunc fiat lixiuium ex Cineribus quercus, & in lixiuio dicto superius pro fomentatione herbæ adjiciantur, & coquatur vsque ad consumptionē mediæ partis. In lixiuio intingātur lintea cruda, quæ exprimantur & ita calidè applicentur cruribus.

Aut si tumor adhuc aliquis ventris & tibiarum adsit, tunc panis niger in vino & modico aceto coquatur ad consistentiam pultis seu Cataplasmatis, & extendatur super pannum lineum, atque superimponatur ventri toti, relinquaturque per 24. horas.

Postquam detumuit, ponatur versus genua sēper descendendo vsque ad pedes.

Quòd si nec his tumor cedat, aut tanta adsit copia, vt resolui non possit, conuenientissimum est tibiis applicare cauteria potentialia, 4. digitis supra malleolum aut 4. digitis infra genua: quo solo remedio qui ab aliis incurabiles censebantur, tumores crurum & ventris sanari vidimus.

Alij applicant folia Bardanæ dictis partibus tumidis, sæpius mutant, & sic aquam contrahi & consumi dicunt.

Sitis

Sitis si adsit magna, vt tolerare nullo modo eam possit, tunc & sp. Sal in vino granatorum exhiberi potest, vel Sal absinthij à gr. iij ad viij, cuius exhibitionem si continuaueris aliquandiu, amplius non sitiet.

ANASARCA.

In Anasarca, quia semper adiunctus est humor pituitosus, viscosus & crudus ad euacuationem ineptus, ante euacuantia medicamenta præmissis tamen lenientibus, præparantia adhibenda sunt, alterantia & concoquentia, qualia sunt, in primis syrupus de Eupatorio, de absinthio, oxymel compositũ, dissolue in aqua agrimoniæ & absinthij.

Præparato humore euacuatio supra dictis instituẽda, interposita tamen prępatatione & coctione humorum, vt & confortatione viscerum, in primis hepatis & ventriculi: in primis vomitum excitare licet Sale præparato, aut aqua benedicta, vt ventriculus à crudis humoribus liberetur, hinc ad ea, quæ vrinam & sudores mouent, accedendum, vbi maximè commendatur aqua Iacobi VVeckeri tantopere in Hydrope celebrata.

Aqua Antihydropica VVeckeri.

℞ liquoris Tartari destillati,
aquæ gentianæ (cum aq. simplici per vesic. factæ) theriacalis an. ℥j,
sp. Vitrioli,
ol. Sulphuris an. gr. x.

Capiat æger à ʒij ad ℥ß, cum acet. ante ingressum Laconici.

Maximum quoque arcanum in hoc morbo est gratiola, quæ semper in copia tùm purgantibus, tùm aliis medicamentis admiscenda: potest etiam ex ea fieri Extractum vel Sal, ex quibus com-

ponuntur pilulæ hydropicæ.

℞ *Extr. gratiolæ,*
mechoacannæ an. ℈j,
Sal. gratiol. gr. vj.

F. pilulæ, purgant per aluum & Vrinam, si non satis purgant, adde Extractum trochiscorum alhandal cum spir. V. Maluatici factum, quandiu visum fuerit.

Possunt etiam hîc nonnunquam adhiberi scarificationes in pedibus, femoribus & natibus.

Tympanitidi, quæ semper serosam materiam habet adiunctam cum flatibus, eadem omnia, quæ in Ascite præscripsimus, quoque proderunt, nisi quod Carminatiua, cuminum, anethum, caruum, fœniculum, daucus, assumantur.

Clysteres in hoc affectu ab initio injiciantur ex decocto carminatiuo cum ol. anethi & rutæ.

Ventriculus frigidus, qui semper adest, calidis appropriatis alterandus, vt spec. diacumini, dialaccę, diarrhodon Abbatis, diacurcumę in tabellis cum oleo Caryophyllorum, anisi, aut cum cõserua menthæ, pulegij & theriaca ana: prosunt etiã syrupus de Canella, oleum Caryophyllorum, mastichis, destillatum, sp. absinthij, cumini & carui, illorum gut. aliquot cum sudoriferis propinẽtur.

Hepar verò calidum refrigerandum extrinsecus appositis succo Endiuiæ, Cichorij cum pauco aceti, & vnguenti rosati assumtis intrinsecus nonnunquam appropriatis refrigerantibus.

Ventriculus externè muniendus oleo nardino, mastichino, Emplastro aliquo aut sacculo: maximè vt in reliquis hîc prodest Cremor tartari, tinctura tartari, ol. Sulph. & sp. vitrioli.

Cucur-

Cucurbitæ magnæ cum multa flamma applicentur vmbilico, incantamenti instar, flatus discutiunt teste Galeno.

In reliquis progrediendum vt in Ascite.

Gummi de Peru.

Commendatur quoque pro insigni Hydragogo gummi guttæ à gr.iij ad viij, vel etiam ℈ß exhibitum, cum aliis commodè exhibetur, vt cum Crem. tartari stimuli loco reliquis purgantibus, addito correctiuo, corrigitur speciebus diambræ & oleo macis (exhibetur etiã in podagra, Cachexia & aliis morbis serosis.) Vtilis est etiam succus Elaterij stimuli loco exhibitus in pilulis appropriatis: prodest quoque gelapium, vt

℞ *Gummi guttæ* gr. *viij*,
pulueris rad. gelapij ℈*i*ß,
spec. diambræ gr. jv,

cum ol. Cinam. F. pilulæ.

Poterit etiam purgari cum Turbith solo, aut fieri Apozema, quod

℞ *Fol. sennæ* ℥*ij*,
turbith ℥ß,
hermodactylorum ʒ*ij*,
Cinamomi,
Zinzib. an. ℈j.

infunde & coque vt dictum in præcedentibus, F. Apozema.

Si Vapores ex humoribus resolutis diaphragma petant, & fiat angustia pectoris, injici potest Clyster.

℞ *Florum Chamomillæ*,
Soldanellæ,
Centaurij m. an. M j,
sem. Carthami,

bacc. lauri an.℥ß,
F. decoctum, cuius ♃ ℔j.
mell.rosati, ol. Chamomillæ an.℥iij.

F. Clyster miscendo.

Diæta in Hydrope: panis fiat ex optima farina, quæ misceatur cum radice Rusci, itidem in farinam redacta. It. semine fœniculi, anisi, carui.

Vinum sit vel Card. benedicti vel absinthij cum Rusco Chalybeatum. Aq. fl. sambuci, spiritus sambuci.

NB. Potus aquatum dulcium nocent Hydropicis, Sulphurea v. & nitrosa & Terebinthinata prosunt.

Balnea quoque plurimùm conueniunt, quibus incocta fuerint absinthium, flores Ebuli, Sambuci, agrimoniæ, Chamomillæ. It. parum nitri. Vide obseruat. 25. Bartholomei Caprolij.

RENVM VITIA.

INFLAMMATIO RENVM.

Inflammationem Renum cautè oportet tractari. Nisi nimirum omnia prudenter fiant, sępe grauissimi morbi subsequntur. Itaque nec purgantia acria, nec digestiua intempestiua proficiunt.

Paracelsus inflammationes renum vocat febres renum, quæ semper concomitari solent.

Cura consistit tùm in externis, tùm in internis medicamentis.

Internis: qualia sunt, quæ proprietate quadam humiditatis cõnatæ inflammationes tales extinguũt; lapis prunellæ citissimè expedit hoc negotium, modo aluus sit libera, alioquin leni Extracto Mechoacannæ aut infuso Rhabarbari expediẽda. Solemus interdum in hoc casu decoctum pruno-

prunorum dulcium cum aqua tartari (in qua tartarus purissimus decoctus est; Clysteres etiam hîc non incommodi) feliciter exhibere.

Aluo itaque expedita lapis prunellæ in aqua simplici solutus tantùm, & saccharo edulcoratus inflammationem aufert. Venus noxia est.

Extrinsecus valent vnguenta ex rosis. It. liquor ex semine papaueris, hyoscyami, solani vel similibus. Camphora quoque in oleo amygdalarum amararum soluta & loco dolenti illita valde inflammationi resistit. Externè etiam valet vnguentum rosarum Mesues cum oleo amygdalarum amararum & scorpionū temperatum. Venus omnino fugienda.

Secretum in inflammationibus Renum est Succus Astacorum seu Cancrorum fluuiatilium crudus, ex contusis nimirum expressus, & cum alio iusculo vel decocto prunorū exhibitus semel vel bis cochl. j. (non tamen neglectis externis.)

OBSTRVCTIO RENVM.

Deoppillatiuum Renum certius & euidentius nullum est, quam quod ex vitriolo & tartaro cōficitur. Tartarus itaque vitriolatus, specificum item purgans Paracelsi hîc omnem absoluunt paginam, præsertim si sit obstructio recens, nec ab impactis grandioribus calculis facta (alia est cura obstructionis Embryonatæ seu incipiētis, alia confirmatæ.) Hæc nimirum curam aliam requirit, de qua in Nephritide propriè sic dicta.

Crystallus tartari illis æquiualet; nam obstructiones & tartarum ipsum soluit expellitque.

Quandoquidem autem obstructiones venarum omnes fiunt à tartaro, siue illæ recentes siue

confirmatæ fuerint: præstat specificum in mediũ adducere, cuius vi & proprietate insita tartarus in omnibus partibus corporis humani genitus mirabiliter expellitur, adeóque omnes obstructiones maximopere expelluntur, cùm videatur inprimis eius virtus in Renum hac affectione accommodata esse.

Vnicè valet ad obstructionem antiquam etiam à calculo grandi ortam; quem insẽsibiliter & pene sine omni dolore in mucilaginẽ quotidie cũ vrina excernendam soluit & paulatim absumit.

Paracelsus vocat præparationem ludi humani, quam passim commendat, nuspiam tamen eius præparationem genuinam reliquit. Illa est talis:

Ludi Paracelsi præparatio.

℞ Ludum seu calculum ex corpore humano exsectum, vel etiam aliis modis deturbatum, hunc puluerisatum leniter primum calcina igne rotæ, postea flamma reuerberij per gradus eò adige, vt videatur planè in Salem abiisse.

Notetur secreta calcinatio alia (hæc nulli hactenus à me communicata.) ℞ pulueris Ludi part. j. pulueris Carbonum præsertim faginorũ part. ij. misce inuicem: postea in tigillo tantùm supernè tegula seu operculo tecto vre in furno figulino 24. horis & spiritus Carbonũ duritiem lapidis omnino beneficio ignis emollit, ipsi verò carbones non absumuntur. Hinc misturæ affunde aquam feruentem, vel coq; in aqua feruente, & puluis ludi soluitur in aquam citrinam, qui color est à fœtido Sulphure ipsius ludi. Si quid residuum fuerit ab hac solutione, denuò exsiccetur, & adiecto puluere carbonũ recẽti vicissim calcinetur, vt antea. Solutiones omnes euaporando redige in Salem,

lem, ſecundo coniunge omnia cum puluere carbonũ & viciſſim calcina. Idem ſolue in communi aqua ebulliendo, vt ſincerior pars poſt euaporationẽ repetitam tranſeat in Sal. candidũ, ſæpius in cryſtallos abeuntẽ, ſi in loco humido frigido, aliquandiu repoſitus fuerit. Hũc elegantem Salẽ coniunge cum ſpir. Vini optimo & ex retorta per multa Cohobia tãdiu deſtillando vrge, donec penitus cum ſp. Vini trãſierit: poſtea ſp. Vini in leni B. aufer, & relinquitur oleum ludi humani, cuius gutt. iij, vj. x. ad xij. exhibitæ in liquore cõuenienti aliquoties, ſingulis diebus tantùm ſemel, obſtructiones tartareas totius corporis (in cerebro, lingua) nominatim verò Renũ feliciter ſoluit, & tartarum expellit, valet etiam in tartaro confirmato.

Adiuuat obſtructionem Renum ſoluendam externa inunctio ab vnguentis communioribus. It. valent Emplaſtra, inſeſſus, Cataplaſmata & ſimilia.

Memorabile eſt in hoc caſu oleum Terebinthinæ cum oniſcis viuis mixtum, & loco dolenti illitum, It. *Terpentin auff blavven Papier* loco Renum impoſita, *biſzer dürre vvird*, bonum.

Simile fit ex Oculis cancrorum eadem virtute, (licèt paulò inferiore) pollens.

Atque hoc modo omnes lapides per Alemb. in olea ſua redigi, & in vſus medicos conuerti poſſunt.

Hoc ſpecificum (ex ludo) vnicè valet ad obſtructionem antiquam, & à calculo grandi cauſatam, quem inſenſibiliter & pene ſine omni dolore in mucilaginem quotidie cum vrina excernendam ſoluit, & paulatim abſumit. Huc refer ſalem

contra calculum apud Crollium.

Paracelſus ex calloſis iſtis glomis in cynoſbate naſcentibus (roſa canina) quos ille vocat ſimile (h.e. expulſio calculi mei) ad calculum expellendum, arcanum præparat, cuius tamen compoſitio nuſpiam extat. Ego ſic paraui: Ex copioſa quantitate ipſorum menſe Maio & Iunio collectorū & inciſorum, remotis vermiculis aut aliis inſectis in interioribus alias cauitatib. reperibilibus per fermentationem cum aqua & fermento communi ipſis putrefactis elicui ſpiritū & aquā per veſicam. Ex capite mortuo in cineres conuerſo extrahi Sal, quod purificatum cum ſpiritu coniunxi, & aliquādiu digerendo maceraui, tandem cum argilla miſcui, & igne nudo ſuper eiuſdem glomos in receptaculum maius ſpiritum vna cum ſale deſtillando prolicui, vt nempe totum Sal ſimul tranſiret: illa quæ in Recipiente erant, expreſſi & expreſſum per retortam igne arenæ in fine non vſquequaque forti, ne Empyreuma redoleret; deſtillaui in modum arcani, ſimili ratione ex vegetabilibus eliciendi. Eius gr. iij. vſque ad xij, in conuenientibus liquoribus exhibitæ, & ſæpius datæ, calculum inſenſibiliter expellunt. Aliàs ſi puluis iſtorum globulorum tantū maceretur in vino & illud exhibeatur (in forma infuſi per colaturam) per aliquod tempus, idē facere experientia docuit, ſed remiſſius.

Spiritus glomorū Cynoſbati.

In obſtrūctione Renum à Calculo totali vel etiam, vbi vreteres (vt in Iſchuria & Nephritide) & veſica à calculis in eam regionem detruſis omninò fuerint obſtructi, vt ne gutta quidem vrinæ prolabi poſſit, præſentiſſimum eſt, ſi Vrina hirci

recen-

rec⸢e⸣ntiſſima ex viuente adhuc hirco ℥, (calide cochl. j.) cum veſica extracta potanda detur, & omentum cum inteſtinis ſtatim ventri, pubi, & peritonæo fuerit applicatum. Sic nimirum Calculus repente conſumitur ſine læſione vaſorum & patiens liberatur.

EXVLCERATIO RENVM.

Exulcerationem Renum recentem curari poſſe tùm Dogmatici, tùm Hermetici profitentur.
Inueteratam incurabilem eſſe conclamatum eſt apud illos; ab his verò eandem ſanari poſſe experientia docuit, ſic referente Garzia ab Horto.
Indi in exulcerationibus Renum & Veſicæ aloen plantam probè tuſam & cum lacte mixtam propinant, iis talia patientibus, non ſine magno ſucceſſu (aliquot dies continuè) & ægrorum cõmodo: illico nimirum curari Garzias affirmat.
Practici ſolent aliquoties pilulas aloeticas in hoc caſu exhibere non ſine patientis commodo (ex aloe cum puluere lumbricorum terreſtrium & chalybe, præparato) per aliquot ſeptimanas.
Nonnulli Terebinthinam claram Venetam ʒj pondere cum vitello oui j, diſſolutam & poſtea in brodio gallinarum diſcuſſam exhibent ſæpius.
In aliquot exemplis obſeruatione deprehendi, Mercurium dulcem hîc multùm poſſe, ſi primũ exhibeatur, (iuſta doſi aliquoties in ſeptimana, vt bis vel ter pro viribus ægrotantis) vt non tantùm impuritates totius corporis, ſed in primis Renum, eluantur.
Huic ſi ſuccedit ſpiritus Mercurij dulcis, nulla exulceratio refragatur.

Spiritus Mercurij dulcis.

Spiritus Mercurij Dulcis est talis:

℞ Mercur. sublim. Crystallini (non Mercur. dulcis) quantùm placet, tere in puluerem impalpabilem, superfunde in cucurbita non nimis alta opt. sp. Vini abstrahe per alembicũ ex cineribus, reaffũde destillatum liquorem, ac denuò destilla, perge per cohobia tandiu, donec tãdem destillatum spir. Vini oleum quodammodo albicans videatur per alembicum transire, quod alio excipulo collige. Super caput mortuum residuum in cucurbita funde alium spir. Vini recentem, procede simili ratione vt antea, donec nempe omnia in oleum seu spiritum albicantem prodierint. Hic spiritus Mercur. exulcerationibus Renum & vesicæ mirabiliter operatur, si eius guttæ ij vel iij, quotidie semel atque iterũ in aqua radicis nymphææ, Equiseti, plantaginis, exhibeantur.

Consolidationem tempestiuè absoluit conseruæ rosarum part. ij. (simplex sine admixtione sp. vitrioli propter exulcerationem, cum semine hyperici part. j. mixta, quantitate auellanæ & in fine curæ per aliquot dies vesperi exhibita. Hoc modo etiam inueteratissimæ exulcerationes tolluntur feliciter.

DOLOR NEPHRITICVS.

In doloribus Nephriticis sistendis par est, vt causam remoueamus; quòd si verò ea tam efficax & immanis fuerit, vt cessionem facere recuset, sæpius per obliquationem quandam viæ tentandæ sunt, & in ipso paroxysmo opera danda, vt dolor sedetur, & calculus in viis, vreteribus, in vesicam descendat.

Itaque & emollientia & resoluentia & dolo-

rem

rem mitigantia tam externa quàm interna maximo cum fructu accersenda sunt, ac interdum induciæ faciendæ, (per anodyna) ne cruciatus nimis diuturni periculum creent. Hæc igitur relinquuntur sagacitati ipsius Medici.

Cùm plerumque Calculus impactus tantos cruciatus progignere soleat, operæ pretium est, vt resoluentia calculum, si dolores non vrserint, prius sæpius adhibeantur, antequam nempe calculus loco suo motus & angustioribus meatibus intrusus eiusmodi dolores creet. Non nimirum omnino tutum est, talia resoluentia (emollientia semper præmittantur) propinare, nisi & certus fueris de vreterum mollificatione & amplitudine.

Quòd si tamen extremo morbo extremum remedium adsciscēdum fuerit, vtiq; superiora specifica locum hîc maximè habere possunt, præsertim illud, quod ab vrina hirci laudabile est.

Conuenientius in hoc affectu nihil est, quàm si Mercurius dulcis semel atq; iterum iusta dosi exhibeatur; quinimo Nephriticus dolor rarò infestare solet eos, qui pilulis istis Mercurialibus singulis mensibus vtuntur. Hac nimirum ratione ductus amplificantur & calculi deinceps sponte excernuntur.

Quòd si interim dum ista fiunt, specificum ludi humani vel lapidū Astacorum certa sua quantitate assumpta fuerint (quod nempe non tantùm calculum Renum & vesicæ, sed vniuersi corporis tartarum exterminat) minus deinceps Nephritici dolores extimescendi fuerint.

Externè vnguentum rosatum Mesues &c.

CALCVLVS RENVM.

In cura Calculi ab initio Clyster injiciendus leniens & flatus discutiens, ne scilicet flatus & excrementa in intestinis contenta renes comprimant & dolores augeant.

Flatus dico, quia calculosi plerumque generant flatuum copiam propter ventriculi imbecillitatem.

Fortes autem clysteres & diuretica, solaque solutiua ab initio deuitanda, quia humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt & dolorem augent.

Diuretica verò serosos humores ad renes dirigunt, vnde dolor quoque augetur.

Statim quoque regio renum inungatur oleo sequenti:

℞ *Ol. scorpionum part.* j.
Terebinthinæ part. ß,

Superposito Emplastro, quod

℞ *Cerati infrigidantis Galeni* ℥ijß,
vngu. rosati Camphorati ℥ij,
laudani opiati ʒjß.

extendatur super alutam, qua regio renum tegatur.

Intra corpus assumat olei Amygdalarum dulcium ℥ij, in iusculo aliquo cum essentiæ Croci g. vj. vel Croci ipsius ℈ß, vt viæ laxentur.

His peractis si patiens Plethoricus fuerit, vena secari potest, ne sanguinis multitudo ob dolorem & tensionem in partem dolentem ruat ac dolorem augeat.

Offerri etiam potest dosis laudani opiati, imò si dolor sit vehemés, ex eo fieri potest Emplastrum

renibus

renibus applicandum: detur etiam syrupus de mucilaginibus cum emulsione 4. sem. frig. maiorum: hinc exhibeatur Bolus ex Cassia recens extractus.

Et si dolor non remittat, fiat balneum in quo æger sedeat vsque ad brachia:

℞ *Rad. maluæ,*
altheæ an. ℥ij,
flor. Chamomillæ,
meliloti an. p. iiij,
restæ bouis p. vj.
sem. fœniculi ʒ viij,
lini ℥iiij,
bacc. Iuniperi ℳiiij.

Coque in s.q. aquæ pro balneo, in quo commoretur per horam j. vel 2. Post 2. horas si non remittat dolor, parum se moueat ambulando per cubiculum, & iterum ingrediatur balneum, in eo sedens assumat gr. vj. olei oculorum cancrorum (quod præparatur) sequenti modo:

℞ *Pulu. ocul. cancrorum ℥v,*
olei tartari per deliquium facti ℥vj.

mista digerantur in B. vel fimo equino per 15. dies, postea coagula materiam in phiola in arenam locatam, tandem puluerisa, puluerem cum sp. vini extrahe in formam olei spississimi abstrahendo inde sp. Vini redige: dosis à gr. iiij ad vj. in aqua petroselini vel ononidis cum syrupo de mucilaginibus ℥jß, aut si careas oleo isto:

℞ *Oculorum cancrorum præparatorum,*
trochiscor. de Alkekengi opt.
puluerisatorum ana ℈ß,

detur cum syrupo dicto: potest etiam Cataplas-

matis loco applicare regioni Renum Nasturtiũ in lacte coctum.

Hinc ad ea, quæ proprietate quadam Calculum pellũt, accedendum, quæ omnia dolore prius præsente in balneo afferenda, in quo æger, vt dictum, commoretur, præmissa tamen, si inducias patiatur dolor, purgatione leni, quæ fit apozemate aut syrupo aliquo.

℞ *Fol. senn. Alexandr. s.s.* ℥j,
fruct. alkekengi ʒß,
Rhabarbari electi,
trochisc. de agarico an. ʒj,
nuc. moschatæ ʒß.

Decoque in s.q.aq.comm.ad ℥vj.colaturæ adde syr. de 5. radicibus.
de cichorio cum Rhabarbaro an. ℥jß.

F. Apozema pro 2. dosibus.

Medicamenta, quæ proprietate quadam contra hunc morbum faciunt, sunt:

1. Aqua Antinephritica:

Aqua Antinephritica.

℞ *Rad. restæ bouis* ℔j.

minutim concisæ macerentur in vini generosi ℔ij, per 3. dies. Deinde exprimantur & colentur. In colatura macerentur,

Rad. petroselini,
eryngij,
parietariæ,
herb. herniariæ,
saxifragiæ cum toto an. ℥iij,
fruct. alkekengi,
gran. juniperi conquassat. an. ℥ij
sem. fœniculi,
vrticæ,

melo-

melonum,
miliȷ̈ solis ana ℥ij.

Omnia incisa in dicta Colatura macerentur per 4. dies, fortiterque exprimantur, expresso adde succi portulac. ℔ij. destillentur per Alembicum. Dosis Cochl. ij, tum præseruationis tum curationis ratione.

2. Commendatur sequens, quam aq. Fuckerorum aliqui nominant. *Aqua Antinephritica Fuckerorum.*

♃ *Rad. liquiritiæ* ℥ij,
petroselini,
ononidis,
pimpinellæ ana ℥jß,
enulæ ℥j,
rasuræ ligni sassafras ℥ij,
fol. hederæ terrestris M iij,
sem. fœniculi,
vrticæ an. ℥vj,
succi hederæ terrestris ℥v.

præmissa per 3. dies infusione destilla, aqua seruetur, cui syr. de Caryophyllis vel de Canella pro condimento admisceri potest, dosis vt præcedentis. Huc spectat oculor. cancrorum oleum suprà descriptum.

Vt autem reliquiæ & mucus in renibus & vesica existens expurgetur, & dictæ partes corroborentur, nodulum sequentem in vino maceret, & singulis diebus matutinis haustum, nodulo tamen expresso, assumat.

Nodulus sit talis:

♃ *Ligni saßafras,*
nephritici an. ℈jß,
rad. polypodiȷ̈,

petroselini an. ℥ij,
restæ bouis,
pimpinellæ,
sanguisorbæ an. ℥ijß,
asparagi,
iridis nostr. an. ℈ij,
florentinæ ʒß,
turbith albissimi ℈ij,
herbæ rorismarini,
fragariæ,
saxifragiæ,
pimpinellæ an. Mß,
flor. rosarum,
borraginis p.j.
sem. anisi,
fœniculi,
sileris montani an. ʒß,
fruct. alkekengi N° vj,
Cinamomi electi ℥ß,
macis ℈ij.

Contusa ligentur in sindone rubro. F. nodulus in ℔jß Vini per tres dies macerandus.

Alternis quoque diebus capiat ʒjß terebinthinę lotę in aqua Halicacabi & interdum cum syrupo sequẽte aut etiam in vino calido cum spiritus Terebinthinæ ℈ß. It. ad libitum tempore matutino in vsu habeat Morsulos Imperatorios, quibus ol. nuc. moschatæ destillat. instillet gutt. j. ad iij.

Syrupus fiat ex 2. radicibus ℥iij. *Iulepo* ℥ij,
aq. petroselini,
halicacabi an. ℥jß.

Capiat cochl. j. vel ij. cum spiritus Terebinthinæ ℈ß.

Si à

Si à potione (dicti iam noduli) aluus non sit libera, aliquo ex superius dictis syrupis, aut alio ad placitum purgante leniter purgetur.

Si lignum Nephriticum verum haberi possit, maceretur ℥ß in vino per 7. dies, vinumque bibatur manè: ab eo assumpto, se exerceat æger. *Ligni Nephritici vis.*

Ad miraculum si repetatur, renum calculosam dispositionem emendat, eos confortando & materiam lapidis sine molestia educendo.

Celebre Nephriticum paratur ex capitulis illis callosis in fructibus Cynosbatæ siue rosæ caninæ innasci solitis, Germanis *Schlaffopffel*. Capitella illa per medium dissecta callosa sunt, ac in centro eorum plerumque reperiuntur vermiculi viui. Præparatio fit ex exsiccatis & puluerisatis, exemptis tamen vermibus, in modum extracti cum spiritu vini, præparatur. Vide prolixius notas meas ad Crollium.

VESICÆ AFFECTVS.

CALCVLVS VESICÆ.

Lithontripticon famosum ex mille pedibus describitur in notis ad Crollium: quo resolui calculum oui magnitudinem excedentem.

Methodum medendi calculo tradit Mercatus Tom. 3. l. 4. c. 10. Præter ista omnia maximè vtile est, vt quolibet anno expurget humores crudos cum cassia & Terebinthina.

Post purgationem venæ sectio, & post Vrinæ procurationem Euacuatio etiam singulis mensibus potest institui.

Huius (supra dicti) specifici administratio est talis: 1. Purgetur patiens calculũ Vesicæ purgãte conueniente. Pręstat in hoc casu specificum pur-

gans Paracelsi, acres purgationes reliquæ hîc minus locum habere possunt.

2. ♃ pulu. Oniscorum à ʒß ad ℈iiij, sp. Vini, à ʒj ad ℥ß (biliosis medetur tantùm sp. vini) iuris Cicerum rubeorum ℥j. M. Hanc mixturam exhibe totam, deinceps singulis diebus patienti manè ieiuno ventriculo, quinque nempe horis ante pastum: ita tamen vt semper ante sumptionẽ specifici Enema molliens & lene sine acrimonia purgantium capiat (nisi nimirum aluus libera) vsum huius specifici excipit febris, ac deinceps per totius curæ cursũ vtatur diæta conuenienti & molli, ne vspiam aluus obstruatur, (ab initio ne detur vinum ante diem 16.

Nota:

Post assumptum specificum sequitur Calor fere totius Corporis præter naturam. It. sitis molesta & dolores circa pubem sentiuntur.

Medicamentum hoc lapidem Vesicæ vi quadam inuadere solet: quapropter omnia calida diligenter euitentur, & nonnunquam lapidis prunellæ aliquid in aqua fragorũ aut fl. fabarum. It. Iulapium ex istis aquis cum syrupo violaceo & guttis iij vel iiij sp. Vitrioli exhibeatur.

Diebus primis Vrina in primis progreditur admodum crassa & exigua, sequentibus v. diebus vtpote 9.10.11. &c. copiosius, calor remittit, dolores sistuntur, & vniuersa substãtia calculi comminuta in minimas partes progreditur. Vrina nimirum toto cursu curæ collecta, si ebulliẽdo exsiccetur, tandem prodit quantitatem calculi, denuò in lapidem conuertibilem, si cum solutione

Tra-

Tragacanthi vel Ichthyocollæ conformetur.

NB. Interdum in hac cura opus est, vt aliquãdo dies vnus atque alter vacuus sit ab hac medicina, & quiescat patiens propter vires colligendas, idque in tenerioribus locum habere potest.

Hoc tamen hîc obseruandum, vt medicamenta interdum per Catheterē in vesicam mittantur, ægerque statim in B. locetur, inungatur post Balneum calidè pectē & perinæum ol. scorpionum, amygdalarum amararum, axungia cuniculi & gallinarum an. ℥j ß, succi parietariæ ʒij.

Lapis Vesicæ si confirmatus iam sit, & ad aliquam magnitudinem iam peruenit, vix alia ratione curari potest, quam sectione.

Poterit tamen tractari supra dictis, præsertim in mulieribus, in quibus via latior & recta.

INFLAMMATIO Vesicæ.

In inflammatione Vesicæ valent eadem, quæ in inflammatione Renum (cum Sale gemmæ, misce aliquid Salis nitri in Clystere in inflammatione Vesicæ & ani.)

ABSCESSVS VESICÆ.

Ab Abscessu pauci euadunt.

EXVLCERATIO Vesicæ.

De Exulcerat. Vesicæ, vt & Renum, vide Platerum pag. 86. part. 3. curat.

Huc etiam commodè referuntur, quæ de exulceratione Renum dicta sunt, spir. Mercur. dulcis, quo nihil præsentius mundificat & consolidat.

Exulcerationes ductus penis curat ſpiritus Mercur. dulcis per ſiphunculum iniectus. Vide Paræũ & Fabricium.

Pro mundificatione (mundificantia ſemper præcedant conſolidantia) adhibeatur Vinum.

Pro conſolidatione ♃ ſtercoris Gallinæ lute. q. pl. in butyro recente, vel oleo oliuarum aſſatũ, injiciatur in frigidam, ſordibus fundum petentibus ſupernatat liquor oleiformis per ſiphunculum in ductum penis injiciendus.

PRIAPISMVS.

In Priapiſmo præſentiſſimum eſt oleum Rutæ deſtillatum inunctum & intrò ſumptum guttulis aliquot.

EXTINCTA VIRILITAS VEL imbecillis.

Extinctam Virillitatem vel ſaltem imbecillem reſtituit 1. Eſſentia ſatyrionis apud Crollium, cuius mirabiles virtutes ij deprædicant, qui egentes eiuſmodi Confortatiuis aliquando vſi ſunt.

2. Paracelſo tribuitur ſequens.

♃ *Caſtorei,*
galangæ,
macis,
Caryophyllorum,
aniſi,
piperis longi,
borracis Venetæ an. ℥ij,
fol. ſatureiæ,
rad. ſatyrionis,
valerianæ an. ℥j,
boleti ceruini ℥jß,
carnis ſcincorum marinorum,

rad. aro-

rad. aronis,

cardamom. an. ℨß.

M. & redige in puluerem, quem cum ſaccharo in aqua roriſmarini ſolutum, M. & F. Tabulæ. Doſ. à ℥iij ad ℨvj. Fortius operatur, ſi aliquoties in Laconico vmbilicus & partes vicinę inungantur cũ ol. maceris deſtillato. Mirabile nimirum eſt confortatiuum oleum maceris.

3. Valet Eſſentia Ambræ cum ſp. roſarum extracta & pilularum forma exhibita. Hoc verò in ſenibus præcipuè operatur. Doſ. gr. iij. iiij. v.

Confectionis Alkermes ℥ß,

Ambræ griſeæ ℨij,

Zibethi non ſophiſticati ℨj,

aq. magnanimitatis ℈ij.

M. recondantur diligẽter (ne euaporet) huius miſturæ à ℈ß ad ℈j, exhibe alternis veſperis cum aqua Cinamomi.

5. Pudenda (cuiuſque ſexus) decocto aquilegiæ ſimplicis diligenter lauentur & dente demortui puluerifato ſuper carbones fumigentur: In ſterilitate per incantationem facta hoc valet. Vide etiã infra de ſterilitate, & de impotentia.

GONORRHOEA.

In Gonorrhœa commendatur puluis ſequens:

℞ *fol. menthæ,*

mumiæ,

Corallorum rubrorum,

Agni Caſti,

Carabes an. ℨj.

M. & F. puluis de quo accipiat æger aliquid manè ieiuno ventriculo cum ouo tremulo.

Vehemẽtius ſiſtit profluuium ſeminis pulueris

ossis sepiæ ℈j. cum conseruæ rosarum ʒij, bis vel ter sumptus.

Excellentissimum est magisterium eiusdem cũ cõserua rosarum antiqua à gr. vj ad ℈ß, sumtum.

Gonorrhœam tam inueteratam quàm recentem, itemque malignam sistit antimonium albũ fixum aliquoties cum aq. plantaginis sumptum.

Tinctura Corallorum mirabiliter prodest.

GONORRHOEA Virulenta.

De Gonorrhœa virulenta tractabimus infrà, vbi de Lue Venerea: vbi in primis de spiritu Mercurij rubro erit dicendum.

Euenit sæpe vt Gonorrhœa virulenta sine aliquo testimonio infectionis se prodat. h. e. vt nullę aliæ corporis partes extrinsecus videantur affectæ: sed habitus integer & sine aliqua notabili indicatione hoc malum occultet.

Concubitus itaque solus cum scortis publicis hanc ipsam infectionem suspicione contagij auget. Itaque licèt hac ratione Medici sæpe falli possunt, confessio tamen spontanea vel extorta ipsius patientis hîc litem dirimere potest.

In hoc itaque casu, vbi infectionis nulla sunt signa externa (h. e. totius luis Ven.) si vniuersali cura haud procedendum fuerit, huius alexipharmacum petendum est ex gũmate Guaiaci, cuius Extractum cum spir. Vini Tartarisato factũ dos. gr. iij vel iiij, in aqua plãtaginis, nympheę, Equiseti sæpius exhibitum iuuat. Vide Practicos.

Interdum in Gonorrhœa virulenta inflammantur testes cum maximo tumore. In eo casu præsentissimum est Cataplasma ex foliis rutæ & Ebuli

Ebuli acet. coctum & applicatum

VLCERA PENIS.

In vlceribus penis ratio eadem curandi, quæ Vesicæ exulceratæ.

CARVNCVLA PENIS.

De Caruncula vide Paræum. In hoc casu laudabilis est puluis sequens:

℞ *Mercur. dulcis* ℥ß,
Antimon. crudi ℥j,
tutiæ præparatæ ʒij,

M. F. puluis subtilissimus. Vsus huius pulueris est cum candelis cereis (*das gelbichte Wachs ist dasz beste*) ex cera virginea factis, 6 vel 4. lineis filis cera obductis. Ceræ verò præparatæ tenuissimis obuoluendæ sunt fasciis ex lineo panno (*Cammertuch*) ne nempe fractæ candelæ relinquant ceram, & vt commodius recipiant Vnguentum. Puluis itaque ille priùs cum oleo amygdalarum distemperatus sit, eoque superiori parte illinatur candela cerea, & immittatur in ductum penis, eo vsque vbi caruncula viget. Si volet mingere æger, dematur & post mixtionem noua indatur, idque fiat integro quatriduo. Postea immittatur per siphunculum iniectio sequens:

℞ *seri lactis caprini* ℥vj,
aq. plantaginis & rosarum an. ℥iij,
Cerußæ ʒvj,
marmoris candidißimi,
spodij puluerisati,
Crystalli,
aluminis rochæ an. ʒß,
Camphoræ ℈ß,

pulverisata omnia ebulliāt cum sero lactis & seruentur ad vsum.

DIABETES.

Diabetis specificum positum est in Marte; Essentia Croci Martis à Crollio descripta multùm hîc prodest. Felicius operatur Tinctura Smaragdide qua supra in Dysenteria.

Cæterùm Mars non tantùm intrinsecus, sed etiam foris prodest (purgantia hîc non commoda neque diaphoretica.) Itaq; Balneum ex aqua ferrariorum præparatū & fomentatio ex aqua plantaginis cum aqua chalybeata decocta & regionib. renum ac vesicæ à singulis balneis quotidie bis vel ter adhibita profluuium vrinæ Diabeticum multùm iuuant.

Diæta porrò ex cibis siccantibus & semper cum aqua chalybeata coctis, vnicè laudatur.

Potus ne nimium ingeratur, prouidendum est: ad sitim tantùm explendam sufficit aqua Chalybeata vel decoctum CC. vsti (vehementius, sicn imitum calidè adstringit, nec sudores nisi fortè paucissimi erumpunt) aut aqua plantaginis, tamen nec sola, nec semper, sed cum aliis miscenda fuerit.

Tinctura Corallorum. It. Sal Corallorum mirabiles in Diabetis habent potestates.

VRINÆ INCONTINENTIA.

Incontinentia vrinæ à Paralysi, curatur per ea, quibus alioquin paralyses particulares curantur, restitutis nempe tùm principio neruorum, tùm neruis ę lumbis in musculos ceruicis vesicæ deriuatis, de quibus in superioribus egimus.

Pueri itemque adultiores sese in somno permeien-

meiẽtes; vbi nempe laxitas & mollities est sphincteris, curantur diæta adstringente.

Specifica sunt guttur galli crematum & in vino styptico exhibitum (repetita dos.) It. vesica Capræ (hac multos curaui, estque gutture galli fermè præstantior) in Clibano exsiccata & puluerisata pondere ʒj, in Vino styptico exhibita, ac sæpius repetita dosi.

It. Piscis in ventre Lucij inuentus, & in Clibano exsiccatus ac eadem dosi sæpius exhibitus specifica proprietate ἐνούρησιν puerorum tollit.

His opitulantur etiam externa balnea & inunctiones ex adstringentibus parata.

Balneum potest esse tale:

℞ *balaustiarum cort. granatorum, gallarum,*
gran. myrti,
hypocistid.
acaciæ an. M j,
spodij ʒij,
rosar. rubrarum,
Coriand. præparat. an. M ß,
capitis mortui ex Vitriol. ℔ ß.

Ebulliant in s. q. aquæ ferrariorum vsque ad consumptionem tertiæ partis: balneet bis quotidie manè & vesperi.

Vnguentum potest esse tale vel simile:

℞ *ol. myrtini,*
Cydoniorum,
rosarum an. ʒj,
pulu. santali rub. & albi an. ʒj,
succi semper viui maioris,
plantaginis an. ℥ ß.

puluerisata cum exigua quantitate Ceræ coniun-

gantur cum reliquis, & F. Vnguentum à balneo inungendum regionibus hepatis & renum.

Diuretica in initio ne exhibeantur.

ISCHVRIA.

In Ischuria compendiosius curanda (ab initio Diuretica ne exhibeantur) nec nimis properè, nec nimis lentè vrinæ prouocatio instituenda est. Externa ergo ab incessibus & fomentationibus præmittenda.

Insessiones (aluo tamen semper libera vel sponte sua vel clysteribus emollientibus prouocàta) sint è mollificantibus, qualia sunt malua, parietaria, melilotus.

Fomentationes sunt decoctum parietariæ vel gallij in vino: præstat decoctum cęparum in vino extrinsecus ad peritonæum & regionem vesicæ sæpius applicatum calidè: hoc modo suppressio vrinæ soluitur.

Quòd si verò nec hoc modo aliquid profeceris, etiam interna accersenda sunt. Sic nuclei persicorum 4. vel 5. puluerisati & in aqua radicis vrticæ vel raphani exhibiti vrinam prouocant. Sal è radicis lupinorum à ℈ß ad ℈j cum vino albo exhibitum potenter prouocat. It. succus vnius Cancri fluuiatilis pistati & per setaceum missi cum Vino albo propinatus vrinam subitò prouocat. Succi item limonum ℥ij, & sacchari Candi ℥iiij, vel cum aqua parietariæ & fœniculi ana q. s. pro potu identidem datæ vrinam cient.

Si omnia desperata fuerint, Vrina hirci calidè epota cum toto omento & intestinis ad ventrē applicato subitò vrinam retentā propellit & calculum simul, si ille obstructiones facit, foras mittit.

STRAN-

STRANGVRIA.

Stranguriam facile tollit Axungia hirci in vmbilicum immissa: subito eam soluit oleum mastichis guttis aliquot in vmbilicum calidè intromissis (à laudano hîc abstine.) Sal glandium. It. stipitum fabarum & melonum mirabiliter stranguriam soluũt, dosis ℈ß, olei Ceræ gutt. iij vel iiij, in decocto cicerum rubrorum exhibitæ stranguriam soluunt.

VRINÆ ARDOR.

Vrinæ ardor in principio fit à sola caliditate vrinæ ob bilem cum ea permistam. Quare ei statim occurrẽdum: abstinẽdum principio ab omnibus acidis & acribus ac diureticis: Purgetur itaque statim Extracto Rhabarbari, aut Panchymagogo aut alio Cholagogo: Corpore purgato exhibeatur sequens mucilago per biduum:

℞ *sem. altheæ,*
maluæ,
Cydoniorum an. ℥j,
gum. Tragacanthi ʒj.

Macerẽtur in decocto radicis altheæ, seminis papaueris albi, Halicacabi. F. Mucilago, de qua capiat partẽ mediam cum ℥iij decocti. Hinc exhibeatur ℥j vel ʒvj, Cassiæ extractæ cũ saccharo in bolum formatæ, additis (si lubet) baccis Oxyacãthæ diapruni ʒij, post meridiem bibat emulsionẽ seminum 4. frigidorum cum aqua oxalydis aut nymphecæ factam, manè aut sequente die degluriat Terebinthinam in oblata ad ʒjß, à meridie iterum bibat emulsionem, hinc iterum purgetur sequente bolo:

℞ *Cassiæ recenter extractæ* ʒvj.

Terebinthinæ in aq. parietariæ lotæ ℥ij,
Cum sacch. F. Bolus, cui addi possunt, spec. Diaturbith cum Rhabarbaro, aut tantùm pulueris Rhabarbari. Hinc fiat Iulapium.

℞ *aquæ portulacæ,*
oxalydis,
nymphææ an. ℥iiij,
Cichorij ℥v,
syr. violarum ℥ijß,
spir. Vitrioli ℈ß,

Sumat per 12. dies manè ieiunus, & 3. horas àprandio aut saltem assumat spir. Vitrioli in aqua fontana singulis vicibus gutt. v. Iterũ purgetur Cassia & Terebinthina. Si tamen malum diuturnum sit, oportet nonnunquam purgare cum Rhabarbaro in substantia additis Myrobalanis citrinis: verbi gratia,

℞ *Mirobal. Citrin. ℥ij.*
macerentur in decocto passularum in aqua Cichorij destillata,
saluiæ,
& oyalidis facto horis 12. dein exprime adiecta Rhabarbari puluerisati ʒjß, syr. ros. sol. ℥j. F. Potio.

Ne adstringatur aluus opera diligenter danda, quòd si fiat, Clysteribus vtere emollientibus & refrigerantibus cum Electuarij Catholici ℥j, ol. violarum ℥iij.

Possunt etiam si calor hepatis adsit exterius adhiberi Epithema & sacculus, Vnguenta & sequẽs decoctum: ℞ rasuræ Guaiac. ℥ij. Coq. in ign. simplicis s. q. ad ℥vj. præmissa infusione. Colaturæ adde Trochiscor. alkekengi subtiliss. puluerisat. ʒß, capiat matutinis tribus, post meridiẽ vtatur sp. vitrioli

trioli, vt dictum: Si dolor Vesicæ vrgeat, lac tepidum per Catheterem infũdatur aut mucilago seminis psyllij cum aq. portulacæ & plãtaginis an. ℥ij facta. Pudendo quoque in vas lacte tepido plenum immisso ardor & dolor magnus mitigabitur, vt &, si applicetur cataplasma ex parietaria & oleo scorpionum paratum, perinæum & venter inferior inungantur oleo nymphææ & rosarum, perseuerante dolore, fiat Cataplasma ex decocto maluæ, altheæ, meliloti.

Potest quoque interdum offerri spiritus Terebinthinæ, sed rarius, ne caliditate suã noceat, aut quod melius, fiant pilulæ ex puluere Rhabarbari cum sp. Terebinthinæ s.q. de quibus sumat ʒß pro dosi.

CRVENTA MICTIO.

Mictionem cruentam à venulis vel in renibus vel orificio Vesicæ ruptis & exesis productam curant illa, quæ alias hæmorrhagiis internis destinata sunt, de quibus egimus supra.

Specificum in hoc casu, præsertim si cruẽta mictio est à calculo, est arcanũ agrimoniæ & quinquefolij g. iiij, v. viij &c. His maximè adiungenda sunt illa, quæ si exulcerationes partium simul vigent, de exulcerationum curis hactenus dicta sunt, præsertim si tabulæ à Platero in istis casibus laudatæ in subsidium veniant.

Interdum ipsa Chirurgia aliquid opis confert, quæ tamen ita moderanda, ne plus obsit, quam prosit.

In mictione porro cruenta, manifesta causa pręcedẽte (pręsertim in fœminis, quibus hic affe-

ctus familiaris) Tinctura Corallor. vnicè prodest, qua etiam inueteratissimæ tandem curatæ sunt. Tinctura Smaragdi hîc etiam multum prodest.

CAPILLAMENTORVM Excretio.

In Capillamentis Vrinarum excretis, vt vitium tollatur & renes purgentur, spir. Terebinthinæ recens facti g iiij. v. viij. in aqua vel syrupo de althea aliquando exhibitæ optimè sanant.

SCROTI ET TESTIVM morbi.

INFLAMMATIO SCROTI & Testium.

Inflammationem Scroti & Testium tollunt ea, quæ aliis inflammationibus inseruiunt.

1. Peculiare est decoctum agrimoniæ cum Vino & acet. loco dolenti sæpius in forma cataplasmatis adhibitum. It. radix cucumeris asinini in acet. & Vino cocta.

2. Herba Paridis viridis contusa & applicata subito sistit.

3. ℞ Nymphææ, nasturtij aquatici an. M ij. Coque in acet. rosaceo cum Vino, in fine adde aliquid olei rosacei & applicetur tepidiuscule.

Huc pertinet illud Cataplasma, de quo paulo ante monuimus in Gonorrhœa Virulenta.

TVMOR SCROTI.

Similiter hæc (iam dicta) omnia tumores scroti discutiunt & feliciter curant, modo omnia tēpestiuè fiant.

Aluus sit aperta & perpetuo libera; si febris adest, eidem prospiciatur. Diæta sit tenuis, refrigerans, humectans, abstineat à vino.

Tumo-

Tumorem inueteratum, prædurum ex male curata inflãmatione sæpe sustuli cum Cataplasmate radicis lactucæ ex mulso coctæ, cui interdum adieci farinam hordei, fœnugræci, lini, &c. sępe etiã cępas frustulatim incisas decoctis addidi (hoc modo curaui Templerum Philosophũ.) Post sæpius iteratum hoc decoctum, locum affectum illiniui Balsamo Sulphuris, & tandem Emplastrũ Diasulphuris per aliquot dies superaddidi.

Quôd si de tumore aliquid residuum fuerit, hac iterata cura & continuata, tandem omnis tumor euanuit.

BVBONOCELE, ENTEROCELE & Epiplocele.

In Bubonocele, Enterocele & Epiplocele valet Balsamus Salis gemmæ, arcanum summum in rupturis, qui hoc modo fit: ♃ Salis gemmæ ℔ij, fluat in igne (in tigillo) & postea soluatur in aqua pluuiali destillata, filtretur & vicissim coaguletur. Has operationes liquefactionis, solutionis, filtrationis & coagulationis tantisper repete, donec Sal gemmæ ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quãdo eius particula ad candelam admota statim liquescit. Serua in vitro bene clauso: Cura sic fit: *Balsamus Salis Gemmæ.*

1. Repositis, si opus est (vt in Enterocele & Epiplocele) partibus prominentibus, locus affectus lauetur cum acet. destillato acerrimo, vel cum spiritu Vini quotidie bis. Post fomentationes statim inungatur locus cum arcano Salis gemmæ.

2. Ad intra exhibe ſingulis diebus manè ieiuno vẽtriculo Eſſentiam conſolidæ maioris cochl. j. cum gutt. ij. Balſami Salis gemmæ.

Ligaturam adhibebis ab initio decentem, aut imperabis patienti, vt primis diebus 8. quieſcat omnino in lecto ſupra dorſum (intra 14. dies cõualeſcet æger, aut ad ſummum 3. ſeptimanis.)

Nota.

Si in rupturis inteſtina & reliqua prominentia difficulter reponi poſſint, etiamſi emollientia per inſeſſiones & fomentationes fuerint adhibita, vt felicius abſoluatur cura, cæteris non neglectis ſic procede:

Poſt adhibitas fomentationes quotidianas patienti exhibe per 3. vel 4. dies cor Talpæ exſiccatum & pulueriſatum (quotidie cor vnum) menſe Maio collectum cum aqua Cinamomi, & felicẽ videbis operationem.

Aliud: ℞ Molliuſculam ſubſtantiam de fungis Nucum menſe ſeptembri collectis (fungi ſi iuſto tempore collecti multos annos durant) eamque in puluerem tenuiſſimum redige: puluerem miſce cum ana butyri Maialis inſalſi & media quantitate farinæ lupinorum, vt fiat vnguentum (fungi nucis habent ſignaturam rupturæ; reperiuntur fungi illi in antiquis arboribus nucum.)

Nota.

Si poſſet haberi axungia Erinacei, hoc nihil felicius eſt (in defectu vtriuſq; præſtat balſamus Sulphur.) Fiat primò repoſitio inteſtinorũ, ſi opus eſt poſtea formetur ligatura decẽs, ſupra tuberculum ligaturæ applicetur membranula, quæ circumdat omentum porci, ita vt membranula illa tantùm

tùm iſtud tuberculum, quo præciſè locus forami-natus alias in applicatione tangitur, contegatur. Locus ille calloſus cum membranula tectus deſuper inungatur quotidie vnguēti particula in quā-titate 3. piſorum, & applicetur dextrè ligatura.

Intrinſecus ſi velis iſtam curam abſoluere, quotidie vel alternis diebus manè propina farinæ viciorum Cochl. ß cum aqua fumariæ, & cura citius abſoluetur. Interim patiens ambulet, & faciat quidquid velit, modò exercitia corporis ab omni violentia abſint.

EXOMPHALOS.

Exomphalos ſæpius in pueris, rarius in adultis eueniens facile curatur, ſi primùm locus foueatur cū decocto vſneæ, prunellæ in vino ſtyptico rubeo: poſtea Cataplaſma ex plantagine & lētibus ſeu potius earum farina aliquoties applicetur.

Si ruptura eſt vetus & in adultis poſt eiuſmodi fomentationes, ſi vnguentum ex fungis nucum cum decenti ligatura forinſecus, & Eſſentia conſolidæ maioris cum arcano Salis gemmæ intrinſecus adhibitum fuerit, perfectè ſanatur.

VTERI AFFECTVS.

INFLAMMATIO VTERI.

Inflammationem vteri innata quadam proprietate ſiſtit decoctum ſerpilli cum aqua chalybeata paratum & forinſecus vel ſaltem fomentis cum ſpongiis applicatum. Eadem aliis quoque ad inflammationes externas facientibus, tollitur, modò omnia tempeſtiuè fiant, ſecus facile in abſceſſum & vlcus tandem deſinit.

ABSCESSVS VTERI.

Ad Abſceſſum Vteri repetantur ea, quæ hacte-

nus sæpius de abſceſſibus dicta ſunt.

APOSTEMA ET VLCVS Vteri.

In Apoſtemate & Vlcere Vteri ſordido eleganter curando (mora hîc periculoſa) vide curationem vltimam Centuriæ 4. Rulandi, quam similẽ pene curam abſolui aliquando in quadã muliere Kirchamenſi, in qua tamen veſica afficiebatur.

Nota:

Exulcerationem Vteri nuſpiam ad exulcerationis Renum & Veſicæ modum cum Mercur. nẽpe dulci vel ſp. Mercur. dulci curari. Eius nimirũ effectus ad vterum non pertingit, quemadmodũ facit in exulcerationibus renum & veſicæ.

Itaque hîc cautè procedendum, & ea tantùm adhibenda, quæ ad orificium vteri forinſecus pertingere poſſunt, mundificato (per aquam) primo vlcere, ſi turundæ vel peſſi cum balſamo tartari illiti, intromiſſi fuerint, & reliqua quoque dextrè fiant, facilis conſolidatio ſubſequitur.

NOMÆ VTERI.

In Nomis Vteri nihil præſtãtius decocto ſummitatum rubi idæi cum aqua plantaginis. Vide obſeruationes Plateri: cum Balſamo Sulphur. cura felicior erit.

SCIRRHVS VTERI.

Scirrhus Vteri rariſſimus eſt, aut ſi aliquando vſu venit, difficillimè aut nunquam curatur.

Reſoluentia nimirum medicamenta tutò applicari non poſſunt, aut ſi applicantur, per totam tamen regionem vteri non pertingunt: poſſunt quidem nonnulla fieri, ſed qua felicitate & profectu, tandem res ipſa eloquitur.

MOLÆ

MOLÆ EXTERMINATIO ET fœtus expulsio.

In mola exterminanda, (It. expellendo fœtu) secretum non datur felicius, quã puluis secundinarum, de quo supra: de philtris doses sũt vniusmodi (NB. puluis hic datur per se sine theriaca) sæpius tamen sunt repetendæ, si ab initio non processerit, exhibetur in aqua gentianæ, artemisiæ, rubiæ tinctorum, radicis vrticæ, pulegij, &c. quãdoque in vino præsertim Maluatico.

Semper tamen memineris, aliquid esse addendum de aqua Cinamomi.

Hanc curam in multis fœminis generosis absolui, vbi multi eruditi Medici desperarunt.

VENTVS VTERI.

Ventositati Vteri ab allatis ex Fernelio signis recte dijudicatis, mirabiliter prodest Experimentum, quod est à Nuce Moschata. ℞ Nucem Moschatam integram, non vitiosam, seca in 4. partes, applica ad orificium Vteri tritorium vel infundibulum qualecũque aut per retortam vitream capitetenus detruncatam, & collo recta ad ceruicẽ vteri applicato & directo, imò quantùm fieri potest, intromisso, mulierem ita colloca, ac si in sella partui accommodaretur, diuaricatis nẽpe femoribus & instrumento recte applicato particulam nucis super carbones projice ardentes, vt fumus recta per canalem in ipsum vteri fundum quodammodo ferri possit. Id semel atque iterum, imò tertia vice experire, si non processerit ab initio, & tandem ventus interclusus cum bombo & motu totius corporis penitus cum impetu prosilit & mulier sanatur. (hoc modo) Bennæ

mulierem iuuenem curaui, aliis omnia frustra tentantibus.

HYDROPS MATRICIS.

Matricis Hydrops purgantibus aquam difficulter cedit, nisi vbi vitium est à Iecore & splene in primis autem pilul. antimoniales (per superiora hæ non purgant) Emeticæ hîc locum habent; etiã in Ascite.

Ab iis ergo potest initium curæ fieri: si præsertim quoque vitiatorum viscerum signa in promptu fuerint. Quòd si verò causa est à stillicidio seri ex vena caua, neque hoc auxilium satisfacit.

In priori causa vitiatorum viscerum puluis Cachecticus post præmissa Catapotia antimonialia scopum omnem absoluit, ita tamen, vt diligens consideratio nunquam non reliqua necessaria & perpendat & faciat.

Quòd si ergo est à latente stillicidio seri ex vena caua, hoc in primis age, vt specifico appropriato instructus esse possis (quo nemo Medicorum carere potest & debet) quod solum est vitriolus Martis (vitriol. hermaphroditi cum Basilij Valẽtini) alias summum secretum in omnibus vterinis affectibus (in primis in fluxu mensium inordinato) si quotidie etiam per mensem integrum continuando, eius datur g j, cum g ij sacch. albiss. Assumuntur nimirum ad part. j, vitrioli part. ij. sasacchari in aqua appropriata. V. gr. melissæ ante somnum, vel etiam fiant Rotulæ cum magisterio Corallorum. Hoc modo illustrem Comitissam curaui feliciter.

MARISCÆ VTERI.

Mariscæ vteri & reliquæ appendices similes can-

eandem habēt curam cum ani appendicibus, quę itaque de illis supra dicta sunt, accersantur quoque hisce affectibus.

MENSIVM SVPPRESSIO.

Menstrua suppressa multorum malorum causæ, quemadmodum ipsorum excretio naturalis à multis morbis mulieres præseruat, quare huic malo cito occurrēdum, ne natura assueta desuescat ab excretione.

Suppressorum mensium causæ diligenter sunt inuestigandæ. Sic nimirum facilius per communia auxilia malum tollitur.

Plerumque totum corpus scatet prauis humoribus: ante omnia igitur illud ab eiusmodi impuritatibus liberandum est.

Vtilia sunt Mercur. dulcis. panchymagogon vegetabile, Extractum sennæ, Mechoacannæ, Rhabarbari, in primis verò specificum purgans Paracelsi & Extractum Ellebori nigri multùm quoque prodest, præsertim agrestioribus.

Quòd si verò obstructiones fuerint euidentes, tartarus vitriolatus. It. Cremor tartari præmittenda sunt, & tandem ad purgationes deueniendum.

Hinc specifica accersenda sunt, vt:

1. Essentia Croci Martis, de qua notas ad Crollium vide.

2. Maluaticum Martiale, de quo supra de imbecillitate hepatis.

3. Puluis Cachecticus ex Chalybe præparatus, de quo supra de obstructione hepatis.

4. Extractum hepatis bouini, de quo infra decoctum splenis bouis, vide in Quercetani pharmacopæa restituta cap. 6. de decoctis.

5. Aqua destillata ex allio. It. Ex sabina, quæ vel per se exhibetur dosi Cochl. j. vel alterius, vel possunt esse vehicula, quibus reliqua specifica intrò sumi debent.

6. Olei sabinæ gutt. iiij, vel v. in vehiculo præallegato datum, menses mouet. Huc faciunt decocta alia vsitata. It. fomentationes, infusiones, pediuuia, phlebotomiæ, &c.

Nota:

Hæc omnia infeliciter successerint, nisi prestitutum tempus optimè obseruetur: Hinc versiculus.

Luna vetus veteres; iuuenes noua Luna repurgat.

Quinimo natura ipsa sæpissime stato tempore nonnulla signa edit fluendorum mensiũ, quos tamen nisi adiuta promouere nequit; illa sunt dolor lumborum, ventris, pectinis. It. Crurum & pedum grauitates & lassitudo, difficultas anhelitus, hypochondriorum tensio, capitis dolor & grauedo, quæ omnia dextre obseruāda sunt, alioquin rarò imò nunquam expectatum effectum adipiscemur.

Quòd si omnia concurrant quidem, nec tamẽ obstructio soluitur, plerumque vitium in ipso vtero est, quod impedit. Id quod certissime deprehenditur, si posteaquam omnia facta sine affectu subsequente, vt tandem ad tale suffimigium perueniamus.

℞ Scorias Reguli Antim. puluerisatas, coque in lixiuio cinerum fagi, vt extrahatur rubedo, huius partibus iiij admisce Vini Maluatici part. j.

Huius

Huius mixturę cochl.j. atq; alterum vel plura fūde super silices vel recrementa ferri candentia, & patiens excipiat fumum ad Lochia. Id quod tamen iusto tempore, vt cætera, faciendum fuerit, & menses prosiliunt prospero cum successu.

Plura menses mouentia vide supra de Cachexia.

Quòd si verò etiam post reiteratam hanc suffumigationem menses nunquam fluent, & natura aliter atque aliter conformata, tandem suo tempore meliorabitur.

Suppressorum mensium cura non tentanda est in fœminis quæ aut steriles, aut nullum inde incommodum sentiunt, aut in grauidis, & quibus nunquam fluxerunt, nec in iis, quæ Cachexia aliqua laborant, siquidem ob sanguinis inopiam morbo tẽtatæ sunt: aut quibus per nares, hæmorrhoïdesve multum sanguinis euacuatum est: in quibus aut Cachexia emẽdanda, aut vires restaurandæ, aut fluxus dicti supprimendi, nisi fortè tales accidãt ob suppressos mẽses: Quod si fiat, medicamẽtis Hęmagogis malum omnino tollendũ: quòd si verò ob vasorum obstructionem fiat, sanguinis suppressio in iis, quibus fluere cõuenit, aut per naturam debet, cura aggredienda eo tempore, aut paulò ante, quo menses fluere consueuêre.

Curatio autem à pharmaco materiam in primis viis existentem minuente statim inchoanda, & hinc quæ deobstruant, præscribenda.

℞ rad. fœniculi,
Petroselini,
asparagi an. ℥ß,

sarsæparillæ ℥iij,
herb. agrimoniæ,
linguæ ceruinæ,
Ceterach,
cuscutæ an. M.ß,
sem. anisi ʒij,
Coriandri præparati ʒj,
flor. buglossæ,
borraginis,
betonicæ an. p.j.
passularum minorum ℥j,
Coque in s. q. aquæ ad ℥xij,
Colaturæ adde syr. de 5. radicibus ℥ij,
de Cichorio cum Rhabarbaro ℥ij.

M.F. Apozema pro 4. dosibus.

In secunda dosi, si prima non satis deturbat aluum, exhibe specierum diaturb. cum Rhabarbaro à ℈ß ad ℈j. aut ℞ pil. aurearum ℈j, cum diagridij gr. iiij, F. pilulæ paruæ tres cum apozemate deglutiendæ.

In vltima dosi dissolue Oxymellitis Elleborati maioris ℥j. aut vtatur dicto apozemate loco digestiui tantùm & purgetur diacarthamo, Extracto panchymagogo Mercur. Essentificato aut simili medicamento. Aut fiat syrupus magistralis.

℞ rad. polypodij ℥ß,
Elleb. nigri præparat. ʒijß,
Mechoacannæ ʒij,
fol. sennæ ℥jß,
sem. anisi ʒj,
flor. buglossæ ʒiij,
calami aromatici ʒß,
Zinziberis ℈j,

Infun-

Infunde in ſ.q. decocti aperitiui in loco tepido per noctem. Manè coque ad ℥vj, exprimantur, colaturæ adde ſyr. de 5. radicibus Oxymellitis Elleborati maioris an. ℥jß,

ſyr. de ſucco bugloſſæ ℥ij,
ſacchari q.ſ.

F. ſyrupus liquidus pro 4. doſibus.

Hinc prodeſt per tres dies exhibere ʒß tartari vitriolati in ſyrupo artemiſiæ cũ aqua pulegij diſſoluti appoſito ſubinde & ſæpius in die Cataplaſmate ex hedera terreſtri cum vino facto regioni lienis, & pedes lauentur decocto artemiſiæ, origani, ſerpilli, aſari. Vtatur hinc ſingulis matutinis Croco Martis ad ʒj, in Tab. v. gr. ℞ Croci Martis aperitiui aut limaturæ Chalybis præparatæ ſequente modo. ℞ Limaturæ Chalybis q.v. irrigetur aqua ſimplici pura, in qua parum ſalis abſinthij diſſolutum ſit, relinquatur in loco frigido ſicco: Vbi exſiccata fuerit teratur & denuo imbibatur, idque tamdiu, donec ſpõte ſua poſtea leni attritu in pulverem ſub-flauum fuerit redacta. Huius ℞ ℥j ſacchari in aqua bugloſſ. ſoluti ℔ß. ol. Cinamomi aut Caryophyllorum aut ſuccini ℈ß. F. Tabulæ, quarum ſingulæ ponderent ʒvj, capiat ſingulo mane vnã & incipiat 8. diebus ante mẽſium egreſſionem ſolitam. Aut fiat Electuarium de ſcoria ferri, quod

Tabula Croci Martis.

℞ limaturæ Chalyb. præparatæ aut Croci Martis ℥ß pulu. Cinamomi.
ſabinæ an. ʒß,
Cort. Tamariſ. ʒj,
ſpec. arom. roſati ʒjß,
nuc. conditæ ʒiij,

Electuarii Martiale.

mellis rosati aut anthosati ℥jß,
sacchari ℥ij.

M. super lētum ignem & F. Electuarium, de quo capiat ad magnitudinem nucis iuglandis mane 3. horis ante prandium.

Instante iam tempore fluxus Balneum fiat.

♃ herbæ melissæ,
origani,
rorismarini an. Mß,
artemisiæ Miij,
sabinæ Mß,
Maluæ,
altheæ,
serpilli an. Mij,
flor. Chamomillæ,
hyperici,
Centaurij minoris an. piij.

Coque in s.q.aq. pro stupha, quam matutino tēpore ingrediatur & commoretur ad horā in ea. Herbæ duobus sacculis includantur, quorum vni supersedeat, altero foueatur venter inferior.

Aperiatur saphena pedis vtriusque die secundo post egressum è Balneo vna, & altera die sequente post egressum ex eodem.

Efficacissimè quoque trahunt instante iam iam purgationis tempore pessi à Practicis hinc inde descripti, vt & fumus siue vapor dictarum herbarum per infundibulum in vuluam exceptus.

Prosunt & Cucurbitæ perinæo applicatæ.

Potus sit vinum, in quo Cinamomū & Chalybis limatura macerata, aut in quo flores borraginis, violarū, buglossæ & sabinæ herbæ macerati.

Infusum Martiale. Prodest quoque sæpe infusio, quæ ♃ limaturæ Cha-

ræ Chalyb. acet. non destill. an. ℔j, coque in sartagine ferrea, donec acetum absumatur: postea teratur in marmore, & adde pulueris Caryophyllorum ℥j. affūde desuper in matracio Vini Maluatici aut Falerni ℔iiij. pone ad solē vel fornacē dies 18. singulis noctib. bis vel ter agitando. Vel fiat Hippocras ex infusione illa. Huius vini exhibe mēsiū defectu aut inordinato fluxu laborantibus ℥ß ad ℥ij ad libitum, obseruato, quod sæpius dictum, semper tempore, quo menses fluere consueuêre, præscripta quoq; semper diæta exquisita.

Tandem & hîc summopere prodest Extractū splenis bouis, de quo & eius exhibendi modo, vide in obstructione Lienis.

Extractum splenis bouis.

℞ Splenem bouis castrati, scinde in laminas tenues, maceretur per aliquot dies in sp. V. cum myrrha essētificato, postea exsicca in aëre: postea cum sp. V. essentiā extrahe, & sapidioris efficaciæ ergo adde aliquot gut. olei angelicæ, Dos. ℈j, in aqua appropriata eo tempore, quo menses in ęgra fluere consueuerunt, tunc nimirum renum & lūborum dolores adesse solent. *Extractū splenis Bouis.*

Cum menses apparere incipiunt, dari potest ℈ß borrac. Venet. cum gutt. 4. aut 5. Essent. Croci in aq. puleg. aut Cinam. aut in vino Hippocratico, aut succo sabinæ ʒß, aut solū sabina Vino cocta.

Si è conformationis vitio fiat suppressio, varia sunt quidem medicamenta, sed hic præstat singulis annis 4. aut bis pro cōstitutione corporis aperire venam brachij & sæpius applicare cucurbitulas scarificatas.

Spiritus pulegij cum sale suo quoque valet.

FLVXVS MENSIVM NIMIVS.

Fluxum mensium nimium à qualibet causa ortum, excepta Plethora (quæ non nisi conueniẽti phlebotomia corrigitur, vt nimirum ex superioribus Venis brachij per reuulsionem sãguinis ad inferiora prorumpentis effluxus cohibeatur) illa tollunt & corrigunt, quæ alioquin sistendis hæmorrhagiis narium necessaria sunt & vtilia.

Sic laudanum opiatum, Essentia Croci Martis, Magisterium Corallorum & perlarum. It. sal Corallorum, sperniola cõposita Crollij, Ossa hominis fortiter calcinata & nonnulla alia intrinsecus.

Extrinsecus stipites Melanthij, bufo exsiccatus multùm prodest.

Fluxus igitur hic licèt multis à causis oriri possit, nullus tamen frequentior, quam qui fit ob sãguinis pallidioris ad partem istam fluxũ, aut osculorum venarum apertionem, qui per διαπήδησιν, rarò autem accidit, qui per erosionem à medicamentis in vterum immissis erodẽtibus, aut ob vlcera in eodem existentia, curatur à Practicis ad hos affectus præscriptis medicamentis.

Quòd verò fluxus priores attinet, ij quoniam vires valde dejiciunt, si vocetur Medicus, non incommode reuulsionis gratia venam brachij aperiet, indeque per interualla sanguinem extrahet, aut si eam contra indicantia (scilicet venæ sectionem) prohibeant, cucurbitulas frequentes regioni hepatis & splenis imponat.

Interiùs detur syrupus de rosis vel papauere cũ aqua plantaginis dilutus, aut fiat syrupus è succo bursæ pastoris aut syrupo Corallorum cũ succo berberum. Bolus armenus pręparatus sæpius à ʒj cum

ʒj, cũ aqua plãtaginis aut burſę paſtoris offeratur,
Aut fiat Opiatum:

℞ *Conſ. roſarum veteris* ℥ß,
ſymphyti maioris aut rad. biſtort. ℥j,
troch. de Carabe ʒij,
boli armen. præparat. ʒiij,
ſal. Corall. ʒß.

Cum ſyr. de roſis ſiccis. Sic fiat Opiat.

Ad ſanguinem ſiſtendum etiam fieri poſſunt decocta ex radice tormentillæ, Coriandro, balauſtiis, gall. & ſimilibus.

Quæ ſi nihil proſunt, fiat peſſus è ſtercore ſuillo aut aſinino cum ſucco plantaginis & mucilagine ſeminis Cydoniorum, aut Tragacanthæ, aut è laudano opiato cum linteolo.

Interius offerantur, quę ſanguinem incraſſandi & refrigerandi potentiam habent.

Exterius inungatur peritonęum Vnguento Comitiſſæ vel ſequente:

℞ *olei myrtillorum, Cydoniorum an.* ℥jß,
ſucci burſæ paſtoris aut plantaginis, ſemperuiui maioris an. ℥j.

Coque ad conſumptionem ſuccorum, hinc adde
pulueris boli armeni,
ſeminis berberorum,
myrtillorum an. ʒij,
roſarum ℥ß,
Ceræ q. ſ.

F. Vnguentum. Aut Cataplaſma ex adſtringentibus cum aqua communi & pauxillo aceti, coctis, vt de dyſenteria dictum, aut fiat ex ſuccis adſtringentibus & refrigerantibus addito bolo aut farina Orobi aut lupinorum.

Renibus & Iecori refrigerantia medicamenta applicentur, vt Ceratum infrigidans ſantalinum: Vnguentum roſatum Camphoratum.

Si bilioſus ſanguis in corpore redundet & morbum foueat poſt impetũ ſanguinis retentum, purgetur corpus leniter cum infuſo Rhababari aut myrobalanis aut ſyrupo roſarũ ſolutiuo, electuario ex ſucco roſarum, Extracto panchymagogo, aut ſolo extracto Rhabarbari.

Idem fiat ſi adſit ſeroſi humoris copia ſanguine permiſto, ſi vero adſit fluxus albus, tunc temporis totius in primis habenda eſt ratio, vt habitus eius in melius emendetur, iis, quæ ſeroſorum & pituitoſorum copiam generantium partium vitium emendant, præmiſſis tamen vniuerſalibus purgantibus. Hinc quæ vterum reſpiciunt tum confortando, tum adſtringendo adhibenda, quale in primis exterius adhibitum eſt Emplaſtrum pro matrice textoris.

Specifica tamen hoc loco nonnulla ſunt, quæ quemlibet inordinatum fluxum mẽſium vtiliter ſiſtunt. Sic vitellus oui crudus in vino rubello diſſolutus, & per aliquot dies ſingulis diebus bis propinatus, fluores ſiſtit. Tinctura Corallorũ inter cętera vnicè prę́ſtat. Puluis Turturis cũ in modum paratus, quem docet Foreſtus obſeruatione 10. lib. 28. mirabilis eſt in reſtringendis menſibus. Sal vero ex Turturis cineribus collectus & factus à gr. iiij. ad vj. felicior eſt in aq. plãtaginis vel alia compoſita Coch. j. etiã in dyſenteria, aliiſque alui fluxibus. Sic cuticula pedum anſeris exſiccata, & doſi à ʒß ad ℈ij exhibita ſubito ſiſtit.

Externe in hoc caſu mirabiliter & ſingulariter pro-

prodest cingulum ex foliis Ellebori veri cõsutum ita præparatum vt folia Ellebori recentia assuantur fasciæ & circa lumbos nudo corpori applicentur.

A partu laborioso nimis profluentem sanguinem sistit idem sanguis, statim in cochleari ferreo exsiccatus (ad ignem) & v. vel vj. gr. pondere cum vitello crudo oui j. mixtus, subito restinguit. In eodem casu sperniolæ compositum mirifice opitulatur.

VTERI STILLICIDIVM.

Stillicidium Vteri diuturnum sine vlcere puluis Cachecticus feliciter sanat. Idem præstat specificum Martis, de quo suprà de hydrope Vteri, quod diuturniori fluxui, præsertim in Vetulis alioquin eiusmodi enormibus fluxionibus obnoxiis, vnice opitulatur, si quotidie euntibus cubitum gr. j. in aqua plantagin. aut vino rubello detur.

Vlceri si quod fuerit, prospici potest eo modo, quem ante in vlceribus Matricis innuimus.

Vteri fluorem qualemcunque tandem sanat, vterumque restituit specificum Martis (vitr. Martis) simili modo semper exhibitum: vt ante de hydrope vteri dictum est.

Alias in quolibet fluore vterino, perpurgato prius corpore, in primis cum specifico purgante, It. panchymagogo vegetabili, Extracto mechoacannæ, Rhabarbari, sennæ, semper cum bono successu vsus sum puluere & decocto sequente:

℞ magist. Corallorum alborum,
matris perlarum an. ʒij,
CC. usti ʒjß.
Eboris vsti,

terræ sigillatæ,
sem papaueris albi an.ʒi,
gummi arabici,
mastichis an.ʒß,
succini Citrini ℈ß,
laudani opiati gr.viij.

M.F.puluis tenuissimus, huius exhibeatur quotidie mane & vesperi tantum, quantum cultri mucrone capi potest in decocto sequente:

℞ plantaginis maioris,
Centumnodij,
tormentillæ an.ʒiij,
rad.nymphææ ʒij.

F.cum s.q. vini decoctum.

GONORRHOEA muliebris.

In Gonorrhœa muliebri simplici eadem prosunt, quæ similiter in Virorum profuêre.

De Lue Venerea peracturi hæc omnia dilucidiora explicabuntur : hoc modo sanatæ sex mulierculæ rusticæ duabus septimanis.

VTERI STRANGVLATVS.

Strangulatus ab Vtero secundum gradus causarúmque euidétiam à Fernelio bene descriptus requirit quoque diligentem cósiderationem morbíque cognitionem. Leuia nimirum isthæc difficulter cognoscuntur, & sæpe cum Melancholia Hypochondriaca aut cum passione iliaca, cardiaca confunduntur.

Cura omnium horum symptomatum consistit vel in omnimoda causarum ablatione vel etiam in paroxysmi remotione.

Quia igitur vapores venenati & perniciosi in

vtero à causis quasi antecedentibus generati solã proximam causam sustinent, vterus est corrigendus, impuritates excernendæ, & ne deinceps talibus offendatur, prouidendum

Hoc itaque loco maxime prosunt purgationes Hystericæ, quæ sunt à fæcula bryoniæ vel eius extracto (vide Quercetanum in Pharmacopœa restituta) ℈j vel ℈ij, ad summum in aq. Cinamomi, artemisiæ, matricariæ. It. Extractum Mechoacannæ, specificum purgans, panchymagogon vegetabile:

Multum faciunt in eiusmodi mundificationibus infusiones, qualis hæc est:

℞ *fol. sennæ* ℥j,
rad. mechoacannæ non cariosæ ℥ß,
rad. bryoniæ ʒij,
fol. artemisiæ,
matricariæ,
Chamædryos an. Mß,
flor. Cordialium an. p j.

Hæc omnia incisa & mixta infunde in nodulum in Vini ℔ij, ita vt prius feruefactum Vinum superfũdatur nodulo & relinquatur in loco frigido per diem. Huius infusi porrigitur cyathus vnus (℥vj) vel alter per aliquot dies mane ieiuno vẽtriculo & vesperi circa tertiam, donec assumptũ sit totum. Deinde ne eiusmodi symptomata sæpius recurrant, exploratum plane & experientia confirmatum, istis omnibus certissime mederi specificum ex vitriol. Martis, quotidie tandem à præmissa purgatione Vesperi ante cibum in vino vel cum aq. artemis. matricar. &c. vel sine iisdem exhibitum per septimanas 2. 3. 4. vel 6. donec cesset *Specificũ ex vitriolo Martis.*

malum, vide suprà de hydrope & stillicidio Vteri.

Paroxysmum multa sunt, quæ tollunt, de quibus videantur Practici.

Sic suffumigia fœtida vel etiam odores rerum fœtidarum, quales sunt, fumus ex pennis perdicũ, capillorum humanorum, Vngulæ alcis, asini. It. Carbonum fossilium, asę fœtidæ, ol. succini, tartari, Guaiaci naribus admotum. Sal Iouis à Crollio descriptus, vmbilico calide inunctum suffocationem subito sistit Zibethi ℈ß, cũ ℈j ol. nucis Moschatæ expressi temperatus & postea in linteolo intra pudenda intrusus, maxime prodest.

Fumus è callis equorum per tritorium vel retortam detruncatam immissus (mirũ est, Vterum hunc sustinere fœtorem, cum alias eius sit impatientissimus) subito sistit.

Interne cum fructu exhiberi possunt seqq.

1. Sal Iouis in aqua singulari hysterica.

2. Essentia granorum Chamæactes i. e. Ebuli, cuius cochl. ß. vsque ad j. intro sumtum, paulatim erumpẽtibus sudoribus & quiescente corpore paroxysmũ & sistit, & vapores ex ipso corpore per διαφόρησιν resolutos expellit. Præparatur autem hæc essentia sequente modo: ℞ megnã copiã granorum actes, exsiccentur in vmbra, ponantur in matracio colli longi vsq; ad medium, superinfunde aquam vitæ vt per quatuor digitos supernatet, adde aliquot guttulas spiritus vitrioli & vase bene obturato fiat digestio in B. M. per 5. aut 6. dies, quousque aqua vitæ acquirat tincturã rubini instar, separa illam per inclinationem, huius dabis semi cochlear in accessione & illico excitabitur.

His omnibus præfertur Laudanum suffocationum

num ſpecificum (poſteaquam coqui incipiunt in vterum intenta peſſaria trahentia, vt ſi ſemen corruptum ſit, extrahatur, aut ſi vapor incluſus, abſumatur.)

Mulieri ſuffocatæ ſtatim præſtat adhibere ad nares fumum è galbano, aſa fœtida, pennarũ perdicis: aut inungantur nares oleo Gagatis per retortam in modum olei ſuccini, ſed igne paulum vehementiori deſtillato, verbi gratia ♃ Gagatis q. v. ſal. tantundem, & in cineribus ig. primum lẽto, poſtmodum fortiori in ſubiectum recipiẽs deſtilla oleũ, quod ſi lubet, addita aqua ſimplici rectificari poteſt per alembicum. Aut ♃ loco olei Gagatis oleum rutæ aut ſuccini. Quidam dicto oleo & oleo ſuccini vmbilicum & ventrem totum quoque inungunt. *Oleum Gagatis.*

Vmbilicus inungatur Balſamo Apoplectico, aut applicetur Emplaſtrum rotundum ex Emplaſtro pro matrice, in cuius medio aliquot grana zibethi ponantur. Vmbilico imponẽdę ligaturæ ſimul dolorificæ & applicentur cucurbitæ inguinibus circa pubem cum magna flamma.

Conficiatur peſſus ex linteo, qui vngatur balſamo apoplectico & genitalibus mulieris indatur, quo tempore fœtida naribus adhibeantur.

Intra corpus exhiberi poteſt doſis Laudani ad matricis ſuffocationes, quod fit ſequente modo: ♃ Laudani noſtri ſine opio ℥ij, adde Extracti lichenũ ſeu callorum equarum ʒij. M. diligenter, ilicò ſuffocationes matricis ſedat ad ℈ß exhibitum. *Laudanũ ad ſuffocationes matricis.*

Extractum Lichenum ſic fit:

♃ Aquæ meliſſæ cum Vini ℔vj deſtillatæ ſuper uccinũ & Gagatem an. ℥ij, per retortam ex cine- *Extractũ Lichenũ.*

ribus ig. in fine forti. Aqua destillata ab oleo, quod hac via simul elicitur, separetur. Cum hac aq. collectos lichenes ante exsiccatos in B. digere & extrahe ad Extracti formam. Idem extractum etiam solũ exhiberi potest à gr. v. ad viij. Aut aqua Theriacalis offeratur, in qua ℈ß, Extracti Castorei puluerisati aut pulueris ℈j, aut tantum exhibeatur Theriaca antiqua aut Castorei puluerisati ℈j, in aqua artemisiæ. Aut ℞ Extracti castorei cum spiritu vini facti,

Essentiæ Croci an. ℈ß,
Sal. perlarum gr. vj.
ol. succin. gr. ij.

M. & cum aqua artemisiæ & melissæ exhibe.

Commendatur quoq; vel maxime oleum Iouis, cuius præparationem vide in scholiis ad Crolliũ.

Liquor iste vmbilico Hystericæ immissus, statim suffocationem sistit. Interne à gut. j, ad ij, ad summum iij, repetitis vicibus exhibeatur: in adultis aluum largiter ciet.

ASCENSVS VTERI.

Ascensus Vteri parum differt à leni strangulatione primi gradus. Fiunt nimirum præcordiorum compressiones, dolores & spirandi difficultates, interdum deliquia animi subsequuntur.

Huic symptomati tollẽdo æque necessaria & vtilia sunt, quæ antea de suffocationibus sunt allata. In primis Essentia granorum Chamæactes multum præstat, si causam velis auferre, vtere iisdem suffocationibus tollendis, quæ vtilia fuerunt.

PROLAPSVS VTERI.

Prolapsum Vteri eadem curant, quæ prolapsum ani. Huc itaque repetenda sunt. Curatio autem opera-

peratione chirurgica potiſſimũ efficitur. Ægram nimirum ſuper dorſum reſupinam, coxis altioribus dilatatis & reflexis poplitibus, collocando: Hinc vterum prolaſum oleo tepido aut butyro inſalſo vel etiam decocto maluæ chamomillæ & aliis emollientibus fomentatum, aſperſo poſt puluere aſtring‹e›nte ex acacia, hypocyſtide, puluer. oſſium dactylorum cõbuſtorũ aut mumia vel gallis ſubtiliſſime puluerſatis in proprium locum reponendo, intrudendo inſuper lanam in ſe conuolutã forma & craſſitudine muliebri ſinui reſpondẽtem linteolóq; exceptã ac vino ſtyptico imbutam, ſicq; abſque dolore & violentia in proprium locum deuoluẽdo. Quod ſi vterus prolapſus putredine afficiatur, quod corruptum putridúmque eſt reſcindatur, ídque citra periculi formidinem, cum etiam vniuerſo vtero ablato nõnullæ mulieres plures annos ſuperuixerint.

CONVVLSIO VTERI.

Conuulſioni vteri alioquin medicamenta conuulſiua inſeruiunt: Vide tamen eaſdem conuulſiones ſuffocationum modo curatas eſſe.

Specificum in hoc caſu eſt Eſſentia granorum Chamęactes h.e. Ebuli (Tinctura granorũ actes cum 4 vel 8. gutt. ſp. vitrioli antepileptici. It. tinctura Corallorum. It. inſeſſiones, fomentationes.

STERILITAS.

Sterilitas in viris ab occulta cauſa, ſita nempe in partibus generationi dicatis, pręſertim ſi fuerit morbus conformationis, pharmacia haud tollitur. Vide ſuprà de extincta Virilitate.

Reliqua vitia quandoque partim legitima obſeruata diæta, partim medicamentis auferuntur,

de quibus autores Medici in praxi. Vide Bayrum l.15.

Si sterilitas ex veneficio est, rarò illa remoueri potest, nisi simul remoueantur veneficiorum instrumenta, quorum nempe veneficio talia parata sunt.

Suprà de impotentia tollenda nonnulla diximus, sæpe v. euenit, vt impressiones eiusmodi diabolicæ tã validæ sint, vt neque bona neque mala arte tolli possint (i.e. repositione simili) Vidi tamẽ semel atque iterum haustum aquæ frigidæ ex ore masculi (*eines Hengst der nicht geschnitten*) in præterfluente potantis elapsæ & subito vasculo collectæ multum profuisse in hoc casu.

Eadem potatio aquæ multum facit in ariduris particularibus membrorum, sæpius iterata jejuno ventriculo per aliquot septimanas: alioquin in fœminis sterilibus insessus ex formicis & aceruõ formicarũ cum aqua fluuiatili paratus & aliquoties recens vel de nouo factus multum iuuat.

Conceptionem iuuantia petuntur ex Practicis. Sal Satyrionis in primis vtilis est in fœminis (vt essentia eius in viris) vt cito concipiant, si eius, ℈ß, post menstruorum fluxum in vino maluatico vel aqua vitæ mulierum sæpius exhibeatur.

Curaui hoc secreto multas fœminas, breuissime, & essentia formicarum viros.

ABORTVS.

Abortum impediunt Magisterium Corallorum & perlarum si sæpius cum aqua vitæ mulierum vel aq. lil. conuall. detur. Tinctur. Corallor. rite recteq; parata abortum prohibet, si gestationis tẽpore prægnantes eius accipiant gutt. iij, vel iiij. singulis mensibus bis.

A pro-

A proprietate succus Astaci vnius contusi,& expressi in vino bono datus singulis mẽsibus semel vel bis, fœtum nunquam abortiuum nasci sinit, nisi externa vi impellatur. Sic sal Astacorum fluuiatilium dextre paratus, & singulis septimanis cum amygdalarum dulciũ decocto in vino maluatico maceratus, sumtus mirabiliter fœtum conseruat. Dos. gr. iij. iiij. v. &c. (vinum ne bibant, pellit nimirum fœtum.)

PARTVS DIFFICILIS.

In partu difficili, It. secundinarũ eductione inter reliqua præstat specificum ex secundinis, de quo supra. It. oculi leporis in Martio capti (valet etiam in mola, modo de ea constet) qui studiose eximendi, ne comprimãtur nimis, cumque pipere in orbe exsiccandi. Horum vnus Vertici cum pipere ita alligetur, vt vertex à pupilla tangatur & fœtum siue mortuum siue viuum educet, quo facto mox amoueatur, ne vterum planè propellat.

Sic oleum succini & Carui an. gutt. iij. iiij. v. vj. vij. viij. in vino exhibitæ partum accelerant.

Apud pauperes vidi partum sæpe difficilem solui haustu vrinæ mariti.

Sic stercus equinum in vino expressum & percolatum subito fœtum & secundinam expellit.

IMPOTENTIA.

In impotentibus nobilis est Essentia Satyrionis Croll. in primis si illi addatur Ambra essentificata & aurum potabile Anglicum, verbi gratia liquoris satyrionis ℥j,

ambræ essentificatæ ʒij,

Auri potabil. ℈j.

Detur à ℈ß ad ℈j pro vna dosi. Hæc & similia in-

terdum materiam tam fortem reddunt, vt simul anima cum vita expulsa fuerit, omne nimirũ nimium naturæ inimicum.

Valet quoq; diatrion pipereon tabulatum, si illi admisceantur aliquot grana ambræ & olei Cinamomi. Vide suprà de extincta Virilitate.

ARTHRITIS.

Arthritis seu articulorum dolor est instar matris plures ex se generans natas, in specie podagram, Chiragram & Ischiaticam.

In Arthritide interdum est vniuersalis omnium articulorum dolor cum summa inquietudine; in cæteris particulares dolores externarum partium, manuum in Chiragra, pedum in podagra, coxendicis in Ischiade.

Horum omnium vniuersalis cura consistit in consumptione vel etiã expulsione tartari in toto corpore humano stabulantis. Cuius curæ mentionem fecimus suprà in ludi humani pręparatione, cuius facultates mirabiles sunt in tartaro expellendo vel consumendo.

Hæc itaq; cura vnice instituenda est, nec tamen quouis tempore aut promiscue in singulis subiectis, nisi prius omnia probe fuerint considerata. Itaq; hæc cura vniuersalis paroxysmos non tollit, nec leuiter etiam affectos extra alia medicamenta curat: oportet igitur vt aut ante insultus, aut post eosdem (non in paroxysmo) quiescentibus scilicet & in suis matricibus quasi dormientibus ex allatis antea principiis cura instituatur & tartarus resoluatur. Sic nimitum felicius successerint omnia.

Eiusdem curæ prophylacticæ simili modo cum lapidi-

lapidibus Aſtacorum in eam formam medicamẽti pręparatis inſtituendę: maximopere pro corroboratione naturæ ſuccenturiari poteſt *Magiſterium perlarum à Riuerio Medico Regio* olim plurimo cum fructu præparatũ & exhibitum hoc modo: Perlas reduc in puluerem impalpabilem, quemadmodum aliàs redigi ſolent, (vulgariter margaritæ præparatæ) his in vitro ſuperfunde de ſucco citri vel de pomis aurantiis recentibus q.ſ. vt fiat inſtar paſtæ. Relinque aliquandiu, poſtea ſolue cum aceto, & remoto acet. per inclinationẽ à fæcibus aliud affunde, donec nempe perlæ ex toto fuerint ſolutæ. Collectum acetum miſce cum tertia parte aquæ fluuiatilis, deſtilla per retortã ex igne arenæ primum igne lento, poſt fortiori. Deſtillatum reaffunde capiti mortuo reſtitãti & viciſſim ſolue, poſtea cola per filtrum, euapora admodum lente, & reſtabit perlarum magiſterium. Huius ℈j ad ſummum aliquoties ieiuno ſtomacho in vino datus potenter naturã recreat, eamq; vt medicamenta antecedentia (arcanum ludi humani & Aſtacorum) felicius operentur, excitat. Multum ad præcautionem facit cruditates fugere, & ſi adſint caſtigare vomitionibus mane ſi facile, à prandio ſi ægre, vomat. *Magiſteriũ perlarum Riuerij.*

Quod ſi vero paroxyſmi podagrici vel arthritici ſoleant recurrere, id quod ſæpius fit, præſertim vbi vita non vſquequaq; conformis fuerit, requiſitis tales inſultus vel impedientibus ver prorſus rejicientibus, hoc vnice prouidendum fuerit, vt quotannis ſtato tempore Æquinoctiorum & ſolſtitiorum (circa eadem nimirum fluxiones podagricę plerumque vigẽt) corpus bene mũdificetur,

& in primis ratio victus, quæ alioquin nuſpiam negligenda eſt, ſolers & recta inſtituatur, auferendo tum plethoram, ſi quæ adſit, tum Cacochymiam quamcunque ſuis idoneis medicamentis.

Hæc etiam euacuatio inſtitui debet in principio morbi, & vbi quædam ſigna imminentis præſenſerit æger.

Potus ſit vinum meliſſæ cum rad. Caryophyllatæ infuſum in menſa pro hauſtu primo, aut vinum Antipodagricum Paracelſi.

Vinum Antipodagricũ Paracelſ.

℞ radicis Caryophyllatæ,
acori ℔ß,
fol. maioranæ M iiij,
florum ſambuci p iiij,
infunde in Vini ℔iij.

ſtent in infuſione per 8. dies, ſumatur ex hoc mane & veſperi hauſtus. Cum ſale humano miſceri poſſunt oſſa humana calcinata, in cibo Galreda ex iiſdem in modum galredæ Cranij facta.

Poſt mundificatum corpus corroborantia & diaphoretica vſurpentur, diaphoretica ſcilicet peculiaria Solis tranſparẽtis extractio, de qua in notis ad Crolliũ & pilulæ antipodagricæ meæ, quæ deſcriptæ à Rhenano in tractatu Solis è puteo emergentis cũ arcano aſari aliquot diebus aſſumptæ. His omnis Podagra, modò nõ ſit nodoſa, curari poteſt. Hoc nimirum modo paroxyſmi rarò vel nunquam recurrent: aut ſi inſultus à leui errore externo aliquando coincidunt, tam graues nũquam ſunt, nec dolores excitant continuos, aut inſolentes, quin externis balſamis facile cedant.

Ex numero mundificantium ſeu purgantiũ eſt puluis arthriticus Paracelſi à Crollio deſcriptus, vbi in

vbi in primis notandum, in eius descriptione pro rasura Cranij humani substituēda esse ossa hominis calcinata, iuuenis modò humati, manuum ad Chiragram, pedū verò ad Podagram. Ex hoc puluere natus est puluis Caryocostinus, quem vocāt, etiā vulgaribus Medicis vsitatus. Ille verò puluis secure & leniter omnes defluxiones podagricas purgat. Felicius id præstat Essentia radicis Ellebori nigri vulgari modo cum spir. Vini non ad summum correcto extracta. Cuius quotidie cochl. j. mane & vesperi sumatur, donec aluus sponte sua quater vel sexies tandem fuerit soluta quotidie. Hac nimirū facili lenique purgatione impuritates fluxionésque podagricæ satis cōmode repurgantur, fortificatur essentia Ellebori cum arcano filicis totius. (NB. arcana hæc nobilia) vel cum arcano asari debita proportione, nēpe si admisceantur alterutra cum Essentia Ellebori. Præstat alioquin hanc eādem essentiam ante cōsuetum tempus paroxysmorū podagricorū assumere, quemadmodum & puluerem arthriticum, sic nimirum facilius ante inuasionē corpus integritate adhuc dum constans ab insequentibus influxionibus liberatur. Idque eo magis, si ad hanc euacuationem temperata victus ratio accesserit, & vinum maioranatum cum radice Caryophyllatæ & floribus sambuci infusum ad victum pro primo potu haustum fuerit.

Quidam conuenientius vtuntur decocto ligni sassafras, pręmissis his purgationibus, impuritates crassiores, quæ adhuc restare solent, finaliter exterminandæ cum Mercurio laxatiuo, aut cum sole aut puluere arthritico sequente:

Pulvis Arthriticus.

℞ *Hermodactylorum, turbith,*
diagrydij,
fol. sennæ,
oss. hominis iuuenis violenta morte perempti calcinatorum,
si Chiragra manuum, si podagra pedum,
facch. candi ana ℥j.

M.F. puluis. Dos. à ℈ß ad ℨij, mane ex aqua iuæ arthriticæ per 3. aut 4. dies. Hinc demum ad confortantia, quod est magisterium perlarum Riuerij, & ad diaphoretica accedendum, quale est Extr. Solis transparens, cuius modum vide in notis Bezoardici mineralis.

Prosunt & maximè in his affectibus cauteria.

Nota:

Qui vomitus ferre possunt & statis temporibus Veris & Autumni ante imminentes paroxysmos podagricos, aqua benedicta vtuntur, dosi legitima, rarissime vel etiam nunquam, modo reliqua correspondeant, insultibus podagricis corripiuntur.

Hoc itaque modo, cuicunque sanitas curæ est, quilibet à podagricis insultibus tutissime se præseruare potest.

In Paroxysmis vigentibus & grauiter articulos occupantibus, sæpius mitigantibus opus est, ea sunt interna & externa.

Inter interna omnibus modis superat & excellit laudanum Opiatum suis proprietatibus maxime vigens (vide Quercetanum in responso ad Aubertum) dolores nimirum sistit, placidum somnũ inducit, fluxionibus frenum injicit, feruores consumit & delassatos spiritus roborat.

In aliis

In aliis qualibuſcunque vulgaribus medicinis haud iiſdem viribus pollentibus, fruſtrà ſperandum eſt aliquid.

Externa ſunt 1. Balſamus podagricus primus & ſecundus apud Crollium, quibus ſuccenturiari poteſt Vnguentum anodynum, quod eſt apud eundem.

2. Eſt ſpiritus ſalis Ammon. qui fit h.m. ♃ Ammon. ſublim. miſce pulueriſatum cum 4. partibus cinerum & deſtilla per alembicum ex aren. prodit ſpir. Ammō. qui æqualibus partibus cum ſp. Vini mixtus & plumaceolo loco dolēti (aliquoties, bis terve) illitus confeſtim dolores reſtinguit. Nonnulli aliquid Camphorę adjiciunt, vt prius ſoluatur in iiſdem, poſtea ad illinendum vtuntur. Huius mirabilem vſum ſæpe deprehendi. *Spiritus ſalis Ammon.*

3. Eſt aqua Antipodagrica Rulandi. *Aqua Antipodagrica Rulandi.*

♃ florum Chamomillæ,
meliloti an. ℳj.

Merc. ſublimati ℈ij. coque in aqua ſimplici. Huius aquæ colatæ æqualem portionem M. cum ℔iiij. aq. mortuæ, quæ eſt aqua fortis qua vſi ſunt Aurifabri in ſeparationibus, Aq. fort. recentis ℥ij, ſucci ſeu decocti myrtillorum (℥ij) q. ſ. ad colorationē. Vtere ceu patet ex curationibus (durat aliquot annos aq. mortua, *iſt gebraucht Scheide VVaſſer.*)

4. Aqua Antipodagrica, quæ ♃ ſpermatis ranarum menſe Martio collecti circa nouilunium ℔iij, adde ſtercoris bubuli recentis ℔ totidem, M. diligenter & relinque per diem vnum, poſtea deſtilla & ſerua. Calidiuſcule mēbris affectis applica, confeſtim ſedat dolores: felicius operabitur, ſi addatur aliquid ſp. vitrioli aut ſtercus vaccæ cum

mellis ℥ij, Cataplasmatis loco imponatur, præsertim in podagra frigida.

5. Oleum petroleum, in quo radices Ellebori incoxerint, præsentissimum est in doloribus podagricis sine rubore & vehementi tumore (alij vocant podagram à causa frigida) subito sistendis. Vbi induciæ factę sunt cum morbo, si ita necessitas exigit, purgantia tandem cōmodius (vomitus hic non est necessarius) locū habere possunt, qualia fuerunt supra; præsertim si puluere specifico Arthritico vtendum sit, is per aliquot dies iusta dosi ʒß, in brodio vel etiam aqua iuę sumptus impuritates tartareas mobiles, causantésque nempe paroxysmos è corpore educit. Sępe vidi in hoc casu pilulas Antimoniales per secessum solum purgantes, semel duntaxat sumptas multū profuisse. Eiusdem facultatis est Arcanum Corallinum per Crollium descriptum. Omnibus his præstat specificum purgans Paracelsi sæpius vrgente necessitate datum. His omnibus peractis, si quæ impuritates crassiores adhuc in corporis habitu residuæ fuerint, eæ deinceps mundificantibus, si vires & facultates patiuntur, expellendæ sunt. Insuper etiam ad diaphoretica descendendum. Diaphoretica supra proprio titulo proposuimus. Sunt nimirum in eo genere specifica, tū tinctura Antimonij, tum pilulæ Antimoniales podagricæ, descriptionem vide in libello Rhenani Solis è puteo emergentis tractatu postremo p. 18. & 19.

Tinctura Antimonij. Tincturæ præparatio hæc est: ♃ mineræ Antimonij ℔iij. iiij. v. (minera Vngarica præstat) in defectu mineræ Antim. crudum locum supplere potest, tere minutissime, superfundę aquam calcis

viuæ

Viuæ per simplicem infusionem (aq. ℔xv. Calcis ℔vj,) à calce viua colando (aliquoties aqua infundatur calci, donec subsidet) defæcatam relinque (in alembicum lati fundi) insolãdo & aliquoties quotidie mouẽdo donec nempe spondilia & superficies aq. rubere incipiat; quanquam rubedo nulla apparet, & tamen satis tincturæ extractum est, si per 6. vel 7. dies infusio fiat. Habebis autem signũ Extractionis (extractio tantisper fiat, donec nihil sit residuum) si in particulam istius infusi seorsim in vitrũ peculiare transfusam guttas aliquot aceti inieceris, repente nimirum immutabitur aq. (nihil aliud est quam Antimonij sulphur.) & tinctura Antimon. in colorem corticum mali aurantij præcipitabitur (in mixturam simplicem infusum præcipitabitur in colorem albicantem propter spiritum vitrioli) Extractionem trajice per filtrum & leniter ebulliendo in catillo reduc in puluerem rubeum, quem extrahe cum spirit. V. non vsquequaque forti (Alchol non extrahit) ad flauedinem (instar Extracti Solis) & filtrando decanta. Ante vsum moue (puluisculus nimirum semper ad fundum præcipitabitur) Dos. gr. v. vj. viij. x. ad summum spirit. Vini hac tinctura Antimonij imprægnatus aliquoties (septies) per Cohobia ex alembico destillatur, deinde ex retorta vitrea in aren. datis ignis gradibus, vel etiam ig. suppressionis pellitur, & prodibit in forma rubicundissima oleum Antimonij dulce cum striis splendidissimis & pulcerrimis. Postea verò spiritus Vini leni B. euocatur, remanet in fundo Tinctura Antimonij rubicũdissima (cõfortatiuũ summum) Dos. gr. j. ij. iij. ad summũ,

Vide Ragerium Bacchonium de oleo Antimonij dulci.

Tinctura porrò Antimonij (apposita candela lucet noctu instar Carbunculi) vel dicto modo saltem leniter extracta, vel deinceps per multa cohobia cũ sp. Vini in nobilissimam Essentiam exaltata, contracturam ex podagra in articulis externis causatam feliciter curat, si obseruandis ad legitimam nempe diætã pertinentibus & corpus mundificantibus (NB. In hoc casu pilulæ Antimon. per secessum tantum purgantes maximè cõmẽdabiles sunt) quotidie vel alternis dieb. gut. (5. vel 8. de tinctura simplici, sed gut. j. de tinctura exaltata in diaphoretico in peracutis vel mixtura seu in aurora exhibeantur, & sudor vel in lecto vel in laconico prouocetur (id quod in declinatione cõtracturæ cum spir. Vini tandem fecisse expedit) & contractura nulla resistit arthritica.

Ad externam curam Podagræ Tophaceæ, sed non admodum inueteratæ, præmissis præmittendis alioquin ad podagrę tum diętericam tum therapeuticam pertinẽtibus, de quibus hactenus, externa auxilia accersenda sunt, quæ nempe duros istos nodos tanquam morbos compositionis ab internis medicamentis difficulter resolubiles penetratione sua resoluãt, & quod in articulis heterogeneum est, eliminent. Vbi igitur nodositates admodum inueteratę non fuerint, vnicè hoc Emplastrum commendatur, quod præter sedationem dolorum etiam ex articulis tophaceam materiam seu sulphur coagulatum cute leniter aperta resoluendo extrahit. Emplastrum tale est;

℞ *Vitrioli Romani* *sem*

seu Vngarici,
Aluminis rochæ an. ℔ß.
salis ℥iiij.

Hæc omnia coniunctim calcina in Catino terreo euaporando saltem, donec spirit. etiam exhalare inceperint, quibus odore perceptis statim subsiste à calcinatione & refrigescant omnia, puluerisentur. Huius & pulueris ex farina hordei ℞ an. q. pl. Misce cum fæcibus Vini adinstar pultis, quam super laciniam more solito ad spissitudinem cultri extensam applica ad locum affectum & relinque. Exsiccatum denuò cum fæcibus vini distempera, & apponendo sic perge, donec primum dolor omnis cõsumtus, postea etiã ex articulis ipsis contortis omnes tophi absumti fuerint. Interim fit sępe, vt simul cutis, prętertim vbi verrucę & scrophulæ in articulis apparuerint, hoc modo aperiatur, id quod formidandum haud fuerit. Vel nimirum sponte sua postea vlcera coëunt, vel cera saltem Emplastri loco superimposita vicissim consolidantur, ipsis articulis denuò mobilibus & agilibus redditis.

Quod si denique nimis inueterata podagra seu prorsus nodosa & tophacea fuerit, ab illa quidem externa cura dolorum mitigatio speranda est, sed tamen ipsi tophi vix cedunt, nisi Chirurgia accedat potentior. Tunc igitur hoc modo procedendum fuerit, ℞ Merc. subl. Arsen. albi ana q. pl. M. cũ aq. fort. & fiat in modum pultis, deinde apposito prius Emplastro Basiliconis maioris (vel alio defensiuo, aut etiam sparadrappa) ad locum affectum foraminato, foramini de pulte præscripta instar lentis impone, & statim aliam particulam

Emplastri prædicti desuper, ac relinque aliquandiu, donec cutis bene aperta sit, ac nonnihil tumoris, ac exinde Eschara accesserit. Hanc cũ butyro vel oleo rosaceo emolliendo remoue & attractiuum appone specificum, quod omnes tophos coagulatos in aquas resoluit & extrahit, etiam aliquando sponte casuras instar calcis ad parietes incrustatos; cessantibus postea fluxibus locus vicissim est consolidandus cum consolidantibus & epuloticis vulgaribus.

Attractiuum Emplastrum tale est.

℞ *Lithargyri,*
lapidis Calaminaris,
succini,
magnetis an.℥ij,
puluerisata omnia tenuiter coque in olei lini ℔jß,
Ceræ ℔j,
terebinthinæ ℔ß.
Vernicis ℥iij.

Coque inquam aliquãdiu, donec inspissentur, adde postea gummata sequentia vulgari modo in acet. soluta & colata vicissimque opopanacis,

serapini,
Galbani,
Bdellij,
ammoniaci an.℥jß.

ebulliant leniter, in fine, adde de pulueribus mastichis,

thuris,
myrrhæ,
aloës hepaticæ an.℥j.

diligenter moue spatula & tandem malaxando in Magdaleones redige, prædictóque vsui serua.

His

His modis infelix podagra proſpere & facile curari poteſt, modo omnia prudenter & legitime fiant.

In externa cura Tophorum ſæpius mundificantia doloreſque mitigantia ſunt vſurpāda, inſuper ſudores à ſuperioribus diaphoreticis prouocandi. Et hæc eſt gemina illa cura, qua 24. ægros nobiles & ignobiles nullo alio remedio adhibito me curaſſe affirmare certo certius poſſum.

ARTICVLORVM DOLORVM species.

Articulorum dolor varias in ſe ſpecies includit, Podagram, Gonogram, Chiragram, Homoplatæ dolorem, & Iſchiaticum, Arthritidem item proprie dictam, quæ omnes ſimplicem ſcopum habent, ſymptomatis ſcilicet mitigationem & cauſę ablationem.

PODAGRA ET CHIRAGRA.

Vſitatiſſima ſunt Podagra & Chiragra, in quarum curatione vnice prouidendū, vt corpus ſemper mūdum ſit, & victus ratio obſeruetur exacta, quotannis ſtato tempore Æquinoctiorum & ſolſtitiorū vbi fluxiones arthriticæ plerumq; fiunt, corpus bene mūdificetur auferendo tum plethoram, ſi quæ adſit, tum Cacochymiam quamcunque ſuis medicamētis idoneis. Imò hęc ipſa euacuatio inſtitui poteſt & debet quoque in principio mali, & vbi ſigna quædam imminentis præſenſerit æger.

In primis Extractū Aſari & Eſſentia Ellebori nigri facta ſecundùm artem atque ad conſiſtentiam mellis ſeu pilularum redacta. Electuarium item caryocoſtinum apud Bauderonium, quæ ſemper

ante consuetum podagricorum tempus, ac in primis circa dicta assumi debent aliquot vicibus quater aut quinquies semper obseruata victus ratione

Pro potu sit Vinum Melissæ cum rad. Caryopyllatę infusum in mensa pro haustu primo parcè tantum sumptum. Aut vinum Paracelsi Antipodagricum de quo suprà de Arthritide.

Cum sale mensali misceri possunt ossa humana calcinata in cibis.

Hinc statim ad confortantia & diuretica accedendum.

Inter confortantia principale est Magisterium perlarum Riuerij Regis Galliæ Medici, de quo supra. Maxime quoque in his affectibus prosunt Cauteria seu Fontanellæ.

Ad præcautionem prodest fugere cruditates, quæ si fiant, castigandæ vomitionibus, mane, si facile vomat, sin minus longe à prandio.

Nodosa modo non fuerit Podagra, his medicamentis curari potest.

Nodosa verò præter hæc requirit etiam curam externam de qua postea.

Dolor seu Paroxysmus si adsit, dictis medicamentis non est fatigandus æger, sed quies imperanda, dolor mitigãdus, & ne ad partem affectam affluat materia, præcauendum.

Dolor igitur intra corpus exhibito laudano sedetur, præmisso tamen clystere.

Si adsit magna Plethora, vena secetur:

Adstringentia paulo altius à loco affecto versus partem internam adhibeantur, vt puluis adstrictiuus aceto & albumine ouorũ exceptus, vel aqua adstrin-

adſtringente, vt Myrtillorum, Centinodij, glādularum Quercus vel Cataplaſmatis ex fructibus acerbis, cotoneis, herbis, pyris, prunis, in primis ſylueſtribus, ſorbis, quibus addi poteſt farina lentium, cum puluere balauſtiæ, Gallarum, roſarum, biſtortæ: aut tantum applicetur Bolus armenus cum lacte & puluere radicis biſtortæ ad formam Cataplaſmatis.

Supra partem affectam refrænantia & dolorem ſedantia imponēda. Communiter nec ſine fructu fit Cataplaſma è mica panis albi, verbi gratia ℔j. temperetur lacte ſuper ignem lentum, ne bulliat, contūditur & reducitur ad formam Cataplaſmatis addendo vitellorum ouorum ℔ij, Croci parū, calidè applicetur. Alij tantum in lacte tepido panem macerant paulisper & applicant de 5. in 5. horam renouando.

Nos hactenus habuimus in vſu carnem bubulam, cuius fruſtum crudum ſine pinguedine parti dolenti ſuperligauimus, idq; mane & veſperi mutauimus, atque ita feliciter dolorem ſedauimus.

Balſamus Podagricus. *Balſamus Podagricus.*

℞ *Vitrioli ad flauedinem calcinati* ℔ij,
mellis ℔j,
ſilicum calcinatorum ℔ß.

deſtilletur ſpirit. igne ab initio lento per alembicum in cineribus (nam facile ebulliunt) poſtea fortiori. Ab hoc ſpiritu auferatur phlegma, cum deſtillando ad tertias vſque quæ in cucurbita reſtitant, miſce cum maſtiche,

Olibano,
myrrha,
axungia humana,

gum. ammoniaco, opopanace,
bdellio an. ℥ij.

destillentur adhuc semel per retortam, cum destillato misce æquales partes spiritus Vini atque ad vsus serua.

Non quoque inutile erit in hoc affectu vel totum spiritum salis cum aqua fontana temperatũ tepide adhibere, cum laciniis duplicatis, vt & oleum tartari per deliquium ex sale factum.

Tophaceam podagram præter ordinariam curam requirere externa, vide annotata mea in Crollium, quæ huc transfer.

LEPRA.

Lepra an curari queat?

An lepra curari possit, subdubitatum est à multis; Elephantiasin quidem, hoc est, lepram incipientem vel aliquatenus progressam & à squammis, quas subinde in superficie corporis extantes habet, ita dictam, interdum curari posse & Dogmatici profitentur & exempla seu obseruationes id testantur.

Lepram autem proprie dictam omnibusq; partibus confirmatam & absolutam sanari posse, id est, quod pernegant iidem.

Neque verò vel ipsam naturam alicuius deficientiæ accusare licet, quæ nempe potestate diuina ordinata, dum fœta in sese & in mixtis corporibus occultet arcana, quibus dextre cognitis & in præparationem adductis, omnes morbos corpus humanũ infestantes, quatenus tales sunt, nec aliquid extremi in sese continent, curabiles esse & credamus & ingenue profiteamur. (de examine Leprosorum vide Forestum obseruatione 7. *lib.* 4. *Chirurgiæ*, *de Curatione* vide Iul. Pulmarium in lapide

pide philoſophico, capite vltimo. It. cap. 6. de tinctura Baſilij Valentini.) Sic ita lepra curari poſſit; quomodo v. curetur, vulgares præceptiones haud docent, neque & vulgaria auxilia, quantumuis in iiſdem multum ſpei & poteſtatis ſcientibus poſitum, multum videntur præſtare poſſe.

Aurum potabile Philoſophorum, quod nempe vel in ſola illa medicina vniuerſali latet, vel ex ipſo Sole philoſophice per menſtruum mũdi ſoluto fit, hos & alios morbos ſimpliciſſimos perfecte tollit.

Tinctura Antimon. ſuprà de Podagra deſcripta præſertim exaltata, & in ſummam ſpiritualitatem deducta auro potabili vix quicquam concedit. *Tinctura Antimonij vis.*

Tinctura Corallorum vera & genuina iiſdem viribus pollet. Hæc itaque omnia & ſingula pro curanda lepra ſalutaria ſunt.

Cognitis itaque omnibus ſignis & ex eorũ ſyndrome morbo perfecte cognito, cum iis medicamentis ita procedendum fuerit, vt quia quod vnice deſideramus, in promtu non eſt, aurum nempe Philoſophicum, ita progrediamur, ne extra oleam ipſius methodi extrauagari videamur.

1. Itaque reſoluentia & mundificantia neceſſaria ſunt.

Reſoluentia ſunt omnia illa, quæ alioquin interiores viſcerum obſtructiones ſoluunt, (tartarus vitriolatus) de quibus hactenus ſæpius.

Mundificantia ſunt ſpecificum purgans, Arcanum Corallinum, Mercur. dulcis, pilulę Antimoniales per ſeceſſum tantum purgantes.

2. Sunt ſpecifica, inter quæ excellit Viridellus vulgaris (vitriol.) cuius quidem præparatio eſt *Viridelli vis, & vſus.*

nulla, sed totum artificium consistit in dextra exhibitione (valet in quauis scabie.)

Mundificatis itaque Corporibus sic procede: ℞ Viridelli dicti ℥ij, dissolue in ℔x. vini, postea cola: huius vini Cyathum ß. cum potu ordinario (sæpius in die) qui sit vel vinum vel cereuisia (vinum præstat, quia est morbus frigidus) vel decoctum ligni sassafras, Chinæ (decoctum fragariæ aliquid potest) vel aquæ communis semper exhibe in potu (cura absolui potest Viridelli ℔j.) idque per septimanas 3 aut 4 continua.

Interdum sudores moueantur (si initio difficulter erumpunt, Ergo quacũque ratione prouocentur etiam per Laconicum sp. Vini scabies sponte decidit) à diaphoretico in peracutis vel potius cũ tinctura Antimonij videbis perfectam sanationẽ (interdum purgantia repetantur pro ęgri & morbi natura.)

Cæterùm specificum Viridelli crudi non separati, nec in alia Essentia medica diuulsi hoc præstat, neque tam adhuc manifestum est, an ex aliquo principio (vitriol. viride Vngaricum plurimum habet sulphur) & ex quonam hæc proprietas dependeat. Verisimile est à sulphure id proficisci, quod in vitriolo excellens est, proxime accedens ad naturam sulphur. Antimonij, ex quo Tinctura illa hactenus sæpe dicta paratur. Quod si vitr. sulphur. volatile seu Embryonatum paratum fuerit (vide quæst. 8. Thorem. tractatu de opio meo) id quod ostensũ est in præparatione sulph. vitr. narcotici (fixi) idque per se sine additamento sublimatum (*in einem nidrigen kolben* paulatim injiciendo sulph. alembico ablato, rursusque ap-

Essentia sulphuris vitrioli.

posito)

posito) vt relinquat omnes suas fęces & postea cum dimidia parte salis vitrioli puri mixtum, & per retortam igne suppressionis extremo loco dato, destillatum fuerit, in oleum rubrum trãsit, cui si admiscueris aliquid acet. destillati, descendit puluis spadicei coloris & spiritus salis tart. sese miscet cum aceto, puluis ille diligenter edulcoratur aqua frigida, postea cum spiritu Vini extrahitur in loco calido (vase clauso) & dulcissima essentia sulphuris vitrioli, tandem (si per 8. dies steterit) supernatat in forma olei, quam etiam à spiritu Vini separa & serua. Hæc dulcissima sulphuris vitrioli essentia æquipollet viribus suis Tincturæ Antimonij & mirabiles effectus vitriol. dulce facit. Dos. à gr. j. vsque ad iiij, in aqua melissæ, noxios humores totius corporis expellit, Venerem stimulat, vterum rectificat, eiúsque motus inordinatos sistit, & in vtroque sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In aqua Petroselini idem pene præstat, sed insuper hydropem curat perfecte. Vsus autem istius essentiæ aliquandiu continuandus.

Vires insignes sulphuris vitrioli

Post absolutam curam solet quandoque scabrities cutis molesta remanere: Sic enim posteaquam ex centro ad peripheriam noxa per nobilia illa medicamenta insensibilibus transpirationibus fuerit extrusa (ex sale aluminoso styptico) sponte quidem sua tandem omnes squammulæ & scabies decidit.

Nihilominus tamen exterior cutis durior scabra remanet. Hanc deinceps insessiones ex mollificantibus paratæ mitigãt & emolliunt, perfectissimam autem & absolutissimam læuigationem

cutis à balneo præstat inunctio cũ oleo viperino vel colubrino (cutis viperæ vel colubri adjiciatur, habet signaturam morbi) confirmata est hæc curatio in tribus primariis personis.

ELEPHANTIASIS.

Elephantiasis in habitu si sit; quia partium substantia læsa, & quasi vniuersali cancro infecta, curari nullo modo potest , si verò incipiens sit, nec cum semine à parentibus propagata in filios, omnino curabilis est.

Quare instituta victus ratione humectante purgetur statim æger Cholagogis, Eccoproticis, cassia, Carthamo, diasebesten & aliis, & si indicantia permittant, vena secetur.

Deinde coquatur humor iis medicamentis, quę ad melancholiam incidendã & iecoris lienisque obstructiones tollendas præscribuntur. Hinc ea quæ humores tales educere possunt, offerãtur, cõtinuatis semper per 3. dies purgantibus: vtatur per alios 3. Apozemate aperiente, præparante & iterum purgetur, idque toties, donec corpus optime purgatũ sit, & ab omni Cacohymia liberum, sæpius oblato etiam Merc. laxatiuo, & Merc. cum sole, quo facto ad ea, quæ hepatis intemperiem emendant, accedendum, ad frigida scilicet hepatica & ad appropriata.

Hinc ad ea, quæ in superficie corporis existentem malorum humorum abundantiam, causam mali existentem expellunt, progrediendum.

Quibus omnibus palmam præripit præscripta sequens Viperarum præparatio, de qua etiam supra de Phthisi ♃ tres vel quatuor viperas abiectis intestinis, reseruato corde, hepate & capite excoriatas,

riatas, inde ollæ vitreæ, quam superius cum suo operculo claude, relicto exiguo in medio foramine, adhibe ad ignem Carbonum lentum ollam, humiditas in ipsis excedens exhalet, & exsiccentur, vt in puluerem comminui possint: aut idem cōmodius fiet in furno vel arena. Huius pulueris

℞ ℥ij *radicis angelicæ,*
Valerianæ ana ʒß.

ad ℈ij vel ʒj, additis gut. ij. sp. vitrioli, quo assumto æger in lecto sudet.

Huic succedere possunt trochisci de vipera à ℈ß. ad ʒj. It. præparatio Viperina saccharina Quercetani in trochiscos redacta, vel etiam Bezoardicum animale.

Potus sit emulsio seminum melonum, citrulli cum decocto sarsæparillæ, ita vt in ℔xij, aquæ coquatur ℔ß, sarsæparillæ.

Sæpius quoque in die assumat Alcohol serpentum cum ana sacchari mistum. Opiata ex illo cū conserua rosarum, corticum citri & florum nymphęę, cui addantur gut. aliquot auri potabilis Anglici, aut sępius exhibeatur Mithridatium cœleste Quercetani.

Possunt quoque interfici Viperæ in Vino & illud vinum propinari, vt. aliquot viperæ in vitrum capax indātur & surperfundatur sp. V. siue vinum ardens & in ipso relinquantur dies 8. Hinc extrahantur. De hoc vino vel per se vel cum aliis misto capiat sæpe in die: in primis mane & vesperi, toto curationis tempore æger à sale abstineat.

Aliqui curationem hoc modo promittunt: post euacuationem vniuersalem & particularem totum corpus inungatur sequente Vnguento;

℞ Terebinthinæ claræ ℥jß,
vitellorum ouorum N°vj,
Misce: postea adde cerussæ subtilissime puluer. ℥jß,
affunde acet. ℥ijß.

M. & F. Vnguentum: Eo inungatur corpus, ne quid maneat cuti adhærens, cutis abluatur lacte. Hoc vnguento inungatur totũ corpus bis vel ter, postea ingrediatur Balneum siccum: post priorem inunctionem in Balneo apponendæ sunt Cucurbitulæ brachiis, humeris & supra genua. Et cum sequẽte Vnguento inungendum erit totum Corpus die vna, die sequente cum præcedenti, & sic progrediendum, donec omnis scabies & furfures sublati, & remanebit cutis humida & arida, & tũc plus olei laurini addendum sequenti vnguento, atque corpus vt antea iterum inungendum. Vnguentum tale est.

℞ rad. Elenij ℥ij,
altheæ ℥ijß,
pinguedinis porcin. ℔jß,
lithargyri auri,
mastichis,
olibani,
sarcocollæ,
myrrhæ,
aloes hepaticæ an. ℥ij,
ol. Chamomillæ,
anethi,
laurini an. ℥ij,
terebinthinæ ℥j,
styracis liquidæ,
butyri recentis an. ℥ij,
Mercur. sublim. ℥ij.

Cer

Ceræ q.s.F.s.a.Vnguentum. Postea

℞ huius Vnguenti,

& ol.laurini an.℥iiij,

styracis calamitæ ℥j.

M.& cum hoc inunge totũ corpus, si minus forte, adde plus olei laurini ad libitum. Si adsit tinea, euellendi capilli.

Si morbus est diuturnus per duos annos sequentes, Vere & Autumno semper optime purgandum corpus, & si aliquid renascitur in aliquo loco, inungendus est locus Vnguento dicto posteriori.

LVES VENEREA.

Lues Venerea (frater Basilius Valentinus qui vixit tempore Maximiliani, appellauit *die nevve Krieger Kranckheit*) nisi manifestissime tuberculis & pustulis hinc inde toto corpore, presertim verò circa frontem, obscœnas partes & ad femora præsertim versus genua protumpentibus se prodit, sępius occulta est, facileque imponit, ne vel recens recte curetur, vel inueterata difficulter cedat.

Accurato itaque iudicio opus est, quod vnice dependet ex confessione ipsius patientis (medicus in interrogando sit πολύτροπος, ne æger diffidat.) Præter enim illos manifestos gradus, quos Fernelius 4. distinxit, plures sunt propter communia cũ aliis morbis symptomata, vix in cognitionẽ peruenientes. Eos omnes & singulos indicabit concubitus cõtagiosus, vel cum scorto infecto patratus. Eius itaq; si conscius fuerit patiens, vt vt symptomata fuerint communia, nihilominus si omnia recte fieri debeant, non aliter quàm à Lue Venerea infectus patiens tractandus fuerit.

Signa luе Venereæ infecti. Constante itaque hoc Canone 1. si quis dolores in coxis, humeris & mediis artubus habuerit, neutiquam aliis externis apparentibus signis, infectus tamen credendus est. 2. Si quis serpigine, Lichene infestatus insuper Mariscas ani, pustulosam scabiem in cute corporis, colli vel capitis haberet, nec tamen infestaretur doloribus artuum, si canonē generalē fatetur, eadē censura censendus. 3. Si condylomata, Mariscæ, & hæmorrhoïdes cęcæ anum vel partes obscœnas possiderent, dolosibus artuum vel nullis vel aliquibus præsentibus, modo canonem generalem suppleat, ab infectorum numero non excludendus est. 4. In viuacissimo alioquin corpore, si Verrucæ informes & grādiores, præsertim in manibus. It. ad labia & in pedibus prominerent & Canon hic locū haberet, vtique ab infectione immunem haud iudicabis. 5. Si quis Cambuca laboraret, aut post coitum ductus virgæ tumoribus obstrueretur cum calore & inflammatione, aut si vlcus penis post priora pateretur siue doloribus artuum & capitis vexaretur siue secus, non poterit non numero Gallicanorum accenseri. 6. Si quis bubonibus diuexatus, prætereaque scabiosus circa pudenda esset, neque tamen dolores artuum pateretur, vel etiam iisdem infestaretur, & Canoni priori nomen dedisset suum, haud liber ab infectione pronunciari possit. 7. Quanquam hæc omnia locum non habent, & corpus absolute purum apparet: In interluniis vero aërisque & tempestatum vicissitudinibus, in extremitatibus corporis, manibus, pedibus, imò etiam in capite, doloribus impetitur, nihilominus vbi se semel confessiona-

rium

rium præbuit, huius morbi primordiis initiatus habetur.

Ab his signis & certis indiciis aliqualis infectionis multum situm est in probe cognoscendo tempore curationis. Hinc igitur morbus recens aut nouiter contractus ab inueterato rite discernendus fuerit, ille breuiorem prætereáque faciliorem: hic longiorem & artificiosiorem curam requirit. Vtraque fundamẽtum & basin collocat in Mercurio seu argento viuo rite recteq; parato, opus tamen est vehiculis, quę suppeditabunt decocta ligni Guaiaci, radicis sarsæparillæ, (sarsęparillę capillamẽta ne abjiciantur, sunt nimirum virtutis maximę) radicis Chinæ, ligni sassafras, decoctũ scobis ligni querni in his locis pauperibus maxime profuit, interdum plus quam lignum sanctũ.

Nota:

Aqua Persicariæ extremo Mense Septembri & Octobri collecta & destillata per alembicum ab innata quadam proprietate plurimũ prodest) vide Platerum de defœdatione cutis. It. medullam destillatoriam de syrupis & spiritibus.)

Recentem infectionem vnius anni sic curabis: Exhibe 1. Mercur. dulcẽ à gr. xvj. ad xx, & xxx. idq; 2. vel 3. diebus continuo fac, ita tamen, ne ab initio dosis auctior sed remissior sit: postea in decoctis vsualibus hydrotica vsurpentur, si opus fuerit: 2. Mercur. dulcis impuritates corporis educet, ac tandem iterum ad hydrotica redeundum.

Hydrotica sunt sp. Guaiaci, mixtura simplex, aqua Theriacalis Crollij. It. Persicariæ arcanũ, diæta, sal est conseruator Balsami nostri, male ergo in Lue Gallica infectis Medici vulgaris salis vsum

prohibent. Æstate, horis meridianis scilicet potest se æger aëri committere.

Si morbus inueteratus plane fuerit; hæc leniora locum habere nequeunt, presertim si symptomata vrgētiora valde molesta sint, ipsumque corpus vndiquaque à morbo ipso, tamen non prorsus, deuictum.

Hic itaque purgationes Mercuriales maxime locum habent.

Quinimo sudores nonnisi à Mercurialibus fixis vel in spiritum actis excitari debent.

Principem locum inter purgantia tenent Merc. Sublim. Crollij. It. Arcanum Corallinum, (purgantia ἄνω ϗ κάτω, Vomitus nimirum omnis necessarius est pro saliuatione faciliori.

Nota.

In inueterata Lue, quemadmodum purgationes per Merc. tantum sunt instituendę, quę nempe nō semel atque iterum, sed interdum diebus 3. aut 4. continuis peragendæ (progrediendo quotidie à dosi minori ad maiorem) ita vt ab exhibitione eiusdem saliuatio (in saliuationibus ægri nonnunquam se pessime habent, sed res in vado, ideóque Medicus bono sit animo) (siue spōte sequatur, siue vlterius prouocetur, quæ instar certissimi signi (ideóque non inhibenda) est habenda futuræ sanitatis (in ea nimirum curę Cardo.) Ea igitur prudenter obseruanda, promouetur illa, si fiat masticatorium ex mastichis pulu. ℈j & granis aliquot, puta à 3. vsque ad 8. Merc. Sublim. dulcis cum melle in pastillos formatis & masticatis (vix masticetur vltra 8. horæ.)

Quo signo habito purgationes deinceps sunt omit-

omittendæ) non tamen ante dies 4. licet primis diebus saliuationem promoueant) & solum excoriationi oris, gingiuarum & linguæ prospiciendũ (victus sit deglutitionis facilioris, verbi gratia, iuscula & nutritiua superdata, acria euitentur) cui sane Gargarismus ex solo sale & aqua communi factus inseruit, quo identidem & singulis horis os colluendum est calide atque ita pergendum.

Prouide tamen prospiciendum est, ne fluxus ille saliuationis cito restinguatur (NB. Gargarismi adstringentes in saliuatione medentur) quod verendũ haud fuerit, si Gargarismus prædictus cõtinuo in vsum trahatur, qui tantũ abest, vt fluxum illum impediat, vt potius promoueat. (ne saliua in somno deuoretur, nodulus strophioli in muria tinctus dentibus interseratur, vt ita hiatu oris patente, colluuies liberius effluat) ad cuius spontaneam cessationẽ, si symptomata euidentiora etiã cessarint, probe quidem cura peracta est, sin minus, aut prædicta Mercurialis mundificatio repetenda, ac saliuatio instauranda, aut ad diaphoretica tantum sed Mercurialia progrediendum.

Diaphoretica Mercurialia sunt duo (spiritus Merc. rubeus, spiritus Merc. simplex) albus & rubeus vterq; fit ex Merc. Sublim sed diuersis operationibus. Illud est huiusmodi, ℞ Merc. Subl. purissimi seu Crystallini part. j. terræ rubrę argillaceę part. iij. puluerisetur Merc. tenuiter, deinceps misce illũ cũ prædicta terra, ita tamẽ, vt cũ aq. cõmuni fortiter inuicẽ agitata misceantur & in vnam massam trãseant. Ex hac fac globulos, lusoriis nõ absimiles, & exsicca diligenter in vmbra, non in Sole. Hinc ex retorta vitrea (recipiente nõ admo-

Spiritus Mercurij albus seu oleum Mercurij album.

dum magno, ſpiritus nimirum paucus nec validus) per arenam & ignem ſuppreſſionis horis 2, (ſed paulatim) pelle ig. fortiori, & prodit elegans ſpir. Mercur. in fine ſublimabitur quidem nonnihil de Mercurio reſiduo, quod tandem operatione hac finita collige, & cum recenti terra rubea miſce, in globulos forma & exſicca, exindéque deſtillatione conſueta ſpiritus vrge, idque aliquoties repete, donec totus Mercurius ſublim. in liquorem (ſaporis ſubacidi) abierit, quem in vaſe probe clauſo mundo ſerua, nec vnquam vires perdit.

Spiritus Mercurij rubeus ſeu oleum Mercurij rubeum.

Rubeus ſpiritus vel oleum rubrum Mercur. eſt eiuſmodi: ℞ argenti viui puriſſimi ſublim. q. v. tere ſuper marmor in puluerem impalpabilem, quẽ cum limatura Martis ana pone in tabula vitrea (*ſeluier Tafel*) in locum humidum & aliquot ſeptimanarum ſpatio (in Maio, Iunio & Iulio) in cella frigida reſoluetur in oleum flauum, quod diligenter collige. Ex reſiduo capite mortuo (ex fæcibus nõ calcinatis) ſine igne (alias nimirum euaporet) ſal extrahitur. Vt ex Mart. & Merc. extrahe ſal beneficio aquæ communis, illúdque viciſſim coagulatum cum oleo iunge, & fiet id aurei vel Crocei coloris, coaguletur. Hoc oleum cum ſale ſuo deſtilla ex cucurbita humili (*flaches Kolbichen*, vaſa quo humiliora eo meliora) in arena donec aq. clara aſcendat, qua protinus deſtillata ignem auge & aſcendet rubedo in alemb. inſtar Croci, quæ partim per roſtrum Alemb. (hoc non ſit nimis longum) colligenda, partim hæret in alembico inſtar butyri. Vrge itaque deſtillationem igne fortiori, donec nihil amplius in alembicum aſcenderit. Vaſis refrigeratis alembicus aufertur & in

& in cucurbitam phlegma prius destillatum fundatur, ita vt quicquid rubedinis ad spondilia eiusdem fuerit sublatum, possit cum aqua ista ablui & quod in fundo restiterit, iungi. Quo facto Alembicus denuo apponitur & repetitur seu restauratur destillatio prior. Vix incalescente Alembico à subtilissimis vaporibus, illud quod continebatur in alembico, paulatim liquescit & per rostrũ rubicundissime exstillat, summo studio colligẽdum cum prius destillato oleo rubro. Quod si porro nihil amplius rubedinis exstillare poterit, remoue excipulum, & in alio phlegma veniens, veluti in prima destillatione factum, collige. quo identidẽ collecto rursus auctiori ig. gradu rubedo est colligenda, quæ partim rursum exstillat, partim in alẽbico detinetur, tot vicibus deinde prouocanda, quot opus fuerit.

Vtriusque Diaphoretici magnus est vsus, in primis vero rubei, cuius g j vel ij. in aqua theriacali mistura simplici in spiritu Guaiaci cũ debitis vehiculis (decocto Chinæ) in primis vero in aqua persicariæ (si placet, interdum addatur aq. Tabaci) exhibitæ per sudores omne expediũt quodcunq; in corpore noxium, haud cedit aliis medicamentis: pustulæ sponte cadunt, tubercula minuuntur, dolores sopiuntur, ac vlcera fœtida manantia exsiccantur & consolidantur.

Quod si autem contumacissima fuerint, leni illinitione ac plumaceolo forinsecus tacta, felicius curantur. Huius olei vsus est alius in putridis & fistulosis vlcerib. altis: It. in capite valde infecto. Vix nimirũ semel atq; iterum eodem oleo tacta, & aliquando sudoribus prouocatis per idem paulo post curantur felicissime.

Nulla Lues adeo firma, quin hisce cedat, modo vires constent, quæ semper requiruntur, sudori sufficientes.

Spiritus albi vsus est idem, sed effectus remissior, nisi subinde continuatione quadam malum ipsum superetur, & tandem omnia mitescant.

Ab hisce igitur hactenus enumeratis Lues Venerea etiam inueteratissima facile curatur, modo omnia recte corresponderint, vt exinde Medicus de symptomatum molestiis haud anxius esse possit vel debeat.

Nonnunquam verò à morbo Gallico non bene curato relictæ reliquiæ, tanquam symptomatum soboles altius infixa etiã subsidiarias manus medicas & quidem nõ segnes, sed curiosas postulãt. Hic itaque vbi facto opus fuerit, aut prior methodus reuocanda, aut alia in auxilium accersenda.

Ex multitudine nimirum & frequentia τῶν βοηθημάτων sæpe Medicus partim vt recte faciat, partim vt patientẽ honeste fallat, instructior sit. nec posteaquam vulgaria cespitare visa fuerint, temere declinandum, sed consultius pergendum: quin imo sæpissime intromissus inquilinus hostis inducias non fert, quin præsentes manus auxiliares natura desiderat, præsertim vbi fluxiones malignæ frequenter methodum medendi inuertunt, aut noua symptomata pariunt: Sic dolores lancinantes: It. vlcera præsertim faucium & colli, tumores quoque & calli seu nodositates, tophi, adeò altas radices egerunt, vt à felicissimis Deorumque quasi manibus expugnari non potuerint. Quod vbi vsu venerit præter iam semel atque iterum institutam curam, imo interdũ in cursu ipsius curæ

& alia

& alia sunt accersenda auxilia, de quibus egimus ordine.

Dolor capitis sæpenumero in inueterata Lue à medicamẽtis haud euincitur. Sic artuum dolores sæpissime recrudescunt.

Quamuis autem etiam aliud oleum Merc. in eiusmodi casibus maximopere prosit, fluxiones Venereas ex capite & aliis subiectis partibus tollat, nihilominus externa quoque sunt accersenda.

Oleum Merc. Diaphoreticum.

Oleum Merc. dictum sic fit: ♃ Merc. Sublim. purissimi q. placet, pulverisatus soluatur super tabulas stanneas (*zinnern Blech*) hoc est, ferreas stanno obductas per deliquium, solutio destilletur sp. V. tantisper (scilicet cohobando sæpius) donec spiritus acescat, quem serua. Dos. à g i j ad vj, in decoctis vel vehiculis appropriatis. *Oleum Mercurij Diaphoreticum.*

Externa sunt Emplastra, quale est illud Magistrale Vigonis de Ranis: nobile est illud, cuius mentionẽ facit Platerus in Oseruationum lib. 3. de Defœdatione pag. 679. Hoc Emplastrum supra alutam extensum, capiti raso applicandum est, & gestandum, donec dolores remittant: sępius tamẽ renouandum, quandoquidem propter madorem, quem extrahit ex capite, nonnihil vitiatur. Similia Emplastra videantur apud Practicos. Hæc autem Emplastra etiam doloribus artuum ex Lue Venerea maxime conueniunt.

Balnea quidem apud Rulandum centuria 10. Curatione 2. parum iuuant.

Cauitates porrò faucium cum excoriatione & Vuulæ amissione, quanquam vlcera inuadũt maligna, & ad narium vsque amplitudinem pertin-

gentia, ea non nisi è fluxionibus perpetuis & ma-lignis redduntur fœtida cum ardore & magno cruciatu.

Horum Curas à medicamentis internis quan-doque perfici deprehensum est; sæpe tamen post multa tentata remedia interna nihil perficitur.

Hic maxime commendantur Gargarismi & li-nimenta alia. Præstantissimus est Gargarismus ad affectus oris descriptus, qui mũdificat, & exsiccat.

Quod si nec sic quidem aliquid perficitur, aqua viridis eodem loco tradita cum penicillis vel cum gossypio ad faucium cauitates eas madefaciendo & tangendo, exulcerationem funditus mundat & egregie sanat.

Interdum tam maligna sunt, vt hisce non ce-dant, præsertim si profunda sint, & ad ossa palat[i] peruenerint.

Aurum solutum. Præstantissimum est Aurum solutũ hoc modo

℞ *Salis fusi,*
Salis purificati,
Salis rochæ ana ℥j.

adde dimidium libellum Auri foliati, tere inuic[em] prudenter imbibẽdo cum guttis aliquot spir. vitr[ioli] & diutius in marmore tere: postea super hãc mix-turam in cucurbita parua funde sp. Vini ad super-eminentiam 2. digit. relinque aliquandiu in cine-ribus vase probe obturato, postea parumper ebul-liat, vt salia soluantur, spir. vero flauescet. Poste[a] euoca spiritum Vini per alembicum ad siccita-tem, affunde recentem spiritum vini & viciſſi[m] digere in cineribus, atque ita spir. vini Aurum fo-liatum soluit, & salia relinquit in fundo. Hanc ex-tractionem poteris secundo atque etiam tertio re-

peter[e]

petere, donec nempe Aurum plane ſolutum & extractum ſit. Extremo deſtillando euoca ſp. Vini ad ſiccitatem Auri, cui affunde ſpiritũ Terebinthinæ clariſſimum ad ſuperemin. j, vel alterius digiti & relinque per 8. dies in loco calido, donec nempe Aurum omne ſolutum ſit. Hoc Auro ſoluto tange cum bombace quotidie bis locum affectum (initio rodere videtur, ſed paulatim ceſſat) ac inſuper vtere Gargariſmis, & videbis curationem ſperatam. Eadem ſolutio & Extractio ſolis valet in vlceribus externis nullam ſanationem recipientibus (Merc. habet inſignẽ vim incarnatiuam.) Idem præſtat oleum commune, in quo Mercur. ſublim. rubeus ebulliendo fuerit tranſſumptus, & ipſum oleum tandem nigerrimum euaſerit.

In tumoribus Gallicanis, Tophis & nodoſitatibus oſſium ingentibus & acerbis doloribus plerumque noctu vehementer affligentibus Emplaſtra quidem ſupra enumerata multum proſunt. It. Platerus parte 3. praxeos, p. 505. nonnulla recenſet elegantia. Eſt tamen præſtantiſſimum quod ſequitur:

℞ *Vnguenti aurei officinalis ℥iij*
Merc. ſublim. ℥j.

M. & cum panno lineo tumoribus ſuperimpoſito per vnum atque alterum diem: locus tamen tophaceus prius cum Vino rubro lauandus eſt, ſic feliciter cedunt. In valde tamen antiquis tumoribus diutius pergendum, ſed tamen non cum applicatione in forma Emplaſtri, ſed tantum inunctione quotidiana bis vel ter.

Abſumptis doloribus & tumoribus locus affe-

ctus deinceps fouendus est linteo butyro non salso inuncto, & ex vino loto, sic non tumor tantum absumitur, sed omnes humiditates vitiosæ ex toto illo membro tuberoso extrahuntur, deinceps vix vnquam aut raro recrudescentibus eiusmodi tuberositatibus (si tumor hic non cedit, aperiatur ille, exprimatur, mundificetur) Exemplum habui in nobilissimæ fœminæ brachio.

Cutis defædatio externa est multiplex, sunt pustulæ, Vesiculæ, Verrucæ, ficus, scabies, serpigines, lichenes, & aliæ species variæ innumerabilésque, quæ hanc varietatem sortiuntur pro ratione subiectorum.

Extra nimirum controuersiam est Luis Venereæ in externo habitu corporis tot species reperiri, quot pene sunt indiuidua: veneno nempe sese humoribus corporis seu potius cum sanguine ita distemperante, vt quotquot varietates salium in sanguine dominentur, vel etiam lateant, tot etiam diuersitates extrinsecus appareant, efflorescentia nempe tanquam fructu dirigente sese ad naturam & suæ radicis mineram.

Isthæc omnia externa vitia cutis curis internis præsertim Mercurialibus plerumque cedūt & sanantur. Sæpenumero tamē contumacia morbi tā alte radices egit, vt internis medicamentis ad peripheriam corporis pertingētibus quidem, nihilominus ex toto mali mineram in habitum corporis transplantatam, ibíque radicatam auerruncare nequeant. Vt itaque in hisce casibus solertia Medici vbique præsens sit, sic procedendum.

1. Pustulæ & Exanthemata sic curantur:

℞ *Argenti viui* ℥iiij, *Argenti* ℥ij.

solue

solue vtrũq; ſeorſim in aqua fort. ſolutiones po-
ſtea confunde, & ex ſolutis deſtilla in arena aquã
igne valido per retortam vel cucurbitam. Liquo-
rem prolectũ deſtilla in balneo, donec nihil am-
plius progredi videatur, liquorem reſtitãtem ſer-
ua. Cum hoc liquore tange plumaceolo puſtulas,
verrucas, veſiculas ſeorſim quotidie vel ſemel tã-
tum & protinus nigreſcunt & emoriuntur ſalia:
relinque ita (non vlterius inungendo) per quatri-
duum & ſponte cadunt cruſtulæ, quandoque bu-
tyro recenti illinẽdæ, ſi ſponte cadere nolint: Poſt
caſum ℞ ſacchari Saturni in aqua roſarum diſſo-
luti, locum relictum illine, (plumaceolo aliquo,
vix nouies antequam ſanentur) cum hac ſolutio-
ne & ſanantur lituræ euaneſcentibus ſimul rubeis
maculis.

2. Idem præſtat Oleum ærug. per deliquium. *Oleum æruginis,*

℞ *Æruginis part. j.*
Salis nitri part. ij.

M. & in catillo ſuccẽde cum carbone vel papyro,
donec deflagrarit, poſtea quod remanſit, ſolue de-
liquio in cella, aut ingere in veſicam ſuillam, quã
diligenter clauſam merge in aq. & cito diſſolue-
tur (mittatur per bombacem.) Huius vſus idem
eſt cum ſuperiore.

Scabies, ſerpigines, Lichenes. It. fiſſuræ in volis
manuũ & plantis pedum, præcedentibus vniuer-
ſalibus haud exterminabiles tandem ſic curantur
optime: ℞. Axungiæ porcinæ quantum placet,
M. cum oleo tartari per deliquium facto, donec
fiat Vnguentum acre, (quod guſtu deprehendes)
Hoc vnguento inunge partes dictas manè &
veſperi.

Quod si autem hoc Vnguento parum profeceris; loco olei tart. cum axungia porcina misce oleũ vitrioli & fiet acrius. Quod si ne sic quidem profeceris, ℞ Merc. sublim. ℥ß, Coque in aquæ persicar. ℔jß, (aq. plantag. etiam prodest) in vase terreo vitreato, donec Merc. sublim. sit plane solutus, postea cola & serua. Cum hac solutione quotidie bis locum affectum inunge seu tange, sanabitur. Vide etiam de hac aqua infra.

Aq. Mercurialis.

Eadem solutione Hæmorrhoides cæcæ, mariscę in ano & obscænis illitæ exsiccantur & cadunt.

Nota:

Cautela.

Merc. cum spir. Vini (quod à quibusdam Chymicis fieri solet) ne inungatur. Hic nimirum Mercurius sanguinem inflammat, & à locis distantissimis ad cor defert, vnde sputationes cruentæ, aliáq; symptomata grauissima, tandémque ipsa patientis destructio.

Vlcera Gallica.

Vlcera externa à Lue Venerea rectissime mundificantur cum ol. oliuarum. (vel oleo papaueris expresso, quod est par vel melius) spir. Mercur. sublim. rubro imprægnato, vt supra: Vel mundificantur cum hoc Vnguento: ℞ Vitellum oui ad duritiem cocti, deinde in sartagine mellis opt. ℥j, liquefac leniter, & misce vitellũ beneficio pistilli cum melle diligenter, donec abeant in medicamẽtum spadiceum seu brunnum, quo vtere; quod si idem acrius reddendum fuerit, admisce ʒj vel ℈ij Merc. sublim. diligenter. Hoc Vnguentum in vlceribus putridis. It. in fistulis Gallicis maximopere vtile est & egregie mundificat: quo tamen ita vtendum fuerit, donec omnes partes putridæ fuerint remotæ:

Quod

Quod si vero opus sit vlteriori mundificatione, regrediendum est ad prius. Vulgo vtuntur Vnguento Ægyptiaco, sed parum prospere (propter æruginem.) In his nimirum vlceribus potius corrodendo, quam separando operas suas absoluit. Præterea Ægyptiacum ossa nigredine (nota: vbi os cariosum, curatio irrita est, nisi caries auertatur vel Chirurgi opera vel aq. Mercuriali) inficit, quod omnino euitandum fuerit. Hæc vero vnguenta talia non patrant.

Posteaquam vlcera probe fuerint mundificata, consolidatio sequenti Emplastro perficitur, quod Elegans est & in aliis vlceribus putridis mundificatis valde vtile. Idem Emplastrum sanat vulnera non vsquequaque profunda. Est preterea sarcoticum & Epuloticum præstantissimum. Fit autem hoc modo:

℞ Lithargyri optime puluerisati ℥iiij.
olei oliuarum ℥viij.

Coque lento igne vsque ad brunnitatem. Quo facto liquefac Ceram in alio vasculo pondere ℥ij, & liquefactæ affunde Lithargyrum, cochleari agita & M. diligenter & forma Magdaleones.

Quod si vero vlcera fuerint admodum contumacia, ceu sæpe solet fieri, substituatur Emplastrum sequens:

℞ Lithargyri ℥ij,
ol. oliuarum,
lini an. ℥iij.

Coque denuo ad brunnitatem cum ceræ liquef. ℥ij. Admisce tandem

pulueris myrrhæ rubeæ ℥j,
lapid. Calaminaru,

Tutiæ puluerisatæ an.℥ij.

(non præparatæ extinctæ) M. extra ignem & serua. Hæc quidem sunt vtilia & vlcerata valde siccant & sanant. Fit tamen nihilominus vt vlcera Gallica neutiquam ab eiusmodi penitus curari possint. In hoc casu præstantissimum est Vnguentum sequens:

℞ *Aloës hepaticæ* ℥ij,
Croci Martis ℥ß,
thuris ʒij,
Mumiæ ʒjß,
mellis ℥j,
terebinthinæ ℥ß,
vitell. ovi j.

Misce & contunde omnia donec F. Vnguentum, quod in petiis applicari. It. cum turundis in foramina intrudi potest, præcedente semper Vnguento mundificante alterutro.

Solent porrò in Lue Venerea Bubones circa inguina apparere, prçsertim quando eiusmodi infecta corpora febribus malignis corripiuntur.

Licèt verò eiusmodi bubones sæpius febrium pestilentialium symptomata sint, veneno nempe exonerante sese ad locum ignobilem, emunctorij inferioris: nunquam tamen tales extra infectionis tempus & modũ inter pestilentialia symptomata & signa referendi sunt: apparent verò crebrius in sanguineis, alioquin raro vel nunquam grauissimæ Luis Venereæ morbo apparent quasi obnoxiis occultante scil. eleganti habitu corporis hostem inquilinum ad inguina protrudentis.

Hoc itaque modo eiusmodi Tumores Luis Venereæ à peste distinguendi sunt.

Simpli-

Simpliciſſimus curandi modus eſt huiuſmodi: 1. maturandus eſt bubo cum Emplaſtro diachyli (nam ſemper maturatione opus) vel bubo acet. madefactus & buboni impoſitus, quo intumeſcente remoto alius applicetur, quo Emplaſtro vel bubone quotidie bis appoſito, vt tādem emolleſcat: tandem ſcalpello aperiendus & ſanies cum pure & cruore exprimenda: poſtea Opodeldoh applicandum quod nunquam coaleſcere ſinit vlcus, priuſquam omnia fundamentaliter fuerint ſanata.

Oleum tartari nigrum diſcutiēs eſt præſtantiſſimum.

Cæterùm in hac ipſa cura, quemadmodum in reliquis omnibus Luis Venereæ ſymptomatibus nihil remittendum eſt, de interiore cura. Quinimo deprehenſum eſt ſępe eiuſmodi extuberantias inguinales ſolo repetito Mercur. (Mercur. ſublim. vel oleo Merc.) tandem diſparuiſſe: minera nempe mali per internam Mercurialem operationem funditus eliminata.

Recentiſſimum Luis Venereæ ſymptoma eſt, Cryſtallina, quam vocant, veſiculam nempe ad glandem membri virilis adnaſcentem tranſlucidam, indeque nominis ratio nata eſt.

Eſt alioquin lethalis, ſi remediis exquiſite factis non curetur. Ferrum non patitur, nec leuiter coaleſcit locus affectus, etiam remediis alioquin vlcerationibus Venereis præſentibus.

Solus ſpiritus Tabaci laudem hic inuenit, nihilominus interna cura ſubinde adminiſtrata, quæ tandem feliciſſime abſoluit omnia, vbi hæc ipſa veſicula prius fuerit mortificata (veſicula iā mortificata aliquoties hoc ſp. tacta ſponte euaneſcit) tangatur ergo cum ſpiritu Tabaci quinquies ad

summum & spõte euanescit, idq; fiat iacente patiente, alioquin ad leuem tactum spiritus Tabaci stans procumbit humi bos (hoc est syderatus cadit & conuellitur.) Vide suprà de Tabaci spiritu. Hac Luem Veneream curãdi methodo lucratum esse confessus est aliquis mille aureos ducatos, idemque affirmare possum mihi in tota mea praxi nullam curationem felicius successisse hac ipsa, quam perfecte & candide iam vobis trado & communico.

Luis Venereæ curandæ modi à variis varij excogitati sunt.

E vulgaribus sequens est probatissimus. 1. Optime purgetur corpus apozemate aliquo aut opiata; vulgo solum vtuntur confectione Hamech cũ electuario diacarthami aut è succo rosɩ.v.gr.ʒiij, in decocto communi purgante. 2. Post purgationem si adsit Plethora magna, potest aperiri Vena, aliter nullo modo. 3. Hinc F. Vnguentum ex ℔j vel pluribus axungiæ porci recentis, si haberi potest, aut reseruatæ, non rancidæ nec salitæ, & Merc. viui ℥ij, vel pluribus in succo limonum, vel quod melius in Terebinthina extincti.

Ex hoc vnguento inungantur ad fornacẽ genua ac tibiæ, & si morbus vehemens est, etiam spina.

Quo facto quarto sensim sudor provocetur, cooperiendo ægrum instruméto ad hunc morbum proprio, cui circa pedes carbones imponantur ardẽtes, vt eo sudet melius, oportet vt fiat in cubiculo calefacto vel optime clauso, vt impediatur perspiratio & euacuatio integra fiat. Vngatur semel primis diebus tribus, tempore matutino. 4. aut 5. matutina: deinde bis in die scilicet tempore matu-

matutino & tertia hora post prandium. Deinde iterũ semel hæc inunctio cõtinuetur, donec ptyalismus seu sputatio appareat, qua præsente cessandum ab inunctione. Potest tamẽ semel atque iterum inungi, donec videas copiose sputum ex ore effluere, hinc abstineat ab inunctione & in lecto semper, seu hypocausto calido conseruetur, donec ptyalismus cesset, qui tamen si vltra 8. aut 9. dies duret, fiat Gargarisma ex adstringentibus pilosella, myrto, centinodio, balaustiis, cui admiscetur aquæ mortuæ aliquid cum pauxillo melle rosaceo. Aut solum aqua mortua diluatur cum decocto Guaiaci & eo lauetur os.

Atque eo tum temporis gingiuę & os totum inflatur, vt nihil nisi panem in iure emollitum æger comedere possit.

Vbi cessat Ptyalismus, dentes detergendi & gingiuæ, vt dictum.

Interim dum hæc fiunt, pro potu semper sit decoctio Guaiaci secunda.

Abstineat etiam toto curationis tempore à salsis omnibus, & si fieri potest à sale communi.

Cum fluxus cessauit à liquidis abstineat, & elixis vtatur, & singulis diebus assumat bis decoctũ Guaiaci aut simile.

℞ *Rasuræ ligni sancti* ℔j,
Cort. eiusdem ℥iiij.

F. infusio in ℔xij aq cõmũnis per 12. aut 24. horas. Coque ad medietatẽ vel vt tertia pars restet, quod commodius Colaturæ sumat singulis vicibus ℥iij aut etiam ℥v. ex magmate siue residentia fiat decoctio seu Bochetum in aliis ℔xij aquæ communis, ita vt parum tantum ebulliat. Huic potest

addere aliquid Cinamomi, liquiritiæ, & passularum. Hoc decocto secundario vtatur loco potus. Hæc sudoris prouocatio fiat mane, & 3. horis post prandium semper in lecto aut stupha post assumptionem decoctionis.

Optimum autē est, vt quinto vel sexto die purgetur per totum curationis tempus cū confectione Hamech vel de citro, Diacarthamo, aut de succo rosarum, si pauper sit, si verò diues, potest fieri syrupus Magistralis aut Apozema.

Poterit quoque ab initio pastus interdum assumere fructus laxantes, pruna, ficus, poma cocta.

Si dolor adsit alicuius partis, applicetur parti dolenti Emplastrum Vigonis cum Mercur. qui pro vehementia symptomatis duplicari aut triplicari aut quadruplicari potest.

Vlcera si adsint, ea leniter inungantur aqua forti, aut quod commodius, oleo sulph. aut vitrioli. Quod si vero hac vti nō placeat cura, nec ęger ob negotia domi residere possit, fiat modo sequente:

℞ *Radicis acori vulgaris,*
Cichorij,
oxylapathi,
scabiosæ,
betonicæ,
sarsæparillæ an. ℥j.
passularum maiorum ℥ß,
herbæ Cichorij,
scabiosæ.
betonicæ.
Chamæpityos,
pimpinellæ an. Mj,
adianti Mß.

sem.

sem. anisi,
melonum an. ʒ jß,
flor. Cordialium p. iij,
F. in s. q. aq. decoctio, de Colatura, ℞ ℔ ij, *in quibus coque*
fol. sennæ orientalis,
sem. Carthami contusi ana ℥ ij,
hermodactylorum ℥ jß,
agarici trochiscati,
Epithymi an. ℥ ß,
in Colatura solue syr.
rosarum solutiui ℥ iiij,
violarum ex multipl. infusione ℥ iij,
mellis rosati colati ℥ ij.
F. Apozema pro 8. dosibus matutinis aut alternis pro operationis ratione. Aut fiat tantum decoctũ ex foliis sennæ & hermodactylis ana cũ parte dimidia radicis sarsæparillæ & pauco rorismarini. Tertio quoque die post & ante assumtionẽ apozematis deglutiat pilulam paruam cum Terebinthina factam ex gr. vj. vel pluribus pro constitutione ægri Merc. Præcip. (facti cum aq. forti & aq. salsa) aut Merc. Præcip. cum Sole à gr. iij ad v. seu tantum Merc. Præcip. rubei communis ab acredine omni per iteratas ablutiones edulcorati.

Æger sumat Apozema 4. hora matutina, & se contineat vsque ad 9. vel 10. horam, vel si fieri potest, vsque ad meridiem, cum sumserit Mercurium post dies octo, fiat sequens decoctio:

℞ *Radicis sarsæp arillæ recentis ℔ ß,*
scobis ligni sancti ℥ iiij,
Chinæ non rancidæ ℥ ij.
infunde in aq. ℔ x. per horas 24. postea coque ad

consumtionem duarũ partium. De hac Colatura assumat æger ℥iiij cum ol.sulph.gutt.vj. & sudet in laconico vel etiam in lecto tempore vel matutino, vel 3.aut 4.horas post prandium, per dies 10. Si nõ admodum inueteratus morbus sit, sin vero sit inueteratus per dies 15.

Interdum detur Bezoardicum Minerale ad sudorem liberius prouocandum, si Laconicum prę sto sit, cũ ingressus est, relicto, vt respirare possit, foramine, per quod emineant oculi & nares, fiat suffumigium ex Cinabari Antimonij,& in defectu eius ex communi ad ʒj & styrace rubr. Calamita ʒvj. (sulphur, ℥ß, ol. ligni sanct. ʒj.) aut cum pauca Terebinthina F. Trochisci: postquam per horam optime sudauerit, ingrediatur in lectũ optime calefactum & adhuc per horam dimidiam inibi aut quantum vires permittunt, sudet. Hinc sudor optime linteis calidis detergatur, & ipse ad consueta redeat opera.

Vtile autem erit, vt portet Emplastrum magnum, in primis, si morbus sit inueteratus, ex Emplastro Vigonis cum Mercur. ad formam scuti lati, quod homoplatas & sternum vsque ad lumbos integat.

Potus sit decoctum ex magmate decocti sudoriferi cum liquiritia, Cinamomo & passulis quocunque modo ad ipsius ægri palatum paratum.

Optimum est vt sudet 3. horas post meridiem, & sumat tẽpore matutino haustũ dicti decocti cũ ʒj. Alcoholis serpentum, de quo suprà in Asthmate: & Elephantiasi, quinto quouis die purgetur cum Pãchymagogo nostro, cui gr. iiij Mecur. subl. addi possunt, aut etiam solo Merc. subl. dulci.

Si

Si vlcera habeat, aut tophos aut erosiones, coque Guaiacum, donec decoctio tota fiat instar lactis crassa & exprimatur. Cum expresso lauetur mane & vesperi & supponatur Emplastrum Vigonis cum Mercur. duplicato aut triplicato. It. ea de quibus suprà.

Quod si hisce non tollantur, perfumentur omnia dictis Trochiscis bis in die, & curabuntur aut Mercur. præcip. ruber communis misceatur cum Vnguento Ægyptiaco ad purganda vlcera; aut aqua Mercuriali sequenti lauentur, de qua etiam suprà.

Aqua Mercurialis.

℞ Merc. subl. ℥ß minutissime in mortario trito, affunde aquæ plantaginis ℔jß, soluatur in B. leniter, in fine ebulliendo, separa à fæcibus per filtrum trajiciendo: postea funde in patinam stanneam mundissimam ac relinque per tempus exiguũ, & denigrabitur patina; quo facto eadem aqua in aliam patinam mundam infundatur, quoad prior patina à sua nigredine fuerit vicissim purgata: Dein vbi denigrabitur altera quoque patina, eandem quoque aquam alteri patinę rursus injice, idque per vices repete, donec nulla amplius nigrescat patina, sed maneant albæ, quod decima aut duodecima vice fiet. Serua postea ad vsum aquã, quæ albi coloris erit, hac vtere ad sananda vlcera, præsertim à lue Venerea orta, tam in ore quam in pene. It. ad mundificãdum cancrum. Quod si fortiorem desideras, sex infusionis vices in patinas suffecerint, vsus eius est saltem cum penicillo, vlceribus leniter hinc inde contactis. *Aqua Mercurialis.*

Dictam hactenus curam instituere oportet aëre

existente calido, aut prouidendum, ne æger egrediatur in aërem frigidum.

Si incipiens morbus sit, vtatur apozemate dicto cum Merc. subl. vt diximus; dein dicto sudorifero singulis matutinis, sine tamē sudoris prouocatione, tandem post illud assumtum sese exerceat & vtatur decocto secundo in pastu loco potus.

Purgetur quoque quinto quouis die, vt dictum.

Si adest Gonorrhœa, vtile erit exhibere præcipitatum viridem aut Gummi Guaiaci, quibus exhibitis propinetur Terebinthina, quę abluta aqua violarum cum vitello oui teratur, ac cum decocto sarsęparillæ potabilis fiat.

Si adest virium imbecillitas, perlæ soluantur in liquore acido Guaiaci, ea denique solutio sępius à ℈ß ad ℈j offeratur. Quæ destillatio Guaiaci fit in retorta lutata in ig. patēte ad modum sp. salis, primo scil. apposito recipiente amplo, fiat ignis lentus & destillat liquor clarus, ig. hoc modo continuetur per 6. aut 8. horas, hinc spiritꝰ apparere incipiunt in forma nubis, quod vbi fit, ig. augeatur, per gradus continuetur, donec omnes spiritus egressi sunt, hoc est, cùm non amplius nebulosum existit recipiens, sed clarescere incipit. Liquor hic destillatus affūdatur rasuræ ligni recenti & impastetur destilleturque per cucurbitam in Balneo ad siccitatem. Liquorem hoc modo destillatum rectifica & exibit primo phlegma insipidum: cū guttæ acidæ stillare incipiunt, muta recipiens & liquorem acidum seorsim excipe. Hoc solue perlas puluerisatas, quemadmodum alias soluuntur aceto.

Præcipitatus viridis (Lacerta viridis quibusdam dictus)

dictus) fit hoc modo, solue Mercurij ℥iij, in aquæ fortis ℥vj, & seorsim solue ℥j, Veneris in aquæ fortis ℥ij, solutiones coniuge, deinde ex arena per retortam destilla aq. fortem vrgẽdo sub finem ign. vehementius, vt maxima pars sp. corrosiuorũ tollatur, quod in fundo restat, tere, & cum acet. in cineribus per dies vj, digere, vltimo ebulliendo, vt potissima pars Merc. in acet. soluatur, acet. impręgnatũ decanta, & leni igne destilla ad siccitatẽ & Merc. præcipitatus in fundo restabit viridis. Specificum est in Gonorrhœa virulenta, Lue Gallica à gr. iiij ad viij, in conserua rosarum exhibitus. *Mercurius præcipitatus viridis.*

SCORBVTVS.

Quemadmodum Lues Venerea propriam sedem sibi hepar eligit, totámq; Oeconomiam sanguinis exinde inficit; Sic Scorbutus (vide Reusnerum, Horstium, Sennertum) pro habitaculo proprio occupat splenem.

Vterque morbus videtur veteribus incognitus haud fuisse, quantumuis gradibus seu accidentibus subinde vel acutiores vel magis eminentes extiterunt.

Familiaris est admodum maritimis & vltra pelagus vectis.

Causæ antecedentes sunt spiritus salini, vaporosi, & à sulphure suo destituti, iuxta mare ab astris eleuati, sed non percocti, quos maritimi & nauigantium turba ad se trahunt inspirando & exspirando.

Eiusmodi spiritus primum inficiunt pulmones, inde ipsum hepar & venam portæ, tandẽ tartareæ fæces ad splenem & vicinas partes residentes, tales impuritates eo deriuatas homogenea quasi

ſalini principij conformitate gaudentes ad ſeſe rapiunt, & non tantum ſubſtantiam ſplenis, ſed omnes venulas & ductus in eadem obſtruunt.

Hinc ſubſequitur Melancholia, triſtitia, Virium imbecillitas, membrorũ laſſitudo, coloris viuidi in liuidum & luridum permutatio, cutis Elephanticam contrahit duritiem, erumpentibus ſquammulis tenuibus ſiccis & perduris. Vertigo infeſtat caput, ſomnus imminuitur, nec naturaliter procedit, quin & dormituriunt interdum, ſed ſemper cum anxietate & terrore; Cor palpitat, & macies totũ corpus conſumit, ſæpe in principio gingiuæ contabeſcunt, cum maculis & lituris cæruleis in ambitu inſtar aphtarum albeſcentibus, dentes vacillant & fauces male olent: Viris fit ſperma aqueum & tenue, fœminis menſes ſubſiſtunt, aut in fluorem albũ degenerant: muſculi & carnes in ſe quaſi abſumtę contrahunt cariem, intus ſubtili & mordaci humiditate pertentantur. Oeconomia ventriculi vel maxime imminuta vel prorſus læſa. Corpus exterius, præſertim vbi muſculi ſunt firmiſſimi, inficitur maculis cæruleis ſubinde euaneſcentibus paulo poſt alibi in cute apparẽtibus: pedes fiunt Oedematoſi cum fœtidis vlceribus: fœminæ hunc morbum poſſunt ferre ad annos 15. vel 20. Maſculi vltra ſeptennium aut octennium, diutius haud affliguntur.

Quandoquidem in hoc morbo obſtructiones interiorum Viſcerum hepatis & ſplenis maxime vigent, à quibus venæ meſaraicæ haud immunes ſunt, ante omnia illæ ſunt remouendæ.

Tartarus vitriolatus primo digeſtiui loco ſumtus vel in iuſculis aut in decocto, vias primas expedit,

pedit, ſecundarias non negligit, quas deinceps ſpecificum purgans elegantiſſime liberat, ſi per aliquot dies continue in Extracto Ellebori propinetur.

NB. Mercur. hic plane exulat. Nam Mercur. 1. ad ſuperiora aſcendit, adeóque fluxiones auget, vnde ſymptomata inualeſcunt. 2. nõ expedit hîc obſtructiones, quanquam in Lue Venerea.

Antimoniata hîc plurimum poſſunt.

Specifica ſunt 1 Eſſentia Cochleariæ & beccabungæ. Arcana horum magnopere laudantur.

2. Eſt Elixir proprietatis Paracelſi.

3. Tinctura Corallorum vera.

His omnibus mira efficacia Tinctura Lunæ ſuccenturiatur, præſertim vbi caput ſcotomia labefactatum fuerit:

Feliciſſime igitur curam ſcorbuti etiam inueterati abſolueris, ſi præmiſſis mundificantibus tandem ad ſpecifica progreſſus fueris.

Decoctum radicis Chinæ hîc multum poteſt pro potu ordinario, & demum pro vehiculo, quo nempe ſpecifica exhibeantur: Pauperibus ligni ſancti decoctum cum cochlearia proſunt, quibus tamen non deneganda ſunt ſpecifica.

Nota:

Feliciſſime totum negotium expedieris, ſi deinceps poſt vniuerſalia ſingulis diebus, vbi matutinis horis ſpecifica fuerint exhibita, veſperi iturus cubitũ per aliquot dies aqua Philoſophica ſeu ſulph. vel Tinctura tart. vtatur (gj vel ij ad ſummũ) quæ eſt cum ſpirit. Vini extrahens tincturam tartari (h.e. ſpiritus Vini tartariſatus) Vide ſupra de

alui ſegnitie, & annotata ad Crollium.

Dentiū prolapſus & Gingiuarū exulceratio vel ab hac cura generaliter aut particulariter, quemadmodum ſupra dictum eſt, tollitur. Vnice commendatur aqua illa viridis comperta, de qua ſupra de Ozænis deſcripta.

In vlceribus orís aqua radicis Enulæ. It. aqua poſt extremam ſpecifici purgantis extractionem incoagulata g x. pro vna doſi, de qua infra de Gangræna.

Maculę ſponte euaneſcunt poſt bene correctum corpus, ideoque peculiari auxilio non egent.

Vlcera hinc inde præſertim in tibiis manantia curantur eo modo, quem diximus iam antea.

Εὐπόριςον eſt ſummitates rubi idæi in Vino, quo vlcera eluuntur & poſtea cum decocto fouentur.

Hic morbus ſæpius recurrere ſolet, præſertim in diſpoſitis ſæpe latenter ſerpit & clanculum familiam ducit. Quod ſi vero corpus ſtatis temporibus mundificetur optimaque diæta cum legitima ſex rerum non naturalium obſeruatione inſtituatur, rariſſimè truculentiam ſuam promit. Plerumque quos ſemel inuaſit, raro deſerit.

Eſt tamen ab euidenti hac cura ſperandum illud, & certe obtinendum, nullum ſcorbutum tam deformem extitiſſe vnquam (ſi cætera ſint paria) qui felici manu & dextre adhibitis ſpecificis curari non potuerit, modo ad ſolertiam Medici accedat quoque prudentia & recte faciendorum cupiditas.

Huius curationis experiētia nititur aliquot nobilium VVeſtphalorum teſtimonio, qui adhuc quo-

quotidie gratitudinis specimina mihi edunt. Tãtum de Scorbuto, sequuntur Febres cum curis suis.

FEBRES.

In omnibus febribus proprie ita dictis recte curandis maximopere respiciendum est eo, vt nec ἀμεθόδως, nec temere curam auspicemur.

Quantumuis nimirum specifica vtramque paginam absoluere dicuntur, in omnium morborũ curatione, illa tamen vel sine ratione, hoc est, sine methodo & iudicio exhibita parum faciunt, stagnantibus nempe impuritatibus corporis contra specificorum innatas potestates mirabililiter dimicantibus. *Cautela de specificis.*

Quæ ratio itaque in cæteris morbis omnibus, ea etiam hic nullo modo negligenda fuerit.

Euacuantia hoc loco esse possunt omnia illa, de quibus supra diximus: ita tamen vt temperamenta, ætas, sexus & vires probe considerentur.

Specificum purgans omnium febrium est, excepta Hectica, Antimonium, cuius flores dextre parati & præparati febriles impuritates è corpore eliminant: flores autem illi redigendi sunt in oleum: per præcipitationem redigitur in puluerem Emeticum, si basis præcipitationis fuerit aqua simplex: vel redigitur in puluerem purgantem tantum per inferiora, si basis præcipitationis fuerit oleum tartari.

NB. An ol. Tartari post præcipitationem diu relinquendum cum Crollio, an vero mox auferendum. Affirmatur posterius, alias nimirum nimis figitur Antimonium.

Vterque puluis iusta sua dosi intermittentibus

& continuis febribus legitime exhibitus medetur, præsertim si ab initio certissime administratus mali mineram ex corpore exturbandam ratio ista suaserit.

Interdum Obstructiones pertinacissimæ in hepate, venis Mesaraicis, splene, Mesenterio. It. in renibus fomitem mali propagando fouent, vbi sane vna vel altera euacuatio sæpe irrita est.

Itaque Digestiua quæ sunt è tartaro vitriolato, cremore tartari, spiritu tartari, spiritu vitrioli, aperiente Penoti, spiritu salis maxime seligenda sunt, eáque administranda in vehiculis conuenientibus & obstructionibus expediendis nonnihil vtilibus.

Hoc modo obstructionibus resolutis & mobilibus mundificantia rectius operantur, febriúmque curam magis prosperam reddunt.

Sunt etiam necessarij Vomitus præsertim in febribus Vētriculi & quotidianis à phlegmate prouenientibus, vbi aqua Benedicta sæpius profuit.

Quinimo in Tertianis pilulę Antimoniales Emeticæ dextre procurato vomitu, tandem subsequente secessu, rectius profuerunt

EPHEMERA.

In Ephemera, vnde sæpe Hectica, post solutum paroxysmum est excellens mistura simplex, vt morbi reliquiæ ex habitu pellantur.

INTERMITTENS.

Specificum purgans in febribus intermittentibus initio morbi non in augmento, malo adhuc stabulante in ventriculo, ex vitro Antimonij est tale: ℞ Vitri Antimonij diligentissime & iusto, si fieri possit, tempore facti, prætereaque cum spirit.

spirit. vittrioli albificati & puluerisati ℥ß.
sacchari Canari ℥iiij,
farinæ triticeæ ℥jv,
Croci ℈j.

Coque cum aqua cõmuni, lento igne ad spissitudinem pultis, cauendo tamen, ne in fine aduratur, sed pene panis formam habeat; fac inde globulos seu glomulos & diligentissime reconde. Seruatur in integritate sua quadriennium, postea contrahit scabritiem, datur sub initium paroxysmi (in intermittentibus) cum prima vestigia horroris in artubus incipiunt. Datur in adultis ʒj, in fœminis ℈ij, in pueris ℈j vel ℈ß. Vide etiam infrà de methodo curandi febres.

TERTIANA INTERMITTENS.

Specifica ad Febres tertianas intermittentes extant quam plurima tum simplicia, tum composita.

Simplicia sunt. 1. Aqua Tabaci seu nicotianæ, quæ vno atque altero Cochleari exhibita 3. vel 4. horis ante paroxysmum, pręmissis præmittendis, tandem paroxysmum tollit.

Nota: Hæc aqua in febribus plerumque mouet vomitus, quos nullos facit alias in aliis morbis data.

2. Radix Asari ℈j vel ℈ij, in vino Maluatico (in quartana) 6. vel 7. horis ante paroxysmum vehementer sudores mouet, & sæpius vomitum.

3. Alumen crudum, cuius ℈j vel ℈ß in aqua vel decocto Centaurij minoris 5. horis ante paroxysmum, datur, sudoribus, si fieri potest, prouocatis: quod satis laudare in Quartana nequeo.

4. Sal absinthij seu ostrutij debito modo para-

tum, cuius ℈ß ad summum in aqua centaurij minoris datur ante paroxysmum.

Oleum piperis. 5. Oleum piperis nigri per Vesicam destillatum (cordiale eximium & refrigerans & dulce cum grata humiditate) cuius gutt. iij vel v. in aqua Tabaci vel Centaurij minoris horis aliquot ante paroxysmum datæ febrem tollunt.

6. Testæ cochlearum, docente Crollio, in specifico febrili.

7. Spir. Salis Ammon. cuius gut. iij vsque ad vij, in aq. Centaurij minoris vel Cichorij horis 5. vel 6. ante paroxysmum sudoribus inde profluentibus dantur.

Composita sunt: 1. Aqua radicis Imperatoriæ, quæ fit hoc modo:

℞ Radicis ostrutij & vini generosi ana, digerantur inuicem in B.M. sub alembico cęco, postea detur stilla ex alembico per arenam in fine cauendo, ne Empyreuma redoleat. Huius exhibe patienti in die quietis & postero 3. horis ante paroxysmum, atque ita etiam tertia die ieiuno ventriculo cochl. j. vt sudores, si possit, moueat. Rarò post specificum Paroxysmus redit.

2. Est compositum Crollij ex oléo vitrioli & sale absinthij seu spir. eius cum aqua Cichorij.

3. Est aqua formicarum composita, quæ fit hoc modo:

℞ *Aq. fragorum,*
Centaurij minoris an. ℔ ij,
mellis ℔ j *vel ij.*

M. in cucurbita detruncata, eamque sine integuméto in acerno formicarum sepeli vsque ad summitatem, & formicæ confertim admodum irruẽt

in vascu-

in vasculũ dulcedine mellis scil. allectæ. Post collectam harum sufficientem quantitatem, exime vas, omnia inuicem probe mixta agitando, per alembicum ex cineribus eliciatur aq. quæ diligenter seruanda: dosis eius est in paroxysmi principio Cochlear ß ad summum.

Nota.

Hæc aqua (scilicet in Febribus tantum, vt aqua Tabaci) interdum vehementius mouet vomitus, operępretium itaque est, vt diligentius natura patientis cõsideretur, an nempe ad Vomitiones sufferendas habilis sit, necne: Et an causa morbifica febris per vomitum apte expurgari possit, præterea quoque an vires patientis constent.

Licet nimirum hoc specificum febres intermittentes tollat, quod si tamen ad vomendum minus sit dispositus ęger, hoc specificum potius intermittendum, quam temere periclitandum.

4. Sal Centaurij minoris in formam compositi hoc modo redactus:

℞ Sal. Centaurij minoris probe facti ʒj,
Conf. rosarum vitriolatæ,
violarum an. ℥j.

M. de hac mixtura exhibe bis ʒij quotidie, in primis verò ante paroxysmum 2. vel 3 horis datur etiam vesperi atque ita perge, donec declinet Febris.

5. Mixtura simplex 4. vel 5 horis ante paroxysmum aliquando etiam intermediis.

QVARTANA.

Quartana eadem purgantia requirit, caute tamen fuerit progrediendum.

Quartana nimirum quasi ludibrium Medicorum, nisi conuenienter & molliter tractetur, siue

jam recèns nata fuerit, siue iam adoleuerit, aut ad ætatem aliquam peruenerit, rarò sui domitorem exactum relinquit.

Præterea multum situm est in naturis Quartanariorum, quæ sæpe medicamenta etiam cum summa mollitie exhibita eludunt.

Extractum Ellebori pro purgante, vel etiam pilulæ Antimoniales (de quo suprà de purgantibus) per secessum tãtum mouentes, blandissime huius febris mineram extrudunt, præsertim si recens, aut si post aliquot menses sua sponte ad declinandum inclinata fuerit.

Sæpissime enormes obstructiones splenis & hypochõdrij sinistri deriuato subinde malo ad venã cauam, vnde dolores dorsi, lumborum, Coccygis, plerumque dominantur: sępe præcedit Icterus niger, aut sequitur, aliaque grauiora symptomata morbum vehementiorem faciunt. Vbi sane aperientia in primis sunt necessaria, quæ hoc loco nulla sunt alia, quam quæ antea tradidimus.

Nota.

Vomitus in febre Quartana haud prodest. Etsi nimirum primam ventris regionem aliquantulũ expurget, & circa loca vicina aliquid heterogenei depopuletur, nihil tamen attingit, quod proxime febrem continet.

A vomitu itaque sæpe repetito abstinendum (sufficit vna Vomitio.)

Specificum etiam Paracelsi purgans, etsi Quartanam non tollat, est tamen insigne aperitiuum, si eius aliquid misceatur cum cæteris digestiuis. Sæpius idem specificum purgãs cum Extracto Ellebori (ana vel vltra) iusta dosi mixtum exhibitumque,

que, paulatim mineram febrilem consumit, aliquoties, sed admodum leniter aluum expediendo: quo sanè nullum aliud purgans in Quartana dari potest felicius. Hoc nimirum obstructiones feliciter aperit, aluum subducit, febremque simul tollit. Etractum Lapidis Lazuli de quo supra de Purgantibus.

Etsi autem post repetitas hasce euacuationes quandocũque propter profundius impactas mineras febris haud desinat: nihilominus tamẽ pergendum & tandem ad specifica proueniendum, (vesperi ante exhibitionem specifici abstineat æger à cibo,) quæ sunt:

1. Oleum Myrrhæ, cuius guttæ 4 ad 8. in vehiculo conuenienti exhibeantur paulo ante paroxysmum.

2. Succus nasturtij aquatici cum ana aceti mixtus, & si ferre possint, cum oleo communi distemperatus, cuius cochlearia ij. vel iij. cum guttis vj. vel viij spiritus salis absinthij (in eius defectu salis absinthij aut spir. absinthij) paulo ante paroxysmũ exhibeatur ter vel quater continuando stato paroxysmi tempore, etsi emaneat ille.

3. Puluis serpentum seu Viperarum de quo supra de asthmate & elephantiasi (ex carne & spina dorsi, non solo corde curatiuus, cuius ℈j ad ℈jß in conuenienti vehiculo ante paroxysmum datur ter vel quater continuando stato paroxysmi tempore, etiamsi emaneat ille.

Nota.

Quandoque in Febribus quartanis, tum in statu isto, tum etiam in declinatione vehementissi-

mi sunt dolores dorsi, causam diximus suprà.

Huic symptomati medetur sacculus oblongus ex hordeo integro in aqua simplici vsque ad crepaturam cocto, calide spinæ dorsi toti ante paroxysmum, vel etiam post eundem doloribus nempe aliquandiu subsistentibus applicatus.

HECTICA.

In febre Hectica eadem ferme necessaria: quæ supra in exulcerationib. pulmonũ proposita fuerunt. Hanc nimirum tanquam comes indiuiduus Hectica sequitur, quæ sæpius maiorem Medici operam requirere videtur, quam morbus ipse.

Humectantia & refrigerantia non quidem accidentaliter, sed essentialiter necessaria sunt. Sales Corallorum & perlarum hic multum valent.

Quandoque balnea dulcia habitum corporis exsiccum & aridum plurimum iuuant.

Lac asininum (calide) in hectica, præsertim à sumto menstruo corpus infestante, mirifice restaurat.

Sunt etiam alia quam plurima ab autoribus descripta, qui consulendi sunt.

FEBRIS COMPOSITA.

Febres compositæ curantur ad modum simplicium, ita tamen, vt purgantia sint leuiora.

QVOTIDIANA.

Febres quotidianæ puræ maxime hospitantur in ventriculo, earũ ergo cura sola vomitione absoluitur, quæ aqua benedicta vel aliis vomitoriis intenditur.

Deinde corroborantia ventriculum sunt varia: in primis autem confortat conserua acetosellæ, rosarum, menthæ, cum acidulis mineralibus (spi-

spiritu vitrioli) diſtemperatæ.

Reliquum abſoluit diæta: quandoque etiam interna ab impuritatibus viſcoſis & lentis liberāda ſunt, cui ſane negotio ſuppetias ferunt Panchymagogum vegetabile, ſpecificum purgans, & inprimis Antimonium per ſeceſſum purgans.

MALIGNA.

Per malignas Febres intelligimus quaſcunque affectiones Epidemicas, ab initio rigorem, deinde verò calorem intenſiſſimum incutientes non ſine malignitate vel aëris vel etiam ab eſculētis & poculentis aliquando cauſatas: tales ſunt Petechiales, Hungaricæ, catarrhales Febres. It. ardentes, quæ magnam partem Europæ hactenus inuaſerunt & ſubinde excutiunt.

In iſtis curandis feliciorem modum inuenire fas non eſt, quam qui à vomitione incipit, & per media neceſſaria tandem in confortantibus deſinit.

Vomitorium eſt aqua benedicta, cuius vſus merito laudatur.

De venæ ſectione aliquibus formidabili, à nobis diſputatum eſt ſæpius, neceſſaria an ſit, nec ne.

Plethora intermiſſionem non admittit, ſæpe in corporibus bilioſis venæ ſectio temeraria fuit.

Nos cum Rulando Phlebotomiam ita diſtemperamus, vt vrgente neceſſitate & indicationibus ſatis manifeſtis nuſpiam ab eadem tuto deflecti poſſe ſtatuamus. vide tractatum de Vngaris Martini Rulandi filij. Videatur item Balthaſar Conradinus de Febre Vngarica.

Aq. CC. recentium ſanguine adhuc rigidorum ad omnes Febres ardentes, malignas &

Epidemicas suprà de Confortantibus.

METHODVS CVRANDI FEBRES.

In curandis febribus sequens potest esse methodus: principio statim, si sit febris continua, præmisso clystere emolliente & refrigerante, vena aperiatur vel circa quartam vespertinam vel tempore matutino, cum vespere pręcedente clyster iniectus.

Hinc singulis diebus offeratur Iulepus refrigeratiuus constans ex decocti refrigerantis ℥iiij.

syrupi violarum aut de Cichorio ℥ij.

M. & fiat Iulepus, de quo sumat ad libitum pro potu. Aut

℞ *Aquæ Endiuiæ,*
Cichorij an. ℔ß,
rosarum ℥iij
salis prunellæ ℈ij,
syr. nymphææ,
vel violarum aut de 5. radic. an. ℥jß.

M. vel

℞ *Rasuræ CC.* ℥ij.

Coq. in aquæ hordei vel papaueris s.q.

℞ *Huius decocti* ℔iij,
syr. de tussilagine,
de prassio,
Capillorum Veneris an. ℥j.
spiritus scordij sine additione g viij,
vitrioli g vj

M. F. potio, qua assumta aliud præscribatur, cui nonnunquam post purgationes vniuersales sacchari Saturni ℈ß vel gr. vj, admisceri possunt.

Die sequente post venæ sectionem detur Apozema aliquod aperiens & laxans, aut quod nô in-

c ommo-

commodum, purgetur infusione Rhabarbari aut Extracto panchymagogo. Aut fiat syrupus Magistralis ad naturam patientis & humoris peccantis accommodatus.

Hinc per duos dies vtatur mane & tribus horis à prandio aperiente & laxante Apozemate: quinto die iterum purgetur habito respectu ad dies Criticos: si febris non remittat, iterum aperiatur Vena die octauo, & ex indicantium ratione detrahatur sanguis, semper interim continuando Iulepum dictum, cui etiam nonnunquam guttæ aliquot spiritus vitrioli aut tartari admisceri poterunt, aut ℥j, succi limonum depurati.

Si vires labascant, interdum detur Confect. Alkermes aut de Hyacintho cum syrupo de limonibus & aqua Cordiali destillata.

Potest etiam fieri opiata, quæ

℞ *Conseruæ nymphææ,*
rosarum,
Cichorij an. ℥j.
Salis perlarum,
spir. vitrioli ℈ß.

de qua capiat ad lubitum. Item interdum vesperi cum dictis cõfectionibus & diebus Criticis præsertim offerri possunt gr. vj. lapidis bezoardici aut ʒß, aquæ è tiphis ceruorum: imo si dicto Iulapio abhorreat, ptisanæ incoquere licet rasuram CC. quam si rubeam instar vini desideres, adde radicis Oxalidis seu acetosæ ad libitum, sed tunc non oportet addere liquiritiam sed passulas iuiubas & radices intybi, relinquantur donec refrigescat.

Interdum magno cum commodo id talibus febribus excitatur sudor, aut cum lapide bezoar, aut

cum Antimonio fixo diaphoretico, aut cum bezoardico minerali. Datur post sudorem in copia, imò & in ipso sudore Iulepus cum sale prunellæ, aut spir. vitr. vel sulphur. cum aqua hordei ad aciditatem gratam.

Si linguæ ardor adsit, prodest extrahere mucilaginem è semine Cydoniorũ aut mali granati, aut sal prunellæ in aqua dissoluere, vt talia æger in ore teneat. It. sæpius comedat malum granatum.

Si adsit magna linguæ nigredo, conuenit aperire venas sublinguales.

Si Febris sit intermittens, eadem medicamenta quoque prodesse possunt, variata tamen pro constitutione materiæ, & morbi, modo obseruetur quotidiana si adsit, in qua plerũque de ventriculo conqueruntur, vt offeratur Vomitorium semel atque iterum ex infuso florum aut Vitri Antimonij aut vitriolo albo. Hinc sine omni coctione medicamentis paulo fortioribus purgetur, quæ vt in aliis semper eo modo offerenda, vt ante paroxysmi accessum operationẽ suam perficere possint, verbi gratia, si accessus sit hora 9. matutina, dandum purgans hora tertia, & sic cõsequenter.

In fine Paroysmi sudor, qui plerumque prorumpere solet sponte, largiter vt fluat, permittatur, ægro bene cooperto, & tum largiter cõcedatur potus Iulepi superius præscripti. Si non purgetur, semper ante paroysmum hor. j. assumat Iulepum dictum, cui dupla quantitas salis prunellæ addita sit, quantum voluerit, ad minus ℥vj, aut si abhorreat, fiat emulsio.

Post primam purgationem die sequenti, si vires constant, aut si non, subsequente, vena secetur.

Si his

Si his medicamentis per tempus aliquod continuatis non cedat febris, vtile est sub initio paroxyſmi, cũ prima veſtigia horroris in artubus gliſcunt, exhibere in adultis ℈ij, in fœminis ℈j vel ℈ß in pueris ℈ß vel ℈j ſequentium pilularum, quæ mirifice morbos febriles expellunt, de quibus ſuprà de intermittente febre.

℞ *Vitri Antimon. per ſe facti & tenuiſſime puluerisati* ℥ß,
ſacchari canarij ℥iij,
farinæ tritici ℥iiij,
Croci ℈j

Coque in aq. communi igne lento ad formã pultis, ad plenam ſpiſſitudinem, cauendo ne in fine aduratur, ſed fere panis formam habeat, fac inde globulos, &c. aut detur Cochlear ß aquæ febrifugæ ſequentis:

℞ *Aq. Centaurij minoris,*
fragorum an. ℔ij,
mellis ℔iij.

M. in Cucurbita &c. Huius deſcriptionem vide in annotationibus in Crollium & alibi.

Aqua in omnibus febribus. ℞ ſalis nitri ℔j. ſulphuris, ſal. Ammon. ana ℥ß, ex ſale & ſulphure fiat lapis prunellæ, in fine addendo ſal. Ammõ. huius lapidis ℞ ℥ij, aquæ Cardui benedicti ℔iiij, olei ſulph. ℈ij. M. & F. aqua Cardui benedicti ſecundũ artem. Huius aquæ ℥iiij, veſperi exhibeantur aliquoties in malignis Tertianis, &c.

Vidimus quoque alios curatos eſſe ſale abſinthij à ℈j ad ʒß cum ſpir. vitrioli guttis vj. aquæ Cichorij ℥j. ij. aut iij. ante paroxyſmũ tribus horis expectato ſudore in lecto. Aut detur doſis ex ſpiritu

tartari aut salis ammoniaci præparati velut diximus in imbecillitate ventriculi à gr. vj ad viij, in aqua centaurij minoris vel decocto Cichorij 3. horis ante paroxysmũ expectato in lecto sudore largius profluente, febrim tollit. Eadem dosis est iteranda, si prima vel secunda vice non satisfecerit.

Multum quoque valet specificum Febrile Crollij ex Cõchis, cuius dosis ℈j ad ℈ij, in haustu vini.

In omnibus dictis febribus non intermittenda Epithemata, cordi, hepati, & testibus applicanda, de quibus vide apud Practicos.

Tandem notetur, quod in omnibus intermittẽtibus diuturnis ad Antimoniata & Mercurialia confugere liceat, eo quod fomes abscõditus sit in parte aliqua interna, in primis in Mesenterio, vnde nisi vno è dictis medicamentis omnia percurrentibus excitetur, vix fomitem vnquam recte expelles, nisi longo tempore.

In Quartana fiat principio syrupus Magistralis liquidior ex aperientibus & spleneticis & Melancholiam expurgantibus, de quo singulis diebus matutinis assumat dosin, excepto die, quo laborat Febri. Aut fiat Apozema aperiens & laxans, de quo capiat singulis diebus doses duas mane & horis tribus ante cœnam: Emplastrum lieni applicetur semper ex ammoniaco gummate post vniuersales euacuationes.

Sublatis obstructionibus ad Antimonialia accedere licet, quibus si malum non cedat, conuenit offerre duobus diebus continuis bezoardicum minerale, cuius post assumptionem excitetur sudor in lecto.

Ante Paroxysmum cùm signa præsentis instãt, dantur

dantur olei Caryophyllorum gr. vj vel viij, in cõserua aliqua aut ſyrupo, aut detur ſucci expreſſi de ſemperuiuo minori Cochlear cum vino, aut offeratur infuſum Aſari, vel imo Vomitorium.

PESTIS.

Præſeruatiua Peſtis reperiuntur quam plurima hinc inde apud Medicos deſcripta: ſed quàm certa extraque omne periculum poſita illa ſint, ſatis liquet, cum æque præſeruatos & ſecuros adoriri ſoleat.

Nonnũquam vbi præſertim nulla diſpoſitio eſt ipſius corporis, talia præſeruãt, ſed vbicunq; ſcintilla aliqua deprauati in nobis ſulphur. microcoſmici Mercurio ſuccumbit, rariſſime ab anhelitu venenoſo tuti eſſe poſſumus.

Vſus Rhabarbari continuus, quemadmodum etiam Zedoarię multos ab infectione peſtilentiali tutatus eſt, ſed non omnes.

Nec pretioſiſſima potuerunt defendere cũctos, quantumvis nonnullis ſubſidio fuerunt.

Sic de cæteris quoque idem iudicandum fuerit.

Sunt tamẽ nonnulla, in quibus multũ ſitum eſt operæ, defenſionis & præſeruationis, vide ideam Leimodeam Iohannis Hennemanni Reyſingkij.

1. Specificum Elixir peſtilentiale Crollij multarum eſt virium, de quo vide Crollium.

Huc pertinet Antimonium diaphoreticum ſolare. It. Sol tranſparens & Panacæa ex ſulphure Antim. ac Bezoardicum minerale in notis ad Crollium propoſita. Item puluis Ducis Saxoniæ, cuius præparatio in pharmacopœia Auguſtana, Bezoardicum animale.

Aq. pestilentialis. 2. Est spir. Vini Camphoratus vel aqua pestilentialis meæ descriptionis, quæ sic est:

℞ *Spiritus Vini optimi* ℔j,
Camphoræ selectæ tempore æstiuo ʒvij, ℈j,
hyeme v. ʒx. ℈ij.

Misce, incisa priùs Camphora & statim soluetur sine igne, appede in nodulo Croci Orientalis ℈ß, & spiritus vini fiet aurei coloris. Hanc aquam serua in vitro capaci bene obturato nec pleno, sed quinta vel sexta parte vacuo, eaque necessitatis tẽpore vtere secundùm præscriptum Germanicum Ann. 1623. peste grassante editum.

Eiusdem virtutis est oleum camphoræ compositum ex oleo caryophyllorum & sal. absinthij factum, quod adiunctum est à me ad finem Tyrocinij, quod cum reliquis requisitis huc transferri potest.

Elixir aliud.

℞ *Boli armeni,*
Terræ sigillatæ,
Sigilli Salomonis,
Helenij,
Tormentillæ,
Pimpinellæ,
Angelicæ,
Ostrutij,
sem. erucæ ana ʒß,
Caryophyllorum,
Ligni aloës,
Cinamomi ana ʒj,
Santali rubei ℈j,
Theriacæ optimæ ʒß.

Puluerisatis affundatur spiritus Vini quantitas, siue

ſiue menſura vna, deſtilletur per cucurbitam in Balneo. Doſis cochlear ſemis; ita tamen, vt cum aliis medicamentis fiat permutatio loco præſeruationis, ita vt ieiunẽt 2. horas, poſt aſſumptum medicamẽtum, ratione curationis datur cochlear & ſudor in lecto expectatur, qui continuandus pro virium robore & repetenda exhibitio dicta, de 8. in 8. horas donec nullam amplius anxietatem cordis ſentiat. Vnguentum cordiale.

℞ *Vini maluatici* ℥j,
ſucci citri ℥jß,
ſucci ſaluiæ expreſſi ℥ß,
aceti theriacalis,
olei amygdalarum dulcium ana ℥ij,
olei ſtillatitij Iuniperi ℥ß,
Mithridatij optimi,
Theriacæ Andromachi ana ℥j.

Contuſa imponantur in arenam calidam ſine ebullitione, in vaſe vitreo, donec ſucci in vino & aceto diſſoluantur, colaturæ adde
olei ſcorpionum ℥j,
Ceræ parum:

facta ſuper ignem lentum diligenter agitatione coniunge
olei amygdalarum dulcium ℥j, *citri* ℈j.
Extracti noſtri peſtilentialis ʒjß,
Zibethi ℈ß.

Deducantur omnia in formam linimenti.

Extractum peſtilentiale.

℞ *Radicis Angelicæ,*
Imperatoriæ,
Zedoariæ,
Enulæ,

Valerianæ,
Vincetoxici ana ℥ß,
Tormentillæ,
Diptamni Cretici,
Senttanæ,
petasitidis,
morsus Diaboli,
Pimpinellæ ana ℥j
sem. leuistici ℥ij.
Seminis Angelicæ,
melissæ ana ʒij,
Citri ʒj.
Granorum Iuniperi Mij.
Summitatum veronicæ,
melissæ,
scordij,
scabiosæ,
Cardui benedicti ana Mjß,
Florum Hyperici,
verbasci ana Mj.

Mediocriter confracta in s.q. spiritus Vini infundantur in loco calido vase bene clauso fiatque lege artis extractum.

Spiritus salis dulcis. 3. Insigne præseruatiuum paratur ex saccharo Candi albissimo & sp. salis cum sp. vini dulcificato, quod fit hoc modo: ♃ sacchari candi albi pulucrisati ℥iiij, imbibe cum prædicto spir. Salis (spiritus sal. dulcis sic fit: ♃ sp. vini & spirit. salis ana, destillētur ter vel quater, vnientur inseparabiliter & edulcescēt) ad formam Electuarij, cuius dosis omnibus diebus mane ieiuno vētriculo ʒj, omnem putredinem abarcet, & ventriculum cum visceribus reliquis in optima conseruat dispositione.

Huc

Huc refer Diuretica illa, de quibus ab initio dictum est. Ea nimirum similiter ad curationem & præseruationem Pestis faciunt.

Sunt qui Amuletis & Periaptis multum tribuũt, neque forsan extra rem, de quibus vide notas in Crollium & Tractatum meum de Peste, vbi plurimas Receptularum formulas inuenies.

In Peste correptis commendant nonnulli sal ex sarmentis vitium paratum, vsitato more (combu-rãtur illa, & postea per sulphur. &c.) nisi quod sæpius rectificandum (nouies vel decies) h. e. soluendum & coagulandum fuerit. Huius exhibent statim ab initio (non est ratum, est tamen commendatum ab aliis) si fieri potest, aut paulo post infectionem ℈j in vino vel alia aqua pestilentiali.

Alij post horas 3. aut 4. exhibent Antidoti Colubrini (Antidotum colubrinum sine sale nullam habet efficaciam) communis ʒß vel ℈j, ad sudores proliciendos.

Denique cætera necessaria curant & nullam Pestem formidabilem esse affirmant, quin hoc Antidoto expurgari, aut saltem ad Emunctoria extrudi possit, præsertim si post operationem debitam confortatiua accesserint.

Ad Apostemata porrò seu vlcera pestilentialia sua sponte, vel etiam medicamentis intrinsecus sumtis ad peripheriam ex centro scil. proripientia adhibentur, partim dissipantia, seu extrahentia, partim resoluentia, quibus tandem subueniunt consolidantia

Discutientia sunt multa & varia, quæ tamen non sine prudentia cautè adhibenda sunt, ne propter venenum semel ad cutim foras protrusum, denuò

intro quasi propellatur, atque posteriora fiant deteriora prioribus. De iis vide Practicos.

Bufones exsiccati, sed per caput saltem (si nimirum per corpus nō attrahunt venenum) transfossi & tumoribus pestilentialibus superimpositi (vētri applicētur) manente cute integra venenū ad se attrahunt, ita, vt licèt aridissimi sint, malleo cōplanentur (ante complanationem ducantur per acetum vel relinquantur in loco nudo) tamen paulatim ita turgescunt, vt quasi rumpi videantur (repete aliquoties) Vide Paracelsum de peste ad Sterzingenses.

Sic Elixir pestilentiale Crollij tumoribus illitum insensibiliter venenum extrahit & dissipat.

Idem facit Magma Theriacæ post factam extractionem relictum, si nempe tumoribus imponatur. It. extractum sulphur. cum spiritu (oleo) iuniperino factum, externè illitum, sed fœtet.

Resoluentia seu maturantia quoque varia sunt: sed notandum pesti maturandę Cataplasmata humidiora nihil prodesse, calida nimitum applicantur quidem sed quia subito refrigerantur, hoc ipso venenum potius descendit & pręcipitatur profundius: itaque ab iis abstinendum.

Via conuenientior est hæc: Locum affectum illine cū oleo seu butyro Antimonij ad latitudinē nummi seu ternarij (*dreyer*) relinque, donec exsiccetur locus: postea (Vnguentum ruptorium.)

Vnguentum ruptorium.

♃ *Olei lini,*
Chamomillæ an. ℈ij,
Croci ʒj,
vitellorum ouorum N° ij.

M. Fiat Vnguentum. Huius vnguenti aliquid applica-

plica calide & sæpe reitera, donec breui temporis spatio rumpatur vlcus, quod mundificandum & cum vnguento mundificatiuo composito, de quo suprà in Lue Venerea, & tandem cum Emplastro stricticо seu Opodeldoch consolidandum.

Nota.

Vlcera Pestilentialia aperta cito consolidanda nunquam sunt, quandoquidem nisi venenum radicitus fuerit euulsum, maxima damna subsequi solent.

Itaque post mundificationem vtere sequente Emplastro:

Emplastrum mundificatiuum

℞ *Ceræ* ℔j,
resinæ albæ ℥iiij,
Terebinthinæ laricea ℥j,
ol. bufonum,
scorpionum ana ℥ij,
styracis liquidæ ʒvj
succi Chelidoniæ expressi ℥iiij,
aristolochiæ rotundæ ℥ß,
Gummi ammoniaci in aceto dissoluti & inspissati ℥jß,
myrrhæ,
Sarcocollæ ana ʒj.

F. l. a. Emplastrum.

Oleum bufonum sic fit:

Oleum Bufonũ.

℞ Olei oliuarum ℔ß, ebulliat in sartagine, postea ℞ bufones transfossos ligno & aliquantulũ suspensos, donec nempe exsiccati fuerint N°8. vel 9. projice in oleum bulliens atque ita aliquandiu relinque, postea refrigeratum cola & serua.

Est etiam aliud Emplastrum rumpens Apostemata pestilentialia, quod fit hoc modo:

Emplastrum rūpens.

℞ *Magnetis* ℥ß,
Terebinthinæ,
ol. scorpionum an. ℥j,
masti. his,
succini,
myrrhæ rubræ,
sarcocollæ,
gummi ammoniaci,
Cantharidum præparatarum an. ʒij.
resinæ ℥iij,
Ceræ ℔j.

M.F.l.a. Emplastrum quod super alutam extensum & vlceri applicatum primo emollit, tandem rumpit illud, deinceps mundificandum cum aliis vnguentis, & ad consolidationem deducendum.

Opodeldoch.

Opodeldoch facilimę prępara tionis, nec tamē minoris virtutis Crolliano, aut VVurtziano; sic fit:

℞ *Galbani*,
opopanacis an. ℥ij,
ammoniaci,
bdellij an. ℥j.

macerētur in aceto per 8 aut 14 dies, quo diutius eo melius, postea cola & inspissā, ad mellis crassitiem. Deinde,

℞ *Lithargyri puluerisati* ℔j
ebulliat in olei oliu. ℔ij.

lento igne non vehementi semper cum spatula mouendo, donec acquirat colorem brunneū vel spadiceum. Remoue ab igne & paulo post adde cerę ℔j liquefactam, agita donec liquescat, quibus adiice superiora gummata inspissata & diligenter misce: quando omnia probe fuerint mista, adde olei laurini ℥iij, & viciſſim diligenter misce, tand

exem

exempto ab igne adde pulueres sequentes:

℞ *Croci Martis,*
mumiæ,
magnetis,
magisterij Corallorum rubrorum & alborum ana ℥ß,
lap. Calaminaris,
myrrhæ rubræ,
thuris masculi,
mastichis,
aristolochiæ rotundæ an. ℥ij.

F. omnium puluis subtilissimus, quẽ pedetentim admisce. Quibus diligenter factis, postremo adde balsami succini, hoc est, olei succini in destillatione postremo loco prodeuntis ʒj & vicissim super ignem lentum misce, tãdem vbi paulatim rerixerint omnia, forma Magdaleones cum oleo Hyperici.

Carbunculi seu Anthraces pestilentiales diligenter tractandi sunt. Methodus exquisita est talis: 1. Circũrotetur halo ipsius Carbunculi sapphiro eleganti (sapphirus 24. horas à circumrotatione in terra sepultus vires recipit) donec circumferentia aliquoties à sapphiro ducta liuere videatur. 2. pìcem illinc cũ butyro Antimonij & applica Vnguentum ruptoriũ inungẽdo, & paulo post Carbunculus totus cadet: Vtere deinceps Emplastro attractiuo Magnetico, vel etiam interdũ vnguento mundificatiuo composito, & tandem opodeldoch, vt locus consolidetur.

Est & aliud Emplastrum magneticum in Peste, cuius potissimum ingrediẽs seu basis est magnes Arsenicalis artificiose paratus hoc modo: *Emplastrũ Magneticũ.*

℞ *Antimon. Crudi,*

sulphuris flaui,
arsenici albi an. ℥ij.

puluerisentur omnia subtilissime & in matracio seu phiola sepeliantur in arena vsq; ad aliqualem eminētiam, subministretur ig. donec omnia colliquescant, id quod stylo ferreo experiri licet; si nimirum eidem adhæserit, & instar terebinthinæ ductilis fuerit coloris rubei subobscuri. Vase refrigerato eximitur materia, quæ est dura instar picis. Hic magnes Arsenicalis Venenatus amplius non est: sine omni enim noxa animalibus dari potest. Præterea cauterium potentiale est insigne, quod sine vlla inflammatione aut corrosione dolorifica operatur. Vsus eius est in Peste, in forma periapti de collo pensilis.

Ex hoc itaque construitur Emplastrum prædictum: quod

℞ *Terebinthinæ laricea & Ceræ an. ℥ß,*
gummi serapini,
ammoniaci.
Galbani,
magnetis arsenicalis an. ℥iij,
olei succini ℥ij,
terræ vitrioli opt. lotæ ℥j.

dissolue prius gummata in aceto scillitico, solutionem per pannum lineū cola, & exprime, eâque tamdiu bulliendo inspissa, donec acet. fuerit consumptum & gummata ad priorem consistentiam redierint. Deinde seorsim Ceram & Terebinthinam illiqua, & extra ign. aliquandiu agita, donec ad spissitudinem vnguenti redigantur. Porro adde gummata purificata & insuper puluerem arsenicalem cum vitrioli terra & oleo succini (Terra

Terra vitrioli.

vitrioli

vitrioli sic fit: ℞ Vitriolum cum Sal. Ammoniaco sublimatur, donec auferantur tria præcipua eius sal sulph. & Merc. eritque terra residua aliquoties aqua dulci eluenda) postremo forma Magdaleones cum oleo scorpionum & serua.

Hoc Emplastrum vlceribus aut Carbunculis pestilentialibus more cõsueto applicatum subito rumpit eadem, & venenum ex imo instar magnetis potenter attrahit, nec apertum vlcus coire patitur, ante perfectam extractionem omnis venenositatis.

Quod si mundificanda fuerint, vtere mundificantibus toties dictis & consolidantibus, si opus fuerit. Vide anatomiam vitrioli Angeli Salæ. It. VVurtzij Emplastrum.

Emplastrum quod alias domesticum mihi appellatur, hoc modo fit:

℞ *Colophoniæ, Ceræ an.* ℥jv,
Terebinthinæ laricea ℥j.

eliquatis super igne lento adde

Vnguenti populeonis ℥ij.

diligenter M. Hisce omnibus adde

pulueris succini,
Thuris,
mastichis,
myrrhæ,
aloës an. ʒj.
rad. diptamni,
gentianæ,
aristolochiæ rotundæ an. ʒij.
aluminis vsti ℥ß.
Sal. ʒvj,
Camphoræ ʒj,

M.f.a. perfecte & forma in magdaleones. Vsus eius est in Carbunculis & mammillis inflammatis & suppuratis calorem & tumorem extrahit, maturando ea, quæ suppurata sunt.

Conducit in omnibus vlceribus & scissuris quibuslibet: in vulneribus ambustis multum facit. Vulnera punctim & cæsim inflicta sine omni pure curat, excrescentiam carnis impedit, eius quantum saltem opus est producẽdo, vlcera etiam antiqua prius mundificata hoc emplastro curantur. Ideóque non alium ad finem idem nominis obtinuit, quia eius vsus intra priuatos parietes hactenus inualuit.

Si Febris maligna & pestilens adsit, conuenit in principio venæ sectio, licet in pestilenti nisi in principio vocetur Medicus, eam imperare non sit necessarium, sed ad ea statim, quæ malignitati resistunt, accedendum, inter quę primas merito tenet Bezoardicum minerale, quo oblato in Peste statim ad externa venenum expellitur, apparente post primum aut secundum sudorem, qui de 6. in 6. horas repetendus, bubone, Anthrace aut Carbunculo.

Præstat hic Iulepos conficere ex aqua cardui benedicti cum sale prunellæ, syrupo de limonibus, aut succo Citri.

In cæteris progrediatur Medicus secundùm Practicantium normas.

Prosunt tũ curationis tum præseruationis causa, rotulæ ex Balsamo sulphuris. Item fiunt opiata ex cõserua Scordij veteri, aut cum Theriaca Germanorum (quæ fit cum coquuntur grana Iuniperi vsque ad mollitiem in aqua simplici, hinc contundun-

tunduntur & exprimuntur, succus expressus ad formam extracti reducitur) cum liquore è typhis CC. Lapide Bezoardico, lachryma cerui, vnicorru, terra sigillata, CC. quæ & per se ad prouocandum sudorem offerri possunt cum auro potabili, sale aut solutione perlarum, ex quibus addita confectione alkermes fieri possunt morsuli.

EXTERNORVM CVRÆ.

SCABIES.

Scabiei cuilibet persanandæ mundificatio sanguinis necessaria est: Tale nimirum vitiũ subcutaneum proxime stabulatur in male affecto sanguine, impuritatibus salinis, vitriolatis, aluminosis, stypticis scatente.

Absoluitur cura mundificationibus, Mercurio dulci, Mercur. vitæ, arcano Corallino, extracto panchymagogo & similibus.

Quod si obstructiones superuenisse visæ fuerint, eędem antequam purgationes fiant, expediãtur, sine quibus tamen Scabies inueterata vix dum cedit. Deinceps mundificato sanguine & obstructionibus demptis sanguinis correctiua feliciter introducuntur.

Magisterium Corallorum & tinctura maximopere laudantur. Flores Antimonij albi fixi ad sudandum per 20. dies in decocto vel Spiritu Guaiaci scabiem contumacem cum prurito coniunctam feliciter tollunt. (Sic restitui studiosum Medicinæ. Item Bohemum quendam.)

Requiruntur interdum Laconica & Vnguenta: Item insessiones, de quibus vide Practicos.

Aqua mortua, quæ nempe post solutionem Lunæ in aqua forti factam, & vicissim præcipitatam

residua est viridiuscula, scabiem manuum & pedum simplici illinitione, præcedentibus tamen vniuersalibus perfecte curat Mercur. dulcis in aqua aurantiorum destillata per leuem ebullitionem solutus, ita, vt ad ℔j ʒß Mercurij accedat. Idem facit aurum in aq. regis solutũ, & vicissim in calcem redactum, si nēpe destillatione reuocetur, & tandem cum spir. Terebinthinæ extrahatur vsque ad olei formam seu oleiformem massam, externe illitum scabiem tollit.

SCABIES VOLATICA.

Est species scabiei, quam Fallopius Volaticam appellat, propter subitam eius per vniuersam cutim distributionem. Sic sæpe per vnicam noctem malum hoc serpere visum est per vniuersum corpus, ita, vt volando quasi illud occuparet.

Dixerunt Medici sanguinis esse Efflorescentiam, alioquin in Erysipelate, sine tamen scabritie, vsitatam.

Cæterum hæc Volatica neutiquam curari potuit, eo modo, quo efflorescentia sanguinis alioquin curatur, & sæpe ad internecionem vsque malum inualuit respuendo omnes medicinas.

In hoc casu omnia quidem fieri debent, quæ necessaria sunt (purgando & sudando) sed cũ malũ in Peripheriã detrusum externa alia respuat, hoc secretũ optatissimũ finem imponit. ♃ sanguinem (recentẽ) in partu ex vtero elapsum cum tota secundina, vel aliquota eius parte, & ablue vniuersum locum affectum. Raro semel atque iterum id repetendũ fuerit, & protinus Volatica quasi mortua cadet (inunctiones hîc non prosunt.) Curaui hoc modo infinitas periculosa scabie infectas.

Cyno-

Cynones.

Ad Cynones sulphuris & tartari ana. Coque in aqua qua locus affectus à frictione lauetur. Item Balsamus sulphuris.

STRVMA.

Strumæ sine omni incisione curantur facile, si bibat patiens ex Cranio hominis sepulti, non quidem semel sed sæpius.

Idem præstat Cinis Spongiarum, qui sic fit: Si ℥vj. verbi gratia, Spongiarum cum ʒiiij, lapidum Spógię calcinentur in olla operculata, donec puluerisari possint. Cineris huius quotidie exhibetur ʒj in vino mane 2. horis ante pastum. Sic Comitis filium 9. annorum curaui. Item aliquot Virgines huius ciuitatis, de quibus etiam Empirici alias in hoc genere excellentes desperarunt, feliciter à me curatæ sunt *Cinis Spõgiarum.*

SCROPHVLÆ.

Scrophulę latentes perfectissime curantur, (non dum exulcerata dicitur latens) si cineres Talpæ quotidie exhibeantur in vino vel decocto scrophulariæ.

Citius euanescunt illitæ oleo lactis (hoc fit per Vesicam ex lacte putrefacto) & si deinde caput mortuum post destillationem lactis residuum denuo cum oleo destillato mistum & in formam Emplastri redactum (*lasz nicht zu viel Fettes darzu kommen*) ac Scrophulis impositum fuerit.

Quod si exulceratæ fuerint, felicissime curantur inspersis cineribus Salamandræ in olla ign. circulari exustæ. In calcinatione caueas tibi à fumo Salamandræ (dicitur *Olm oder Molch*) Cineres Talpæ nihilominus intro sumẽdi sũt ℈ß. gr. vj. viij & xij.

CONTRACTVRA MEMbrorum.

Contractura membrorum à variis causis fieri potest.

Proxima est constrictio Synouiæ ligamentorum & neruorum in sese quasi abruptorum, vnde artuum seu articulorum contractiones introducuntur.

Cura vulgaribus medicamentis difficulter absoluitur.

Extremum refugium quæritur in thermis, vi & potestate sua, quam obtinent à mineralibus spiritualiter in eiusmodi aquis vigentibus.

Hoc vero auxilij genus vsitatum quidem est in communi praxi, deficiente vero eodem, aut longius quam par est remotis thermis, possunt commodissime ea adhiberi, quæ felicius sæpenumero domi applicantur.

Mundificetur corpus blandis purgantibus, qualia sunt: Extractum Ellebori, Rhab.bari, Mechoacannæ. Item, panchymagogon vegetabile; Etiam ex mineralibus egregium est specificum purgans pilulæ Antimoniales sursum deorsumque purgantes, vel tantum per inferiora.

Nota:

Mercurialia hic commode adhiberi nequeunt, quemadmodum nec Colocynthis nec Elaterium. Humiditatibus nimirum substantificis nonnihil insidiantur.

Quod si obstructiones in corpore viguerint, quæ alioquin contracturas & præcedere & sequi solent, eædem expediendæ sunt per deobstruentia tum vulgaria tum etiam Chymica.

Dein-

Deinde corpus vniuersum reducendum est ad temperaturam æquabilem necessariæ humiditatis. Sic insessiones seu cupæ parantur ex plantis mollificantibus & humectantibus.

Nota:

In extenuatis Laconica valde nocent potius quam prosunt.

Cæterum in omni insessione aliquid de tinctura Antimonij dandum est iusta dosi cum vehiculis conuenientibus, quale est aq. lilij conuallium, vt inter lauandum etiam aliquid sudoris ex habitu corporis emanare queat.

Hoc præterea modo Spiritus vitæ liberius ad extremitates membrorum fertur, istiusque causa absoluitur.

Posthac omnia tandem externa sunt accersenda. E multis aliis hoc in primis omnem absoluit operam, quod sequitur: ℞ radicis angelic. ℔ v. Contusas coque in diplomate cum vino optimo vase diligenter clauso, donec radices in mucilaginem abeant, exprime & leniter ebulliendo ad casum mediæ partis coque, dein ℞ vini ardentis Rhenani vel Hispanici ℔ iiij.

Solue in eodem croci optimi puluerisati ℥iij.

Hoc vinũ paulatim in vase conuenienti super cineres calefac, & impone Saponis Veneti optimi tenuiter secti ℔j. & continue moue cum spatula, donec sapo plane fuerit solutus. Quo facto adde olei Terebinthinæ & Iuniperi ana ℔jß. M. diligenter & cum mucilagine radicis Angelicæ cõiunge, ebulliendo amplius, donec ad iustam cõsistentiã redactũ fuerit. Hoc vnguento inunge vniuersum corpus, & presertim in iis locis, vbi cõtra-

ctura fortius inhęret, semper ab egressu balnei, idque fac nouies, semper alternis diebus tum insessione tum inunctione repętendo. Hoc modo adstricti nerui & ligamenta restituuntur, & patiens ad pristinum vigorem redit. Si cum tinctura Ant. ante insessum 3. vel 4. gutt. olei angelicæ stillatitij, vt dictum est, exhibeantur, facilior & breuior fit tota curatio.

Nota.

Galbanettum non adhibendum nisi firmiores fuerint vires, nec corpus emaciatum.

In Contractura ex Mercur. inunctionibus valet Laconicum cum Spir. Vini supra traditum, (balneum ex decocto pisorum) exhibito simul balsamo vitæ in aqua Theriacali, mistura simplex vel tinctura Ant. pro sudore eliciendo, adhibito postea Emplastro Magnetico.

Ex Veneno hausto balsamus vitæ cum emplastro Magnetico, præsertim latente veneno in centro corporis, vide supra de philtris. Hoc modo curata Comitis filia.

ARIDVRA.

In Ariduris particularibus præmissis vniuersalibus, si necessitas efflagitauerit, quędam sunt interna, sunt quædam extęrna specifica, quantumvis haud negem, fomentationes (ex salicibus.) Item, inunctiones & Emplastra ab autoribus hinc inde descripta & vsu comprobata multum prodesse.

Interna sunt: 1. ♃ mellis virginum, hoc est, sincerum q.s. illine ollam interius, & eandem planta in aceruum formicarum, ita tamen, vt orificiũ ollę tectum sit particula aliqua cribri non plane angusti; Hac nimirũ ratione formicæ appetentes mel, per

per foramina cadunt ſine recrementis, quando itaque ſufficiens earum quantitas collecta fuerit, affundatur bonus ſpiritus vini & digerantur omnia vaſe clauſo in B. M. per vnum atque alterum diem, poſtea deſtilla, primum lento igne, vt prodeat ſpiritus vini, tandem fortiori, vt aqua mellis & formicarum ſimul prodeant, quam ſerua. Huius aquæ exhibe cochl. j. ſingulis triduis mane ieiuno ſtomacho. Interdum etiã veſperi cochlear ß cum pane toſto. Membrum vero exuccum & aridum cum Spirit. vini primo prolecto aliquoties fortiter frica. Vide ſupra de Atrophia.

2. Mirabili poteſtate valet in reſtituendis Ariduris aqua fluuiatilis, quæ inter aquandum ex ore equorum generoſorum, poſtquam biberint, profluere ſolet, ſi nempe diligenter colligatur & potanda mane & veſperi detur.

Extremum eſt arcanum Aluminis dulcis, cuius mentionem facit VVurtzius c. 23. tr. 3. quod explicatum ſic habet: Decoquatur (hoc eſt, calcinetur) alumen ad conſiſtentiam craſſam in olla, vt euaporet phlegma. Deinde tritum per retortam deſtilletur, vt habeatur ipſius ſpiritus inſtar aquæ fortis. Hoc caput mortuum exemptum, & tritum eſt terra mollis & lenta, de qua loquitur VVurtzius, ea ſoluetur in aqua tepida, reſidebit terra mortua inter ſoluendum in fundo tepidæ aquæ, filtratur & poſtea concoquitur: alumen vero mite ſimul per filtrum tranſit. Coagulatum hoc alumẽ coniunge cum ſale communi & procede vlterius, quemadmodum ipſe autor docet. Vſum vide apud ipſum loco dicto. *Arcanũ aluminis*

Eſt & extremum aliud in Ariduris oleum vi-

trioli, succini vel Terebinthinæ. It. axugia humana cum oleo vitr. ana, oleum rubicũdum siue forte, quod ex vitriol. cæruleo fit, inuicem paulatim (propter metum astantium à dispositione) seu guttatim cum oleo succini aut reliquis supra dictis mixtum.

Vstus locus primum asperioribus linteis fricetur: postea illinatur & quidem aliquoties.

Nota:

Membra aridiora semper calidioribus pannis vel etiam exuuiis vulpinis (*ein Fuchs, balg vngearbeitet, das rauhe neingekehret*) foueantur.

LVXATIO.

In Luxatione 1. membrum reponatur.

2. Applicetur Decoctum florum Chamomillę, Hyperici, verbasci cum panno cæruleo.

3. Vnge locum oleo ceræ.

TVMOR.

In Tumoribus Oedematosis stercus caprillum cum aqua fabrorum, vel quod præstat vrina propria coctum applicetur.

In Tumoribus calidis, quos φλεγμονὰς appellant, generaliter prosunt Epithemata, qualia sunt:

1. Aqua spermatis Ranarum in qua aliquid myrrhæ ebullierit.

2. Lixiuium forte (vt quasi lactescat) cum oleo lini mixtum (intra 2. 3. vel 4. horas) sistit Herpetas, quibus pueri inficiuntur.

3. Emplastrum ex nasturtio aquatico contuso.

Nota:

Si eiusmodi tumores sæpius occurrunt sanguinis mundificantia & minuentia statis temporibus

poribus negligenda non sunt.

PHYPELLÆ.

In Phypellis (*Ohrenzwang*) ol. tartari fœtidum. It. ol. Guaiaci valet. Panus alias dicitur hic tumor qui phlegmone est in adenum & inguinum locis exortus.

BVBONES.

De Bubonibus supra in Peste. Hic commendatur Balsamus tartari, de quo Rulādus Cent. 1. Cur. gr. Emplastrum Diasulphuris curatione sequente apud eundem.

CARBVNCVLVS.

De Carbunculo vide supra de Peste. Huc refer Emplastrum ex Magnete Arsenicali, de quo paulo ante.

EPINYCTIS ET FVRVNCVLVS.

In Epinyctide & Furunculo valent eadem. sed caue ne ferro aperias (præsertim pestis tempore plerumque nimirum mors sequitur, pustularum pessimæ subnigræ & subliuidę, ita vocātur, quod in nocte erumpant.

TERMINTHVS.

Terminthi (*die braunen Blattern*) interdum non absimiles sunt Herpeti vlcerato, inunguntur oleo nucis expresso & inspissato, de quo supra (*reisz erstlich das hantlein hinwveg, das vmbher wvachset.*) Item Balsamus Diasulphuris. Tumores in quorum summitate pustula nigra apparet.

OEDEMA.

De Oedemate egregie præcipientem vide Platerum.

HYDROCEPHALVM.

In Hydrocephalo limaces cum suis testis pisten-

tur & reducantur in formam Emplastri, quod capiti applicatum & relictum, donec sponte cadat, mirabiliter resoluit. Vide de his centuriam 3. Chirurgicarum obseruationum Fabricij Hildani.

TYMPANITIS, RAMEX Flatulentus.

De Tympanitide & Ramice flatulento suprà.

CVTIS TVMOR FLATVlentus.

In tumoribus cutis flatulentis applicentur cucurbitulæ sine scarificatione: Item, Carminatiua semina: radix Ebuli recens contusa & Emplastri loco applicata valide omnes ventositates tollit.

SCIRRHVS.

De Scirrhis præsertim interiorum partium suprà dictum.

Vbi extra apparent, Cataplasmata ex radice bryoniæ. It. stercore caprillo & vrina prosunt.

NB. Emplastrum ex Cicuta, de quo suprà, non hîc vsque adeò commodum.

GANGRÆNA.

De Gangræna vide curationem vltimam Cent. 10. Rulandi. Balsamus sulphuris superimpositus. Emplastrum diasulphuris (sic Ganglion penis in Consule Bremensi curaui.) Vide etiam infrà de Gangræna & Sphacelo incipiente.

BRONCHOCELE.

Bronchocele est tumor neruorum in partibus ligamentosis, ex carnibus sponte facta, curatur Balsamo sulphuris & Emplastro diasulphuris.

CANCER.

De Cancro vide suprà (Cancer latens tangatur) dicitur cancer mammillarum.

VLCE-

VLCERA PHAGEDÆNICA.

In Vlceribus Phagedænicis præstat oleum commune imprægnatum spiritu Merc. sublim. de quo supra.

Item Balsamus sulphuris, Emplastrum Diasulphur. sed vlceribus prius mundificatis (vide mundificantia supra de Lue Venerea.)

SARCOMATA.

Sarcomata curantur, vt Polypus, de quo supra.

VARIX.

In Varicibus (hæ puerperis familiares, vnde Germanis *Kindes Adern*,) ♃ Butyri Maialis vel in defectu olei rosarum part. j. succi ex contusis cancris expressi part. ij. M. & coque ad formam Vnguenti (vel ebulliant leniter, postea soli exponantur, sed tum fœtet maxime.)

Aneurisma.

Ad Aneurismata.

♃ *Cineris ficuum* ℥ß,
Ceræ ℥j,
Terebinthinæ ℥ij.

M. F. Emplastrum, extendatur & applicetur sæpius. Aliquando Balsamus sulphuris adjiciendus est, nonnunquam terra vitrioli purificata addenda,

ERYSIPELAS.

Erysipelas recens quamcunque partem inuaserit externa discutientia requirit moderata. Sanguis mẽstruus in aceto rosaceo dissolutus & calide applicatus subito soluit, præsertim si sudores quoque moueantur ex Bezoardico cum simplici tum composito, vel solari vel lunari in aqua senecionis. It. ex mistura simplici in eodem vehiculo.

Sic decoctum Myrrhæ & Olibani in Vino & aceto calideque applicatum cito dissoluit.

Folia raphani syluestris conquassatis fibris calidiuscule applicata feruorē sanguinis reprimunt.

Nonnullis aqua spermatis Ranarum, ad extinguendum ignem sacrum familiaris est, sed sæpe malo cum successu. Est nimirum nimis frigidum, hoc est, habet in sese Mercurium cum Saturnina quadam proprietate cōiunctum. Itaque repercutiens quidem est, sed subsequentium grauiū symptomatum causa manifesta. Mortificantur exinde tum partes neruosæ tum venosæ. Eius tamen particula cum decocto Myrrhæ & Olibani mista laudabilior est ad institutum.

Tibialia linea imbibita aqua spermatis ranarum & vicissim exsiccata, subindeque eodem opere præparata, pedes & crura ab Erysipelate sæpius recurrente muniunt & præseruant.

Erysipelatis exulcerati curam vide apud Rulandum centuria 1. curatione 43. Hac cura feliciter vsus sum in mulierculis, (Nasturtium aquaticum singulare.) It. Erysipelatis phlegmonosi curat. 61. cent. 9.

PHLYCTÆNA.

In Phlyctenis vel Phlyctidibus (*das vvilde Fevver oder Nachtbrand*) quando ad partes carnosas locum figunt: cito tum restinguendis tum curandis nihil potius est Epithemate ex lixiuio forti cinerum fagi & oleo lini ana calide cōfusis & mixtis facto, ac deinceps cum laciniis loco dolēti applicato, sæpius reiterando. Si aliquid olei nuci adieceris, perfectior subsequetur cura. Sunt vero pu-

ſtulæ ſimiles illis quæ ex aq. feruente enatæ liquorem flauum in ſe continent.

HERPES MILIARIS.

Herpetem miliarem *den freſſen den VVolff, Ameyſen*, veluti & veram, aqua calcis viuæ calide in petiis applicata, mitigat: fortius operatur ſi alumen dulce vel ſaccharum Saturni in eadem ante applicationem diſſoluitur.

Optimum vero in his caſibus præſertim reſpicere ad mūdificationem corporis. Sępe nimirum cacochymia in viris, menſium obſtructio in fœminis vtriuſque cauſam ſuppeditare poteſt.

Vtrumq; igitur faciendum, quod res iubet.

Sudores præterea ſunt neceſſarij, quibus omnibus præmiſſis rite, reliqua nō erit inutilis cura.

Quod ſi cutis ipſius & carnis exulcerationes ſerpentes iam tū malum pertinacius fecerint, mundificantia ſunt neceſſaria, de quibus ſupra.

Commendatur hic maxime cremor calcis viuę cum mundificantibus miſtus & applicatus.

Decoctum perſicariæ, ſic folia rubi idæi in aqua & vino decocta Herpetes præſertim tibiarū non tantum mundificant, ſed inſuper ſanant.

Vnguentum Saturninum ex lithargyro Sol. & oleo oliuarum ſine igne, tātū in mortario plumbeo diuturnis tritionibus miſtum maxime conducit.

Balſamus ſulph. complementum abſoluit.

IMPETIGO, LICHEN incipiens.

Impetiginem. Lichenem (*Zittermahl, Flechten im Angeſicht*) incipiētes, præſertim in facie & collo ſaliua ieiuni ſuperillita loco aliquantulum agi-

tato tollit *auſzgekratzt*) ſin horridior fuerit, & latius ſerpere perrexerit, præcedentibus corporis mundificationibus alia ſunt adſciſcenda.

Sic aqua quæ deſtillando prolicitur ex oleo tart. per deliquium ſoluto cũ Mercur. crudo (proportione quadrupla; vt ſit olei tartari ℔j.1. Mercur. ℥iiij, ex retorta, Mercur. primum prodit, deinde aqua non corroſiua) impetiginem & lichenes omnes etiam contumaciſſimas curat.

Sic oleum tartari per deliquium factum cum ana olei ceræ diligenter mistum impetigines & mundificat & curat.

PRVRITVS.

Ad Prutitum.

℞ *Vnguenti infrigidantis Galeni* ℥j,
populeonis ℥ß,
opij gr. *ij vel iij.*

diſſoluatur opium in oleo amygdalarum dulcium, poſtea miſce & illine.

PSORA.

Pſora quantumvis à ſcabie videatur diuerſa, vnas tamen & eaſdem ſuæ generationis habet cauſas, niſi quod ſemper coincidunt, aut vna alteram ſubſequatur, quicquid igitur diſcriminis ineſt, id ſaltem dependere videtur ex alterius parentis nimia, nec admodum ſana conſtitutione prouenientе.

Diſquirendum itaque fuerit ſedulo, quando generari vel etiam dominari in corpore cœperit.

Pſora fœda pene eſt pſora Græcorum; nec multum differt à lepra Græcorum.

Sed hęc poteſt curari, id quod ſupra vidimus deſumpta cura ex Viridello.

Qui

Qui autem Psoram curare potest, numquid & ille scabiem sanare poterit? Existimo, nec tamen experientia longe abest. Vide quæ supra dicta sunt de Lepra.

FAVUS, ACHOR, CAPITIS Vlcera Manantia.

Fauum, Achores ac reliqua capitis Manantia, vlcera, vel iam confirmata vel aliis medicamentis perperam adhibitis exasperata, mundificantia quidem interna nempe ad sanationes disponunt, sed nullum tam felix est mundificans, quin auerruncatis causis etiam malum ipsum externum tollas protinus. Nec semper prodest, præsertim in pueris eiusmodi Manantia Vlcera ad curationes protrahere, præsertim cum sæpissime vsu euenerit, multo plus periculi inde esse & noxæ, quam salutis & tranquillitatis.

Nonnulli per vittas picatas cum arsenico mixtas eradicare conantur ista mala, sed propterea cedendo plane fuerunt noxia.

In omnibus hisce præstantissima cura: præmissis præmittendis, petitur à duobus.

I. Est Vrina aprugna cum vesica sua exempta & inuersa addito cerebro aprugno, quę diligenter munita aliquandiu fouenda in camino, vt fumo indurari queat, cuius medulla remanens illita exulcerato capiti, aliquoties repetēdo solidissimum malum tollit.

II. Est Balsamus sulphuris qui hæc & similia vlcuscula cito tutoque tollit.

VERRVCA.

Verrucas cuiuscunque generis tollit aqua supernatans truncis quercuū bipenne detruncatarū.

CLAVVS INCISVS.

Claui incisi eluantur vrina canis, postea Emplastro ex cera rubea (melius operaberis si pauxillum Merç. dulcis adieceris) tandem vt sanetur, particula lardi saliti aliquandiu super locum affectum gestetur.

In Clauis eruendis valde laudatur tanquam secretum à Rulando:

℞ *Ol. sulphur. per Campanam* ℨß,
lapid. corrosiv. vel sal. alkali ℨij,
sem. hyoscyami ℨj,
opij ℨj.

tere & misce. F. M. vel ℞ Sanguin. anguillæ & locum affectum laua.

CALLVM.

In callis præmissis lauacris frequentioribus optima est rasura cum cultro. (cauteria potentialia locum hîc non habent.)

MACVLA.

Maculas, de quibus Fernelius, si quis felicius curare cupiat corpus primũ à prauis humoribus emundet, postea externa adhibeat: de quibus multi Practici sunt.

Pinguedo Thymali piscis (*Aschen*) & oleum cannæ maculis illita eas tollunt.

Sanguis humanus cum æquali parte lactis humani destillatus maculas tollit.

LENTIGO.

Lentigines (*Sommerflecken*) tollit aqua destillata ex foliis satyrionis maculosi collectis in nouilunio, qua cutis diligenter in Autumno lauetur ad præseruationem, ne in Vere redeant.

Sic sal ex cineribus caulium antiquorum in eadem

dem aqua solutus præsens remedium.

SVGILLATA.

Sugillata optime tollunt carnes crudæ impositæ.

GANGRÆNA, SPHACELVS incipiens.

Gangrænam seu Sphacelum incipientem prohibet.

1. Lixiuium forte, in quo scordium, radix scorzoneræ & vincetoxici ebulliendo coctæ sunt, locum affectum cum eodem lixiuio calidè fouēdo.

2. Prodest Spir. Vin. Camphoratus, hoc est, in cuius ℥iij, Camph. ʒj, fuerit soluta: hoc pars affecta lauatur, vel cum petiis munitur. Hoc nihil videtur aptius ad syderationem partis impediendam. Vide Fabricij Hildani obseruationes & libellum *vom kalten vnd heissen Brand*.

3. Butyr. Ant. quo pars iam affecta & syderata, vt felicius à viua parte possit separari, nec hæ partes vlterius inquinari, illinienda est, vel notanda; discernendæ sunt istæ inuicem descripto circulo cum illo butyro, quem syderatio si cætera conuenienter fiant, non transgreditur: pars autem mortua separanda est, vel ope Chirurgi, si integre fuerit syderata: vel vnguentis mundificantibus, vt saltem partes mortuæ à viuis separentur.

Huic inseruit oleum oliuarum, vel quod melius est oleum papaueris per expressionem factum, si in eius ℥iij, Mercur. sublim. seu turpethi mineralis ʒß, vsque ad brunnitatem olei dissoluta fuerit, (Balsamus Merc. nō propositus.) Hoc oleum perfecte mūdificat & omnes exulcerationes fœtidas & Gangrænas à partibus viuis eleganter separat,

putrida abſumit, ſana non tangit.

VLCERA.

De Vlceribus vide quæ ſupra dicta ſunt. In his omnibus qualibuſcunque primo mūdificantia ſi opus eſt, poſtea detergentia, tandem conſolidantia requiruntur.

De mundificantibus dictum eſt antea, conſolidantia vtiliſſima peti poſſunt ex balſamo & Emplaſtro Diaſulphuris, de quibus ſupra.

FISTVLA.

Fiſtulæ curantur partim externis, partim internis Medicamentis.

Interna ſunt potiones vulnerariæ, de quibus conſulantur Autores, in primis VVurtzius cap. proprio tractatu 4.

Nota:

Fiſtula nunquam curatur, ſi in os aliquod deſinit, illud nigredine aliqua vel carie infectum fuerit. Os itaque aut radendum, aut conuenientibus medicamentis purgandum. Sic Mercur. dulcis in aqua plantaginis ſolutus & illitus nigredinem aufert.

Conſolidantia petenda ſunt ex magno illo conſolidantium cumulo.

Sal ſolis ex capite mortuo extractum & mundificatum inſigne eſt, ſi poſt fiſtularum eluſiones tandem ſupponatur, præſertim ſi in ſucco Cancrorum fluuiatilium fuerit ſolutum, & turundis vel aliis inſtrumentis foraminatis fuerit in fiſtulam ingeſtum.

Ad conſolidandas præterea fiſtulas præſertim gingiuarum, poſteaquā dentes eroſi exempti fuerint, citra quam exemptionem nulla fit ſanatio: alioquin

alioquin præſentiſſimum eſt liquor, qui poſt ſpecificum purgans Paracelſi iam terna vel quaterna vice extractum tādem incoagulabilis manet. Huius guttæ aliquot ſæpius in fiſtulas immiſſæ vel cum turundis applicatę breui omnem operam abſoluunt.

VVLNERA.

Curationes Vulnerum ad Chirurgiam recte pertinent, adminiſtrationem nimirum manualem requirunt, quemadmodum & vlcera.

In horum autem curatione egregiam operam præſtitit Felix VVurtzius Chirurgus, cuius opera extant, quæ commendatione eleganti digniſſima ſunt.

Paracelſus Chirurgus eminens videtur operam abſoluiſſe, quę in tota Chirurgia neceſſaria & euidens eſt. Ipſius itaque Chirurgica ſcripta magno vſui ſūt, in primis vero illa Chirurgia parua olim Baſileæ ſuccincte à Vito Amerbachio excerpta & hactenus non excuſa.

Iidem autores quoque eleganter præcipiunt de omnibus ſymptomatibus & accidentibus vnicuique vulneri ſæpius euenientibus, quibus in primis Felix VVurtzius felici manu quomodo ſuccurrendum, docet tractat. 3. ſuæ Chirurgiæ.

Circumferuntur alias Balſama Vulneraria, itemque potiones cōſolidandis vulneribus maxime vtiles, de quibus conſulantur etiam autores.

Elegās eſt Balſamus Vulnerarius Felicis VVurtzij, qui vbivis cōmēdatur, multarumque eſt virium: alioquin vſitatiores deſcriptiones paſſim habentur, ſequentes duæ tātarum ſunt virium, vt ſi omnia cętera legitime fiant, ab iis vulnerum cu-

rationes ſolerter perfici poſſint, & intra perbreue temporis ſpatium.

Balſamus Vulnerarius.

Balſamus Vulnerarius.

℞ *Galbani,*
ammoniaci,
bdellij ana ℥ß:

macerentur in aceto per triduum, tandem colentur & more vſitato inſpiſſentur ad conſiſtentiam mellis. Poſtea

℞ *Myrrhæ rubeæ finæ,*
maſtichis electi ana ℥ß,
olibani ℥j.

pulueriſentur tenuiſſime, adde

Terebinthinæ laricea,
olei oliuarum ana ℥ij.

Coque inuicem igne lentiſſimo perpetuo agitãdo, donec gummata illa poſteriora probe fuerint eliquata, adde viciſſim olei oliuarum recentis ℥j, & lento calore denuo coque, atque ita perge, ſemper ℥j olei oliuarum recentis adjiciendo, donec ℔j integra abſumpta fuerit, ſemper tamen probe agitando. Tandem gummata in acetum ſoluta, colata & inſpiſſata admiſce ſimili modo agitãdo, & deinceps recens oleum oliuarum denuo per vices adjiciendo, donec & altera quoque ℔ eiuſdem olei adiecta fuerit, & Balſamus aliquid flauedinis contraxerit.

Quod ſi eundem balſamum viridem fieri deſideras, adde ℥j æruginis pulueriſatæ, & inſolando relinque per 1. menſem vel plures, fæcibus paulatim ad fundum ſe præcipitantibus, à quibus quod ſincerum ſupereminet, decanta & vaſis mundis reſerua.

VSVS.

VSVS.

Vulnera recens punctim & cæsim facta citissime curat, si modo eius particula moderate calida, vt scilicet sufferre possit patiēs, in vulnus immittatur, ita tamen vt totā cauitatē vulneris recte adimpleat. Secus nimirum superiores partes consolidantur, relictis inferioribus adhuc crudis & alia Symptomata tum inferentibus. Quod si vena simul fuerit læsa, illa liganda est & balsamo deinceps infuso spatio quatridui ad minimum, ligatura nempe etiam debite adhibita perfecte vulnus consolidatur.

Puluis glutinatorius. Nonnulli vsurpant in hisce casibus etiam interdum non adhibito Balsamo puluerem conglutinatorium, qui fit ex cancro fluuiatili. ℞ Cancros integros adhuc viuos & recentes ex aquis assumptos mense Iunio, quādo Luna commoratur in cancro (Cancri sint molliusculi, qui iam pridē exuuias posuerunt) exsicca in clibano in vase terreo, ne tamē comburantur, aut igne tāgantur, donec puluerisari possint tenuiter. Hunc puluerem immittunt in vulnera etiam profunda, sed hac cautione, vt omnes cauitates expleantur; alioquin vbi puluis iste fundum nō attigerit, consolidatio quidem vulneris superius fit, sed ad fundum generatio puris impediri nequit. Itaque hoc semper prouidendum fuerit, alioquin vulnera recenter consolidata sunt secanda.

Balsamus Vulnerarius alius. Alter Balsamus talis est: ℞ mucum ex auribus, quantum eius haberi potest adde olei nucum iuglandium expressi & coque inuicem, donec lento calore oleum aliquantulum inspissetur in formam Balsami.

Huius vſus eſt ſtupendus in omnibus vulneribus citiſſime curandis, maximopere nimirum conſolidat, & omnes partes abſoluit.

Huc refer Balſamum ſulphuris & Emplaſtrum Diaſulphuris Rulandi, quorum euidentia laudabilis eſt.

FRACTVRA, LVXATIO ET diſlocatio Oſſium.

Fracturis Oſſium: Item luxationibus & diſlocationibus rite recteque curandis & reſtituendis poſſunt conſulere Chirurgi Practici.

Oſteocolla mirabiles effectus in adultis intro ſumpta præſtat, ſed in iuuenibus non item. Vide Obſeruationes Fabricij Hildani.

Hoc ab arcano vel magiſterio (philoſophice calcinato) ipſius lapidis dextre parato euitari poſſe, vt ęque ſcilicet ſenibus ac iuuenibus poſſit, experientia docet.

De vniuerſo autem circa oſſa magiſterio hactenus obſeruationes perpaucę, aut fere nullę fuęrunt, quo minus de iiſdem aliquid veri adhuc dum referre licet.

TRA

TRACTATVS

IOANNIS ERNESTI DOCTORIS MEDICI

DE OLEIS VARIIS ARTE Chymica destillatis.

LEA destillata eandem habent vim & efficaciam cum aromatibus, seminibus & herbis, ex quibus destillantur. Quia vero in ipsa destillatione omnis immundities & excrementa, quæ ipsorum operationem impediunt, separantur. Et solum substantia illa sustentans, & ad vsum quasi viuificans remanet, facile coniectandum, illorum guttulam etiam vnicam destillatam plus posse, & maiori etiam facilitate & fructu operationem suam perficere, quam integer manipulus seminum, aromatum & herbarum. Operatio vero eorum præcipua est, naturam confortare ac immutare, caloremque natiuū fouere, vt ęgritudinibus eo magis resistere, ac spiritus corporis & quicquid in eo purum vtileque reperitur, reficere possit. Quocirca diligenter aduertendum, vt debito tempore & in conuenienti pondere vsurpentur.

Cur olea destillata maiorem habeant efficaciā, quā simplicia, ex quibus destillantur.

DE MODO DESTILLATIONIS Oleorum ex ſeminibus, radicibus, herbis, aromatibus, &c.

Semina, ex quibus Oleum deſtillare cupis, prius in minutiſſimum puluerem ſũt redigenda, & per cribrum tranſmittenda, quo facto, cuilibet libræ ſeminis adde manipulum tartari, mixta ſibi inuicem vaſi ex cupro, injice tantum aquę fontanæ, vt palmum integrum ſupernatet, affunde, linteisq; ac charta madefacta & compacta ita, ne quid exhalet, occlude, & quinq; horis continuis, primo quidem igne vehementiori, poſtea cum aſcendere videris, leniori deſtilla. Diligenter verò receptaculum poſterius erit obſeruãdum, vt deſtillatio ſine intermiſſione procedat, ſeu guttula guttulam eo vſq; ſequatur, donec nihil amplius de oleo deſtillet; quo viſo ignis remouendus & oleum refrigeratum more ſolito ſeparandum.

In deſtillatione Oleorũ macis, nuciſtę, & quidquid huiuſmodi deſtillare deſideras, tartarus & ſal contritus admiſcentur, itaque ſicca igni admouentur, quę vaſi iniecta, manu tam diu, quovſque ſudare incipiant, nec manum præ calore admittant, agitantur, tunc aquæ calidæ quantum ſatis eſt, affunditur, vas diligenter occluditur & Oleum, vt dictum eſt, extrahitur.

Caryophylli, Zinziber, Piper, Cardamomi, Cubebæ, mala aurea ſiue aurantia, maiorana, roſmarinus, cæteraque ſimplicia & aromata prius minutiſſime ſunt cõtundenda, vaſi deſtillatorio ſatis magno cum additione tartari & ſalis iniicienda, tantum aquæ, vt quinque tranſuerſos digitos ſuperemineat, affũdenda, alembicus communis vel

cæcus,

cæcus, sicut tibi notum, imponẽdus, optime cooperta fornaci aut arenæ calidæ accommodanda & per decem vel plures dies materia indita digerenda, postea vasi ex cupro immittenda, quantum aquæ opus fuerit, vlterius affundenda, & vt de oleo anisi & fœniculi dictum est, destillatio perficienda.

DE OLEO ANISI, FOENICVLI, & Cumini.

Horum seminum ℔ j, parum contunditur, cum mensuris duabus aquę vasi destillatorio ita, vt impleatur, injicitur, sub alembico cęco per octo dies putrescere permittitur. Semen anisi facile ascendit, itaq; eius oleum lento igne erit extrahendum, quia præcipitationem non admittit.

Eo modo etiam Caryophylli. Ad eorum vero ℔ j. saltem lib. j. ß, aquæ requiritur. Obseruandum autem hic est, quæ olea facile ascendant, qualia sunt oleum caryophyllorum & anisi; ideo lento igne erunt destillanda, cætera vero vehementiore.

In his destillationibus summa diligentia requiritur; siquidem ignis vehementior non conuenit, nimis vero lentus oleum coctione paulatim consumit.

Oleum Anisi separari non potest, itaque alio modo, cochleari nempe vel aliter erit abstrahendum, fit enim axungiæ simile, abstractum vero cũ suo vitro arenæ impositum iterum clarescit.

Oleum cinnamomi eodem modo, quo & oleũ caryophyllorum destillatur, & quanto magis post destillationem refrigerantur, tanto clariora fiunt: aqua autem feruida est superfundenda. Oleum

nucistæ cum vino debet destillari: vini ad quamlibet lib. nucistæ mensura vna cum dimidia sumi, & feruidum affundi.

Oleum nucistæ & aliorum aromatum si post separationem non coeunt, secundo debent destillari; hoc enim facto oleum nucistæ inspissatur, instar olei radicum & præsertim angelicæ.

DE OLEO CINNAMOMI.

Cinnamomo subtiliter puluerisato adde tartarum & sal, in ice ampullæ vitreæ, optime perlutetur, alembico cæco adaptetur, per dies decē & octo in fornacem vel arenam calidam collocetur, deinde in alio vase luto circumcirca obducto in capella tam alte in arenam dimittatur quousque vas luto obductum est, alembicus superponatur, recipiens applicetur, rimæ charta madida beneque compacta occludantur, ignis ita regatur, vt gutta guttam immediate sequatur, & ita per tres dies integros vrgeatur: interim tamē ignis noctu potest intermitti. Et (quod diligenter est obseruandum) si cinnamomi sumis ℔ j. erit addenda aqua & vinum, eorum scilicet partes æquales. Si enim vinum plane omiseris, bonam aquam nunquam expectabis: Oleum autem sequitur, siue aqua sola, vel etiam vinum fuerit affusum. Et si in destillatione ita per triduum perstiteris, ab igne remoue, & cinnamomum cum aqua in vase relictum asserua: Eius enim libra in vase ex cupro potest denuo destillari.

Ex cinnamomi autem libra j. non vltra quartam mensuræ partem bonæ aquæ expectabis. Si vero mensuram integram vini affundis, mensura dimidia aquæ non contemnendæ extillabit. A qua

tamen

tamen vltimo extillans in peculiari recipiente est colligenda. Licet quinetiam aquam & oleum simul commixta in vitrum excipere & postea separare.

Quidam etiam spiritum terebinthinæ aromatibus subtiliter puluerisatis addunt, inuicemque cōtundunt; cinnamomi nempe libræ spiritus terebinthinæ ʒj, caryophyllorum vero ʒij vel iij: ita & herbis, iis tamen recentibus, minutissime contusis & quantitati earum mediocri ʒij addunt, hoc enim facto, quælibet planta suum colorem acquirit & conseruat.

Pari modo olea etiam tinguntur, si radix rubiæ Tinctorum imponitur.

DE OLEO ROSATO RITE destillato.

℞ *Flor. rosalbar. odorif. lib x.* conspergantur puluere sacch cand alb. ita mixta in mortario cōtundantur aqua rosacea superfundatur, per tres septimanas integras insoletur, & postea in modum olei cinnamomi destilletur: acquiris oleum excellens & fragrantissimum, eius tamen exiguam quantitatem.

DE OLEO SPICÆ DOmesticæ.

Flores huius spicæ in cucurbitam iniecti comprimantur, eaq; luto optime occlusa in fimum equinum per 14. dies noctesq; sepeliatur, postea lente primum, non tamen ad fundum vsque, abhinc fortius destillētur: Hoc facto flores vna cum foliis & stipitibus concidantur, ollæ vitreatæ indantur, aqua huc vsque extillata iterum affundatur, & digestio, vt supra, repetatur: Postea in B.M.

ita destillētur, vt aqua in lebete ebulliat, hoc enim modo maior olei quantitas extillabit: hoc, vt noſti, ſepara, aquam in B. ſecundo deſtilla, habebis aquam & oleum præſtantiſſimum.

DE OLEO RESINÆ CVM Chamomillis.

Ahenum ſcobe ligni de pino prope radicem abſciſſi gummoſi & tenuiſſimi ad medium vſq; impleatur, aquæ quantum ſatis eſt, affundatur, florum chamomillæ Manipul. 6. vel 8. adjiciantur, & per veſicam deſtillentur. Exibit nudum oleum cum phlegmate.

OLEVM EX PANE triticeo.

Micas panum triticeorum duorum vel trium, minutim conſcinde, panno incluſas per 6. vel 10. dies in fimum equinū calidum dimitte, quouſq; formam hepatis vel pulmonis acquirant: fœtor enim, qui ex putrefactione exoritur, nihil refert: tunc in retortā injice & in arena deſtilla: hoc facto, adde ſal & aquam, & in B. deſtilla, tandemq; vt artis eſt, ſepara. Habebis oleum pellucidum ab omni fœtore alienum & ſapore gratum, quod maxime commendatur ad combuſta, omnis generis inflammationes & gangrænam ipſam.

Quomodo Empyreuma in ſapore oleorum corrigatur.

Huiuſmodi olea cum 8. vel 10. partibus vini, & pauca aqua commiſceantur & per alembicum deſtillentur, exibit cum oleo etiam vitium ipſum.

De deſtillatione oleorum ex radicibus acutis & pinguioribus ſeminibus, herbis, lignis & reſinis.

Si

Si quis aquam præstantem, quæ sui simplicis saporem & odorem vnà cum facultatibus ipsis cõseruet, destillare cupit, is herbæ illius cum iam semen ferre inceperit, quantitatem sufficientem minutissime conscindat, succum per prelũ exprimat, illum vesicæ ex cupro, ita vt ad medium vsq; cõpleatur, injiciat, herbę conscisæ huic succo tãtum vlterius addat, vt vasis capacitas superior ad quatuor digitos trãsuersos relinquatur vacua, & tam diu, quosque guttæ destillantes saporem sui simplicis amittant, igne mediocri destillet. Alembicus vero continuò erit refrigerandus. Si ergo herba fuerit acuta & pinguis, quales sunt *saluia, lauendula, ruta, fœniculus, hyssopus, absinthium, pulegium, abrotanum*, &c. vna cum aq. extillat etiam oleum, quod separari debet. Est enim optima & vtilissima substantia in toto simplici, in qua omnes illius virtutes consistunt, & eodem modo, quo etiam aqua vsurpatur.

DE SPIRITV EX ROSIS ET omnibus aliis simplicibus extrahendo.

Rosarum flores quantum eorum habere potes, cum sale, vt notum tibi est, contunde, contusosque reserua, aquam ex iis destillatam in lagenam collige, manipulum integrum fermẽti in aq. calida dissolue, super rosas infunde, cum baculo diligenter ad formam pulmenti commisce, vasis vero siue dolij quarta pars relinquenda est vacua, foramen dolij non adeo strictè occlude, sed saltem eiusdem operculo contege; in loco calido doliũ colloca, & rosas inditas cum baculo per foramen quotidie subagita, hoc enim facto incipit fer-

mentare & vsq; ad foramen dolij ascendere, postquam vero deferbuit & materia in suũ locum cõsedit, tum doliũ diligenter occlude & ita per quatuor hebdomadas dimitte: hoc tempore elapso destilla, spiritum in quãtum vis rectifica: hic cum exstillauerit, phlegma, quousq; Empyreuma conceperit, extrahe. Sic enim vna cum spiritu præcellentem etiam habebis aquam.

DE SVMMA ET OPTIMA præparatione herbarum.

Quamcunq; herbam volueris minutissime concisam ponderatã ollæ iniectam & aqua perfusam igni admoue, cum aqua absumpta & herba cõtusa priorem formã adepta fuerit; per linteũ exprime, succum expressum per arenam destilla: Hoc enim facto, primo omnium phlegma, deinde spiritus & vltimo oleum rubrum extillabit: hæc per infundibulum separa, & per retortam aliquoties rectifica: ita enim perfectissime purgabitur: spiritum cum phlegmate in B M. colloca, phlegma per illud abstrahe, tandemque spiritum per alembicum rectifica.

Fæces, quæ in destillatione de oleo in fundo vasis remanserunt herbæ, ex qua succus fuit expressus, commisce, ad ignem in cinerem redige, & ex eo cũ suo phlegmate salem extrahe: hic sal ita extractus, postmodum soluatur, filtretur: coaguletur, & ita ad albedinem vsq; à fæcibus suis omnino purgetur, quo facto pulueriseur & primo cũ spiritu, deinde cum oleo aliquoties paulatim imbuatur semperque in cinere coaguletur. Et cum spir. in salẽ coagulatus fuerit, in phialã injiciatur & ad ignem lampadis per quatuor hebdomadas

figa-

figatur: hoc enim modo ad ſummã perfectionem exaltatur.

DE AQVA ROSARVM FRAgrantiſſima & optimi ſaporis.

℞ Flor. roſarum quantũ vis, parum exicca, minutim cõſcinde, ollę vitreatę injice, diligẽter miſce, cum linteo cera obducto & operculo ſuo cõtege, per ſeptimanas quinq; vel ſex in cellã vinariam colloca, tandemque per B M. deſtilla. Quod ſi liquor non prorſus exhalauerit, roſas contuſas ex olla exime, ſub lapide contere, cucurbitæ rurſus injice, aquam prius deſtillatam affunde & iterum deſtilla.

Ego autem flores roſarum ſale & ſp. vini prius humecto, deinde deſtillo: ita enim ſuum ſaporem & odorem optime retinet.

DE AQVA ROSARVM regia.

℞ *Flor. roſ. rec. lib. ij. ſantal. alb. odoriferi, ſtyr. calamit. benzoin. cinnam. an. ℥ij; caryophyllor. ladani an. ℥j. moſc.* gr. x. *M. F.* puluis quo roſæ vndiquaq; conſpergantur, vitro indantur, vitrum diligentiſſime obturetur per menſem integrum in fimum equinũ ſepeliatur, tandem aqua deſtilletur & aliquãdiu inſoletur, habebis aquam maxime præſtantem valde odoriferam, & ad defectiones animi vtiliſſimam.

De extractione ſpirituum ex omnis generis aromatibus, radicibus, gummatibus & huiuſmodi ſimplicibus.

℞ *Zedoar. ſelect. maſtic. vel alterius huiuſmodi* ℔j. infunde in ſp. vin. optimè rectificato, putrefiãt per octiduũ: hoc elapſo ſuperfunde tantundem aquæ,

in B.M lente destilla, spiritum primo, deinde aquam excipe, aquam, quę inutilis, abjice, spiritum vero per B. rectifica; hoc enim modo optimum saporem & summam perfectionem acquirit: Mastichem in vase relictum igne fortiore per arenam destilla; Ei, quod nō transcendit, aquam fontanam recentem affunde, & in B. destilla: Habebis oleum flaui coloris pulcherrimum, & pellucidum, quod est verum & genuinum oleū mastichis, intra corpus vsurpandum. Quod vero in B. remanserit, cum vitriolo calcinato rectifica, fiet hoc modo oleum rufum, non minus quidem pulchrum; maximi tamen caloris, nec intra corpus sumendum.

DE VIRTVTIBVS SPIRITVS Mastiches.

Spiritus Mastiches datur in doloribus colicis & omnibus affectibus stomachi & intestinorum; constantis ætatis hominibus cochleare integrū, junioribus dimidium, infantibus vero cochlearis quarta pars: & vmbilicus oleo pellucido inungitur; dolores illico sedat, & multoties est probatum: restaurat præterea appetitum, stomachumque & intestina ab omni pituita & immunditie liberat.

Oleum ipsum robustioribus datur ad guttulas 10. vel 12. debilioribus vero ad 6. vel 7. in aqua appropriata.

DE OLEO ABSINTHII.

Oleum ex semine Absinthij paratum amissum auditum restituit, cum bombace exceptū & auribus immissum. Contra febres quartanas sumitur illius quarta pars vnius drachmæ vel ʒ.ß, prout Medico

Medico commodum videbitur, & secundum patientis ætatem, cum iam paroxysmus instat, æger vero optime contegitur, idque sæpius repetitur. Est medicina promptissima & sine omni dubio proficua.

Quod si vero oleũ haberi nequit, sumatur succus ex absinthio recenti, eiusq; cochlear integrũ cum haustu vini porrigatur: Expellit febrem.

DE OLEO RORISMARINI.

Flores Rorismarini per 10. dies digere, per cineres destilla, terram calcina & resolue, & aquam cohoba: fiet oleum ad memoriam valde vtile.

DE OLEO CROCI.

℞ *Croci* ℥v, *Essentiæ vini q.s. olei Terebinth.* ℥ß, duodecim vicibus de fæcibus destilla. Not. spiritus vitrioli vel terebinthinæ tribus vicibus super salem calcinatum rectificatur: & in hoc oleo omnia aromata & odorifera digeruntur.

DE OLEO CINNAMOMI.

Phlegma à vitriolo separatum cinnamomo contuso affunditur, per octiduum digeritur & per cineres destillatur.

Hoc Oleum menstruà promouet partumque expellit, parum eius in vino potum & pudendis illitum: modico tamen myrrhæ debet misceri: oculorum angulis immissum visum acuit. Lentigines & maculas quascunque in facie & manibus hoc oleum abstergit, pectus calefacit, catarrhos frigidos à capite ad pectus delabentes inhibet, cardiacam & alios omnes affectus pectoris corrigit; capitique, fronti, naribus & temporibus illitum somnum conciliat.

DE OLEO CARYOPHYLlorum.

Super lib.j. caryophyllorum vinum & aquam affunde, Manip. j. salis admisce, per diem noctemque vnicam digere, tandemque destilla. Exibit aqua & oleum.

Oleum caryophyllorum ad instar balsami naturalis vsurpatur, cor, cerebrum & omnes spiritus vitales roborat, omnibus, in genere affectibus cõuenit, imbecillem frigidumque ventriculũ calefacit & confortat, cõcoctionem iuuat, omnes immundities absumit: emplastris stomachalibus vtilissime admiscetur: eius guttula vnica ori immissa eius fœtorem corrigit, obstructiones hepatis aperit, visum acuit, & ad dysenteriam & alios morbos intestinorum mirifice confert.

DE OLEO NVCIS Moschatæ.

Oleum Nucistæ est acre & calidum concoctionem hepatis promouet, exterius in lateré dextro sub finem costarum illitum: ad guttulas duas vel tres assumtum colicos dolores compescit, vt & intumescentiam lienis lateri sinistro illitum &, vt antea interius vsurpatum. Eius guttulę 2. vel 3. cum oleo fœniculi mixtæ & temporibus illitæ somnũ conciliant: Totidem guttulæ cum aqua maioranę potæ, grauitatem capitis corrigunt; vmbilico illitum Venerem stimulat: Et omnes virtutes olei caryophyllorum repræsentat.

DE ALIO OLEO NVCIS Moschatæ præcellenti.

Nucum Moschatæ ponderosarum ℥iij in 4. partes cõscindantur, vino maluatico infundantur, in vase

vase duplici optime occluso octiduum ita relinquantur, postea per horam coquantur, & hoc facto refrigescere sinantur: inuenies oleum supernatare, quod vt decet, separa & diligenter reserua. Quicquid hoc oleo illinitur, fit valde odoriferum. Fragmenta nucum iterum exiccentur & ad vsum culinarum reseruentur. Vinum vero maluaticum, in quo fuerunt infusæ diligenter reseruetur, eiusque mane quolibet cochlear vnum ieiuno stomacho ebibatur.

DE BALSAMO MAIORANÆ.

Maioran. viridis quantum vis in cera alba & adipe porcino albissimo coquatur, deinde exprimatur & quinquies vel sexies repetatur. Acquiret odorem maioranæ & colorem etiam viridem, inde adde olei maioranę ex herba per vesicam destillati quantum opus fuerit; vt saporem sufficientem acquirat.

De facultatibus & virtutibus nobilium oleorum, & quomodo ea ipsa vsurpentur.

DE CINNAMOMO.

Facultas cinnamomi est valde subtilis & vsque ad tertium gradum calida, tempore hyemali vtilior, quam æstate: stomachum enim confortat, omnes noxios humores exiccat, putredines ventriculi pręcauet, visum acuit, obstructiones venarum reserat, cor vero præsertim roborat. Potest autem oleum & aqua simul destillari. Oleum vero naturali Balsamo non est absimile ad omnes putredines internas præcauendas, exterius vero ad sanationes vulnerum absque putredine maturandas.

Aqua Cinnamomi ad omnes affectus frigidos vtriusque sexus admodum est proficua, precipue si appetitus & spiritus naturales sunt imbecilles: eius nempe cochlear integrum cum haustulo vini maluatici vel succo citri epotum.

DE OLEO MACIS.

Macis facultas est calida & astrictoria, eaque propter in colica ex frigiditate & destillationibus capitis vtiliter vsurpatur; & cor, ventriculum ac vterum confortat. In mace singulares virtutes ipsemet reperi, quãdo videlicet palpitatio cordis, obstructio vesicę aut vteri, stranguria vel alij affectus frigidi occurrunt: eius etiam guttulæ 3. vel 4 in primo cochleari ientaculi vel primo haustu vini vsurpari debent.

DE VIRTVTIBVS OLEI Caryophyllorum.

De Caryophyllis Arabes præ cæteris omnibus plurimum scripserunt: Sunt autem natura calidi & sicci in tertio gradu, conueniunt stomacho, hepati & cordi, medentur profluuio ventris ex frigore exorto, indigestionem corrigunt, vomitum compescunt, concoctionem promouẽt, & omnes superfluas humiditates oris exiccant. Ad hæc autem omnia oleũ multo est efficacius. Nam vt in veritate sum expertus, illud habet omnes effectus, quos balsamus naturalis habere debet. Exterius omnia recentia vulnera, punctim vel cæsim inflicta, sanat, humiditates neruorum in iis & hæmorrhagia compescit. Interius autem omnes partes naturales, ventriculum & hepar cõfortat, sanguinem à melancholia mundificat, cor & cerebrum roborat: præsertim vero vertigini & affectibus oculo-

oculorum conuenit, eius mane ieiuno stomacho guttulæ 2. vel 3 in primo cochleari iusculi, vel primo haustu vini epotæ.

DE VIRTVTIBVS VEL FACVLtatibus Olei Anisi.

Anisi Oleum virtutes suas multo exerit prẹstantius, quam semen ipsum: siquidem calor hominis virtutes anisi non ita extrahere potest, quantum externus artificialis calor ignis in destillatione solet. Et quemadmodum omnia esculẽta, siquidem in nostram naturam debent conuerti, necessario prius sunt concoquẽda, & igne externo ac opera humana præparanda, ita etiam se res habet in medicamentis.

Oleo Anisi ego vti soleo in vertigine, catarrhis ad pectus delabentibus, indigestionibus & flatibus ventriculi, hydrope, & aliis ægritudinibus ex frigiditate & flatibus prouenientibus, prodest etiam omnibus membris exanguibus & neruosis, qualia sunt ventriculus, intestina, vesica, vterus, &c. Exiccat etiam fluxum vteri album, & in summa omnia ea præstat, quẹ de aniso ipso scripta inueniuntur. Vsurpantur autẽ eius guttulæ aliquot in iusculis aut vino, mane aut quando & quoties cunque vsus & necessitas efflagitat.

DE VSV ET VTILITATE Olei Piperis.

Oleum Piperis admirandam habet efficaciam, qualis etiam in Pipere ipso inuenitur. Piper autẽ, ex quo hoc oleum destillatur acrem suum calorem, qui in gustãtis lingua persentitur, retinet. Est vero oleum nihil aliud, quam aër ab igne separatus multoq; efficacius suã vim & effectus exerit. *Oleum destillatum quid sit.*

quam piper ipſum: habet vim valde penetrantem: Quorum venter flatibus vel abundanti phlegmate eſt repletus, huius olei ſumant guttulas duas vel tres, quemadmodum ſuperius de aliis eſt prolatum.

Experientia ipſemet ſum edoctus huius olei guttulas tres cum ℈j, myrrhæ rubrę electę mixtas, nebula obuolutas duasque horas ante paroxyſmum febris tertianæ intermittentis ſumptas, eam feliciſſime curare: præcauet enim horrorem ita, vt nec calor vllus ſequatur. Si vero prima vice hoc non fiat, febrisq; nihilominus ſequatur, fiet tamen poſt ſumptionem ſecundam. Oportet tamen corpus prius eſſe ſufficiẽter purgatum. Quicunq; ergo hoc oleo cũ vtilitate vti cupit, leni purgatione corpus prius mundificet: vbi enim hoc fit, olea illiusmodi nõ ſolùm non ſunt proficua, ſed magis nociua, quia nẽpe materiam commouent nec tamen alterant, multo minus ex corpore educunt.

DE VSV OLEI CINNAMOMI.

Sumitur hoc oleum ad guttulas duas vel tres cũ ouo ſorbili vel iuſculo gallinę contra lipothymiã febrilem, parturientibus hoc modo propinatum partum vna cum ſecundinis ſine omni detrimẽto expellit & vterum confortat. In hydropis principio quotidie cũ iuſc. gall. vſurpatum valde commendatur: prouocat præterea etiam obſtructos menſes: itaque à mulieribus grauidis omnino æque ac oleum è baccis iuniperi eſt vitandum, quia non minus nocet. Olei cinnamomi guttulæ duæ vel tres mithridatio immixtæ aduerſantur veneno, & promouent ſudorem, ſi nempe cor eo nondum obſeſſum eſt.

DE

DE VSV OLEI CARYOphyllorum.

Vſus & vtilitas huius olei pro ſuo merito non poteſt deſcribi. Balſamum præſtantiſſimum mea opinione æquat. Exterius ad conſeruationem cordis & ventriculi vſurpatur, eius guttulæ 5 vel ſex oleo amygdalarum dulcium permiſcentur, & regioni cordis & oris ventriculi illinuntur, quibus partes illæ ſunt refrigeratæ vel alias grauatæ. Capiti illitum, ſiue homo fuerit ſenex ſiue iuuenis, hoc oleum præcauet canitiem, caloremque naturalem reſtituit, ventri inũctum dolores colicos ſedat; artuumque durities & vlcera eorundem diuturna ex frigore prouenietia hoc ipſo oleo feliciter curantur. Huius item olei guttulę aliquot cum iuſculo caponis ſumptæ confortant omnia interiora, in primis autem ipſum cor, hepar & ventriculum; lienis inflationes & intumeſcẽtiam corrigit, fœtorem anhelitus emẽdat, & cruciatus colicos ſedat: vterum mirifice corroborat, icterumq; album cum iuſculo, vt antea exhibitum eradicat, in ſuffocatione vteri mulier ipſa interiora pudendorum aqua & oleo caryophyllorum inuicẽ mixtis digitoque exceptis ſedulo fricet, videbit auxilium obſeruatione dignum: vt ego ipſe ſæpiſſime ſum expertus. Vt autem cura illa eo ſit certior & conſtantior, ſumatur caſtorij ʒj. cum vino fiant pilulæ ſeptem, earumque vna poſt primum ſomnum deglutiatur & per hebdomadam integram ita continuetur.

DE VSV ET FACVLTATE Olei nuciſtæ.

Contra Catarrhos, & ſi quis frigidum humi-

dumque habet cerebrum, duæ guttulæ huius olei vertici capitis fortiter illinantur, cerebrum enim confortat, & omnes destillationes frigidas sistit: obseruandum tamen est, ne nimiũ vsurpetur, hoc enim modo cerebrum inflammat. Non sine vtilitate etiam antiquis vlceribus inungitur cum oleo chamomillæ commixtum: vmbilico inunctum colicos dolores mitigat, & cor etiam confortat cum oleo rosaceo mixtum & pericardio illinitum. In aphonia vero & lipothymia guttula vnica lingua exceptum maxime opitulatur.

DE VIRIBVS ET EFFICACIA Olei Anisi.

Olei Anisi guttula vnica cum oleo Amygdalarum amararum mixtum & auribus immissum, auditum amissum restituit, si vitium non vltra triendium durauit: Si vero est antiquius, pro incurabilium habendum. Si quis ex morbo capitis vel stomachi inquietus fuerit, nec concoquere & dormire potest, ex penna dependẽtem guttulam vnam atque alteram huius olei cubitum iturus paulatim deglutiat, manè vero cum iusculo gallinæ epotet, est enim suaue & cuilibet pergratum. Hoc modo vsurpatum omnibus catarrhis opitulatur, præsertim vero iis, qui ad pectus delabuntur & anhelitum impediunt, tussimque exuscitant, aperit prætera obstructiones hepatis, resoluit inflationes, confortat omnia interiora, corrigit vertiginem & quascunque ęgritud. capitis, sæpe vsurpatum, pręseruat ab apoplexia, paralysi & aliis huiuscemodi morbis. Infantulis huius olei gutt. 2. cũ aq. caponis vel ol. amygdal. dulc. exhibitæ, præseruãt & simul etiam liberant ab epilepsia, quod ipse sæpius

sum

sum expertus. Maxime vero conducit mulieribus, quibus menstrua inordinate nó statuto tempore procedunt, & quibus vterus inflatur. Confortat enim matricem, partumque promouet, ea propter mulieres grauidæ eius vltra vnam guttulam non debēt vsurpare. Compescit quinetiam singultum & ructus. Tempore Pestis eius guttulæ duæ vel tres mane cum maximo fructu sumuntur, timorem enim & anxietatem expellit & venenum anteuertit, vtile præterea est iis, qui inquietum habent somnum, corrigit difficultatem vrinę, dissoluit inflationes ventris, & qui propter imbecillitatem hepatis hydropem verentur, quotidie cum iusculo gallinæ vel carnis interius assumant.

DE VSV ET VTILITATE Olei Fœniculi.

Hoc, vt supra dictum, cum & sine iusculis vsurpatū, cerebrum, stomachumque cōfortat & inde imbecillitatem oculorum emendat: memoriam corroborat, nutricibus lac adauget, superfluitates phlegmaticas absumit, renum calculum expellit & omnibus venenis resistit, ea propter tēpore pestis vno die ol. cinnam. secundo ol. anisi, tertio ol. fœniculi. quarto ol. citri aut cortices citri conditi mane debent vsurpari, & si in locis periculosis erit obuersandum, in ore retineri. Qui morbo epileptico sunt correpti huius olei quantum cortex auellanæ capere potest, vsurpare debent purgato prius corpore, & illud per decem dies ita continuare.

DE VSV ET VTILITATE Olei Cumini.

Contra colicam injiciatur prius enema com-

mune, vt aliâs etiam docui, cui enemati incoquantur radices irid. florentinæ, & si enema effectum suum satis præstitit. vmbilicus hoc oleo calide inũgatur, dolores quamprimum sistit. Hoc autem in primis hoc loco est obseruandum olea huiusmodi sine noxa non posse vsurpari, si corpus antea non fuerit purgatum: nec grauidis etiam mulieribus vltra granum est exhibendum.

DE VSV ET EFFICACIA OLEI seminis Pæoniæ.

Oleum pęoniæ ex semine eius, vt & oleum anisi conficitur, conducitque nõ minus adultis, quã iunioribus contra epilepsiam, purgato prius corpore, eius guttulæ aliquot mane stomacho ieiuno assumptæ & per dies quadraginta continuatę.

DE EFFICACIA ET VSV Olei Rosarum.

Huius Olei guttula vnica temporibus illita est præualens medicamẽtum contra dolores capitis: vt & contra pestilentiales febres, temporibus, arteriis & pericardio illitum, eiusque guttæ tres in iusculo gallinæ assumptæ quia cum vtilitate purgat: & si vis, vt commodius purget, immisce oleo aliquot folia auri, & vt melius misceatur, aliquandiu ita dimitte, postea guttulam vnam vel duas exhibe, sanguinem perbelle purificat: Et si etiam principium Elephantiasis pręsto esset, hoc oleo ita parato & aliquoties vsurpato, extirpatur.

DE VTILITATE OLEI Rorismarini.

Hoc oleum inseruit præcipue contra vertiginem, & tremorem artuum, si ex frigiditate cerebri prouenerint, febres pestilẽtiales expellit, in iis, qui venenum

venenum forte hauserunt, sudorem prouocat, si post eius vsum optime contegantur. Icterum etiam oppugnat, mensesq; albos mulieribus in iusculo caponis vel gallinæ epotum, sistit.

DE VSV ET COMMODITATE Olei Maioranæ.

Apoplecticis, Epilepticis & qui loquelã amiserunt hoc oleum maxime opitulatur, guttula nẽpe vna atq; altera linguæ imposita: cõprimit interius vsurpatũ intumescentiam lienis: febri quartanę resistit, ante paroxysmum propinatum & spinæ dorsi inunctum. Omnia illa olea ego ipse sum expertus & lectori eo libentius cõmunicaui: Faxit Deus Ter Opt. Max. vt & Lectorum quilibet cum summa sua vtilitate iisdem vti possit.

Licet etiam prædicta olea, vtpote Cinnamomi, caryophyllorum, nucistę, anisi, fœniculi, seminis pæoniæ, &c. cum saccharo commiscere & infantibus exhibere, sunt enim calida & idcirco tenerę huic ætatulæ non admodum tuta, nisi solum in Epilepsia.

DE VSV ET VTILITATE Olei Zedoariæ.

Oleum Zedoariæ peculiarem habet vim contra aërem contagiosum & vapores malos ex terra exhalãtes, & spiritus viresq; naturales cum hominum, tum brutorum animalium inficientes: Sanat quin etiam morsus & ictus venenatos quorũcunque animalium, vlcera & vulnera, siue ictu, siue bombardis inflicta: tumores externos & internos resoluit, præsertim verò in matrice natos: penetrat & purificat pulmones, sedat propterea tussim, ventris fluxũ, colicam & asthma, corrigit

fœtorem oris, præſtat corpori nutrimentum, promouet concoctionem, curat vulnera antiquata, corroborat cor & viſum, interficit lúbricos & reliqua animalcula, quæ in humano corpore ex putredine naſci poſſunt, & continet partum in matrice conceptum.

DE VIRIBVS OLEI CALAMI aromatici.

Oleum calami aromatici confortat memoriam, amouet dolores capitis & catarrhos ex frigore enatos, emendat debilitatem viſus & vētriculi, opitulatur lipothymiis, compeſcit vomitum, accelerat menſes, tollit ſuffocationem matricis, calefacit ſtomachum, mundificat & aperit obſtructiones renum, calculumq; frangit. Et quia inter cętera etiam aſtringit, inde fluorem inuoluntarium ſeminis & vrinę compeſcit: reſtituit capillos, & pręcauet melancholiam, delirium & maniam.

DE FACVLTATIBVS OLEI radicis Gentianæ.

Radix Gentianæ omnes fere habet virtutes, quæ de calamo aromatico ſunt recenſitæ. Præ cæteris vero omnibus præfertur à doloribus colicis, emendat febres ephemeras & alias malignitate non carentes, abigit fœtorem oris, & vermes dentium interimit.

DE VSV ET VTILITATE Olei Croci.

Hoc Oleum eſt admodum vtile ad febres magnas peſtilentiales & æſtum capitis, ſtuporem & dormitationem, vertiginem & maniam melancholicam & alios eiuſcemodi morbos phreneticos; itē ſpaſmū, torturā oris, lethargum, catarrhos rau-

raucedinẽ, anginam, & dolores dentium, promouet expuitionem, calefacit & astringit, interim tamen aliquantulum deobstruit, cor corroborat, eiusq; palpitationem emendat, sine manifesta causâ tristes & suspirantes exhilarat, lasciuiam adauget, sterilitatem emendat, hæmorrhoides fluentes recludit, cõdylomata vel ficus ani malignas & ardentes sanat, partum vteri conseruat, præmaturum exitum eiusdem præcauet, scissuras ventriculi sanat & lienis duritiẽ, & dolores colicos auertit, flatus expellit; icteritiã, dolores Ischiadicos, erysipelas, neruos, ligamenta, musculosq; læsos percõmode curat; hepar inflammatum refrigerat, ichores artuum sistit, ab elephantiasi præseruat, somnumque amissum restituit.

DE OLEO CASSIÆ.

Ol. Cassiæ est valde confortatiuũ, præsertim vero cordis, & idcirco ad lipothymias vtilissimum.

DE VIRIBVS OLEI ALOES.

Purgat hoc oleum cum vini spiritu destillatum vmbilico inunctum. Vel,

℞ *Aloës lib.*1. *myrrhæ elect.* ℥iiij, affunde vini sublimati mensur. ß, per retortam igne forti destilla, recipies oleum, quo vmbilicum inunge & purgabis corpus.

DE CONFORTATIONE CApitis & cerebri.

℞ *Ol. anisi & fœnicul. ana* ℈ij, *ol. coriandr. cardamom. cubebar. & cinnam. an.* ℈j, *ol. nucist. macis an.* ℈ß *ol. caryophyll.* ℈ij ß. *Misc.* Ex hujus mixturæ gutt. vij, & lib. ß sacch. candi formentur rotulæ vel trochisci, quorũ vnus post & ante pastum sumatur,

DE FACVLTATIBVS OLEI florum Chamomillæ.

Habet hoc oleum facultates tumores emolliendi, intumeſcentias reſoluendi & dolores mitigandi; Enematibus etiam vnà cum aqua immiſcetur, tollit dolores internos inteſtinorum, matricis, renum & veſicæ, commendatur ad conuulſiones; quicquid eſt extenſum, & induratum, emollit & reſerat obſtructa.

Infantulorum eiulatus ex doloribus colicis cauſatos omnium optimè recōciliat: Omentū nempe ouillum in fruſta conſciſſum ſuper igne liquatum, vel aliquod emplaſtrū ſtomachale cum hoc oleo commixtum & ventri calidè applicatum.

Oleum Chamomillæ cum ſpiritu vini mixtum, & partibus corporis paralyſi ex frigore obſceſſis, illitum, & linteo calido contectū, ſine mora auxiliatur. Ex floribus Chamomillæ à Chymicis etiam oleum cœruleū elicitur, cuius in multis affectibus internis & præcipuè contra colicam guttulæ aliquot in iuſculo calido vſurpantur.

DE OLEO CHAMOMILlæ cæruleo.

Manipulus integer florum Chamomillæ cum ℥j terebinthinæ Venetæ pellucidæ in aqua calida diſſoluatur, inuicem miſceatur, per veſicam deſtilletur, & oleum ab aqua per infundibulum ſeparetur; habebis oleum pulcherrimum.

Relictas fæces exprime, ad ſpiſſitudinem mellis concoque & fiat cum cera vnguentum: hoc ad maturationem & apertionem vlcerum valdè commendatur.

Aqua ab oleo ſeparata ad infuſionem florum poteſt

potest reseruari. Notandũ, an ex rosis & aliis huiusmodi floribus, talia etiam olea confici possint.

DE OLEO EX BACCIS IVNIperi destillato.

Baccarum Iuniperi quantumvis contundantur, in ollam immittantur, aqua in debita mensura affundatur, in locum calidum collocetur, fermenti aliquid injiciatur, quotidie vsque dum baccæ ad fundum descendant & aqua supernatet, quod in diebus quatuordecim vel tribus hebdomadibus fieri solet, agitentur, postea in vasis in spiritu vini vsitatis destillentur, oleum ab aqua separetur, & aqua secunda vice per alembicum in vapore sicco destilletur: habebis spiritum vini vel aquam vitæ præstantem. Vel,

Grana contusa in lebetem, ita vt tertia pars permaneat vacua, immitte, & cum aqua est affusa, vt neque nimium liquida, nec admodum spissa sint, velut ex fæcibus vini fieri solet, destilla, oleum ab aqua separa, lebetem in vas apertum ligneum euacua, cum tepefactum, fermentum adde, vsque dum ferbuerit, dimitte, iterum in ahenum mitte & destilla; dabit tibi spiritum vini, qui potest circulari & rectificari. Si verò nimis igne nimio destillaueris, concipiet empyreuma. Quod si fiat, tessellam panis tostam vel nuces iuglandes injice, vt empyreuma euanesat. Hic autem panis tostus nulli bruto debet projici, si enim fiat, sine mora moriuntur. Hic spiritus inseruit paralysi membrorum, vlceribus pulmonum, doloribus colicis, pesti & si quis equus ex nimio motu & cursu ad extremum vsque est defatigatus.

De vtilitate olei ex granis vel baccis Iuniperi destillati.

Oleum ex baccis Iuniperi destillatum, & ab omni sua serositate & sordibus separatum ac rectificatum omnibus aliis oleis facile antecellit, & ea propter ob immēsas suas facultates & varias virtutes pro balsamo naturali merito haberi debet, omnes enim carnositates, venas, neruos, & ossa penetrat, quæcunque vulnera & vlcera ad sanationem disponit, cum vino calido aut iusculo calido mane & vesperi sumptum, à natura ipsa ad omnibus corporis partibus opitulandum ordinatur, hominemque in omnibus aduersitatibus sanum & incolumem conseruat.

Primo vero omnium ex paralysi vel obstructione affluxionum incuruata, contracta, emortuaque membra restituit, immunditiem & fœditatē cutis emendat, vlcera & maculas nigras tibiarum eradicat, cācros, fistulas, spasmum, intumescentias, vlcera inueterata, tremores artuū, doloresque laterum & lumborum sanat, in loco calido locis affectis optime illitum, & cum vino, iusculo vel aq. aliqua appropriata assumptum.

Secundo omnibus etiam venenis & pestilentiæ ipsi resistit, apostemata maligna & vlcera hepatis, lienis & pulmonum sanat, eaque sine vllo detrimento hominis emollit & cōsumit, modo antea dicto vsurpatum.

Tertio, huius olei ℈j in vino & aceto calido per triduum continuum mane sumptus sudorem anglicum sistit, vel semper post dosin quamlibet tribus vel quatuor horis in lecto calido est sudandū,

hoc ego in personis innumeris probaui, qui omnes tertio die sunt sanitati restituti.

Quarto, quibus ventriculus ex immunditie pituitosa, quę non potest digeri, sed sursum in caput euaporat, debilitatur, indeque catarrhi, ex catarrhis angustia pectoris, lassitudo crurum, intumescentia & dolor pedum manuumque incidunt, eaque ipsa membra tãdem contrahuntur vel nimiũ remittuntur, ij maximopere hoc ol. iuuantur, assumptis nimirum huius olei gutt. 6. in vino calido mane & vesperi, ad dies quinque continuando & exterius ventriculum hoc oleo prope ig. inungẽdo. Intus & extra etiam admotum phlegmata adhærentia emollit, appetitum ciborum & potus amissum restituit & concoctionem restaurat.

Quinto. Si quis contracta habet membra, huius ol. gutt. sumat 6. vel 8. in vin. cal. & partes affectas eodem calido inungat, refrigeratam enim & tabescentem medullam, calorem natiuum eiusdem motum naturalem membris ipsis restituit.

Sexto. Hoc oleum cum aq. vel vino iuxta differentiam morbi sumptum omnes febres radicitus expellit, renes & vesicam mundificat, calculũ cõfringit & ad exitum præparat, dysenteriam quoq; & ventris intumescentiam mirifice corrigit.

Septimo. Quisquis in ventre habet lumbricos, mane stomacho ieiuno de hoc oleo bibat, moriũtur illico. Cum aqua artemisiæ vel cichorij sumptum dolores colicos & matricis sedat.

Octauo. Huius olei ℈j, cum vino calido stomacho ieiuno sumptus commendatur contra podagram, si adhuc sit recens, & nõ nodosa. Omnes enim superfluitates cholericas, phlegmaticas & me

lancholicas, ex quibus hi dolores exoriri solent, consumit, oportet autem sumpto oleo tres vel quatuor horas ieiunare.

Nono. Contra dolores colicos, spongiam ad magnitudinem nucis iuglandis in hoc oleo intinge, calidè vmbilico applica & desuper cucurbitulam vel corticem nucis satis capacem impone. Expellit enim dolores, qui ex frigida & lenta pituita exorti sunt.

Decimo. Si cui vrina est obstructa, sumat huius olei guttulas 6. vel 8. cum vino calido, idque per dies quatuor vel quinque mane & vesperi, promouetur vrina absque vllo dolore.

Vndecimo. Hoc ipso modo vsurpatum immodicum menstruorum fluxum felicius, quam vllũ aliud medicamentum restringit.

Duodecimo. Aliquoties taliter ebibitum sedat dolores stranguriæ & confert etiam ad alios affectus vesicæ, & calculum præcipue.

De miris facultatibus & virtutibus olei ex ligno Iuniperi destillato.

Primo, commendatur ad dolores dentium, denti eroso & dolenti appositum & gingiuis illitum.

II. Maribus colico dolore laborantibus & mulieribus contra suffocationem vteri dantur eius guttulæ 6. 8. vel 10. in vino calido vel iusculo carnis, iuuat sine vlla mora.

III. Bruta, quæ in artubus male habent, prope ignem hoc oleo vnguntur & fricantur.

IV. Si quis homo vel brutum animal cibos mali-

malignos vel venenum aliquod ingurgitauit, ei hoc oleum infundatur, expellit illud sine dubio: & omnes humiditates noxias consumit.

V. Medetur Epilepsiæ & Paralysi, toti spinæ dorsi in loco calido inunctum: & sanat etiam scabiem cuti adhærentem.

VI. Amissum etiam auditum restituit, ad guttulas tres vel quatuor cum bombace auribus impositum & sæpius repetitum.

VII. Si quis ex sexu masculo stranguria est affectus, huius olei guttulas aliquot sumat cũ vino calido vel iusculo, & testiculos simul eo inungat. Quo modo etiam fœminæ illud possunt vsurpare & muliebria inungere.

VIII. Quibus manus vel pedes vel alia corporis membra frigore sunt correpta, hoc oleo in loco calido multoties inungantur, restituuntur illico quod eodem modo etiam fiat in brutis.

IX. Qui doloribus colicis ex frigore vel calore nimio aut podagra sunt affecti, huius olei quantum cortex nucis capere potest, quinque diebus continuis mane sumant cum duplici pondere vini calidi.

X. Si quod brutum vel homo lumbricis est obsessus, huic tribus vicibus tantundem, vt modo dictũ est, cum duplici mensura vini infundatur, vermes enim occidit. Hoc modo etiam vsurpatur contra stranguriam.

XI. Si quibus caput scabie est infectum, eis totum caput per integrum triduum cum lixiuio forti abluatur, vt crustę scabiei eo melius emolliãtur & abstergantur, deinde radices capillorum euellantur, tandemque loca affecta hoc oleo diligẽter

in loco calido inungantur, ita enim ſcabies huiuſmodi radicitus curatur.

XII. Manibus pedibusque contracti quinque diebus continuis huius olei quãtum cortex nucis iuglandis capere poteſt, ſtomacho cum duplici vini pondere hauriant. Commendatur etiam quam maxime contra febrem quartanam & elephantiaſin ipſam.

XIII. Confert non minus ad dolores capitis, ex frigiditate vel frigidis catarrhis obortos; capiti, temporibus & nuchę inunctum, & per nouem dies quotidie ad guttulas ſex vel octo epotum. Ante omnia vero ad icteritiam & hydropem mirifice commendatur.

XIV. Epilepticis caput, vtraque tempora, nucha, ſpatium inter axillas, cor & brachia hoc ipſo oleo diligenter inungantur, & guttulę octo vel decem per nouem dies continuos infundantur: abigit omnes ægritudines, quæ ex frigore proueniunt.

DE ALIA OLEI ET SPIRITVS Iuniperi præparatione.

Baccarum Iuniperi quantum vis, contundatur, vaſi injiciatur, aqua frigida ſuperfundatur, quatuor vel quinque ſeptimanas ita relinquatur, & quouſq; non amplius fermentet, quotidie miſceatur, tandemque vt ſupra deſtilletur.

Aqua, cum baccæ iam contuſæ ſunt, ita frigida affunditur, per biduum & triduum dimittitur, deinde exprimitur, filtratur, in electuarij formam concoquitur, & cum fæcibus, vt dictum fuit, proceditur habebis oleum vel ſpiritum.

DE

DE AQVA BACCARVM Iuniperi.

Optima harum Baccarum destillatio fit in principio mẽsis Septembris,& ad eam eliguntur baccæ nigræ & maturæ,quæ contunduntur & destillantur. Huius aquæ ℥j mane, ante prandium, & vesperi epota dolores renum & vesicæ mitigat, purificat itẽ renes & vesicam, promouet vrinam & retardantes menses, expellit partum mortuum & quæcunque venena, ad ℥jß hausta.

Conducit etiam hæc aqua ad omnes morbos articulares, quando membra & articuli quouis mane, meridie & vesperi ea confricantur.

DE OLEO LIGNI Corylorum.

Ex ligno Corylorum,cum probe est exiccatum, vt sæpius dixi,oleum destillatur.Extergit & mundificat vlcera antiqua & vulnera sordida ex fundamento, eaque perbelle sanat, cum linamentis impositum.

Huius olei D.Eucharius dabat guttulas quatuor cum iusculo lentium vel vino infantulis contra lumbricos.Estque experimentum certissimum,adultioribus vero in maiori pondere exhibetur.

DE OLEO HERACLIO ET eiusdem spiritu.

Baculorum siue virgultorum ligni Corylorum quãtũ vis in loco calido exiccentur,cum arefacti fuerint,in tessellas scindãtur,in alembico fictili destillentur,spiritus primo igne lento abstrahatur, ad quem sequitur oleum: quod à spiritu est separandum; commendatur ad dolores dentiũ & epilepsiam.

DE VIRTVTIBVS OLEI baccarum Lauri.

Conducit hoc oleum ad dolores hepatis, hemicraniam, nimiam frigiditatem ſtomachi & colicam inteſtini ieiuni. Item contra dolores vteri, neruorum & omnium interiorum ex frigiditate prouenientes; contra arthritim frigidam & alios huius generis affectus: contra paſſionem iliacam & colicã, lethargiam, frigiditatem capitis, quotidianas & tertianas intermittentes febres, toti ſpinę dorſi ante paroxyſmum inunctum: habet enim vim recalefaciendi & emolliendi: & ſi cui ligamenta ſunt exiccata & conſumpta, pręſtantiſſimũ erit medicamentum, ſi loca affecta eo inungantur.

DE OLEO HYOSCYAMI.

Gangrænæ hoc oleum mirifice opitulatur, panni nimirum ex lana in eo intincti & loco affecto applicati. Confert etiam omnibus locis inflammatis, ad ichorem articulorum & eryſipelas.

OLEA EX GVMMIS FERE omnia ſequenti modo præparantur.

Maſtiche, Myrrha & quodquod gummi aliud deſtillare cupis, primo ſubtiliſſime pulueriſetur, in ſpiritu vini rectificato per triduum in balneo, ita, vt ſpiritus tranſuerſos duos digitos ſupernatet, infundatur, cum vinum colorem ipſius gummi extraxerit, ſeparetur, aliusque ſpiritus affundatur, iterum in infuſione per triduum, vſque dum coloratum videris, relinquatur, idque quoad ſpir. abſque colore remanſerit, repetatur: Tunc ſpiritum colore tinctũ & per interualla effuſum per B. deſtilla: liquori extillato ſilices injice, ex arena deſtilla,

ſeque-

sequetur oleum, quod rectificatum pulchrum colorem & saporem acquirit. Aut

Gummi alicuius & sacchari candi partes æquales cum silicibus puluerisatis in arena primum igne lento, postea fortiori, gradus scilicet tertij, destilla, ne empyreuma acquirat, & phlegma immixtum abstrahe, remanebit oleum, quod emplastris ad puncturas vtilissimè admiscetur.

Quidam gummi in spiritu vini infundunt, cum vase bene obturato in cineres collocant, & in vesica destillant: olea odorifera, vt *benzoin*, *styrax* &c. in spiritu vini per fæces semel destillato debent infundi.

DE ALIO OLEO SVCCINI vel Mastiches.

Horum gummi, quodcunque vis ♃ ℔ j. *arenæ albissimæ & puræ* ℔ ß, *salis pulverisati M.* inuicem bene mixta, exiccata & retortæ indita cum capella in arenam collocentur & destillentur: recipienti vero mensuram vnam aquæ frigidæ infunde, vt oleum destillans ei innatet, & vsque dum spiritus, qui est quasi fumus albus, incipiat egredi, conuenienti igne regatur, quem per tres, quatuor vel quinque horas continuo calore cõserua: quo facto aquam & oleum in aliud destillatorium infũde, bene obturatum in balneum tam profunde colloca, ne materiæ inditæ exterius conspiciantur, & ita destilla, & cùm aqua incipit ebullire, extillabit oleum clarum & pellucidum, quod reserua.

Residuum cum arena misce, & in retorta destilla, sequetur oleum rubrum, rubini instar & pellucidum, quod separatim reserua: Hoc excepto

ignē vrge, habebis oleum crassum balsamicum, extra corpus vsurpandum.

Hoc eodem modo etiam oleum mastiches potest destillari: in quo opere destillatoria fictilia subtus & supra arena debent esse cooperta, & aqua semper recipienti infusa, vt spiritus in illam incidant & ei innatent.

DE OLEO SVCCINI ALBI.

Succinum album oportet prius vino veteri infundere, & in cella vinaria ad altitudinem viri sepelire, arena circumcirca & superius cooperire, ibique ad sex menses vsque relinquere, quo enim diutius, eo melius. Quo tempore elapso in retorta destilletur, vsurpatur hoc oleū intra & extra corpus ad morbum caducum, Apoplexiam & ad dolores colicos, vmbilico illitum.

DE OLEO CAMPHORÆ.

Camphoræ tantum olei Amygdalarum, vt tres digitos transuersos supernatet, affunde, per octo dies in eo ita resolue, quo facto ad altitudinem trium digitorum transuersorum alium spiritum vini rectificatum affunde, per aliud octiduum ita relinque, deinde à Camphora abstrahe & destilla. Vel,

Ouorum quotquot vis ad duritiem coquantur, vitella eximantur, ęqualis portio camphorę addatur, hæc mixta contundantur, deinde in mortario agitentur, destillatorio vitreo cum alembico cęco iniiciantur, in B. collocentur, coquātur, postea inde exempta sacculo ex panno è lana iniiciantur, dum adhuc calent, exprimantur, extillabit oleum, cui affundatur spiritus vini, vt oleum supernatet. Vel,

℞ Camphoræ q.v. pulueriſetur, vitro injiciatur, pani calido è furno modo extracto imponatur, panisque ita calidus obſtruatur, & habebis oleum.

DE OPTIMO MODO OLEVM Camphoræ ad vſum Medicum deſtillandi.

℞ Camphoræ ſubtiliſſime puluer. ℥jß. huic ſpiritus Terebinthinæ vel oleum Amygdalarũ dulc. ℥iij lente affunde, ad ſpiſſitudinem pultis commiſce, tandem ſal. abſinth. ℥ijß adjice, iterum diligenter miſce: hoc probe facto, in retorta, primum igne lento, deinde fortiori vſq; dũ egrediatur ſpiritus, & Camphora inſtar butyri cum multis albis ſpiritibus compareat, deſtilla. In fine autem recipiens, quem oportet eſſe paruum, amoueatur, ne deſtillata empyreuma concipiant. Hoc peracto ignis ita regatur, vt ſal Abſinthij in retorta à fœtore ſufficienter repurgetur & ſimul calcinetur. Huic ſali oleum primo deſtillatum affunde, diligenter commiſce, & in alia retorta oleum per deſtillationem abſtrahe; ſal vero iterum calcinetur & ita à fœtore repurgetur, & hæc omnia etiam tertia vice repetantur. Tandem in hoc adhuc butyroſo oleo fragmenta tegulæ ignitæ ollæ apertæ injecta extinguantur, olla vero ſtatim poſt infuſum ſuper tegulas oleum optime cooperiatur: & vltimo omnium ita per retortam igne lẽto deſtilletur: ſequetur oleum clarum, cui ſi phlegmatis aliquid adhuc fuerit admixtum, debito modo ſeparetur.

DE OLEIS EX GVMMIS.

Gummi, vt *maſtiche*, *ſuccinum*, vel alia primum

ſubtiliſſimè pulueriſata in retorta ita, vt tertia pars repleatur, igne lento deſtilla, recipientis appoſiti tertiam capacitatis partem aqua adimple, vſque dum ſpiritus tranſierint, lentè deſtilla, hoc facto, ignem vrge, omnibus per deſtillationem extractis oleum ab aqua ſepara, & aqua frigida affuſa rectifica.

Si lubet, aqua lauendulæ lauetur, vel in rectificatione aqua pulegij vel maioranæ affũdatur, pergratum enim hoc modo ſaporem acquirit.

DE VIRTVTIBVS OLEI Succini flaui.

Hoc oleum admodum eſt proficuum contra Apoplexiam, quã maximè præcauet, qualibet ſeptimana ſemel ad tres vel quatuor guttulas vſurpatum. Ioannis Hutteri coniunx Apoplexia corripiebatur, eratque quaſi in agone ſine omni ſenſu & motu, maritus hoc oleo fricabat linguam, infundebatq; eius guttulas aliquot, & eodem inungebat pulſus: vnde illico reſtituebatur.

Lipſiæ huius olei ℥ß venditur integro floreno, & ex ℔j, ſuccini ℥ij vel ℥ijß olei eliciuntur.

Eius olei guttulæ tres cum aqua aniſi vel iuſculo carnis ſumptę menſtrua alba cohibent, partum confortant, ſputum ſanguinis ſiſtũt, tuſſimq; mitigant & phthiſi ſimul etiam conueniunt aliquoties nempe vſurpatæ.

Olei ſuccini flaui & Caryophyllorum ana guttulæ quatuor, mixtæ, cum bombace exceptæ & in orbiculo geſtæ ſæpiusque odoratæ catarrhos capitis ſiſtunt, aëremque malignum, præſertim Peſtis tempore emendant.

Olei ſuccini & cumini ana guttulæ ſex cum aqua

nientes, vt & ad calculum ipsum, sæpissime nempe vsurpatum.

Contra mictionem sanguinis & omnes catarrhos frigidos multoties est probatum; mortificat etiam omnes dolores ex frigore prouenientes, membris affectis inunctum.

DE ALTERO OLEO.

Hoc oleum est valde calidum, & propterea cum summa cautela vsurpandum: omnibus contabescentibus membris mirabiliter conuenit. Vt & ad dolores vagos articulorum, si eo inungantur: omnibus idcirco vnguentis contra contabescentiam vtilissime immiscetur.

Bistorta, flores hypericon. chelidonia & flores centaurij in hoc oleo infusa & aliquandiu in Sole relicta faciunt oleum rubrum, quod saluberrimus est balsamus vulnerarius ad vlcera frigida tumefacta; ea enim citissime ex fundamento sanat.

Nota: Balsamus lucidus Terebinthinæ in vino haustus mirum in modum confert lithiasi.

AD CANCRVM ET Fistulas.

℞ Ol. antimonij guttul. 10. olei succini guttul. 6. cum cera & oleo oliuar. fiat vnguentum.

AD DEBILITATEM NERVOrum & Paralysin.

℞ Ol. succin. ℥j, *ol. mastich.* ℥j, *ol. ex granis Iuniperi* ℥ß. *M.* & partes affectas in balneo inunge.

AD SPASMVM.

℞ Ol. succin. ℥ij, *ol. lupi pisc.* ℥j, *ol. C C.* ℥ß. *M.* & vtere, vt dictum.

AD PARTVM MORTVVM EXpellendum, vterum mundificandum, & sterilitatem corrigendam.

♃ *Ol. succin. & mac. an. guttul. iiij. ol. sem. verben. Misce,* & cum aqua lilior. exhibe.

AD DOLORES MATRICIS.

♃ *Ol. succin. gutt. v. ol. castor. & aneth. an. gutt. iij. Misce* & cum aqua Melissę exhibe.

AD PVRGANDVM CAPVT.

♃ *Ol. succin. & maior. an. gutt. iij. ol. fœnic. gutt. v. Misce* & cum aqua Endiuiæ mane vtere.

OLEA EX LIGNIS OMNIA sequenti modo destillantur.

♃ *Lign. iuniper. subtiliter incis. part. 4. salis calcin. part. 1. diligenter misceatur*, in retorta vitrea igne libero primum lento, deinde fortissimo destilletur, & postea in B. rectificetur: exibit cum aqua oleum pulchrum, quod per infūdibulum separa. Oleum pellucidum est, oleum genuinum ex ligno Iuniperino: quod residuum est, cum arena commisce & deinde destilla, habebis oleum balsamicum extra corpus vsurpandum. Et ita proceditur cum omnibus lignis; vt ligno Guaiaco, sassafras, tamaricis & chinæ.

BALSAMVS ARTIFICIALIS.

♃ *Terebinth. communis* ℔iij, *terebinth. Venetæ* ℔j. *styrac. liquidæ* ℔ij, *benzoin, styrac. calamit. caryophyllor. cinnamom. nuc. mosch. an.* ℈ij, *myrrh. elect. pro 4. bacen. lign. aloës* ℈i *spicæ indic. pro 3. bacen. pyrethri. mastic. thuris, calami arom. an.* ℈j, *vini sublimati Mens. j. Zedoa. succin. citrin. galban. serapini an.* ℥ij, *fol. menth. M. iij, ol. laurini* ℔ß. *Misc.* & destilla sicut scis.

DE

aqua fœniculi potæ, promouent partum, siue sit vivus, siue mortuus, auertunt strangulatum vteri interius sumptæ & vmbilico inunctæ.

Quicunq; dolores artuum vel alibi persenserit, hoc oleo inungat, sanabitur.

Oleum hoc, quod per refrigerationem vel descensum destillatur, ad omnes calidas intumescentias commendatur, eas enim citissime absumit, omnium vero optimum est, quod turbidum & nondum rectificatum. Resistit etiam Apoplexiæ & Epilepsiæ, spasmo, & vteri suffocationi.

DE VSV ET VTILITATE Olei Masticis.

Conducit hoc oleum non solum ad calorem capitis, sed etiam ad eiusdem frigiditatem, item ad commotionẽ cerebri & delirium, in quo casu sæpissime est comprobatũ, superfluam & præternaturalem rubedinẽ faciei & reliquæ vniuersæ cutis emendat; surditatem visúsque debilitatem corrigit, amissum olfactum, & simul etiam memoriã restituit: meatus narium ad cerebrum vsq; reserat: scorbutum, putredinem oris, lapsum vuulæ, hæmorrhagiam gingiuarum, exulcerationem linguæ, ranulam & catarrhos suffocantes curat, nimiam magnitudinem mammillarum muliebriũ præcauet, doloribúsq; spinæ dorsi, tuberculis ani, intestini recti & matricis prolapsui conuenit, & hepatis Apostemata, fissuras & alia eiusdem incommoda sanat.

DE FACVLTATIBVS OLEI Myrrhæ.

Oleum Myrrhæ peculiarem habet vim cerebrum & ventriculum frigidum roborandi, & cō-

coctionem iuuãdi: itaque in omnibus huiusmodi morbis commode datur. Promouet quinetiam secessum & occlusos ventris flatus, corrigit tenesmum, & angustiam pectoris, iuuat expectorationem, & conciliat bonum anhelitum: inde conuenit pulmoni & hepati; resistit omni putredini, prodest lethargicis, colicæ puerorum, pellit vermes, sistitque menses nimium fluentes.

DE OLEO TEREBINTHINÆ & Resinarum.

Terebinthinam pellucidam in retorta lento igne destilla, habebis primo oleum albũ, ad quod sequitur flauum vltimo rubrum, quod fortiori igne erit extrahendum, hæc olea, vnumquodque separatim reserua: rubrum oleum est balsamus, qui in arena vel alio modo potest rectificari. Vt autem subtilissimum reddatur ego ad terebinthinę libram quamlibet sumo spiritus vini octauam partem. Aut,

Terebinthinæ quantum libuerit affusa aqua fontana in retortam injicio & in balneo destillo: exit spiritus siue oleum album vna cũ aqua: si nihil amplius de oleo albo sequitur & simul etiam omnis aq. exiit, in cin. quod residuum est, lente destilla; & quando oleum flauum sufficienter exierit, ignem vrge, sequetur balsamus spissus emplastris ad puncturas valde proficuus.

DE HVIVS OLEI VSV & virtute.

Cui vrina est obstructa, sumat huius olei guttulas 4. vel 5. in aqua petroselini vel cichorij, iuuabitur illico. Conducit etiam ad dolores dorsi & lumborũ ex frigiditate vel obstructione prouenientes

cum maſſa prius dicta obliniris ſuperior pars ollæ cum operculo vniatur & etiam exterius iiſdem obducatur.

HVIVS BALSAMI VSVS.

Cum vti hoc Balſamo volueris cochleare paruum in promptu habeas, cui parũ huius balſami cum bombace infunde, & ſuper candela cerea calefactum vulneribus, pũctim vel cæſim factis, applica, & per octiduum, vt bombax vulneri adhæreat, ibidem relinque: hoc facto in poſterum quotidie mane & veſperi huius balſami calide vulneribus aliquid admoue: ſi vero Goſſypium maturius à vulnere abſtergatur, de nouo in cochleari calefacito & vt antea procedito, quouſq; goſſypiũ adhæreat; vulnus autem nullo modo madefacias, ſi ſanationem abſq; vlceratione promouere cupis.

Applicandus etiam eſt calide hic balſamus eroſis dentibus & intumeſcentibus gingiuis.

Quomodo ex omnibus rebus adipoſis & pinguibus oleum deſtillari poſſit.

DE OLEO CERÆ.

Ceræ quantum vis ad ignem liqueſcat, cum farina laterum quantum neceſſe fuerit, admiſceatur: cum aliquãtulum inſpiſſatum fuerit, cum ſpatula ferrea diligenter commoueatur, hoc facto tabulam ligneam farina laterum conſperge, ceram ſecundum longitudinem ſuper eam duciro, cum frigefactum fuerit, in fruſtula vt in retortam ingredi poſſint, conſcindito; capellæ arenæ injicito, capellæ etiam partem ſuperiorem arena cooperito, operculum adaptato, illud vero prope roſtrum

retortæ abſcindito, vt aqua effluere poſſit, recipiẽtem cum ſpiraculo applicato & igne lẽto deſtilla. Cum omne oleum iam tranſiuit, & refrigeratum fuerit, tum aliam retortam elige; farinam lateris conuenienter injice, oleum prius calefactũ affunde, diligenter miſce, & vt antea modo tertio deſtilla. Oleum, quod ita deſtillat, ad omnis generis vulnera & vlcera ſanãda vix habet ſimile. Quod ſi clarius & omnis fœtoris expers habere cupis, primo aqua rectifica & in cinere deſtilla, habebis oleum pulcherrimum & lucidiſſimum vna cum aqua, quod cum vino purificetur & rectificetur: erit hoc modo multo præſtantius, & ad magnatum vſum aſſeruandum. Memini cuiuſdam, cui globo bombardico manus erat perforata & ſeptem diebus curabatur, ardorem enim pulueris huiuſmodi mirifice corrigit.

Alia præparatio.

℞ *Ceræ flauæ part.j. oſſis vſti vel arenæ part. 3.* hæc groſſo modo inciſa & pulueriſata in veſica per arenam deſtilla, & poſtea cum aq. rectifica, ſequetur oleum pulchrum aurei coloris. Vel,

℞ *Alumin. plumoſi. & ceræ partes æquales*, oleum, quod per deſtillationem ex illis ſequitur, cum duplici pondere aquæ affuſæ rectifica, extillabunt ſimul, tandemque ſepara.

DE VIRIBVS OLEI
Ceræ.

Præſtantiſſimum eſt hoc oleum ad emolliendavlcera, ſiquidem celerrime penetrat, emollit & reſoluit, & in correctione cicatricum & macularum omnia alia antecedit, ſi modo poſtquam vulnera & vlcera iam ſanata fuerint, vſurpetur. Mitigat

DE VIRTVTIBVS HVIVS Balsami.

Conducit hic balsamus ad calculũ, obstructiones mensium, cõtractiones artuum & ad omnia vulnera sananda. Balsamus fuscus crura refrigerata restituit, iis nempe inunctus. Thomasius multos impotentia & contractura artuum laborantes hoc ipso balsamo restituit.

DE ALIO BALSAMO.

℞ Myrrh. Elect. ℥vij, *mastic.* ℥ *viij. aloës hepat.* ℥xviij, *sal.commun.* ℔j. Mixta & contusa per retortam lento igne diligentissime destilla. Huius guttula vna gemmis est pretiosior, præsertim infantibus, contra lumbricos ventri inunctus; sanat etiam recentia vulnera, in quibus ossa nõ sunt læsa, idque spatio 24 horarum.

DE OLEO AD CONVVLsiones.

℞ Terebinth.pelluc. ℔.1.*ol.comm.*℥x. *thur.myrrh.sarcõcoll.mastic.croci,cyclam.equiset.rub tinctor.an.*℥j.*lumbr.terrestr.*℥iij. hæc omnia super igne lento in sartagine ex orichalco optime misceantur, deinde per retortam destillentur, & cum nihil amplius extillat, oleum ab aqua separetur.

Est hoc oleum mirabile ad spasmum & paralysin, tam in vulneribus, quam contusionibus & huiuscemodi affectus alios.

DE BALSAMO HYPERICONIS & eius vtilitate.

Hic Balsamus est præsentaneum remedium & optimum auxilium ad omnia vulnera puncturas siue ictus, tubercula, intumescentias, apostemata, doloresque dentium & oculorum, & sine nausea

contra omnes dolores internos, interius etiam vsurpari potest, ideo pro singulari Dei dono merito habendus.

In mense Iunio, Iulio & Augusto, quando nempe hæc planta floret, eius florum, antequam exierint, totum triduum ante nouilunium, & præsertim luna existēte in capricorno, ariete & virgine, ante solis ortum duas vel tres libras collige, ab omnibus filamentis mundifica, tantum vini boni Rhenani, vt manum transuersam supernatet, in ollam affunde, olla vero sit intus & extra vitreata, nec floribus & vino vsque ad summum plena, operculo similiter vitreato tege, cū albumine oui, calce viua & farina triticea æquis partibus mixtis diligenter occlude: hoc facto olla ita cum operculo occlusa per octiduum vsque dum exiccata fuerit, seponatur, postea in lebetem aqua plenū collocetur, vt possit per horas septē vel octo ebullire: quo facto inde exime, postquam refrigerata fuerit, operculum amoue, flores iniectos cum vino in sacculum infunde, quantum potes exprime, expressum vitro infunde, & tandiu, vsque dū balsamus nobilis supernatet, dimitte; hunc diligenter separa & collige, quousque nihil amplius innatare videris. Quidquid autem non oleum, sed fæculentum & immūdum fuerit, ad antiqua & putrida vlcera potest vsurpari. Antequam vero ollam, vt dictum est, occludas, addere oportet *Terebinthinæ* ℔ , *olei oliuarum* ℔ j , *& croci ad pondus vnius oboli*, *& tantum vniuscuiusque ad Mens. j. vini*: si vero plus vini & florum sumpseris, etiam reliquorum pondus erit augendum. In obstructione vero ollę lintea vetusta conscindantur, eiusque fragmentis cum

℔ß. *fragmentor. later.* ℔ j. in alembico destilletur, primo lente, quousque phlegma veniat, deinde, vt spiritus sequatur, igni fortiore: alembicus autem debet habere rostrum breue; siquidem spiritus ad 20. vsque horas cum hoc oleo extillāt, quo membra podagrica cum penna columbina alba debent inungi.

Maximum etiam præstat auxilium aqua fungorum esculentorum ad podagram & atrophiam membrorum, si eadem confricentur.

DE OLEO CAVSTICO, QVOD omnia tubercula, scrophulas, verrucas & alia huiusmodi sine dolore aperit.

♃ *Ol. philosophor. opt.* ℔ß, *thur. alb. opt. mastic. gumm. arabic. terebinth. an.* ℥iij, omnia simul contundantur & misceantur, per alembicum destillentur, cum ℔ v. cineris quercini misceantur, iterum per alembicum destillentur, ad vsum reseruetur, & locis affectis sæpissime inungatur.

DE OLEO FISTVLAS MORTIFIcante & verrucas eradicante.

♃ *Calc. viu.* ℥iij, *Euphorb.* ℥j. *optime contusa cum* ℔ß *ol. philosophor. vel ol. benedicti commisce & per alembicum destilla: habebis oleum præstantissimum, quo admiranda efficere potes.*

DE OLEO, SPIRITV ET SALE vngulæ alcis.

Vngulas alcis optime mundatas & pulchras in taleolas subtiles cōscinde, & in retorta VValdburgica optima igne aperto destilla: prima hora exibit parum aquæ flauæ vel phlegma: cū vero ignē fortificaueris, oleum subsequetur flauum; quo

viſo ignem adhuc magis vrge, quouſque retorta plane ignita fuerit, tunc enim effluet balſamus fuſcus, qui in recipiente aquæ innatat, vt & ſal volatilis, qui vitri parietibus interioribus adhæret. Deſtillatione finita, omnia ex recipiente exime, in minori alembico vitreo iniice & per arenam deſtilla, exibit primo ſpiritus, poſtea oleum, tandem vero ſal in ſuperiori parte alembici ſublimatur; ſpiritum per tritorium ab oleo ſepara: habebis oleum ad epilepſiam accommodatiſſimum: cuius ſal & ſpiritus ad multa vtiliſſime poſſunt vſurpari.

DE EXPERIMENTO EX CRAnio humano contra morbum caducum.

Caluariam hominis è patibulo ſuſpenſi, aut rotæ impoſiti contritam deſtilla, & aquam emanantem bis rectifica, hoc peracto ℞ *Eſſent. perlar.* ℥ß, *rad. pæon. caſtor. an.* ℥j, *muſci, meliſſ. anacard. an.* ℈j. *aq. prædict.* ℥j, *hæc inuicem miſce*, & ægro in principio paroxyſmi cochlear j, huius mixturę exhibe, effectum admirandum videbis. Vel,

Caluariam hominis non ſepulti, ſed violenta morte deleti contere, in arena per retortam deſtilla, aquam rurſus ſuper fæces affunde, & ſecunda vice deſtilla, & aquam per B. rectifica.

℞ *huius aquæ* ℥iij; *caſtor.* ℥j; *ſpec. diamoſch. dulc.* ℥ij; *mell. anacardin.* ℥ß. *hæc inuicem mixta iterum deſtilla, aq. huic ſucci perlar.* ℈ij, *ol. vitriol. gutt. v. & ol. aniſi. gutt. x. adde*, & de hac mixtura epilepſia laboranti cochlear j. per nouem dies continuos ieiuno exhibe.

DE

tigat, quinetiam dolores podagricos & arthriticos cum summa omnium admiratione, & omnis generis vulnera & vlcera sanat.

Hoc oleum ex cera recenti per alembicum destillatum sanat fissuras labiorum & papillarum muliebrium, illis illinitum, nec infantulos à suctione impedit, illico enim illas sanat, doloremque mitigat.

Intumescentiæ hoc oleo inunctæ sine mora euanescent. Contra dolores colicos vmbilicus hoc oleo inungitur & calide contegitur.

Huius olei guttę 6. cum aqua card. ben. sumptæ doloribus laterum medentur. Membra ex podagra incuruata & contracta hoc oleo restituuntur. Si cui ventriculus intumuerit, huius olei guttas tres vel quatuor in iusculo sumat, & ventriculum eodem inungat: hoc modo inunctum membra frigefacta calefacit. Mulieres, quibus mammillæ intumescunt aut exulcerantur, hoc oleum cum oleo amygdalarum dulc. mixtũ mammillis applicent, ad vlcera vero ad modum balsami vsurpent, vltimo etiam ipsas hernias pudendorum perbelle sanat, mane & vesperi inunctum & ligatura applicata.

DE OLEO CASTOREI.

Castorei subtilissime incisi quantum vis in spiritum vini rectificatum infunde, per duos vel tres dies (quanto enim diutius, tanto melius) digere: & vinum in B. euaporetur, hoc enim facto oleum remanet, si vero castoreum in copia haberi potest, post dictam destillationem relictũ oleum lateribus ignitis potest affundi, & per retortam vndique coopertam lente destillari.

DE OLEO AXVNGIÆ VEL ſeui Ceruini.

Eſt mitigatiuum Theophraſti cõtra Podagram. Axungia ſiue ſeuum ceruinum quantum calidum haberi poteſt (quanto enim calidius; tanto melius) per retortam in cinere igne lento, vſque dum phlegma exierit, deſtilletur, cum extillare ceſſat, ignis augeatur, alius recipiens adaptetur, alteraque aqua excipiatur, cum colorẽ mutare incipit, ab opera deſiſte, vt poſſit refrigerari, recipientem cum arena obducito, & igni fortiori deſtilla, cum nihil amplius extillat, recipientẽ amoue, & fortiſſimo igne vrge, ita enim propriũ eius ſal in quãtitate non mediocri ſurſum reuerberat, hoc refrigeratum collige, & in vitro mundo optime obturato ad neceſſitatem reſerua: membra enim podagrica ſemel vel bis poſt balneum hoc oleo inuncta, emolliuntur, dolores reſoluuntur & materia per ſeceſſum euacuatur.

DE OLEO EX SANguine Ceruino.

Hoc oleum Podagram ipſam per aluum expellit.

Sanguinẽ vero cerui ita per ſe per retortam deſtilla, cum phlegma extillauit, & guttulæ incipiũt fieri fuſcæ, & oleum effluere, alium recipientem adapta: & quouſque nihil amplius de oleo ſequitur, deſtilla: durante deſtillatione grumi ſalis retortæ adhærent, hoc igitur cum oleo abſterge, rectifica & vtrumque ad vſum reſerua.

DE OLEO CONTRA Podagram.

℞ *mell. libr. ij. vitriol. calcin. libr. j. ſpirit. vini rectif.* ℔ß.

nempe vel phlegmaticam & spirituosam cũ sale volatilissimo in se cõtinet, quę per B à se inuicem sunt separandæ: nam sicut spir. vini, ita pars spirituosa in alembico ascendit & portio phlegmatica relinquitur, spir. vero à phlegmate miro modo cognoscitur: si namque guttul. aliquot spir. vitr. salis vel aq. fortis huic sp. addideris, statim cum fragore bullulæ aliquot ascendunt, quæ in phlegmate non inueniuntur. Qui hoc spir. recte vti didicit, gloriari potest, se arcanum magnum contra Epilepsiam, Apoplexiam, Asthma & alios huiusmodi affectus habere.

DE AQVA SANITATIS.

℞ Sanguinis pueri sani à serositate repurgati ℔ j, facc. or. fl. chelid. anthos, bugloss. borrag. mellis albi opt. an. ℔ß, iis commixtis adde *Zinzib. nuc. moscat. caryoph. cub. mast. galang. card. gran. parad. baccar. iuniper. cinnam. an. ℥j. xyloal. ℥ß. mosc. ʒj, ambr. ʒß. hæc subtilissime puluerisentur & reliquis commisceantur, per octiduum in olla cooperta sub terram fodiantur, deinde destillentur, & elementum quodlibet, nempe aq. aër, ig. separatim excipiantur.* Aq. hæc confortat hominem, & ab omnibus morbis liberat, cuius virtutes non satis possunt commendari.

DE CVRA EPILEPSIÆ REGI Ferdinando à Theophrasto præstita.

Cæsarea Sua Maiestas sumat sphæram microcosmi, eam ad carbones ardentes in retorta vsque ad separationem serositatis destillet; hanc iterum affundat & per destillationem abstrahat, idq; tertia vice repetat, aquam vero, quę auro ipso pretiosior, asseruet. Præterea ex radice & foliis Pæoniæ

aquam destillet, terram eius residuam in cineres comburat,& salem ipsius per aquam eius propriã extrahat, habet hic sal virtutes maxime admirandas. Hoc facto, & si Sua Maiestas homini,qui viginti,vel plures annos epilepsia laborauit, subuenire cupit, *prædictæ aquæ vnciis sex, castor. rec. spec. diamosc. dulc. ana* ℨj. *mell.*ℨij, *& anacard.* ℨß. *immisceat*, iterum per B.destillet, huic destillato adhuc *margarit. præparat.*gr.*xx.ol. vitr. gutt. v. ol. anisi gutt.x. adjiciat*, & huius mixturæ homini iam epilepsia correpto cochlear vnum infundat, idque ad nouem dies continuet, semper ieiuno stomacho & tres horas hoc sumpto à cibo abstineat:curabitur ex fundamento. Suam vero Maiestatem submisse rogo, ne cuiquam reuelet.

DE GENVINA ET OPTIMA præparatione olei ex spiritu vini.

Spir. vini veteris fortissimi in cinere, vti scis, quousque pannum vel linteum incendat,destilla, deinde destillationẽ in B.quinquies repete, ab omnibus destillationibus quartam partem in vitro relinque,illa enim ad hoc opus est inutilis:& hoc modo spiritus vini ad summam perfectionem est paratus. Hunc igitur in pellicano in Balneum tãdiu,vsque dum oleum cæruleum in vitro compareat,& se ab alio separet, quod 8.vel 9. hebdomadis circiter fieri consueuit, dimitte, hoc facto phlegma ab oleo lente effunde, oleum in cineribus per alembicum destilla; & ita erit rite paratum,habebitque iucundissimum saporem,qui in mundo reperiri potest.

DE

DE OLEO SANGVINIS humani contra morbum caducum.

Sanguinis humani per venæ sectionem emissi sufficienti quantitati spiritum vini affunde, ita simul per mẽsem integrum fimo equino ad putrificandum committe, postea per cineres destilla: trãscendet oleum cũ aqua: spiritum vini cum phlegmate per balneum abstrahe, quod reliquum est, in retorta per cineres nouem vicibus rectifica, habebis balsamum vel oleum perpulchrum coloris aurei: de quo epileptico quotidie ℈j cum aq. pęoniæ dies triginta continuos exhibe, idque præcipue in nouilunio faciendum & per totum annum continuandum.

DE BALSAMO SANGVINIS humani.

℞ *Sang. humani sani* ℥vj, *alcool. vini* ℥j: post digestionem bis destilla, iterum pone in digestionẽ vent. eq. per medium mensem, donec aqua genuina appareat, superior alba, inferior aurea, quæ separata ab altera ad morbum caducum optima est. Auxiliatur etiã omnibus affectibus ex calore vel frigore exortis, quamcunque complexionem debilem restituit, morbos cerebri, memoriæ & spirituum emẽdat, venenum à corde propellit, pectus amplificat, morbos pulmonũ abigit, omnes grossos humores absque vllo nocumẽto extrahit, sanguinem purificat, omnia alia medicamẽta in hoc ipso superat; fluxus ventris quoscunque & dolores renum sistit, bilem venenatam corrigit, sperma & sanguinem auget, venas neruosque aperit, eorúmque affectus sanat. Conducit etiã ad Apo-

plexiam, Epilepſiam, Vertiginem, & continuum dolorem capitis in electuario appropriato ſumptus; amiſſam loquelam reſtituit, & ſi quis eſſet ſemimortuus & abſque omni ſermone, eum ocyſſime reuocat, in ſpiritu vini nempe ſumptus: redit quamprimũ ad ſeipſum & loquitur ſine vlla hæſitatione & delirio, vt ipſemet in illuſtri quodam Comite ſum expertus, qui cum eſſet quaſi in agone, hoc balſamo fuit reſtitutus, loquelam amiſſam recepit & teſtamentum conſtituit.

Senes ſi de hoc quotidie paululum ſumpſerint, cum admiratione quaſi reiuueneſcunt: cor enim eorundem ita exhilarat, vt ſibiipſis iuuenes eſſe videãtur, omnes vires reſtaurat, hominemque vſque ad mortem in ſanitate conſeruat. Qui morbum hunc vel illum timet, per integrum triduum de hac aqua bibat, morbum ſine dubio auertet.

Si cui ligamenta cum duritie intenduntur & retro trahũtur, ſanguinem humanum ſepties deſtillet & neruos vel ligamenta hac aq. confricet.

Vel ſanguis humanus in vitro optime obturato in terram vel fimum equinum per dies nouem vel diutius ſepeliatur, ac poſtea per alembicum deſtilletur, extillabit primum aqua, deinde oleum, quo neruos in loco calido inunge.

DE SPIRITV SANGVINIS humani.

Sanguinem hominis ſani in veſica vitrea per arenam primum ig. lento, quouſq; ſeroſitas exierit, deinde vſq; quo nihil amplius de fumo cõſpiciatur fortiori deſtilla, quicquid effluxerit per chartã griſeam filtretur, vt ol. nigrum ac fœtidum ſeparari poſſit: aq. flaua duplicem materiam, aquoſam nem-

DE AQVA VITÆ SEV
Auro potabili.

Si quis cupit præparare aquam vitæ, quâ sanitatem hominis ad multos annos conseruare morbosque expellere possit, quod sane est arcanum diuinum arcanorum philosophorum omnium præstantissimum, cui nulla medicina, quantacunque fuerit, comparari potest: Ille hanc aquam vitæ rectificet; & à lapide rubro, qui perfectissimus est, separet: in hac etiam aqua lapidem igne lento soluat. Et sane dico tibi, quod eũ in aquam soluere potens sit, quæ aqua colore erit auro similis, pellucida & clara; & ita habebis pulchram & nũquam satis laudatam aquam vitæ, quam mastice obturatam diligenter reserua, & hæc aqua nominatur Aurum potabile, quod Chymici quærunt. Hoc aurum potabile Hermes, omnium Chymicorum primus inuenit: cõseruat sanitatem, expellit omnes morbos, & etiã ipsam lepram, retardat senectutẽ & sperma augmentat. Cæteræ eius virtutes, quę sunt innumeræ, non possunt describi; eas ipsemet pro tua prudentia inquirere poteris.

Nota. Ex spiritu vini optimi destillati quintam essentiam, vt nosti, extrahe, mediam videlicet primo partem, quod relictum fuerit, adde, quod vero transiit, secundo per alembicum abstrahe, vt tertia pars relinquatur. Essentia vero extillata in cinere calido per 24. horas continuo ascendet, hoc enim modo figitur, vt cœlum. Si vero plures dies ita ascenderit, & cognoscere cupis, an rite sit paratum, foramen, quod albumine oui & charta fuit obstructum, aperi, per quod si odor nobilis & valde gratus iuxta eius nẽpe herbas & simplicia,

exierit, tunc præparatio erit perfecta. Si vero talem odorem non habuerit, scias, essentiam illam adhuc continere empyreuma, itaque diutius erit circulāda quousque nullam acredinem in ore exuscitet, omnem amaritudinem ad ignem amiserit, eiusque terra in fundo remanserit & se à subtilitate separauerit, hoc enim modo erit perfecte præparata. Multa tibi arcana hic reuelaui ad Gloriam Domini nostri Iesu Christi.

DE MODO OPTIMVM VINI Spiritum præparandi.

Flores Spicæ nardi in fæcibus digerantur, deinde fæces destillentur: habebis spiritum præstantissimum, iucundissimi saporis: His etiam lauendulam siccam immiscere potes.

DE AQVA, QVÆ OMNIVM herbarum & radicum vires extrahit.

Rorem maialem destilla, hic subtilius & iucundius aquam extrahit, quam aqua vitæ ipsa, & sanguinem etiam purgat.

DE OPTIMA AQVA Rosarum.

℞ Galang. ʒj, caryophyllor. ʒij, cinnam. ʒß, mediocriter incidantur aquæ rosar. optimæ, quartæ vini infundantur & in Sole circulentur. Aqua hæc confortat cor, abigit lipothymiam, acuit intellectum, & ideo quouis pretio maior est habenda.

De modo ex omnibus herbis efficacissimas aquas destillandi: & quomodo ex qualibet sine omni additamento fortissimum acetum comparari possit.

Herba

Herba vel flores, vtpote rosæ primum conscindantur, deinde in mortario contundantur, succus exprimatur, filtretur: & ad medium vsque destilletur, quod extillauerit, bona erit & valde efficax aqua: quod in vase remansit, in vitrum peculiare filtretur, & bene obturatum per hebdomadas aliquot insoletur: conuertitur enim hoc modo in optimum acetum.

DE SPIRITV EPILEPTICO.

℞ *Summitat. hypericon. anagallid. rutæ, rad. pæon. visc. querc. theriac. ana ℥ij, vel ij ß: quart. vel ℔ij ß vini affunde, per dies aliquot in locum calidum colloca, per pannum colato, essentiæ vitriol.* ℔ j. *calvar. human. optime pulverisatæ ℥ij, opij optime præpar. ʒß, camphor. ʒß, adde* & cum per mensem integrum sub fimo equino steterit, spiritum per destillationem abstrahe. Habebis ad Epilepsiam spiritum accommodatissimum ad guttulas 20. 30. 40. 50. vel 60. cum *aqua cerasorum nigrorum, florum tiliæ* vel alia huiusmodi vsurpandum.

AQVA EPILEPTICA LANGII.

℞ *Flor. lil. conuall. M. viij. superinfundatur Mens. vini Cretici vel muscatell. aut aliàs generosi, in eo stent per dies 8. deinde organis vitreis in B. repente destillentur. Mox ℞ Cinnam. ʒvj. nuc. mosc. ℥ß. piper. long. ʒij, flor. lauend. ℥j fl. rorismar. flor. Stœchad. an. ℥ß, cubebar. ʒij, visc. querc. rad. pæoniæ, rad. dictam. nostrat. ana ℥ß. omnia crassiuscule contrita rursus in vino superiori per octo dies loco aprico macerentur & postea vt supra destillentur.*

DE AQVA CONTRA VENENA Lethalia & Pestem.

℞ *Antid. Matthiol. contra venena lethalia, syrup.*

de corticib. citri ana ℔ j. *aq. vitæ optimæ in vitreis organis destillatæ* ℔ß, Misce in vitro optime clauso per mensem, donec totum dissoluatur; bis tam in hebdomade agitãdo. Exacto deniq; mense clarã aquam aureo colore nitentẽ electuario supernatare inuenies, & quæ iam omnem illius vim in se contraxerit. Tanta hæc aqua virtute pollet, quod millies expertus sum, vt à quatuor drachmarum pondere pota vel per se vel cum pari odorati vini quãtitate, vel cuiusque aquæ cordialis, vbi quis ictus vel demorsus à quocũque venenato animali in tanto mortis discrimine versaretur, vt loquelã, visum & reliquos fere sensus omnes amisisset, ægrum ingenti astantium admiratione à profundo veluti somno excitet, quin & vomitione plurimã infectorum humorum copiam exhaurit. Valet etiam contra venena per os assumpta & pestem ipsam. Matthiolus.

DE AQVA VITÆ CONTRA Colicam, si cui ventriculus premitur vel ascendit.

℞ *Passular.* ℥j. *cinnam.* ℥ß. *caryophyllor.* ʒij. *Galang.* ʒj. *rhabarb.* ℈j. misce quartam partem mensuræ spiritus vini semel à fæcibus destillati, affunde & in loco aprico vel hypocausto calido per tres vel quatuor septimanas relinque: huius aquæ cochleare vnum vel alterum vsurpetur & stomachus puluinari calido contegatur.

DE SPIRITV CONTRA Colicam.

℞ *Sem. anis. fœnic. cumin. carui, ana* ℥iij. *flor. chamom. Man. ij. per aliquot dies in spiritu vini infundantur,*

tur, posteaper B. M. destillentur, destillato Man. j. petroselini concisi injiciatur, mixtura cum iulepo rosato dulcoretur & per chartam griseam filtretur: habebis aquam admodum iucundam contra flatus, colicam & ascensum stomachi.

DE AQVA VITÆ MVLIERVM admodum præstanti & efficaci.

℞ *Cinnam. nuc. mosc. mac. zinzib. granor. paradis. cubebar. card.* ℥ij, *pip. long.* ℥j, *galang.* ℥ß, *omnia tenuissime incisa injiciantur in vitrum trib. mensuris optimi vini, per tres septimanas infundantur, quotidie agitentur, quo tempore elapso, vinum effundatur, aromata subtilissime contundantur, vinum rursus affundatur, saluiæ, menthæ crispæ & fœniculi tenuissime incisorum ana Mj. & totidem salis tolli adjiciatur, ita vlterius per diem infundantur, tandémque destilletur.* Et si vinum hoc modo fuerit extillatum, tunc vtere, vt sequitur. Si mulier habet vterum refrigeratum, vel in eo colluuiem sanguinis vel massæ corruptæ, vel molem in dies crescentem, per aliquot menses quotidie mane & vesperi de eo bibat, vterum enim egregie recalefacit & corroborat: qui vterus hoc modo corroboratus omnem immunditiem ex seipso expellit, sterilitatem corrigit & robur conciliat.

DE SPIRITV SEV AQVA vitæ stomachali.

℞ *Zinzib. alb.* ℥iiij, *nuc. mosc. mac. zedoar. gal. caryophyl. ana* ℥j, *omnia mediocriter incisa tribus quartis spiritus vini aliquot diebus infundantur, deinde in B. M. destillentur, spiritus destillatus cum* ℥x. *syr. cydon. &* ℥ij *santal. subtilissime incisi misceatur, & per chartam*

grif.filtretur. Habebis sp. stomachalem egregium.

DE AQVA STOMACHALI.

♃ *Fol. card. ben. meliss. rorismar. menth. saluiæ, bu gloss. & borag. putrefiant in vino albo, deinde destillentur, & cinnam. galang. caryophyll. nuc. mosc. ac mac. an. ʒj adjiciatur.*

DE ALIA AQVA STOMACHALI.

Vini mensuris sex ad remanentiam mensuræ vnius & dimidiæ destillati adde *saluiæ* ℥ß, *caryophyl. cinnam. mac. & granor. paradis. ana* ℥j, per dies 14. infundantur, & postea hujus vini mane & vesperi cochleare j sumatur: stomacho enim valde est proficua hæc aqua & per omnia membra penetrat.

DE AQVIS DESTILLATIS, ET primo de aqua Fragorum.

Fraga matura in vitrum injice, cum ibidem putruerint, destilla. Hæc aq. habet vim peculiarem & abditam etiam lepram ipsam sanandi cum essentia vini tẽperata, ventriculum corroborat, omnia venena à corpore expellit, obstructionem menstruorum reserat, humores vrẽtes corrigit, & maculas oculorum abstergit. Melancholici hac aqua se sæpius debent abluere.

DE AQVA PANIS.

Micas panis siliginei è fornace modo extracti & adhuc calidi in patinam injice, nuces moscatas 8. vel 9. minut. incisas statim antequam mica fiat tepida, adde, 4. mensuras vini rubri affunde, cum alia patina optime contege, & postquam per 24. hor. ita steterit, per alemb. destilla, & vt aliam aq. in vitro reserua. Huius aquæ cochlearia duo contra dysenteriã cruentã & albam cũ summa vtilitate ante pastũ exhibentur vt & contra euomitionẽ fre-

frequentem ætate constantium & puerorum; his vero nõ vltra cochlear vnum; in ea etiam linteum licet imbuere & naribus admouere. Si cui mulieri menses nimium & longius fluunt, huius aquæ mane & vesperi cochleare vnum vsurpet.

Aliqui huic aq. iam destillatæ ℥ß *sal. recentis*, colij vltra hanc etiam *rutæ, bacc. lauri ana* ℥j, *castor.* ʒj, *pomique citrini ad magnitudinem nucis adjiciunt.*

DE FLORE COELI.

Hic flos mense Maio circa Pentecosten temporeque nocturno instar mucoris narium in prata incidit: idque trepidanter & quasi in circulo, hæc aqua lente destillata, (aliàs enim nimis cito ascendit) est corrosiuum dulce: omnes dolores cum admiratione sedat, vlcera quotcunque rebellia curat & sanationi obedientia reddit, cum emplastris ad puncturas mixta in cancro & fistulis est valde admirabilis cum pannis laneis applicata, vermemque interficit.

Heluetius quidam ex eo fecit puluerem album & cum eius granis 2. vel 3. sistebat omnes dolores internos intensissimos, eoque vt exterius in vlceribus, ita etiam intra corpus summa felicitate vtebatur.

AD PVTREFACTIONEM HEPATIS & Pulmonum.

Anisum & pulmo vitulinus destilletur, huiusque aquæ per nouem dies continuos quotidie bis, qualibet vice ℥j bibatur.

DE AQVA PVRGANTE.

℞ *Flor. persico. scammon. turbeth. ana in* B. *destillentur* & aqua in vase vitreo asseruetur: hæc modice admodum soluit.

DE AQVA VALDE CELEBRI AD omnis generis lumbricos expellendos.

℞ *Sem. sanct.* ℥viij. *scob. CC.* ℥ij *persic. exiccator.* ℥j. *aloës hepatic.* ℥ß, *his omnibus mixtis grosso modo contusis : & vasi vitreo iniectis affundatur aquar. tenacet. rutæ, fol. persic. & absinth. ana quart.* j. ß *vel* ℥ 24. *per triduum in B. putrefiant, deinde tribus vicibus destillentur, semperque aqua fæcibus iterum affundatur*, habebis aquam ad vermes enecandos & exturbandos valde proficuam & sæpissime probatam. Dosis eius in homine adulto est ad ℥ij vel ℥ijß, in iunioribus ad ℥jß, in infantibus vero ad ℥j. vel ʒvj vel ℥ß iuxta eorum ætatem.

DE AQVA CONTRA SVFFOcationem vteri.

℞ *Fol. meliss.* ℔ij, *rutæ, saluiæ nobilis ana* ℥iiij, *fl. anthos* ℥jß, *caryophyll. cinnam. an.* ʒij, *nuc. mosc.* ℥ß, *mac.* ʒj, *ol. auendul.* ℥ß, *hæc omnia grosso modo incisa in cantharo vino albo optimo pleno per* 14. *dies tempore æstiuo insolentur, deinde destillentur.*

Si quis hac aqua vti cupit, prius fragmentum camphoræ ad magnitudinem pisi cum candela cerea incendat, in haustulum huius aquæ immergat, & deinde ebibat, lentisque instar *zibethi* vmbilico inungat.

DE AQVA CONTRA phthisin.

Limaces, Nicotiana vinumq; bonum, vti notum est, destillentur: huius aquæ cochleare j menses pellit.

DE ALIA AQVA CONTRA Phthisin.

Cordis vitelli nigri quantum vis minutissime conscin-

conscindantur, & destilletur, de aqua hac phthisicus frequentissime bibat, restituetur sine dubio.

DE AQVA CONTRA CONTRActuras & impotentiam artuum.

Si quis ex colica in cruribus brachiisque paralyticus factus fuerit, hac aqua auxilio diuino potest restitui.

℞ Saluiæ hortens. & syluestr. diptamn. alb. bryon. fol. & flor. lauend. an. M j. castor. recent. ℥iij, hæc omnia in mensur. ʒß vini boni in olla vitreata beneque occlusa ebulliant, & deinde destillentur.

Qui doloribus colicis sunt affecti huius aq. mane cochlearia duo, duabus hor. ante pastum, & totidem vesperi duabus horis post cœnam vsurpent; sine omni dubio restituentur.

Si vero dolores fuerint immensi, dosin prædictam augeant, prout dolor requiret. Perutilis est etiam ad catarrhos & apoplexiam.

DE OLEO EXCRETIONEM alui promouente.

Mirabile hoc oleum, sine omni periculo purgat.
℞. Aloës hepat. ℔ j. myrrh. ℥v, vtraque cribrata in alembico lento igne destillentur, & oleum reseruetur.
Quo si vti voles, ventriculum eo inungas eumque linteis calefactis contegas: vel si perfectiorem operationem desideras, loco linteorum spongiam in oleo intingas & applices. Est sane medicamentum Principe dignum.

EXPERIMENTVM AD CONfortandum coitum.

Hoc medicamentum illustris Iulius Comes Solmēsis Ioanni Schenckio communicauit tanquam certissimum. ℞ *Fol. sabin. quantum vis, per alemb.*

destillentur , aq. fæcibus reaffundatur & altera vice destilletur, vesperi cubitum iturus bibe. *Cast. tritum & testes vulpinos sume, fiantque inde cum ol. cinnam. & sacchar. tabulæ*, de quibus sumat vesperi: etiam emortua genitalia reuocare dicitur.

DE AQVA CONTRA Pestem.

Nuces iuglandes circa festum Ioannis collectas centum cum corticibus & omnibus contunde , fol. scabios. verb. solani & semperuiui ana Mj. adde , acetum affunde , ita commixta concoque , non tamen diutius , per noctem ita stare permitte & postea per alemb. destilla, de hac aqua æger cochleare vnum ebibat & sudori se accommodet.

DE SPIRITV VRINÆ.

Vrina pueri sani bibentisque vinum in recipiente optime obturato per 2. menses putrificetur, deinde per chartam triplicem, quæ ol. sit imbuta, destilletur, postea rectificetur, fiet sp. ig. omnis fœtoris expers. Inseruit hic sp. ad omnes obstructiones internorum membrorum, vtpote hepatis, lienis, hypochondriorum, venularum, flauam & nigram icteritiam, & cachexiam.

DE OLEO EX LVTO Theophrasti.

Calculorum hominis & salis nitri æquale pondus igne aperto per 8. dies, quousque flauitiem acquirat, calcinetur, spir. vini vsque dum tincturam nullam amplius receperit, affundatur, spir. hoc pacto rursus abstrahatur, & puluis in vase restans in vase puro in loco humido collocetur: ibi enim in oleum seu liquorē liquescit, quod maximum est

secre-

secretum ad calculum & sabulum renibus & vreteribus impactum.

DE POTV CONTRA CALculum Renum & Vesicæ.

Oleum cantharidum in cochleari j succi petroselini vel vini prunorum syluestrium sumptum ad hunc affectum maxime conducit.

DE SPERNIOLA ET EIVS efficacia.

Sperniola trib. dieb. ante nouilunium vel mense Martio in signo aliquo balsamico colligi & primo exiccari, vel tandiu suspendi debet, vt aqua eius omnis de ea fluat: hoc facto in cinere destilletur. Sanguinem egregie sistit ardoremque febrium & aliorum morborum mitigat, & crura œdematosa sanat.

Hæc aqua cum phlegmate vitrioli mixta multum confert ad ambusta, inflammationes arcet, doloresque compescit.

De modo ex aromatibus herbis, floribus, seminibus, radicibus & aliis huiusmodi simplicibus essentiam extrahendi.

Primo sal tartari in crucibulo ad ignem tandiu incādescat, vt prope colorem cęruleum acquirat: huius salis ♃. part. j. spiritus vini part. 4. impone balneo Mar. quousque spiritus vini ruborem acquirat, hoc facto materiam, cujus essentiam extrahere cupis, in fragmenta instar pisorum contunde, spirit. vini tartarisatum prius dictum affunde, & in cinere per octiduum relinque, hoç enim modo quod optimum in ea est, extrahitur:

hoc lente ſeparatum filtretur, ſpiritus vini per deſtillationem abſtrahatur, quouſque materia in fundo relinquatur. Ita etiam ex omnibus ſeminibus, lignis, croco, & reliquis rebus ſimilibus eſſentia extrahi poteſt: & ad hunc modum etiam gummi reſina & alia, vt *maſtiche*, *thus*, *pinguia* & arida cum ſpiritu vini tartariſato ſoluuntur, pene ad olea reſoluuntur, extrahuntur & acuuntur vel extracta ex iiſdem perficiuntur ad commodiorem nempe vſum, quam omnia alia medicamenta.

Herbæ autem, flores, radices, ſemina & quæcunque alia, ex quibus eſſentiam extrahere cupis, prius in aëre ſunt exiccanda, antequam ſpiritus vini tartariſatus affundatur, vbi ſpiritus vini etiam ſuam vim non amittit, ſed etiam in poſterum poteſt vſurpari.

Licet etiam aquam ex illis herbis vel floribus per balneum abſtrahere, poſtea ſpiritum vini affundere & eſſentiam, vt dictum fuit, extrahere.

Quod ſi ex iiſdem rebus, ex quibus eſſentia iam fuit extracta, etiam ſalem extrahere deſideras, quod reliquum eſt, in cineres cōburatur, & aqua affundatur, tunc enim ſal extrahitur, quod prope ignem bene concoquatur, iterum ſoluatur, filtretur, & coaguletur, habebis ſalem pulcherrimum & candidiſſimum.

DE LIQVORE EX HERBIS.

Abſinthium tenuiſſime inciſum in vino vel aq. per 8. vel 14. dies infunde, hoc vino vel aqua effuſa aliam affunde, iterum per 14. dies ita relinque; extractiones collige, & aquam in cinere deſtilla, ita enim liquor in fundo remanet, quem diligenter reſerua.

DE

DE EXTRACTIONE Aloes.

Fit hæc extractio cum spiritu vini, vti scis, vsque ad spissitudinem mellis, ex qua formantur pilulæ, quarum ℈j vsq; ad ℈iiij vel ʒjß cum nebula madida obuolutarum singulis sept. sumptæ stomachum & intestina ab omni pituita & bile abstergunt. Earundem scrupuli vnius quarta pars vel ℈ß immediate ante cœnam sumptus, blande operantur, idq; sine omni detrimento, ab earum vsu frequentiore homines raræ texturæ & macilentiores debent abstinere.

DE LIQVORE ELLEBORI nigri extracto.

Radices Ellebori nigri optime exiccatę ita integræ vel incisæ in vesica cuprea vino albo repleta infundantur; igne lento coquantur & extrahantur; cum frigefactæ fuerint, vsque ad liquorem tenuem vel spissum euaporentur.

Liquor hic catarrhos capitis mirabiliter euacuat, ad x vel xij guttulas cũ vino vel iusculo prunorum dulcium sumptus, vtilissimus autem est in febribus, hydrope, phthisi hepatica & constipationibus quibuscunque, si quis per 8. vel etiam quatuordecim dies constipatus fuerit, hoc liquore vtatur, & spe sua non frustrabitur. *Vsus.*

DE ALIA EXTRACTIONE Ellebori nigri.

Rad. Elleb. nigri ab immunditie probe purgentur, vino abluantur, cõtundantur, in alembico vitreo luto optime obducto & occluso, & lebeti aq. pleno impositæ cũ duabus mensuris vini rubri per totum diem coquantur; deinde per linteum

& præsertim postrema fortiter exprimantur: hoc peracto iterum man. rad. infusarum cum manip. rosſ.rubr. & ℥j caryoph. in colatura materiatum affunde, diligenter misce, in alembico per 24. horas digere, quartam mensuræ partem vini rubri & tantundem spiritus vini affunde, iterum per octiduum digere, succum fortiter exprime & reserua: huius tandem fæces calcinentur, & sal, vt nosti, extrahatur.

Ex hac aqua destillata igne lento essentiam, vt cū vino fieri solet, per B. extrahe, vt quinta essentia odorem & acrimoniam acquirat, phlegma vero, quod primo egreditur, amoue.

Hæc extractio omnes phlegmaticos in temperaturā restituit, sanguinem & vires naturales corroborat. Hęc enim herba & eius radix omnia alia simplicia antecellit, hominisque sanitatem optime conseruat. Huius extracti vel salis ʒj cum ℥ß quintæ essentiæ antea extractæ dissoluta & mane post primum somnum, aut vesperi ante cubitum vsque ad annum sexagesimum ætatis, postea vero in quatuordecim diebus semel iterum vsque ad 120. annum, iisque elapsis vsque ad finem vitæ quauis hebdomade vsurpata, vitam mirum in modum producit. Senibus vigorem adeo restituit, vt iuuenescere videantur: dentes ab erosione præseruat; humorum destillantium abundantiam consumit. In summa eius vis & efficacia non satis potest commendari nec describi.

DE CVRA HYDROPIS IN Iunioribus & Adultioribus.

Cum spiritu vini ex radice Ellebori albi fiat extractum, eiusq; ægro mane & vesperi ℈j porrigatur,

tur, colocynthidem & sophiã Theophrasti (sunt radices colchici) simul extrahe, vt & Sabinam: habebis curam certissimam hydropis personarum iuniorum: si vero fuerint adulti, & vltra 50. annos, Elleborus niger pro albo eligatur.

DE EXTRACTO RHABARBARI.

♃ *Rhabarb. elect.* ℥iij. *spiritus tartari lib.*j. quatriduum in B. infundantur, postea igni vehementi, quousque fere nihil de Rhabarbaro sequatur, concoquatur, hoc facto ab igne amoueatur, refrigeretur & exiccetur, huic expresso adde *syr. è floribus persicor.* ℥ij, iterum ad conuenientem spissitudinem ebulliant, & reseruentur.

Spiritus autem tartari, antequam Rhabarbarum infunditur ita admiscetur: ♃ *cinnam. elect. & leuiter contusi* ℥viij, *rosar. odoratiss.* ℥ß macerentur in cucurbita, per diem & noctem in B. postea destillentur refrigerato subinde alembico.

Syrupus vero ex floribus persic. fiat ex 7. vel 9. infusionibus, vt syrupus rosarum solutiuus.

Inter cætera vero obstructiones hepatis & lienis hoc extractum in primis aperit, bilemque flauam euacuat: datur infantibus ad ʒijß, senioribus ℥j, ætatis mediæ ʒvj.

DE EXTRACTO CATHOlico purgante.

♃ *Troc. alhand.* ℥j, *turbeth. alb. & gumm. scammon. opt. rad. Elleb. nigr. spec. diarrhod. abbat. ana* ℥ß, *aloes hepat.* ℥j. *Misce, F. extractum,* vt artis est. Dosis per se à ℈j. ad ℈ij.

In extrahendo vero hoc in primis est obseruandum, vt simplicia inuicem & simul extrahantur: vtpote in hac extractione trocisci alhandal, scam-

monea & aloë, turbethum vero, Elleborus & spec.diarrhod.abbat. quælibet per se.

DE CATHOLICO Paracelsi.

℞. Troc. alhand. ʒvj, agar. diagrid. Elleb. nigr. spec. diarrh. abbat. an. ʒß, aloës Elect. ʒj Misc. F. extractio sec. art. Dosis robustissimis ℈, robustis gr. xvj. mediocribus gr. xij: infirmioribus gr. viij. pueris gr. vj. infantibus gr. ij vel ijß.

DE EXTRACTIONE NEPENTHES siue laudani opiati vera & perfecta descriptio.

Primo omnium bona quantitas radicis hyoscyami albi sole & luna in signo libræ concurrentibus, quod fit in Septemb. in ipsa hora plenilunij colligatur, à sabulo adhęrente mundetur, in aëre à superflua humiditate in loco vmbroso exiccetur, cum radix flaccida fuerit, mediocriter incidatur vel contundatur, cucurbitæ spatiosæ immittatur, ad altitudinem manus transuersæ aqua fontana affundatur, alembicus cæcus superponatur, rimæ cum farina & charta madida occludantur, in B. vel lebete per diem integrũ ebulliant: cum refrigefacta fuerint, aqua effundatur, & si aliquid adhuc in radice persentis, iterum, vt antea, cum aqua coquatur, idque toties repetatur, vsque dum radix omnibus viribus priuetur, & aqua affusa non amplius coloretur: A quas per vices effusas in vitrum vnum collige, in B. ebulliente vsque ad remanentiam succi spissi instar gummi extrahe. Et huius succi ʒj cum spiritu vini de nouo extrahe. Spiritus autem vini, quod notandum, succum primo non libenter admittit; ea propter in principio cum

cum cochleari ligneo diligenter sunt commiscenda, quousque succus dissoluatur.

Hoc facto per aliquot dies optime, quousque succus fiat rubicũdus, cooperta in loco calido relinquantur: vitrum tamen quotidie commoueatur. hoc peracto spir. vini in aliud vas lente effundatur: bene occlusus asseruetur. Materiæ relictæ spiritus vini, vt duos vel tres transuersos digitos superemineat, affundatur, similiter vt antea extrahatur, & quoad spiritus colore rubro vel flauo tingitur, repetatur: sp. huc vsque effusus in vitrum vnum colligatur, & ad necessitatem reseruetur, relictæ autẽ fæces abjiciantur, porro ♃ opij optimi thebaici ℥j. hoc tenuissime confringe & incide, spiritum vini in vitro affunde, & vt cum succo hyoscyami fecisti, extrahe, extractionem priori affunde, separatim coopertam: hoc facto mumiæ veræ ℥ß eodem modo extrahe, & extractum priori affũde. Etiã hoc peracto croci orientalis optimi ʒiij in spiritu vini infunde, colorem eius omnem hoc ipso spiritu extrahe, & reliquis tribus extractis affunde. Item cum ℥j specierum diambr. similiter procede, spiritũ abstractum diligenter reserua, ne odorem amittat. ♃ *mosch.* gr. *x. ambræ gr. iij.* cum spiritu vini extrahe, & extractum bene coopertum reserua. Ego vero moschum & ambram non semper extraxi, sed saltem in puluerem redegi.

Iam vero margaritar. oriẽtal. grosso modo contus. ʒj, acetum destillatum ad eminentiam duorum vel trium digit. transuersorum affunde, margaritas enim instar aquæ fortis in argento dissoluit, cum solutio nulla amplius conspicitur, acetũ

in aliud vas mundum effundatur, & aliud acetum recens super margaritas fundatur, vt perfectius soluantur, & hoc eo vsque repetatur, quousque acetum in fundo nihil magis dissoluit, & solummodo cortices perlarum relinquantur: acetum hoc vero per chartam, vt omnis immundities relinquatur, filtretur, & in puluerem album coaguletur: huic pulueri aqua pluuialis calida affundatur; hac enim puluis ipse statim dissoluitur, & cũ aliquandiu ita steterit, fæces turbidas in fundum dimittit, quæ interdum etiam solent innatare; tandem priori modo filtretur, vt fæces separentur, in puluerem album coaguletur, in aqua pluuiali destillata iterum soluatur, filtretur & quarta vice coaguletur, hoc finito pulueri albo perlarum spiritus vini rectificatus affundatur, & quia hoc modo non tam facile soluitur, vt in aqua, optime cõmisceantur, postquam per diem integrum ita quieuerit, spiritus vini per destillationem rursus abstrahatur, & hoc bis vel ter ita repetatur: habebis magisterium perfectum.

Similiter cum ℥j corallor. pulcherrimorum rubrorum procede, vt & cum margaritis, habebis magisterium corallorum, quod separatim reserua.

Præterea sit etiam in promptu oleum aureum vel aurum potabile, vel tinctura auri optima, quæ vario quidẽ modo potest præparari, ego autem cum aqua mellis præparo; Huius tincturæ sumatur ℨß, præterea ♃ Boni *olei macis, & cinnamomi ana* ℈j, *ol. caryophyllor. anis. & fœnic. an.* ℈ß. *ol. pellucid. succin.* ℨj, *corn. vnic. veri* ℈ß. *oss. de cord. cerui* ℈j. *hæc tria postrema medic. cum margarit. & corall. redigantur in puluv. & optime misceantur.*

Cum

Cum omnia huc vsque dicta in parato fuerint , sume extractiones de radic. hyoscyami, opij, de mumia & croco : hæc omnia in cucurbitam vitream infunde , spiritum vini in B. vsque ad remanentiam materiæ in spissitudine mellis abstrahe ; hanc materiam phialæ impone, aut phiala paulatim amota fornaci accommoda, charta nempe coopertam, ne quid incidat, & cum bene exiccata & iam pene arefacta fuerit, lapidi porphyrio impone, cum bona parte extractioni humecta, cum speciebus diambræ optime contere, iterum, vt antea, exicca, humecta, idque toties repete, quo omnis extractio specierum diābræ introierit. Quo autem id citius perficiatur, mediam partem harum specierum prius poteris abstrahere, si scilicet pondus earum forte foret nimium.

Cum vero (quod in primis est obseruandum) materiam primo vis humectare, adde porro puluerem *margaritarum , corallorum , succini flaui , vnicornu & ossis de corde cerui.* Cum autem vltimo madefeceris, tunc tādem oleum aureum vel aurum potabile & reliqua olea affunde: & cum mediocriter spissum factum fuerit, & tamē cum spatula lignea vel sub lapide commoueri potest, postremo etiam extractiones moschi & ambræ optime commixtas adde, & in vitro vel vase argenteo optime obturato ne quid expiret, reserua.

Si hæc extrahis, ad suffocationem vteri vel alios huiuscemodi affectus muliebres debet vsurpari, *moschus & ambra* omittantur ; & dosis eius quælibet cum gr 4 castorij , vt odor moschi obtundatur, commisceatur. *Nota.*

Vt autem præparatio laudani citius perficia-

tur , ego hunc in modum procedo. Quam primum extractiones hyoſcyami, opij, croci & mumiæ commiſcui & abſtraxi, ac mediocriter exiccaui, extractionem ſpecierum diambræ vna vice omnem affundo, inuicem commiſceo, iterum, nõ tamen nimium, abſtraho, vt nihilominus materia mediocriter ſpiſſa in fundo permaneat, tunc puluꝰ bene inuicem mixtos immiſceo, iterum ad ſpiſſitudinem abſtraho, tandem olea, poſtremoque omnium extractionem moſchi & ambræ, aut ſaltem puluerem eorundem adjicio: hoc enim modo odor moſchi & ambræ vel pulueris eorundem euaneſcit, & ſimul etiam extractionis ſpecierum diambræ.

Nota. Pro mulieribus hyſtericis & odorem moſchi & ambræ non ferentibus omittenda ſunt hæc aromata: itaque pars dimidia poterit præparari cum moſcho & ambra, & altera ſine his. Doſis à gr. ij ad vj, in omnibus doloribus vehementibus, vbi vires ita proſternuntur, vt periculum ſit de vita: exhibetur autem vel in forma pilularum, vel in aquis morbo appropriatis diſſolutum. In colicis & matricis doloribus ſæpe ſum vſus feliciſſime; ſequente autem die purgans plerumque exhibui. Eſt contra dyſenteriam experimentum efficaciſſimum.

De alia deſcriptione laudani, opiati, ſolis & lunæ.

℞ *Opij opt.* ℥vj. extrahatur cum ſp. vini, habebis extracti ℥iiij. Item ℞ *Succi rad. hyoſc. ſole exiſtente in libra vel tauro collecti , exiccati , in vitro inſpiſſati & cum ſpir. vini extr.* ℥iij , *ſpec. diambr. & diamoſc. etiam*

cum

num spir. vini quousque coloratur extract. ana ℥j ß, hæ extractiones inuicem commixtæ per mens. integr. digerantur, spir. vini in B. vsque ad spissitudinem abstrahatur: hoc facto ℞ Mumiæ electæ, salis perlar. & corallor. Essent. croci per spi. vini extractæ ana ʒvj, terr. sigill. corn. cerui calcinati & ossis de corde cerui subtilissime pulu. an. ʒij, mosch. & ambr. an. ℈j. (quæ duo tamen, & præsertim moschus pro mulieribus possunt omitti) ol. cinn. caryoph. sem. anis. succin. maior. & nuc. moscat. ana gr. xij. Cum cætera omnia in phiala vitrea bene & ad spissitudinem conuenientem sunt commixta, tunc tandem olea antea vera cum spirit. vini agnata adduntur, alias enim solent innatare.

Huius extracti dantur gr. ij in omnibus grauibus affectibus, ad febres pestiferas ardentes, ad colicã & dolores, ad menstruos & alios alui fluxus sistendos, ad cohibendum sanguinem, ad somnum suauem & mitem inducendum, & ad epilep. cum spir. vitr. & tart. ad manias omnes.

DE EXTRACTIONE Ligni Aloës.

℞ Ligni Aloës opt. minutim incisi ac bene combust. ℥ij, infunde in spir. vin. rectific. quant. sufficit; adde flor. rosar. rubr. ʒij, iuncta in vase stent in infusione per aliquot dies, destilla, fortiter exprime & in vase vitreo reserua: deinde iterum ℞ Lign. Aloës ℥ij, fac, vt supra dictum, & ita fiet tertia vice, in vase vitreo super arenam exicca, & fiat extractio sec. art. Huius extractionis quantum vis cum saccharo albissimo in aqua dissolue & fiant rotulæ.

DE SVCCO RHABARBARI.

℞ Pulp. colocynth. diagrid. ana ℥ij, agar. albiss. & leuiss. ℥j, rhabarb. cortic. elleb. nigr. fol. sen. ana ℥ß,

cinnam. ℥iij. rof.rubr. maftic. lign. aloës, myrrh. rubr. cortic.rad.afar. fpicæ nard. ftyrac. liquid. an.ʒj, ℈ij, puluerifanda puluerifentur, in cucurbita capaci fpiritui vini infundantur, alembico cæco contegantur in calore æquali per 14. dies conferuentur, deinde fortiter exprimantur & effentia maxima extrahatur : reliquum in peluim vel fartaginem ex aurichalco funde, cum ℥iij aloës præparatæ ad fpiffitudinem coque, in vitro facchari referua: & cum nimis fpiffum fuerit, aliquid de abftracta effentia affunde. Erit Catholicum fiue medicamentum vniuerfale, cuius dofis ʒß vel ℈ij ad fummum.

SVCCVS RHABARBARI, SEV maffa pilularum de fucco Rhabarbari.

℞ *Pulp. colocynth. agaric. albiff.ana ℥j, rhabarb. fol. fen.turb. alb. & gumm. ftæ h. arab. cinnam.an. ℥ß. diagrid. ʒvj, rof.rubr. lign.aloës, myrrh.rubr.maftic.rad. afari, fpicæ nard. ftyrac.liquid.ana ʒij, terenda terantur, omnia in cucurbita ampla cum aqua vitæ rectificata alembico cæco tecta in calore per 14. dies digerantur.* Rhabarbari etiam plus potes fumere fecundùm tuum arbitrium, vt & aquæ vitæ: hoc facto optime exprimantur, effentia maxima abftrahatur, quod reliquum eft, in pelui vel fartagine cum ʒvj aloës præparatæ ad iuftam fpiffitudinem coquatur, in vitro afferuetur, & fi nimiam fpiffitudinem acquifierit cum aliquantulo effentiæ abftractæ mifceatur.

DE EXTRACTIONE RHAbarbari.

℞ *Pulp. colocynth. ʒvj, ℈ij, turbeth. ftœchad an. ʒx.diagrid. ʒv. agaric. ℥ß. rhabarb.ʒij, cinnam. el.ftyrac.*

ext. liquid. ana ℈iiij, asar. spicæ nard. rosʃ. rubr. mastic. lign. al. ana ʒj, aloes succotrin. ℥jß, ʒij, cortic. Esseb. nigr. ℥j, vini maluatici Mensʃ. j. misc. F. infusio, digeratur, exprimatur & destilletur sicut quinta essentia. Huius ſucci ʒß vel ℈j pro ratione ætatis cum nebula poteſt vſurpari.

DE PRÆPARATIONE Aloes.

Vt Aloe de impuriore & groſſa ſua ſubſtãtia repurgetur, eius lib. j. ollæ vitreatæ injice: tantum aceti roſati & aquæ roſatæ, vt aloe per duos transuerſos digitos contegatur, affunde, (plus tamen aceti debet eſſe quam aquæ) igne lento ex carbonibus coque, cum ſpatula continuo vſque dum aloe ſpiſſitudinem diacydonij acquirat, commoue & agita, cum refrigerata fuerit, ollæ rurſus immitte, acetum roſatũ & aquam roſatam recentem affunde, vt ſupra factum, procede, & cũ formam electuarij pene acquiſierit, patinæ infunde, calore mediocri exicca, & vt ad multa vſurpandam reſerua.

Et ſi infuſio iam fere ſatis, & vt dictum fuit, eſt cocta; & adhuc humida, tunc ℥iij aloes præparatæ adjice, cum ſpatula diligẽter miſce, & cum incipit ingroſſari, vt in maſſam redigi poſſit, tũc inde exime: licet etiam ita humidam eximere in patina ad ignem exiccare, in maſſam redigere, in pyxide ſtannea in loco frigido reſeruare, ex eius ʒjß pilulas, quotquot volueris, efformare, eiuſque mane hora quarta vſurpare: habent admirandam efficaciam ad omnia phlegmata, choleram & melancholiam euacuanda, & ad omnes fere morbos conducunt.

DE VSV ET VTILITATE Salis Absinthij.

1. Si quis peste aut febre maligna corripitur, ei salis huius, si fuerit adultus ℥j, si vero puer vel infans, ℥ß cum vino vel aceto porrigatur & sudor in lecto vrgeatur.

2. Cum iisdem liquoribus sumptum certissimū est experimentum ad morbum gallicum: quo in morbo potest etiam vsurpari cum syrupis & pilulis appropriatis.

3. Corrigit & mundificat etiam corruptum & inflammatum sanguinem & in multis est probatum.

4. Hydropicis & Ictericis ad grana tria cum eius succo vel aqua porrectum omnes malos humores expellit.

5. Est indubitata medicina, si qui veretur, se vel in potu, vel cibo hausisse venenum: adulto ℥j, iuniori ℥ß exhibita: omne enim venenum per sudorem, vomitum vel secessum felicissime educit.

6. Hoc eodem modo cum vino, aceto vel aquis destillatis vt cētaurij &c. epotum certissimum est medicamentum contra febres tertianas & quartanas, tribus horis ante paroxysmum sumptum & tertia vice repetitum.

7. Si quis semel vel bis in mense intret balneum & huius medicinæ ante ingressum ℥ß, cum vino vel aceto vtitur, ei humores malos magnopere educit, exhilarat, & ab omni infectione tutum reddit.

8. Cui hepar, lien vel pulmo est corruptus vel obstructus, vtatur hoc sale, cum admiratione libe-

rabi-

rabitur, idque sine omni grauamine & læsione.

9. Contra acutas & repentinas lipothymias est præstantissimum medicamentum cum aqua liliorum conuallium sumptum, vt & contra colicam cum vino.

10. Vltimo maximum etiam auxilium præstitit multis grauidis, angustiam & dolores hypochondriorum sentientibus; his enim dolores non modo sistit, sed etiam partum facilitat. Et hæc de vtilitate salis dicta sunto.

Aquæ conuenientes.

- *Hepati sunt Aqua*
  - *acetosæ,*
  - *cichorij,*
  - *polygoni,*
  - *fragorum.*
- *Doloribus colicis Aqua*
  - *rutæ,*
  - *maluæ,*
  - *fungorum.*
- *Dysenteriæ Aqua*
  - *plantaginis,*
  - *fol. quercus,*
  - *graminis mannæ,*
  - *verbenæ.*
- *Affectibus oculorum Aqua*
  - *consolidæ regalis,*
  - *rosarum,*
  - *fœniculi,*
  - *rutæ,*
  - *Euphrasiæ,*
  - *Chelidoniæ.*
- *Faciei Aqua*
  - *Lilior. conuallium,*
  - *Florum fabarum,*
  - *Stercoris bubuli,*
  - *vel omnium florum*
  - *rosarum cum camphora.*

Lieni Aqua { primulæ veris, Linguæ ceruinæ, Tamaricis.

Contra pestem Aqua { diptamni, valerianæ, prunellæ, polygonati.

Ad strangulatus vteri Aqua { pulegij, liliorum alborum, chamomillæ, sabinæ.

Ad tumores præternaturales Aqua { Leuistici, solani, hyoscyami, semperuiui,

Ad hydropē Aqua { Calendulæ, Ebuli, Scordij

Ad sabulum & arenulas Renum Aqua { raphani, anethi, plantaginis acuti, petroselini, saxifragiæ, Euonymi, valerianæ.

DE MEDICAMENTO CONTRA vlcera corrupta & præsertim in collo.

℞ Fol. polygon. chelidon. scrophular. veronic. an M.j. in aceto forti digerantur, postea exprimantur, & percolentur: ℞ Colatur.℥iij, mell.colat.℥vij, colchota ris dulcorati & insipidi ℥ij, tantundem de phlegma vit

uitr flor. æris cum aceto destillat. extractor. & præparator. ℥ij, ℥ij, *hæc ita mixta contemperentur & ad iustam spissitudinem coquantur* : quod si angusta & profunda adhuc foramina habuerit, ad maiorem duritiem coaguletur, ex eaque magdaleones formentur, qui si in vmbra calefiunt, paulatim sese ipsos resoluunt, & effectum suum præstant.

DE PRÆPARATIONE Florum Æris.

℞ *Flor. æris* ℥jß, *subtilissime puluerisatis* ℥vijß *aceti destillati superinfunde* , *per tres dies*, *vsque dum acetum colorem viridem acquisiuerit* , *ita relinque* , *acetum hoc modo coloratum fæcibus relictis in alembicum vitreum effunde* , hoc enim facto viride æris in fundo remanet, coloremque viridem multo pulchriorem, quam antea, habebit.

DE CONFECTIONE SALIS Crystallini ex omnis generis herbis.

Cineres herbæ combustæ & sulphur æquali pondere in fornace reuerberationis, fornaci figuli imposita non tamē cooperta, comburantur, hoc facto sal cum aqua destillata extrahatur, filtretur & euaporet siue abstrahatur, non tamen omnino, sed tantum phlegmatis remaneat, quod granulationem impediat, vt vitriolo & sali nitri simile fiat, tum cellæ vinariæ impone, vt in radios quasi abeat.

Sal Absinthij (quod notandum) cum sulphure ita præparatum & ad ʒß cum ℥iij aquæ absinthij epotum per vomitum purgat: sal vero imperatoriæ ad gr. iiij vel v. cum rob. baccarum Iuniperi vsurpatum omnes febres curat.

DE PRÆPARTIONE Spiritus Vrinæ.

Vrina pueri sani vinumq; bibentis in recipiente luto, vt scis, optime occluso per duos mẽses putrefacta priùs per chartam triplicem oleo inunctam destilletur & deinde rectificetur, euadit spiritus ignitus.

Lumbi & alia loca quęcunque dolentia hoc spiritu inuncta illico curãtur, vt & circa vmbilicum. Conducit etiam ad membra refrigerata. Quicunque ergo mẽbra refrigerata habuerit, ea oleo vrinæ perfricet, & vsque ad perfectam sanationem emplastro ad puncturas obuoluat. Quod si vero frigus ad cor penetrauerit, theriacam cum spiritu vini epotet.

DE OLEO CAMPHORÆ.

A quo ego hanc descriptionem habeo, is Noribergæ eius olei ℥ß pro 30. florenis pestis tempore vendidit, quotidie in multis probauit, sanctèq; iurabat, se catenis vinci vitamque ipsam amittere velle, si quis peste correptus huius olei gutt. 4. vel 5. vsurpans non liberetur. Est etiam præseruatiuũ contra hunc ipsum morbum mane ad guttam vnicã in quocunque liquore sumptum, inseruit etiam contra lipothymias, dolores cordis, colicam, vertig. Epilepsiam puerorũ. Et commendatur etiam cõtra inflammationes membr. membro illitum & eius 4. gutt. epotæ & vltimo etiã vuln. insanab. & pustul. liuidas feliciter curat, præparatur autem hoc modo:

℞ Sal. ex cinere absinth. ℥ijß, camphoræ ℥jß, ol. amygdal. dulc. ℥ij. hæc inuicem diligenter misceantur, per biduum in calore mediocri relinquantur, optime

ne occlusa per retortam destillentur, iterum ℥jß *sal. absinth. admisceatur, vt quantum de pondere amissum fuit, restituatur, oleum rursus affundatur, per triduum, vt antea, digeratur, & per retortam luto optime occlusam vt antea destilletur* : habebis oleum perfectum & multum efficax.

DE SOLE.

DE OLEO SOLIS.

Aurum per antimonium funde, regulum contere, in sale circulato solue, & vsque ad spissitudinem per spiritum vini extrahe & cohoba: tandem cum aqua destillata, vim corrodentem indulcorando separa, & spiritũ vini, sæpe sæpius abstrahe.

DE AVRO VITÆ.

Hoc medicamentum & vomitiuum omnia alia superat, inseruit enim ad quosuis fere casus desperatos, cõtra pestem & omnia venena vt & philtra à mulieribus exhibita, ex quibus philtris homo ad mortem solet extabescere & ad coitum omnino impotens redditur.

℞ *Mercurij purgati* ℥iij ß *vel* ℥v, *fol. auri Hungarici subtilissimorũ & auri in tenuissimum puluerem limat.* ℥ß, *formetur ex his amalgama*, in cucurbitam separatoriam injice, aquam fortem affunde, Mercurius inde in loco calido omnino soluatur, vt aurum coloris fusci in fundo remaneat, hoc cum aqua aliqua regis ex tartaro facta solue, solutionẽ Mercurij affunde, aquam fortẽ per destillationem abstrahe, vsque dum spiritus omnino expellãtur; hoc facto desine, & vas refrigerari permitte, inuenies puluerem rubicundum in fundo vitri residentem & instar massæ collectum, hanc cõfringe, in lapide porphyrio contere, testæ candenti hu-

ius pulueris ℥jß vel ℥ij cũ cochleari ferreo insperge, & cum spatula ferrea diligenter misce; varios videbis colores, quousque tandem nigrescat: hoc viso non cessa, sed quousque colorem rubrum acquirat, perge, in quo colore imposuisti, cũ spatula exagita: & ita etiam cum reliquo pulueris procede, quousque omnes colores euanuerint, & color ruffus redierit: tunc enim omnes spiritus aquæ fortis per calcinationẽ sunt expulsi, & mixtura sine detrimento hominis vsurpari potest. Huius pulueris datur constantis ætatis hominibus ad pondus vnius nummi, iunioribus vero 12. vel 13. annorum medietas in nebula mãdefacta, vt ea inuolutus stomachum ingrediatur; nullo enim alio modo ad effectum reduci potest.

DE ALIO SOLE VITÆ VEL Balsamo artificiali.

Ex nummo Hungarico aureo & ℥iij Mercurij fiat amalgama, injiciatur in vitrum angustum, in Athanore igni lento admoueatur, & cum Mercurius iam ascendit vel ascẽdere incipit, cum spatula lignea moueatur, & à vitro in fũdum abstergatur, & per septimanas sex ita relinquatur. Et cum vndique colorem cineritium acquisiuit; vitrum effringe, & materiam carbonibus impone, vt Mercurius euaporet: quicquid vero cum auro est vnitum, permanet & fit fuscum: hoc ceu maximum thesaurum & secretum infallibile asserua.

Vsus. Hic sal vitæ inseruit contra Pestem & malignas Febres; omnem malignitatem per vomitum & secessum expellit; nullos malignos humores in corpore immorari vel cumulari permittit, sed eos radicitus euellit: sumitur autẽ in magnitudine

pisi:

si: in iunioribus huius ponderis medietas. Conuenientius autē est iunioribus 10. vel 12. annorum, quam infantulis, vtpote qui præ imbecillitate virium vomitum non facile possunt tolerare.

DE OLEO AVREO ET
Auro potabili.

Sp. vel aq. salis est, quæ aurum in ol. soluit, & rursus ab eo extrahit: hoc ad summum prępáratum est aurum potabile omnium præstantissimum.

DE ALIO OLEO AVREO.

In vitriolo per alembicum destillato & oleo salis aurum solue, tunc oleo vitr. infunde, per alembicum duodecies, & ita tamen destilla, vt in fundo maneat humidū, vel madidū: hoc facto sp. vin. affunde, in cellam vinariam pone ibidemq; relinque, concrescent pulcherrimi crystalli, hos exime, aq. per destillationem abstrahe, quousque nulli amplius crystalli compareant & nulla aqua sequatur: calculos seu lapillos in loco calido exicca, in puluerem redige, cum aqua calida ablue, in spiritu vini coagula & solue, iterum digere & per B. destilla, habebis oleum & tincturam auri.

DE ALIO MODO HOC
idem præparandi.

I. Aqua regis solue, postea aquam per B. rursum ita abstrahe, vt in fundo aliquid humiditatis permaneat, hoc facto refrigerari permitte, spiritum vini rectificatum superfunde & in B. lentissime abinuicem destilla, donec additamentum nullum amplius habeat saporem, inuenies butyrum auri in fundo, quo viso iterum spiritū vini affunde, per 14. dies putrifica, tandemq; destilla, habebis oleum aureum genuinū & omniū optimū.

De Aquila præcipitata Theoph.

℞ *Auri ℥j, soluatur in aqua Regis: ℞ iterum reguli Antimonij ℨj, separatim in aqua regis solue: ℞ Tertio Mercurij purgati ℔ß, soluatur itidem*: has tres solutiones inuicem misce: non tamen plus aquæ regis est sumendum, quàm ad solutiones requiritur: hoc peracto aquam abstrahe vt materia in massam rubram præcipitetur: hanc tenuissime contere, in aceto dissolue, iterum coagula, in testula ignitam reddito: & aliquoties rectificatam aquam de ea extrahe: habebis pręcipitatum perfectum.

Vt aurum sonitum vel fragorem edat instar pulueris bombardici.

Aurum per Antim. transfusum laminetur & à salis Ammoniaci æquali pondere in aq. regis soluatur: hæc aq. vocatur aq. Cęsaris. Cum aurum est solutũ, phlegma vsque ad sp. abstrahatur & ol. tart. guttatim affundatur, incipiet statim fragorem edere, quo audito plus olei tandiu affunde, quousque fragor ille & sonitus cessat, etiamsi plus olei affuderis, nihil peccabis: aqua enim hoc modo recipit colorem sanguineum, aurum vero in fundum descendit: itaque per integrũ diem ita quiescat, & quando omne in fundo resedit, tunc aquam lente de eo effunde & cum aqua destillata, donec omnem actimoniam deposuerit, indulcora, quo perfecto in hypocausto calido & non in capella arena per seipsum exiccetur: nam nisi hoc ita fiat, omnia instar pulueris bombardici conquassabit. Huius auri parum lapidi impositum & incensum, deorsum ceu tonitru & nũ quam sursum verberat: In hoc auro volatili maximum latet

secre-

ſecretum: & qui hoc nouit, nemini facile communicat.

DE TINCTVRA AVRI.

℞ *Olei Antimonÿ part. iiÿ, olei vitrioli, argenti viui ana.part.ÿ, ſtent per menſem in arena, poſtea per retortam in arena deſtillentur, idque tandiu, quouſque omnia tranſcendant, hoc facto adde calcis auri ℥ß; iterum quouſque perfecte ſoluatur, ſtent in arena; iterum in eadem per retortam deſtillentur, donec tranſcendat,* poſtea rurſus in arena coagulетur, & porro, vt noſti, procedatur.

DE ALIA TINCTVRA AVRI.

Auri pars j. & argenti partes ij, ſimul liquefiant, fundantur & laminentur, per aquam fortem ſeparentur, & igne lento excandeſcant, tunc aurum erit paratum: hoc facto ℞ *aq. fortis & ſalis liquefacti an.℥viÿ*, ab his aquam regiam deſtilla: hanc rurſus ſuper ſalem fuſum ſeu liquatum funde & rectifica.

℞ *Auri prædict. ℥ÿ, ſuperfunde ℥ß aquæ regis*, ponatur in retorta in arenam, vſque dũ reſoluatur, remanebit corpus album, donec nihil flauum extillat, phlegma ab aqua flaua deſtilla) hac à corpore albo edulcorata remanebit liquor rubeus, hunc adde primum ſulphuri auri, quod nondum per alembicum tranſcendit, vel aquam regis ſuperfunde & per alembicum deſtilla.

Solutionis flauæ aliquid in vitro primum lento igne deſtilla, exibit aqua alba, deinde flaua cum guttulis rubris, quæ eſt ſulphur auri, hãc donec alembicus incipit clareſcere, vrge, alembicum cũ candela diligenter obſerua, quãdo enim bullę flauæ apparent, operi eſt ſatisfactum, quamprimum

itaque aqua erit refrigeranda, vitrum exime ac aperi, & aquam puram infunde; quæ aqua cum in totum est rubefacta, illico effundatur, alembicum diligenter absterge, aquam in B. per destillationẽ abstrahe, remanebit liquor rubeus, quẽ ei, qui in alembico transcendit additum, in B. vsque ad cõsumptionem aquę coagula. Hoc peracto liquoris partem vnam in vitrum suum injice, & partem vnam aquæ regis recentis affunde; ita enim aurum citius transcendit, quam antea: hoc destillando quinquies repete, gradabitur sulphur. auri in colorem sanguineum, & fit pinguedine butyro simile.

Notandum. Aurum autem sale naturæ erit destruendum, cum aqua indulcorãdum, & ei auro salis Ammoniaci prius per salem; tart. & sal fusum sublimati ℥jß adde: hoc enim salem ammoniacum ab immundo corpore repurgat; quo facto sal hic armoniacus per aurum destructum sublimetur ita, vt vitr. per 2. vel 3. transuersos dig. in arena supra materiam sit dimissum, in vitris nempe satis altis cũ alembico contectis: hoc aliquoties repetatur, de inde per 8. hebdomadas in fimum equinum sepeliatur: hoc enim modo & tempore aurum & sal ammoniacũ in ol. vel aq. resoluuntur, huic sp. vini in essentiam transuectus affundatur, in fimo equino per mensem circuletur, deinde in B. abstrahatur: ita enim sal ammoniacum erit solutum, vt transcendere possit, aurum vero relinquitur, vt dulce & rubicundum oleum.

DE CALCINATIONE AVRI.

℞ *Arg. viu. part. iij, auri part. j, aurum tenuissime incidatur*; crucibulo nouo feruefacto aurum & argent.

gent. viuum infunde & aliquandiu diligenter cõmoue: hoc enim modo arg. viuum aurum in se recipit: itaque in aq. purã iniice: deinde exprime, crucibulo feruefacto impone, & tandiu agita, quousque omne argentum viuum per fumum euanuerit, ita enim fit pulcherrimus & subtilis puluis, qui est calx auri.

DE AVRO POTABILI.

Tartarus calcinatus in cella vinaria soluatur, postea filtretur, & coaguletur; iterum soluatur, & hoc quousque clarus & pellucidus fiat, quinquies vel sexies repetatur, hoc facto vin. opt. in aliquot phial. vitr. infunde. Duas earum sibi inuicem cum orificiis coniunge, infimam vsque ad mediũ imple, cum superiore per liquationẽ diligentissime occlude, & per mẽses 3 4. vel 5. ita in fimum equinum dimitte, ita enim elementa separantur, & ol. in sublime eleuatur: hoc per infundibulum separa & rectifica, reliquum vero destilla, inuenies salem in fundo, quẽ per solutionem & coagulationem clarifica & asserua. Hoc facto de ol. rectificato aliquid prædicto tart. affunde, digerere permitte, & in B. iterum abstrahe: transcendet aq. itaque plus ol. affunde, iterum digere, abstrahe, & toties repete, donec tart. vel eius sal dissoluatur: quo viso ig. fortifica, vt sal tart. aut per se totus vel cum ol. transcendat: & hoc est menstruum cœleste.

His omnibus ita absolutis aurum in aq. regis solue, cum sale in aq. soluto deprime, calcem edulcora, exicca, eiq; calcis auri part. j. flor. sulph. part. ij adde, per 12. hor. fornaci reuerberatorio impone, deinde refrigera, iterũ 2. part. sulph. adde, vt ãte reuerbera, hoc 20. vicib. vel pluries repete, quousq;

calx auri fiat mollis & tumida: huic menstruum prædictum affunde, & digere: hoc enim plane & ita digeritur, vt & corpus velut flocci vel filam. goss. in eo innatare videantur, & est med. celebratissima in maximis morbis vsurpanda. Et hoc menstr. omnia corpora metallica calcinata, vt & margar. & corallos dissoluit. Estque arcanum D. Tobiæ *Hessea*.

DE ARGENTO.

De Argento potabili ad confortandum Cerebrum.

℞ *Argenti partem* j, *aquæ salis n.t. i part.* iij, *ad dulcedinem vsque soluatur*, & cum spiritu vini abstrahatur: vel cum amalgamate lunæ ita procedatur.

DE OLEO ARGENTI,

Thesauro magno.

Si quis in delirium vel amentiam inciderit, olei argenti gr. iij cum aqua fœniculi sumat. Idem oleum per nares attrahat, & in sudatorio cerebrum eo inungat. Auxilium incredibile persentiet.

DE PRÆPARATIONE ARGENTI, vt prosit debilitati Cerebri, Splenis & Hepatis.

℞ *Argent. limat.* ℥iij, *sal. gemm.* ℥vj, *soluantur, per* 24. *horas reuerberentur, suum alkali hoc facto extrahatur*: de hoc spiritui vini infũdatur, per dies aliquot digeratur, & tandem euaporetur: remanebit alcali, quod in vitro soluatur. Huius dosis est à granis v. ad vj & 12, vsque.

DE DEPRESSIONE AD Argentum.

Oleum sulphuris ex *sulphure*, *sale armoniaco &* calce

calce viua factum dissolue, huius guttulas tres vel quatuor in aquam fortem, in qua argentum solutum fuit, dimitte: hoc enim modo argentum coloris fusci deprimetur.

DE MERCVRIO.

De quinta essentia Mercurij & Vitrioli.

Mercurium cum Vitriolo & sale aliquoties sublima, quousq; nullæ amplius fæces compareant, huic ita defæcato acetum destillatum affunde & iterum extrahe: remanebit Mercurius in fundo, & essentia vitrioli in aceto.

DE SEPARATIONE.

Ex ferro vel chalybe extrahatur essētia hoc modo; ferrum in igne ad summum candefiat, extinguatur in aceto destillato, hocque aliquoties repetatur, cum hac essentia filtrata ferri essentiā extractam vitrioli ad fundum supprime, si ponatur per diem in B inuenies essentiā vitrioli pulcherrimam in fundo, quæ ad fistulas, cancrum & alia recentia & antiqua vlcera in primis est vtilis.

DE ESSENTIA MERCVRII.

Mercurij ad summum, vti scis sublimati & salis ammoniaci an. partes æquales sub lapide contere, & in oleum resolue: Quæcunque enim metalla in hoc oleum projiciuntur, vt margaritę soluuntur, quod oleum vlceribus antiquis illitum, ea ex fundamento curat.

DE OLEO ARGENTI VIVI Theophrasti.

Ex argento viuo purgato & stanno fiat amalgama, quod sale & aceto tādiu purgetur, quousque

nulla nigredo in eo conſpiciatur: hoc facto exiccatur, in phiala argentea in acetum vini acerrimũ ponatur, ſpir. vini à phlegmate ſuo purgatus infundatur, attamen prius ℥ß camphoræ per 6. dies in eo ſoluatur: ſpiritus vini ad tres tranſuerſos digitos amalgama ſupereemineat, incendatur poſtea, vt ſpiritus abſumatur: & quicquid hoc modo non fuerit ſolutum, de nouo cum ſpir. vini incendatur, quouſque totum fuerit ſolutum: huius medicinæ detur gr. j cum ʒj theriacæ & cochl. iij aquæ fumariæ, manè & veſperi: in morbis deſperatis maxima miracula præſtat.

DE ESSENTIA EX ARGENTO Viuo.

Olei ſulphuris per campanam rectificati, vti ſcis, & ſalis nitri an. partes æquales iterum deſtillentur, & in hoc oleo argentum viuum purgatum reſoluatur: remanebit pulu. coloris ſanguinei, ſolutionem ſtatim effunde & ſulphur argenti viui edulcora: hoc etiam per ſe per alembicum poteſt ſublimari.

DE MEDICAMENTO CORRODENTE ſiue cauſtico.

℞ *Argenti viui quantum vis; auripigmenti, alum. & olei oliuarum ana quart. j, omnia in olla fictili per quadrantem horæ coquantur. deinde per retortam lento igne deſtillentur*, habebis ol. cauſticum, cui nullum in vniuerſo mundo comparandum, & paucis huc uſque notum: quod in omnis generis vlceribus incredibilia præſtat, idque ſine omni detrimento: ſi nempe cum cautela vſurpetur.

DE

DE VIRTVTIBVS PRÆcipitati

Hic puluis vlceribus venenatis inspersus ea cum miraculo mundificat, malignas & feruidas pustulas pudendorum virilium sanat, variisque vnguẽtis immiscetur.

DE TVRPETHO MINERALI vel auro vitæ ex manuali Theophrasti

Auri per Ammoniacum finiti ℥ß in aqua regis, quæ non cum sale ammoniaco, (vtpote qui Mercurium fugitiuũ reddit) factę, soluatur, hoc facto etiam vitri antimonij hyacinthini coloris & pulchri ℥ß in aqua regis solue, vt & ℥ijß vel ℥iij Mercur. in aqua forti optime purgati: has tres solutiones confunde, & aquam regis aliquoties, (quo enim sæpius, eo melius) abstrahe, recentẽ affunde, iterum abstrahe, hocque, vt figatur, repete, postremo omnes spir. expelle: & quousque omnem saporem & acrimoniam aquæ regis & spirituum deposuerit, cum aqua calida edulcora, hoc facto, spiritum vini affunde, hunc iterum abstrahe & alium affunde, hoc sexies vel sæpius repete & semper cum aqua edulcora, donec saporem & colorem tibi gratum & acceptum acquisiuerit, vel donec candefieri possit, & non effumet: habebis aureum præcipitatum, arcanum maximum, quod etiam potest calcinari.

Eius vsus ad morbum gallicum, hydropem, epilepsiam, maniam, colicam, febrẽ quartanã, icteritiam, cãcrum, fistulas, vlcera esthiomena & multa alia huiusmodi, est vtilissimum pręseruãs. Qui inscius venena hausit, aut incantamenta perpessus

est,vel peste correptus fuerit. sumat gr.iij. iiij vel v.iuniores ad summū gr.iij.infantes vero gr.j.aut tertiam grani partem. Sanguinē in venis medullamq; ossium,& quicquid intra cutim & carnem & circa neruos inhæserit,mundificat.Et vt quidā mihi reuelauit plus 80.hominum peste correptorum hoc ipso præcipitato ex vitro Antimonij & Mercurio absque additamento auri, liberati sunt

DE OLEO MERCVRII cum Ioue.

Hoc cum spiritu vini vsque dum alembicum transcendat,debet destillari, ita enim essentiam acidam acquirit: huius guttula vna datur in morbo gallico; catarrhos capitis auertit, mundificat & repente sanat,

DE OLEO VEL AQVA MERCVrij per se in triplici retorta rectificati.

Est hoc oleum maxima cura ad amissam loquelam linguæ illitum, & præterea etiam morbum gallicum expellit.

DE OLEO MERCVRII PER SE, sicut leis, in Balneo digesto, destillato & rectificato.

Hoc oleum ad Apoplexiam, Epilepsiam & alios morbos ex destillationibus prouenientes,est omnium præstantissimum ad guttulas 10. sumptum, laudani oleum & argenti viui cādidi ad 10.guttulas bibitum, commendatur etiam ad epilepsiam.

DE OLEO MERCVRII.

Mercuriū ter tere sublim. misceatur ad extrem. an.salis ammoniaci & rursus tere sublim. simul ter & quater & totū illud tere sublim. in oleo resoluitur,

ſoluitur, ex quo ſpiritus ſalis Ammoniaci eximẽdus eſt, omnia circulando cum ſpiritu vini, itaque tandiu deſtillando, donec oleum feruorẽ & acrimoniã amittat & ſal armoniacum ſeparetur.

Reducitur etiam per ſe in oleo lentiſſimo calore Athanoris longoque temporis interuallo.

DE TVRPETHO MINERALI Theophraſti.

1. ℞ *Mercurij quantum vis, in aqua fortiſolue, à Mercurio extrahe, & in aqua per fixam ſolue.*

2. ℞ *Colchotaru part. ij, ſal. nitri part. j. deſtilletur, ſtet in alembico cæco, per tres dies digeratur, & phlegma lento igne abſtrahatur.*

3. ℞ *Præcipitati prædict. & aq. fixa ana,* aquam bis de iis abſtrahe.

4. Salem nitrum alium affunde, & iterum abſtrahe.

5. Ex albuminibus ouorum ad duritiem coctorum lentiſſimo calore aquam deſtilla, iterum affunde, & rurſus abſtrahe.

Vltimo ſpiritum vini affunde, eum rurſus abſtrahe, & illud toties repete, donec nulla amplius acrimonia perſentiatur; tunc enim perfecte erit pręparatum, & medicamẽtum nobiliſſimum: pilula enim vnica ex eo formata & ſumpta totum corpus mundificat.

Omnia vlcera & vulnera cũ vnguento roſaceo ſecundùm qualitatem morbi mixtum confeſtim ſanat, præſertim ex Lue Venerea. Curat quinetiam peſtem, ſi 2.3. aut 4. gr. pro ratione perſonæ cum ℈j vel ℈ß theriacæ aut mithridatij exhibentur, quod ter eſt repetendum. Ad Luem Venereã, in quartana ℞ *turpethi* gr. *iij. theriacæ* ℈ß, *conſeru.*

bugloss. ℥ß. *specier. diaser.* ʒij. Ad colicam misce cum oleo diaphœn. Et philonij an. ad omnia venena, ignoratur, quale illud sit.

GARGARISMVS POST vsum Turpethi,

℞ *Flor. altheæ, beton. prunell. sanicul. an.* M ß, *radi. pimpinel. sem. staphisagr. an.* ℈j. *coquantur in* ℔ ij *aq. colentur; adde mell. scillit. rosat. an.* ℥jß, vtere pro gargarismate; si in os attrahatur.

DE BALSAMO MERCVRII.

℞ Mercurium toties cum calce ouorum opt. præparat. donec omnino sit extinctus, huic mixturæ affunde acetum destillatũ alcoholisatum, vt 4 digitis supernatet, abstrahe acetum à fæcibus ter quater vel pluries. Donec Mercurius in rubicundissimum puluerem euadat, quem in vini alcol in pellicano circulabis per octo dies, separato spiritu vini per alembicum in fundo remanebit balsamus Mercurij dulcissim.

DE LAVDANO MERCVRII Paracelsi.

℞ *Mercurij purgati* ℔ j, *vitriol. rubr. & sal. nitr. ana* ℔ ij, *M. & cum aceto acerrimo, agita cum pistillo ligneo, vt bene omnia incorporentur, & si mortificatus fuerit Mercurius, sublima, vt moris est, tertia vice, hunc sublima, misce cum alumine rochæ calcin. & sale nitri æquali pondere, sublima aliquoties; hoc facto hunc Mercurium in arenam pone, ignem fortem per mensem integrum aut diutius conserua*, fiet pulcherrimus, rubicundus & subtilis.

Hunc Merc. subl. imbibe cũ spiritu vini ad summum rectificato; stet in infusione per 14. dies vase bene obturato in loco calido, postea cola vinum

subtiliter à Merc. subl. & igne lẽto in Baln. destilla: inuenies in fundo oleum liquidum albissimi coloris & dulcis saporis, coagula lento igne, tere, lapidi porphyrio in loco humido impone & per se solue, iterũm in sole coagula, hocque tribus vicibus repete, tunc coagulatum in vitro bene clauso serua, & vt natura docet; vtere.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ Ol. vitriol. part. ij, argent. viui part. j, Misce, in retortam immitte, & oleum extrahe: hoc iterum bis vel ter affunde & vltimo fortiter, vt plane incandescat, hoc enim fit lapis candidus, qui puluerisetur in phiola ter vel quater aqua calida affundatur, & hoc facto exiccetur; habebis turpethum minerale flauum & aurei coloris pulcherrimum: hoc spiritu vini imbibatur, incendatur & exuratur: decies vel vigesies coquatur, quo enim hoc fit sæpius, eo erit melius: hoc turpethum minerale cum conserua rosarum vel alio modo, vtcunque fieri potest, vsurpatum & aliquandiu continuatum, morbum gallicum in vnico octiduo ex fundamento curat, quando nimirum exterius nihil apparet, sed morbus adhuc latet interius.

Si quis vero hoc turpethum præscribere cupit, ægrum diligenter obseruet, eiusque curã habeat, morbum enim vehementer aggreditur, & ægrum valde debilitat, qui ea propter singulis binis vel tribus horis semel est cibandus, tribus nempe vel quatuor horis bono iusculo, vt eius cor confortetur, & vires conseruentur, hoc enim modo morbum gallicum & omnes alios affectus ex destillationibus prouenientes perfecte curat.

DE TVRPETHO ARGENTI VIVI ad morbum gallicum, & alios antiquatos affectus.

℞ Argenti viui lib. j aq. fortis lib. ij. abstrahatur quinquies vel septies, edulcoretur decies vel duodecies, & in crucibulo candefiat: Huius ℞ ℥ß. olei sulph. ℥ß in alemb. coaguletur, & tandem sexies vel septies edulcoretur.

VSVS.

Ex hoc turpetho Merc. cum theriaca vel mithridatio & puluere corallorum mixto formētur pilulæ, quarum 4. 5. 6. 7. vel 8. per tres vel quatuor dies continuos iuxta conditionem personarum vsurpatæ, per vomitum & secessum euacuāt: potest etiam in forma pulueris cum iusculo calido vel spir. vini vsurpari, hoc enim modo operatur citius: si vero dolor in ore exoritur, gargarismate corrigi potest.

Cum hoc Turpetho etiam sarsaparilla potest vsurpari, quemadmodum aqua cocta Guaiaci ordinari solet.

Hac cura vltra 100. homines à morbo gallico & aliis huiuscemodi affectibus sunt liberati, qui antea per suffumigia fuerunt in pessimum statū deducti: imo etiam tineā capitis, malamq; scabiē, icteritiam, paralysin & contracturas varias hoc medicamento feliciter curaui. Cum oleo sulphuris vel oleo vitrioli pręparatum acquirit colorem album: illud cum aqua dulci edulcora; est maxime proficuum ad morbum gallicum, paralysin, condylomata, ficus ani, & alios huius generis affectus.

DE

DE CVRA CONDYLOMATVM seu ficuum ani, Luis Venereæ & Paralyseos.

His morbis affecti sumant *turpeth. gr. iij cum* ʒj *mithr. opt.* tribus diebus continuis, mane stomacho ieiuno: si quis imbecillioris naturę fuerit, sumat eiusgr. iij, robusti vero gr. v. postea bibat aquā ligni per dies 14 semperq; ad sudorem se componat. Si cui os intumuerit, gargarisetur decocto prunellæ in vino & aqua præparato & cum melle rosato, vel oleo vitrioli aut oleo sulphuris mixto. Scabiosi vtantur argento viuo vel aqua. Contra bubones inungantur vnguentis cum turpetho præparatis.

Gargarismus.

Ad vlcera vel intumescentiam oris vsurpet aquam edulcoratam de oleo sulphur. vel præcipitatum edulcoratum pro gargarismate.

DE TVRPETHO ARGENTI viui.

℞ *Aq. alumin. aq. vitriol. destillatar. ana lib.* ß. *album. ouor. ad duritiem coctorum lib. iiij, misceantur, bis destillentur, phialæ infusis, lib. ij turp. arg. viu. adde, ad siccitatem vsque destilla, idque toties repete, donec turp. colorem florum liliorum conuallium acquirat, hoc viso tantum spiritus vini affunde, sexies abstrahe, & ignem, quousque color florum calendulæ appareat, adauge.*

VSVS.

Ægro itaque, qui per suffumigia vel inunctiones ad malum statum est deductus huius turpethi præparati cum ℈j El. de succo rosar. vesperi ante cœnā exhibe, sequenti mane totidem: pro ratione vero ætatis granum vnum vel alterum addere

licet. Ad sanationem ℞ *vnguent. ouor. quart. j, turp. ℥ij*, M. & ægrum in locis affectis inunge. Iterum ℞ *Aloës hepatic. ℥ij, croc. ferr. thuris an. ℥ß, mumiæ ℥ß, mellis, terebinth. & vitell. ouor. ana quantum suffic.* Misce & pro vnguento vtere.

DE OLEO FIXO DVLCI MERCVrij sublimati Crystallini.

℞ *Aq sal. nitri part. ij, sal. ammon. puriss. part. j, destilla, aquam extillatam, Mercurio sublimato, qui ad crystallum, sine tamen arsenico, sit sublimatus, affunde, aliquoties abstrahe, idque semper cum aqua recenti, donec in fundo omnia maneant fixa: hoc sublimatum fixum incende, alcool vini rectificatum affunde, multoties abstrahe, donec in oleum vertatur, quod erit fixum & dulce.* Semper autem spiritus vini recens est sumendus, & destillatio, de oleo tandiu continuanda, donec omnem acrimoniam & saporem amiserit. Hoc oleum intus & extra corpus potest vsurpari.

DE OLEO MERCVRII SVBlimati cum antimonio ad passionem Colicam.

℞ *Mercurij sublimati & antimon. an. inuicem conterantur, & in retorta vitrea destillentur*; transibit ol. siue pinguedo, huic aqua recens affundatur, acquirit saporem acidum veluti ol. vitr. vt ad passionem colicā ex calore gustui tuo gratum fiat, præpara, & cochlearia tria eius ebibe; vino immixtum reddit ipsum subtile: fæces albas in aqua ad fundum descendentes, vt scis, vsurpa: huius aq. gr. ij, ebibita Epilesiam sine mora curant.

DE MERCVRIO PRÆCIPITATO per oleum Vitrioli.

Oleo Vitrioli rectificato adde flores sulphur. per tres hor. in arena ebulliant, vt cum aliquid de sulph. resolutum fuerit, ol. quod à sulph. rubed. extraxit, de eo effunde, & Mercurium purificatum adde, hoc facto ebulliant & Merc. resoluetur, petitque fundum, & dat præcipitatũ album, hoc sæpius abstrahe, deinde candefiat, spiritus vini affundatur, & idem per destillationem aliquoties abstrahatur.

DE MERCVRIO PER SPIRITUM salis nitri in oleum resoluto.

Hoc oleum, cuicunque volueris, vnguẽto mixtum, impetiginem perbelle curat, nisi species elephantiasis fuerit. In paralysi & vlceribus hoc oleum admodum est proficuum: & quod omnibus aliis vnguentis deest, hoc habet oleum hoc abunde, & quo plus morbus gallicus foraminibus inhæret, eo citius hoc oleo curatur.

DE PANACÆA ANvvaldina.

Cinnabaris, æs, quod pulchrum & nobile est, testæ vel conchæ sub carbonibus calcinatæ & crocus orientalis, vt libuerit, misceantur, eiusque mixturæ pro dosi granum vnum vsurpetur.

DE AQVA MERCVRII.

Mercurium crudum in retorta triplici in aq. destilla: quod ita fit: retorta collocetur in fornacem exhalationis, recipiens luto adaptetur, linteis madidis sæpius refrigeretur, cum retorta vndique candefacta fuerit, ℥ß argenti viui cũ cochleari ferreo injiciatur, & foramẽ statim obstruatur, hoc facto argentũ viuum maximum strepitũ edet &

effumabit, tunc aliam vnciam semis argenti viui injice, idque toties repete, donec libra integra iniecta fuerit, hoc enim peracto, pars vna Mercurij viui crudi, pars vero aquæ & aliquid de nigro transierit, hæc inuicé mixta in aléb. Baln. impone, exibit aq. Merc. pellucida, terra autem nigra cum Mercurio viuo remanebit in fundo, hanc per corium exprime, hoc enim modo Mercurius transit, terra autem nigra quæ inutilis, in corio remanet, & Merc. opt. purgatur: aq. autem decies in Baln. rectifica.

DE TVRPETHO MINERALI.

Mercurij purgati ℥ß, ita calefiat: ne multum de eo exhalet, & pondus ducati vnius fol. auri superponatur; hæc enim Mercurius in se trahit, itaque cum spatula lignea pura misceatur, vt fiat amalgama, hoc in phiala, vsqueq; io fiat puluis ruber, vti crocus, præcipitetur. Hoc enim optimum erit turpethum.

Qui grana duo vel tria sacchari rosati cum grá. j vel duobus salis vtitur, ab omnibus morbis venenosis, à peste ipsa, morbo gallico, febr. malignis, elephantiasi, paralysi & epilepsia liberatur, purgant enim vniuersam naturam & totam massam sanguinis, & qui cum iudicio vsurpat, infallibilem habebit curam.

Merc. pulu. per aquam ouorum, quousque coaguletur, abstracti gr. 8. cum confectione conuenienti sumpta sistunt destillationes: sæpius autem debet vsurpari, & cum aqua recenti abstrahi, vt è venenato realgare purgetur, & præcipitatum indulcoretur.

DE

DE MERCVRIO SVBLIMATO, VT SCIS.

Vitrioli ℔ ij, & sal nitri in aqua forti destilla, & argentum in ea dissolue: ℞ argenti viui soluti & libræ illius cuilibet salis calcinati ℔ ij adde, aquam de eo abstrahe, & Mercurium viuum omnem sublima, ita enim Mercurius erit sublimatus & prima vice perfectus. Notandum.

Huius aquæ, vt dictum, ℞ part. ij, salis puri calcinati part. j. ex his destilla aquam regis: huius aquæ ℞ part. ij. prædicti Mercurij sublimati part. j. Antequam autem Mercurius sublimatus immittatur, salis tartari pars dimidia, aquæ lente & successiue injiciatur, deinde aqua extrahatur, & Merc. per tartarum omnino sublimetur: hoc enim modo eleuabitur, mirabiles acquiret colores, & omnem acrimoniam ei adhærentem deponet, nullamque immunditiem & acrimoniam retinebit.

DE AQVA ACVTA.

Si ignem super omnia vehementer vrentem & omnibus operationibus ignis visibilis in modum inferni resistentem habere desideras, hoc modo procede.

℞ Mercurij sublimati & sal ammō. octo vel nouem vicibus sublimati ana, vel essent. Mercur. diligenter inuicem contere, lapidi vel laminæ ferreæ insperge, in cellam vinariam colloca vel aëri expone, resoluetur hoc modo in aquam: Si huius aquæ minimum super cutem inciderit, statim transibit: quod etiam facit in ferro vel cupro. Si autem aurum, stannum vel plumbum immiseris, acquirunt formam perlarum.

Hæc aqua omnes affectus calidos; erysipelas, inflammationes & alios morbos corrodentes extinguit. Multi vocant illud salem ammoniacum,

id est, salem amarum: in hoc autem valde errant.

DE MERCVRIO FIXO.

℞ Mercurij quantum vis impone in reuerberatorium, vitrum in arenam colloca, oleū destillabit in vitrum & sublimatur: hoc facto vitrum inuerte, & hoc toties repete, donec non amplius ascendat, in colore sanguineum euadat & nō amplius effumet: hoc facto ℞ *huius Merc. fixi sublimati & boracis* ℥j: pone in alembicum, affunde tantum spiritus vini, vt transuersos duos digitos supereminеat & hunc quater abstrahe: hoc enim modo Mercurius sublimatus fixus erit, & omnia metalla, quibus iungitur, facile intrabit.

AD PVSTVLAS GALLICAS.

℞ *Mercurij part. j. vitriol. part. ij, hæc inuicem comburantur, in cella vinar. soluantur* & vsurpetur.

DE OLEO CAPITANEI Pischij.

Notandum. ℞ *Ol. Mercurij* ℥ij, *ol. vitr.* ℥ß, *croc. Mart.* ℥ß. *M.*

DE AQVA MERCVRII.

℞ *Arg. viui & stanni an.* ℔. *M. F. amalg. cum sale & aceto opt. lauetur, postea exiccetur, in mortario cum Merc. subl.* ℔ ß *diligenter misceatur vt fiat pasta*, interim aliquoties parum aq. salis ammon. affundatur, immisceatur, & massa lapidi imponatur, ibi enim in aq. resoluetur, hoc facto per alembic. destilletur, fæces, vt antea terantur, & hoc tandiu continuetur, donec omnia in aq. soluantur: hæc enim aq. miracula præstat.

DE CALCIONATO.

Oleum Mercurij, aqua Mercurij & oleum Sa-

turni certissima sunt medicamenta, quę nullo modo Medicum fallunt.

DE CVRA FISTVLARVM.

℞ *Ol. Merc.* ℥ß, *ol. Martis & ol. Saturn. ana* ʒj. His permistis fistulæ circuitus inungatur, mane & vesperi per nouem dies & curabitur.

ARCANVM CONTRA MORbum Gallicum.

Sunt oleum Mercurij dulce, & oleum ex ligno Guaiaco.

CORROSIVVM ANHALDINVM.

℞ *Antim. calc.* ℥iiij, *Mercurij sublimat.* ℥ij. *salis ammon.* ℥jß, *tartar. calc.* ℥j, *destilletur & rectificetur.*

QVINTA ESSENTIA Mercurij.

℞ Mercurium septies cum vitriol. & sale, postremo autem per se sublimatum, affunde aq. salis ammō: cum calce fixi & soluti, destilla & s. a. procede, phlegma abstrahe, essentiam restifica, Mercurium, qui ascendit, iterum ter sublimatum, essentiæ commisce, circula, destilla & vsque ad perfectionem rectifica.

DVLCEDO MERCVRII.

Mercurio ad puritatem sublimato aquam fortem affunde & sublima, quod in fundo remansit, in cella vinaria solue: hoc est dulcedo Mercurij, quæ cum sp. vini potest circulari.

DE OLEO MERCVRII.

Mercurius sublimatus tenuissime conteratur, cū oleo vitrioli correcto sexies vel sæpius imbuatur, semper rursus exiccetur & teratur, cū sextuplo ol. vitr. in vase luto opt. occluso secundum gradus ig. destilletur; hoc facto tertia pars Mercurij subli-

mati cum oleo transcendit reliqua vero pars manet in sublimatorio pulcherrima & instar margaritæ orientalis splendens, pulchriorem enim Mercurium sublimatum nunquam vidisti: hoc modo ad libitum semper procede, habebis oleum Mercurij super omnes aquas, hoc cum anima solis fermenta, coagula, solue & fige, ea, si Deus voluerit, tinget.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ Oleum sulphuris per campanam vel vitreũ alembicum destillatum, ac cum colchotare ter vel quater rectificatum ac Mercurium crudum optime purgatum, & oleum aliquoties ab iis abstrahe; dabit hoc modo præstantissimum turpethum, quod in peste, pleurisi & aliis morbis periculosis cum summo fructu potest vsurpari, estque secretum D Tobiæ *Hessen*.

DE AQVILA COELESTI.

℞ *Mercur. sublim.* ℥viij, *argent. viu. misce bene in mortario, donec Merc. viuus non appareat amplius, deinde subl. durum, album & dulcem sine omni corrosiuo.* Quod si aliqua pars adhuc restet non satis edulcorata; vel cum noua aq. vel cum eadem, quæ vna ascendit, misce & tertio semper subl. medicamẽtum est purgans vniuersaliter & electiue; summum secretum in medic. Dosis à 20. ad 30. gr. siue ʒß cum conserua rosʼ. viol. aut pomo cocto.

DE CVPRO.

De acetositate esurina ex cupro absque corrosiuo.

Scoriæ cupri calcinatæ affunde acetum ter destillatum, & cineribus calidis impone, hoc enim modo

modo viriditas eius extrahitur, ita quousq; fiat aliquantulum spissum, dimitte, acetum lente effunde, aliudque affunde, donec nullus sapor vel color alicuius vitr. persentiatur, & omnia mixta in alēb. loco frigido expone; dabit de se pulcherrimum vitr. coloris viridis & cærulei, quod in retorta eodem modo destilla, quo vitr. alias destillare soles, primo nempe phlegma, deinde spiritus & tertio oleum abstrahendo, hoc à spiritu separa, habebis oleum valde præstans.

Hoc ad debilitatem stomachi est commodissimum, & si multum phlegmatis adhuc habuerit, vomitum excitat: omnem immunditiem expellit: & ita etiam in calculo renum. Ita quoque ex scoria ferri quæ à fabris abjicitur vitr. coloris cærulei & rubicundi præparare potes.

De Croco Veneris.

Lamina cupri cum vitriolo calcinato s.a. stratifica, & vt oleum vitrioli destilla: deinde laminas ablue, contere, contunde & reuerbera. Erit crocus nobilis.

DE MARTE.

De Essentia Martis.

Limaturæ Martis acetum destillatum affunde, & per aliquot dies ita dimitte; extrahet dulcedinem, quę partim erit pulchra & rubicūda, partim pallida, pro ratione chalybis. Tunc acetum abstrahe, aliud affunde, idque tandiu repete, donec nihil amplius extrahitur, quod duobus vel tribus mensibus fieri solet: hoc tempore elapso omnes effusiones commisce & per B. destilla: remanentiæ spiritum vini affunde, & continue digere: ita

enim tincturam extrahit; tunc spiritum vini abstrahe, & alium affunde & s.a. ita procede: habebis tincturam verissimam Martis.

Hæc tinctura vel essentia ad obstructiones pertinacissimas hepatis, lienis, venarum mesaraicarum & matricis, icteritiam etiam & hydropem incipientem est efficacissima pődere vnius drachmæ cum conuenienti liquore in potu sumpta.

De Croco Martis.

Ferrum illud contunde, per cribrum mitte, sub sartag. vel lebete salis, quod clarum est, cum aqua feruente ablue, habebis crocum Martis: in aqua hunc residere permitte, aquam effunde, aliam affunde, idque aliquoties repete; hoc facto idem per duas horas reuerberetur & erit perfectus; quod remansit, est nigrum & merum ferrum: cui si aquam salsam affuderis, & 6. vel 8. hebdomadas post fornacem vel alium locum calidum collocaueris, iterum potest ablui, & sicut cum primo procedi.

DE CVRA HYDROPIS.

Hydrops reuera curatur per ferrum in ol. redactum & suo ordine interius vsurpatum: vel vt sub aheno salis relinquitur in cibo & potu sumptum; purgato interim corpore aliquoties cũ Elleboro nigro extracto: non vero solum radicitus expellit hydropem, sed etiam alios morbos. Vsurpatur etiam bolus armenus ad sistendas destillationes & sanandas puncturas.

De Croco Martis.

Stricturæ ferri phialæ vitreæ inditæ acetum destillatum acerrimum affunde, locoque aprico expone,

pone, vt per se exiccentur: hoc octies per integrũ mensem repete, deinde per biduum reuerbera, deinde tabulæ humidæ ad crassitudinem vnius digiti insperge, inde enim grossitiem triũ digitorum acquirit, fitque subtile, veluti lana, & in colore purpureum.

Huius sex vel septem gr. sumpta omnẽ hęmorrhagiam & etiam dysenteriam compescunt.

De Oleo Martis.

Sal armoniac. de croco Martis septies, octies vel pluries debet sublimari; hoc enim si fit, transibit in oleum; huic alcool vini superinfunde, in cineribus per 24. horas, vel diutius digere, & alcool sępius abstrahe, & soluetur in ol. Id vero quod in fundo remanet, vsurpatur in chirurgia.

ALIVD OLEVM.

Sal ammon. quinquies vel sexies de croco Martis debet sublimari, deinde in aceto destillato solui: quod non solutum fuerit, vt antea subl. donec omnia in acetum soluantur, tandem per alembicum destillari: exibit oleum Martis.

ALIVD OLEVM MARTIS AD Vlcera vetusta.

Ferri calx pulueri setur, &, vti scis, pręparetur: ex hoc cum vitellis ouorum massa formetur, iterum exiccetur, in mortario contundatur, quarto malaxetur, contundatur & in cella vinaria super vitrum soluatur. Hoc oleum vitellorum per se suum habet vsum.

De purgatione Croci Martis & fixatione.

℞ Croci Martis ℥v. aq. Regis ℥xx. diligenter mis

ſceantur, aq. tamen regis primo non vna vice, ſed lente affundendo, & ad ignem feruefcendo: hoc peracto, iterum affundatur, & alia recens affundatur, donec nihil amplius diſſolui videris, tunc vero filtretur, candefiat, & aliquoties edulcoretur, poſtea vſque dum ſpongioſum fiat, & colorem purpureum acquirat, reuerberetur.

Crocus Martis interius ſumptus conducit ad vlcera vetuſta & hydropem. Cum oleo ſulph. calcin. effe factus, aliquoties edulcoratus, & quouſque fiat ſpongioſus & purpureus, reuerberatus, acquirit ſuam perfectionem.

De Oleo Martis.

℞ *Antimon. lb. j, fac vt fluat, adde laminar. chalybis candefactarum lib. j*, cum ſolutæ fuerint, cum ſpatula ferrea diligenter miſce, lapidi infunde, contunde, contere & calcina donec non amplius fumet, & puluis fixus & fuſcus fiat: hæc calcinatio conducit ad omnia metalla.

Hanc calcinationem vitro injice, cum aq regis ſolue, & ſicuti ſcis, filtra, tunc aquam regis lente abſtrahe, ignem aliquantulum fortifica. Cum guttulæ rubræ incipiunt extillare: alium recipientem appone, & ignem adhuc magis vrge, ſequetur oleum coloris ſanguinei, quod verum & genuinum oleum Martis eſt.

Vſus. Conducit ad diarrhœam, lienteriam, dyſenteriam, fluxum hepaticum, ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæmorrhagias internas & externas eſt medicamentum præſtantiſſimum, ſi cum conſerua roſarum aut rad. ſymphyti miſceatur.

DE

DE STRICTVRA FERRI.

℞ Stricturę ferri, pulcherrimorum nempe fragmentorum prius lotorum Man.j, quartam j mensur.ß vini per noctem affunde & vtere.

VSVS.

Inseruit ad oppilationes hepatis, lienis, venularum matricis, menstruorum, paralysin & impotentiam membrorum; dolores ischiadicos, icteritiam, & hydropem, eius nempe principium, cum hepar nondum plane est corruptum.

De tinctura Martis pulcherrima & instar rubini.

℞ *Croci Mart. nobilissimi, subtilissimi & opt. præparati part.j. huic adde sal ammon. subl. part. dimid. hæc inuicem contere, & cum ad colorem sanguineum sublim. fuerit, hanc eius rubedinem cum spir. vini extrahe.* Hæc tinctura præ cæteris medicamentis omnibus hydropem & dysenteriam curat.

De præparatione Martis in virtute styptica.

℞ *limat. Mart. lib.j. (alu lib.ß; aq. fontan. q. s. per integrum mensem ita infundantur, deinde, vt didicisti, reuerberentur.*

Huius croci ♂ ℥j; *boli adusti* ℥iij, *terræ sigillat.* ʒß *Misc. & in puluerem redige.* Inseruit hic puluis ad omnia vulnera & vlcera; quæ siccationem aut incarnationem requirunt. Sumitur etiam eius ʒj in potu.

DE SECRETO AD FLVXUM ventris.

Si quis insanabilem fluxum ventris habuerit, sumat *Croci Martis cum aqua regis præparati*; gr. iiij;

conseru.rof.℥j; *succ.viol.* ℥ß: hæc diligenter mixta per 24.horas ad minimum ita stent, & deinde ieiuno stomacho vsurpentur: & si hac prima vice nihil effecerit, biduum post rursus ita vsurpa, iuuabit sine omni dubio.

DE VITRIOLO MARTIS.

Chalybem cum sulphure calcina; eo nempe modo, vt sulphur chalybi ad summum candefacto super aqua admoueas, hoc enim facto chalybs statim liquescit, & in aquam destillat: hunc itaque ex aqua exemptum exicca, tenuissime contere, oleum sulphuris acidum rectificatum affunde, aliquandiu digere & postremo in aquam destillatam infunde: considet hoc peracto vitriolum non contemnendum, à D. Tobia Hessio inuentum.

DE MAGNETE.

De descensu vel exitu Matricis.

℞ *Lapid. magnet. opt.* ℔j. *calc. viuæ* ℔ij, *cum aceto optime conterantur & misceantur, deinde spiritus vini affundatur, vt fiat rubicundus: hoc ordine tandiu procedatur, donec non amplius tingatur, quo viso spiritus vini exhalet*, & remanebit liquor, qui exsiccetur: ex materia relicta & axungia vrsi emplastrum formetur, quod dorso mulieris & lumbis applicetur: vterus enim hoc facto, statim retrahetur: oportet autem per aliquot dies continuari, vt vterus eo melius firmetur.

DE PRÆPARATIONE Magnetis.

℞ *Succ. Aristoloc. rotund. & sabinæ an* ℥iij, *serpentar.*

℥ij,

℥ij, spiritus vini libr. j. hæc prius per 24. horas circulentur & deinde destillentur.

℞ Huius aquæ lib. j, Magnetis elect. in puluerem redacti ℥iiij, circulentur simul, & à fæcibus aqua destilletur: idque ter reiteretur, atque hoc pacto Magnetis præparationem assequeris.

DE IOVE.

De Oleo Stanni.

Hoc oleum morbum gallicum, paralysin, vulnera, vlcera antiquata, fistulas, cancrum & omnes affectus venenatos, vt & maculas & impetigines citissime curat. Eius guttæ tres cum vino sumptæ purgant ventrem: pannum etiam oculorum abstergit.

DE OLEO SALIS AMmoniaci.

Huius olei aliquot guttæ vino albo immixtę & cum linteis oculorum vlcerib. ex lachrymis involuntariis rubedinique applicatæ, ea perbelle curant & compescũt. In aqua vitæ vsurpatum emẽdat puncturas laterum, cor, hepar & pulmones refrigerat, anginamque & ranulam sub lingua sanat: vrinam obstructam promouet, vesicam mũdificat & carnem immundam & superfluam in vulneribus absumit.

DE OLEO SALIS AMmoniaci.

℞ Sal. ammon. part. j, aq. salis tartari. part. ij, st aliquot dies in solutione, vel cineribus calidis bene coopetta, ne spiritus salis exhalet, quia admodum est subtilis, imponantur; deinde per retortam destillentur, rectificentur, collo tamen retortæ fragmentum chartæ grisea intrudatur, vt spiritus per eum transeat,

ita enim aqua sal. tartari subtus remanebit: Cum nihil amplius destillat, tunc chartam exime, ignemque urge, sequetur enim oleum non modice acre & corrodens, quod separatim reserua.

DE SATVRNO.

De Balsamo Saturni.

Minium cum aceto soluatur, dulcedo destilletur, acetum effundatur & aliud affundatur, donec nihil amplius solui potest; solutiones omnes confusæ filtrentur & ad liquorem coagulentur: hoc peracto in loco frigido in crystallum concrescant, cum nihil amplius in crystallum verti videris, iterum euaporent & vt antea procedatur: crystallus autem hoc modo clarifi cetur: soluatur nempe iterum cum aceto destillato; & in omnibus, vt antea, procedatur. Crystallus pulchrior primo concrescit, candidus ad modum salis nitri: cum residuo fac, vt prius, donec crystallorũ alborum satis habeas, hi primo exiccentur, deinde in spiritu vini soluantur, iterum filtrentur & in liquorem coagulentur.

Hic balsamus ad gangrænam est probatissimus, vt & ad omnia vulnera & vlcera insanabilia, ad rubedinem vero & alios affectus oculorum non habet simile.

Quomodo oleum & sal Saturni indulcorentur & ad summam perfectionem deducantur.

Crystallis Saturni aqua pluuialis destillata affundatur: & donec spuma alba supernatet, ebulliant, hanc spumam sepone in vasculũ proprium,

ebullire sic finito, donec nulla amplius materia alba appareat, maneátque fęces purpureæ in fundo: hanc aqua forti purificata solue, eam rursus per B separa hocque ter repete, semper nouam aquam fortem superfundendo; remanentiæ siccæ aquam pluuialem destillatam affunde, per B. abstrahe hoc sexies noua aq. destillata repete, donec omnis acrimonia sit ablata: & habebis sal Saturni pellucidum & verum dulce.

VVLNERVM ET VLCERVM Incarnatiuum.

℞ *Cerussæ vel minij q. v. extrahe oleum, sicut scis*, est incarnatiuum optimum promouens carnes sanas atque recentes. Hoc oleum Saturni valet etiam ad omnem scabiem & lentiginem, verrucas, inflammationes & omnem combustionem.

DE SVLPHVRE.

Oleum & fixatio sulphuris.

Sulphuris lib. j. in lixiuio ex cinere salicis & fagi subtilissimo coquatur, huius excocti sulphur. & vitrio. ana lib. j cum aceto teratur, & quater cum recenti aq. vitrioli sublimetur: hoc enim facto sulphur subtilius & purius coloris flaui & aliquantulum ruffi superius adhæret, quod exime, tantumque olei terebinthinę, vt quatuor dig. emineat affunde, & vas apertum in locum modice calidum colloca, ita enim sulphur rubrum soluitur, quod in cinere destilla, vsq; dum sulphur rubrum rubini instar transeat: hoc in digestione coaguletur, vt fiat fixum, pulchrum ac rubicundum.

DE OLEO TEREBINTHINÆ.

Terebinthinæ lib. iij cum camphoræ tenuis-

ſime tritę ℥vjß, commiſce, menſuram j vini affunde, igne lentiſſimo deſtilla, & oleum per Balneum ſepara.

Oleum Sulphuris admodum fragrans & odoriferum.

Hoc Oleum potum omnis generis affectus, etiam grauiſſimos euellit.

℞ Sp. ſulphur. per campanam deſtill. recipienti impone aliquid moſchi cum aqua roſarum mixti.

VSVS ET VTILITAS.

Præpara Iulepum ſ.a. illumq; cum oleo ſulphuris miſce, promouet ſudorem & vrinā, ſuperfluas humiditates ſtomachi expellit, eradicat febres, quę cum frigore incipiunt, ejicit calculum renum, ſanat omnis generis affectus externos. Qui hoc oleo abluuntur, breui temporis ſpatio, & quaſi in momento liberantur: habet enim efficaciam recalefaciendi & exiccandi.

DE OLEO SVLPHVRIS.

℞ Sulph. calc. viu. an. partes æquales, inuicem mixta ſubtiliſſime terantur, alembico injiciantur, tantumque aceti fortis, vt duos tranſuerſos digitos ſupernatet, affundatur, digerantur & ſ.a. extrahantur, extractio effundatur, cum farina laterum imbuatur, & per arenam in recipientem deſtilletur, ſequetur ol. ſulphur. rubri & pulcherrimi coloris, quod omnis generis affectus ſanat.

Nota. Hoc oleum ſulphuris cum oleo lini deſtillat. curat paralyſin omnium membrorum, & contractas venas & neruos.

ALIVD OLEVM SVLPH.

℞ Sulph. ℥iij, calc. viua ℥ij. ceruſſ. ℥j. Miſ. & pulalem-

alembicum destilla, exibit oleum rubeum.

FLORES SVLPH. ALBI.

Samuel *Schlegel* hos pro secreto habet, quod Comiti ab Hohenloe 200. florenis vendidit.

℞ Fl. sulph. comm. præpar. ℥iiij, sal. ammon. ℥ij, calc. vinæ ℥vj. Misc. f. puluis, hunc in retortam fictilem fortem, quæ igni resistere possit, injice: sitque hæc retorta admodum vitrorum exusta & non porosa, ne spiritus expirent, qualia VValdenburgensia vasa esse solent: inuoluatur insuper optimo luto: hanc ita paratam cum puluere iniecto in fornacem destillatorium colloca, recipientem capacem luto etiam occlusum adapta, primo igne lento destillationem incipe, postea vero eo modo ignem adauge, qualiter in destillatione aquæ fortis fieri solet: ita enim extillabit liquor, siue oleum rubrum, huius cochleari vnico affunde vinum acerbum siue acidum, vt quando commisces, vinum fiat album & quasi lacteũ: hoc lac vitro sacchari infunde; deinde cum hoc oleo & vino iterum tantum lactis præpara, priori affunde, & hoc toties repete, donec de oleo nihil amplius supersit: hoc acto omne lac in vnũ vel plura vitra saccharo destinata infusum vel distributum coopertum in eum locum expone, qui neque in frigore, nec in calore excedat: per dies quinque vel tandiu ibidem relinque, donec alba materia cretæ similis in fundo resideat; & vinum innatans clarificatum fuerit; vinum hoc lente effunde, vel cũ spõgia exime, ne materia subsidẽs moueatur, ei aquam recentẽ affunde, eamque diligẽter cum materia commisce, fiet enim hoc modo iterũ instar lactis; igitur quousq; materia cõsederit, dimitte, aquam per spon-

giam abstrahe, aliam aquam recentem materię affunde, & tertio residere permitte; ita enim per aquas affusas omnis acrimonia & fœtor extrahitur, quo facto, in loco à frigore & calore temperato exiccetur: habebis flores sulph. albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum ℈j, diluatur cum cochleari vini, aquæ cinnamomi destillatæ aut alterius appropriatæ, & exhibeatur mane ieiuno stomacho: præseruat corpus ab omni putredine. In asthmate & phthisi cum aquis pectoralibus potest permisceri.

CRYSTALLI SVLPH. RVBRI.

℞ Flor. sulph. ℔ j. spir. terebinth. ℔ j. ß. in vase vitreo igne lento inuicem ebulliant, & ne empyreuma concipiant, diligenter misceantur. Cum iam sunt probe mixta & ab igne remota, faces spiritus vini adijciantur, & tandiu destillentur, donec spiritus vini rubedinem ex sulphure extraxerit, hunc spiritum vini in B. vsque ad tertiam partem circiter abstrahe, & reliquum in cellam vinariam pone: inuenies in diebus quatuordecim crystallos perpulchros rubicundos (eorum tamen non adeo multum,) & ad affectus pectoris vtilissimos.

DE OLEO SVLPHVRIS.

℞ Sal. tartari vel tart. calcinat. part. j. sulph. pulchri & flaui part. ij. vtrumque per se subtilissime teratur, sulphur in crucibulo vitreato, non nimis feruide sed lente, ne incendatur, dissolue, quo facto tartarum super ignem tandiu immisce, donec spissum & lentum fiat instar picis: ita enim erit præparatus: *tunc in orbem prius madefactum effunde, vbi refrigeratum fuerit, sub lapide porphyrio in puluerem contere, vitro imposito spiritus vini tantum, vt tres digitos transuersos*

superemineat, *affunde*, acquirit hoc facto quasi in momēto colorē flauum instar croci: cum resederit, crassescit veluti rubinus, quo viso in retortam vitream injice, vt minus, quam ad mediū repleatur, capellæ cineribus vel calce impletæ imponatur, recipiens capax luto obuolutus adaptetur, destillatio primo igne lento vrgeatur, cum calorem nimium esse perspexeris, aliquid de carbonibus extrahatur, & quando inceperit turbida rubedo extillari, non vltro vrgeatur, fornax refrigeretur, & recipiens amoueatur.

Hoc Oleum exterius illitum omnia vlcera corrodentia, seu excedētia, vt fistulas, herpetes, scabiē, vermem, condylomata & alia huiusmodi vbicūque in corpore fuerint, tutissime sanat: tineæ vero cum penna vel spongiola quotidie bis applicatum, & cum emplastro ex cera vel lamina plumbea contectum eam radicitus euellit. Eius guttę 2. vel 3. in vino vel aliquo liquore epotæ, omnia venena, lūbricos & alias bestiolas è corpore expellunt, hoc ipso modo vsurpatæ: etiam febres exterminant, ante nempe paroxysmum vsurpatæ; icteritiam insuper emendat & pulmonibus præstantissimum est auxilium. *Vsus.*

ESSENTIA SVLPH. QVA THEOphrastus vsus esse dicitur in externis incurabilibus corrodentibus vlceribus & fistulis, vel morbi gallici cicatricibus: & dicitur esse secretum Theophrasti.

℞ Sal. tart. part. j. sul. pulchr. & flaui part. ij. subtilissime trita in testa dissoluantur, fusis sal tart. adjiciatur, cum spatula lignea optime agitentur, acquirit

colorem sanguineum; *hoc facto lento igne per horam dimidiam, quousque fiat crassum & fuscum, instar hepatis, & bullas emittat, misceantur, & ne quid adurat, continuo agitentur.* Cum enim ita fuerit densum & fuscum, erit perfecte paratum: tunc itaque ex testa in orbem ligneum madefactum effundatur, ne adhæreat, & cum cœruleum colorem contraxerit, subtilissime tritum in alembicum vel poculum vitreum projice, spiritum vini optime rectificatum affunde, vt puluerem supereminecat, ita enim confestim colorem flauum, croceum & sanguineum acquirit: Spiritus autem vini colores & virtutes sulphuris sine mora extrahit, absque vllo alio auxilio & igne. Quando hoc factum, vitrum optime obturatum hypocausto impone: Et cum ibidem subsederit, extractio vero pellucida, rubra & rubino similis facta fuerit, tunc per inclinationem vasis in aliud speciale vitrũ effunde, bene obtura & tanquam thesaurum incompabilem reserua, quia est medicina excellentissima, trium primorum elementorum in sulphure extractorum calor, cura, per quam honorem & gratiam adipisci poteris. Et est balsamus pulmonum.

Virtutes. Virtutes huius essentiæ seu balsami sunt: primo, hæc extractio sulphur. est veluti ignis in microcosmo, quemadmodũ ignis exterius in maiori mũdo. Sicuti enim tineæ & vermes in vestimẽtis latitantes nihil ęque timent & fugiunt, quam ignem: Et sicuti affectus erodentes in homine vt microcosmo ceu vermes in cute & carne; ita etiã nihil est, quod tantopere fugiunt, quam ignis spiritualis occultus, qui est essentia sulph. Quę si omnes fistulas, vlcera exedentia, impetigines, mor-

bum

[...]um gallicum, pustulas, vulnera vlceraque sordi[...]a cum penna illita, sanat, si videlicet cum hac ip[...]a essentia humectantur & abluuntur, & postea [...]um emplastro vulgari conteguntur: abigit enim [...]x interimit malã illorum & erodentẽ qualitatẽ, [...]ne vlterius serpant, siue sint fistulæ, siue corrodens [...]cancer, in quocumq; loco corporis, eaq; cũ quo[...]uis vnguento vel emplastro deinde facile curari possunt. Optimum autem & accommodatissimũ ad huiusmodi vlcera est emplastrũ Theophrasti ad puncturas. Corrigit etiã hæc ipsa essentia morphæam, & guttam rosaceã curat, sanatque vlcera quæuis cum admiratione, & in breuissimo temporis spatio super omnia alia medicamenta. Ad interna apostemata sumuntur eius gutt. j.2.vel 3. cum spiritu vini. Est balsamus pulmonum Theophrasti, de quo ipse *in lib. de vita longa circa finem*, inquit: *In omnibus rebus tanta virtus non inuenitur, quam in sulphure ad pulmonem, sicut eius extractæ essentiæ virtus est*: valet etiam in febr. tertiana & quartana, & in icteritia. Dosis gr. 4. in vino ante paroxysmum.

ALIVS MODVS ESSENTIÆ QVINtæ sulphuris ad medicinam, est Balsamus Sulphuris.

Sulphur ter per vitriol. sublimetur, tunc vitro injiciatur & spiritus terebinthinæ non tamen nimium, vt possit soluere, affundatur, itaq; per decẽ noctes seponatur, vt sulphur lente possit dissolui: conuertetur ita in liquorem sanguineum: vel oleum terebinthinæ separa, & remanebit oleum rubicũdum, quod cum alcool spiritus vini circuletur: ita enim balsamum ex sulphure extrahet: Et

quando loco moderate calido exposueris, omnes colores ex sulphure emigrabunt in spir. vini, & ab oleo terebinthinæ separantur: Spiritum vini sanguineum effunde & spir. vini per Bal. forte per destillationem abstrahe: hoc enim modo subsequetur quinta Essentia coloris sanguinei, effectu præstantissima & omnis saporis expers.

VSVS ET VTILITAS.

Huius Essentię guttulæ 3. vel 4, cum aqua hyssopi epotæ, phthisicis sunt mirum in modum proficuæ.

SVLPHVR ALBVM ET FIXVM: Medicamentum expertissimum & saluberrimum contra Pestem & alios morbos infinitos.

Sulphur flauum & electum in puluerem redactum in alembicum luto obductum projice, tantum olei vitrioli optimi, vt 4. vel 5. digitos supernatet, affunde, diligenter misce, capellæ arenæ ad sufficientem profunditatem impone, capitellum accommoda, & lente primo cum destillatione, vsque dum oleum trāscendat, procede, deinde ignē in tantum adauge, vt vitrum incandescat, tunc enim sulphur sublimabitur, hoc permitte refrigerari, alembicum cōfringe, sulphur ex illo in aliud vitrum recens projice; oleum & aquam extillatā cum modico olei vitrioli recentis rursus affunde, vt antea destilla, & hoc toties repete, donec sulphur nō amplius in altum sublimatur, sed in fundo album & fixum remanet, quod cito fit, tunc enim sufficienter erit paratum & purgatum.

♃ *Huius sulph.* ℥ij, *conseru. ros.* ℥iiij. *ol. vitriol.* ℥j. *hæc optime misceantur*, & habebis egregium medicamen-

dicamentum, cuius instar nucis auellanæ mane quotidie sumptũ hominem à peste toto die præseruat: dolores etiam lateris punctorios compescit, putredines internas præcauet: Et omnes immundities in humano corpore etiam cum miraculo abstergit.

OLEVM SVLPH. VITRIOLATVM.

℞ Sulp. viui q. v. admisce ei tantundem vitrioli lento igne liquefacti, vt vna inde fiat massa, hæc per descensum depellatur, & descendet oleum rubicundum in receptaculum.

OLEVM SVLPH. AD IMPETIGINES & maligna Vlcera.

℞ *Sulph. citrin.* ℥vj. *sal. ammon. calc. viuæ ana* ℔j ß. *optime cribrentur, alembico luto occluso immittantur & igne aperto destillentur*, egredietur oleum pellucidum, quod est probatum.

FLORES SVLPHVRIS.

Sulphur primo sublimetur sicut scis: Deinde ℞ *Flor.* ℥x. *myrrh.* ℥j, *aloes hepatic.* ℥ij, *croci* ℥ß. *puluerisata misceantur, & vt antea ter sublimentur.*

VSVS ET VTILITAS.

Hi flores secundum qualitatem morborum & ægrotantium vsurpantur, ad ℈ß. ℈j ℈ij. vel ʒj. circiter in vino, aquis destillatis, pomo asso vel ouis ad promouẽdum sudorem. Ab omnibus febribus præseruant, vt & à morbo caduco, asthmati & omnibus affectibus pulmonum & pestilentiæ ipsi succurrunt, tussim recentem & antiquã mitigãt, sudorem in Lue Venerea propellunt, impetiginéque abstergunt. Omnes præterea immundos humores & destillationes in toto corpore exhauriũt, & præ cæteris omnibus Luem Veneream curãt, si

vero flores à sale nitri, sale gēmę & alumine plumoso aliquoties eleuantur, tunc ita subtiles redduntur, vt impetigines & vitiligines ex fundamēto possint eradicare, quod maximum est secretū. Effumatio ab hoc sublimato sulphure præseruat ab omni putredine membrorum internorum.

ALIVD OLEVM SVLPHVRIS.

℞ Flor. sulph. & vitr. calc. an. spir. vini affunde ter vel quater lente per destillationem abstrahe, hoc facto ol. baccarum Iunip. affunde. Et fiet oleum rubeum.

OLEVM SVLPHVRIS ACIDVM per Campanam.

Sulphur Polonicum vel aliud pulchrū in fragmenta mediocria confringe de hoc vna vice aliquid, (quo vero minus, eo melius) in vas fictile angustū quod prius sit cādefactum impone, hoc enim modo sulph. incenditur, & nūquam, quandiu aliquid in vase remanet, extinguitur, quod tamē haud fieret, si vas prius non esset cādefactum: hoc ita in med. phial. vitr. amplæ, angustæ tabellæ lig. quæ per obliquū sit accōmodata, imponitur, ne fundū phialæ attingat, nec oleū lateribus campanæ effluens ei adhæreat. Huic altum & cāpanæ in modum efformatum vitrum superponitur, cooperculū & receptaculū accommodantur, & omnia luto optime occluduntur: vbi receptaculū debet esse amplum, vt spiritus satis habeant spatij, & possint adhærere.

Cum his omnibus ita constitutis Sulphur pene est exustum, cum forcipe paruo semper de reliquis fragmentis plus impone, & tandiu ita perge, donec olei satis habueris: habebis oleū flauū pulcherrimum, & ad varios affectus vtilissimum quod

quod rectius spiritus, quam oleum posset nominari, quia de meris spiritibus ascendit.

Primò autem opus incédij, vt antea dictum, diligenter est notandum; siquidem pene maximum artificium in eo est situm, vt nimirū sulphur continuo ardeat, alias enim non recte procedit, quia semper extinguitur.

Secundò, antequam vitra super sulphur incensum ponas, ad excipiendum spiritū, ea prius sunt aqua optime eluenda, vt plurimum madefiant: ita n. spiritus lateribus humidis adhærent, & in momento in oleum vel sulphur resoluuntur, ac in laterib. defluunt: quod sane non minimū est artificium, per quod tanto magis olei acquiritur, quam alias: siquidem non tantū de spiritibus abit, quam si vitra essent sicca, & à spiritibus tandem humectantur: ad quod multum temporis requiritur: Et non opus est, vt in cellam vinariam ponatur, vt ibi in oleum fluāt, quemadmodum alias est opus.

Putant aliqui, ex Sulphure Polonico hoc oleum non posse præparari: siquidem non possit incensum conseruari; quod tamen falsum est. Si enim prædicto modo processeris, omnia felicissime perficientur, & nulla differentia Sulphuris est aduertenda.

Sulphur Islandicum, quod angustas habet cannulas, estq; crassius & pollicis instar latum, colore sanguineum oleum de se dat, si dicto modo præparatur, quod centuplo est in virtutibus suis preciosius, quam vulgare, quod in colore flauum: quemadmodum Theophrastus in suis scriptis testatur, & hoc sit tibi communicatum pro secreto.

Prope Salisburgum in Bauaria præparatur Sul-

phur cum longis & angustis cãnulis pollice paruo crassius, & de quo etiam oleum sanguinei coloris per campanam potest destillari.

Lintea in hoc oleo intincta & vermi in manibus applicata, eum quam primum enecant.

Huius olei granum vnicum sumptum dolores colicos mitigat, vt & dolores punctorios calide applicatum & eius grana duo in vino sumpta.

Contra contabescentiam ℞ *Axung. carnis human. ol. Iuniperin. & ol. Sulph. omnia misceantur, & in vnguenti formam redigantur*, hoc fistulas corrodentes & depascentes, ac vlcera interna oris sanat omnemque putredinem superfluam eorũdem absumit, recentem a. & sanam carnem non attingit, gossypio nempe exceptum & locis affectis illitũ.

Hoc insuper ita vsurpatum & dentibus affrictum, ac cum forcipe chirurgorum rasum dentes facit albos, post quod tamen totum os vino erit cluendum.

Ad extirpandas verrucas, eæ prius euellantur, & foueæ hoc oleo impleantur, radicitus hoc modo extirpantur.

CVRA FEBRIS TERTIANÆ & Quart.

℞ *Fl. Sulph* gr. vj. in vino vel aqua aliqua sudorifera mane ante paroxysmum ebibe, idque bis ita reitera & curabis febrem.

ADDITIO IN MAGNIS Apostematibus.

℞ *Fl. Sulph.* ℥j, *ol. nuc. sti.æ* ʒj, *aq. veronic. rectificatæ ad pondus omn. m. M. f. F potus.*

LIQVOR SVLPHVRIS.

Huius processus & operatio est magnũ mysterium,

riũ, quod ego ex singulari Dei gratia & beneficio ex scriptis Theophrasti dare vere & recte didici.

♃ *Fl. Sulphur.* ℔ ß, *subtilissime triti injiciantur alembico luto obducto, infundatur optimus spiritus vini, in cineribus per octiduum digerantur, spiritus vini duos digitos transuersos superemineat, qui alembico contecto lenta destillatione vsque ad siccitatem abstrahatur, remissa tamen aliquantula humiditate hoc absoluto refrigeretur, quater cohobetur, vltimo ad siccitatem abstrahatur, deinde ol. Iuniperin.* ℥jß *affundatur: Et quia hoc statim imbibitur, itaque plus olei affundatur, donec materia eo humectatur, tunc quinquies lente abstrahatur, & secundum gradus procedatur*, hoc enim facto Sulphur omne in alembicũ sublimatur, quicquid vero in alembicum extillauit, acquirit colorẽ album instar lactis, quod signũ est perfectionis: recipientem itaque amoue, & materiam exime, quę est adeo fortis, vt eius odor tolerari non possit, caput vero mortuũ erit admodum leue, quod abjice: sulphur a. in alembico sublimatum prorsus est inutile. Cum isthæc omnia prædicto modo sunt absoluta; necessum erit ea dulcorare. Itaq; ♃ *Theriac. opt.* ℥jß, *aloes hepatic.* ℥j, *croci* ʒij, *mixta subtilissime conterantur*, licet etiam spiritum vini superfundere, & ita humectare, vt eo melius possint commisceri, ita parata in vitro mundo seruentur: de prædicta medicina affunde, & in B. ita ebulliãt, ne Empyreuma concipiant. Et quater alembicum transcendant, & quãdo hoc factum, non omnino extrahatur, sed humiditas aliqua relinquatur, quã ad inunctionem corporis reseruare potes. Succus est medicina nobilissima ad Epilepsiam & omnes morbos pestilentiales.

DE VSV ET VIRTVTIBVS HVIVS liquoris, qualiter à Theophrasto sunt descriptæ.

Primò hic liquor præseruat à peste, estque vtilissimus in pleuridite, & ad omnes exulcerationes & putrefactiones corporis.

Mane sumptus, toto eo die omnes morbos malignos, quales sunt pestis, pleuritis pestilētialis, & huiusmodi exulcerationes alias tutissime præcauet, vt & quascunque febres. Tussim recentem & antiquatam, plus quam dici vel propalari potest, curat. Est etiam præseruatiuum Epilepsiæ: & si quotidie vsurpatur, custos sanitatis nō immerito dici potest. Est & rectificator vini, quia impossibile, noxam aliquam in vino remanere posse, cui hic liquor fuerit admixtus, omne enim malum ab eo separat, calculum etiam & sabulum, Apoplexiam, omnis generis vlcera, catarrhos, tussim, febres, putredines & quęcunque alia tale vinum facillime præcauet: Et in his omnibus non habet, quod ei comparari possit. Contra colicam est non minus medicina præstantissima, imo plura in eo inuenies, quam ego hic enarrare potui.

DE LACTE SVLPHVRIS, QVO Princeps Vraniæ vsus fuit, quod pro secreto reserua.

℞ Sulph. opt. tenuissime triti, vel fl. Sulph. qui Sulphure sunt præstantiores, ℥j, Sal. tart. ℥iij, his vitro saccharo destinato, luto obducto iniectis, tantum aquæ destillatæ affunde, vt sex digitos transuersos supernatet, &

tet, & vitri quatuor partes remaneant vacuæ, in capella arenæ optime ebulliant, sæpius cum baculo ligneo agitando, & cum incipit exiccari, plus æquæ destillatæ, attamen feruidæ affunde, idque tandiu repete, donec per spatulam sentis sulphur in fundo vasis pene dissolutum, hoc percepto, ad tres digitos transuersos ebulliendo consumantur, vt rubedinem acquirat, tunc ita calida patinæ fictili vitreatæ injice, vinum acerbum sufficienter calefactum, vel pauculum de solutione calida subito affunde, hoc enim facto, incipit ebullire, & fit album, hoc in aliud vitrum debitæ altitudinis injice, de solutione calida in patinam infunde, & vinum dalidum superfunde, hoc enim peracto Sulphur desuper resoluitur & transit in liquorem lacteum, quem priori affunde & ita procedendo perge, donec totus liquor huiusmodi colorem acquirat & in vnum vitrum collectus fuerit. Necessum vero est, vt solutio Sulphuris in tartaro in continuo calore conseruetur, cum scilicet vinum infunditur, quia nisi hoc fiat, se inuicem non aggrediuntur.

Cum huc vsque in labore tuo perueneris, vas cum materia sepone, vt Sulph. solutũ in crassitudine lactis coagulari descendat in fundum: vinum a. quod in colore fuscum euasit, tandiu effundatur, donec materia in fundo in vnum sit collecta: quo viso sufficientem quantitatẽ aquæ destillatæ affunde, cum resederit, aquam rursus effunde, aliam recentem infunde, cum resederit, effunde, idque toties repete, donec aqua effusa non amplius fusca appareat, nullumq; odorẽ habeat, Sulphur vero album fundum omnino petierit: hoc ab humiditatib. separatũ in hypocausto exicca & in puluerẽ contere: vel si mauis, antequã exiccetur, aquę

Cinnam. destillatæ tantũ, vt lacti simile fiat; affunde, & quoties de eo sumere cupis, diligenter commoue.

VSVS ET VTILITAS.

Balsamus hic ad humidum radicale est accommodatus, confortat vires naturales, mundificat sanguinem ab omni impuritate, ex qua vlcera vetusta & alij huiusmodi affectus exoriri possent. Et apoplexiam, paralysin, Epilepsiam, Elephantiasin & Luem Veneream anteuertit.

Pulmonibus vero est maxime specificum, præcauet & curat phthisin, mitigat recentem & antiquã tussim, destillationes capitis exiccat & cõsumit, cerebrum corroborat, inflationi ventris, & doloribus colicis resistit, consumptis & extenuatis est amicissimus cum aqua cinnamomi, in lacteum colorem mixtus & epotus. Dosis eius est cochleare vnum mane & vesperi, semper ante vsum dilig n er commixtus.

Si in forma pulueris vsurpari debet, ad conditionem ægrotantis est dirigenda, vt vinum vel aquam in albedinem lactis transmutet. Potest autem in omnis generis aquis, vt in aqua Cinnamomi, Melissæ, Lauendulæ, aqua aliqua apoplectica, vel spiritu vini, vsurpari.

In atrophia iuuat visibiliter, operatur enim in humidum radicale. In doloribus articulorũ, podagra, Ischiadica & aliis huiusmodi morbis externis maximum præstat auxilium. Est ignis consumens, qui omnes ægritudines imperceptibiliter, velut ignis lignum absumit.

DE

DE OLEO SVLPHVRIS ET TARTA-ri, quod monetas quascunque parum adhuc argenti habentes, in aurum tingit, quæ tamen tinctura non est fixa.

De tartaro crudo aquam & oleum coniunctim destilla, tartarum calci ita immisce, vt tartari sit pars dimidia respectu calcis, ita mixta iterum destilla; sequetur primo oleum album & postea rubrum: ℞ *Olei rubri* ℥j, *Sulph.*℥ß, *misce*, fiet fuscum instar iecoris: hoc in Bal. per dies 16. vel plures, putrificetur. Deinde per retortam destilletur: habebis oleum flauum, in quo monetas vel lamellas argenteas ignitas extingue, acquirent colorem aureum intus & extra.

DE VITRIOLO.

Trochisci purgantes ex Sale vitrioli, si quis veneno infectus est.

℞ *Sal.vitriol. part.*j. *Sacchari part.*ij.*hæc inuicem subtilissime conterantur & cum melle ad massam albam commisceantur: ex massa trochisci parui ponderis granorum* 15. *formentur*: horum vnus cum cochleari aquæ veronicæ sumptus per superiora & inferiora purgat, & totum inde corpus ab omni immunditie & suspectis humoribus liberat, oportet autem post illorum vsum tres horas ieiunare; & per totos tres dies proxime sequentes de diæta consueta in potu & cibo aliquid detrahere, proque potu solam aquam veronicæ vel sequentem mixturam vsurpare.

℞ *Sal.vitriol.gr.*iij, *vel* v. *Misc. cum Syr. aquilegiæ restituetur sine dubio.*

DE VIRTVTIBVS OLEI VITRIOLI.

Membro alicui cute integra, obtecto illitum maxime penetrantem calorem excitat, qui tamen non excoriat. Serpigines omnemque malam scabiem illitum felicissime abstergit: vt & verrucas & excrescentias ex morbo gallico exortas. Et vt ego ipse expertus sum, hoc oleum suo interno igne & aëre intus & extra corpus, absq; omni detrimento cum incredibili vtilitate potest vsurpari. Interius quidem ad guttulas aliquot cum aqua vel vino mixtum iis saporem acidulatum inducit, ita potum Ventriculum corroborat, sitim extinguit & appetitum restituit.

Omnem insuper pituitam lentam & indigestibilem incidit & extenuat, malos humores expellit, hæc omnia penetrante sua facultate perficit.

DE OLEO VITRIOLI DVLCI.

♃ Calc. vitriol. libr. iij: huic acetum destillatum affunde, in locum calidum sepone, deinde abstrahe, aliud adde & hoc quinta vice per duos dies semper oleum in retorta cum Manipul. 2. arenæ grossæ destilla.

DE COLCOTHARE Vitrioli.

Vitriolum fac colliquescere, in tartaro per tres horas optime exure, cum aceto destillato contere, posteaque iterum calcina.

SECRETVM ALICVIVS Vratislaniensis.

♃ Vitriol. prius vsurpati, & inde flaui & rubicũdi facti q. v. ex hoc. per alembicum igni forti oleum extrahe, illud diligenter reserua: corpus mortuum relictum minutissime contere, aquam fontanam destillatam affunde, sal eius extrahe: huic

huic extracto sali aquam rursus infunde, solue, filtra & coagula, hocq; quater repete: hoc modo fit album instar niuis & est pretiosius auro.

His peractis ℞ Salis part. ij, olei part. j. misce, ad ignem exicca, hocque tandiu repete, donec sal duplex pondus acquirat, quã antea habuit: hoc sal ita præparatum cum tanto pondere olei vitr. in vitrum injice, illud optime sigillatũ per octiduũ ad putrefactionem sepone, deinde capellæ arenæ accommoda, hoc enim facto intra dies 14. coagulabitur, & puluis perficitur. Hic sal vel puluis est præstantissima medicina ad omnes generis morbos eradicandos; eius dosis est, quantum nummo vnico imponi potest. Serua pro secreto & vtere feliciter.

De modo Oleum Vitrioli & Antimonij, simul extrahendi ad medicinam optatissimam.

℞ *Vitr. rubr. opt. libr. ij: antim. select. op. alcolati libr. j. destilla, aq. extillatam semper in vase VValdburgensi reaffunde, hocque toties reitera, donec antimonium & vitriol. omne phlegma in se imbiberunt & absumpserunt; hoc facto semper & continue nocte dieque fortissime vsque ad quartum diem destilla, tunc phlegma in Baln. separa, remanebit oleum coloris sanguinei, quod per retortam rectifica, & per spiritum vini nouem vicibus abstractum circula:* habebis oleum dulce, gustu gratum & maxime efficax.

FLORES ANTIMONII OMNIVM optimi purgantes.

Oleum Salis destilla, in eo Antimon. quantum fieri potest, solue, in alembico primo igne lento,

in fine vero fortiore destilla: transcendet oleum spissum. Huius olei aliquid alteri alembico impone, in cineribus iterum destilla, sequetur oleũ rubrum, pulchrum & pellucidum, quod est oleum rubrum Antimonij & ex recipiente eximendum.

Vitro aquæ pleno huius olei, quantum vis, infunde; oleum in modum farinæ albæ statim petit fundum: hoc viso aq. effunde, & aliam affunde, hocque tandiu repete, donec nullam acrimoniam in lingua persenseris: itaque dimitte vt exiccetur, habebis enim flor. pulchros & albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum gr. iij hydropicis per aliquot dies porrecta omnes serositates educunt; & leniter purgant. Licet etiam eorum gr. tria sumere in vino vel aliquo iusculo calido, & pondus pro re nata grano vno aut altero vsque ad octo augere vel dosin diminuere, prout vires ægrotantis requirunt. Possunt non minus in febribus vsurpari, purgant enim nõ solum per aluum, sed etiam per sudorem.

DE OLEO ANTIMONII Aurificato.

Ab oleo vitr. processu suo præparato phlegma in arena vel cineribus abstrahe: essen[illegible]iam vini rectificatam optimam superfunde, per [illegible] 4. ita stare permitte, tunc essentiam de ol. rur[illegible] strahe, & laminas auri candefactas in oleo extingue: ita enim de auro aliquid resoluitur & in oleo remanet.

DE OLEO VITRIOLI THEOphrasti secreto.

℞ Ol. vitriol. per se rectificati ℥j, sui proprij salis à capite

capite mortuo extracti & rectificati ℥ß, ponantur per dies 14. inuicem mixta sub alembicum ad digestionem: ita enim sal resoluitur & fit oleum admodum pulchrum, quod reserua, hoc facto ℞ *folia auri, quibus pictores vti solent, cum gummi Arabico calcina, vt fiat subtilis puluis, huius part. j, & olei part. ij, per dies 4. Balneo impone: hoc enim tempore aurum in oleum soluitur & fit medicina celeberrima* ad omnis generis affectus.

Hoc oleum vel aurum potabile conseruat hominem sanum, penetrat omnia eius membra, & abigit omnes morbos, bis nempe quolibet mense vsurpatum.

Theophrastus Senatorem quendam calculo laborantem quolibet mane posuit in sudatorium, vel stupham, eique inde exeunti huius olei dedit gr. xv. cum vino, ita multos lapillos per vrinam expulit, hominemque intra dies 14. sanitati integrè restituit.

Eradicat etiam omnes febres, præsertim vero quotidianam, tertianā & ipsam pestem. Sistit dolores colicos exterius illitum: curat paralysin, illitum & intus sumptum: vt & Ischiadicam, & liberat hydropicos à serositate, idque per sudorem.

DE PRÆPARATIONE
Olei Vitrioli.

℞ Vitriol. calcin. lib. iij, in puluerem tenuissimum terantur, cum spiritu vini aspergātur, & per retortam vitream sicut tibi notum, fortiter destilletur; rectificetur & ad vsum asseruetur.

VSVS ET VTILITAS.

Huius Olei tres vel quatuor gutt. mane ieiuno stomacho cum vino maluat. vel aq. pimp. bibitę, cor corroborāt & exhilarant, sanguinem mūdifi- *Vsus.*

cant, elephantiasin præcauent, caloremq; natiuũ nutriunt & conseruant. Cum aqua sonchi potum caniciem capillorum corrigit, capillos restituit. Cum aq. melissæ vel buglossæ doloribus capitis à vertigine prouenientibus, & delirio vel maniæ ipsi resistit: cum aq. lilior. alb. apostematibus, vbi tamen corpus prius est purgandum. Cum aqua flor. vel rad. pæoniæ epilepsię: cum aq. altheæ, fœniculi vel anethi deperditæ memoriæ: cum aqua lactucæ vel papaueris albi insomniis: cum borraginis vel buglossæ, melancholię; cum flor. vel rad. nenupharis maniæ & feruidissimis vlceribus piæ matris. Cum menthæ aquaticæ paralysi; cum basiliconis potum & illitum tremori artuum: cum saluiæ spasmo, potum & illitum, cum violarũ vel saniculæ montanæ vel euphrasiæ debilitati visus; cum gladioli immunditiei & humiditati cerebri, caputq; purgat: cum salu. & hyssopi inuicẽ mixtis apoplexiæ, cũ morsus diaboli doloribus punctoriis spinæ dorsi & malignitati sanguinis: cum hyssopi & scabios. mixtis tussi vetustæ: cum plantag. pust. linguę: cũ maioranæ & basiliconis mixtis palpitationi cordis: cum rosacea inflammationi corporis: cum menthę refrigerationi ventriculi: cum absinthij morsibus venenatis animalium: cum spinæ infectoriæ, doloribus matr. & cum mororum syluest. anginę.

DE COLCHOTARE DVLCIFICATO & creta vitrioli.

Colchotar si soluatur in calida, & rubor per ipsam diffusus separetur, post exhaletur, remanebit colchotar subdulce, quod remanet abstracta omni rubedine, creta vitrioli dicitur.

ARCA-

ARCANVM CONTRA scorbutum.

℞ *Ol. vitr. ess. sulph. & mag. thlaspios viol. an. ℥ß M.*

Contra difficultatem anhelitus.

℞ *Olei vitrioli dulcis & olei anisi ana.*

Ad debilitatem stomachi.

Oleum vitrioli in vino potetur.

Ad anginam.

Olei vitr. guttæ quinque cum cochleari mellis rosacei vel succi rosar. mixtæ potentur, eleuatur cum aq. prunellę, in qua guttulę 7. spiritus vitrioli infusæ sunt. Vtere quandiu opus fuerit.

DE SVLPHVRE VITR.

Vitriolum soluatur & filtretur, vt artis est, huic oleum tartari affundatur, tunc enim sulph. ad fundum retruditur, hoc cum aq. edulcoretur.

QVOMODO SVLPHVR VITRIOLI vt butyrum deprimatur.

Vitriolo soluto & filtrato ol. salis ammon. fixi affunde; ita enim deprimitur, hoc edulcora & cũ croco Martis ad quęuis vlcera vetusta vsurpa.

DE PROCESSV OLEI SVLPH. in Epilepsia.

Vitr. cum sp. vini imbibatur, deinde s.a. destilletur. Hoc enim si ita fit, expertus sum hãc additionẽ res magnas & admirandas pręstare. Si nẽpe sp. tart. correcti tertia pars respectu vitr. & quinta pars spir. aq. theriacalis cãphoratæ respectu spir. vitr. adiungitur, & epileptico ante paroxysmũ exhibetur. Sciendum enim est, hoc medicamentum tantam habere vim cõtra hunc morbum, vt maior neq; excogitari neque optari possit: hoc enim

medicamine naturæ quasi cor attingitur:eius vires mirum in modum eriguntur. Medetur autem non solum epilepsiæ,sed etiam aliis huius generis affectibus,quales sunt syncope, ecstasis, &c.vt & omnibus oppilationibus, internis apostematibus, suffocationi matricis, præcipitationi matricis & huius generis aliis.

De præparatione Vitr. contra species morbi caduci, scilicet analepsiam, catalepsiam & epilepsiam.

℞ *Vitr.cuperosi libr.iij, phlegma per destillationem abstrahe, idem corpori reaffunde, iterum vt antea abstrahe, hoc quinquies vel sexies repete, & vsque ad quartum gradum vrge.* Dosis eius ℈ß vsq; ad ʒß, ante & post paroxysmum. Si enim morbus ex vitr. gignitur, per eundem etiam debet extirpari. In sale autem vitr. est caducus, ideo de eo dandum, vt dixi in eo,quod habet operationem morbi.

Deinde ℞ *Vitr.sic præpar.* ʒj, *liquor. visc. querc. orizontis an.gr.xiiij*, sedes autem caduci est in principio nuchæ, itaque nucha erit inungenda: quæ si in infantibus inungitur pinguedine castorei, iuuabit multum.

DE SPIRITV ET OLEO Vitrioli.

A Vitriolo communi sp. & ol. destilla & s.a.rectifica. ℞ *syr.viol. & aq. vitæ opt.an.libr.j. aq.ros.cui gr. ij. moschi & ʒj prædicti ol.sunt admixta, ℥iij, diligenter misce.*

Vsus. Huius mixturæ operatio non potest satis commendari.Eius enim cochlear vnicum in febribus ardentibus exhibitum mirifice refrigerat.Nõ parum

rum

rum etiam pręstat in sputo sanguinis, ex rupturis venarum, præsertim vero thoracis, quod ego in multis sum expertus.

DE OLEO VITRIOLI corrodente.

℞ Vitriol.comm. libr.vj.sal.comm. lib.j ß, vitr.s.a.calc. deinde utraque commixta in retortam injice, vel per latus destilla.

VIRTVS ET FACVLTAS.

Cum hoc oleo omnis generis apostemata & putrida vlcera possunt aperiri. Quæ enim saltem superficialiter eo lauantur, statim cum miraculo aperit, carnem putridam absumit, & multa alia administrat.

QVOMODO VITRIOLO suum extrahatur sulphur.

Vitr.lib. ij, coquantur in aqua vsque dum soluatur, hoc facto filtretur, lebeti seu vitro injiciatur, ℥ij ol.tart.guttatim tamen affundantur, & cum spatula lignea misceantur; tunc enim edet fragorem & sulphur ad fundũ retunditur: hoc si subsederit, aq. per inclinationem vasis effunde, sulphurque exicca, ita enim erit flauum; candefactum vero rubrum colorem acquirit.

DE LIQVORE ET TINctura Corallorum.

Primo Coralli grosso modo contundantur, deinde in aceto destillato dissoluantur, cum satis soluti fuerint, acet.effundatur & aliud recẽs affundatur & iterum abstrahatur, hocq; donec coralli omnes soluti fuerint, repetatur: tunc coralli ita soluti per vesicam in arena integros dies 10.digerãtur, donec color coral. appareat veluti vin.rub.

hoc viso acet. prius tamen filtratum, abstrahe, donec coralli in fundo permaneant sicci, aq. hoc facto destilatæ tantum affunde, vt in ea omnino possint solui: hac aq. effumata aliam affunde, & quando etiam hæc euaporauerit & coralli sicci remanserint, ij in cella vinaria sub marmore plenissime soluantur: effluet enim hoc modo oleum rubrum pulcherrimū, quod in medicina ad multos affectus cum summa vtilitate potest vsurpari. Cum itaque coralli sunt edulcorati & sicci facti, tantum sp. vini, vt 4. digitos trāsuersos superemineat, affunde, hic enim sp. corallos adhuc magis soluet & colorem perfecte extrahet: hoc extractum effunde, & alium spiritum vini affunde, vt magis extrahat, & hoc tandiu repete, donec spiritus vini non amplius tingitur: tunc extractum in arena destilletur, vsque dum omnis sp. vini sit abstractus, & materia in fundo remaneat sicca; huic rursus sp. vini affunde, & videbis in fundo terram albam: solutum ergo rursus abstrahe vsq; ad summum, & hoc quinquies, ita enim essentia corallorum remanebit in fundo coloris plane sanguinei, instar ol. spissi & à suo corpore perfectissime separatum.

ALIA EXTRACTIO CORAL.

Sp. vitr. corallos tenuissimè puluerisatos injice, optime perlutatum in circulatorio arenæ seu cineribus calidis impone: hoc enim modo rubor & tinctura in spir. vitr. extrahitur, quæ in morbo caduco cum sua additione & ordine secundum prudentiam Medici potest vsurpari.

ALIVS MODVS.

Corallis subtilissime pulueris. ol. salis affundatur,

tur, cum in eo soluti fuerint, ol. abstrahatur, aq. pluuia. destillata affundatur, & ita coralli edulcorentur, vt salsedo amoueatur: hoc peracto color per spirit. vini extrahatur, extractio effundatur, & spiritus vini toties per destillationẽ abstrahatur.

ALIVS MODVS.

℞ *Corall. puluer. lib. j. sal. comm. Man. igni vehementi destillentur:* Exibit ol. corallor. tinctura autem corallorum vsurpatur cum aqua theriacali. *Notandum.*

DE ANTIMONIO.

Oleum Antimonij Theophrasti.

Nemo hucusque fuit, nec erit etiam in posterum, qui vires & virtutes antimonij satis potuerit collaudare, in eo enim summum latet arcanum: & nihil etiam nobilius & præstantius contra elephantiasin reperiri potest: antimonio inest balsamus, quem per salem tartarisa. extrahe, cum sale armoniaco exalta, cum aqua pluuiali destillata edulcora, exicca, super marmore iterum solue & hoc tandiu reitera, vsque dum clarum & lucidum cum omni rubedine appareat: hęc rubedo omnes fistulas, cancrum & morbum gallicum perfecte curat.

Antim. præparatum ad omnes morbos est vtile: in primis vero ad Podagram, luem Veneream & omnes inflationes totius corporis: inhibet etiam destillationes: omne malũ, quicquid illud sit, per purgationem expellit, & si nihil mali inuenit, nihil etiam amplius aggreditur.

OLEVM ANTIMONII, PROcessus probatus.

℞ Antim. subtilissime triti, & salis soluti an. lib. iij, vitr. calc. lib. j, sulph. minutissime triti li. jß,

hęc omnia inuicem optime conterantur, cũ aceto destillato ita humectetur, vt manibus subigi possint, hoc facto in retorta luto obducta primo igni lento destillentur: cum omnis aquositas extillauit sp. candidissimi subsequentes, colore lento de gradu ad gradum vrgeantur, quousque receptaculum incipit albescere, hoc viso refrigeretur: Habes enim oleum pulcherrimum omni pretio pretiosius æstimandum.

SVBLIMATIO ANTIM.

℞ Antim. ℥iiij, *sal. ammon.* ℥j, *puluerisentur & 5. vel 6. horis sublimentur*; habebis flores rubros.

FLORVM ANTIMONII præparatio.

Antimonium subtilissime & in farinæ modum tritum in retorta vitrea luto obducta veluti vitriol. igne lento destilla, in receptaculum vitreum excipe, extillabit lento gressu album, flauum & rubrum; itaq; die nocteque vrge, donec nulli amplius spiritus sequantur; hoc viso vas refrigeretur, quicquid adhæret, deradatur, spiritui vini rectificato injiciatur, & in B. aliquoties abstrahatur; ita enim fiet pulcherrime rubrum.

Vsus. Est præstantissimus puluis purgans ad omnes morbos, cuius dosis grana 4. cum aceto vel aqua melissæ vsurpanda.

FLORES ET TINCTVRA ANT.

Ant. sulph. & sal. nitri partes æquales minutissime terantur, inuicem mixta ollę fictili indantur, carbone candente adiecto optime exurantur, ollæ exempta iterum subtilissime terantur, cum aq. fontana coquantur, postea coagulentur, tertio terantur, iterum tantum sulph. & salis nitri, vt antea,

antea,addatur,vt prius coquātur & siccētur, hocque tertia etiā vice repetatur,post hæc denuo tritis ol.terebinth. affundatur , in arena digeratur, effundatur, & in B.de mēstruo separetur: ita enim in fundo perfectam & genuinam habebis Antim. tincturam.

Antimonium pulverisatum in olla fictili lente liquescat,& postquā eius humiditas exhalauit, alia olla super prędictam aptissime accōmodetur, & opus ign.vehementi vrgeatur.Prospiciendum vero , vt duæ aliæ ollæ superiori in magnitudine omnino pares sint in promptu , vt si ex vna flores colliguntur, alia interim adaptetur. Dosis horum florum est 3 4.vel 5. grana intra corpus sumenda.

TVRBITH ANTIMONII VEL Mercurius vitæ.

Ant.soluti lib. iiij injiciatur ferri igniti vel strictura chalybis lib.j,sufficienter liquefiāt, & cum fluit clarum & lucidum , tunc adde salis nitri, Man.ij,alium tamen Manip.post alium immitte, cum iterum clarum effluit, effunde in infundibulum,facq; regulum,vti scis, huius prius tamē clarificati & sal. ter fusilis facti ℞ an.lib.j , inuicem subtilissime cōterantur & in retorta destillentur. Quidquid de hoc in receptaculum descendit , in eo veluti glacies concrescit: in locum vero calidum repositum, in ol.mutatur.

℞ Huius olei & vitrioli Vngarici vel Romani ad rubedinē calcinati ana partes æquales, primo oleum , deinde vitriol. desuper alembico vel retortæ impone,destilla, destillatum aquæ fontanæ destillatæ infunde : in hac enim veluti nix vel lac

descendit: & hoc est turbith antimonij, vel eius Mercurius vitæ; aquam supernatantem, quæ est acris & acida, effunde, & peculiariter reserua: turpethum autem album exsicca, spiritũ vini ter de eo abstrahe, ita erit rite & perfecte præparatum.

EIVS VSVS.

Huius turpethi 2.3. vel 4. gran. cum theriaca aut quocunq; libuerit, vsurpata aut per aliquot dies vino infusa, vinumq; epotũ, hydropicos sine vlla mora restituũt, febres & morbũ gallicũ perfecte expellunt & expilepsiã certissime eradicant.

Cohob. antimon. Aquam vero acidam, quæ cohob antimonij nuncupatur, per B. abstrahe, & cum incipit acida effluere, recipientem amoue, aquam sequentem separatim excipe; vltimo ignẽ fortifica: hoc enim facto subsequetur aqua flaua, quam peculiariter asserua: vocatur hæc cohob Antimonij & ad Balsamum sulphuris vsurpatur.

ESSENTIA ANTIMONII.

Antimonium subtilissime puluerisatum, vsquequo fiat puluis cineritius, calcinetur, ita tamen, ne fluat, quod diligenter est prouidendum. Cum ergo cineritium factum fuerit, igne vehemẽtiori per 8. vel 10. dies reuerberetur; hoc facto in gressu vltimo igne cõtinuo & vehemẽti procedatur, vsque dum puluis fuscus fiat.

Huius pulueris reuerberati ℥ij tantum aquæ vitæ, vt sex digitos transuersos superemineat, affunde, in B. per 12 dies destilla, & spiritum vini per destillationem abstrahe, inuenies colorem in fundo, quem exicca & reserua.

EIVS VSVS.

Huius pulueris in aqua soluti quatuor guttę sũ-

ptæ

ptæ omnes febres , præſertim vero quartanam; hydropem quoque,luem Veneream & multos alios affectus curant.

VITRVM ANTIMONII.

Antimonio calcinato in teſta liquato ſal nitri ad magnitudinem auellanę injiciatur, cũ fluidum factum fuerit,iterum tantum injiciatur, ita tamẽ, vt quod primo injicitur , prius fluat, antequam poſterius injiciatur. Et cũ iam lucidũ factum fuerit, vt rubinus ; tunc taleolam radicis bryoniæ magnitudinis thaleri Imperialis & craſſitudinis medij digiti ſtylo ferreo affixam ſuper teſtam pone,hæc enim ita accommodata omnem venenoſitatem antimonij in ſe trahit , hoc facto effunde, & cum fuſum fuerit,cum aqua roſarum & corallis rubris in puluerem redige.

EIVS VSVS ET VIRTVTES.

Huius pulueris gr. vj , cum theriaca ad magnitudinem mediæ auellanæ & modico vini mane & veſperi ſumpta , & aliquid de vino deſuper epotum,per ſuperna & inferna purgat;oportet autem hoc ſumpto in loco calido manere & tres horas ieiunare.

Quando Antimonium prima vice eſt fuſum, ſed in colore non ſatis pulchrum, ſecundo & tertio poteſt fundi, donec tibi placuerit.

Hoc vitrum ſubtiliter contritum & affuſo vino veteri in loco calido vſque dũ vinum coloret, relinquatur , vino enim euaporato rubedo ceu oleum ſpiſſum in fundo remanet : huic ſpiritum vini affunde, vt antea donec ſpiritus coloretur, relinque , ſpiritum euaporare permitte , donec iterum oleum remaneat. Huius olei quinque vel

ſex guttæ, pro ratione patientis & ægritudinis aſſumptæ omnem putridum ſanguinem per aluum educunt, & deſtillationes corporis podagricas & crurum emendant, vitri tenuiſſime pulueriſati communiter dantur gr.ij vel iij in theriaca vel cõſerua roſ. in quãtitate fabę vel paruę auellanæ mane ieiuno ſtomacho, & ſtatim ſuperbibitur hauſtus iuſculi piſorum aut alterius, & 3. vel 4. hor. à cibo potuq; abſtinetur. Licet etiam gr. 3. tranſcendere pro ratione perſonæ & morbi; & aliis etiam rebus, quam theriacæ & conſeruę roſ. immiſcere.

Quicunque hoc medicamine vtitur, per 8. vel 14. dies, bonam diætam obſeruet. Inſeruit præcipue ad inflammationes pulmonis & ventriculi, peſtilentiam, melancholiam, febres chronicas, paſſionem colicam, icteritiam & hydropem: prodeſt etiam iunioribus ad contracturas, & iis, qui forte venenum hauſerunt, ad morbum gallicum & alios innumeros affectus.

TABVLÆ STIBIATÆ.

℞ Vitri antimon. bene purgati ℥ij, gumm. tragac. ʒj, ſacchari albiſſ. in aq. roſ. diſſol. ℥iij, & in fine adde oleum aniſ. Miſc. f. tabell. quarum doſis ʒj pro robuſtioribus: imbecillioribus vero ℈ij vel ʒß.

AMTIMONIVM SALIS NITRI & Sulphuris.

℞ Antim. lib. ij, chalyb. vel clauor. longor. anguſt. lib. j. Sal nitri lib. jß; chalybs vel claui candeſiant, vt in crucibulo fere fluant; hoc facto ſalem nitri in fragmentis vna vice injice, crucibulum contege, ita in fluxu per mediam horam ſtare permitte; Et hoc peracto Sal. nitri ℥iij vna vice adjice, iterum per ſemi ho-

ni horam ita relinque, vbi crucibulum operculo & carbonibus sit obtectum, tunc in patinam vel lauatorium effunde, superiorem scoriam abjice, vt regulus fiat veluti marcasita, hoc viso iterum in crucibulo fluat: Et cum aliquandiu in fluxu steterit, rursus Sal nitri ℥ viij adde, crucibulum; operculo & carbonibus claudendo, denuo vt antea euaporent; & caue, ne carbo incidat in crucibulum, ita per horam dimidiam, seu tres quadrantes in fluxu permaneant, ignem circa crucibulum vehementer vrge, iterum ℥ß Sal. nitri adde; & in omnibus, vt antea, procede, fortiore tamen igne: Cum iam satis diu in fluxione permansit, rursus in lauatorium effunde, scorias si pulchræ & flauæ non fuerint, abjice; vltimo huius regulum denuo immitte, vt fluat, vt ante, Sal. nitri ℥iiij adjice & ignem adhuc magis fortifica; & lauatorio infunde, scorias pulchras & flauas excipe & reserua, hoc enim facto super regulo stellam signatam videbis, & eius non mediocriter miraberis. Quod si vero Sal & Sulphur antimonij habere desideras, cum regulo perge, donec nil nisi scoriæ flauæ & pulchræ sequantur; & nullus amplius regulus appareat, sed totus in scorias sit transmutatus: Tunc omnes istas scorias flauas in mortario calido contunde, aquam calidam affunde, & salem tandiu extrahe, donec aqua non amplius acuta fuerit, tunc donec cuticulam acquirat, coagula, & gutt. j. vel ij. olei vitrioli affunde.

Materiam vero citrinam exiccatam residuam habebis, Sulph. antimonij præstantissimum remedium ad febres, pestes & alios morbos.

OLEVM ANTIMONII, QVOD mirabiliter sanat.

♃ Spir. vini ℥iij. antim. mastic. thur. alb. myrrh. rubræ an. ℥j. omnia subtilissime puluerisentur, in spiritu vini vase sigillato putrefiant; postea primo igne lento, postremo vero fortiori destillentur, hoc omnes affectus, alias insanabiles curari possunt.

ESSENTIA ANTIMONII.

♃ Tart. part. ij. antimon. part. j. lente vsque ad consumptionem humiditatis cæmententur, postea per horas 10. vel 12. fortius procedatur; hoc facto rubedo extrahatur, hæc rubedo effundatur, & aqua calida affundatur, tartarus de eo soluatur, donec nullam acrimoniam persentias, tunc spiritus vini affundatur, colore extrahatur, & vsque ad oleum euaporetur. Ita enim erit perfecta, & præter quod refrigerat, etiam omnes affectus feliciter curat.

DE VSV FLORVM Antimonij.

♃ Flor. antim. ℥ß. sacch. cand. ℥j. camphor. ʒj. bis vitro iniectis spiritum vini affunde, & ita coagula, inuenies subtilem puluerem, cuius hydropico, & ad alios morbos primo die dare poteris gran. j. secundo duo, & ita in dosi ascendere, quousque satis esse putabis, & sudor sufficienter fuerit commotus; videbis miracula: morbo gallico infectis non opus est, vt pluries quam ter huiusmodi remedium exhibeas, tunc enim suscipe curam, quæcunque tibi placuerit.

VSVS FLORVM RVBEORVM Antimonij.

Huius Antimonij detur parum contra pleuritin, obstructionem pectoris & morbum gallicũ cum aquis appropriatis. Modo enim sequenti æger in tribus vel quatuor diebus potest restitui. Ægrum

grum taliter in stupham, vt nil nisi caput exterius emineat, colloca, laminam ferream satis crassam & mediocriter cādefactam sub scabellum, cui insidet, pone, prædictum puluerem ita laminæ insperge, vt euaporatio totum corpus pertingat, & sudorem ita per tres horas continuo vrge: hoc enim modo in breui tempore curabitur.

PRÆPARATIO OLEI ANTIMONIJ Sulph. vitrioli, absque omni corrosione.

♃ *Antimon. sulphur. vel vitriol. quodquod vis, part.* j. *sacchar. albiss. part.* ij. *puluerisata optime misceantur, in retorta* (eius tamen non nimium) *primo igne lento, deinde paulo fortiori destillentur*; habebis ad vsum internum mirabilem mundificationem & sanationem, tribus nempe eius olei guttulis in aquam dimissis & ita sumptis.

ALIVD OLEVM Antimonij.

♃ *Antim. præp. libr.* j. *Sacch. cand.* ℥xij. *Mixta puluerisentur & per retortam in arena destillentur*: ita habebis oleum.

Vel,

♃ *Antimon. calcinat. lib.* ij. ¾ *Sacch. libr.* j. *mixta destillentur*: exibit primo phlegma, deinde pulchrum & fuscum oleum, quod ad sequentes morbos, & apostemata maxime inseruit.

VSVS ET VTILITAS.

Quicquid in humano corpore est immundum, siue sit calculus, siue aliud quidpiam, hoc oleum educit: Erisypelas; dolores ischiadicos, condylomata angustiam, pestem, elephantiasin, quæ in secundo vel tertio gradu adhuc fuerit,) vlcerosa

enim est omnino incurabilis) recentia & inuete-
rata vlcera & vulnera; Epilepsiam & hydropem
certissime bis in die datum eodem modo curat.
Ad passionem colicam, febrem quartanam & o-
mne genus febrium dantur eius guttæ quatuor in
vino. Epilepsiam & hydropem etiam extra corpus
vsurpatum sanat: & vlcera valde exiccat.

Nonnulli illud ita præparant. ♃ *antim. libr. j. Sacchar. alb. & cand. libr. ß. destillentur per retortam, extillabit album*, rubrum & flauum simul; *in Balneo phlegma abstrahe, spiritum vini infunde, illudque quarta & quinta vice iterum abstrahe*; fiet hoc modo dulce & perfectum.

QVOMODO CVM ANTIMONIO præparetur Vinum.

Dolio viginti mensuris musti impleto infunde olei antimonij ℥ß, diligenter prius commista fermentent, doliumque semper maneat apertum: De hoc vino quotidie bis, ante prandium nempe & cœnam bibatur.

DE VITRO FLAVO ET RVBRO.

Antimonij rubri subtilissime triti lib. j. igne lento per horas quinque, donec colore fiat cineritium, calcinetur, postea in crucibulo soluatur, cum fluit, carbones candentes injiciantur, crucibulum obtegatur, per horam integrã in igne vehementi relinquatur, postea inde eximatur, refrigeretur, & crucibulum confringatur: hoc enim facto mel in fundo reperies, quod iterum in puluerem redige, & vt antea, donec sufficienter albescat, calcina, cum sale liquido fumẽdo scilicet ad ℥xij. antimonij, ℥ß salis, dissolue, in fluxu per semi horã vel diutius relinque, hoc spatio elapso

in peluim ex aurichalco effunde; ita enim recte & pulchre cadet. Si vero nō fuerit omnino mundū & purum, tunc iterum dissoluatur, vt pulchrius euadat. Quod si vero vitrum flauum adhuc rubicundius habere cupis: adde cuilibet libræ dimidiæ vitri vnciā dimidiam sulphur. flaui & electi, fiet hoc modo rubino simile vel aliquātulū lucidius: vitrum autem fusum tantum prima vice est sumendum; secunda autem vice fundatur per se. Quidam pro sale fuso sumunt sal gemmæ & cum eo bis dissoluunt, tertio autem per se.

PVRGATIO EX ANTIMONIO, quæ solum per aluum, idq; leniter, & non per vomitum, purgat.

℞ *Vitr. Antimon. ad modum hyacynthi præparati & in puluerem impalbabilem redacti* ℥iiij. *Boracis Venet. etiam subtilißime puluerif.* ℥ß. *hæc inuicem mixta fluida reddantur & fiet vitrum viride: hoc tenuißime teratur, & spiritus vini mensura dimidia circiter affundatur, in vase bene obturato extrahatur.* Huius extractionis quando purgare libet, sume quantum cortex nucis iuglandis capere potest: purgabit, vt dictum, leniter per aluum & neutiquam per vomitum. Residuo materiæ iterum spiritum vini affunde, donec nihil amplius extrahat. Ad purgandum autem vinum est sumendum, siquidem cum spiritu vini nil nisi sudorem mouere solet. **Notandum.**

ARCANVM EX Antimonio.

Cum aceto aliquoties à sale extracto salem ex Antimonio calcinato extrahe: hoc enim floribus

Antimonij est præstantius, & in multis casibus vsurpari potest. Salem per acetum & argentum viuum inuicem vnita & per sublimationem, coagulationem & solutionem in oleum reducta, in oleum reducito, & hoc ipso modo, vt dictũ, edulcora. Vocatur hoc Mercurius vitæ, expellitque elephantiasin & Luem Veneream, & sumitur intra corpus ad guttulas duas cum aqua Cichorij.

Mercurius vitæ.

PVRGATIO ET FIXATIO Antimonij.

Antimonij ℥x. & Sal. nitri ℥v. minutissime inuicem cõterantur, in crucibulo magno vel fictili fortissimo carbonibus ignitis imponãtur, primo lente, postea vero fortiter, vt materiæ fiant ruffæ, incendantur: hoc enim modo fragmenta metallica apparebunt: Sal vero nitri interim successiue effumat: Et si hoc modo semel calcinaueris, tunc salem nitri cum aqua calida ablue, alium recentem in eius locũ vt antea injice, & prædicto modo præpara: hoc etiam tertia vice repete. Et fiet Antimonium album & fixũ, eritque vti diaphoreticum vsurpandum: graues expellit morbos per sudorem, valetque in febribus & peste. Dosis eius est ℈j. ad ℈ij. Ego febricitanti tertiana administraui ℈ ij. Et egregie fuit curatus per sudorem.

OLEVM ANTIMOMII AD Callum & Fistulas.

℞ Antim. ℥iij. Mercur. sublimat. ℥ß, *mellis* ℥vj. *mixta omnia, vt artis est, per retortam vitream med. ocri igne destilla*: Et exibit oleum ad callosa & omnia maligna vlcera præstantissimum.

ALIVD

ALIVD OLEVM Antimonij.

℞ *Antim. & Sal.gemm. in calcem vsti an. lib. iij, trita simul & permixta in modum olei vitrioli destilla*: emanabit oleum validissimum ad vlcera quæuis atque putridam carnem & emortuam à viua separandã absque omni dolore: Estque ad vlcera summum remedium.

ALIVD EIVSDEM Oleum.

℞ *Antim. & tartari calcin. an.* ℔ j. *mixta simul per alembicum tandiu destilla, donec resoluta fuerint: Huius destillationis* ʒj. *Et alcoolis vini* ℥ß *paulatim exiccari sinantur, & postmodum super marmore in loco humido in oleum resolnantur.* Maior & præstantior cura ad vulnera vix vnquam reperiri potest; exceptis vulneribus in capite

DVLCEDO, BALSAMVS ET Mumia Antimonij.

Antimonium cum sale armoniaco resolue, tunc demũ pluuiali aqua dulcorato, ac postea exiccatum super marmore toties resoluatur, donec colorem rubicundissimum, limpidissimum & perspicuum acquirat. Hoc medicamento fistulę, cancrosaque vlcera à morbo Venereo orta peruncta sanantur.

THEOPHRASTI LAVDANVM verum.

℞ *Ol. Antim. aloes hepatic. præpar. ana* ℥j. *aq. rosar.* ℥ß; *croci* ℥iij. *ambræ* ʒij. *Misc. formentur Magdaleones.*

ALIVD LAVDANVM
Theophrasti.

℞ *Ol. antim. aloes hepat. citr. ana ℥j. pone massam hanc in vitrum ad cineres calidos, sine parum stillare, & concrescet in modum massæ, ex qua formentur pilulæ magnitudine grani hordei*: Hæ valent pro roborando capite & pulmone: in febribus item, tremore cordis, Symptomatibus epilepticis & similibus. Dosis pilulæ 2. vel 3. ad summum 4.

OLEVM ANTIMONII PVRGANS.

Antimonium crudum tenuissime teratur, cum oleo vitrioli calcinetur, postea per retortā destilletur, & aliquoties rectificetur: quo enim sæpius, eo melius. Hoc oleum rectificatum tabulæ vitreæ infusum in cella vinaria soluatur, & per alembicum destilletur: exibit primo oleum vitrioli, quod obserua & separatim excipe: secundū quod sequitur, erit oleum antimonij rubrum & valde pulchrum, quod in vitro mundo diligenter reserua.

VSVS.

Huius olei gutta vnica in vino sumpta omnes affectus ex destillationibus ortos & oriundos per vehementem sudorem & vias vrinæ mirabiliter expellit. Et est valde bonum.

ANTIMONII SVBLIMATIO.

℞ *Antim. part. ij. Sal. ammon. part. j. subtilissime puluerisata in sublimatorium injiciantur, & ignis secundum gradus regatur, ascendet Sal ammoniacum*, & colores antimonij secum rapit, quod visu est admodum mirabile: hæc materia per reuerberatorium graduetur, vt perfectam summamque rubedinem acquirat, vel ad rubedinem sublimetur:

tur:

tur: hoc facto aliquoties ita mixta sublimentur, donec fiat materia subtilis, quæ in cella vinaria soluatur, & tandem oleum à Sulphure separetur, aqua, cui inest Sal ammoniacus, coaguletur: ita enim Salem ammoniacum recipies, qui denuo potest vsurpari. *Notandum.*

DE SVLPHVRE ANTIMOnij pulcherrimo.

℞ *Sal. tart. part. j. antimon. part. ij, subtilissime terantur.* (Si vero regulum antimonij acceperis, erit melius) hæc diligenter mixta fluant, donec non amplius effument, hoc facto effunde, & videbis Salem tartari antimonio vel eius regulo rubedinem extraxisse, in qua verum Sulphur antimonij latet, hoc tenuissime puluerisa, & sequenti modo procede.

Prędicto antimonio in vitrum injecto spiritum vini rectificatum & tartarisatum, vel acetum destillatum tartarisatum affunde, vitrum optime obturatũ, vt rubedo extrahatur, digestioni committe: & cum spiritus vini vel acetum rubicundum factum fuerit, illud effunde, aliudque affunde, & id tandiu repete, donec non amplius tingatur. Hanc rubedinem pellicano infusam ad digerendum per octo septimanas fimo equino vel cineribus calidis cõmitte, & cum iam sufficienter putruerit, in cineribus per retortam vel alembicum destilla, habebis oleum antimon. dulce pulcherrimum perfectæ rubedinis, hoc in Balneo tandiu separa, donec fuerit purum & nulli rei alienæ permixtum. Quod si vero vim corrodentem non omnino deposuit, per spiritum vini opt. effusum iterum vsque ad oleositatem abstrahe: ita

n.verum habebis Antimonij oleũ,quod erit dulce & omnis corrosionis expers: hoc lente admodum in lapidem coagula, cui lapidi rubedi nem suam per spiritum vini extrahe, & spiritũ rursus abstrahe, videbis eius essentiam in fundo residere, quam aqua dulci ablue & iterum exicca, ita enim essentia quinta Antimon. perfectissime erit parata, qua vtere, vt didicisti.

DE OLEO RVBRO ANTIMONII.

℞ Reguli Antimonij part. j. Mercur. subl. part. iij. minutissime mixta conterantur & per triduũ in loco humido exponantur, tandemque per retortam igne lento destillentur, exibit primo aqua alba. Cũ nihil amplius extillat, refrigeretur, aqua materiæ in retorta rursus affundatur, destilletur, aqua successiue fortificetur, tandemque fortissime vrgeatur, ita enim oleum coloris omnino sanguinei extillare videbis.

SVLPH. ANTIM. PVLCHERRIMVM.

Fl. Antim. rubri cum sale tartari præparati s.a. edulcorentur: horum sulph. part. ij. & Sal. Ammon. part. j. inuicem mixta bis vel ter sublimẽtur, & edulcorentur, ita enim erit paratum: Hoc Sulphur leniter per aluum purgat, ita vt etiam infantes eo possint vti, eiusque dosis à granis tribus vsque ad sex.

QVOMODO TVRPETHVM dulce minerale Theophrasti præparari possit.

Cum tartaro & sale regulum Antimonij præpara: hunc per fluxum ex selecto Sale & tartaro bis clarifica, hoc enim modo fit candidius ipso argento, hunc subtilissime contere in alembico

paruo,

paruo, ſed oblongo & luto obducto interdum ad profunditatem trium digitorum in arenam diſpone, tantum olei vitrioli rectificati, vt tres digitos emineat affunde, alembicum conuenienti operculo contege, in tantum ignem vrge, vt manu adhuc arenam contingere poſſis: hoc enim modo in oleo videbis venulas, & ſpiritum album in imum & altum migrare, hoc calore continuo per diem integrum procede, tandem deſtillatorium refrigerare permitte, vitrum cum annulo ad id parato quatuor digitos ſupra materiam abſcinde, operculum conueniens cum breui & amplo roſtro adapta, & ita deſtilla, vt omnino nihil de oleo & ſpiritibus relinquatur. Reſiduum ex deſtillatorio exime, in lapide ſubtiliter contere, ponderatum & phialæ iniectum arenæ impone: ita enim primo fiet flauum, & vltimo ſanguineũ. Et hoc erit turpethum minerale dulce Anabaptiſtæ.

PRÆPARATIO OLEI ANTIMONII contra Morphæam, Lepram, Elephantiaſin, Vlcera & Vulnera.

Antimonij ℔ j. cum tartaro albo & crudo ac aceto deſtillato digeratur, deſtilletur & rectificetur.

FIXATIO ANTIMONII, QVA CONuertitur quaſi in lapidem vel rubinum, perdurans in igne, ſub lingua dulcis vti ſaccharum, tingens vinum veluti in ſanguinẽ: Et eſt ad cõſeruandam ſanitatem hominis ſummũ Arcanũ.

Antimonij & Tartari partes æquales in teſta per horam integram cum vehemẽtia fundantur, & fuſa in lauatorium projiciantur. Hoc facto ℞ Reguli tenuiſſime triti part. ij. Mercurij loti &

purgati part. j. ol. vitrioli part. ij; hæc inuicem mixta & cõtrita in alembico calori lento accommodentur, extillabit mixtura flaua; quæ cum exsiccata omnino fuerit, iterum subtilissime puluerisetur, spiritus vini affundatur, vsque dum rubedinem acquirat, tũc spiritus hic effundatur & alius recens affundatur, hocque toties repetatur, donec non amplius tingitur. Hãc extractionem per destillationem abstrahe, videbis materiam in fundo in modum ceræ fluere. Hæc tabellę infusa cõuertitur in lapidem, instar rubini. Hoc antimonium curat omnes morbos & mitigat dolores cum spiritu scil. vini præparatum. Eius nempe ℈j libræ integræ spiritus vini commixtus. per hanc medicinam Fernelius in Gallia multa miracula præstitit. Spiritus vini, cum quo oleum antimonij cum Mercurio sublimato prępαratur, apoplexiam, paralysin & luem Veneream pulcherrime emendat.

OLEVM ANTIMONII laudabile.

℞ Antimonij & Salis Hallensis ana libr. iij. Sal tamen prius debet esse fusum, tenuissime trita & mixta per latus tribus diebus destillentur: hoc enim modo ℥iiij, ℥iiijß vel ℥v extillabunt. Hac enim ratione ex vitriolo calcinato oleum rubrum potest præparari.

FLORES RVBRI Antimonij.

Antimonium & Sal tartari inuicem conterantur: in fornace venti fundantur, cum sufficiente fluit, guttatim aquæ frigidæ infundatur, huic tamen fornaci non adeo approximabis, ne à guttulis saltantibus lædaris: hoc facto acetum infunde, vt flo-

vt flores eo commodius descendãt: hos exiccatos sacculo infunde, ita enim aqua effluit & flores remanent, quibus cum aqua calida optime edulcoratis, plus aceti aquæ affunde, vt flores descendant, quos edulcora & reserua.

DE SALE NITRI.

Salis nitri clarificatio.

Salis nitri quantum vis in cochleari fusorio soluto cochleare Sulphuris citrini non vna vice, sed paulatim affunde, ita enim fiet clarum & durum veluti lapis.

EIVS VIRTVTES.

Huius ad magnitudinem trium pisorum cum aqua fontana sumptum omnẽ calorem nimium in corpore extinguit: sanat etiam anginam, gingiuarum putredinem, & fœtorem anhelitus emendat.

OLEVM SALIS NITRI.

Huius olei gr. iij, omni mane sumpta mundificant ventriculum & vesicam & partes eas in sanitate conseruant: cum vino in ore retentum putredinem oris corrigit & ipsam anginam curat.

SPIRITVS SALIS NITRI.

Spiritus hic aurum resoluit; vt fiat potabile ad Elephantiasin & alios morbos expellendum: purificat etiam sanguinem, in vtroque sexu multa miracula præstat, & ad guttulas tres vel quatuor in vini cochleari vsurpatur.

LIQVOR SALIS NITRI ad confortandum cerebrum.

Sal nitri in ęquali mensura aquæ vitæ destilletur, hoc facto tandiu, donec fundum non amplius

tangant, inuicem destillentur: huius ℈ß cum oleo nucis moschatæ ebibitus cerebrũ peroptime corroborat & quoscunque illius morbos expellit.

Fit eo modo, quo oleum Salis virid. & est ventriculi summa medicina: dosis guttæ iij. vesicam à superfluitate liberat & putrilaginem eius aufert: linguam nigram & calidam mitificat, & vlceribus carnis conuenit.

PRÆPARATIO SALIS NITRI in Pleuritide.

℞ *Salis nitri* ℔ ß. *tartari crudi* ℔ j. *destilla sexies per alembicum*: dosis ℈ß vsque ad ℈j. in aqua fontana, mane, meridie, vesperi & media nocte: operatur autem per vrinam, & non per secessum: quia apostemata non egent euacuatione per aluum, sed per vrinam expelli.

OLEVM SALIS NITRI.

Salem nitri optime clarificatum cum puluere laterum vel Silicum permisce & vt vitriolum destilla, acquiris spiritum & oleum.

DE SALE.

Oleum Salis non sane est labor frustraneus: primo enim peroptime extinguit sitim: secũdo resistit putredini, & tertio appetitum restituit: quicquid etiam in vulneribus & vlceribus est putridum, hoc sale asperso in vnica quasi hora absque omni dolore abstergitur. Nõnulli hydropici hũc salem vsurparunt, & in decem diebus nulla siti sunt molestati: non autem est acre, vt cætera Salia, sed dulce & in sapore succo ex pomis syluestribus expresso simile.

OLEVM SALIS.

Salis vulgaris & Salis nitri partes æquales commiscean-

misceantur luto figulorum, ex hac massa formentur orbiculi: hi postquã exiccati fuerint per retortam primò lente, deinde fortissimo igne destillentur: liquoris inde destillati lib. j cum ℥iiij Salis fusi mixta per 24 horas dimittatur, deinde etiam per retortam destilletur: ita enim maiorem acrimoniam acquirit, & simul etiam augmentatur: hoc autem repete aliquoties, donec spirituum satis acquisiueris, ab his phlegma per B. abstrahe, & in arena adhuc semel rectifica, fiet clarum & perfectum.

HVIVS OLEI VSVS.

Huius olei gutt. 6. vel. 8. cum aqua fontana vel vino mixtæ & icterico mane & vesperi exhibitæ, morbum euellunt: purificat præter hoc etiam immundum sanguinem & omnia interna membra, eius in septimana bis ad guttas 4. vel 5. sumptæ præseruant hominem ab omnibus morbis, & Symptomatibus: conducit etiam ad hydropem, pleurisin & ventriculi im munditiem.

SECRETVM CONTRA Hydropem.

Oleum modo optimo ex Sale per retortam destilletur. Cum hoc Sulphur subtilissime sublimatum immisce, vt fiat instar pultis, tunc iterum per retortam destilla. Extillabit liquor instar lactis, qui maximum est secretum aduersus hydropen, quo præstantius vix reperiri potest, vt non minus cõtra omnia venena, & omnem immunditiem scabiei à cute abstergit.

OLEVM SALIS.

Olei Salis & aluminis æquales partes calore

conuenienti soluantur: Hoc oleum Salis per aliquot dies exhalatum aquam omnem hydropicorum breuissimo temporis spatio educit. Epileptico dedi cum aqua vitæ, cumq; auxilio Diuino restitui: Febres ad tres guttas potum eradicat: Contra icteritiã vsurpantur eius tres vel quatuor guttę cum aqua vitæ: omnia quin & decurtata membra extendit, & paralysin, siue apostemata, illitum emendat, quia nempe vehementer penetrat. Omnes fere eius virtutes est impossibile enarrare.

♃ *Succ. viol. elect. Iuniper. an. q. s. ol. Sal.* ℥ *Misce*, & de hac mixtura quouis mane ieiuno stomacho grana tria sumantur; pręseruat toto eo die ab Apoplexia & ab omni aëre contagioso: corroborat cor & totum corpus, restituit amissam loquelam: & à puerperis & grauidis decumbentibus tuto potest vsurpari: partum enim facilitat, eique colorem naturalem conseruat, hydropem etiam educit, quotidie vsurpatũ omnes febres eradicat. Elephantiasin, pestem, apoplexiam, & icteritiam cum oleo Salis & saccharo candi in formam Electuarij redactum mane sumptum curat.

ARCANVM SALIS.

Ol. Salis cum ℥j ol. Absinthij mixta, eiusque omni mane grana tria sumpta in hydrope sunt probata. ♃ Ol. Terebinth. albiss. huic ℥j aq. scabios. admisce & eius cum pondere vnius nummi de arcano Salis pesti affecto exhibe, cumque vt sudet, contege.

DE TARTARO.

SAL TARTARI VITRIOlatum.

Oleum tartari guttatim in quartam partem spiritus

ritus vitrioli rectificati infunde, descendet in fundum Sal album, quod est dulce & ad vsum nobilissimum.

EIVS VSVS.

Hydropem, calculum & varios alios morbos emendat, & sudorem prouocat. Miscetur autem cum melle rosato vel alio Syrupo. Estque eius dosis à ℈ß ad ℈j cum vino albo.

SPIRITVS TARTARI rectificatus.

Dosis huius grana 7. 9. 15. in vino, aqua melissæ vel perforatæ. Sumpto vero hoc spiritu æger maneat in lecto, vt sudet: tollit omnes oppilationes membrorum.

QVOMODO OLEVM TARTARI reddatur dulce, vt interius & ad vulnera possit vsurpari.

Oleum tartari in cella vinaria solutum in arena fortiter destilla, iterum solue, fortiterque coagula: huic pulueri spiritum vini affunde, in Baln. extrahe, effunde & alium spiritum affunde, vt tres trãsuersos digitos emineat, hocque tandiu repete, donec spiritus non amplius fiat rubicundus, tunc spiritum vini ter vel quater destillando abstrahe. Quando vero tartarus in spiritu vini soluitur, ab infu. & effusione erit abstinendum, sed solummodo spiritus vini sæpius affundendus, ita in locum calidum aliquandiu collocandus & per destillationem fortissimam abstrahendus, & hæc affusio & destillatio tandiu repetenda, quousque fiat adeo dulce, vt in vulneribus nõ amplius mordeat. Hoc peracto spiritum vini ad siccitatem vsq; abstrahe, puluerem lapidi solutionis impone, ibi-

demque ſolue. Et hoc eſt oleum tartari dulce vel aqua tartari: cuius doſis eſt ℈j, ad pulmones nempe & veſicam exulceratam atq; alios internos affectus.

SPIRITVS TARTARI.

Tartarum igne libero & aperto deſtilla: exibit hoc modo ſpiritus vna cum liquore fœtẽte; craſſo & nigro; hunc in deſtillatorio cum ſuo alembico per Baln. deſtilla, ita exibit ſpiritus lucidus & clarus cum oleo aurei coloris, quod per ſeparatorium à ſpiritu erit ſeiungendũ. Spiritum cum tartaro recenti per Balneũ rectifica, hoc n. modo fiet adhuc elegantior & lucidior, quanto n. pluries eum rectificaueris, tanto ſubtiliorem, præſtantiorem & penetrantiorem reddideris. Et ita erit ad vſum optime paratus.

MODVS CONFICIENDI liquorem Tartari.

Fæcibus nigris in retorta relictis aquam feruidam affunde, eius ſalem extrahe, hoc facto coagula, reuerbera & per duas vel tres horas calcina, ne tamen fluat: tunc iterum aqua deſtillata ſolue, & per chartam filrta: ſic enim fæces multæ & nigræ materiæ in charta remanent, his abiectis colatum iterum coagula, reuerbera & ſolue, hocque ſoluendo, filtrãdo, coagulando & reuerberando, donec nullæ fæces conſpiciãtur, quater vel quinquies repete & erit perfecte abſolutum.

Huius Salis tartari reuerberati vnciis octo ſpiritum vini optimum affunde, & in pellicano vel circulatorio Hermetis luto ſigillato per 14. dies vel diutius in ventre equi digere, ita n. eſſentia colore rubra tranſlucida inſtar rubini extrahitur:

tur: hoc viso vitrum cõfringe, essentiam in alembicum effunde, & spiritũ vini abstrahe, remanebit liquor rubicundus colore rubinum referens, odoris optimi & operationis validissimæ, qui vera & genuina essentia tartari nominari potest & debet: Spiritus vini fæcibus reaffundi & denuo abstrahi potest, donec extrahere aliquid valet, quod penes quemlibet esto.

VIRTVTES SBIRITVS TARTARI.

Hic sexies debet rectificari, & deinde cum spiritu vini circulari. Huius guttæ x. cum aqua menthæ sumptæ præ cæteris omnibus conducunt paralysi, & totum corpus virtute sua penetrant.

VSVS LIQVORIS TARTARI.

Ex hoc prædicto liquore circulato & fermentato cum saccharo candi fac amalgama: & si in corpore malum persentis aliquod, huius amalgamatis instar pisi cum haustu vini ebibe: auertit omne malum & dolores, qualescunque illi fuerint, & te vsque ad finem vitæ sanum conseruat.

VIRTVTES OLEI TARTARI.

Hoc oleum omnes maculas ex pannis laneis abstergit; vt & ex manibus, si hoc ipso oleo lauantur, carnem putridam ex vlceribus eradicat. Huius ℈j cum ℥ij conseruæ rosarum, & ℥iij aq. rosarum haustus ventriculum ab omnibus morbis liberat; maculas quinetiam faciei abstergit, si eius parum sumatur & cum aquis conuenientibus misceatur.

Huius olei tartari ℈j cum vino optimo ante ingressum stuffę haustus calculum renum & vesicæ infringit, sabulumque expellit, & stranguriam

corrigit. Oleum tartari, in quo cerussa & cāphora dissolutæ sunt, omnes serpigines amouet, cutem mundificat & vlcera putrida, si ea lauantur, persanat. Contra pustulas oculorum ex lepra enatas, æger prius balneum debet intrare, sequenti vespera iturus cubitum loca pustulis infecta hoc oleo inungere; ea postea linteo diligenter contegere, ne ab aëre, antequam oleum exiccetur, cōtingantur. Hoc mane & vespere reitera: videbis eas euanescere. Hoc oleum etiam verrucas manuum & aliorum membrorum felicissime eradicat.

REMEDIVM AD VVLNERA.

Ad huiuscemodi medicamentum præparandum, quod vulnerum quorumcunque labra hiātia contrahit, & ea veluti scriniarius cum suis tabulis ligneis facere solet, conglutinat, magna requiritur exiccatio & stypticitas, quę carni solummodo conueniat. Ad talem itaque præparandam tartaro ad summam albedinem calcinato affunde spiritum vini circulatum, & vsque ad caput mortuum vel extremam siccitatem, quātum potes, & vt vitrum intus & extra excandescat, destilla, hoc viso aliud infunde, & tandiu, vt antea, procede, donec spiritus vini circulatus fiat omnino dulcis, qualis per se ipsum solet esse: hūc ergo per se resolue, & quicquid resolutum fuerit, est remedium ad vulnera & Balsamus vulnerum specificus potest nominari.

QVOMODO SAL TARTARI ALbum per spiritum vini possit Crystallinum reddi.

Sal tartari album quater solutum, filtratum & coa-

coagulatum in amplo vase cæmentationis, vsque dum fiat cœruleum, reuerbera: huius Salis tartari cœrulei part. j. & spiritus vini part. iij. Balneo impone, acquirit spatio 40. dierum pulcherrimã rubedinem: hoc viso effunde, alium spiritum affunde & vt antea procede, donec spiritus vini nullũ amplius colorem extrahit, & Sal tartari perpulchrum, lucidũ & in duritie auri in fundo residet. Spiritum vini per interualla effusum in phialam collige, & Balneo impone: rubedo enim hoc modo in phiala coagulatur, & in spiritu vini instar butyri flaui innatabit: Spiritum igitur vini de ea effunde, materiam vero flauam in cineres projice, vertetur enim ibi in pulcherrimum lucidumque oleum. Cum hoc oleo crocum Martis in oleum ipsemet solui. Salis tartari Crystallini part. j, & ol. vitriol. par. iij, in cineribus per integrum mensem digerantur, acquiret formam pultis: Huius ego accepi partem vnam, sequẽtis olei partes tres, his addidi partem vnã præcipitati, ita mixta per mensem cineribus imposui, & cum hoc tempore elapso patinæ argenteæ candefactæ infunderem, fluebat vt argentum candidissimum, parumque de eo fuit amissum: oleum vero ita præparatur. ℞ *Vitriol crudi part. ij. vitriol. calcinat. part. j. antimon. part. ij, destilla*, vt fiat oleum.

SOLVTIO TARTARI.

Ex Sale tartari cœruleo per spiritum vini rubedinem extrahe, vt in præteritis fuit dictum, & remanebit rubedo in fundo, instar olei.

SAL TARTARI COEruleum.

Sal Tartari vulgaris in crucibulo tandiu cande-

fiat, donec colorem cæruleum contraxeris.

SAL TARTARI Rubrum.

Sal tartari albū igne vehementi tandiu fac fluere vel colliquefcere, donec fiat rubrū: tunc funde.

Nota.

Sciendum fane, Deum rerum omnium conditorem maximum, naturæ tot & tanta dediffe miracula, vt nulla fapientia id poffit capere, nec lingua hominis fatis celebrare.

Tartaro calcinato & rectificato vafi vitreato indito fpiritum vini, non tamen fortiffimum affunde, tartarum tamen inuenies fatis robuftum; priori fpiritu effufo, alium affunde, vt antea deftilla, & hoc adhuc bis reitera: poft quamlibet enim imbibitionem euadit efficaciffimus. Si vero eius vires ad centuplum augere cupis, tartarum folue, aquam cum fale ammoniaco in vitrum cōjice, vitrumque, ne vires eius exhalēt, optime occlude. Cum hac aqua omnia vulnera & quamcūque fcabiem curare potes. Si adhuc fortiorem cupis, adde aquam vim igniferam habentem, & de qua fupra dictum, adde: plus & fortius hoc modo operabitur, quam ignis infernalis: Mercurius fublimatus huic aquæ iniectus, in ea reuiuifcit: ab omnibus etiam corporibus calcem hæc aqua reducit.

MEDICAMENTVM Exiccans.

Oleum tartari fulphuri vfque dum fiat rubrum, adjice, hoc oleo omnem fcabiem & vlcerationes quafcunque illitum fanat. Eft etiam ad multa alia exiccationem requirentia, vt ferpiginem impe-

impetiginem & cætera huiusmodi remedium optimum.

CONTRA DOLORES IMMENSOS Capitis.

Oleum Tartari cum magisterio radicis correcti est temperatissimum mixtumque medicamentū & præstantissimum arcanum: Danturque eius robustis & constantis ætatis hominibus grana 15. mediæ ætatis 40. iunioribus & sexui fœmineo infra viginti annos 12. vel circiter.

Si dolor fuerit ex causa calida, sumatur cum aqua florum Sambuci, vel sua aqua propria, vel cum aq. rosarum, liliorum conuallium vel acetosæ. Si ex frigore, cum vino, aqua vitæ, aqua plantag. Quo ad tempus, nihil interest, quandocunque vsurpetur.

ARCANVM CONTRA DOLORES Arthriticos.

℞ Spiritum tartari & spiritum salis.

AD HYDROPEM.

℞ Spiritus tart. spir. vitriol. an. ℨß. aq. theriacal. ℥j. circuletur & destilletur. Eius dosis est ℨj.

OLEVM TARTARI EX TARTARO crudo destillatum.

Tartarum crudum pelle per retortam vitream, more stygiæ producit magnam copiam spirituū alborum, qui tandem in aquā & oleum crassissimum & fœtidum conuertuntur: separatur autem oleum illud spissum ab aqua per infundibulum, quod vlceribus exiccandis & curandis confert. Aqua autem si cum colchotare bis vel ter destilletur, ita putrificatur, vt fœtorem prorsus amittat; ad pellendas autem omnium viscerū ob-

ſtructiones, lienis præſertim & hepatis atque ad omnes morbos tartareos valde cōducit. Cui medicamento ſi vim & facultatem adaugere velis, illud circulabis cum vini ſpiritu in B. per 4. dies, deinde ſeparato per Balneum menſtruo, remanebit tibi ſpiritus tartari ad prædicta optimus.

BALSAMVS TARTARI.

℞ Tart. crud. libr. ij. ſal. nitri, ſalis fuliginis & ſalis fæcum aceti ana ℥iiij. calc. viuæ libr. ß. omnia minutiſſime contuſa injiciantur in vas non vitreatum ac rite obturatum; calcinentur 12. horarum ſpatio, calcinata ſoluantur in aqua calida per filtrum deſtillentur, poſt coagulentur & deinceps calcinentur, ter denique calcinationes, ſolutiones & coagulationes repetantur: tum injiciantur omnia in alembicum, ſimulque acetum deſtillatum infundatur, vt digitos quatuor ſupernatet. Deſtilletur acetum in Baln. ac liquor dulcis emanabit; tum infunde iterum acetum, vt deſtilletur, idque tandiu, dum non amplius ſit dulce, ſed acidum fiat & quale prius infudiſti, per alembicum efferat, tunc omnia valido igne per retortam deſtillato & prodibit oleum feruidiſſimum, cuius vtilitas vix ſatis prædicari poteſt. Hoc eodem modo, ſi volueris, totum ſalem tartari per alembicum pelles, ex quo præſtantiſſimum ac ſaluberrimū oleum efficies.

PRÆPARATIO TARTARI contra Phthiſin.

Tartarum optime circulatum cum aqua vitæ rectificata primo igne lento, deinde fortiori deſtilla: aquam primo egredientem ſeparatim reſerua, poſtea etiam ſequens oleum: olei iſtius dabis

guttam

guttam vnam in iure ranarũ optime cocto phthisico aut aliis, qui fere omnino sunt arefacti & exiccati, & Deo exitum committe.

SAL TARTARI VITRIOLATVM.

Spiritum Vitrioli optime confectum guttatim cum sale tartari crystallino permisceto (hunc autem salem expurgatum oportet esse diuersis solutionibus & coagulationibus cũ aqua agrimoniæ factis) mixtio tandiu continuanda, donec ℥j sp. vitrioli super ℥ß. salis prædicti superfuderis. Hæc in Baln. ponito per aliquot dies, & facies coagulatum, quod diligenter asseruabis.

OLEVM TARTARI Vulgare.

Tartarum calcina, in cella vinaria solue, & solutionem reserua, cũ illo ad emaculandas & ornãdas facies mulierum volueris vti, eius parum cum aliis aquis appropriatis, vt flor. fabarum, rosſ. polygonati &c. misce, & cum hac mixtura faciem lauet: omnem enim immunditiem sua corrosione aufert, cutemque puram & lucentem reddit. Euellit quinetiam maculas ex pannis, & manibus: vlceribus omnem carnem putridam exedit. Si ea lauentur & ad multos alios affectus conducit, eius nempe ℈j. cum ℥ij. mellis rosati & ℥iij. aq. rosar. vsurpatus.

CVRA HYDROPIS.

Spiritus Vitrioli cum spiritu tartari ita misceatur, vt tertia pars sit spiritus vitrioli bene ab oleo separati. Detur quotidie mane & post meridiem ʒj. in aqua appropriata, curat. Est secretum D. Eucharij *Stuck*, cui multum confidebat: vt & electuario de limatura chalybis.

AQVA TARTARI AD PESTEM.

A Tartari crudi ℔ ij. spiritus destillando per retortam, vsque ad siccitatem extrahantur. Deinde aquam, quantum eius fuerit & tantum spiritus vini inuicem mixta iterum per phialam vitream destilla, tandemque per arenam rectifica, habebis liquorem tartari. Hæc autem destillatio in principio commodius fieret cum spiritu vini; quarta autem vice addere potes *ad. dictamni, Enulæ, Valerianæ, angelic. theriacæ an. destillentur per vesicam vel Baln.* Et peste infecto cum aqua scabiosæ vel dictamni exhibeatur.

Nota.

Si tartarus ille, à quo spiritus & oleum per destillationem sunt abstracta, cũ sulphure calcinatur, fit crystallinus & pulcherrimus.

SPECIFICVM PVRGATIVVM.

Magisterium tartari & magisterium vitrioli in vnum simul commisce, æquales partes croci adde & ad digestionem in pellicano in arenam per mensis spatium mitte, deinde serua. Hoc purgat etiam excrescentias. Si plura de huius medicamenti viribus scire desideras, vide Theophrastum *in sua archidoxa.*

SPIRITVS MASTICIS.

Libræ vni Masticis subtiliter puluerisati spiritum vini affunde, aquam extillatam per dies aliquot digere, deinde spiritum è Balneo abstrahe, in cineribus extrahe post hoc fortius vrge, sequetur oleum rubrum. Spiritus ad passionem colicam est efficacissimus, illam enim quamprimum sistit, saporem admodum iucundum habet & vltro etiã stomacho conducit.

SPI-

SPIRITVS ANISI.

Semini anisi contuso vinum generosum affunde, per aliquot dies digere, spiritum abstrahe, præcedenti paucum fermenti injice, fermentare permitte, tandemque per vesicam destilla: accipies oleum.

CRYSTALLI CALCINATIO.

℞. Crystal. ℥j, sal. ammon. ℥iiij, optime puluerisata sublimentur, hæc sublimatio sexies repetatur & Crystalli semper amoueantur. ℞ Crystalli eleuati ℥ß. aq. destillat. ℥iij. reducantur in alcool. Eius dosis ℈ß. Hæc præparatio peculiarem habet vim & efficaciam augendi lac, vbi illud in lactantibus deficit, & vsurpatur ad ℈ß. in oleo amygdalarum dulcium recenti.

Nota.

Essentia crystall. cum aqua cardui ben. vel alia appropriata pota calculũ vesicæ confringit & expellit. Cum vino vero rubro vsurpata dysenteriã & fluxum album mulierum inhibere dicitur.

ALIA PRÆPARATIO.

Crystalli ex mõtibus subtiliter pulu. per 6 horas ita reuerberentur, vt flãmæ exeant, tantũ aquę vrticę, vt sex digitos supernatet, affundatur, per decẽ dies ita dimittantur, & postea destill. transcendet bona pars crystallorũ, plus ergo aquę vrticę affũde, vt ante dimitte, hocq; tertio repete, trãscendẽt crystalli omnes: tunc parum salis fluidi injice, hoc. n. facto oleũ ad fundũ separabitur, aquã vero manebit superius: hanc ergo effunde & aliam recentem affunde, & tandiu soluetur sal, donec fiat dulce: ol. ℈ß. vel ℈j. data, est expertissimum & proba-

tissimum medicamentum ad renum calculum & vesicæ.

AQVA DE CALCE VIVA.

Hæc aq. secundum artem præparata ad vlcera est admodum proficua: linteis nempe excepta & veluti emplastrum vlcerib. applicata; exiccat nomnem purulentiam, mitigat dolores, carne replet, & inflammationes cũ admiratione per quã breuiter extinguit, & ad feruidas, & putridas pustulas & ipsam Luem Veneream plurimum confert.

OLEVM DE CALCE VIVA.

Calcem viuam cum duplo salis ammoniaci in porphyrio triti sublima; fœtet vt stercus, & liquefit armoniacus. Et si sublimatur, recedit & remanet calx, & durescit: posita vero in patellam æream, liquescit in humorem, quem oleum calcis viuæ nominant.

MAGISTERIVM ET EXTRACTIO Gemmarum.

Gemmas puluerisatas & ad modum reuerberationis calcinatas libræque vini vulgarium nitrialium commixtas ad calcem sufficienter combure, calcem hanc cum spiritu vini tandiu ablue, donec materia reliqua inueniatur, hãc vlterius adure, & vt prius procede, hoc enim modo cuncta intrabunt in spiritum vini: hunc ergo abstrahe & incoque, dabit tibi alcali, quod in aquam resolue & asserua.

VSVS.

Ab huius vsu, propter eius aliquantulam acrimoniam & immixtam calcem nõ est abstinendũ; suam enim acrimoniam in id solummodo exerit quod ei resistit; & ita est subtile, vt eius vnica gut-

[..]ula totum corpus peculiari virtute tingat.

ARCANVM PERLARVM.

Perlarum orientalium cum aqua Cinnamomi in marmore [s]ubtilissime pulverisatarum ℥vi. *alembico ventris spatiosi [i]njice, spiritum ligni Guaiaci affunde, alembicum cera undique occlude & in Baln. digere:* ita enim menstruum quotidie essentiam rubicundam de perlis extrahet: ita ergo procede, donec tota essentia extrahatur: perlas deinde calcina, salem ex illis extrahe, & [i]llum essentiæ admisce: habebis præstantissimum [r]emedium ad omnes cordis affectus.

PROCESSVS PERLARVM.

Perlæ contusæ & minutissimè contritæ in ace[t]o correcto per mēsem digerantur: acetum ab a[q]ua inde effluente per Balneum separetur, perlæ [d]enuo cum aqua destillata soluantur & coquan[t]ur: deindè filtrentur, tandemque quarta vel quin[t]a vice in Balneo coagulentur, hoc facto spiritu [v]ini rectificato affuso putrificentur & soluantur, [s]piritus vini tinctus effundatur, coaguletur, cum [s]piritu vini recenti iterum soluantur & in Baln. [a]d liquorem destillentur. Inuenies in fundo mar[g]aritas resolutas, quæ magisterium perlarum re[u]era sunt.

NOTANDVM.

Acetum cum expresso succo limonum corallos & margaritas peroptime dicitur soluere posse.

PROCESSVS CORALLORVM.

Coralli autē primo cum nitralibus debent pul[u]erisari & calcinari, deinde vt vulgares pręparari & resolui. Ita enim habebis magisterium corallo[r]um. Quorum virtutes præ cæteris admiror: quod

ſcilicet tam mirabiliter creſcunt & tam admi-
randis virtutibus à Deo ſunt dotati.

EXTRACTIO ESSENTIARVM
ex lapidibus, Gemmis & Margaritis.

Gemmas vel Margaritas groſſo modo contu-
ſas & non pulueriſatas in vitrum injice, tantum
aceti radicis, vt quinque digitos ſupernatet, affun-
de, per menſem in ventre equino digere: hoc e-
nim tẽpore materia fit omnino liquida, hanc de-
nuo cum aceto radicis miſce & ablue, ita enim a-
cetum colore gemmæ tingetur, huius in aliud vi-
trum plus affunde. Et hoc tandiu repete, donec
nullus amplius color extrahitur: tunc enim Eſ-
ſentia eſt in colore, & corpus relinquitur: colo-
res lente ad ſiccitatem vſque coquantur, deinde
cum aqua deſtillata vt antea diximus, edulcoren-
tur, quouſque perfectam dulcedinẽ aquirãt: hoc
facto puluis ſuper marmore reſoluatur & habe-
bis quintam eſſentiam gemmarum & perlarum.
Obſeruandæ autem ſunt margaritæ cum colore,
dant enim lac ſpiſſum: corpus vero eſt arenoſum
& viſcoſum; & ex his præcipue ſunt dignoſcen-
da: ita etiam ſe res habet in cryſtallis: Omnis e-
nim eorum Eſſentia per lotionem tranſit, & nil
niſi viſcoſitas aliqua remanet, ex quo ſufficientia
extractionis cognoſci poteſt. Quidã acetum de-
ſtillatum baccis berberum affundunt, hoc per de-
ſtillationem iterum abſtrahunt, corallosque &
margaritas cum eo ſoluunt.

Alij vero ex prunis ſylueſtribus acetum confi-
ciunt, & corallos perlasque cum eo extrahunt: Et
hæc extractio acquirit colorem omnino ſangui-
neum. Alij ſpiritum vini ab oleo ſalis aliquoties
ab-

abstrahunt, & cum hoc corallos soluunt: aliqui vero vsque ad oleum abstrahunt.

EXTRACTIO CORALLORVM.

Hæc est purgatio sanguinis: vbi nec venæ sectio, nec scarificatio est necessaria, sistit fluxũ sanguinis in viris vt & sputum eiusdem, & superflua mulierum menstrua, atque omnes alias hæmorrhagias. Contra epilepsiam vero in primis maxime commendatur.

Cum succo berberũ coralli in vnico triduo soluuntur: Et cum hac solutione lingua in angina mundificatur, cum aqua nempe prunellæ cõmixta & pro gargarismate vsurpata: imo nihil refert, etiamsi etiam bibatur: anginæ peroptimè medetur & omnem calorem ac inflammationes internas extinguit.

LIQVOR ET SPIRITVS PERLARVM.

Huius guttæ sex cum aqua borraginis potæ cor & vniuersum corpus confortant: cũ aqua cinnamomi ad guttulas octo nõ modo confortant, sed etiam ab apoplexia preseruant: contra palpitationem cordis eius guttæ 8. cum vino maluatico bibuntur, sericumq; rubrum in eo intinctum regioni cordis applicatur in lipothymiis est valde conueniens, ac dicto modo applicatus, pulsibusque & naribus affrictus.

Corroborat etiam & præseruat infantes à frigore cum succo vel aqua semperuiui ad tres guttas exhibitus.

Cum infantes plane sunt consumpti & arefacti; detur iis cum lacte muliebri, conualescunt illico. Ego ipse phthisim cum totius corporis consumptione cum oleo margaritarum curaui.

DE ARSENICO.

Oleum Arsenici.

Hoc oleum inseruit ad fistulas & omnia antiqua vlcera & esthiomena; Luē Veneream, & cancrum, vt & ad vermem equorum; exterius applicatum. Ad hunc affectum ol. Arsen. cum melle & albumine oui commisce & in forma emplastri appone; vermem enim enecat & affectum curat.

QVOMODO ARSENICO SVVM extrahatur Venenum.

Arsenicum per salem vrinæ fixum effice, hoc enim facto transit in oleum, quod ad omnia vlcera est efficacissimum.

BVTYRVM ARSENICI FIXVM.

Arsenicum Crystallinum prius cum solo colchotare sublimatum (quod venenum ipsius retinet) cum æquali pondere salis tartari & salis nitri cōmisce, omnia inter duos vrceolos imposita figentur, subjiciēdo ignem 24. horarum spatio primo lentissimū tū summi gradus. Et inuenies materiam albissimam: quæ perlarum referat colorē, quam in aqua calida solues, vt inde alcali extrahas; puluis, qui subsederit, imbibatur oleo tartari, vel, quod melius est, oleo talci, & ad ignē exicca, idq; ter facies, rursus materiam in calida dissolue & sal exime, & remanebit puluis candidissimus & fixus, qui in loco humido resoluitur in oleum pingue, butyri instar, anodynum.

VSVS BALSAMI ARSENICI.

Hunc balsamum linteo obductum regioni cordis applica & emplastro ex resina contege: arsenicum enim destillationes partium extrahit, humores fluidos reddit: ergo ab emplastris ad punctaras summe est cauendum.

OLEVM

OLEVM BOLI ARMENI.

Boli Armeni quarta vna in aqua salis nitri soluatur, per destillationẽ rursus abstrahatur, idque sæpius repetatur, donec bolus formam olei acquirat; tunc enim eum rursus in oleum redige, & huic *thuris* ℥j. *corneol.* ℥ß. *& mumiæ* ʒij. *admisce*: Erit puluis glutinans loco futurarum vsurpandus.

OLEVM, QVOD VVLNERA IN 24. horis sanat, & est expertum.

℞ *Ol. hypericon. lumbricor. terebinth. mastic. an.* ℥j. *misce* & calide cum pauco gossypio applica.

SAL EX VRINA SVBLIMATVS.

Vrinam hominis sani, ieiuni & vinum bibẽtis per 24. dies sepone, postea pure & lente effunde; postea tantum vitrioli in fornace ad albedinem vsque torrefacti, quantum per vrinam solui potest, adde, hoc facto in alembicum arenæ impositum effunde, ad siccitatem vsque destilla (hæc est optima aqua ophthalmica ad omnes dolores calidos oculorum, visumque conseruat clarum & acutum, eius aliquãtum cum penna quotidie immissum & vsque ad sanitatem continuatum) receptaculum cum aqua instillata amoue, aliud accõmoda & ignẽ, ac si Mercurium sublimare velis, fortius vrge, hoc n. modo sal album & pulcherrimum ascendit, cum quo spiritus vini acutior & fortior reddi potest, ad aurũ & alia metalla calcinata resoluenda.

Nota.

Ex tartaro vrinæ cum duplo pondere sulphuris mixto & sublimato fiunt flores sulphuris acidi; & in peste multo sunt præstantiores floribus sulphuris vulgaribus: inseruiunt etiam in pulmonia. Bathodius.

LAPIS MEDICINALIS AD omnia Vulnera.

℞ Vitrioli ℥iiij: ſal. nitri, ceruſſ. alum. bol. armen. an ℥j, ſal. armonia. ℥ß. ſingula ſubtiliter pulueriſentur; ceruſſ. & bolus in porphyrio in formam farinæ conterantur, tunc omnia miſceantur, ollæ vitreatæ ſatis magnæ, quia intumeſcit, injiciantur, aceti acris tantum, vt digitos duos emineat, ſuperfundatur, & ad ſiccitatem lapidis lente coquantur.

Notandum. Debet autem igne fortiori, vſq; dum nullus amplius fumus ab eo aſcendat, calcinari. Ad vlcera intumeſcentia & calida huius lapidis ℥j cum mẽſura dimidia aq. ſemel ebulliat, filtretur, linteum in hac immergatur, & loco affecto, quam calide tolerari poteſt, applicetur. Si vlcus fuerit apertũ, ſumatur reſiduus puluis, exiccetur, & vlceri inſpergatur, & hoc facto vlcus linteis obuoluatur. In vulneribus vlceribusq; vetuſtis & recentibus hujus pulueris inſtar piſi vnguẽto ad magnitudinẽ nucis immiſceatur. Præter hæc omnia aqua iſthęc etiam deſtillationes ſeu catarrhos contrahit, exiccat & maturat. Scabiẽ, icteritiã, maculas, impetigines, vitiligines, puſtulas exedentes ſanat, ſi prius aperiantur, & ter in die hac aq. abluantur: omnia mala & immunditiem intra cutẽ & carnẽ latentem corpore humano extrahit. Anginam & quæuis vitia oris emendat, putridam carnem vel fœtidas gingiuas corrigit: ſuperfluum ſanguinẽ ex quo dolores dẽtium exoriri poſſunt, abſumit, ſi cum ea abluantur, ne quid tamen in collum incidat. Omnes externos affectus corporis vel cancrum, vermem, & omnia vlc. phagedenica mirifice mortificat, lintei in ea intincti, & quotidie ter ap-

applicati. Lumbr. omnes enecat & expellit. Omnibus affectibus oculorum succurrit, & visum adiuuit, eius gutta j vel duæ mane & vesperi oculis cum penna immissæ. Calorem præter naturalem rutũ mitigat, lintei nẽpe in ea madefacti & applicati, calorẽ enim & superfluos humores quam primum extrahit, malumque inde exortum emendat. Cõducit mulieribus, quibus mammillæ sunt tumefactæ & exulceratæ. Omnia vlcera humida & destillantia, quæ alias nullis emplastris, vnguentis & oleis quicquam cedunt, ex fundamento sanat, ter in die cum linteis applicata.

LAPIS CONTRA ERYSIPELAS.

℞ *Ceruss. alum. vitr. alb. ana ℥iiij, bol. armen. ℥ß, croci, ʒj. Misce, coquantur in mensura dimidia aquæ vsque ad siccitatem:* huius materiæ parum in aq. rosſ. soluatur & loco inflammato applicetur. Iuuabit illico.

LAPIS CAVSTICVS SEV CORROS.

℞ *Lixiuij saponis, vel matris lib. ij. calc. viu. lib. j. affunde aquam feruentem, bis inuicem misceantur, cum clarescit, infunde sartagini, adde sal. armon. ℥ß. & in aqua tandiu coque, quousque fiat lapis:* aperit omnes excrescentias & tumores.

CALCIS TESTARVM OVOrum calcinatio.

Testę ouorũ in fornace figuli optime, quousque fiant albissimæ, calcinentur: hæc maxime conueniunt scribis, pictoribus & aurifabris; miscentur etiam cum glutine, & rediguntur in massã, ex qua imagines, lapides & manubria cultrorũ efformari & cũ variis coloribus, prout cuiq; placet, tingi

possunt, quo facto in hypocausto, vel alio loco calido exiccantur, sic enim non solum colorem suum retinent, sed etiam in lapidem concrescunt.

Vel

Albumina oui conquassata & cum spongia in aquam redacta in massam cũ calce exagita: Quã-tum autem harum testarum calcinantur, tantum etiam conchatum addere, & eodem modo, quo & cum calcinatis testis, procedendum.

AD SCABIEM ET PRVRITVM.

℞ Sulphur. viu. optime puluerif.℥j. zinzib.ʒij. misceantur cum butyr. recenti vel axungia recenti; adde Mercurij præcipitati ʒj. M. & f. vngu. quo inungantur iuncturæ manuum & genuum. Penotus.

CREMOR TARTARI.

Tartarum vini albi lotum minutim contere, in aquam purã iniice, fac vt in lebete bulliat, fiet bulliendo crusta seu pellicula, hanc exime & serua: Huius accipe ʒj. diagridij pręp. gr. viiij. Misce, & in iusculo porrige; leuiter purgat. Arcanum est ad lienis affectus.

Dicto cremori spiritum vini affunde, tincturam rubram extrahe, spiritum vini abstrahe, & terram relictã per retortam pelle, habebis oleum, & manebit terra in retorta; hanc calcina, & spiritum vini iterum affunde, digere & abstrahe, tandem terra hæc sublimetur, quam serua, est enim terra foliata.

OPTIMVS MODVS PRÆPARANdi cremorem tartari, vel Tartarum præparandi.

Tartari quantum vis, conteratur, & subtilissime

sime pulueriſetur; aquæ fontanæ ſufficiens quantitas calide affundatur, cũ baculo ligneo optime moueatur, ad refrigerandum ſeponatur (niſi enim hoc fiat, aciditas eius facile euaneſcit) aqua cum materia viſcoſa lente effundatur: hæc lotura ter, quater vel pluries, donec tartarus arenæ ſubtili fiat ſimilis, repetatur, hæc arena in vaſculum ligneum effundatur, ſufficiens quantitas aquæ fontanæ feruidæ affundatur, & cum ſpatula lignea agitetur; hoc enim facto aliquid de tartaro colliqueſcit, & aquam acidã reddit. Itaq; panni duo; tres vel plures, prout tartari plus vel minus præparari debet, ex lino & lana duplici filo parati in prõptu eſſe & ſuper ollas nouas vitreatas ſuſpendi debẽt, per quos aqua feruẽs & acida abſque vlla mora percolari poſſit: & ſi hęc in principio aliquantulum flaua tranſit, ſtatim denuo percoletur, & hoc tandiu repetatur, donec clara, in modum Cryſtalli, tranſeat, & transfuſio continuetur. Et ſi vna ex ollis fuerit repleta, ſeponatur ad refrigerandum, & alia ſupponatur. Et cum omnis aqua acida fuerit affuſa, alia aqua feruida (cuius in lebete ſemper aliquid in prõptu eſſe debet) affundatur, diligenter moueatur, paululum quieſcere permittatur, poſt vnum ex ſacculis in aliam aquam prius percolatam transfundatur: Et labor hic tandiu continuatur, donec tartarus per aquam feruidam omnino eſt ſolutus & in vaſculo ligneo nil præter arenam omnis aciditatis expertem nullamque vlteriorem vel in frigida, vel feruida aqua diſſolutiónem admittentem, & propterea tartarum arenoſum dictam, remaneat. Hoc enim facto omnis tartarus acidus & genui-

nus rite erit solutus & transfusus. Cum igitur aquæ illæ tartareæ in ollis sufficienter sunt frigefactæ, non solum pulcherrimum cremorem in illis innatare, sed etiam bonam partem materiæ pellucidæ instar niuis congelatæ in fundo residere videbis: Tunc itaque cremor innatans primo erit separandus, si videlicet eundem separatim habere cupis; sin minus, cum spatula lente pôtest amoueri, vt fundum petat & cum materia ibidem copuletur: hoc facto aqua clara per inclinationem vasis effundatur, materia alba sacculo paruo linteo injiciatur, vt aqua in ea relicta effluere possit: inuenies tartarum peroptime purgatum; cuius hoc modo in 14. horis plus quam alij in 40. horis præparare poteris, nec minorem habebit efficaciam, quam alius, multo maiori labore paratus.

DE ANTIMONIO.

℞ *Auri calcin.* ℥ß. *antimon. crudi bene triti* ℔ ß, *sublima vnà forti igne per totum diem, deinde quod sublimatum fuerit, accipe & cum auro, quod in fundo mansit, bene tere, ac iterum sublima, hoc sæpius repete, tandem inuicem bene tere & serua.* Hujus ʒj in vinum maluaticum vel aq. vitæ infunde, eiusque infusionis cochleare vnum exhibe. Est vomitiuum & purgatiuum, arcanum Dornæi, pro quo Muffetus ipsi 500. coronatos voluit numerare, sed non obtinuit.

Vomitiuum & purgatiuum.

AD FICVM ANI SEV Mariscam.

℞ *Ol. laurin. lini, rosat. mucum, ana* ʒß. *cum vitello oui fiat vnguentum:* hoc cum gossypio applicatum, ficus sanat, quæ tamen prius hoc ipso vnguento debent inungi. Est Tobiæ Hess.

PRÆPARATIO CRYSTALLI AD Gemmas factitias.

Salis tartari ℥ij. in aqua soluantur, hoc ℔ j. cineris fagi, vt cineri Capellæ fiat similis, humectetur: inde globuli in magnitudine pomorum formentur, exiccentur, & in olla operculo contecta in fornace figuli exurantur: ita enim globi aliquantulum colliquescent, sibique inuicem adhærebunt: *hi itaque subtilissime conterantur, & lixiuium ex iis paretur: hoc in salem vsque coaguletur: Et in hoc lixiuio Crystalli toties & tandiu extinguantur, donec intra digitos conterere possis: hoc peracto de Sale in vase relicto aliquid per solutionem, coagulationem & calcinationem toties repurgetur, donec nullæ amplius fæces in solutione compareant.*

Eodem modo etiam Salem tartari ex tartaro albo præparatũ toties per solutionem, coagulationem & fusionem debes purgare, donec ab omnibus fæcibus fiat mundus, & in igne non amplius strepet. ♃ *Huius Sal. tartari part. ij. Salis præcedentis præpar. part. j. hæc inuicem fiant fluida:* habebis materiam, quæ omnes colores totius mundi recipit, & gemmis orientalibus similis apparet.

PRÆPARATIO SMARAGDI.

♃ *Animæ lunæ, animæ Solis, Crystalli reuerberati, adde parum Salis ammoniac. per calcem viuam fixi:* fluet enim in cucurbita arenæ imposita.

RVBINI.

♃ *Animæ Solis, animæ Martis extractæ, Crystalli reuerberati, fluet cum parua parte Salis ammoniaci fixi.*

HYACINTHI.

♃ *Parum animæ Solis per Crystall. plures, & Sal.*

ammonia. fixi & antea ratione coloris sumitæ animas, effluant cum Sale armoniaco fixo per calcem viuam.

SAPPHIRVS.

℞ *Sal. alcali* ℥viij. *Crystalli præpar.* ℥iiij, *Zafor vel magnesiæ plumbi* ʒß: *hæc omnia misceantur, & in fornace euaporationis fundantur*, habebis Sapphiros pulcherrimos.

TOPASIVS.

℞ *Ceruss.* ℥iij. *Cryst all. præpar.* ℥ß, *Misce, in crucibulo luto occluso fundantur.*

SMARAGDVS.

℞ *Minij* ℥iij. *Crystall. præpar.* ℥j. *Solis* ʒij, *mixta fundantur.*

HYACINTHVS.

℞ *Ceruss. & Crystall. præpar. ana* ℥j. *mixta fundantur.*

SAPPHIRVS COERVLEVS.

℞ *Vitr. Venet. color. crocini ana* ℥ij, *liquid. De tartaro & Sale nitri calcinata mixta per* 4. *horas fundantur*; exhibit vitrum cœruleum obscurum: huius ℞ *Part.* 8. *minij part.* ij. *mixta per duas horas diffluant*, ita enim lucidum perficietur.

RVBEDO.

℞ *Minij* ℥iij. *vitri Veneti* ℥ij *vel Silicum* ℥iij, *cum tartaro liquato per horas sex fluant*, transeunt in vitrum fuluum.

VITRVM RVBRVM.

℞ *Æris vsti & vitri contriti an. inuicem tres horas colliquescant.*

VITRORVM RVBEDO.

℞ *Cineris plumbi* ℥jß, *silicum* ℥ij, *scoriæ ferri* ʒij, *mixta colliquescant.*

VI-

VITRORVM ALBEDO.

℞ Stanni ℔ j. plumbi ℔ iij. inuicem calcinentur: hoc facto, ℞ Plumbi calcinati ℔ iij. cineris plumb. & stan. an. ℔ iiij. Sal. ℔ j mixta sibi inuicem liquentur, ita fluida in aquam fundantur, postea que contundantur & puluerisentur.

VITRVM ALBVM.

℞ Plumbi ℔ vj. Silicum ℔ iiij, Sal. ℔ ij. Stanni ℔ j. alumin. quart. j. imponantur fornaci figuli ad dissolutionem, postea contundantur, & subtilissime puluerisentur: ita enim vasis infusa colorem cœruleum, flauum, cineritium & quemcunque volueris, recipit.

COLOR CROCEVS.

℞ Color. saffrani part. iij. vitr. cœrul. fus. part. j. tartari calcinati part. iij. Misce, madida tenuissime terantur.

ADAMAS.

Crystallum per noctem in fornacem figuli dimitte, exemptum in aqua extingue, tenuissime contere, cum Sale tartari misce, inde cum aqua pilulas efforma, hæ per noctem in igne forti ita candefiant, vt non diffluant, inde exemptas in vasi satis forti per biduum in igne permaneant: hoc enim modo optime præparantur.

SMARAGDVS.

Æs optimum per triduum in igne permaneat, inde exemptum optimeque tritũ in alio vase iterum in fornacem immittatur ibidẽque per quatriduum cum duplici pondere arenę, ex qua cõficiuntur vitra in igne vehemẽtiori permaneat, dehinc in vase satis duro per mediũ diẽ igni adhuc fortiori imponantur, inuenies lapidem viridem.

SAPPHIRVS.

Vitrum puluerisatum cum dimidia parte Zaphari commisce, & per triduum fornaci impone.

RVBINVS.

Auripigmentum cõtusum in vase rotundo igni admoue, inuenies materiam in collo vasis.

Vel,

℞ *Sal.alcoli* ℥iiij. *Cryſtall.puluerisat.* ℥iij. *battituræ æris* ℥ß.*fol.auri* gr.vj.mixta colliquescant in crucibulo.

QVOMODO CONFICIATVR Marmor vel Gypsum.

℞ *Gypsi calcinati part.ij. silicum alborum non calcinator. part.j misceantur: hoc facto parum ossis sepiæ inijce in aquam, & cum hac materiam in massam redige.* Ita enim in modum Marmoris vel Iaspidis, vt tibi non ignotum, tingere potes.

FORMÆ QVIBVS MATERIÆ infunduntur.

℞ Luti madefacti , cineris cribrati & madefacti ana partes æquales, per horam dimidiam cum bombace optime agitentur, & quodquod vis, in has formas fundatur.

MODVS OMNIS GENERIS GEMMAS ex silicibus conficiendi ex Osvvaldo Crollio.

Silices selecti & splendentes, vel Crystalli optimi in fornace figulino per biduum vel octiduum vrantur, inde exépti iterum candefiant, & in aqua frigida extinguantur, ita n. quasi terentur & dilabuntur, quanto sæpius a. hæc candefactio & extinctio repetitur, tanto erit melius: hoc absoluto exiccétur, & in marmore subtilissime in formã pol-

linis terantur: huius pulueris parti vni adde minij part. iij. mixta in marmore terantur: quanto autem subtilius teruntur, tāto lapides fiūt pulchriores & lucidiores: alias enim concipiunt vesiculas. Et hæc est materia, ex qua gemmę conficiuntur.

SEQVVNTVR NVNC COLORES.

Tinctura auri dat rubinos, carbunculos & granatos: hos autē ego non curaui: argentum dat cæruleum & colorem Sapphiri, huius loco ego ipse sumpsi lapidem cœruleum vel Zaphatum.

Mars dat hyacinthū & topasium, ad quem conficiendum crocus Martis est sumendus. Venus dat Smaragdum & Chrysolitum; sumitur autē crocus Veneris, vel lamina cupri sæpius candefit, & semper in aqua extinguitur, hoc n. modo squamæ cineritiæ à cupro decidunt, quę sunt abluendæ, exiccandæ & pulurisandæ.

SI ITAQVE SMARAGDVM CONficere volueris,

Sume prædictæ mixturæ ex silicibus, crystallis & minio optime inuicem cōtritæ, parum pulueris cupri admisce, ita in ollam luto obturatam & operculo cōclusam injice, vt media pars ollę maneat vacua, per quatuor vel 5. horas fornaci euaporationis impone, propeq; ignē fortē dissolue; hoc facto ignem amoue & ollam cōstringe: inuenies materiam spuma plumbi contectam, & cum regulum confregi, apparebat Smaragdus pulcherrimus, quem curaui in fragmenta frangere, & prout volebam conscindere. Non semper autem res bene cedit, sed requiritur serenitas cœli. Itaque consultum mihi visum fuit: materiam hanc in quadruplo præparare, in quatuor ollas

distribuere & ita vno labore quatuor distinctos colores acquirere, vnum semper altiorem altero, ad primum sumebam pulueris cupri ℈j, ad secundum ℈ij, ad tertium ʒj & ad quartum ʒj ß, & nihil amplius, alias enim fiunt grossi & non pellucidi. Idem est iudiciũ de Hyacinthis & Topasiis, cum croco Martis, & sic de Sapphiro cum cœruleo.

MODVS ARGENTVM Albificandi.

℞ Sal. ammon. alum. rochæ, alum. plumos. Sal. gemm. tartar. & rom. an. q. s. misceantur & coquantur.

MIXTVRA AD PRÆPARANDAS Formas seu Matrices.

℞ Gumm. tragac. ʒvj, infundatur per triduum in aceto, contuso adde gypsum optime contritum vel quoscunque colores volueris, redige in duram massam, iniice matricibus excauatis antea inunctis, & permitte, vt *siccentur*; hoc enim modo quodcunque vis, efformare potes.

INDVRATIO FERRI.

Ferrum succo raphani, & succo vel aqua expressorum lumbricorum terræ intinge: hoc enim modo ita induratur, vt etiam lapides & saxa eo incidi possint.

MODVS FERRVM deaurandi.

Ferrum ab omni ærugine politum cum vitriolo in vino trito tandiu oblinito, donec colorem cupri acquirat: hoc facto etiam amalgamate de Sole & Mercurio eodẽ modo optime obducito, quantumque poteris infrica: itaque obductum & frictum in ignem ponito, vt Mercurius exhalet, qualiter etiam cum argento fieri solet.

MO-

MODVS OMNIS GENERIS METALLA Argento obducendi.

℞ *Aq. fortis* ℥ß, *Mercurij* ℈j, *tartari alb. Ol. Salis ana parum, in aliquo vase cineribus calidis impone, diligenter misce*, & cuicunque metallo volueris, affrica; apparebit argento simile.

GLVTEN AD LIGNA ET Lapides.

℞ *Calc. viuæ* ℥iij, *tart.* ℥j. *contrita cum vernice misceantur.*

LVTVM AD CRYSTALLVM, Vitra & Lapides.

℞ *Solis, minij & vernicis optimi an. q. s. contere & misce, cumque resiccatum fuerit, ad commodum tuum vtere.*

Item ℞ *Calcem viuam & albumina ouorum optime conquassata. Misce* & pro glutine ollarum & vitrorum fractorum vtere. Talia etiam præstat cinis cum albumine ouorum mixtus.

MODVS CONFICIENDI CRVCIbulos vel Testas ad Tartarum.

Ad lutum pro Testis cum aluminis plumosi & cretæ an. partibus æqualibus commisce, cũ albumine ouorum in puluerem redige, testasque vel crucibulos intus cum hac mixtura sæpius oblinito, ita tamen, vt, quoties oblinita fuerint, exiccentur: ita enim non modo durabilia fiunt, sed etiam nihil eis interius adhærescit.

LVTVM AD FRACTA VITRA.

℞ *Partes ij, calc. viuæ, part. j. spumæ argenti part. dimid. hæc inuicem terantur, tantum vernicis calidi, vt in formam pultis tenuis redigi possit, addatur; sub porphyrio tenuissime teratur, vt fiat subtile*, linteo obdu-

catur, & rimis fractorum vitrorum applicetur; quamprimo enim exiccatum fuerit, omnia infusa ita continet, vt nec aqua fortis etiam penetrare possit.

ALIVD LVTVM VEL GLVTEN ad confracta Vitra.

Spumam argenti & vitrum Venetum contunde & in subtilissimum puluerem redige, hoc facto iterum cum vernice & pauculo olei lini, qualiter pictores cum coloribus in porphyrio procedere solent, contere, & cum hac mixtura rimas fractorum vitrorum obline, & in Sole vel ad fornacem exicca, resistit igni & aquæ.

QVOMODO RIMÆ RECEPTAculorum perlutentur; ne spiritus transeant.

℞ *Stricturæ ferri subtilissimæ & minij ana part. æqual. inuicem conterantur, cum glutine optime misceantur, vt pulti fiat simile*, & rimæ receptaculorum eo obducantur.

MODVS CVM VITRO VEneto vitriandi.

Cum vas vel olla iam ad vrendum satis fuit exiccata, cum fæce vini vndequaque obliniatur, hoc facto vitrum Venetum subtilissime puluerisatum cum spuma argenti misceatur: (vbi tamen vitri Veneti maior portio esse debet) & in modum figulorum procedatur.

LVTVM AD CONFRACTA Vitra.

Vitrum Venetum, minium, oleum lini, farina volatilis & albumina ouorum subtilissime conterantur, & aliquantulum crasse rimis obliniatur.

SIGILLVM HERMETIS.

℞ Vitri Veneti contriti aliquoties candefacti, & rursus extincti part. v. succini puluerisati part. ij. borac. part. j. mixta omnia & subtilissime trita, cum spiritu vini in massam agitentur, operculo, ad crassitudinem medij digiti illinantur, & per fusionem sigilletur, vt sequitur.

Vel,

℞ Vitri puluerisati & borac. Venet. ana partes æquales cum modico succini, aqua & spiritu vini redigantur in massam, circa vitrum illinatur, hoc facto candelam accensam vnam vel duas luto applica; canalem, qui in superiori parte sit amplior, in inferiore vero angustus cum paruo foramine ad crassitudinem acus, hoc lente in candelam accensam dimisso lutum deorsum liquescit & occludit. Oportet autem cum candelis circumire, vel alteri cuidam vt vitrum lente in gyrum vertat, commendare.

LVTVM OPTIMVM AD Circulandum.

℞ Colophon. ℥ij, ceræ flauæ ℥ij, bis in crucibulo colliquatis, cinnam. puluerisf. ℥iiij vel tantundem farin. laterum subtilissimæ adde, diligenter misce, cum spatula lignea vitris vbique applica, & cum ferro ignito adapta & æqua, vtque refrigeretur sepone. Necesse autem est, vt quotidie odoretur, an forte transpiret, hoc enim si fiat, cum ferro candente iterum erit adaptandum & vlterius glutinandum.

DE CVRATIONE ET DIÆTA PESTILENTIA infectorum.

QVam primum quis se Peste infectum putauerit aut aliquid huiusmodi senserit, statim cochlearia quatuor vel quinque *aceti bezoardici* sumat plus vel minus, pro ratione viriũ & personæ, cum ℥iiij *aquæ Cardui bened.* vel *Pimpinellæ*, & quantum potest, in lecto sudet.

Hoc facto iusculo aliquo cõuenienti rursus erigatur & confortetur, hora post hæc elapsa vena secetur, si scil. vltra octo horas patiens morbum non senserit, alias enim venæ sectio erit intermittenda. Vbi circa venæ sectionem præterea hoc etiam est notandum, ne in personis infra 15. & vltra 50. annos instituatur.

Venæ sectio. Item si characteres, bubones seu anthraces supra regionem cordis appareant, etiam in partibus superioribus corporis & in eo ipso latere vena erit secanda: si vero infra cor, in inferioribus lateris eiusdem.

Potus quotidianus. Postquã vena est aperta & sanguis emissus pro potu loco vini potus sequens ordinetur, quem si egeni persoluere nequeant, decoctum aliud, cuius titulus, Aqua potabilis, pro pauperioribus, eligant.

POTIO QVOTIDIANA PRO ÆGRIS.

℞ *Sem. lactuc.* ℥ß,
papau. alb. ℥iij.
Sem. 4 frig. maior. ana ℥ß,
Sacchar. alb. ℥iij. *Misce.*

fiat omnium decoctio in libr. viij aq. fontanæ ad [illegible] *uorum digitorum transuersorum consumptionem*; poste ac

Adde *Syr. de coloneis Ferdinandi ℥ij ß. Misce.*

Potio quotidiana potabilis pro pauperioribus.

℞ Rad. tormentill.
petasit. minut. concisar. ana ℥j,
pimpinell. ℥iij.
hord. mund. excort. M ij,
passular. ℥ij,
coton. concisor. & conquass. M j. Misc.

Fiat omnium decoctio in mensuris tribus aquæ fontanæ ad trium digitorum transuersorum consumptionem, percoletur, colatura parum sacchàro dulcoretur & pauxillo aceto de fructibus rubi idæi acetosetur.

Die sequenti acetum Bezoardicum in prędicta dosi aut cochleare vnicũ minus, vsurpet & sudet, quod fieri debet, siue bene siue male habeat æger: quo facto potus quotidianus adhuc erit continuandus.

Et quia interdum accidit, vt æger constipetur, astantes id non debent reticere, sed Medico indicare.

Pro promouenda itaque euacuatione

℞ Rad. tormentill.
petasit. an. ʒiij,
cichor. ℥j,
polyp. querc. ʒvj.
fl. cordial. p. ij ß,
prunor. damasc. n. xij,
passul. ℥j,
Sem. coriandr. præp. ʒij coquantur leniter in ℔ j. aq. fontan. Colaturæ calidæ infunde per noctem
fol. sen. Elect. ℥j.
Rhab. Elect. ʒiij.
Colaturæ adde Syr. ros. sol simpl. ℥ij., f. potio pro duab.

dosib. Si, vt sæpe contingere solet, æger fuerit valde debilis, & lipothymiis frequentibus afficiatur, de Electuario Bezoardico sequenti, quod alias venenũ in corpore adhuc superstes expellere solet, castaneæ instar quotidie quinquies vel sexies assumat. Et quia hęc lues etiam nostra opinione curata sępius fomitem suum in corpore retinet, & ita cum summo hominis periculo reuertitur, ab his Bezoardicis etiam in posterum per aliquod tempus non erit abstinẽdum, etiamsi quis putet se omne malum euasisse, & hostẽ profligasse; itaque de aceto in primis Bezoardico quotidie ter, mane scilicet, ieiuno stomacho, post meridiem, hora ante cœnam & immediate ante decubitum cochleare dimidium sumendum.

Electuarium Bezoardicum restaurans.

℞ *Conseru. rosar.*
borrag. ana ℥iiij,
cortic. citr. condit. ℈ij,
spec. diarrhod. abbat. ʒj,
diamarg. frig. ʒiiij,
bol. arm. orient.
terr. sigill. ana ʒiij,
Ther. Androm. ʒj, misce cum Syr. de limon.
f. Electuarium, acetosetur modico olei vitrioli.

De hoc ægrotantes in sudore debilitati, eo absoluto aliquid assumant, inseruit enim ad præseruationem & curationem simul.

Nota.

Hoc Electuario & mulieres grauidæ & pueruli sine noxa possunt vti.

Admonendi vero sunt in primis omnes in genere his ægris cohabitãtes & etiã ipsi ægri vt fœtorem

rem linteolorum, in quib. sudarunt, vel induti fuerunt, summa cura euitent. Siquidem scitũ, hoc ipso fœtore non raro totas domos cum omnibus inhabitantib. fuisse infectas, & maximam stragem subsecutam, quia tale venenum ex huiusmodi linteis in corpore fuit per poros retractum.

Quantum ad curationem externorum characterum, quiuis prudẽs & expertus Chirurgus nouerit illos maturare, veneno liberare, aperire, tandemque debite consolidare. Cui hoc opus remittimus.

Si quæ forte mulier grauida hoc morbo inficiatur, statim hanc potionem sudoriferam vsurpet, applicato tamen prius balsamo puerorum cum pane vel mica panis triticei, & modico aquę rosaceæ, vel cum pane marcio ad vmbilicum, quod etiam in sudore ipso non erit amouendum. Sudore absoluto cum iusculo aliquo reficiatur, horaque dehinc elapsa vena iuxta processum prędictum aperiatur, nisi mulier fuerit admodum debilis, & non valde sanguinea: in talibus enim venæ sectio est potius intermittenda. Die sequenti potionem sudoriferam denuo sumat & sudet, & se in omnibus iuxta præscriptum ordinem gubernet, hoc vno excepto, vt loco aceti rutacei pro præseruatione restauratiuo bezoardico vtatur.

POTIO SVDORIFERA PRO Prægnantibus.

℞ *Syr. de limon.* ℥j ß.
acet. bezoar. nostri ℥ß.
aq. fœnic.
pimpinel.

card.ben.ana ℥ j.
*spec.diamarg.frig.*ʒj.
*man.Christ.perlat.*ʒij. *Misce & f.potio.*

Infantes quod attinet, detur illis ad promouendum sudorem de sequenti aqua cochleare vnum pro duabus vicibus, vel quantum fieri potest & vires eorum ferunt.

Qui vero ad annum septimum vel octauum progressi sunt, illis vna vice erit dandum:

℞ *Aq.veronic.*
pimpinell.
card.ben.
fumar.
fœnic.ana ʒvj.
margar.præpar.℈j.
corn.ceru.præpar.℈ß.
*tabell.man.Christ.perlatar.*ʒiij *misceantur*

exacte, fiat potio, cuius, vt diximus, detur cochleare vnum in duas portiunculas diuisum.

Ad refrigerandum autem sanguinem & pro potione ordinaria, præparari debet Iulepus ex æquis partibus *Syrup.viol.& cydonior.*& cum modico *aceti rubi idæi* acetosati.

ACETVM BEZOARDICVM nostrum.

℞ *Rad.Angel.*
imperator.
pimpinell.
Valerian.
vincetox.
dictamn.
petasit.
zedoar.

tormen-

tormentill.
gentian. ana ℥j,
baccar. Iuniper. M ij,
fol. rutæ M iij,
sem. citr.
acetos.
cortic. citri ana ʒvj,
Theriac. Androm. ℥jß,
Antid. Matthiol. ℥ß,
fl. sulphur. ʒiij,
myrrh. ʒiij.
oss. de cord. ceru. ʒj,
Syr. de limonib. ℥vj.

Incisa aut contusa mixtaque omnia infundantur in vitro cum ℔ ij spiritus vini ab omni phlegmate correcti, & ℔ vj, aceti destillati ac spiritus vitrioli ʒj. digerantur in loco calido & ad vsum asseruentur.

ELECTVARIVM BEZOARDICVM Vulgare.

℞ *Electuar. ex nucib. & ruta ℥vj,*
bol. armen.
terr. sigillat. ana ʒij,
Syr. acetosæ ℥ij. M. fiat Electuarium.

Est præseruatiuum pro vulgo, ministrantibus & iunioribus, castaneæ instar mane vsurpandum.

ELECTVARIVM EX NVCIBVS.

℞ *Fol. rutæ M. viij.*
sicuum,
nuc. iugland. ana M iij.
baccar. Iunip. M ij.

vnumquodque per se pistillo ligneo fortiter contundatur minutissime in mortario & misceantur exactissime, addendo aceti & salis parum, vt in antidoti formam redigatur.

CERTISSIMVM EXPERIMENTVM contra Pestem.

℞ *Fol. absinth.*
salu. acut. ana ℥jß,
rutæ ℥vjß.

Herbæ in aqua fontana recenti lauentur, deinde incidantur, in mortario contundantur, vt succus exeat, ollæ nouæ mundæ injiciantur, mensura dimidia aceti fortissimi affundatur, diligenter copertæ per 24. horas, ita stare permittantur; hoc tempore elapso, percolentur, aceto colato turpethi in mortario puluerisati ℥j. *admisceatur, iterum ita coopertum per 24. horas dimittatur. Deinde percoletur, & ad vsum reseruetur.* Huius aceti per quatriduum continuum quotidie cochleare vnicum theriacæ instar pisi mixtum ex vase non ligneo, sed argenteo, vel stanneo sumito. Hoc enim si feceris, Deo summo auxiliante per annum integrum à peste tutus eris. Si quis vero peste iam infectus fuerit, huius aceti cochlearia quatuor cum theriaca ad pisorum quatuor magnitudinem sumere & quatuor horas agitando ieiunare debet, ita enim sine dubio saluabitur. Certum enim est, & in permultis sæpissime probatum.

FINIS.

BASI-

BASILICA ANTIMONII, IN QVA

ANTIMONII NATVRA EXPONITVR

& Nobilissimæ remediorum formulæ, quæ Pyrotechnica arte ex eo elaborantur, quàm accuratè traduntur:

MANVALI EXPERIENTIA comprobata & conscripta

AB HAMERO POPPIO THALLINO Philochymico.

BASILICÆ ANTIMONII

CAP I.

De Natura Antimonij.

DITISSIMA rerum procreatrix Terra, cum plurima mineralia in gremio suo foueat, haud infimum inter ea dignitatis locum Stibium obtinet, quod licet Veteribus minus cognitum steriliorque apud eos eius vsus fuerit: hodie tamen pyrotechnica arte præstantissima entia Medica ex eo elaborantur. Vt autem ipsius Antimonij naturam recte explicemus, ab eius definitione exordiemur.

Antimonium autem dicimus esse corpus minerale, plumbei coloris, partim ex impuro bituminoso & arsenicali, partim purissimo sulphure, seu interna rubedine, Mercurio metallico indigesto & exiguo sale concertum, Spagyrica præparatione in nobilissima medicamenta cedens.

A nominis itaque definiti impositione fili nostri principium trahimus: vbi statim grauissima disceptationum quęstio oboritur, quinam hominum primo hāc mineruam inuenerint, eique sua nomina

nomina indiderint. Theologis absolutiorē decisionem relinquo: Num primus hominū Paradisi incola Adam *Genes.c.2.* Antimonio & reliquis mineralibus & metallis certa nomina imposuerit: cuius negatiuā sententiā maxima pars tuetur. Terræ enim mole mineralia obruta & occlusa, humano oculo imperscrutabilia extiterunt. Scripta etiā sacra, prӕterquā quod longe post Auri & metallorum reliquorum mentio fiat, alio silentio hanc quæstionem transgrediuntur. Arabiæ autem gremium primo eam in lucem protulisse ex Gebero, Arabum Rege manifestissime datur, qui primus huius mineræ mentionem sub Magnesiæ nomine facit, eiusque eleuationis modum omnibus numeris absolutissimum docet: qui etiam in hodiernum vsq; diem in Chymicorum officinis excolitur, dum cacabis inuicem superimpositis albi Antimonij flores elaborantur. Arabia autem in vicinas sibiq; confines regiones eam dispersit, vnde Græcia, artibus jam pridem exculta, sibi quoq; huius mineræ notitiam comparauit, eamque tandem in totum terrarum orbem disseminauit.

Hebræis Zadadah. Chaldeis Zedidah.

Græcis στίμμι, στίβι, πλατυόφθαλμον, quia mulieres eo oculis decorem sibi conciliare solitæ fuerunt, vnde apud *Ezec.c.23.v. 40.* ἐστιβίζω τοὺς ὀφθαλμούς σου legitur, quo etiam sensu γυναικεῖον, quod mulieres eo maxime vterentur, nominarunt, λάρβασον & χαλκηδόνιον etiam appellant.

Latinis Alabastrum, Lapis candidę nitentisque spumæ, Magnesia, Stimmi, Stibi: In officinis ex Auicennæ interprete indigitāt nomine Antimonij: cuius originem rerum Chymicarum osores

ἀπὸ τοῦ ἀντιμένειν πρὸς τὸν βίον vel ab *ἀνθ' ἡμῶν* cō-iecturaliter deriuant: quod alij ex Gallorū lingua desumtum & Latinitate donatum esse volunt: alij ab Arabū atzmet deducunt, alij ad primitiuorum classem, quorum sententię plerique astipulantur, reponunt.

Germanis est *Spiesz glasz* seu *Spieszigglasz* vel *Spieszglantz*, quod cuspidum hastarum more scintillet, quo nomine Basilius Valentinus Monachus Benedictinus Cœnobij Erfurtēsis bellicoso Marti sua natura id subiectum esse dicit.

Italis dicitur Stibio, Antimonio.

Hispanicis mulierculis ejus vsus in ciliorum pulchritudine concilianda fuit vsitatissimus: puluerem autē vocabant alcohol (quæ vox etiam adhuc in Hermeticorū laboratoriis sonat) vnde Antimonium crudum & nondum contusum Piedra de alcohol nominarunt.

Variis insuper Naturę scrutatores hoc minerale nominum ac characterum notis occultare solent: quorum nonnulla plane sunt barbara, vt quando Antistini, Othi, Alkofol; Alcosol &c. appellatur: pleraque metaphorica sunt, quibus quadam similitudine vis & facultas eius adūbratur, vt quando *Lupus* vocatur, quia ferocia sua omnia metalla, præter Leonem, h. e. aurum absumit. *Arietis* quoque nomē & character ei attribuitur, quod sicut Sol cęlestis in Ariete constitutus fulgentissimis radiis nostrum clima ferit, ita etiā aurum, quod Solem terrestrem nuncupant, ab Antimonio purgatum fulgentissimo colore, & ab omni sorditie purgatū splendet. Basilius Valentinus *circulo* comparat, quod eius natura sit inperscrutabilis, sicut in cir-

a circulo principium & finis.

Paracelsus in medicamento Antimoniato *Tyro* comparat.

Proteus quod omnes colores Vulcani beneficio induat, dicitur: & quod Chymiastri totis viribus ex eo aurum sibi pollicentur, *Chymicorũ Idolum* nominatur. *Radix metallorum* dicitur non quod ex eo metalla generentur, sed quod omnibus metallis quasi adiaceat & adhæreat. Ex veteribus & recentioribus nonnulli magna affinitate hoc minerale Saturno coniunctum esse putarunt: vnde id *Saturnum Philosophorum*, *Magnesiã Saturni*, *Filium atque nothum Saturni* appellarunt; quo vero sensu & rationibus, ingenij nostri captum superat. Diosc. lib. 5. c. 49. docet si carbonibus paulo magis cremetur, in plumbum abire: sed forte oculorum testimonio nimium credulus, Regulũ qui post calcinationem Antimonij forti igne ab eo secernitur plumbum esse sibi persuasit. In plumbum enim sola hac crematura & absq; Saturni anima siue pinguedine nunquam transibit: neque à Saturno Antimonium generari quisquam affirmabit. Hæc tamẽ sententia, vtpote quę vetustior, ei quoque signorũ ac characterum formas imposuit, ex quorum numero magis in vsu viget, quæ ceu inuersum Veneris signum circulo cruce superimposita pingitur, quę ex falcato Saturni circulo, falce eius solummodo clausa promanauit: quæ plũbi cum Antimonio conuenientiam aperiet. Antimonium autem mineram, corpusque minerale esse in propatulo est: ex terra enim eruitur & malleo nisi in metallum exaltetur, extensibile non est, quam naturam metalla sibi solum reser-

uarunt. Contrariam ſententiam hic aliquis ſtatuere poſſet, Antimonium eſſe Metallum, quia in metalla tranſmutatur, quod metallis proprium eſt: in metalla vero poſſe tranſmutari experientia docet: metalla autem ſolum inter ſe in perfectiorem gradum exaltari poſſunt, cui reſponſionis loco ſubiungimus Antimonium eſſe Hermaphroditicæ naturæ, h. e. partim metallicum, partim minerale. Habet enim in ſe mercurium metallicum, qui ſolum tincturam metallicam admittit & poſtea communia cum reliquis metallis munia obit. Neque quicquid metallicum mercurium habet erit metallum: requiruntur etiam adhuc ſal & Sulphur metallica eaq; cum mercurio perfecte digeſta, quod vtrũq; in Antimonio deſideratur: cum autem metallicã diſpoſitionem habeat, metallum imperfectum vel ſemimetallum quidam nominant: atque ita hac ſolutione reliquæ proprietates metallicę quę in Antimonio reperiuntur facile dilui poſſunt.

Plumbeus, niger & ferreus Antimonij color à principiorum Salis, ſulphuris & mercurij imperfecta mixtione ortus, in trito potiſſimum apparet Rubens quidem Antimonium pręſertim in minera adhuc contentum ex Tranſyluaniæ finibus aliquando adfertur: in puluerem tamen redactum, omnino à nigro colore rubedo occultatur. Impurum, bituminoſum & Arſenicale Sulphur ipſa Chymia diſcernit. Sulphur impurum crudũ inflãmabile ſiue φλογικὸν, oculis, naribus & pulmonibus, infẽſiſſimũ eſt, pręſertim in eius calcinatione & florũ alborum eleuatione percipitur, dum Sulphuratorũ more cęru-

lea

ea flamma cum arsenicali nidore (qui quodãmodo dulcis non tamen diu tolerabilis) consumitur. Bituminosum esse ipsa flamma & odor indicat; proptereaque Ceram Hispanicam, vt nigro colore eã inficiat, præ reliquis coloribus nigris, minori conglutinandi facultate præditis, ingreditur.

Vitriolatam eius portiunculam liquor antimonij acidus prę cæteris signis maxime demonstrat, qui spiritus vitrioli saporem & vires quam proxime imitatur.

Internum & fixum eius Sulphur maxime in filio eiusque tinctura effulget.

Alterum principium est Mercurius, quem metallicum atque copiosum sed crudum & indigestum in Antimonio reperiri supra docuimus: ad recipiendum metallicas tincturas idoneus. Mercurius enim solum metallorũ tincturas assumit: sal vero & sulphur tincturas transmutantes constituunt. Mercurium autem copiosiorem præ sale ei inesse saltem eius sublimatio siue volatilitas (vt de eius Regulo & salis & sulphuris separatione taceam) clare demonstrat. Paucitatem salis, præsertim metallici, ipsa extractio & friabilitas Antimonij docet. Fidem autem his omnibus dabit ipsa manualis elaboratio & experientia, quam vt propriis laboribus & sumptibus nactus, ita syncere me hic traditurũ polliceor. Multis autẽ vsibus *Vsus.* Antimonium hodierna luce inseruit, vt ad typorum literarum, campanarum & tormentorũ fusionem, ad auri purgationem, & medicamentorũ tam internorum, quam exteriorum præparationem. Variis in regionibus eruitur. Matth. in comment. suis in Diosc. c. 49. Agrum Senensem & Co-

mitatum S. Floræ eius fodinis abundaſſe tradit: præſtantiſſimum autem erui ex ſolo Maſſano ac Suacenſi docet. Noſtra Germania mineralium & metallorum fertiliſſima eius quoque vbertatem præbet: quod tam propriis venis, quam metallorum permiſtum, ad Hercinias in Miſnia, VVeſtphalia aliisque Germaniȩ locis effoditur. Maxime tamen laudatur Vngaricum: præſertim in Tranſyluania natum, vtpote, quod ſulphure puriori, aurique minera cõterraneo quaſi iure imbutum, ſtriis ſplendidioribus & longioribus, obſcuraque rubedine (quȩ bonitatem eius in primis arguit ob ſulphuris abundantiam) reperitur: cujus Paracelſus ſubrubentis Antimonij, & Baſilius Valentinus Monachus Benedictini ordinis in curru Triũphali ſub orientalis nomine meminit: & hoc maxime ad medicamentorum elaborationes eligimus & commendamus: Artifices experti hoc variis modis explorant, cum oculorum teſtimonio non ſemper fides ſit adhibenda & ſola inſpectio in clarioribus etiam expertiſſimis alias poſſit imponere. Quidam chartæ luteo colore in pharmacopoliis tinctæ & bene dente apri læuigatæ iſtud affricando explorant eiuſque certitudinis notam, rubram lituram, quam in ductione poſt ſe relinquit, ſtatuunt: alij fortiſſimo aceti Hiſpanici ſpiritu, drachmas aliquot, bene puluerisati imbibũt, & in lamella ferrea vel figulina ad lentum ignẽ, ne Antimonium fluat, euaporare ſinunt: quod ſi poſt euaporationem puluis Antimonij rubeus relinquatur, vlterius de eius certitudine non dubitant.

Sed cum nobis animus non ſit inani verborum ſonitu

sonitu longam orationem de huius subiecti nominibus, speciebus, eiusque commendatione pertexere in quo Paracelsum, Suchtenium (qui interdum mysticum Antimonium intelligit) & alios, sua arcana quæsiuisse, idque passim in suis scriptis summis laudibus prosecutos esse constat, ad ea aditum apparemus, quæ magis necessaria ad ægrotantium morbos profligandos ex eo parantur. Veteribus quidem huius mineræ notitia (vt ex Gebero dictum) non fuit adeo ignota, vires tamen plurimæ & excellentissimæ, quas successu temporis vsus & experientia detexit, ipsos latuerunt, vtpote quod in venenatorum classem relatum, ad externa potius quam interna vsurpabatur (nisi quod Nicol. Myrepsus in Antidoti sui quod Diacastorium vocat, crudum admittat: in cuius locum pyrethrum hodierni Medici substituerunt) vi astringendi, exiccandi, meatus corporis obstruendi, refrigerandi, excrescentias carnis absumendi, cicatrices obducēdi, oculorum vlcera & sordes mundificandi, sanguinem à cerebri membrana fluentem sistendi præditum esse dicebant: quibus etiam deiectoriam facultatē Diosc. l.4.c.155 adiungit. Pręparationes etiam quasdam, leuiusculas tamen, scriptis ediderunt, quas videre licet apud Diosc.l 5.c.49. Oribasium collect. med. l. 14.15. & de virib. eiusdē apud Galen. de simpl. medic. facult.9. vbi inprimis ad collyria cōmēdatur. Paulum Æginetā lib.7. de re Medica & alios multos, quos omnes si longa serie recēserem plus forte tędij quam gratiæ afferrent. Triplici autem vsu Antimonium inseruire diximus, nempe ad fusionem metallorum, ad tormenta bellica maiora,

vt & cāpanas, quæ magis concinunt, auribusque suauiorem sonum ex Antimonij permixtione nāciſci dicuntur. Stannariis etiam expetitur & iis qui ſpecula metallica poliunt & literarios characteres & typos effingunt, & ad auri purgationem.

Ad duplicem autem ſcopum elaborationes Antimonij, quæ in ſacrario Vulcani perficiuntur, collimant: Quædam enim ſpectant ad tranſmutationem, eamque vel ſui ipſius, vel aliorum mediante Antimonio in præſtantiora & perfectiora metalla: Quædam hominis ſanitatem ſartam conſeruant: afflictam vero in ſalubriorem ſtatum reponunt. Nos miſſa tranſmutatoria (non quod egregiam tingendi vim in Antimonio latitare plane negemus: plus enim tranſmutatoriæ ſtudio deditiin hoc minerali laboris conſumunt, quam in perfectiſſimo metallo, ſed quod omnes ſemper labore ſuo fruſtrati, nunquam exoptatam tincturam inde elicere potuerint: tum quod nimiū volatile etiam ſulphure & ſale metallico, quorum proprium eſt metalla exaltare, deſtituatur:) vtpote cuius nulla dū nobis ſit manualis experientia, ad medicamentorum apparatum nos conferimus: & hæc de Antimonij definitione, quæ eius eſſentiam & naturam explicare debebat, quam breuiſſime dicta ſufficiant.

CAP. II.

De Minera Antimonij, einſque fuſione & purgatione, ſiue Regulis.

Tri-

TRipliciter porro Antimonium ad Pyrotechnicos labores recipitur: nempe qua minera cruda, qua minera fusa, & qua Regulus.

Minera rudis siue cruda est ipsa vena, qualis ex terræ visceribus eruitur. Minera fusa est ipsum Antimonium peculiariter sic dictũ: idq; paratur fusione mineræ per descensum: Catinus in fundo pertusus & minera repletus, alteri terra obruto imponitur & ignis administratur: Sic enim vi caloris Antimonium eliquatum ac à terrestri & sabulosa impuritate secretum, per foramen catini superioris in subiectum excipulum delabitur: idque remittente calore in massam coagulatur.

Regulus Antimonij est Antimonium à superflua sua nigredine & spurcitie magis depuratum, quam per simplicem illam eliquationẽ fieri potest. Peculiari enim artificio impuritas firmius Antimonio admixta, in scorias est propellenda, vt subsideat syncerior & splẽdidior Antimonij portio, quæ Regulus appellatur. Eius conficiendi modi plures reperiuntur, is tamen maxime laudatur, qui melius scorias secernit, adeoque põderosiorem regulũ exhibet, qualis est sequens. Capiatur Stibij ℔ß, pulueris carbonum ℥j. nitri puri, Tartari crudi an. ℥iij. singula seorsim puluerisata & deinde omnia commista in crucibulum inter carbones viuos locatum, per vices injiciantur, vt inflammentur: semper autem operculum crucibulo post iniectionem imponatur, & toties iniectiones repetantur, donec omnis materia iniecta sit: quo peracto fusionis ignis administretur, vt Regulus inferiora crucibuli occupet, (vel in *Regulus.*

conum pyramidalem effundatur) qui post refrigerationem à scoriis superastantibus separetur: scoriæ vero (quas vocant) asseruentur, quarum vsum c.7.& vlt. docebit.

Huic simplici Regulo affinis est compositus cũ Marte, quem vulgo Regulum Martis, itemque stellati (à corona siue stella artificiosa, quam in fusione sub scoriis nancisci solet) nomine indigitant. Duo eius elaboratio potissimum requirit: tempus nimirum fusionis & materialia. Tempus fusionis commendatur Luna crescente præsertim in Leone cõstituto Sole atq; insuper sereno cœlo. Experientia enim docuit tum maiorẽ felicitatẽ in stellæ fusione vigere, quam aliis temporibus. Materialia autem sint pura, nullis heterogeneis mista, sintque tria, Mars, Stibium & Nitrum, seu Sal petræ. Operatio sic instituitur. Tempore, inprimis prædicto ♃ Ferri (nempe clauorum vel limaturæ puræ) ℥j ß. in crucibulo in igne fusionis teneatur; donec intẽse candeat & quasi liquescere incipiat, tũ cochleari ferreo imponãtur Antimõij puluerisati, ℥v. quibus optime liquefactis & inuicem mistis per vices injiciantur salis petræ pugilli aliquot, quo facto affundatur in conũ pyramidalem calefactum & inunctum seuo vel cera labris eius nõnihil concussis, vt Regulus à scoriis separatus ad fundum bene secedat. Regulus remotis scoriis puluerisatus igni rursus in crucibulo committatur nitrique vt supra pugilli aliquot per vices injiciantur & in conũ fundatur: hunc laborẽ si ter vel quater repetiueris, nec stella sese manifestet, certo statuas non ad amussim obseruatum esse legitimum processum: magis tamen in prospera

Regulus. Martis.

pera fortuna, quàm in artis præscripto stella locata videtur, vt etiam expertissimus quisque artifex labore suo quandoque in eo proferendo frustrari possit. Interim tamen etiam Reguli istius cum Marte parati nec coronati, suus est vsus, isque varius, tam ad Medicinalia, quàm ad Alchymiam. Scorię quoque suo loco ad Sulphuris aurati Diaphoretici confectionem proderunt. Sufficiat illas duas Reguli simplicis & cũ Marte compositi pręparationes attulisse: longũ enim foret omnes procedendi formulas persequi. Singuli enim fere artifices hic sua nituntur experientia & peculiare aliquod encheirema adhibere solent. Postquam igitur triplex Antimonium ita in Laboratorio pręmanibus fuerit, duplex consequenter scopus in hoc medicinali campo, quo ab Antimonio aufertur sulphur immaturum, fœtidum seu venenum, objicitur. Medicamenta enim ex Antimonio parata fiunt vel per modum fixionis: vt ipsum Antimonium ablata cruditate, magis fixũ euadat: vel per separationem (vocabulo strictiori significatione sumpto) qua in fundo relicta terrena impuritate, portio Medicamẽtosa propellendo vel extrahendo separatur. Fixionis autem quidam modi sunt Calcinatio & Vitrificatio. Calcinatio per quam mistum in calcem redigitur, instituitur vel per se vel cum aliis.

Calcinatio Antimonij per se fit ministerio ignis vel cælestis vel Elementaris siue culinarij, carbonum, lignorumve fomite structi.

Calcinatio Antimonij cum aliis, fit siccarum vel humidarum rerum adminiculo, ceu elaborationum series demonstrabit.

Cap. III.

De Calcinatione Antimonij per ignem cœlestem, seu Radios solares.

INquieta hominum cogitatio, curiositate sua semper noua indagando eo peruenit, vt etiam calore quidem, absque tamen prunarum flammarúmque vi multa sanitatis præsidia præparare didicerit. Calorem illum è cœlo mutuatũ & à Sole petitum ob ineffabilem suã potentiam Magicum sapientes dixerunt, per eum sequentibus encheirematibus Antimonium in præstantissimam calcem redigitur.

Calx per Solem. Sit ad manus speculum incensorium siue lenticulare, siue metallicum concauum, quod nempe radios Solares refringendo vel reflectendo concentret, vt obiecta combustibilia inflammet: id Soli opponatur, ita vt pyramidis luminosæ apex ante Antimonij puluerisati & iuxta in marmore in modum metæ vel coni in acumen fastigiati summitatem feriat, & breui fastigium metæ Antimonij, cum multi fumi profusione ad niuis albedinẽ calcinabitur, qua parte calcinata à corpore nigro cultello remota, vlterius relinquatur, donec ita per vices totus Antimonij cõus ad albedinẽ sit redactus: & (quod mirabile) licet copiosus fumus multum de Antimonio dissipari arguat, tamen Antimonij pondus post calcinationem auctũ potius quam diminutum deprehenditur. Hęc est elegans & secreta calcinatio Antimonij, cuius vis est Diaphoretica, vsus amplissimus in Hydrope, Lue pestifera & Gallica: in obstructionibus hepatis & lienis, ictero, lepra, eiusque speciebus

omni-

omnibus: in podagra. Exhibetur in infuso gr. vj, viij, ix. & vt mirabilis hæc est calcinatio, ita non inferiores eius virtutes & effectus. Illud tamē monendum, Antimonium prius in flores redactum facilius isto modo calcinari, quam crudum, cum eo longe tenuius sit redditum.

Cap. IV.

De Calcinatione & Reuerberatione Antimonij.

PEr domesticum siue culinarium ignem variis modis hoc minerale tractatur: quem aliæ præparationes breuiorem, aliæ diuturniorem requirunt.

Apertum & vnius diei ignem requirit Calcis Antimonij per se præparatio, cuius processus sic est. Antimonium puluerisatur & super tegulam prunis impositam ferrea spatula continenter mouendo agitatur, donec post repetitas cōglobationes & puluerisationes in griseam calcem redactum sit: ferróque ignito impositum, nullum amplius volatilitatis signum edat: nimirum neque ferrum inde inficiendo, neq; fumum vel odorem de se spirādo. Hisce notis apparentibus Calx Antimonij simplex habetur: quę in crucibulo imposita, vlterius est ignienda, vt ex albescente colore fiat puluis ad flauedinem inclinans. Laudabile ea est Calx Diaphoreticum & singulare Pestis præseruatiuum, cuius viij gr. in vino generoso veteri infusa vel cum succi calendulæ ℥ij propinantur.

Calx per Ignem.

Prestantiorum virium esse compositam cum au-

rò calcem Antimonij ipsa experientia & ratio di-ctitat: qui modus cum parum discrepet à simplicis calcis præparatione, eum annecto. ♃ Auri Vngarici p. j. Antimonij, vel (quod melius) eius Reguli simplicis p. ij. ea duo in crucibulo ante follē funde: colliquata mistura effundatur in canaliculum, vel in mortarium æneum aut ferreum, vt refrigescat, ex ea massa paretur puluis, quem in scutella figulina bacillo ferreo continuo mouendo calcina, donec in griseam flauescentem calcem absq; vlla fusione abeat. Calcem alcoolisatā post ignitionem asserua & in eosdē vsus in quos simplex Antimonij calx conuertitur: inprimis autem præ simplici calcinato Antimonio, ad Articulorum grauitatem à Podagra vel Lue Gallica relictam commendatur.

Cæterum ambæ calces in vitrum cōflari possunt, sicut cap. 9. ostenditur.

Atque hæ Antimonij calcinationes celerius, vno nempe die absolui possunt. Diuturnior ignis Reuerberatione Antimonij adhibetur, quæ elegantissima in Lilio Antimonij demonstratur. ♃ Antimonium, vel quod melius eius flores albos, include globo fictili, cuius medium itidē argillaceus axis pertranseat & in clauso vulcani domicilio foue, donec quinquies vel sexies aurora transierit, quotidie paulatim reuoluto aliquoties globo, tandem post æstatem circa axem rubicūdum fixum & durum Antimonium reperies, quod Lilium Paracelsus nominat. Præstans est hoc Lilium ad Tincturam Antimonij inde extrahendam: maxime tamen etiam ipsius Lilij vsus in vitiosa sanguificatione, in cachexia & lepra laudatur.

Lilium.

tur. Eius grana 5. in Maluatico vino per noctem macerata & absumta, Diaphoretici saluberrimi officio funguntur.

Cap. V.

De Croci & fixi Antimonij præparatione.

CAlcinatio Antimonij accessu aliarum (præter ignem) rerum, fit cum siccis vel humidis. Calcinationis siccarum accessu duæ sunt species, Detonatio & Cęmentatio. Detonatio est calcinatio rei cum Nitro permistæ & postea inflammatę. Huiusmodi autem Antimonij detonatio est leuis vel vehemens.

Leuis detonatio est, quando Nitrum, Antimonium calcinandum, pondere nequaquam vel non multum superat, eaque potissimũ semel instituitur. Tali Antimonij detonatione paratur crocus Metallorum, cuius talis est processus. ♃ Antimonij & Nitri p. ę. puluerisa seorsim, commisceantur optime & in ferreo mortario, ferreo bacillo ignito, vel etiam pruna sub dio vel sub camino accendatur, & cum tumultuoso fragore multam flammam fumumque & fœtorẽ sulphureum eructabit materia: restante finita detonatione massa hepatis colorem referens, vnde quoque Hepar Antimonij dicitur: post puluerisationem, elotionem & exiccationem croci colorem, vnde Metallorũ (quod Antimonium, vt quidam putarunt, sit prima omnium metallorum radix) crocum nominant. Hepar igitur vel crocum nunc optime pul-

uerisatum, elotum & edulcoratum pro vomitiuo seruabis. Vsus est, vt pro personæ ratione vj. vel vij. granorum infusum, homini ad vomitum composito, exhibeatur. Martinum Rulandum in Centuriis curationum Empiricarum Aquam suam benedictam ex hoc croco præparasse multi pro certo statuunt. Quidam infusum huius croci cum aqua Limonum pro vera aqua benedicta Rulandi propinant, & certe si non vera est, viribus tamen illam, si non superat, tamen æquat. Felicioris tamen operationis est hic Syrupus ex eius infuso paratus. ℞ Infusi croci metallorum ℥vj. Cinnamomi cõquassati ʒij, relinquãtur in loco calido, cœloq; semel reuoluto coletur, colaturę addantur Sacchari albissimi ℥viij. fiatq; coctione Syrupus, qui dosi ʒj. vel etiam ʒij. in aqua centaurij minoris, vel alio conuenientiore liquore assumtus, cũ summo successu catarrhos cor & pulmones ferientes (seruatis tamen methodi legibus) exhaurit, omnibusque morbis vomitum requirentibus salubriter offertur.

Vsus.

Ex hoc croco bene edulcorato celeberrima aqua ophthalmica paratur: infundendo eius ʒj, vel ʒij. cum appropriatis oculorum aquis: cuius infusi guttulę aliquot subinde in oculum affectũ instillatæ, in primis ad nubeculas & suffusiones commendatur.

Infusum etiam vel decoctum huius croci ʒß vel ʒj, ad purgantia Enemata recipitur, cum bono & felici successu.

Et hæc fuit leuior detonatio Antimonii, fortiori ex Croco metallorum iam præparato fit Antimonium fixum siue Diaphoreticum hoc modo.

℞ Cro-

℞ Croci metallorum, siue Antimonii semel detonati p.j Nitri puri p.ij. puluerisata & commista per vices in crucibulum ignitũ injiciendo sinantur detonare, vt nitrum totum bene conflagret, quo facto griseum euasit Antimonium, eiq; edulcorato & exiccato cõmisce triplum nitri, & procede vt prius detonando, nisi quod cum ægrius flammam concipiat in hac tertia elaboratione paruula pruna iniecta detonatio iuuari possit. Tãdem hunc puluerem probe edulcoratum intenso igne candefac, vt regulus, quem secum retinuit ad fundum secedat & remoueri possit, quo peracto puluerem ex albo flauescentem serua. Eius gr.vj ad x.vel ʒß.(præsertim si cum succi calendulæ ℥ij, Bezoardici mineralis simplicis gr.iij.exhibeãtur) per Diaphoresin curant, omnes obstructiones viscerum expediunt: à Quartana & Tertiana liberant, in qua in principio exhibitum etiam vomitum ciere solet: aperiunt Apostemata & simul suauem somnum inducunt. In primis autem eius vsus in Anasarca commendabilis existit.

Cap. VI.

De Cæmentatione Antimonij.

CÆmentatio quædam est sequens secreta Antimonij cum cinere fruticis super caluariam crescentis calcinatio. Sumantur Antimonij crudi puluerisati & cinerum fruticis super caluariam crescentis partes æquales, vel horum plus quam illius ad placitum: optime permista per vices injiciantur in crucibulum ignitum, quandoque ba-

cillo ferreo commiſcendo & Antimonium ſine fuſione & detonatione, cum exhalatione tamen nidoris ſulphurei, admodum cito nigrediné, rubedinem & flauedinem percurret & in puluerem candidiſſimum calcinabitur, qui vt magis figatur, per horam vlterius igne vehementi vrgeri poteſt.
Vſus. Vſus eius idem eſt, qui Antimonij laborioſe per detonationem cum nitro fixati, præ quo tamen maiorem habet vim bezoardicam.

Cap. VII.

De Præcipitatione Antimonij.

CAlcinatio quæ interuentu humoris perficitur, vulgo Præcipitatio vocatur. Eſt enim Præcipitatio rei ſolutæ per ſeparationem humoris in calcem reductio. Ad omnem igitur præcipitationem requiritur primo corporis ſolutio & poſtea præcipitandi modus.

Antimonium vero præcipitandum in liquorem ſoluitur, vel per certum menſtruum liquando, vel aliarum rerum admixtione deſtillando. Poſt ſolutionem autem vel menſtrui ſoluentis abſtractione, vel tertij admixtione Antimonij calx ad fundum præcipitatur.

Præcipitatio Antimonij per abſtractionem menſtrui ſoluentis ita inſtituitur. Sit in promptu Regulus Antimonij ſimplex, quem ſupra cap. 2. deſcripſimus, cui affunde paulatim aſpergendo aquam ſtygiam, aquila alte volante exacuatam, quam quod Regem deuoret Regiã appellant, ſolutionem puram à terreſtri fæculentia, quæ in fun-

fundo vasis subsidet per inclinationem transfusam, in cineribus aquam abstrahendo præcipita, præcipitatum in fundo relictum, aqua pluuiali tepida elue & edulcora, edulcoratum in reuerberio lege artis per aliquot horas calcina, tūc inuenies Antimonij puluerem rubrum fixum, qui pro diuersitate corporum, diuersos effectus solet prodere, in aliis enim per superiora & inferiora, in aliis per Diaphoresin morborum radices iij. vel iiij granorum dosi, expellit.

Præcipitatio per tertij adiectionem in Gelatina Lupi, ex proprio eius sanguine, in Olympico menstruo soluto hac via paratur: Duos minerales Hungariæ Lupos cum summi vegetabilis calculo intus extraque conspersos lapideo carcere, exigua relicta fenestra inclusos in locum Ætnæ vicinum ablega, bene combustos in thermas præcipita, ibique coctione ipsorum sanguinem extrahe, quem à sordibus transfusum per noctem in frigido relinque, mane lautum ferculum, Gelatinam luporum, habebis, quam summi vegetabilis melancholico succo inspergendo præcipitabis & post colationem & diuturnam insolationem tandem exiccatam triturabis. Ex signaturæ iudicio sanguinis est depuratiuum, Lepræ & Podagræ vnicum præseruatiuum. Ne vero cruditate sua ventriculum subuertat, in spiritu vini macerando vlterius maturetur & cum purgantium quodam extracto in pilulis vel oblatis iiij vel v. gr. porrigantur, superbibendo brodio appropriato.

Simili præcipitationis modo insignis Diapho-

reticus puluis ex Reguli Antimonii simplicis scoriis paratur, qui Sulphur Auratum Diaphoreticũ dici consueuit. ♃ Scorias Reguli Antimonij simplicis, quas c. 2. preparare docuimus, & in lixiuio ex cineribus fagi & calce viua concinnato per ebullitionẽ solue, donec lixiuium illud aureum colorem acquirat & argentum immissum sua flauedine inficiat, eóque à sedimento transfuso roratim affunde aceti destillati pauxillum & videbis sulphur auratum paulatim ad fundum dejici. Lixiuium per filtrationem à Sulphure aufer, idq; multis ablutionibus, elotum & exiccatum pro singulari Diaphoretico asserua. Per sudorem omnem morborum mineram ad gr. x. exhibitum expellit. Similiter sulphur ex compositi siue stellati Reguli Antimonij scoriis extrahitur.

Cap. VIII.

De Præcipitatis ex liquore Antimonij per destillationem parato, tam simplicibus quam compositis.

ENumeratis Præcipitatis Resoluti Antimonij in alio menstruo nunc ad ea quæ ex destillato eius liquore fiunt pergimus. In primis autẽ commendabile Butyrũ mediante Mercurio sublimato ad præcipitatos excellentissimos ex eo paratur. ♃ Anti. Vng. Merc. absq; arsenico sublimati ana ℔j. seorsim trita misceantur in cõcha vitrea & statim per Retortã vitream ampli colli ex arena igne per gradus aucto liquor instar Butyri destillatur, qui collo Retortę adhęrẽs caute cum forcipe admota pruna in cucurbitulã excipuli loco appositam eliquan-

quandus est: qui postquam prodire desiit, reposita alia cucurbitula infra supraq; Retortã in copella arena rectam ignem (quẽ suppressionis vocãt) subministra per aliquot horas & aliquantulum Mercurij currentis (qui per calcem viuam est rectificandus) in præfixo receptaculo inuenietur. Infarctam vero reperies in collo Retortæ Cinnabarim, cuius vsum cap. 1. docebimus. Butyraceus vero liquor prius per se vel à proprio suæ radicis Regulo rectificetur destillando & ad vlterius ex eo elaborãda medicamenta seruetur: quanquam per se etiam vsum in Chirurgicis habeat: eo labra gangrænæ & Sphalcali illiniũtur, ne vlterius malũ proserpat & vt cõmodius sectio necessaria absolui possit. Carbunculus etiã pestilentialis hoc oleo circumscriptus paulatim excutitur, cuius cauerna postea sarcoticis & consolidantibus medicamentis expleri & persanari potest.

Cæterum hoc Butyrum Antimonij præcipitatur vel per se vel per tertij adiectionẽ descendẽdo in puluerem, qui Mercurius vitæ & Mercurius Emeticus vocatur: vel per affusi cuiusdam acuti spiritus figentis abstractionem, vnde existit Antimonium diaphoreticum, quod quidam Bezoardici Mineralis nomine indigitant.

Mercurij vitæ præparatio talis est. ℞ Butyrum Antimonij præparatum & rectificatum, affunde ei aquam pluuialem tepidã, & corrosiua Salis & Vitrioli substantia, quam Mercurius secum in sublimatione arripuerat in aqua soluetur & veluti niuei flores in imum vasis præcipitabuntur, qui optime eloti & exiccati sunt Mercurius ille vitæ siue puluis Emeticus. Eius grana tria vel quatuor

in Peste & Febribus sursum & deorsum mouēdo purgant. In Hydrone vero tantum per alui deiectionem Sal resolutum educunt. Optime autem notandum triduanum eius vsum sæpe incurabilem fere ani procidentiam infligere, quare nimius eius vsus vitandus.

Iam est vt ad Præcipitatos, qui per abstractionem humoris figuntur & Diaphoretica euadunt accingamur: quæ Bezoardica mineralia nominari paulo ante diximus. Suntq; simplicia vel cōposita. Simplicia, quæ præter Antimonium & Mercurium sublimatum nihil ingreditur: sunt vel album vel rubrum.

Antimonium præcipitatum fixum Diaphoreticum siue Bezoardicum simplex albi coloris fit quando à Butyro Antimonij solus spiritus salis Balsamici terna cohobatione, subinde pauxilli recentis additione fortificatus abstrahitur, vt in puluerem album fixum abeat, qui iiij, vel v. granorum Dosi exhibitus sudorem sufficiēter pellit.

Rubicundo colore vt Bezoardicum minerale effingas, extrahenda est cum aceto destillato tinctura ex scoriis Reguli Antimonij simplicis, eaque butyro Antimonij affundenda, id postea cum spiritu Salis centralis vsitato more in præcipitatū rubrum, propriæ suæ radicis tinctura impregnatum figatur & non paulo præstantiorum erit virtutum quam prius.

Composita Bezoardica fiunt cum singulis metallis, cum quibus post solutionem butyrum Antimonij vnitur & per spiritum salis nitri figitur, eorumque septem numerabuntur, quorum primas sibi vendicat Antimonium præcipitatum auri-

aurificatum, quod Bezoardicũ Solare in Chymicorum officinis nominare solẽt. Modus hic haud inutilis futurus, si aurum per Antimoniũ purgatũ cũ aqua ex nitro & Sale armoniaco (quã aquã pugilũ & Philosophicã ex Basilij Valentini Monachi clauibus nominant) concinnata, aliquoties cohobando per alembicũ pellatur & postea cum Mercurio mundificato ad fundum præcipitetur, iterumq; ab auro præcipitato Mercurius eleuetur. Præcipitatus vero auri puluis in martialis salis spiritu solutus cũ decupla Butyri Antimonialis proportione figendo vniatur, vt tandem purpurascẽtẽ colorem puluis induat. Huius Medicinæ dosis à gr. v. ad vj vel vij. Diaphoreticum est vtilissimũ, quod vires cõseruãdo sudores mouet, mascule articulorũ dolores artuumque morbos, cũ Hydrope & Lepra omnibusque eius speciebus in appropriatis vehiculis expellit.

Simili modo ex Luna in aqua forti soluta & ad oleaginositatem per abstractionem aquæ soluentis redacta, cum essentia Falerni tinctura elicitur, quæ priori artificio cum spiritu sulphurei salis in Bezoardicum Lunare cohobando redigitur ad capitis affectus sulphureos singulare, priori dosi exhibitum.

Ex Croco Martis per se facto cum butyraceo stibii liquore extrahitur tinctura, quæ tinctura postea cum priori spiritu fulminantis salis figitur in solatium eorum, qui fluxionibus, pręsertim hepaticis affliguntur: priore exhibendi modo l.m. seruato.

Ex batitura Veneris cum oleo Antimonij dicto

tinctura elicitur, quod fixatum ad Venereos affectus commendatur.

Similiter ex Vitro Saturni, ex minio cum Silicibus parato, cum oleo Antimonij extrahitur tinctura, quod postea ad Splenis affectus cum trinuni salis spiritu figitur.

Paulo aliter ex Ioue Bezoardicum paratur. ♃ Reguli Antimonij simplicis ℥iij. Iouis puri in Anglia nati ℥ij. seorsim fusa misceātur & postea puluerisentur, puluere adde Mercurij sublimati purissimi, sine arsenico exaltati & prius subtiliter in marmore læuigati ℥ v. omniaque commista subito in Retortam parum excalefactam ingere, & vltro butyraceum oleum videbis egredi, gradatim tamen ignem subministra, vt etiam post duas horas suppressiorum ignem adhibeas: hoc butyrum cum spiritu salis fusilis ter cohobando in album præcipitatū fige, & postea ignitum in S.V. extingue. Dosis à gr. j ad iij. vel iiij. potēter sudores pellit, proptereaq; icterum, Hydropem, lepram, luis Venereæ & Podagræ reliquias cum tota radice funditus per Diaphoresin euellit.

Bezoardicum Mercurii ita paratur. Ex Mercurio cum tinctura Smiridis vel Granatorum præcipitato & silicibus: vel ex Mercurio vitæ, seu Emetico supra descripto solo fundunt vitrum Mercurij, ex quo cum butyro Antimonij eliciunt tincturam ipsius vitri, quod postea more solito per spiritum salis Martialis in excellens Bezoardicum figunt: præsertim ad Luem Gallicam, siue Veneream commendabile. Dosis à gr. iiij. ad vj.

Quidam ex omnibus metallis cōiunctis & Regulo Antimonij absque metallis parato cum

ercurio exaltato seu meteorisato oleum butyrceum Heptastrum parant, idque postea operoori labore figũt & in Bezoardicum Heptastrum edigunt, cuius tamen laudes & sumptus virtute ius maiores esse videntur, sciens itaque eius præarationem omitto.

Cap. IX.

De fusione vitri Antimonij.

SIc fuit calcinatio Antimonij, nunc ad fixionis alteram speciem, vitrificationem transimus. Vitrum Antimonij proprie paratur ex eius calce per fusionem. Calx Antimonij simplex supra c.4. parata præsertim Sole & Luna in Aquario vel Piscibus existente in crucibulum ignitum per vices injiciantur & coram folle igne intenso fundantur, donec bene sit eliquatum & maturum (quod paulatim immisso bacillo ferreo extrahendo explorari potest) tandem in peluim parum excalefactam effundatur & erit vitrum pellucidum Hyacinthinum. Eius iij. iiij. vel v. granorum infusum vehementer vomitus ciere solet: robustissimis itaque hominibus hęc fercula bilem ex corpore humano sursum ejicientia propinentur. Insaluberrimum vero porrecti in substantia huius (vel etiã cuiussuis alij) vitri vsum, vt qui grauissima symptomata violentiã suâ inducat, plane agro medico exterminamus. Hoc vitrum aliàs ad salubriores vsus trans ferri potest, quos cap.12. docebimus

Simplici vitro Antimonij palmam præripit cõ-

positum seu aurificatum. Calx Antimonij cum auro supra cap.4. parata, vt in simplici vitro Antimonij fit, quod ferreo bacillo immisso exploratur: quod si color placuerit in peluim modice excalefactam effundatur & boni auri portio iterum recruduisse & à vitro separata inuenietur: Materiam omnem puluerisatam, vt prius funde & liquatam in peluim effunde, vitrum ab auro separatum serua. Aurum vero relictum cum recente Antimonij Regulo calcinatum & secundum normam prioris elaborationis processum, tandem totam Auri substantiam cum Antimonio in transparens vitrum redigere poteris. Huic vitro puluerisato affũde spiritum vini dephlegmatum, quem vitro bene clauso tene in Balnei modico calore, aut retro fornacem vel ad radios Solis, quoad rubicundissimum colorem extraxerit. S.V. tinctum à sedimento separatum serua: residuo v. pulueri nouo S.V. affuso extractionem repete, donec omnis tinctura extracta sit. Tincturas collectas tanquam pretiosissimum thesaurum repone. Hæc enim naturam confortando, sudores mouendo, sanguinemque depurando, tantum inimicissimis humanæ vitæ hostibus indixit, vt neque Hydrops, neque Podagra, Arthritis, Gallica Lues, Lepra & hisce affines morbi contra talem Medicinam, quæ Auri potabilis veri efficaciam & vires quam proxime æmulatur, quicquid moliri ausint. Quidam vero artifex Regis mortem deplorãs eum Saturni filij cineribus immersum, puluere lapillorum ex pretiosissimo latice collectorum, conspersit, & tam diu sub alis

Vulcani fouit, donec ille rursus tam grato balsamo resuscitatus auream rutilantemque suam coronam cuiuis ostenderet.

Vitrificationi Antimonij accenseri potest illud encheirema, quo leui opera ignium, vitri formam, absque tamen perspicuitate induit. Antimonio in crucibulo liquato intinguntur ferrei bacilli bene politi & post eductionem quicquid eis adhæserit decutitur: sic per vices omne Antimonium extrahitur. Antimonium ita extractum & contusum denuo eliquatur, atque bacillis ferreis toties extractio repetitur, donec vitrum optime puluerisatum, rubicundo purpureum colorem obtineat. Eius Dosis & vsus fere cum simplici vitro Antimonij communis esse videtur: rectius tamen spiritu Sulphuris, Vitrioli vel proprio Aceto prius aliquoties cohobatũ, vt euanescente purpureo colore, albicantem prodat, exhibetur: valde enim eius vis Emetica hac correctione emẽdatur, vt solam per aluum deturbãdi vim postea obtineat. Verum Febrium curatiuum Dosis à gr. iij. ad v. in aqua Centaurij minoris vel alio liquore conuenientiore.

Ad vitrificationem etiam referri potest crocus ille metallorum, de quo supra in detonatione, qua Antimonium in vitrum, licet non pellucidum, redigitur.

Croci illius præparatio paulo alia ita habet. ♃ Antimonij, Salis petræ & Salis communis ana q. p. seorsim puluerisata commisceantur & in tigillum indantur, super lutato operculo in medio perspirabili & tigillum ponatur in ignem rotę sive circularem, paulatim propius admouendo:

postea (si nullum amplius sulphureum & arsenicalem nidorem senseris) tigillo refrigerato & aperto, inuenies sub salibus superstantibus cinnabrinum vitrum, quod crucibuli fūdum instar Reguli occupauit; hoc lęuigatum ejusdē cum superiori croco metallorum est vsus, eodem exhibendi modo & dosi seruato: nisi quod deorsum colluuiem vitiosorum humorum deturbare solet.

Cap. X.

De florum Antimonÿ præparatione.

HActenus in igne quasi perseuerantia Antimoniata descripsimus, nunc quæ per separationem (vocabulo strictiore significatione sumpto) parantur, subiungemus. Separatio autem fit vel propellendo, vel extrahendo. Propulsione separantur vel sicca vel humida; quorum illa sublimatio, hęc destillatio dicitur. Propulsio autem instituitur vel recta sursum, vel obliqua ad latus. Sursum propelluntur ex Antimonio flores tam albi quàm lutei.

Alborum præparatio hæc est. Antimonium puluerisatum in ignitam à tergo tubulatā bociam injice & ferro per tubulum immisso cōtinue mouendo flores in septimum vsque crystallinum cælum eleuabuntur & melancholia Lupi exudabit, simul crystallinum cælum petēs, indeque in infusam Thulen depluens. Flores autem collectos pro Vomitiuo iiij. vel v. granorū dosi ægro robusto & ad Vomitum composito exhibe.

Lutei flores parantur ex Antimonio vulgari, vel etiam

etiam ex Regulo Antimonij siue simplici, siue stellato, vt & ex puluerisata Luporum Gelatina admisto contrito solari sale, ex arena in vitreum capitellum sublimando, qui flores postea aqua calida à salsedine eloti & exiccati duorum granorum pondere assumti, per vomitum venenum recenter assumptum citissimè ejiciunt. In Febribus & Capitis doloribus à ventriculi impuritate ortis, vtiliter exhibentur.

Huc referri potest Cinnabrium Antimonij c.8. descriptum, quod puluerisatum ex pyxide cęmentatoria fictili lamella bene tecta sublimando in arena aliquoties rectificare poteris. Hoc cinabrium mirifice ad sequentis Antepileptici confectionem commendatur. ♃ Cinabaris Antim. rectificati & puluerisati ℥ß, Mumiæ nō humatæ pueri viuentis primogeniti ℈iiij, Salis vel Magisterij perlarum & Corall. an. ℈ij, Croci Oriētalis ℈j, Cranij humani subtilizati ℈ß, misceātur. Præmissa purgatione bis in septimana adultioribus exhibetur, per diaphoresin omnē istius mali fomitem excernit (in infātibus & pueris sola mumia iā dicta horribilē istū affectum & hostem, vitæque humanæ tortorem omnino expellit & eradicat) cōmendatur etiam hęc confectio in paralysi & capitis erisypelate. Exhibetur à gr. vj. ad x. vel xij. in appropriatis morbo & parti affectæ vehiculis.

Rubri & purpurei Antimonij flores sursum eleuando etiā elaborari possunt, aptiore tamen & meliore via per cucurbitam lateraliter locatam: parantur hoc modo. ♃ Antimonium vel eius mineram tritam & in lateraliter, in furnum nudi ignis locatam figulinam bociam, densitate anseri-

næ pennæ (quidam Antimonio arenæ duas partes admiſcent, qua tamen minera non opus habet) impone, appoſito poſtea bipedali eoque ſatis patente & apto figulino tubulo, cui luto annexus ſit alius vitreus & inſuper huic excipuli loco, cucurbita vitrea, vel alembicus cum roſtro terram ſpectante, aptetur: tum per diem & noctem gradatim aucto igne vrge & cum floribus rubris & purpureis (qui tamen nonnunquã etiam albi hac laboris methodo prodeunt) in tubulos pulſis, in præfixa cucurbita vel receptaculo (ſi alembico vſus fueris) acidum Antimonij liquorem collige. Flores ſpiritu aceti, ſulphuris, vel vitrioli prius cohobando, vel etiam abſolute leni calore à ſulphure venenoſo ſeparando rectificati, omnem vitioſam colluuiem per vomitum & aluum expellunt. Doſis à granis iij, ad v. vel vj.

CAP. XI.

De Liquoribus ex Antimonio per deſtillationem prolectis.

PRopulſio partium ſubtiliorum nempe aquæ & olei ex Antimonio fit deſtillando. Aqua Antimonij vitriolata, quæ acetum, ſpiritus, melancholia Antimonij aliàs vocatur, eadem opera colligitur in ſublimatione florum Antimonij alborum per alembicos, quam rubrorum (vbi tamẽ copioſius colligitur, præſertim ſi vaſa ſint de bono luto confecta & quaſi vitrea) per tubulos lateraliter locatos. Ea aqua cum propria minera digeſta per alembicũ, rectificari poteſt, iucundam acidita-

ditatē nanciſcitur, nec multū habet diuerſum vſū à ſpiritu vitrioli. Nā febres curat, à putredine pręſeruat, ciborum appetentiam excitat, vētriculum coſtringendo confortat, omnemque calorem præter naturam in corpore humano ortum extinguit, Epilepſiam curat, calculum frangit, lumbricos enecat, menſes & vrinam mouet: dolores etiā podagricos extrinſecus adhibita, mulcet, & multa alia tam in medicina quam in Chymia pręſtat. Ad ſuauem aciditatem temperatur cum appropriatis aquis, quæ poſtea in ore contentę dentium dolorem citiſſime ſiſtunt.

Olea Antimonij varia parantur, ex quorum numero eſt Butyrum Antimonij (rectius Butyrum Mercurij nominaretur: cum vero ita vſu receptum ſit, vt antimonij butyrum dicatur, iſtud etiam hic retinere volui) ex eodem cum additione Mercurij ſublimati deſtillatum, de quo cap. 8. ſatis dictum.

Sequens oleum Antimonij dulce, rubrum multum in Medicina cōmendatur. ℞ quicquid de radice metallorum cum aquila alba in meteorō ſupra fuit redactum, cuius cruore ſalſas thermas per coctionem inficias, ſuper quas ſi poſtea ſpiritum vitriolatum ſummi vegetabilis deſtillatū irroraueris, cruorem grumoſum fūdum petere videbis, quo exiccato, ſulphur Antimonij rubrum flammam concipiens paratum habebis: quod ſi in ſulphurea Falerni aqua ſolutum, benigno fimi equini calore per mēſem foueas, & deinde per cornutam vitream propellas, primo ſoluens menſtruū, dehinc ſanguinē oleaginoſū dulciſſimū prolicies, qui ceu vēdibile vinum ſuſpē ſa hedera non opus habet. Hoc oleum à guttis ij. ad v. in vino vel alio

conueniente vehiculo exhibitum Balſamum vitæ inſtaurat, ſanguinem purificat, obſtructiones reſerat: & ſaluberrimi diaphoretici officio fungitur.

Rubicundum Antimonij oleum etiam ſequenti via paratur. ℞ Antimonij & glaciei paradiſi an. ℔ j. contritis & commiſtis affunde olei dulciſſimi ſalis vegetabilis ℔ ij. ſtent in putrefactione per 10. auroras: poſtea ex arena pellantur per Retortam, primo exibit inutile phlegma, dehinc rubicũdiſſimum oleum, cuius vſus eſt tam internus quam externus in fiſtulis, vulneribus & vlceribus. Oleũ hoc cũ eſſentia Falerni aliquoties in Balneo cohobatum, prioris dulcis olei vices ſupplere poteſt.

Oleum autem illud ex ſale dulci vegetabili paratur per igneam aquam primæ eiuſdem regni radicis aliquoties à ſale per deflagrationem abſtrahendo, donec ſatis olei glutinoſi collegeris: quod pro ſua natura nunquam anhelosos & aſthmaticos deſerit.

CAP. XII.

De tinctura, Sale & Liquoribus Antimonÿ per deliquium.

ENumeratis Medicamentis, quæ per propulſionem ex Antimonio ſeparantur, ea quæ extrahendo, ſiue diſſoluendo à terreſtri ſua mole elibrantur nunc annectemus. Extractio autem eſt vel Sulphuris vel Salis.

Extractio Sulphuris ſiue Tincturæ Antimonij pro cuiuſuis artificis opinione & experiẽtia inſtitui-

tuitur: sequens tamen modus multum commendatur. ♃ Lilij Antimonij supra cap. 4 descripti q. p. ex eo trito cum V.S. dephlegm. rubentem colorem in leni calore extrahes, quam à sedimento transfusam ad iustam olei formam destillando redige & tincturam remanētem pro summo sanguinis mundificatiuo asserua. In primis autem Lepræ, Morpheæ & omnibus cutaneis ab impuro sanguine manantibus morbis opitulatur.

Quidam Lilio Antimonij acetū destillatum vel proprium spiritū radicatū affundunt, & menstruū tinctum in M.B. separant, vt tinctura in fundo relinquatur, quam denuo in S.V. dissoluunt, atque à subsidentia depuratam ad remanentiam tincturæ intense rubentis abstrahunt. Huiusmodi tincturæ potissimum corrigendo, non purgando sanguinem mundificant. Dosis à guttis iiij, ad vj. exhibentur in vino & hepati appropriatis vehiculis.

Salis Antimonij, cuius exiguam portionem habet, hæc est præparatio. ♃ Calcem Antimonij simplicem, vel relictam à floribus Antimonij terram puluerisatam & affusa propria acetositate vel aceto radicato extrahe salsedinē. Limpidum à sedimento decantatum, in leni calore fac vt exhalet & in fundo relinquetur Sal Antimonij, quod per aquam nubium (per solutionem & coagulationem) aliquoties rectificatum, tandem clarum & splendens euadet. Commēdatur in Podagra, Peste, calculo renum & vesicæ. Dosis à gr. iij. ad vij. vrinam & sudores mouet. Maiorum vitium Sal vitri Antimonij esse creditur: præparationis processus talis est. ♃ Vitrum Antimonij simplex, per se ex calce præparatum, affunde fortem aceti destillati

ſpiritum, & in calido digere, vt elegans fiat extra-ctio intenſæ flauedinis: menſtruum tinctum caute à reliquiis depletum ad conſiſtentiam blande abſtrahe & reſtantem puluerem aqua cœleſti ſæpius per deſtillationem elue, donec ab acrimonia aceti bene vacuatum, edulcoratum & liberum ſit redditum: quod ad ſuperioris ſalis vſus etiam reſerua.

Ad Salis extractionem pertinet diſſolutio per deliquium in aëre frigido humido, cum ea non niſi ſolis ſalibus & ſalium naturam habẽtibus competat.

Sic igitur ex Scoriis Reguli Antimonij tam ſimplicis quam compoſiti ſiue ſtellati, quippe, quibus admiſta ſunt ſalia nitri & tartari, per deliquium fit liquor, cuius vſus potiſſimum in Chirurgia locum habet, præſertim in fiſtulis & vlceribus fœtidis.

Præterea liquor ex Sale vitri Antimonij præſtantiſſimus per deliquium paratur, ſi id in albuminibus ouorum ad duritiem coctorum, raphano vel Bryonia excauata in cella reſoluatur, qui liquor à ℈ß ad ℈j intro ſumptus podagricas defluxiones & paroxyſmos efficaciter cõpeſcit & auertit: abſque mordacitate quoque vlcera, fiſtulas & vulnera à putredine conſeruat & ſanat. Et hæc potiſſima ſunt medicamẽta quæ ex Antimonio, mineralium omnium celeberrimo, Pyrotechnica arte parantur, ad præſentem hominis ſanitatem conſeruandam, labilem confirmandam & morbos expellendos & eradicandos. Innumeræ quidem deſcriptiones Antimoniatorum tam à veterib. quam recentioribus luce donatæ circumferuntur, quas

tamen

tamen omnes ad operationem ipsam reuocare laboriosum satis est & sumtuosum: partim etiam quod satis intricate conscriptæ & infida hominum turba deprauatæ non ad veritatis scopum collimant. Præstat igitur paucis expertis fidem adhibere, quam incertos processus, quorum plena sunt omnia, oleum & operam impendere. Hæc itaque de medicamentis ex Antimonio propria manu elaboratis consignasse sufficiat.

LAVS DEO.

INDEX RERVM ET VERBORVM IN HOC OPVSCVLO contentorum.

minerale

Magna-

Bal-

Cicha-

&

tumor

Smara-

V

corro-

FINIS.

MARCI CORNACCHINI
Practicæ Medicinæ in Gymnasio Pisano Professoris ordinarij

METHODVS;
QVA OMNES
HVMANI CORPORIS AFFECTIONES AB HVMORIBVS
copia, vel qualitate peccantibus genitæ,
TVTO, CITO, ET IVCVNDE,
Chymicè & Galenicè curantur.

Appositus eidem Rerum & Verborum memorabilium Index copiosus.

ILLVSTRISSIMO
D. ROBERTO DVDLEO COMITI De VVarvich, &c.

M. CORNACCHINVS S. D.

ERBA *quidem mihi desint, Comes Illustrissime; si te Virum summo genere ortum, totque virtutibus ornatum iis, quas meres, laudibus, velim extollere. Tu enim ille es, à quo discant omnes eam vnam esse nobilitatem, quam ob rerum gestarum gloriam cuncti admirentur. Rem certe difficilem, meisque viribus imparem aggredior: attamen & tua fretus humanitate, & re ipsa impulsus, quam te omnibus gratum, quam omnes iuuandi cupidum ostendas, quibus potero verbis enarrabo. Hinc fit, vt te omnes venerentur, vt Serenissimo Tuscorum Magno Duci charus viuas, atque iucundus, vt quæcunque gesseris, omnes tibi prospere cupiant euenire.*

Nam quid aliud petant actuariæ, quæ summo tuo iudicio, ac singulari opere nouoque artificio fiunt naues, & quinqueremes, quæ piratas per-

ter-

terreant, barbarorum oras aggrediantur, capiant, atque euertant, & non Italiæ ſolum, ſed totius Europæ tueantur? Vnde quidem oritur, vt plurimi tranquilla libertate fruantur, qui miſerrimam in ſeruitutem traherentur. Sed quanto maius eſt ab immatura morte liberari? Id te authore fit in dies, egoque ſum expertus, experior, & dum viuam, ſum experturus. Nam quid eſt aliud, quem tuo ſummo iudicio compoſuiſti, puluis, niſi mirus ab interitu receſſus, cum multi ad vitæ deſperationem ducti, eo mirifice conualeſcant? cum ipſum, quæ tua eſt humanitas, atque omnium ſalutis cupiditas, mihi vtẽdum tradideris, hæc pauca ſcribenda putaui, atque vtinam cumulate; Quæ tibi vni dicanda cenſui cum tibi in primis omnibus de cauſis debeantur. Vale igitur, diuque viuas, meque vt facis, in tuis habeas.

Piſis Id. Aprilis M. DC. XX.

PRÆLECTIVNCVLA

IN ITERATAM METHODI IN PVLVErem Editionem.

VBI primum hoc præsenti Anno M.DC. XIX. in Pisano Gymnasio magnę studiorum omnium vacationes datæ fuerũt, & à publico legendi munere feriatũ est; statim Pisis cessimus, & Florentiam nos contulimus, vt METHODVM hãc in puluerẽ, quã typis ibi cudendam publicæ vtilitatis gratia iam curauimus, exciperemus, exceptamque traderemus Serenissimis Principibus, Illustrissimo Comiti, cęterisque studia hæc non aspernantibus; sed pręcipue iis, qui artem exercent, ac profitentur; ad hoc, vt citius, tutius, & iucundius, quam ad hanc vsque diẽ fieri solebat, ægritudines humorales curare possent. Et profectò quam tranquilla, quã serena fronte Serenissimi Domini Illustrissimus Comes, & alij quãplures optimi viri has nostras cõmentationes receperint, nõ solũ ex oratione, sed etiã (vt aiunt) ex vultu, & oculis perspicere vnusquisque potuit. Quid plura? quotquot exemplaria in lucem data fuerunt (fuerunt autem non

pauca)

pauca) tot vnius hebdomadæ ſpatio, Florentię, ac Piſis diſtributa fuerunt. Iam vero, quia innumeri, ſalutis humanę percupidi, qui non ſolum Florentiam, vel Piſas, ſed alias quoque Italiæ, & extra Italiam, Vrbes incolunt, iſtius lucubrationis (qualiſcunque ſit) cupiditate flagrant, & partim à nobis eam quotidie efflagitāt, partim propriis manibus eandem exarare contendant; cumque non paucos fore animaduerterim, qui quidē qua ęgritudinis ſpecie præciſe ij laborauerint, qui pulueris huius beneficio ſanati ſunt, tenere velint; & alij, qui nouis quibuſdā probabilibus rationibus permoti, pulueris iſtius vſum adhuc recipere negligant, immo potius extra medicinæ cāpum prorſus rejiciendum, & vēto projiciendum; his omnibus de cauſis equidē coactus temperare mihi nō potui, quin METHODVM iſtam iterum in lucem prodire paterer; tribus tamē auctam appendicibus: Prima (quæ ad ſecundi capitis calcem adiecta erit) varias, atque diuerſas variorum, ac diuerſorum ægrotantium Hiſtorias continebit tali potiſſimum puluere ſanatorum: in Altera, (quam poſt Sextum caput apponemus) nouæ difficultates à præſtantiſſimis quibuſdam Medicis Florentinis propoſitæ in medium afferentur: In Tertia tandem (quam ad operis finem cōterebimus) difficultates iam propoſitas ſuperare pro viribus conabimur.

Iterata huius Methodi editionis cauſa.

Appendices Tres.

Prima.

Altera.

Tertia.

Cœptis faueat Deus, ac vota noſtra ſecundet.

CANDIDO LECTORI

OCCASIO SCRIBENDI, ET AVTHORIS INTENtio aperitur.

OMPLVRES anni sunt, ex quo Illustriss. Viro Comiti Roberto de VVarvich, Viro quidem omni laudum, ac virtutum genere ornatissimo, non minori (opinor) curæ fuit Mare nostrum à Barbaris piratis, nefariisque prædonibus, Nomini Christiano infestissimis hostibus, diligenter vindicare; quam corpus humanum à molestis ægritudinibus, ac periculosis morbis frequenter ipsum oppugnantibus, & opprimentibus, studiose liberare. Itaque cum optime videret, viros, ac mulieres omnium generum, ætatum, habituum, ordinum, omnis denique fortunæ, atque loci quolibet, 3. aphoris. 19. *anni tempore, variis corporis affectionibus corripi, ac nonnunquam etiam perdi, & extingui; iis potissimum, quæ ab humoribus ortum ducunt, vel copia, vel qualitate peccantibus: ad quos depellendos Medici accersiti, modo sanguinem mittere, non semel tantum,*

Rationes, quibus Comes permotus puluerē composuerit,

tum, & bis, verum etiam pluries: modo pharmaca subductoria nuncupata, infirmis exhibere coguntur, quæ male se habentem illorum gustum, propter insuauitatem magis, magisque afficiunt, stomachum euertunt, vomitum cient, torsiones pariunt, aluum præterea sæpenumero restrictam, corpusq; non parum debile reddunt, & neque pluries possunt (si occasio vrgeat) continuata serie exhiberi: alia non pauca symptomata inferunt: in vnum hoc opus, & dies, & noctes incumbere cœpit, vt ægri cuiuscunque sortis ab humoralibus vocatis ægritudinibus, tuto, cito, & iucunde *omni tempore sanari possent absque sanguinis missione, quam ipsi vel propter ætatem, vel propter anni tempus, vel propter alias contra-indicationes (de quibus* infra suo loco) *persæpe admittere non possunt; nec non absque medicamenti vel lenientis vocati, vel soluentis potione, quæ ob insuauitatem, ac tetrum odorem, oculi fugiunt, aures horrent, os respuit, & animus reformidat, & nuper dicta incommoda solent afferre.*

Morbi humorales, quibus curentur.

Medicamentorũ subductoriorũ effectus.

Sanguinis missionis cõtra-indicationes.

Medicamenorum subductoriorum insuauitas, & incommoda.

Tandem optimus iste Vir post longam considerationem, contemplationemque in eam sententiam deuenit; vt, si puluis aliquis insipidus, inodorus, & mole quidem paruus, sed virtute maximus adinueniretur, quippe qui commode hæc præstare posset, illum toto corpore libenter amplexari, & in manibus habere debe-

remus. Non paucos igitur ſecum commentari, multos conficere, eos denique experiri, ac tentare cœpit. Poſtremo Deus Optimus Maximus ei occurrit, & in optatis & in votis; pulverem enim quendam excogitauit, qui dummodo, veluti decet, paratus ſit) non ſapore, non odore præditus eſt; dum deglutitur, dumque in ventriculo moratur, nauſeam non infert, vix vllum excitat triſtem ſenſum, perquam raro vomitum mouet, alvum non adſtringit, neque corpus admodum debilitat, ſed (ſeruatis, quæ in illius vſu ſervari debent) blande, placide, ſedateque peccantes humores per aluum educendo, ægritudines quoque ab eis factas ſimul tollit, & extirpat. Hoc igitur puluere vti cœpit, & ſemel atque iterum, ac ſæpius, quolibet anni tempore, qualibet ætate, habitu, temperatione, nec fere vnquam fruſtrata eſt eum hæc ſua ſpes: nam quatuor ab hinc annis rem, quomodo ſe habebat, mihi narrare cœpit, pulueremque ex quibus, & qua ratione pararetur, indicauit, iuratusque dicebat ſexcentos (adhuc ſunt inter viuos) iſtius pulueris vſu ſanitati ſe reſtituiſſe. Ego vero inter alia omnia, immo audacter, libere, & aperte reſpondebam, hoc ſuum commentum eſſe purum, ac verum figmentum, Veterum dicta, & ſcripta penitus euertens, humano generi pernicioſum, neque vllam peſtem in medicina reperiri maio-

Puluerē hunc in multis alia medicamenta vacuātia ſuperare.

Puluere cur Author antea vſus non fuerit.

maiorem; *quemadmodum rationes*, & *authoritates inferius afferendæ, quas ipsi obiiciebam, luce clarius demonstrabunt : proinde, vt à sententia desisteret, ipsum hortari, ac rogare etiam, atque etiam non desii. Quæ quidem ipse omnia non ingrato animo, sed obstinatione quadam sententiæ repudiabat.*

Cum ecce Illustrissimus Vir, in fine Veris proxime præteriti, dum Liburnio Pisas se conferret, in itinere animi gratia vehementissime in venando, & aucupando corpus exercuit; vnde fluxio ad membranam succingentem circa mammam sinistram oborta, dolorem in ea, veluti 1. de cri. 3. & 5. *pungeretur*, *ac* 5. de loc. aff. 3. *tenderetur*, *cum febre* 4. de causis pulſ. 8. *acuta, spiratione exigua*, & *frequenti*, *tussi cum* 4. de causis pulſ. 8. *sputo colorato*, & *cæteris* 1. acut. 44. 2. acut. 15. 16. 17. *pleuritidem comitantibus symptomatis, excitauit. Quod vbi sensit, statim Pisas aduolauit; palatiumque ingressus, decubuit*, & *mutata victus ratione*, 2. acut. 1. aph. 31. 9. de dec. Hip. & Plat. 6. & *fotibus loco dolenti adhibitis*, *puluerem semel, bis, ac tertio assumpsit*, *cuius ope*, & *auxilio sine sanguinis detractione*, *siue alterius medicamenti lenientis, vel purgantis potione ex morbo euasit. Interim Illustrissima illius Coniux* (*quæ iam per duodecim dies conceperat, sed ignorabat*) *de totius cor-*

Comitis pleuritide laborantis historia.

Curatio.

Comitissæ grauidæ affectus.

poris grauitate, capitis, stomachi, ac renum (quemadmodum facere solent prægnantes in primis grauidationis mensibus) dolore conqueri cœpit.

Curatio. Sed puluere deuorato, corporeque multis vitiosis humoribus exonerato, melius se habere aperte indicauit, & post Idus Ianuarij marem in lucem edidit cæteris rite consequutis, 3. in primum Epist. hist. 4. Dum hæc aguntur, Mariam filiolam simplex febris, Philippum vero obsonatorem vna cum epinyctidibus per vniuersum corpus inuasit; vtrisque puluerem vna vice tantum exhibuit, & vtrosque ad pristinam suam valetudinem reuocauit.

Maria filia & Philippus obsonator pulueris vsu curantur.

Quæ quidem omnia ego præsens contemplatus; quin admirarer maxime, facere non potui; ac tot, tantisque exemplis doctus, & ductus; ad morbos pariter à materia excitatos, siue cum febre forent, siue minus, profligandos, eundem puluerem adhibere institui.

Occasio scribendi. Cumque rem prospere semper euenire animaduertissem; illius vires non solum admodum efficaces, sed etiam tutas, admirabiles, incredibilesque palam vera cum gloria prædicare non dubitaui. Hæc enim non pauci quoque oculati, & cordati non solum Medici, verum etiam alij salutis humanæ studiosi conspexissent, admirati; multa ex me petierunt, quæ & commoditatis, & breuitatis gratia reduci posse videntur

Intentio.

A d se

Ad septem hæc capita

- **Primum** — Qualisnam ſit iſte puluis, ex quibus, & quomodo paretur.
- **Alterum** — Puluerem hunc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccãte excitentur) generatim profligare; experimentis demonſtratur.
- **Tertiũ** — Eundem puluerem eaſdem ægritudines generatim depellere, rationibus comprobatur: ſimulque oſtenditur, vacuationem per ipſum factam, illam nõ parum ſuperare, quę vel per venæ ſectionem, vel per cætera medicamenta ſubductoria præſtatur.
- **Quartũ** — Febres putridas pulueris iſtius beneficio *ſpeciatim* tolli non ſolum non experimentis, verum etiam nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis repugnare demonſtratur.
- **Quintũ** — Quæ ſint obſeruanda pro recto pulueris vſu.
- **Sextum** — Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vſum improbandum vtantur.
- **Septimũ** — Quem finem, & exitum habeant argumenta propoſita.

Quibus pro virili, & quantum per aſſiduum publicè legẽdi, diſputandi, ac medendi munus licet, explicatis; & iuſta petentibus me ſatisfeciſſe; & de tuta, cita, & iucunda morborum humoralium curatione bene meruiſſe arbitrabor. Votis igitur aſpiret Deus Optimus Maximus, & à capite ad calcem vſque bene cœpta ſecundet.

QVALISNAM SIT ISTE PVLVIS, EX QVIBVS ET quomodo paretur.

CAP. I.

VEMADMODVM fabulosi Poëtæ Cerberum tricipitem fingebant, inferorum custodem, Cerberumque appellabant quasi κρεο-βόρον, id est, carnem vorantem: ita nos puluerem nostrum Cerberũ quoquo pacto nuncupare poterimus; quandoquidem ex tribus constat, & humana corpora custodit, humoralesque illorum morbos depascitur, ac depopulatur. Constat igitur (sed quæso, ne ceu pueri voces, quæ ad timorem proponuntur, timent, ita viriles animi nominibus res, quibus puluis conficitur; significantibus auditis, terreantur (*Scammonio*, seu *Scammonia*, ab omnibus sic dicta; necnon *Antimonio* sic à nostris, Στίμμι *Dioscor. lib.5. capt.* 58. 9.*simplic.* 6. *de valetud.tuen.* 12. à Græcis, Stibium à Latinis appellato, & denique *vini fæce*, Italice (*Gromma di botte*) præparata, quæ postmodum *cremor*, seu *sal Tartari* vocatur. Et quamuis tria hæc ad huius pulueris compositionem concurrant,

Puluis iste cur Cerberus dici possit.

Ex quibus constet.

Ingrediẽtibus auditis viriles animi terreri nõ debent.

currant; basis tamen in *Scammonio*, & *Antimonio* posita est; Tartarum vero additur propter rationes, quas paulo infra, ex Hippocrate, 2. *acut.* & Galeno 11. *de iis, quos, quando, purgare oportet, in fine.* afferemus. Iam vero quid sit Scammonia, quid Antimonium, quid Vini fæx, lippis, atque Tonsoribus notissimum est; ea propter in re tam clara, atque aperta diutius immorari non est necesse: verum enim si dicere volumus, *Scammonia* iam inde ab Hippocratis 4. *acut.* 64. tempore vsque ad hæc nostra semper in frequentissimo fuit vsu. *Antimonium* pariter Veteres non latuit: siquidem non modo à Dioscoride, & Galeno, & ab iis, qui post ipsos floruerunt, illius mentio fit, verum etiam à Spiritu Sancto in sacra pagina; 4. *Regum c.* 9. *Hierem.* 4. *Ezech.* 23. eo enim potissimum mulieres vtebãtur ad venustatem sibi cõciliandam, præcipue secundum oculos, aufert enim ex eis sordes, & supercilia denigrat. *Tartarum* similiter notissimum existit, pręcipue mulieribus, quę ad rutilandum capillum eo vtuntur; & ad maculas delendas, gutta olei ex ipso extracti diluta ex aqua; efficacissime enim abstergit faciem, Fullonibus quoque in aperto, & in propatulo existit, vt pote quòd ad præparandas varias colorum infectiones *Tartarum* hoc adhibeant.

Basis pulueris.

Scammoniũ, Antimonium ac Tartarum quid sint, vt notum nõ explicatur, fuerunt enim & sunt in continuo vsu.

Tartari vsus.

At dicet quispiam, si hæc medicamenta vsurpatissima semper fuerunt, ad quid igitur, puluerem hunc ex ipsis conflatum, tanquam nouum aliquod pharmacum, tot tantisque laudibus, ac plausu ad sydera vsque celebrare, ac tollere? Certe negare non possumus, quæ pulueris compositionem ingrediuntur, vnicuique nota non

Obiectio vtrum puluis medicamentum nouum dici possit.

Solutio.

Pulueri, quæ nobilitatem, & præstãtiam afferant.

esse, & in Medicinæ vsu iam diu posita; at diuersus præparandi, & vsurpandi modus est, qui non solum nouitatem, præstantiam, ac nobilitatem, verum etiam mutationem secũdum substantiam huic remedio affert.

Scammonij communis, & antiqua preparatio.

Nam quod ad Scammoniam pertinet; ipsa ad hæc vsque nostra tempora parata est per decoctionem in furno, ex cydonio, vel permixta cum eiusdem cydonij succo; & sic parata, non quidem substantiam, vel qualitatem calidam, sed duntaxat nomen mutat; dicitur enim à Græcis διακρίδιον, à Latinis vero, modo Diacrydium, modo Diagrydium, modo vero Diadagrydium. Iam vero Scammonia, ex qua puluis noster conficitur, sulphuris fumo accommodatur hunc in modum.

Scammonij nostra preparatio, & eius vires.

Accipitur Scammonij electissimi certa quædam quantitas, eaque crassiuscule trita, super chartam exugentem appellatam, extenditur: mox sulphure super ignitas prunas iniecto, super fumum, qui ex sulphure attollitur, charta iam dicta eo vsque detinetur, quousque Scammonium liquari, & chartæ adhærere incipiat; nam tunc statim à fumo charta remouenda est; aliàs si diutius ibi permaneret, vim ex toto amitteret.

At, si vt dictum est paretur, medicamentum redditur sine odore, ac sapore efficacissimum quidem ad bilem, cæterosque calidos, ac tenues humores blande, placide & absque caliditate ac molestia (contra ac faciat Scammonium communiter paratum) educendos, quemadmodum in fine Veris proxime præteriti, tota hac Æstate, per autumnum, & per Hyemem fœlicissime in sexcentis fere ægrotantibus sum expertus.

An-

Antimonium vero alia arte, & aliis ingeniis paratur, quam huc vſque paratum fuerit; nam Accipiuntur *Antimonij optimi pars vna*, verbi gratia, *vncia vna*; *ſalis vero nitri ſic nuncupati partes duæ*, verbi gratia, *unciæ duæ*; *ſimul negligenter triturantur*: *mox in vaſe teſtaceo* (crucibulum vocant) *ſupra carbones ignitos collocato*, *ponuntur ad comburendum*, *ſeu vt dicunt*, *ad calcinandum. Sed notandum, ne talis calcinatio fiat igne admodum vehementi. Hoc facto, iterum tantundem ſalis nitri, ſcilicet ad vncias duas ponitur; & denuò comburuntur. Tertio denique rurſus tantundem ſalis nitri ſuperadditur, videlicet ad vncias duas, & comburuntur. Quoniam vero ſecunda, ac tertia vice difficulter admodum combuſtio, ſeu calcinatio ſequitur; ea propter, vt vis ignis quoquo verſus penetrare poſſit, ferro, ſeu carbone ignito continuo res ductæ ſunt verſandæ, donec ex æquo vndequaque penitus combuſtæ ſint*; id, quod ex colore cognoſcitur, nam vel ſubalbæ, vel ſubflauę redduntur; *& quod ſi ſuper ignitos carbones iterum ponantur, non amplius crepitum, vel fumum emittunt. Inſuper idem Antimonij pondus, vel parum excedens quod ante calcinationem acceptum fuerat, poſt calcinationem remanere debet.*

Antimonij noſtra præparatio & eius vires.

Antimonij bene præparati ſigna.

Hoc pacto Antimonium paratum mutatur ſecundum ſubſtantiam; quia quæ vruntur, Galeno authore 5. *ſimpli.*15. 3. *de temperamentis.* ſecundum ſubſtantiam (quicquid nonnulli dicant, vt poſtea videbimus) mutantur, & (quemadmodum *infra ſuo loco* demonſtrabimus) nullam adipiſcitur caliditatem; & *copioſe* quidem, ſed *iucunde*; non enim moleſtiam infert; *ſuauiter*, non enim prauo odore, non ſapore præditum

Vſta ſecundum ſubſtantiam mutantur.

est, corpus nostrum à frigidis, & crassis humoribus (veluti decem mensiũ spatio sum expertus) purgat sine vlla fere virium iactura, non aliter, ac aurum omni admixtione liberum, ac purũ absq; propriæ substantiæ imminutione eiusdem Antimonij beneficio redditur: id, quod metallici, aurifices, & alij omnes, qui aurum tractant, in eo defæcando, mundando, & depurando bene norunt.

Aurum Antimonij ope sine sui diminutione defæcatur.

Antimonium vero quomodocunque aliter paratum, efficacius quidem (negari nõ potest) vacuat, at quanta cũ molestia, & quãto cum periculo, miseri illi, qui tale medicamentum sumpserunt, quique hos miseros viderunt, referre possunt.

Antimonij aliter parati vires.

Vini fæx quomodo fiat cremor: seu sal Tartari.

Quod vero ad Vini fæcem spectat, hæc vt fiat cremor, seu sal, cum puluere nostro permiscendus, hac arte vti debemus. *Accipiantur ex Tartaro albo crasso modo pulverizato, & multiplici aquarum ablutione repurgato, donec clarissimũ euadat, libræ quinque vel sex : indantur in patinam terream vitreatam; inde aquam affunde claram fontanam, vt quinque aut sex digitos materiam supernatet, & bulliant in vase per spatium duarum horarum: posito dein vase in loco frigido in superficie concrescet cremor crystallinus, quem separabis cum cochleare perforato: reiterata sæpius eadem ebullitione, post materiæ refrigerationem semper cremor adimatur, qui in frigido coagulabitur, & fac, vt exiccetur in aëre, & vtere.*

Caret hoc quoque omni odore, ac fere omni sapore, ita, vt medicamentum nulla ratione ingratum reddere valeat. Et quamuis eximia huius celeberrimi pulueris vis, & potestas in duobus duntaxat primis medicamentis versetur; nihilo tamen minus, quia ex præcepto 2.

Cremoris, seu salis Tartari vires.

acut. 11. *v̄ij. catatop.* Hippocratis, & Galeni 3 *de iis quos, quando purgare oportet in fine, non solum non malum, sed maxime vtile est, permiscere cum medicamentis purgantibus, aliquid eorum, quæ aut boni odoris sunt, ne sola sinceraque ipsorum virtus os ventris tangat, quod maxime tum neruosum, tum sensibile existit, sed aliqua ex parte retundatur; vel vt attenuare, & incidere valeant, vel vt crassos humores secare, vel vt vias per quas educi debent, aperire, & patefacere possint*, hoc tertium medicamentum si non propter primam rationem, saltem propter alias huic pulueri addendum, ac permiscendum est. Et recentiores omnes, qui de huiusmodi cremoris, seu salis Tartari viribus pertractant, tales illi præcise tribuunt virtutes, nimirum incidendi humores crassos, & tartareos, meatusque obstructos aperiendi.

Cur Purgantibus alia medicamenta sint peradmiscenda.

Puluerem hunc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccante excitētur) generatim profligare experimentis demonstratur.

CAP. II.

DVo sunt potissimum organa, seu instrumēta iudicandi; vel duo sunt ea, ex quibus iudicandi materiam (vt ita dicam) petimus; vel duo sunt argumenta κειτήεια à Græcis dicta, ad quæ respicientes iudicamus. Alterum est *sensus*, seu *experientia*, cui tantum tribuebat Epicurus,

Κειτήεια duo sunt, Experientia, & Ratio.

Epicurus & Empirici experientia vtebātur.

vt rationem omnem contemneret; & illa Medicorum secta, *de sectis 2.3. de loc.aff. 2.* qui Empirice medicinam faciebant, istius Viri vestigia sequebantur; quia sola experientia nitebantur, & caussas, & rationes, ac naturas rerum contemnebant.

Plato, & Methodici potius rationem admittebant.

Alterum est *Ratio*, cui tantum Academicorum Princeps tribuebat, vt sensum, & experientiam parui faceret: quam opinionem Medici Methodici *de sectis 6.* appellati tenuisse videntur, qui solum communitatibus quibusdam vtebantur, & reliqua omnia negligebant.

Aristoteles, & Galenus vtrumque.

At vero nunquam satis laudati Aristoteles, & Galenus, vt neque rationem despiciendam, sic neque sensum vnquam dimittendum esse, existimarunt, immo Peripateticorum Princeps *Aristot.8. Pysic. partic. 22. 26. & 3. de generation. animal. cap. 10. pri. posterior.* 134. eo deuenit, vt scriptum reliquerit: relinquere sensum, & quærere rationem, imbecillitatem esse mentis. Quare vtrumque accipiendum ac retinendum esse fatentur, *1. Method. 3.* & sensum ac rationem simul conferenda, comparandaque sic esse, vt quando alter alteri in iudicanda alicuius rei veritate ad amussim, ad regulam, & examinate respondeat, & alter cum altera exæquetur, tunc veritatem, quæ, vt Democrito aliquando placuit, in profundissimas tenebras demersa est, ex vmbris lōge quam Cimmeriæ vnquam fuerit densioribus, erutam, & in hanc splendidissimā lucem elatam: pro certo habendum sit. Quamobrem (vt ad pensum redeamus) puluerem de quo loquimur, sine venæ incisione, vel alterius medicamenti, siue lenientis,

Veritatē tunc nos habere, tenendum est, quando experientia ratio consentit.

Veritas in tenebris demersa iacet, ex Democr.

siue

siue soluentis vsu, humorales, vocatas ægritudines, humores, qui illas excitant, blande per aluum educendo, & lenire, & finire, innumera, ac propemodum infinita testátur experimenta, partim ab Illustrissimo Comite, partim ab aliis prę-stantissimis Medicis Florentiæ, ac Pisis publice medicinam profitentibus, partim quoque à nobis ipsis experta atque perspecta. *Puluerem auferre ægritudines humorales absque venæ sectione, & absq; vacuatione per medicamenta experimẽtis probatur.*

Qui vero tali medicamento convaluerunt, adhuc sunt inter viuos; poterit vnusquisque ex proprio ipsorum ore, vera ne, an falsa sint, quæ diximus, accipere; vel ex eorundem chirographis, quæ tum apud Comitem ipsum, tum apud me fideliter seruantur, manifeste, ac certo deprehendere. Præter modum enim, ne dicam, in infinitum cresceret opus, si vnumquemque singillatim attingere vellem, qui cum aliqua ex humoralibus affectionibus prius laborasset, mox sine venæ sectione, aut alterius medicamenti subductorij ingestione, istius pulueris auxilio *cito, suauiter, ac tuto* voti compos factus est. Illi vero, quibus alicuius artificij suspicio dictorum testimoniorum fidem abrogat, accedant, & Perillustrem, atque admodum Reuerendum Paulum Troncium Canonicum Pisanum. I.V.D. Protonotarium Apostolicum, Virum integerrimum interrogent, & quodnam præsidij genus hac proxime præterita æstate ipsum à febre acuta prauis comitata symptomatis integrum, & omnino liberum bidui spatio seruauerit. *Experimenta particularia.* 1.

Rursus, & quodnam Elisabeth matrem, Matronam honestissimam per ęstatem & autumnũ ter in febres delapsam, totidem ab iisdem sa- 2.

nauerit? Item, & quod confratres Clauorum Do-
3. mini Nostri IESV CHRISTI congregatio-
nis (cuius idem Canonicus clauum tenet) toties
à variis & diuersis ægritudinibus vindicauerit? &
quod Venerabilem, & egregium Iacobum Bor-
4. rium humanatum Ecclesiæ Metropolitanæ litte-
rarum professorem? Et quod non paucos eiusdem
5. Ecclesiæ Sacerdotes? Ingrediantur isti minus cre-
duli. D. Frigdiani Collegiũ, religiosissimos illos
6. regulares cõgregationis D. Pauli Clericos sciscí-
tẽtur, quot ex eis liberauerit, aut alios viderint in
domibus priuatis huius eiusdẽ auxilii auxilio li-
beratos? Adeant sacras D. Ioannis. D. Pauli, D.
7. Laurentij, D. Bernardi, & D. Dominici Abbatis-
sas? ab eis petant, vtrumne hoc ipso anno per ve-
næ sectionem, vel per medicamenta subductoria,
an potius per vacuationem tali puluere molitam
ægritudines humorales, & ipsæ, & cæteræ, soro-
res, ac virgũculę, cum ipsis institutæ, & educatæ à
sese propulsauerint? In Almum Pisanum se cõfe-
8 rant Gymnasium; Perillustres & Excellentissimos
Iulium Cæsarem Bulengerium artium humana-
rum, Petrum Accoltum Ordinariũ Iuris Pontifi-
cij, Thomam Dempsterum Ordinarium Pande-
ctarum, Frãciscum de Schipsis Institutionum Iu-
ris Ciuilis Professores alloquantur, nec non Cla-
rissimos Angelum Michaëlem Saccum, & Fabri-
tium Bartoletum Anatomicos Bononienses, qui
hoc anno in Amphitheatro Pisano summa cum
ipsorum gloria, tum Audientium vtilitate viuam
Anatomen Serenissimi Principis nostri nutu ad-
ministrarunt; hi enim de pulueris præstantia cer-
tiores facti, admirati, puluerẽ vna cum præpara-
tionis,

tionis, & vſus methodo ſecum, quaſi theſaurum quoddam aureum Bononiam perferre voluerũt; illos vero vno, eoque pleno ore reſpondentes audient; iſtius admirãdi præſidij vim, & efficaciam, & in ſemetipſis, & in domeſticis ſuis eſſe pluries expertos, idque nunquam ſatis ſuſpicere. Conſulant vigilantiſſimos Collegij, & Ducalis, & Ferdinandi Moderatores, eos quæſo rogẽt; & quo Medicamenti genere CORNACCHINVS Ordinarius vtriuſque Collegij Medicus in alũnis ſuis ea felicitate, qua ipſi viderunt, vacuandis paſſim vtatur? vnanimes procul dubio reſpondẽtes percipient, nullo alio, quam ſuo puluere.

Non dico, vt Illuſtriſſimum Comitem interrogent, quonam medicamẽto in fine Veris præteriti (quemadmodum ab initio monuimus) ad morbum lateralem depellendum vſus fuerit, neque vt ab eodem petãt, quodnam pariter auxilium hac Hyeme adhibuerit, vt ſe à fluxu dyſenterico, & à febribus, quæ talem fluxum ſecutæ ſunt, liberaret, nam certo ſcio bonos hoſce viros reſpõſuros, Comitem ita fateri, quod res agitur ſua, & honor eius in diſcrimen adducitur: Quare tranſeat hoc. At quæſo Viros Illuſtriſſimos D. Stephani Equites, ac ſtrenuos Duces, Octauiũ Barbolanium ex Montis Acuti Comitibus, Petrum Capponiũ Equeſtris militiæ Piſanæ Præfectum, & Marcum Barbauarium Generalẽ Naualis Piſani Prouiſorem audiant: ipſi enim viui, ac præſẽtes teſtes adfuerũt, & verane, an falſa hæc, quæ dicũtur, ſint, renũciare poſſunt. Immo idem Prouiſor, cum Æſtate præterita tertiana febre grauiter laboraret, hoc puluere ſemel accepto, ſuo, Adſtantium, ac

Nobilium turbæ ſtupore, ſanus factus eſt; & Comitem etiam, atque etiã rogauit, vt pulueris propria manu pręparati ſibi copiam faceret, & ſimul efflagitauit me, vt Methodum pręſcriberem pro recto illius vſu: & hęc omnia Mediolanum trãſmiſit ad Ludouicum Fratrem Ordinarium Metropolitanę Mediolanenſis Eccleſię Canonicum, nec non Cancellarium Archiepiſcopalem quartana laborantem curandum: & Deus Optimus Maximus (quę ſua eſt benignitas, & clementia) ſuis votis, atque optatis, vt ſpero occurret. Sed miſſa iſtęc faciamus, & cauſas potius perquiramus, propter quas puluerem exhibitum ſuo munere interdum fungi non videamus.

Puluis cur ſemel exhibitus non ſemper munere ſuo fungatur.

Si igitur quandoque contingat, vt ſemel exhibitus puluis non ea pręſtet, quæ dicta ſunt, is ad memoriam reuocare debet, quæ Galenus 2. *de rat. vict. in morb. acut. comment.* 11. obſignauerit, & nos *paulo infra* ſubiungemus. Neque ob id Medicus cordatus animo cadere debet, propterea quod, vel puluis plene, & perfecte ſuo munere functus eſt (& tunc nil aliud ſollicite tentandum erit, nam *quæ indicantur, & indicata ſunt integre, neque mouere, neque nouare aliquid, ſed ſinere,*) Hippocrat. 1. *aphoriſm.* 20. vel diminute, & ſimul cũ dolore, atque torminibus, & tunc vel clyſtere aliquo defectui ſupplendum eſt, vel iterum in maiori Doſi eundem nobis exhibendum: quemadmodũ cuidam acuta febre laboranti contigit, cui cum, neſcio, quis Medicus puluerem in minori quãtitate dediſſet, quam natura illius exquireret, humores in illius corpore non ſine moleſtia fuerunt agitati: vnde febres adauctæ, ſitis, inquietudo, vigiliæ, & huiuſmodi alia ſym-

ſymptomata: ſed clyſtere iniecto, & cum confe-rentia, ac tolerantia reddito, puluereque iterum noſtro cõſilio in maiori quantitate aſſumpto; cũ-cta (Deo fauente Maximo) ſedata fuerunt; vel quia cũ in maiori quantitate puluis exhibitus fue-rit, quam patiẽtis natura expoſtulet, vacuatio ſu-pra modũ ſequitur: ex quo, & laſſitudo, ſitis, diar-rhœa, dyſenteria, & febricula excitatur. Tũc Aui-cenna Authore *l.4.f.1.tr.1.cap.26.* confert refectio per ea, quę multum nutriunt, ac facile concoquũ-tur, quę etiam refrigerent, adſtringãtque, ſomnus quoque iniungẽdus, & quies; cor inſuper, hepar, & ventriculus roborandus; & denique fluxus ſi-ſtendus. Vtcunque tamen ſit; ſi *experientiæ* ſtan-dum eſt, *1.aphoriſmor.2.& 23.* veluti *procul omni du-bio ſtandum*, præſertim vero in purgatione, quem-admodum Hippocrates *4.aphoriſm.2.* innuit, & po-tiſſimum in ea, quæ per medicamenta purgantia præſtatur; hæc enim Galeno authore. *Secundo a-cutorum 11. & in libris de ſimplic.medic.facult.* per expe-rientiam inuenta ſunt, non demonſtratione ali-qua; poſtea igitur quam, qui puluere ſeruatis om-nibus ſeruãdis vſi fuerunt, omnes beneficium re-ceperunt, nullus fere noxam, conſtat medicamẽ-tũ hoc ad quaſlibet ægritudines à copia, vel ma-la qualitate humorum factas profli-gandas ſaluberrimum eſſe.

Vacuationis superflua ex medicamento ſymptomata.

Curatio.

Purgatio bene, vel male ſit adminiſtrata, ex experientia coniiciendum.

Purgãtia medicamẽta per experientiam ſunt inuenta.

APPENDIX AD CAPVT ANTECEDENS.

VBI PARTICVLARIBVS NONnullis Historiis, quasi exemplis demonstratur, quas præcisè ægritudines humorales, & qua felicitate puluis propositus assumptus, sanauerit.

Particulares ægrotantium hoc puluere sanatorum historias cur Author addiderit.

QVANDO superioribus diebus Florentiæ morabar, nonnulli, ad quorum manus hæ nostræ lucubrationes peruenerât, cum antecedens caput perlegissent; in quo experimentis demonstratur, puluerem, de quo est sermo, omnes humani corporis ægritudines humorales generatim profligare; me conuenerunt, simulque cupiditatem, quam mente, ac sensu conceperat, eam voce pura, & integra mihi aperte significarunt; præter generalia illa experimenta, peculiaria aliquot sese libenter visuros, in quibus tota ægritudinis, & curationis series singillatim explicaretur, ad hoc, vt non mo-

do

do quanta in huiusmodi præsidio vis insit, & potestas, ipsis innotescat, verum etiam vtendi modus, tempus, & alia id genus.

Horum igitur authoritate, nutu, atque consilio varios ægritudinum humoralium casus subiũgere non grauabor: qui vero propositas perpessi sũt affectiones, adhuc viuũt, & spirant, poterit vnusquisque de iis quærere, vera ne, an falsa sint, quæ cõscribemus. Si cui vero tempus, & spatium datum non est, quominus hæc perlegere possit: historiis prætermissis, ad caput Tertium pertrãseat: quandoquidem experimenta generatim iam *supra* allata, satis certum (vt opinor) integritatis, & fidei testimonium dederunt. *Opus absque historiis legi potest.*

Aegrotus primus.

AVgustini Gymnasij Pisani Apparitoris filię virgini, annorum circiter decem septẽ, habitus mollis, & candidi, coloris ruffi, iam per decem menses purgationes ab vtero defecerant: in ipso autem circuitus tempore sanguis è naribus fluebat: & ab vtero fluxio muliebris assidue manabat. Ex quo roseum amisit colorem, facies subtumida facta est, aluus intumuit cum duritie, scalas ascendere non poterat, ac demum ex cachexia in hydropen præceps ruebat. A duobus Medicis à principio variis, & diuersis tam pharmaceuticis, quam chirurgicis præsidiis tractata fuit, at vani semper fuerunt ipsorum conatus. Quapropter sub præteriti Mensis Augusti finem parentis precibus permotus illius curationem suscepi: & cõuenienti victus ratione imperata, leuiter prępa- *Mẽstruorum suppressio, Alui tumor, ac tensio, & inchoata hydrops tali puluere tolluntur.*

rantia, occaſione bidui ſpatio arrepta; nonnulla illi exhibui: mox vero Comitis Puluerem. Certe dici non poteſt, quanta cum conferentia, ac tolerantia per ſuperiora, & inferiora vitioſorum excremẽtorum omnis generis copia excreta fuerit. Inde aptis, & accommodatis ſyrupis humores parare, & vias paulatim aperire cœpimus. Vix primum aſſumpſerat Syrupũ, cum de alui dolore conqueſta eſt: demiſſo autem altero ſyrupo (quis crederet?) menſtrua, ſed varij coloris copioſe, ac diu fluere cœperunt. Alvus interea paulatim detumeſcere, ac molleſcere læti videbamus: vetus præterea forma, ſolita venuſtas, elegans gratia, & floridus, ac roſeus faciei color, ad priſtinum ſtatum rediêre. Aluus ſponte large fluere cœpit, & ſana Deo dante ex toto facta eſt.

Aegrotus ſecundus, ac tertius.

DOmina Margarita Iachinia, quæ puellam iam decimeſtrem oblactabat, annorum ſupra triginta, habitus gracilis, temperationis ad Melancholicam, ſimplici tertiana ab initio correpta fuit: cumque nullum ſibi præſidij genus adhibendum curaret, poſt tertiam acceſſionem, quinta ſcilicet ipſa die, ex vnica tertiana duæ factæ fuerunt, filiolam vero ſimplex inuaſit tertiana. Mater de capitis conquerebatur dolore, ſitiebat, lingua ſicca, ſubnigra, aſpera, anxioſa, nauſeabunda, parum dormiebat; vrinæ coloratæ. Septima ego vocatus in febris declinatione clyſterem communem. (Aluus enim ſtyptica erat) iniecı, conueniẽtem victus rationem inſtitui, iuſcula alte-

Tertiana duæ, & vna tolluntur hoc pulvere.

alterata. Octaua in febris accessione puluerem dedi, qui contulit, & facile tulit; febris namque, & cætera omnia mitiora reddita fuerunt. Nona, & Decima eadem præstabantur. Vrinæ bonæ, & ipsa celebrata tertia per puluerem purgatione, fi- liola vero secunda, iudicatæ fuerunt.

Aegrotus quartus.

ADmodum Reuerenda Mater Soror Victoria Monialiũ Diui Iohannis Hierosolymitani Abbatissa, annorum quinquaginta septem, habitus boni, temperationis ad Sanguineam, iam elapso Septembri mense, acutissima (sic enim ab Alexandro *l.7. cap.16.* vocatur) illa fuit affectione correpta, quam Græci, Gal.2.*meth.2.* & Latini elegantiores Choleram dicunt, Barbari *vt Gradius & alij.* vero cum Hippocrate, 7.*epid.*81. Cholericam, siue Choliricam passionem, non quidem arida, seu sicca, 4. *acut.* 103. sed humida. postea quam per os, & per aluum acrem excernebat materiam, 4. *acut.* 103. *in introduct. seu medico.*13.3.*aph.*30.3. *de sympt.causis c.*2.3. *de nat.fac.*13. cum cardialgia, nausea, inappetentia, immo potius cuiuslibet cibi abominatione; non dormiebat, erat anxia, sitibunda. Sexta die, (non prius, propterea quod sacræ illæ Virgines huius Reuerendæ morem optime tenentes, quod nullum medicamenti genus assumere posset) me accersiri iubent. Ego statim illud curationis adhibui genus, quod Galenus 6.6. *epid. commento* 5. 12. *meth. in fine.* non semel præscripsit, & simul puluerem hunc exhibui, qui magnam humo-

Cholera, cardialgia, nausea, inappetentia, vigiliæ, sitis, & anxietas hoc puluere sedantur.

rum crudorum (hos enim in Cholera partem quoque habere, Aetius, non ignobilis Author, testis est locupletissimus) & acidorum; qui proinde mordendi vi præditi sunt, copiam per vomitum eduxit; Sed multo maiorem, & pituitosorum, ac biliosorum valde fœtidorum per inferiora. Ex quo septima die circa stomachum meliuscule se habere, aliquid assumere, ac retinere, & modicè, placidéque dormire cœpit. Interim octaua, nona, ac decima, illa præsidia intrinsecus, & extrinsecus adhibebantur, quæ ab Auctoribus præscribuntur, eaque nunc memorare non est necesse. Vndecima eundem puluerem iterum exhibuimus, qui contulit, facile tulit. Iudicata est.

Aegrotus quintus, ac sextus.

DOmina Camilla, Bartholomæi, quæ in Charitatis Domo degit, annorũ circiter viginti septẽ, habitus gracilis, temperationis ad biliosam: continuo sine febre delirio correpta fuit, modo cum furore, modo cum timore, ac tristitia: nunquam dormiebat, verba multa, risus, fletus, cantus. Puluis iste à principio datus, munere suo functus est, venam secauimus, sed quia sanguinem flauum, tenuem fluere vidimus, statim suppressus fuit. Capiti extrinsecus Oxirrhodinum, & Embrocationes soporiferæ. Intrinsecus vero soporifera itidem instituta fuerunt.

Delirium sine febre.

Cumque fieri nullo modo posset, vt aliquod assumeret Pharmacum, iterum puluerem in ferculo (quemadmodum Galenus 13. *meth. c.* 11. 14. 15. 16.

5.16. *Hippocrat. l. de alimento.* sua quoque medicamenta exhibebat) dedimus: mox è vena frontis recta sanguinem hausimus, & post aures, hyrudines applicauimus. Ipsa paulatim resipiscere cœpit.

Hanc eandem curationis normam præscripsimus cuidam iuueni Butensi, Sebastiano nomine. Et curatio eundem optabilem habuit exitum.

Aegrotus septimus, octauus, ac nonus.

EXcellentissimi I. C. Pisani D. Francisci de Schipsis Sorores Virgines, habitus boni, tem- 7.
perationis sanguineæ, altera annos nata erat 8.
decem septem, altera vero decem octo, vtraque eadem die decubuit ob febrem, cum capitis, ventriculi, ac renum dolore, inappetentia. Vrinæ erant crassæ, & coloratæ. In diei quintæ fine vocatus Clysterem communem injiciendum curaui, conuenientem victus rationem institui, pulueremque septima die in ipsomet paroxysmo dedi: Qui adeo belle munere suo functus est, vt sub illius diei vesperum, ambas consueto cultu ac vestitu exornatas rectas obambulantes domi conuenerim.

Tertianarum curatio per puluerem hunc.

Nuperrime vero Domina Alexandra earum 9.
mater, fœmina lectissima, cum simplici laboraret tertiana, quinta irruente, & inuadente accessione, puluere deuorato, corporeque blande exonerato, febrem non amplius vidit.

Aegrotus decimus.

RОdulpho Rodulphio Aurifici, annorũ viginti duo, habitus boni, tẽperationis ad sanguineam, post itinera, & alios in sex rebus nõ naturalibus appellatis, errores dexter testis intumuit cum dolore, & abscessus post aures apparuerunt; Ad summam decumbere coactus est, quotidie enim eum febris inuadebat cum frigore, & horrore, erat sitibundus, cum capitis dolore, nares merum stillabant, Hypochondrij dextri tensio, ab aluo stercoracea multa sponte prodibant, vrinę coloratæ. Quinta die puluerem assumpsit, qui contulit, facile tulit, dormiuit, sudauit, vrinę meliores; cætera omnia mitiora facta fuerunt. Sexta sudor, diarrhœaque biliosa sequebatur; bene se ad somnum, & ad oblata habebat, vrinæ quoque meliores, at depositæ conturbabantur. Septima dictis deiectionibus iudicatus est.

Aegrotus vndecimus, & duodecimus.

GEneua, & Raphael Baptistinius, hic annorũ decem & octo; illa vero circiter quinquaginta, habitus boni, temperationis sanguineæ; ab Ischiadico dolore misere diuexabantur, & vix se mouere poterant; sed puluere accepto, aliis non neglectis pręsidiis, breui ad consueta munera obeunda rediêre.

Ischiadici dolores puluere hoc mitigantur.

Aegrotus decimustertius.

ILlustris Annibal Primius Patritius Pisanus, annorum supra sexaginta, habitus pinguis, tẽperationis

tionis pituitosæ ad sanguineam, doloribus arthriticis pluries præsenti anno excruciatus est. Sed mense Decembri in lecto iacebat, & vix se mouere poterat; post multum autem temporis quadam die in Aurora puluerem nostrum assumpsit, & ea ipsa die è lecto surgere, & recta baculo innixus obambulare cœpit. *Arthitrici dolores leuantur.*

Hic idem nobilis, & optimus vir testari potest, quam grauiter, & acute filiola ipsius vnica, amores, & deliciæ eius, quæ vix biennium excesserat, æstate præterita ruri ægrotaret, nil assumebat, nō dormiebat, fastidiosa febris erat continua, vires omnes ferè deperditæ; ad summam adducta erat in maximum periculum, & extremum pene discrimen. Quis vnquam venam illi secasset? Quis vnquam Pharmacum oblatum, vt deglutiret, ei persuadere posset? At bis clanculum puluere deuorato, suoque munere placide perfuncto, iudicata est. *Febris acuta extinguitur hoc puluere.*

Aegrotus decimusquartus, decimusquintus, decimussextus, & decimusseptimus.

PVluerem hunc tum aliis humoralibus febribus tū potissimum quartanis (quæ quo magis medicamentis tractantur, eo magis exacerbari compertum est, *lib. de præcognitione ad Posthum. c. 2. & 3. 1. ad Glauc. 11.*) finem imponere, quatuor sequentes historiæ testes, nuntiæ ac luces sempiternæ veritatis erunt. *Quartana multa finiuntur.*

Frater Paulus de Franchis Pistoriensis Capuccinus Concionator non ignobilis, annorum 14.

circiter quadraginta quinque, habitus medio-
cris, temperationis ſanguineæ ad Melancholi-
cam; iam per tredecim Menſes Quartanam per-
tulerat: vbi autem ad ipſius aures peruenit iſtius
pulueris fama, me ſtatim conuenit, vtque talis
medicamenti ſchedulam, atque ordinem illi pre-
ſcriberem, me vehementer etiam, atque etiam
rogare cœpit; quibus acceptis; puluerem in pri-
ma ſequentis febris accerſione deuorauit: qui
cum in minori, quam illius natura exigeret, quā-
titate exhibitus fuiſſet; ab aluo nihil quidem edu-
xit; non tamen vllam ipſi moleſtiam intulit. Ve-
rum cum in alterius ſequentis febris acceſſione
eūdem puluerem ea doſi, qua decebat, accepiſſet,
aluus cum conferentia, ac tolerantia mota eſt; ne-
que amplius Quartanam expertus eſt.
15. Iohannes Baptiſta Accoltus, annorum decem-
nouem, habitus mediocris, temperationis ad me-
lācholicam, in eandem incidit febrem: & parum
habita victus, & medicamentorum ratione, ſeu
cura, ex vnica, duæ factæ ſunt. Quapropter Ex-
cellētiſſimus illius patruus conſilio quidem pro-
prio, maxime (vires enim iſtius pulueris optime
tenebat,) ſed me authore puluerem nepoti in ma-
ioris febris acceſſione exhibuit. Ea die multa per
aluū abſq; moleſtia, cum conferentia educta fue-
runt. Sequenti die (qua minoris quartanæ acceſ-
ſio futura erat) puluerem iterato dare decreuera-
mus; at quia præcedentis diei vacuatio adhuc per-
ſeuerabat, à pulueris exhibitione abſtinēdum du-
ximus, in futuram, quam expectabamus, maio-
rem exacerbationem reſeruantes. Sed nunquam
poſtea febris comparuit; & ipſe counaluit, Piſis-
que

que cessit, Florentiamque se contulit; vbi cum nō paucos committeret errores; quas iam per mensem amiserat febres, iterum adinuenit. Quod vbi præstantissimus illius Patruus sensisset; pulueris præsidio denuo pluries vsurpato, febrem exturbauit, & expulit.

Magistrum Sebastianum Xenodochij Pisani Chirurgum, annorum circiter vigintiduo, habitus gracilis, temperationis ad biliosam, eadem febris inuasit, ac integro mense cum dimidio ipsum deturbauit. Cumque quodam die id mihi significasset; petij ab eo, cur puluere nostro non vteretur? Respondit, se ignorare dosim, tempus, modum, & cætera in illius vsu seruanda. Hæc illi cum aperuissem; semel tantum illo hausto, sanus, immortales Deo Optimo Maximo gratias egit. 16.

Postremo circa hyemis proximè præteritæ finem, Reuerendus Dominus Andreas Ringherius Sacerdotalis Diui Stephani Eques, nec non Sancti Ægidij Parochus, annorum supra quinquaginta, habitus gracilis, temperationis Melancholicæ, hac eadem febre affectus, post quartam accessionē puluere nostro vti cœpit: ex cuius vsu singula quaque febre, febres ipsas minui manifesto deprehēdebat; quandoquidem minus perdurabant, & minus eum affligebant. Vix quinquies puluerem sumpsit, & ex toto febres discesserunt. 17.

Aegrotus decimusoctauus, decimusnonus, vigesimus, vigesimusprimus, vigesimussecundus, & vigesimustertius.

HOc ipso anno Pisis per totam vrbem Variolæ longe atque late passim vagatæ sunt, & adhuc vagantur. Et profecto non pauci iugulati sunt, multi sua sponte sanati, plures auxiliis ab Authoribus pro tali affectu propulsando propositis, (quibus & nos nonnullos etiam seruauimus) liberati. Verum enimvero cum quinque præ cæteris in maximum periculum, & in extremũ penè vitæ discrimen adductos conspexissemus, quibus neque solita præsidia magnum quiddam afferebant, neque remediis magnis (nimirum sanguinis missioni, & propter ætatem, *11.method.14. 15.de curand.ration. per sang.13.4. de valet.tu.4.2.catapot. 1.Auic.l.1.tr.4.c.20.* & vomitum, *1.ad Glauc.14.* diarrhœam, & vermium copiam, & humores crudos, & vitiatos in primis viis, *4.de valet.tu.5.de curand. ration.per sang.* locus daretur; neque pharmaci potione, quod propter ætatem, cum rationis sensu carerent, ad sumendum persuaderi non possunt, tum propter vomitum, vel alui fluxum, & alia huius generis: nos puluere dato, voti compotes facti sumus, quemadmodum inter cætera exempla, quæ sequuntur perspicue demonstrant.

Variolæ hoc puluere curatæ.

8. Vrsulam Magistri Nicolai Aurificis filiolam quinquẽnem febris cum alui fluxu, inappetentia, vomitu, siti, & aliis symptomatis inuasit. Tertia puluerem assumpsit, qui cum conferẽtia, ac tolerantia multa, eaq; praua eduxit excrementa cum lumbricis pluribus. Ex quo Aluus ad statũ naturalem redacta est, symptomata mitigata, & Variolæ postea feliciter, ac placide apparuerunt, & ad exitum salubrem deductæ.

9. Domini Põpilij Tripallij Pharmacopolæ puellus

lus biénis, febri cum delirio correptus est, inscius in lecto minxit, sitibundus; pessime ad oblata, clysterulus eluens, ac dulcis inditus, contulit. Secūda puluerē accepit, ex cuius vsu corpus à multis vitiatis humoribus non sine vermibus expurgatum fuit. Tertia variolæ erumpere cœperunt; cæteris ritè subsecutis.

Dominici Frumentarij filiolus quinquennis in febrem cum vomitu assiduo incidit; ita, vt deuorata omnia statim rejiceret vnà cum excrementis quibusdam subnigris. Tertia puluere sumpto, paulatim per inferiora tot vermes excreuit, cum aliis vitiatis excremētis, vt matulæ dimidium caperent. Variolæ postea secutæ sunt cū salubritate. 20.

Domini Francisci Cannauoti Vallorum, & Fossarum (sic enim dicunt) Cācellarij filij tres febricitantes, ante quam variolæ efflorescerēt, puluerem sumpserunt; cuius ope vermes non pauci cum conferentia, ac tolerantia simul cum vitiatis humoribus excreti fuerūt. Cosmo vero natu minori, quod pessime omnium tractaretur, puluis iterum datus alius insuper eduxit vermes, cumq; fera superuenissent symptomata, & peticulæ etiam simul cum variolis apparerent, oleo Magni Ducis aduersus venena deuorato, noui vermes educti fuerunt; Ex quo symptomata mitiora, ipse vero meliuscule ita se habere cœpit, vt tandem præter spem conualuerit. 21.22.23.

Aegrotus vigesimusquartus.

IAcobus Iuliani Castaneoli viri optimi filiolus, annorum sex, habitus mollis, & candidi; in la-

teralem incidit morbum, vix respirare poterat, de continuo, eoque pungenti circa sinistrum latus dolore conquerebatur; tussis erat assidua, sic febris; pulsus paruus, debilis, durus, & inæqualis, vrinæ crudæ. Secunda clysterculum inieci; fotum loco dolenti adhibui; & conuenietem victus rationem institui. Tertia lateris dolor circa iugulũ erat ingens, maxima erat spirandi difficultas, febris etiam valde acuta: at cum tussi sputum facile reddidit coloratum, & vrinæ non malæ; sudauit per totum, dormiuit. Quarta puluis datus, pauca eduxit: at clysterculi ope multa, fœtidaque reddita fuerunt. Sputum copiose cum facili tussi rejiciebat. Quinta parum dormiuit, clyster fœtidissima eduxit. Sexta omnia mitiora, & ab aluo sponte stercoracea prodibant. Septima copiose sudauit per totum. Iudicatus est.

Pleuritides puluere hoc terminãtur.

Aegrotus vigesimusquintus.

GInum Buonamicum Pratẽsem almi Collegij Ferdinãdi Alumnum, annorum viginti, habitus gracilis, temperationis biliosæ ad sãguineam; duplex inuasit Terciana notha; vrinæ erant admodum coloratæ, & crassę. In tertia accessione puluerem accepit, qui quanta cum conferẽtia, ac tolerantia suo munere functus fuerit, æger ipse ore proprio cõfitebatur, & familiares omnes, quotidianique illius cõuictores vna mecum viderũt; vrinæ non adeo crassæ, neque adeo coloratæ, dormiuit. Quarta vix febrem percepit. Puluerem iterum assumpsit; qui pariter contulit, facile tulit. Quinta friguit, incaluit: puluis tertio datus, eum perfectè iudicauit.

Terciana notha duplicis curatio per pulderem.

Possem

Possem & innumeras alias referre historias: sed iis, qui oculis rectis res intuentur, quas in medium adduximus, satis esse poterunt: ij vero, qui oculis præditi sunt peruersissimis, non modo his contenti erunt, sed neque eas videre aut audire apertis, atque integris & oculis, & auribus poterunt. At eos mittamus, ad memoriam reuocantes illud Aristotelis dictum, *2. periermen. cap. 6. circa medium*, *non propter nostrum affirmare, vel negare rem esse, vel non esse*: iam vero rem (quemadmodum dicimus) ita se habere, historiæ nuper allatæ palam prædicant.

Eundem puluerem easdem ægritudines generatim depellere, rationibus comprobatur, simulque ostenditur, vacuationem per ipsum factam, illam non parum superare, quæ, vel per venæ sectionem, vel per cætera medicamenta subductoria præstatur.

CAP. III.

Præcedentis capitis cum præsenti nexus.

ÆGritudines à copia, vel mala humorum qualitate factas, puluerem hunc sua tuta, cita, & iucunda vacuatione tollere, satis superque (nisi ego fallor) experimentis demonstrauimus in præcedenti capite. Age nunc videamus, vtrum rationes quoque hoc idem confirment, necne. Sit igitur prima ratio.

Puluerem facere ad ægritudines humorales pellendas, rationibus probatur.

Prima ratio.

Omnibus malis (hoc est, rebus, quæ nobis præter naturam insunt) obiectu contrariorum occurrendum esse, apud omnes (etiamsi primis, vt di-

Contraria contrariis curari.

citur labiis medicinam guſtauerint)eſt in confeſſo, & Medicorum omnium parens Hippocrates 2.*aphor.*22. non modo id Ionice, verum etiam in *veſtibulo ſecundi de natura humana* Attice teſtatus eſt, & Galenus vtrobique in Commentariis ſuis *præſertim ſecundo de natura human. in princip.* ſententiam hanc pro axiomate recepit: ita,vt in re tam clara diutius morari turpe ſit.

Præter naturam tria ſunt in nobis.

Cõtraria quo ordine, cauſis, morbis, & ſymptomatis adhibenda ſint.

Iam vero,quia mala,quæ nobis accidunt,vel ſunt cauſæ, vel morbi, vel ſymptomata: 10.*de differ.ſympt.* c.2 *&* 7. 3.*meth.* 1. 10.*meth* 1. 11.*meth.*11. *&* 13. 12.*meth.*1.*&* 2. *de conſtit. art. med.*12. 1.*ad Glau.*14. cauſis primum, deinde ipſis 3.*meth.*1.4.*meth.*1.*&* 3.morbis per ſe, & primo, nonnunquam etiam 3.*meth.*1.3. *de art.medic* 99. 1.*ad Glau.*1.*ſect.*2. ſymptomatis contraria ſunt adhibenda. Verum curatio legitima à ſublatione cauſæ incipere debet,nam Hippocrates 4.*epidimion*, ſcriptum reliquit: *ad cauſam deuenire oportet, cauſæque principium.* Et Galen.*in allegatis* inquit commentariis, *ſæpenumero vna cum ipſis & morbi, qui ab ipſis fiunt, deſtruuntur.*

Cauſæ internæ morborũ duæ.

Cum igitur duæ ſint ex toto internæ morborũ cauſæ, repletio nimirum, & vacuatio,teſte Hippoc.& Galen.*locis citatis*,& etiam *alibi*,vt quando in aphoriſmis ſcripſit: *ſi menſtrua* 5.*aph.*57. *plura fiant, morbi accidunt, & ſi non fiant, morbi ex vtero contingunt*: & rurſus, *conuulſio fit*, 9.*aph.*39.3. *de loc.affect.c.*6. *vel à repletione, vel ab inanitione*: cui etiam videtur aſſentiri,quod *libro de arte*, medicinam definiens dixit Hippocrates,*medicinam eſſe adiectionem & oblationem*.

Medicina eſt adiectio & ablatio.

Puluis in morbis ab euacuatione factis locum nõ habet, ſed bene in iis, qui à repletio-

Nos dimiſſa vacuatione,vtpote quæ à puluere noſtro auxilium non expectet: dicimus pro curãdis morbis à repletione obortis, nullum poſſe nos ſalubrius,præſtantius,& efficacius præſidium

ſidium adhibere, & quod tuto, cito, & iucunde id præſtet, quod optamus, quam ſit puluis noſter: etenim ſi aliquis venæ ſectionem extollere velit, quòd cito vacuationem præſtet, vere quidem, ſed ſtatim illi objiciam innumeras illas contra-indicationes, quas *in Præfatione* generatim innuimus, & in *fine quinti capitis* ſpeciatim afferemus: quæ quidem ſunt in cauſa, vt, vel hoc præſidiũ multoties adhiberi nequeat, vel non ita tuto, vt mirandum non ſit, ſi Galenus 4 *de valet. tuend. cap.* 4. propter timiditatem, vel ætatem, vel propter alias cauſas permittat, vt à venæ ſectione abſtineamus, & eius loco purgatione vtamur, tãquam præſidium ſalubre, quod ve illius vſum ſupplere poſſit. Neque ſit, qui dicat Hippocratem *locis citatis, nempe* 2. *aphoriſm.* 22. per repletionem intelligere plethoram, quæ (nullo non conſentiente Authore) per venæ ſectionem per ſe, & immediate tollitur, nam Græcè habetur πλησμονὴ, & Galenus in commẽto interpretatur, tali voce Hippocratem voluiſſe non ſolum plethoram, verum etiam cacochymiam. Et, ſi quis rurſus inſtet, venæ ſectionem magis è directo plethoram demere, quã purgationem per puluerem. Ego ſtatim huic objiciam ex Galeno 9. *Meth.* 11. 2. *aph.* 17. ſanguinem bifariam peccare, & vitiari, vel ſcilicet, quia multitudine creuit: vel, quia propriam qualitatẽ ad vnguem non ſeruet: & Galenus quidem affirmat, neque nos id negamus, pro tollendo primo ſanguinis vitio venę ſectionem è directo, primo, & per ſe conuenire. Neque tamen quis ob id inferre debet: ergo in tali ſanguinis vitio purgationem nullum habere poſſe locum: ſiquidem cum (Galeno authore *de plenitudine*, *cap.* 10.)

ne, & quomodo.

Pulueris vacuatio ſuperat vacuationem per vena ſectionem.

Pulueris vacuatio vena ſectionis vicem ſupplere poteſt.

Plethora vena ſectione tollitur.

πλησμονὴ quid ſit apud Hippocratem.

Sanguis bifariam vitiatur.

Eius vitia quomodo curentur.

Sanguis in venis nunquam sincerus. *fieri nequaquam possit, ut adeo sincerus in venis reperiatur sanguis, quin illi aliquid, aut bilis, aut pituitæ, aut serosi humoris permixtum sit,* consequenter quoque fatendum est, in huiusmodi etiam vitio dari locum iis medicamentis (in quorum censu puluis noster existit,) quæ tales humores educendi vim habēt. *Puluerem habere locũ in plethora, demonstratur.* Sed redeat illuc, vnde nostra deflexit, & aberrauit oratio. Verum in altero sanguinis vitió (cacochymia nimirum dicto, venæ sectio non conuenit è directo, nec primo, nec per se, sed) vt idem Galenus inquit 9. *method.* 11. *de curandi ratione per sanguinis mission.* 11.) reuulsionis, vel deriuationis gratia: quandoquidem teste Hippocrat. 2. *aphor.* 8. 6. *aphoris.* 31. 47. ad tale sanguinis vitium è directo, primo, & per se remouendum, purgatio requiritur, & per puluerem præsertim nostrum, quemadmodum inferius (Deo dante) demonstrabimus. *In Cacochymia quomodo venæ sectio, & quomodo purgatio cõueniat.* Neque, si sanguis putredinem, veluti fit in synochis putridis cōcipiat, in quibus Galenus, 11. *meth.* 4. 15. & alij omnes (vno excepto Medicorum malleo Auerrhoe 7. *collig.* c. 8.) sanguinem detrahunt, & vsque ad animi deliquium, 1. *aphor.* 23. 11. *Meth. c.* 4. & cum fructu, & nos etiam non raro experti sumus: nihilo tamen minus non ob id pulueris vsus improbandus, rejiciendus, detestādus: propterea quod, si vera est sententia Galen. quam pluribus in locis, vt 2. *de differ. febr. cap.* 2. & 9. 2. *de crisib. c.* 6. 9. 12. scriptum reliquit, *quando sanguis putrescit, pars eius subtilior ac purgatior omnino in flauam conuertitur bilem, crassior vero in atram:* vnde Medicus ex necessitate cogitur medicamentum exhibere humores illos educendi vim habens, in quos ipse sanguis putrescens, conuersus est: tale autem *In synochis Putridis omnes (Auerroe excepto) sanguinem mittunt vsque ad animi deliquiũ.* *Sanguis quando putrescit, in quos humores conuertatur.*

autem noster puluis existit, vtpote qui beneficio Scãmonij humorẽ biliosũ, Antimonij vero atrabilariũ educat. Huc accedit, quod quando sanguinem detrahimus, illius vncias decem plus minus exire permittimus. Hoc stante: dico ego, in istis decem sanguinis extracti vnciis, quotnam erunt humorum prauorum vnciæ? certe quatuor, aut quinque, vel septem, nam reliquæ sunt boni sanguinis. At vero, si puluerem exhibeamus, multas humorum duntaxat peccantium libras exhauriemus. Sed iam satis superque circa primam rationem digressi sumus.

Puluis quos educat humores.

Purgatio per puluerem superare vacuationẽ per venæ sectionem.

Altera, quam mox subjiciemns, nos vocat. Habet Galenus 4. de valet. tuen. *cap. 4. consimile 2. aphor.* 17. hæc verba: *Id quod omnino alienum est, nulla fieri ratione potest, vt naturæ suæ gratiam recipiat, sed educere id quamprimum est tentandum.* At vitiati humores sunt alieni, quippe quia morbos in corpore nostro producunt, siue sint calidi, ac tenues, siue frigidi, crassi, & viscidi, pulueris autem ope, *tuto, cito, & iucunde,* foras trahuntur. Ergo rationi quammaxime consentaneum est, hoc puluere vti.

Secunda ratio.

Vitiati humores, cum sint alieni, quam primum vacuandi.

Non negamus, quin alia quoque medicamenta ab Hippocrate, Galeno, cæteris Græcis, Arabibus, & Latinis excogitata, & in vsu posita id præstent: at vel multis indigent, ad hoc, vt ipsis tuto possimus vti; vel ex eorũ vsu aluus adeo styptica persæpe redditur, vt non nisi post multos dies ad naturalem reuertatur mollitiem, id quod iis, qui puluerem assumunt, non cõtingere videmus, vel vsque adeo insuauia existũt, vt multi sint, qui nulla ratione adduci possint, vt ea deglutiant, vel non qualibet ætate, non quolibet anni tempore,

Puluis cur alia medicamẽta vacuantia superet.

neq; in multis aliis casibus, de quibus *infra suo loco*. Quapropter possumus (venia mihi danda est) nos puluerẽ hũc super omnia alia pharmaca extollere.

Tertia ratio.
Vacuandum cur in principio.
In exitialibus nihil mouendum.
Coctiones fiunt in vigoribus.

Tertiam rationem colligimus ex iis quæ Hippocrates, & Galen. obsignarunt 2. *aphorismorum* 29. *Cum morbi* (scilicet salutares, nam in exitialibus nunquam mouere oportet, Galeno authore *in commentario*, & etiam nos circa *finem quinti capitis* narrabimus) *incheant* (non in vigoribus, coctiones enim morborum tunc maxime fiunt) *si quid mouendum videtur, moue: cum vero consistunt, ac vigent, melius est quiescere*: & ratio est, quia (vt subiungit in *sequenti aphorismo*) *circa initia, & fines omnia*, (*id est, symptomata, accessiones nimirum febrium, & vigiliæ, & dolores, & fastidium, & sitis interpretatur* Galenus *in commentario*) *imbecilliora, circa vigorem vero fortiora.* Huic progressui tanquam maiori propositioni, ego subinfero minorem: *At in morbis à materia* (copia, vel qualitate peccante) *adest id, quod mouendum est*, nempe materia humoralis peccans: *Igitur in morbis à materia excitatis, ea, quæ mouent, adhibenda sunt.* Quærens autem in *commentario* Galenus, *quæ sint ista instrumenta medicinalia, quæ mouendi vim habent, dicit esse debere remedia maiora, quæ habentur in arte, venæ nimirum sectionem, & purgationem.* Vtrum vero huic, vel illi primus locus sit tribuendus: *in commentario huius aphorismi* videtur Galenus primas tribuere sanguinis missioni, nam, inquit, *sunt autem hæc* (supple maiora remedia) *maxime quidem venæ sectio, nonnunquam vero, & purgatio*: vbi per particulam (*maxime*) venæ sectionem magis extollere videtur, per particulam vero (*nonnunquam*) purgationi detra-

Venæ sectio & purgatio maiora sunt artis remedia.
Cui prima laus tribuẽda.

trahere videtur. Verum enimvero Galenus alio in loco nempe 2. *acutor.* 11. aliud agens, cum eadem de re disputationem instituisset, quæstionem hanc dirimit hunc in modum; *venæ sectionem minus quidem auxilium esse, quam purgationem, securius tamen, contra vero purgationem maius quidem auxilium esse, sed minus securum.* Quærens autem postmodum Galenus rationes, cur periculosa sit purgatio, vnam duntaxat *eo in loco* affert, & est, *quod laborantis naturam expertus quis non est, vtrum facilis, vel difficilis ad purgationem sit*: alibi vero alias; videlicet, 1. *aphor.* 24. *quod medicamenta omnia purgantia potestate sint calida, febris vero*) ad quas depellendas Medici potissimum accersuntur, & in quibus profligandis, veluti *sequenti capite* copiose demonstrabimus, puluis iste plurimum valet) *quatenus febris est, & sui ratione, non calefacientibus, neque exiccantibus, sed maxime contrariis, hoc est, humectantibus & refrigerantibus egeat. Insuper quod ægrotus non erit ante purgationem præparatus. Ad hoc enim, vt æger ad purgationem idonee se habeat, hæc requiruntur.* *Purgatio cur periculosa.* *Febris quibus egeat.* *Ad purgationem qui sint idonei.*

Multa cruditate non laboret;
Tenaces, & crassos cibos non sumpserit;
Extenta, atque inflata hypochondria non habeat,
Neque supra modum calida, atque ignea,
Nec inflammata.

Hæ igitur sunt rationes, vel saltem ad has reduci possunt, quę purgationē periculosam reddunt. Ita vt, si aliqua arte, vel ingenio ab huiusmodi periculis purgationē liberaremus, vel aliquod medicamentum purgans reperiremus, quippe quod à dictis periculis immune foret, præsidium in *Purgationem per hunc puluerē esse immunē*

à periculu, quæ cætera pharmaca afferunt.

manibus haberemus, non solum venæ sectione efficacius (hoc enim Galenus iam vltro admittit,) verum etiam, vel ex æquo tutum, immo (liceat mihi dicere) tutius: quandoquidem multo plura sunt ilia, quæ sanguinis detractionem contra indicant, de quibus *infra*, quæ nullum purgationi per puluerem impedimentum afferunt. Iam vero existimamus nos purgationem per puluerẽ nostrum (si seruentur ea, quæ in *quinto capite*, seruanda proponemus) esse tale præsidium, quod quæritur. Et prima ratio non officit, neque pulueris nostri purgationẽ impedire potest, quemadmodum in primo scopo, seu animaduersione, *capite quinto* ostendetur. Et Galenus ipse 2. *acut.* 11. demonstrat, quomodo effugere possimus iis verbis.

Purgantis medicamenti quantum exhibendum.

Quibus igitur dare quadrabit, bis medicamenti tantum propina, quantum in plurimis mediocriter vacuari tum nouisti, tum sis expertus. Altera ratio nullam habet in puluere nostro partem; quòd (vt in disputationibus circularibus probare conati sumus, & *inferius* demonstrabimus) non est potestate calidus, & tantum abest, vt febres putridas augeat, quod potius illas (veluti vsu, & ratione *inferius* indicabimus) suffocet, cum frigidi & sicci sit temperamenti, est enim, *teste Galeno* 4. *simpl.* 3. 8. *simplic. de cinere*, veluti cinis quidam, à quo vi ignis fomes omnis igneus ablatus est: putredo vero in calido & humido consistit, *teste Arist.* 4. *Meteoror.* Omitto quod per Galenum 2. *acut.* 11. *in de simplic. medicamentorum facult. medicamenta purgantia, non quia calida, vel frigida sint, purgant, sed quia per experientiam huius naturæ existere inuenta sunt.*

Puluerem istum nõ esse calidi temperamenti, sed frigidi & sicci.

Febres nõ augere, sed finire.

Purgantia cur purgent.

Obiectio.

At quispiam posset hoc in loco Galenum reprehen-

Mate-
rias, &

io-
ve-
o
ã-
da
s-
a

à pe
lus,
sate
tha
esse

Pu
tis
ca.
qu
ex
du
Pe
ist
ess
di
ra
se
C
F
a
s
l
t
p
Obiectio.

hen-

- Venenatas
  - Hæ profectò celerrime corrumpere, & homines interficere possunt; ac proinde statim à principio, licet sint crudæ, purgandæ sunt; nam si coctionem expectaremus, mors interim interponeretur: propterea quod concoqui non possunt, neque alterantibus cedunt.
    - Hinc est, quod Galenus 1. *de diff. febr. cap.* 4. 8. *meth.* in pestilentia superstites remansisse dicit, qui per vomitum, vel alui fluxum purgati fuerunt.
- Materias, & Ruentes actu, & euidenter ad partem
  - Principem.
    - Hæ similiter magis vrgent, quã materia ipsa turgens; quia de hac imminet duntaxat, non actu est periculum, ne impetum faciat in partem principem. At materiæ, quæ actu iam, & euidenter in partem principem ruunt, non minantur, sed iam actu afferunt periculum, nisi purgentur. Quamobrem, si in illa procrastinatio est periculosa; in his erit periculosissima. Vnde in Apoplexia nemo est, qui statim pilulas, & illas quidẽ validas non exhibeat. Et Galenus *de curandi ratione per sang. cap.* 8. & sanguinem mittit, & purgat, vbi suspicio est de aliqua magna inflammatione; nam præparantia illam prohibere non possent; & facta iam inflãmatione, non amplius tutum est purgare; quod materia collecta, & impacta non cedit medicamento purganti.
  - Principi consentienti.
    - Expedit etiam materiam ad partem talem ruentem statim purgare, quemadmodum facit
      - Hippocrates 2. *acut.* 11.
        - Qui dolore in pleuritide vergente ad hypochondria, purgatione vtitur.
      - Galenus 6. *meth.* 2.
        - Qui in nerui punctura vitiosam purgat materiam, non expectata coctione; nam priùs, quàm absolueretur coctio, cerebrum traheretur in consensum, & mors sequeretur. Ita pariter in sanguinis sputo ex catarrho salso pilulas vehementissimas idem Galenus 5. *meth.* 14. exhibet à principio materia existente cruda, & ante coctionem; quia nisi illa vacuaretur, sanguis sputum excitaret, quod est vitium necessariò mortale.
- Quæ coctionem admittere non possunt, vt,
  - Lapis, vermis, aqua in ascite, materia venenata, & huiusmodi.
    - Hæc enim cum præter *de differ. morb.* 6. 3. *de causis sympt.* 4. naturam sint, neque à natura 4. *de valet. tu.* 4. gratiam amplius recipere valeãt, euacuare quãprimum tentandum est. Et quãuis puluis in lapide locum non habeat; nisi eatenus, quatenus causam euacuat antecedentem, materiam nimirum, ex qua lapis conficitur; habet in verme, & in ascite, & in materia venenata, vt in febre pestilentiali.
- Quando sunt multæ.
  - In præsenti casu præcipit Galenus, 2. *aphor.* 29. vt vacuationem adhibeamus à principio, etiamsi cruda sit mate-„ ria, quia cũ coctio fiat maxime in statu, [& in statu facultas animalis sit maxime fatigata, ægre coquere potest.] „ Igitur nos consulit, [ad hoc, vt crises citius eueniant, melius esse, vt in principiis vacuemus; quo minorem iam „ factam materiam, facilius natura possit concoquere.] Huc accedit, quod natura onere Æthna grauiori graua-„ ta, nisi à sarcina aliqua ex parte leuaretur, procul dubio opprimeretur.

[*Tabulam hanc ad verba:* & bene, esse: post paginam 45. Lit. Ccc. *refer.*]

hendere, quod sibi non constet: quandoquidem modo, vt 2.*aphor.*19. purgationem à venæ sectione superari statuit; modo vero vt 2.*acut.*11. è contra venæ sectionem à purgatione. At repugnantia tollitur, si dicamus, Galenum, quando venæ sectionem extollit; tunc pericula, quæ purgationem sequi solent, respicere: quod si vice versa quandoque purgationem magis laudare videatur, id esse intelligendum, dummodo pericula, quæ à purgatione impendent, vitentur.

Purgatione an venæ sectio sit præstãtius auxilium.

Solutio.

Rationibus huc vsque allatis possumus & aliam ex Galeni officina *de totius morbi temporib.cap.* 2.*in fine.* depromptam subiungere. Concedit ipse cum Hippocrate 1.*aphor.*22.24. cruda esse purganda in principio, quando turgent; id quod vno etiam ore fatẽtur omnes: at addit insuper Galenus, esse quoque illa eadem cruda purganda, non modo quando turgent, verumetiam quando vrgent, inquit enim (*interim si res vrgeat, etiam purgare* (supple tu) *oportet à principio.* Quærunt Interpretes, quãdo res vrgeat, quid scilicet sit Vrgentia? Genitor meus cũ doctissimis Capiuaccio, Mercuriali, & aliis respondet, Vrgentiã, seu materiã vrgentem esse illam, quippe quæ maius portendit periculum, quam materia turgens, seu furiosa, vel stimulans ab aliis vocata; & quę proinde purgationem magis exigit, quam illa. Et, si quis quærat quænam sit speciatim, & in particulari, ac præcise ista materia vrgens, quę purgationem magis, quam materia turgens indicet, respondent, & bene, esse.

Quarta ratio.

Purganda quando sint cruda.

Vrgentia quid sit.

Quotuplex.

Vrgentiæ & virtutis, cur nō meminerit Hippocrates, quæ tamē in purgatione sunt consideranda.

Neque valet Hippocratem 1.*aphor.* 22.24. nullam de huiusmodi Vrgentia mentionem fecisse; propterea quod, neque 11.*meth.*10. de Virtute vllum verbum facit; quæ tamen in qualibet vacuatione consideranda est; quia, si debilis fuerit, nullam feret vacuationē. Si igitur non meminit Vrgentiæ; nō meminit; quia communiter in administratione cuiuslibet vacuationis, hæc simul cum virtute consideranda est.

Quinta ratio.

Purgatio adhibenda quando maior expectatur vtilitas, quàm noxa.

Rationibus iam allatis hanc pro coronide addimus, quamve à Galen.1.*aph.*24. accepimus, & est; quod *quando maiorem expectamus ex noxiorum humorum euacuatione fieri vtilitatem, quam id, quod necessario consequitur ex purgantibus medecamentis detrimentum (est autem vtilitas maior, si absque molestia omnis humor noxius, & infestans sit euacuatus) tunc adhibendam esse purgationem.* At vero per puluerem nostrum, pluries (si opus fuerit) exhibitum, & seruatis seruandis, absque molestia (quemadmodum innumerata iam experimenta nos docuerunt) omnis humor noxius, & infestans euacuatur. Vtcunq; igitur à noxiis, & vitiosis humoribus corpus humanum infestetur, dummodo (vt dictum supra ex Galeno est) 1.*aph.* 8. 2.*aph.*29. 11. *meth.*9. 9.*meth.*10. *de opt.secta.*22. desperatus non sit casus, & vires non omnino prostratæ; ad purgationem cum puluere nostro, tanquam ad sacram quandam anchoram confugere licebit; præsertim cum (vt retro diximus) insuauitate, qua cætera medicamenta sunt prædita, careat; neque (vt illa) corpus stypticum, vel debilitatum, vel excalfactum reddat; & contra-indicationes, quæ alia medicamentorum genera præpediunt, huic

Pulueris exhibitionem quæ contra-indicent, & quæ minus.

pulueri

pulueri nihil officiunt, veluti qui in *quinti capitis calce* copiose ostenditur.

Febres putridas pulueris istius beneficio speciatim tolli, non solum non experimētis, verum etiam, nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis repugnare demonstratur.

CAP. IV.

QVoniam vero inter medēdum quotidie passim videmus, ex conuenienti huius pulueris vsu, non aliter ac ignis ex superinfusa extinguitur aqua, sic febres ipsas putridas finiri: ea propter magnum operæ pretium me facturum existimaui, si demonstrauero, non modo non experientiæ (hoc enim sensu iam patet,) verum nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis id repugnare; immo potius iis per quam maxime consentaneum existere. Vtque reliqua prętermittam; accipio, tam resolutiuam, quam compositiuam curandi febres omnes putridas methodum à Galeno 11. *meth.* diligenter, & caute excogitatam, & posteris obsignatam in libro 11. *suæ method. medend. cap. secund.* 8.9.10.13.15. Docet ibi longo progressu Galenus, debere eum, qui febres putridas radicitus euellere in animo habet,

A puluere febres vt ignis ab aqua extingui.

Febrium putridarum curatio iuxta Galeni methodū.

Auferre
- Multitudinem — 11. methcap.13.
- Craſſitudinem — ibidem.
- Tenacitatẽ, ſeu viſcoſitatem. — ibid.cap.2.
- Obſtructionem — ibid.cap.13. In qua eſt
  - Faciendum, vel id, quod futurum eſt. — 11.meth.2. 10.14.
  - Factum. — 11.meth.10.
- Prohibitam tranſpirationem, — ibid.c.8.10. In qua inhibita tranſpiratione eſt
  - retinendum.
  - retentum.
  - — 11.meth. cap.10.
- Put redinem in qua eſt
  - fiens,
  - factum
  - — 11.meth.8.

Hæ nam-

Crassitu-
do quibu
Tenaci-
tas qui

venæ sectionem pertinet, negare non possu-
mus, quod iuxta 2. *aphor.* 17. 22. 4. *aphor.* 2. 14. *meth.* 7.

*dinē tol-
lunt.*

*Venæ se-
ctio ex-*

Hæ nam-

Crassitudo quibus · *Tenacitas quibus.* · *Obstructio quibus.* · *Prohibita Transpiratio quibus.* · *Putredo quibus*

Hęc præsidia:
- Sanguinis missionem { 11.meth.13.15.& 14.eiusdem 7. / 2. aphorism. 22.& 4. aphorism. 2.
- Medicaméta subductoria, qualia sunt { lenientia seu minorantia 2.aphor.29. / soluentia 1. aphorism.22. / clysteres 2.aphorism.29.
- Inediam 2.aphorism.17.27.4.aphorism. 2.14. meth.7.
- Exercitationem, frictiones, & balnea relaxantia. {locis nuper citatis.

Pro crassitudine, attenuationem, & dissectionem per alimenta & medicamenta. 11. meth.13.

Pro tenacitate, vel viscositate, incisionem, ac detersionem, per alimenta similiter, & medicamenta incidentia. 11.meth.2.

Pro obstructione penes id, quod
- Faciendum, vel futurum est { Inhibitionem, ne fiat.(11.meth.2. & 10.) nimirum, si compescatur affluxus humorum obstruentium per vacuationem adhibitam per venæ sectionem, medicamenta, & inediam. 11. meth. 14.
- Factum { Apertionem, vel reclusionem per incidentia non valde calida vsurpanda, dempta prius multitudine. 11. meth. 10.

Pro prohibita transpiratione penes id, Quod est
- Retinendum { Inhibitionem, ne retineatur 11. meth. 10. quod prestabitur amota
  - Obstructione, vt dictum est { vacuatione. / attenuatione. / incisione.
  - Stipatione facta à cutis
    - astrictione { indicatur relaxatio per balneum aquæ dulcis calidæ, & moram in ambiente calidiore
    - densitate { ab hac indicatur rarefactio per relaxãtia, vt sunt frictiones ex ol. cam. & balneum aquæ dulcis.
    - } non est vtẽdum fundẽtibus, nec relaxantibus ante totius corporis vacuationem. 11.meth. cap.8.
- Retentum { Vacuationem tum per
  - Venæ sectionem
  - Medicaméta ducẽtia per { Deiectiones, / vrinas, / sudores, / & insẽsibilem transpirationem. } 11. meth. 8.9.10.11.

Pro putredine, in qua est
- Fiens, id est, quod putrescit 11. meth. 8.à quo indicatur inhibitio, ne putrescat per
  - Confirmationem, & refectionem virium. 11. meth. cap.10
  - Spiritum refrigerantem per { pulsum, & / respirationé } 11.meth.cap.13.
  - Vẽtilationem per { Deiectiones, / vacuationes per { vrinas, & / aliter } / Pulsum & respirationem. } 11.meth.8. 9.13.
- Factum, id est, quod iam putruit. 11.meth.8. à quo, cum sit omnino alienũ, indicat. vac. per { Sanguinis missionem / medicaméta nõ valde calida ducẽtia, quo natura vergit, per loca cõferẽtia. / Vergit autem natura per { Vomitum, / deiection. / vrinas, / sudores. } 11. meth 8.9.

[*Subjiciatur Tabula hæc verbis*, Latinis assentiuntur. *folio* 49.*Lit.*Ddd.]

Hæ namque sunt ex toto causæ, quæ ad febrem putridam excitandam concurrũt, partim mediate, partim immediate, partim remote, partim proxime, & partim sunt antecedentes, partim continentes seu coniunctæ.

Febrium putridarum causa omnes.

Postea igitur quam hæ omnes causæ rescindédæ, & auferendæ sunt (auferuntur autem per sua contraria) ergo à multitudine indicatur paucitas; à crassitudine attenuatio; à tenacitate detersio; ab obstructione apertio; à prohibita transpiratione, inhibitio, ne retineatur, à putredine inhibitio, ne fiat, & vt facta vacuetur.

Scopi, seu Intentiones per indicationem elicita ad tollendas febrium putridarum causas.

Hi ergo sunt scopi, hæ sunt intensiones, hæc denique sunt opera præstanda per indicationem à causa febris putridæ à Galeno locis allegatis, vt 2. *meth.*7. elicita. Nunc eodem *de marcore* 6.6. *de valet. tuend.* præcipiente, materias, seu instrumenta reperire debemus, quæ iam dicta opera præstare valeant. Pro paucitate igitur præstanda; proponit Galenus 11.*meth.*13. 15. 2.*aphor.*17. 22. 29. 4.*aphoris.*2. 1.*aph.*22.14.*meth.*7. (& optime sane quidem) cui omnes Arabes, & Latini assentiuntur.

Multitudo quibus instrumẽtis tollatur.

Puluis vtrum superet, vel superetur à medicamentis febris putrida causas tollentibus.

Hæc sunt ex toto præsidia à Galeno, & cæteris Medicis hucusq; excogitata pro rescindendis singillatim causis excitantibus febrẽ putridam. Modo ad lancem, ac trutinam, quæso, pedetẽtim ipsa cũ puluere nostro examinare incipiamus; ad hoc, vt perspicere valeamus, vtrum puluis iste hæc eadem præstet, nec ne, & an efficacius. Igitur quod ad Venæ sectionem pertinet, negare non possumus, quod iuxta 2. *aphor.*17.22. 4.*aphor.*2. 14.*meth.*7.

Vtrũ superet qua multitudinẽ tollunt.

Vena sectio ex-

quisite ac statim evacuat. tale præsidium non sit exquisite vacuatiuum, & statim etiam.

Verum ex altera parte, quod habet contra-indicationes illius vsum impediẽtes; illas nunc omitto, quod proprio loco afferentur. Præterea quando sanguinem euacuamus, secta vena ad libram vnam vsque, vel minus permittimus exire. Quæro ego, cum ista sanguinis extracti libra, quot vnciæ vitiatorum humorum detrahũtur? certe quinque vel sex, vel septem: nam reliquæ sunt sanguinis boni. Ad hæc sanguinis missio per Galenum ipsum 11.*method*.14. non euacuat absolute id, quod putrefactum est, neque etiam obstructionem curat, non refrigerat, nisi per accidens, teste Galen. 11.*method*. vacuando scilicet succos excalfactos.

A puluere tamen multis nominibus superatur.

At vero si ad puluerem propositum animum & oculos conjiciamus, proculdubio perspiciemus, illas contra-indicationes (quemadmodum *suo loco* demonstratur) pulueri nihil officere. Præterea (si iusta dosi exhibeatur) non vnciæ, sed libræ prauorum educuntur humorum. Ad hæc puluis absolute vacuat, quod putrefactum est. Obstructionem insuper, & iam factam (quia beneficio *Tartari*, quod aperit, & recludit sua incisione) tollit, & faciendam (quia vacuando humores illorum affluxum compescit) inhibet, & refrigerat per se, cum sit cinis quidam, ex quo fomites ignei ex toto ablati sunt, quemadmodum suo loco, ac tempore ostenditur.

Puluis medicamẽta subductoria in purgãda febris

Quod vero ad medicamenta subductoria pertinet, vltro concedimus cum Galeno 2.*aphorism*.29. 1.*aphoris*.22. conuenire, sed habent & ipsa suas contra-indicationes, sũt ingrata, insuauia, & si de soluen-

uentibus sit sermo, sunt calida eodem Galeno authore, 1.*aphorism*.24. non possunt quotidie exhiberi, aluum adstrictam relinquunt, magnam corpori molestiam inferũt, ex quo debile admodum reddunt: ita, vt antequam pristinas recuperet vires, longum tempus requiratur. Contra vero puluis ab illis contra-indicationibus est immunis, quemadmodum *suo loco* demonstratur, non est ingratus, non insuauis, nõ est calidus, potest pluries (si necesse sit) assumi, aluũ adstrictã nõ relinquit, corpus non debilitat: ita, vt vires cito reassumat. Quod vero ad inediam spectat, hęc per Galenum 2. *aphorism*. 17. 22. 4. *aphorism*. 2. 14. *meth*. 7. cui omnes assentiunt, euacuat per accidẽs, hic autem puluis per se: iam vero efficacius, & præstantius esse agens, quod aliquẽ producit effectũ, per se, & primo, quã id, quod per accidens, & secundario, nemo est, qui nesciat. Mitto exercitationes: non enim cum puluere isto comparandæ sũt, propterea quod sua excalfactione maius afferunt febricitantibus nocumentum, quam sua vacuatione iuuamentum: ac proinde authores omnes vno ore fatentur, febre putrida laborãtes in lecto decumbere debere, contra vero euacuationem in ea omnes (vt *supra* dictum est) extollunt.

putrida causa superat.

Superat & inediam.

Inedia vacuat per accidens, Puluis per se.

Puluis superat exercitationes in curandis febr. putr.

Quod vero ad balnea, & frictiõnes attinet, iã Galenus, 11. *meth*. 9. & alij pręcipiũt, & iure quidẽ optimo, ante totius corporis vacuationẽ nõ esse adhibẽdas, puluis autẽ statim ab initio vsurpandus est.

Superat & bal. & frictiones.

Ecce igitur, quod iam patet, puluerem in paucitate (quæ erat primus scopus) præstãda, non solum æquare, verumetiam non parũ alia superare præsidia huc vsque administrari solita: vt minime

mirandum si sit (¶) Galenus 2.*acut*.11. (vt alias diximus) purgationem venæ sectioni præposuerit. Hactenus de multitudine demenda, quæ remotissima erat febris putridæ causa. Accedamus ad alteram nimirum ad crassitudinem. Ad hanc remouendam Galenus 11.*method*.13. proponit attenuationem per ea, quæ dissecant, tum alimenta, tum medicamenta: & optime quidem: at puluerem nostrum maximam habere & dissecandi, & attenuandi vim, tam certum est, vt demonstratione haudquaquam indigeat.

Puluis vtrum superet, quæ crassitudinem auferunt.

Quod spectat ad tertiam febris putridæ causam, quæ erat tenacitas, seu viscositas. Pro hac tollenda incisionem, atque detersionem laudabat Galenus, 11. *meth*.13. per alimenta & medicamenta. Hanc Galeni cogitationem nõ possumus & nos non libenter amplecti; & ob id Tartari vsum recipimus, vtpote quod mirifice detergat, quemadmodum non solum qui de eo pertractant, verum etiam Fullones, ac Mulieres nos certissimos reddunt.

Puluis visciditatem perbelle tollit.

Post viscositatẽ sequitur obstructio, in qua (veluti *supra* diximus) Galenus 11. *meth*.10. considerabat, & faciendum, & factum. Pro remotione illius faciendi, 11.*meth*. commendabat (& summa quidem cum ratione) inhibitionem, ne fieret, id, quod 11.*meth*. proprie ad prophilacticem, id est, prouisionem pertinet. Inhibetur autem inquit 11. *meth*.14. illud faciendum, si humorum obstruentium affluxus compescatur: compescitur autẽ per euacuationem adhibitam per sanguinis missionem, medicamenta & inediam. Iam vero puluerem nostrum in vacuatione præstanda primas

Puluis in obstructione tollenda quantum valeat Inhibitionem ad prophilacticem spectare.

mas obtinere, *supra* demonstrauimus. Pro illius vero facti ablatione Galenus 11. *meth*.10. apertionem, & merito, proponit, vel reclusionem per incidentia, non valde calida vsurpanda, multitudine prius dempta. Verum puluis iste ratione Tartari, & Antimonij incidit, ac detergit, & ex consequẽti aperit; idque (vt sæpius inculcatum est) sine calore, & simul quoque multitudinem demit.

Post obstructionem, est prohibita transpiratio, in qua dicit Galenus *loco proxime citato*, ad esse & retinendum, & retentum. A retinendo inhibitionem inquit *ibidem* indicari, ne retineatur; id, quod pręstatur obstructione amota per vacuationem, attenuationem & apertionem: quę quidem omnia pulueris auxilio perbelle simul pręstantur. Remedia hucvsque in vsu posita, nonnulla solam moliuntur vacuationem, vt venæ sectio, medicamenta subductoria, clysteres, inedia, & similia: alia solam attenuationem, cuiusmodi sunt dissecantia; quædam apertionem, vt incidentia.

Puluis opt. facit in auferẽda prohibita transpirat.

A retento autem, indicari dicit Galenus ibidem vacuationem per iam dicta instrumẽta; quæ ab euacuatione per puluerem nostrum facta, longe superari, demonstratum est.

Post prohibitam denique transpirationem, sequitur putredo, quæ quidem vltima existit, & immediata, & revera continens ipsius febris putridæ causa: quamuis à Galeno 11. *meth*.9. antecedens nominetur. Sed vtcunque sit, in putredine dicebat idem Galenus 11. *meth*.8. ad esse & fiens, id est, quod putrescit, & factum, id est, quod iam putruit. Ab eo quod putrescit, indicari monet 11. *meth*.10. inhibitionem, ne putrescat.

Putredo qualisnã sit febriũ putridarũ causa. Quid indicet, & indicata à putredine à pul. præstari ostẽditur.

Puluis veluti sal carnes, & pisces, ita succos à putred. tuetur.

Per hæc tria nimirum per

Confirmationem, & refectionẽ virium, vt ipsæ superantes putredinem succos concoquant.

Pro his duobus scopis obtinendis, faciunt; pro primo quidem alimẽta boni succi; pro altero vero mora in aëre frigidiore, siue sit talis natura, siue arte. Puluis autem iste, quoniam frigidus existit, refrigerare profecto & ipse poterit; cumque rursus sit etiam siccus, putredinem absumere, & prohibere, nõ aliter ac sal, carnes, & pisces à putredine, per multum tempus præseruat. Quo fit, vt multoties videamus puluerem hunc absq; vlla vacuatione sensibili febres sustulisse putridas. Id, quod nulla alia ratione factũ putamus, nisi, quod sua siccitate putredinem, vel absumpserit, vel succos à putredine immunes reddiderit.

Per spiritũ refrigerantẽ, per pulsum, & respirationẽ.

Hanc præstant inquit Galenus, 11. *meth.* 8. *&* 13. frictiones mediocres rarefacientes; ita ol. camom. aneth. vel amygd. relaxantia.

Vẽtilationem.

Confert quoque vinum album, & cetera per vrinas, aut aliter vacuantia; sic pulsus & respiratio. Quamobrem cum puluis etiam vacuandi, & refrigerandi simul vim obtineat, ventilationem quoque satis afferre valebit.

Puluerem vacuare quod iam Postremo ab eo, quod iam putruit, cum *iuxta Galen.* 4. *de valet. tuend.* 4. 2. *aphorism.* 17. sit omnino alienum, indicatur ex eodem Galeno 11. *methód.* 8.

vacua-

vacuatio & per venæ sectionem, & per deiectiores, & per vomitum, & per vrinas, & per sudores, teste Galen. 11. *meth.* 8.9. Nos autem *supra* indicauimus, quantum vacuatio per hunc puluerem dictas superet vacuationes: hac tamen consideratione habita, quod (si eo modo paretur, quo à principio diximus) sudores, & vrinas eliciendi vim proprie non obtineat. Quare si forte natura per has vias critice semetipsam exonerare tentet, à pulueris exhibitione desistendum erit, Hippocrate præsertim præcipiente, 1.*aphorism.*40.*quod quæ iudicantur, & indicata sunt integre, &c.* At si sudoris, vel vrinæ beneficio succi duntaxat tenues, ac serosi educerentur, crassi vero, ac viscidi intus remanerent, qui vel morbum præsentem producere, vel alium excitare, vel recidiuam efficere possent; his omnibus malis puluis iste sua vacuatione occurret.

Animaduersiones pro recto Pulueris vsu.

Cap. V.

QVemadmodum instrumenta, 11. *meth.* 5. *de sanit.tu.* x. *de marc.* 6. vel materiæ, *de art.medicin.* *ca.*95. quibus Medici vtuntur ad quamcunque ægritudinem, siue leniendam, siue depellendam; si in tempore, 6. *epidem.* 1. *de medic.art.const.* *ca.*14 11. *meth. cap.*14. & veluti decet vsurpentur; 2. *meth.*1. dicuntur auxilia, præsidia, remedia, & causę salubres; si vero malè, vocantur causæ insalubres: *Instrumēta Medici bene, vel male vsurpata quomodo di. ātur.*

ita pari ratione, si puluis propositus, veluti decet, & seruatis, vt dicitur ser, uandis exhibeatur, auxilium, pręsidium, remedium, & causa salubris vere dici poterit, & illa procul ab omni metu præstabit, quæ in proxime præcedentibus capitibus indicauimus, atque innuimus. Has igitur obseruationes, seu animaduersiones, quas Galenus 11. *meth* 14. tum scopos, tum capita vocat, reperire, ac perscrutari breuiter, & quantum res, de qua agitur, expostulat, est operæpretium. Et quamuis authores multa proponant, videlicet, *An* agendum, *Quid*, *Quale*, *Quantum*, *Vbi*, *Quomodo*, *Qua materia*, *Quo ordine*, & similia, nos tamen in præsenti contenti erimus his

Animaduersiones seu scopi quales.

& Quot.

Quinque:
- In quibus ægritudinibus conueniat puluis de quo est sermo.
- Quo tempore tũ ægritudinis, tũ anni, & qua diei vel noctis hora.
- Qua quantitate, & quoties.
- Quomodo, & qua ratione, &
- An aliquid ex iis, quę cõtra-indicare solent aliorũ medicamentorum, tã Chirurgicorum, quã pharmaceuticorũ vsum, quo minus ipse accipiatur, sit impedimento.

Animaduersio Prima, scilicet, in quibus affectibus cõueniat.

Quantum pertinet ad primum. Diximus, *supra*: idem quoq; nunc repetimus, verisimile esse, pulverem hunc, quia corpora humana ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus, tanquam à fæce purgãdi facultatem habet, tuto & cum certa (quantum tamen rès humanæ patiuntur) spe vsurpandum,

oto-
a se-
nor-
velut
ra
ra.
to-
um
diffe-
e.

npe-
um
ri-
se
um
um.
ores
os
n-
e
um
um.
s
n-
ries,
uos
res
iat.

Anim
uersio
seu sco
quales

& Qu

Anima
uersioP
ma, sci
cet, in
quibus
affectib
cõuenia

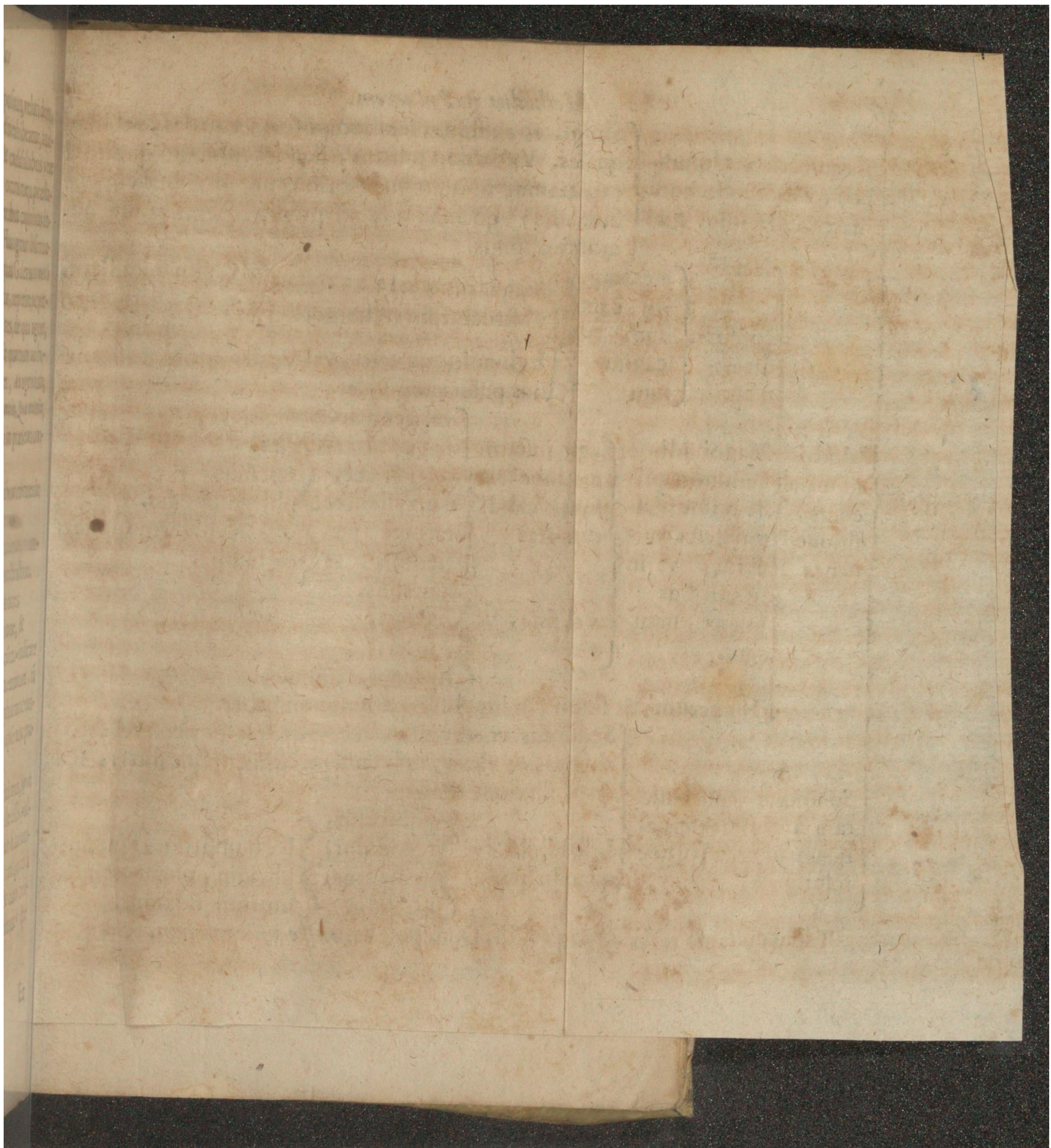
vel inæ-
uotidie
vocatis
ite de-

n flatu,
mibus,
ne.
simili-

nodes,

l caco-
s, sed

n sim-
mpo-

Et in
- Intemperiebus omnibus, dummodo cum materia illæ sint, siue
  - Simplices existant, siue compositæ; æquales, vel inæquales. Vnde non mirum, si efficacissimum quotidie experiamur in omnibus febribus humoralibus vocatis finiendis; quemadmodum in præcedenti capite demonstrabimus.
- Morbis in mala compositione penes
  - conformationem.
    - meatuum, seu canalium & cauitatum
      - repletarum, vel obstructarum ab humoribus
        - tam cum flatu, & vermibus, quam sine.
      - In inanitione vero, vel coalescentia, & similibus puluis non valet.
  - Magnitudinem, non quidem imminutam, sed adauctam, vt in tumoribus præter naturam.
    - cum inflammatione, vt sunt calidi tumores
      - vel per se, vt
        - inflammatio,
        - erysipelas.
      - vel per accidens, scilicet ratione putredinis, vt
        - scirrhus phlegmonodes,
        - œdema phlegmonodes,
        - & similia.
    - vel sine, vt
      - scirrhus,
      - œdema,
      - cancer,
      - hydrops, & similes.
  - Numerum, & situm
    - In his puluis partem non habet.
- Solutione continui, tam à causa externa, quam interna; Quæ solutio est
  - Sensibilis, vt est vulnus in corpore plethorico, vel cacochymo, & vlcus, non quidem cuiuscunque sortis, sed quod fluxione tentatur.
  - Insensibilis, vt quando partes
    - grauantur,
    - tenduntur,
    - densantur,
    - rarefiunt
      - Ex humorum, tam simplicium, quam compositorum fluxione.

Tabulam hanc refer ad pag. 56. lit. Ddd. post verba *spe vsurpandum*.

Ad summam in omnibus iis humani corporis morbis, in quibus humores peccant, vel simplices, vel cōpositi, calidi, vel frigidi, tenues, vel crassi, vel soli, vel cum flatibus, ac vermibus, vel cum tumoribus præter naturam, vel sine, hunc pulverem vtilem esse, quotidie sæpius videmus.

Quoniam vero quemadmodū authore Galeno *de differ. sympt. c. 1.* corpora sine vmbris reperiri non possunt, ita nec morbi sine symptomatis: ea propter non erit à ratione alienum, existimare, quod ablatis pulveris huius ope, & auxilio morbis, symptomata quoque ab ipsis nata finiri debere, sive talia symptomata *de differ. sympt. cap. 2. 1. de causis sympt. c. 1. 12. meth. cap. 1.* pertineant ad actiones læsas, siue ad excreta mutata, siue ad affectus, seu qualitates corporis mutatas.

Symptomata sequi morbos, velut vmbræ corpora.

Symptomatum tres differentiæ.

Illud tamen haudquaquam silentio prętereundum est, quod cum ex intemperiebus, quæ cum humoribus coniunctæ sunt, aliæ ab illis ex toto pendeant, & foueantur: aliæ vero è contra non ab humoribus, sed potius, vt humores generētur, in causa sunt, cumque ex humoribus, qui morbos excitant, alij teste eodem *4. acut. 76. 1. aphorism. 24.* sint firmati, alij in fluxu, hoc est, alij se habeāt vt causa antecedens, alij vero vt causa continens, & coniuncta: puluis hic noster intemperies quidem illas tollet, quæ ab humoribus pēdent, quod ablata causa, *2. aphorism. 22. in libris de locis affectibus* sæpenumero & affectus ab illa genitus aufertur, reliquas vero minime, nisi forte humida foret intemperies, hanc enim siccitatis beneficio puluis remouere posset.

Intemperies cum humoribus esse duorum generum.

Humores morbos excitantes esse duorum generum.

Puluis quas intemperies, & quos humores respiciat.

Quod si has quoque cordatus, & diligens Me-

dicus auferre in animo habeat ex Galeni præcepto, *2. aph.22.de art.medicin.c.89.* humoribus primo pulueris auxilio eductis; contrariis postmodum alimentis, & medicamentis tum extrinsecus, tum intrinsecus adhibitis, aduersus intemperiem pugnabit. Ita pariter de affectibus, qui ab humoribus nascuntur, vsu venire credendum est.

Puluis hic noster, non quidem firmatos, neque eos, qui se habent vt causa continens, & coniuncta, sed qui sunt in fluxu, seu in motu, quive se habent, vt causa antecedens potissimũ purgat. Quoniam vero sæpe, ac sæpius fit, vt humores firmati; & qui se habent, tanquam causa continens, & coniuncta, foueantur, & conseruentur ab iis, qui sunt in fluxu, & sunt veluti causa antecedens, istis igitur pulueris vi extractis; ij, qui in parte relinquuntur, vel à natura, sarcina iam leuata, vincuntur; vel arte per retrocessũ, vel autore Gal.*13. meth. 9.21.de art. medic.95.3.3. epid. 76.* reprimendo, vel auertẽdo, ac deriuãdo, & per extractionẽ consumũtur. Et hæc de primo scopo, seu animaduersione.

Hum. firmati, qui sunt veluti causa coniũcta, fouẽtur ab iis, qui sunt in fluxu, veluti à causa antecedẽte.

Quod spectat ad alterum de tempore. Istud varie considerari potest, vel penes anni tempus, & vniuersale, scilicet, an Vere, vel Æstate, vel Autumno, vel Hyeme: & particulare, nempe qua diei, vel noctis, vel Lunæ motus hora: vel penes ægritudinis tempora vniuersalia pariter, & particularia. Igitur si de vniuersali anni tempore sermo sit quemadmodum teste Hipp. *6. aph. 47.7. aph.13.1 aph.15.* Veris tempus ad alia medicamẽta exhiben da accommodatissimum existit, propter rationes quas Galenus, *in comment.* & alij præstantissim Hippocratis Interpretes excogitarũt, quasve nun memo

II. de Tẽpore vniuersali.

memorare non est necesse, ita & ad hunc puluerem. Vnde, si præseruationis gratia exhibendus est, o præcipuè tempore dandus : Sin præseruationis, & curationis ratione, Æstiuo etiam tempore o vti licebit: etenim præterquam quod humores tis fluxiles tunc existunt, viæ sunt adapertæ, ac roinde suo munere fungi perbelle poterit. Neque obstat, & quod vires Æstiuo tempore cæteris partibus sint debiles, & quod in *aphor.5. Sect.* 4. Hippocrates scriptum reliquit, *sub Cane, & ante Canem difficiles sunt medicationes*, propterea quod medicamentum istud nō est ex iis, quæ vires prosternunt; quandoquidem & lactentes, & mulieres grauidas absque noxa pluries eo vti vidimus, neque caliditate præditus est, quod odore, (4.*simpl.*) ac fere sapore careat, quemadmodum *alibi* demonstrauimus. Autumnali, & Hyberno etiam tempore exhiberi potest, non aliter ac alia medicamenta, vbi necessitas vrgeat.

Obiectio.

Solutio.

Particulari.

De tempore particulari certa regula assignari non potest: cum tamen certum, ratum ac firmum sit apud omnes, 1.*aphor.* 22. *de totius morb.temp.*2.1. *de cris.*9.8. *catatop.*3. humores facilius, ac promptius educi, quando sunt in motu, quam quando sunt firmati, cumque qualibet diei, vel noctis hora sui motus principium habere possint : hac de causa qualibet diei, vel noctis hora poterit assumi, ea scilicet ipsa hora, qua humores moueri incipiunt: veluti, *de tumor. præter natur. c.* 2.10. *meth.c.*6.13. *method.* 1.2.3.4. 14. *method.* 2. *de inæquali int.* 6. *de art. medic.*90. fit in fluxionum, & 2. *aphorism.*1.2. *de differ.febr.* 11. accessionum ipsarum febrium initiis, cæteris autem paribus hora matutina seligenda, tū

Humores facilius educūtur quando sunt in motu.

Qua diei vel noctis hora puluis exhibendus.

Humores esse in motu in fluctionū, & accessionū initiis.

quia ventriculus à cibo vacuus est, tum quia longe etiam distat à noua cibi oblatione, & habemus Hippocratem 2. *acut.*12.23. monentem, *vel protinus ab accepto pharmaco sorbendum, non in media purgatione: ac vbi purgatio desierit, tunc sorbitio detur.*

Pharmaco assumpto quando sorbitio danda.

Propter eandem quoque rationem fit, vt facilius munus suum puluis absoluat, si in pleniluniis vel nouilunis, vel quartis porrigatur, quam si in interluniis, quia in istis humores potius quiescũt, in illis contra potius cientur.

In pulueris vsu quomodo Luna sit spectãda.

Idem quoque sentiendum esse videtur de ægritudinis tempore, tam vniuersali, quam particulari: melius enim est circa initia puluere vti, quã aliter Hippocrate præsertim (authore 2. *aphorism.* 29. & 30. vbi Galenus *in commentariis* pulcherrime digrediens hęc habet: *Circa initia morborum, in quibus speramus, ægrotũ conualiturum, tentandum est maiora afferre remedia, sunt autem hæc, maxime vero venæ sectio, nonnunquam vero & purgatio, quorum neutrum oportet in vigoribus adhibere, coctiones enim morborum tunc maxime fiunt. Vt igitur hæc citius eueniant, melius est in principiis euacuare, quo minorem iam factam materiam facilius natura possit concoquere.* Quæ si vera sunt, quemadmodum verissima, tunc erit ad puluerem dandum tempus opportunissimum, quando morbus humoralis incipit, principij nomine accepto, non solum de principio vniuersali, verum etiam particulari.

Puluis quo morbi tempore danda.

Remedia maiora esse venæ sectionem & purgationem.

Hæc cur nõ in vigore, sed in principio exhibenda.

Neque obstant aphoristicæ Hippocratis sententiæ 1. *aphorism.* 11. & 19. quibus præcipitur, *In accessionibus abstinere oportet.* Non obstant, inquam, hujusmodi sententiæ, propterea quod (vt in explicando quarti argumenti exitu *inferius* fuse lateque demon-

In accessionibus abstinendum à cibo.

demonstrabimus) de alimento, non autem de pharmaco enunciatæ sunt. Accedit, quod si quando materia turget, vel vrget, tunc est (quemadmodum *supra pag. 46.* ostendimus) purganda. Iam vero in febriū accessionibus id fit: Eo igitur potissimum tempore puluerem exhibere debemus.

Quod autem in accessionum principiis materia turgeat, & vrgeat, vel se habeat ad modum turgentis, vel vrgentis, illinc facile quis colligere poterit, quod (vt mox dictum est) materia tunc mouetur, & in isto motu periculum imminet, ne in partem aliquam principem, vel principi consentientem ruat; immo non raro ruit: vt quando vel in cerebrum rapitur, ex quo delirium, cataphora, vel aliquid simile gignitur: vel in cor, vnde prauæ pulsuum differentiæ, animi defectus, & similia: vel ad pectus, vnde aliqua spirandi difficultas, tussis: vel ad ventriculum, vnde cardialgia, singultus, sitis, inappetentia, vomitus, & id genus, vel ad intestina, vnde tormina, & aliquis prauus alui fluxus: Quod si accessiones istæ fuerint febrium intermittentium, præter turgētiam, & vrgentiam, aderit & altera conditio ex iis, quæ purgationem statim exigere supra *suo loco* demonstrauimus, nimirum *materia, quæ concoqui nequit.*) Etenim cū in talibus febribus putrescant humores in toto corporis habitu, & carnibus, ibi concoqui non possunt, sed vacuantur vel per sudorem, vel per vomitū, vel per dejectiones, vel per vrinas, id, quod præter Galeni testimonia, Parens meus luculenter sane definiuit in *Tabulis de febribus* iam prælo commissis, & ob publicam vtilitatem in lucem editis, & vsus etiam & experientia

In accessionibus materiam turgere, & vrgere.

In febribus intermittentibus humores non concoqui, sed expelli.

Tab. 31.

In accessionibus materiam esse multam.

quotidiana demonstrant. Mitto, quod materia, quæ facit accessiones, est etiam multa; quo in casu habemus Geleni præceptum *superius ex 2. aphor.* 29. etiam insinuatum, vacuationem in principio, cruda quantumuis existente materia, esse adhibendam. Quamobrem si salutis humanæ studiosi è certo sensu, & vero, non maleuolentia, & liuore impediti, his de rebus rectum ferre voluerint iudicium; certo scio, ipsos pro rato habituros, puluerem eo potissimum tempore ægrotātibus porrigendum esse. Rationes autem, propter quas vacuatio, non per alia medicamenta, quibus ad aluum subducendam passim vtimur, eo tempore molienda sit, sed tali duntaxat puluere inferius suis locis afferuntur *in principio capitis*, nimirum *sexti*, vbi *tuto, cito, & iucunde* puluerem hunc suo munere fungi declarabitur: nec non in *cap. 7.* quando quartum argumentum etiam, atque etiam prometur.

Puluis in accessionibus dandus.

III. de quantitate, & quoties.

De quantitate, in qua puluis exhibendus est, & quoties (quibus de rebus tertio loco disputandum ab initio proposuimus) illud in primis animaduersione dignum existimamus, quod Galenus quoque 2 *acut.* 37. & Hippocrat. annotarunt, nimirum *singulorum præsidiorum quantitatem artificiosa egere coniectura: artificiose autem conjicere Viri esse, qui vires omnium, quæ in arte sunt, didicerit, memoriæ mandauerit, atque diligentia omni adhibita sese in operibus Artis exercuerit, paucos tamen tales existere inquiunt.* Vnde non mirum, si religiosi admodum sint Medici in præscribenda potissimum medicamentorum purgantium quantitate, & ratio est, *quia vacuatio humorum peccantium, neque vltra, neque 1. aphor. 3. infra modum*

Dosim præsidiorũ artificiosa indigere cõiectura, & qualis hæc sit.

In purgãtium Dosi cur Medici sint religiosi.

Humores peccantes

modum facienda est: quia, si ultra modum fiat, periculosa est, cum omnis immodica vacuatio non minus immoderata repletione sit periculosa: si infra agitantur magis, magisque humores, & magnæ in morbus, præsertim acutis, nascuntur offensæ. Quamobrem præcipit Galenus *2.acut.11. ut respiciamus humorem superabundantem, & naturam, hoc est, & vires hominis, qui debet euacuari, & rursus an sit homo ex iis, qui difficulter purgantur, an ex iis, qui modico sumpto medicamento purgantur copiose? Denique, ut quam minimum errare contingat, consuluit, ibidem, ut quibus medicamentum dare quadrabit, iis tantum propinetur, quantum in plurimis mediocriter tum vacuari nouimus, tum experti sumus.* Vnde, vt ad puluerem nostra se referat oratio, nouimus, & experti sumus, Scammonij modo, quo dictum est, parati, & quod tenues, calidosque humores educere diximus, dosim esse à granis sex ad sexdecim vsque, vel decem & octo, & viginti in iis, qui difficulter purgantur.

qua mensura vacuandi. In purgat. moliẽda, qua sint spectanda.

Scammonij Dosis.

Antimonij vero similiter, vt dictum est, parati, à granis quatuor ad duodecim vsque vel quatuordecim, & sexdecim in iis, qui difficulter purgantur. Vbi vero ex æquo vterque abundet humor, tunc dimidia dicti Scammonij dosis, scilicet grana octo, vel decem, & dimidia pariter Antimonij, scilicet grana sex; vel octo simul accipienda est. Tandem vbi alter alterũ superat humorem, tunc pro ratione humoris superabundantis, medicamenti quoque ipsum respicientis quantitas augenda est; vt exempli gratia: Si bilis pituitam, vel succum melancholicum superet; dẽtur Scammonij grana duodecim, Antimonij vero grana quatuor, vel quinque.

Antimonij Dosis.

Illud tamen, quod vnius anni ſpatio iam ob-ſeruauimus, haudquaquam ſilentio inuoluemus; & eſt; poſſe nos, ac debere præſcriptam Antimo-nij, & Scammonij doſim ad tria vſque grana ex-cedere; vt verbi gratia exhibere ipſius Antimonij ad grana vſque viginti; Scammonij vero ad gra-na vſque viginti duo; id, quod ea ratione fortaſſe factum eſt, quod Pharmacopolæ majori cum di-ligentia, & magis exacte nunc, quam prius pul-verem hunc parent.

Tartari Doſis.

Quod vero ad Tartari doſim pertinet; hęc pro-portione reſpondere debet iam dictis, ſcilicet, à granis duobus, ad quatuor, vel quinque, vel ſex.

Lactentibus qua Doſi Pulуis dandus.

Quoniam vero lactentibus etiam dari poteſt, qua doſi ipſis iſte puluis exhibendus ſit, referre nō grauabor. Illuſtriſſimus Comes puerilis triū mēſium febre acuta correptis, Scammonij grana tria, & Antimonij duo ſimul dedit. Nos vero grādioribus, qui annum iam acceſſerunt, Scam-monij grana quatuor, Antimonij tria, ac Tartari duo exhibuimus, & purgatio optime ceſſit.

Grandioribus.

Puluis quoties dandus.

Erat alterum circa quantitatem explicandum; Quoties vſurpari puluis poſſit, an vna vice tan-tū, vel pluribus. Sed breuiter diximus, ſi affectus (ſi verbi gratia febris aliqua ex humoralibus) ſū-pto ſemel puluere non ceſſet, quando iterum affe-ctus repetet, & nos rurſus puluerem ſecundo da-bimus: ſi tertio adhuc affectus reuertatur, & quar-to, & quinto; puluerem exhibebimus pariter, ter-tio, quarto, & quinto, doſim ſemper ſingula qua-que vice minuēdo: propterea quod in primis die-bus humores beneficio pulueris mouētur, & agi-tātur, quo fit, vt à qualibet poſtea vel exigua eiuſ-

dem

dem pulueris quantitate facile foras trahantur.

Quod si forte puluis prima vice exhibitus parum, vel nihil effatu dignũ eduxerit, quando puluerem secundo exhibebimus, dosim tantum augere debemus, quantum necessarium sit ad aluum soluendam. Verum enim vero licet (si casus expostulet) toties tuto reperiri possit; nos tamen ex eo tempore, quo puluere vti cœpimus, nunquã contigit, vt vltra tertiam exhibitionem ad quartam, vel quintam, deuenire coacti fuerimus; nam plurimi semel tantum accepto puluere, alij bis, perpauci tertio conualuerunt.

Quo ad modum. Si vera sunt, quemadmodum verissima, quæ Magnus Hippocrates *in aphorism. 9. Sect. 2.* scripsit; *corpora nimirum, cum quispiam purgare voluerit, oportet fluida facere*; & quæ Galenus *in penultimo comment. aphorism. quod quando purgantibus medicamentis vsuri sumus, occasionem arripiamus parandi humores ad fluxum, & aperire foramina, per quæ debet purgatio fieri*; & quis est, qui non videat, vtile fore ante pulueris exhibitionem, hęc omnia respicere? & sumpto vna vice puluere, si affectus adhuc perseuerauerit, interquiescere expedit, & interim humores majori studio, ac diligentia præparare, & victus ratione, & medicamentis appropriatis, syrupis nimirum (dummodo nauseam non afferant,) vel aquis, seu decoctis, apozematis, iuribus, alteratis vocatis, & antidotis.

IV. de Modo.

Præparatio ante Pulueris exhibitionem.

Quibus pro occasione peractis ad pulueris exhibitionem tali forma deueniendum est; puerulis trium mensium cum lacte propinetur, iis, qui pane in aqua decocto vtuntur, in primo panatellæ, vt dicunt, cochleari; adultis cum iure; febricitan-

Pulueris exhibendi varij modi.

tibus in accessione quidem cum aquæ hordeaceæ modico, extra accessionem vero cum prisana (quemadmodum Veteres & præsertim Galen. 13. *method.* 15. *Hippocrat. li. de alimento Elleborum, epythimum, polypodium*, & similia exhibebant,) sunt, qui cum aquis affectui destinatis, alij cum vino, iis, qui conseruis vocatis delectantur, dari poterit cum *conserua ex acido citri*, vel *violarum*: iis, qui aliquo laborant alui fluxu, cum sacc. ros. iis, quibus à capite vel artubus trahere in animo est, cum pil. affectui destinatis media portione, & dimidia istius pulueris: iis denique, quibus à renibus, iecore, vtero, cum *cassiæ pulpa*: aliis, aliter vtcunque. Qua in re cætera omnia pharmaca superare videtur, quæ vsque adeo insuauia sunt, vt nec pueri, nec grandiores, præsertim qui delicati sunt, ea nedum deglutire, verum neque cernere possint, neque recordari patiantur: contra vero puluerem nostrum absque vlla difficultate sorbent.

Puluerem istum superare omnia alia medicamenta.

Post pulueris assumptionem quid agendum

Pharmaco autem assumpto per horam quiescendum, in qua si somnus obrepat, dormiendum, inde vigilandum: & si quis optet medicamentum facilius, & fœlicius munere suo fungi, corpus iuxta Hippocratis decreta 4. *aphorism.* 14. 15. moueat. Cibum vero non nisi celebrata purgatione capiat, quod eodem authore 2. *acut.* 12. 13. ab assumpto pharmaco, vt *supra* monuimus, & in media etiam purgatione, neque potandum, neque sorbēdum. Quod si puluis non eam excrementorum copiam eduxerit, quæ opus esset, altera die clyster aliquis injici poterit, veluti fit de aliis medicinis, vel iterum puluis accipi in majori dosi.

5. De contra-indicationib.

De contra-indicationibus, quæ pulueris nostri vsum

Vires prostratæ tātū sunt, quæ contra-indicant pulueris vsū
Salute desperata nil agendum.
Cōtra-indic. aliorū remedium vacantium vsū, pul. non esse impedimento.
Purgatio an venæ sectionem superet.
concl.
Pulu. esse medica. max. vtile, tutum, nec insuaue,

Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vsum improbandum vtantur.

til
m
ac
15
di
af
v
ci
fl
b
n
ii
ca
o
d
p
v
p
v

c
in
fa
ta
C
p
p
ci
b

Puluerem istum superare omnia alia medicamenta.

Post pulueris assumptionem quid agendum

copiam eduxerit, quæ opus esset, altera die clyster aliquis injici poterit, veluti fit de aliis medicinis, vel iterum puluis accipi in majori dosi.

5. De contra-indicationib.

De contra-indicationibus, quæ pulueris nostri vsum

Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vsum improbandum vtantur.

Cōtraind. remediorū vacuātiū vsum quæ sint; eaque non impedire pul. exhibitio demonstr.

Nam

- (r) Ætas, quę nō admittit
  - Sanguinis missionem à 14. anno infra neque vltra septuagesimū.
  - Nec (s) medicamenta soluentia dum lac (s) sugitur.
  - Pulueri nostro locū dat. Neq; obstat locus Hip. (s) & Gal. quia loquuntur de elaterio, (s) tithymalo, (s) Scāmonio veterum, quæ sunt validissima; puluis autē noster mitis.
- Anni tempus, quod prohibet
  - Sanguinis (t. v. x.) missionem tum æstiuum, tum (v) hyemale. Et pharmaci (y) assumptionem
  - Puluerem admittit, quia non excalfacit, & vias ex se aperit, quemadmodum ex parte demonstratum iam est, & etiam demonstrabitur.
- (z. A.) Grauiditas, quę nō fert
  - (z) sāguinis missionem neque (A) pharmacum
  - Puluerem vero primis mensibus facile tolerare vidimus.
- Alui (v) fluxus, & vomitus in febribus vtramque vacuationem prohibent
  - Puluis hic noster vacuans humores, vomitum, & fluxum concitantes, vtrumque affectum supprimit: nec mirum, postea quam vomitus (x) vomitū, & fluxus (x) fluxū curat, quemadmodū rhabarbarum tostum, & aquæ thermales salsæ.
- Cruditas (a) quæ vtramque vacuationem respuit, non puluerem ob Antimonium, quod humores crudos feliciter educit.
- Morbus (b) frigidus, qui neutram pariter ferre potest vacuationem
  - Puluis autem noster ex Antimonio cum Tartaro (dūmodo talis morbus ab humoribus pendeat) ipsum profligat.
- Viatici (c) humores in primis viis venæ sectioni repugnant. At commode per puluerem educuntur.
- Timiditas, (d) quæ non raro est in caussa, quo minus vena tundatur, pulueris assumptionem non formidat.

r *11. meth. 14. 15. de curand. ration. per sang. 13. 4. de val. tu. 4. 2. catatop. 1. pag. 136. lit. D. Auic. l. 1. t. 4. c.* 20.
s. *5. 6. epid. 35.*
t. *4. acut. 19.*
v *1. ad Glauc. 14.*
x *1. aphorism. 15. 6. aphor. 47.*
y *6. aphoris. 47. 4. aph. 5.*
z *5. aph. 31.*
A *4. aph. 1.*
a *de curand. ration. per san. miss. 12. meth. 1. Aph. 22. 29.*
b *3 de loc. aff. c. 4*
c *4. de val. tu. 5 de cur. ration. per sanguinis miss.*
d *4. de val. tu. 4*

Referenda est tabula hæc ad verba, repugnant *pag. 67. lit.* Eee.

copiam eduxerit, quæ opus esset, altera die clyster aliquis iniici poterit, veluti fit de aliis medicinis, vel iterum puluis accipi in majori dosi.

5 De contra-indicationib.

De contra-indicationibus, quæ pulueris nostri vsum

vſum remorantur, nulla alia præter virium proſtrationem, mihi ſeſe offert, hæc enim Galeno teſte. 9. *meth*. 10. *de opt. ſecta*. 22. cui omnes conſentiunt, neutram fert vacuationem. Nec mirum, quandoquidem quibus vires deperditæ ſunt, iam deſperati ſunt: & vbi ſalus deſperata eſt, 11. *meth*. 9. 1. *aphoriſ*. 8. 2. *aph*. 29. agendum non eſt, ne infamentur præſidia, quæ multis fuerunt, & futura ſunt ſaluti. Cætera vero, quæ aliorum remediorum vacuantium, tam Chirurgicorum, quam Pharmaceuticorum prohibent vſum, huic pulueri haudquaquam repugnant.

Vires proſtratæ tãtũ ſunt, quæ contra-indicant puluèris vſũ.

Salute deſperata nil agendum.

Cõtra-indic. aliorũ remedium vacantium vſũ, pul. non eſſe impedimento.

Quibus quidem hunc in modum ſe habentibus, non mirum ſi Galenus 2. *acut*. 11. purgationem per medicamentum ſanguinis miſſioni comparans, illam dixerit majorem certe vtilitatem afferre, hanc vero ſecuriorem eſſe, & rurſus ſi loco ſanguinis miſſionis ſubſtituerit largam alui ſubductionem. Quamobrem ſi pericula, quæ à pharmaci ſumptione impendent, auferantur, quæ auferuntur, ſi puluis paretur eo modo, quo dictum eſt; & ſi ſeruatis ſeruandis exhibeatur, medicamentum per quam maxime vtile, tutum, nec inſuaue in manibus habebimus.

Purgatio an venæ ſectionem ſuperet.

concl. Pulu. eſſe medica. max. vtile, tutum, nec inſuaue.

Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vſum improbandum vtantur.

CAP. VI.

QVanquam non solum experimentis, verum etiam rationibus satis superque (nisi me fallit animus) demonstrauerimus *superiori capite secundo, tertio, & quarto* puluerem hunc nostrum omnes humani corporis humorales ægritudines profligare; *tuto*, quia nullam vel per quam maxime exiguam infert molestiam, neque debilitat, neque aluum stypticam reddit, si seruanda seruentur; *cito*, quia si non vnica vice assumptus, saltem secunda, vel tertia, vel quarta; ad summum quinta voti cõpotes nos reddit; *iucunde*, quia non deformis colore, non fœtidus odore, non insuauis sapore existit: ac proinde inter pręsidia saluberrima, præstantissima & efficacissima, quæve *attestante Gal. 1. de semine 11. 9. catatop. 2.* Pæoniorum, ac manuum Dei nomen iure, & illo quidem optimo, sibi vendicare possit: *6. catatop. 3.* nihilo tamen minus non defuerunt; non desunt; neque deerunt (non me latet) ingenia, quæ puluerem hunc parui facere, contemnere, irridere, damnare, & non modo (vt ita dicam) sibilis; sed etiam conuicio è Medicina explodere nunquam desinent.

Puluis, cur tuto, cito, & iucunde suo munere fungi dicatur.

Puluerem esse medicamẽtum vere pæonium, & (vt dicũt) manum Dei.

Et equidem (vt libere fatear) horum cogitationes non accuso, sed libenti animo excuso, quod in hac fouea, in quam isti inciderunt, incidunt, & incisuri sunt, ego quoque obrutus eo vsq; iacui, quousque experientia, & vsu quotidiano certior sum factus, puluerem hunc, ea, quę dicta sunt, extra ludum, & iocum vere præstare. Sed, quod illis vitio dandum crediderim, est, quod postea quam nullus præterit dies, in quo varios, & diuersos ægrotantes à variis, & diuersis ęgritudinibus, humoralibus tamen,

Detractorum excusatio.

Accusatio.

men, pulueris istius auxilio amissam valetudinem recuperare vident, litigiosiores tamen ipsa lite, & pertinaciores ipsa pertinacia, nullo pacto adduci possunt, vt assentiri velint, & experimentis, & rationibus jam supra allatis; quinimo tenebras, & caliginē rebus clarissimis omni ope, & studio obducere nituntur, vt eos etiam, qui in hac re operā consumunt, quasi inutilia tentantes, reprehendāt. Sed age ipsos iam loquentes audiamus.

Detractorum obiectiones.

Dicunt nonnulli, se puluerem exhibuisse, nec tamen vidisse profligatos morbos. *Alij* dicunt, in nonnullis ægrotantibus iuuamentum quidem attulisse, in aliis vero tormina excitasse. *Alij* morbos 1.
hoc anno suapte natura salubres fuisse, & qui sua 2.
spōte, quolibet etiam minimo auxilio soluti fuissent. *Alij* se hucusque sine puluere medicinam fecisse, sic etiam in posterum facturos. *Alij* pulueris 3. 4.
vsu veterum præcepta, & vniuersam medicinam huc vsque rite, legitime, & sancte vsurpatam funditus euerti; vt mirandum non sit, si in Xenodochio Florentino, in quo ex Serenissimi Magni DVCIS mandato pulueris vsus intromissus fuerat, nunc dimissus iam sit. Ad hoc autem, vt demonstrent puluerem hunc medicinam destruere, pluribus vtuntur argumentis, longum esset singula persequi: quare nos, quæ majoris momenti esse videbuntur, vel saltem ad quæ cętera quoquo pacto reduci posse videntur, duntaxat afferemus.

Eorundē Argum.

Primum Arg.

Primum igitur argumentum, quod ab ipsis pro Achille habetur, vt in sequenti tabella pingitur, formari potest.

Purgatio in quibus morbis, & quãdo conueniat.

Morbi vel sunt

- Acuti, qui vel sunt
  - sine inflammatione.
    - In istorum(h)principiis non esse purgatione(h)vtẽdum) nisi materia (h) turgeat, raro autem turget)quia materia(h)est cruda, quo tẽpore aliquid bene(i)euacuare est(i)impossibile, probãt & Hipp.(h)& Gal vt vniuersus fere Medicorum chorus: siquidem oportet(i)coctionem præire, subsequi (i)vero discretionem, & postea(i)euacuationem, vt bona (i) fit crisis.
  - cum inflammatione
    - (K) Viscerum generatim
      - In his etiam haudquaquã(k) à principio purgationẽ esse adhibẽdam, aperte docẽt Hippocrates(k)& Galenus, & vniuersa Medicorum schola, tum propter rationes, quas[k]Hippocrates in littera adduxit; tum vel maxime, quia materia collecta, & impacta in inflammatione non cedit medicamẽto
    - Iecoris speciatim
      - In hac etiam(l)Gal. & alij omnes Græci, Arabes & Latini monent, in principio nullo pacto pharmacum exhibẽdum, tum, propter iam dictas rationes; tum, quia magis, magisque irritaretur inflammatio.
- Longi
  - In his vero coctionem semper expectandam esse (m) Galenus 1. *aphorism.* 24. expresse præcepit.

h 1. *aphor.* 22. 1 4. *apho.* 10. 1. *de crisib*. 6. *de toti*[?] *morbi tẽp.* 2. 1. *in pri. preti* 37. 2 *acut.* 11. 4. *acut.* 21. 22. 38. i 4. *aph.* 22. k 4. *acut.* 21. 22. l 13. *meth.* 11.

Quæ

Quæ quidem omnia, ſi vera ſunt, provt veriſſima eſſe, nemo inficias ire poteſt, quando & rationibus, & authoritatibus confirmata ſunt. Ergo neceſſario fatendum erit, in morborum principiis nunquam puluerem hũc habere poſſe locum, niſi quando materia turgeat, quod raro admodum fit.

Alterum argumentum eſt. Si purgatio per talem puluerem in omnibus morbis humoralibus adhibenda eſſet: ergo nunquam Hippocratis & Galeni ſententiæ locus in Medicina exercenda dabitur, quãdoquidem in dictis morbis fere ſemper materia vel turget, vel vrget, & conſequenter receptiſſimum illud oraculum vanum, & ſuperfluum erit. *2. Arg.*

Tertium argumentum. Medicus eſt naturæ miniſter, & æmulus, teſte Galeno 2.1. *epid.* 45. 51. *in præception.* 28. *de art. medici.* 87. ipſãq; bene operantem ſemper imitari debet, 1. *aphor.* 21. At vero per Galenum, 4. *aphoriſm.* 22. *quo in tempore à cauſis quidem morbum facientibus natura grauatur, adeſt autem cruditas humorum, tunc aliquid bene euacuare eſt impoſſibile: ſiquidem oportet coctionem præire, ſubſequi vero diſcretionem, & poſtea euacuationem, vt bona ſit criſis.* Ergo neque Medicus, dum non eſt cocta materiá, nec diſcreta, quicquam moliri debet, quia non habet naturam adminiculantem, febres adaugeret, ægrotantis vires magis magisque debilitatas redderet, aliaque praua ſympromata induceret. *3. Arg. Medicus eſt Naturæ miniſter, æmulus, imitator.* *Natura quando vtiliter vacuet.*

Quartum argumentum eſt; *In acceſſionibus abſtinere oportet*, Hipp. 1. *aph.* 11. & 19. Galeno, & aliis authoribus conſentientibus: At per vos, puluis iſte in acceſſionibus exhibẽdus eſt: Ergo receptiſſimum illud præceptum haudquaquam ſeruabitur. *4 Argu. In acceſſionibus eſſe abſtinendum.*

Quintum arg. Plethora & febriũ putrida-rũ reme-dium saluberri-mum.

Quintum. *Præsidium respiciens è directo primo, & per se plethoram est sanguinis missio* per Galenum 2. *aphor.*8. 6.*aph.*31.& 47. & sexcentis in locis: immo 11.*meth. cap.*15. dixit: *Saluberrimum est in febribus venam incidere, non continentibus modo, verum etiam aliis omnibus, quas putrescens humor concitat.* Addo etiam eundem Galenum 2.*acut.*11.comparando(quemadmodum retro dictum est)sanguinis missionem cum purgatione per pharmacum;illam extulisse tanquam securius præsidium, hanc vero depressisse, tanquam minus tutum. Igitur purgatio dimittenda, & eius loco venæ sectio substituenda.

Purgatione, an venæ sectio sit præstãtior.

Sextum arg. Lactentibus, & prægnantibus purgationem non conuenire.

Sextum: Quia purgationem per huiusmodi puluerem diximus conuenire etiam pueris lactentibus. Contra est Hippocrates; 5.*in* 6.*epid. text.*35. quippe qui expressissimis verbis *elaterium* interdicit pueris: & Galenus, *in commentario* non solum *elaterium*, verum etiam *scammonium*, *tithymallum*, & *Elleborum*. Quamobrem infantulis non erit vllo pacto iste puluis exhibendus. Huc accedit, quod iidem Authores 4.*aphor*1. 5.*aphor.*29. 3.*in* 1.*epid.*30. prohibent, vtero gerentibus purgationem per pharmacum infra quartum mensem, & vltra septimum: &, si eam admittunt, id faciunt duntaxat, si materia turgeat: nos autem diximus indiscriminatim, & indifferenter quolibet grauiditatis mense puluerem posse tuto exhiberi.

Septimũ arg. Purgãtia esse calida Puluerẽ calidum.

Septimum nonnulli addunt. Medicamenta omnia purgantia esse calida,id,quod Galenus apertissimis verbis indicauit, vt vel alibi, ita vel potissimum *primo aphorismorum Commentario* 24. 2. *de alimen.fac.*11.& etiam acria. Quapropter si puluis iste purgãdi vi præditus sit,calidus, vt sit,necesse est. Et

ni calidus, qua fronte in morbis acutis vsurpādus, qui calidi sunt, & à quibus febres 1.*aph*.7. 7.*aph*.19. 1.*aph*.30. inseparabiles existunt, quæ similiter quatenus febres, 1.*aph*.24. & sui ratione nō calefacientibus, neq; exiccantibus, sed maxime cōtrariis, hoc est, humectantibus, & refrigerantibus egent?

Febres à morbis acutis inseparabiles.

Ad octaui argumenti constructionem, nonnullis ansa data est ex eo, quod viderint nos dejectum erigere animum eorum, qui puluerem nostrum formidantes, tanquam medicamentum nimis igneum, ipsis demonstrando puluerem hunc, ne dum calidum, sed potius frigidum esse his rationibus; etenim si calida sunt illa per Galenum, 4.*de simplic.medicamentorum facult.* quippe quę, vel valde odorata sunt, vel dulcia, vel salsa, vel amara, vel acria. Profecto cum puluis iste & odore careat, neque sit dulcis, non salsus, non amarus, non acer; ex necessitate sequitur, non calidum, sed frigidum esse. Huc accedit, quòd puluis iste nihil aliud est, quam cinis quidam ex vstione Antimonij, Scammonij, & fæcis vini. Iam vero cineres omnes Galeno authore 4.*simpl*.3.8.*simpl.cap. de cinere* 9.*simplic*.1.) *dummodo ab eis, aliquid veluti fomes quidam igneus* ἐμπύρευμα *Græci vocant; per exiguas partes dispersum, auferatur) terreni sunt, ac frigidi.*

Octauum arg.

Puluerem frigidum esse demōstratur.

Pulueris descriptio. Cinis calidus ne an frigidus existat.

Docens postmodum Galenus, quomodo fomes ille auferatur, dicit, *si cineres aqua macerentur, si enim aqua per quædam corpora modice rara coletur, fit, vt calidæ acresque partes vna auferantur, reliquumque quod est, non amplius calidum sit, nempe quod igneas suas particulas in aquam (lixiuium postea dicitur) deposuerit.* At vero præter hunc modum auferendi ex cineribus calidas, acresque partes Chymici suis

Lixiuium quomodo fiat.

Acrimonia quo-

modo à medicamẽtis auferatur. amolitionibus & alium machinati ſunt, nimirum per vſtionem cum ſale nitro, vel fumo ſulphuris.

Etenim quando à medicamento aliquo acrimoniam demere in animo habẽt, modo, quo dictum eſt, eo vſque ipſum igne comburunt, quo vſque acrimoniam deponat. Voti autem compotes reddi docet rerum magiſtra experientia: ſiquidem guſtu percipiũt medicamẽtum ex toto acrimoniam perdidiſſe, quod ſi acrimoniam adhuc retinuerit, ſignum eſt, medicamentum non recte paratum eſſe. Vnde (quod obiter dictum ſit) Gerardus Tanius Florentinus, Sereniſſimi noſtri Pharmacopola, qui de illius mandato iudicium ferre debebat, vtrum pharmacopolæ, qui puluerem parauerant, bene, an male id præſtitiſſent, præter guſtum ad hanc rem determinandam nulla alia regula vſus eſt: in quo enim puluere acrimoniã percipiebat, ipſum rejiciendum, in quo vero nullam, retinendum. Hæc tamen nihil officere, nihil obſtare dicunt Aduerſarij, qui puluerem calidum eſſe putant. Vtuntur autem ad hoc demonſtrandum his Galeni verbis; *9. ſimp. 1. ſane combuſtorum omnium nullum plane eſt frigidum: relinquitur enim in illis veluti* ἐμπύρευμα, *hoc eſt, ignitio quædam, nam ita vocabat Ariſtoteles*, hæc Galenus.

Puluerem calidum eſſe, quid oſtendere videatur.

Sed poſſent hoc idem confirmare ex ſententia Ariſtotelis; quippe *ſecundo de part. anim. cap. 2. in fine*, ita ſcriptum reliquit. Aduſta fere omnia aliquid habent caliditatis, vt calx, cinis, ſedimenta animalium, &c.

Nonum arg.

Nonum. Sunt etiam nonnulli, qui puluerem hunc

hunc contemnunt, ac despiciunt, hac ducti ratione. Syluam, inquiunt, habemus medicamentorum, tam flauam, quam atram bilem, & pituitam, tam tenues, quam crassos, tam calidos, quam frigidos humores electiue ducentium. Igitur si istis *Tartarum* quoque insuper addamus, siue pro correctiuo (vt dicunt,) siue pro adjuuatiuo, non deerunt medicamenta, quibus passim vti poterimus ad ægritudines humorales pariter tollendas, non aliter ac fit de puluere proposito: etenim si *senæ*, verbi gratia, vel *epithymo Tartarum* coniungamus, nonne medicamentum in manibus habebimus ad humorem melancholicum educendum? ita si *rhabarbaro*, vel *agarico* idem *Tartarum* addamus, nonne medicamentum effingemus ad bilem, & pituitam contrahendam?

Pulueres alij vtrũ affingi possint.

His nouem argumentis ego decimum adnecto, quod ex pulcherrimo Aristotelis loco, 1. *sect. Problem.* 43. quasi thesauro deprompsi. Disputans longo processu summus ille Philosophus (quem tanquam naturam ipsam loquentem admirari, & audire tenemur) de medicamentorum purgantium natura, & facultate; summa cum ratione demonstrat, ad hoc, vt medicamentum aliquod purgare dicatur, duas in ipso, vt simul conspirent, conditiones, operæ prætium esse: *altera* est, vt illud à calore nostro nulla ex parte concoquatur; *altera* vero, vt facile diffundi, ac dispergi per venas possit: ea enim, quæ nullo pacto à calore natiuo vinci possunt, vbi à ventribus effunduntur, & per venas, & per semitas easdẽ feruntur, quibus permeat cibus; mox vero (inquit Aristoteles) cum nihilo cõcoqui potuerint, sed victrice præstiterint potẽ-

Decimũ arg.

Purgantium natura ex Arist.

tia, relabuntur, & quæ sibi obsistunt (oh pulcherrimum dictum, & tanto Philosopho dignum,) secum detrahunt: quæ res purgatio vocitatur. Hoc posito infert Philosophus, *æs vero, & argentum, & cætera generis eiusdem*, hoc est (ex communi omnium sententia) metallica omnia medicamenta, quale est, nemine refragante, nostrum Antimonium, & *si concoqui à calore animalium non possint, & consequenter altera ex duabus conditionibus prædita sint: tamen quòd resolui à ventribus, & venas permeare nequeant*) & erat altera in chatarcticis necessario requisita conditio) *purgandi vim non obtinent*. Cum itaque *Antimonium* nostrum in metallicorum Medicamentorum cēsum irrepserit, de Aristotelis sententia, forti ratione firmata, è purgantium numero merito erit funditus delendum.

Metallica vtrum purgandi vi prædita sint.

Vndecimum arg.

Postremo, antequam propositorum argumentorum exitum explicare aggrediamur: scrupulum quendam tenuissimum, qui adhuc residere videtur, nullo pacto occultandum esse decreuimus: dicere enim aliquis posset. Si puluis iste (quemadmodum retro demonstrauimus) est quidam cinis: ergo siccandi vi non poterit non esse prēditus. Iam vero si talem habet naturam, quanam ratione in febribus locum habere poterit, in quibus humida esse exhibenda, Hippocrates 1. *aphorismor*. 16. palam præcepit? Et rursus, quî fieri poterit, vt corporis nostri vires non euertat, ac depopuletur, si caloris natiui pabulum, quod est humidum radicale vocatum absumit? 4. *aphorism*. 37. calidum autem innatum ex Hippocratis? 1. *aphorismor*. 15. & *aphor*. 37. & Galeni sententia dicitur natiuus spiritus: quin potius per eosdem 5. *in* 6. *epidem* 5. natura & ani

Puluis vtrū siccādi vi præditus sit.

Vtrum in febribus locum habere possit.

Vtrū vires prosternat.

& anima nihil aliud est, quam calidum innatum, vel calor innatus, qui ab initio animal informat, *aphor.15.* postea auget, atque ad mortem vsque nutrit.

Hæc sunt, vel saltem ad hæc reduci possunt argumenta potiora, quæ pulueris vsum calcitrare, ac respuere videntur, quæve nonnullos cogunt, vt ipsum pro nihilo habeant. Sed quam vana, commentitia, futiliaque sint, in *sequenti postremo capite* (Deo fauente Maximo) demonstrabitur.

APPENDIX AD CAPVT SEXTVM ANTECEDENS.

IN QVA NOVA PROPONVNTVR *Argumenta, quibus nonnulli huius pulueris vsum refellere conantur.*

Noua Aduersariorum argumenta.

PRÆTER argumenta, & rationes iam propositas, doctissimi quidã viri multas excogitarunt, quæ (vt ipsi arbitrantur) non modo probabili argumentatione, sed etiam necessaria Mathematicorum ratione concludere videntur, puluerem hunc, nedum retinendum, sed dimittendum, & in vltimas terras amandandum.

Primum argumentum. Vtrũ medicamenta subductoria vsitata eosdem effectus, quos hic puluis præstent.

Primum quidem, quod effectus mirandos, quos ex blanda pulueris huius purgatione partim viderunt, partim audierunt, dicunt medicamenta quoque, siue lenientia, siue soluentia, quibus passim vtimur, præstare etiam posse.

2. Vtrum hic puluis aliquid de Medicinæ præstantia deroget.

Deinde vero, quod pulueris istius vsus experientia, non ratione adinuentus, Medicinæ dignitatem atq; existimationẽ, quæ ratione, ac methodo parata est, offendit, violat, ac perdit, vnde Ars sor-

sordida, ac sine honore nunc redditur.

Tertio, quod constat apud omnes, medicamenta composita in vsum non esse accipienda, nisi facta fermentatione: vnde cum Galeno fatentur omnes, Theriaca non esse vtendum, nisi vbi exacte cocta, ac perfecta fuerit. At puluis iste componitur (vt *primo* statim *capite* dictum est) ex tribus, vel saltem ex duobus. Igitur ad hoc, vt rite, & legitime tali medicamento vti valeamus, fermentationem, vt prius recipiat, expectare debemus. Iam vero pulueres aridi, ac sicci fermentationi subjici posse, intelligentiæ nostræ vim, ac notionem omnino fugit.

3. In Medicamentis vtrum fermentatio sit necessaria. Pulueres fermentationē recipere non possunt.

Quarto, quod puluis iste componitur ex diuersis, immo contraria facultate præditis medicamentis, quorum alterum alterius vires impedit, ac destruit.

4. Medicamenta ex cōtrariis cōposita vtrū se in agēdo impediant.

Quinto, quod experimento constet: eos, qui pro expurgando corpore Antimonio vtuntur, tēporis progressu affatim syncope interceptos maximo cruciatu vitam perdidisse.

5. Antimonio qui vtuntur, syncope vitam finire.

Sexto, quidam viri celebres, & clari sic syllogizantur: *Quod est omnium medicamentorum purgantium maxime iners: & inefficax ad agendum, non purgat, aut curat cæteris iucundius, citius, tutius: Sed eiusmodi est puluis propositus: Ergo &c.*

6. Vtrum alia medicamēta purgātia citius, tutius, & iucūdius quā pulius agant.

Propositio ex se constat. Assumptio probatur. Quodlibet aliud medicamentum purgans est calidum ex Galeno, *1. aphorism. 24. 2. de alim. fac. c. 11.* Puluis vero est frigidus & siccus: Ergo quodlibet aliud est actiuius & efficacius, cum calidum, & frigidum ita sint qualitates actiuæ, vt calidum sit actiuius, quam frigidum: & quatenus humidum,

Inter quatuor qualitates quæ sint magis actiuæ.

ac ſiccum agunt, licet ſint qualitates paſſiuæ, hu-
midum eſt actiuius, quam ſiccum. Ergo omni ex
parte puluis eſt medicamentum maxime iners, &
inefficax ad agendum.

7. ad idem probandum. Septimo ſic arguunt; *quod curat, & purgat tutius, citius, & iucundius, fluere facit humores plus cæteris. Sed hoc non præſtat puluis: Ergo &c.*

Purgātia exigunt humores fluxiles, & meatus apertos. Propoſitio probatur: propter hoc enim ante exhibitionem purgatiui medicaméti conamur fluidos humores reddere, vt medicamenta citius, iucundius, ac tutius purgent, & curent. Aſſumptio probatur; quia fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pellūtur, & humores ipſos fluidiores reddit. Puluis autem, vtpote frigidus, & ſiccus, ſua frigiditate, & ſiccitate cōtrahit meatus, & obſtruit, & humores ipſos conſtipat, denſioreſque reddit; & ideo ineptos ad fluxum.

Puluis vtrum vtrumque impediat.

8. Vtrum Scammonium nostro modo præparatum ſit cinis. Poſtremo dicunt, *Scammonium præparatum modo propoſito, non eſt cinis: Ergo falſo ſupponitur, frigidum & ſiccum, vt cinis.* Antecedens probatur, cinis fit combuſtione ignis. At *Scammonium* ſic præparatum non igne, ſed fumo præparatur.

Fumus. quid. Nec dicas, fumum talis naturæ (id eſt ſulphuris) comburere; tum, quia fumus etiam ſulphuris eſt euaporatio aquea, quæ excepta operculo abit in aquæ guttas, & rorem: vnde non poteſt torrere, vel comburere, ſed ad ſummum elixare, & per elixationem non fit cinis. Tum, quia cinis calefactus non colliquatur: non vnitur in maſſam igni ſuperpoſitus, nō euaporat fumum: Vtrumq; vero præſtat *Scammonium* dicto modo paratum, vt qui ſic ſyllogizari dignati ſunt, periculum fecerunt.

Cinis quo modo fiat. Eius proprietates.

Quem-

Quem finem, & exitum habeant argumenta proposita.

Cap. VII.

Rationes, & argumenta, quibus nonnulli ad pulueris nostri vsum improbandum vtuntur, vel vti possent, iam in *proximo præcedenti capite* adducta fuerunt. Reliquum nunc est, vt illorum exitu (quoad per nos fieri poterit) efficacius explicetur, ad hoc, vt non modo salutis humanæ studiosi, verum etiam & Auditores nostri, & ij, quorum authoritate, ac nutu hæc qualiacunque sint, scriptis obsignare coactus fui, agnoscant, iure ne, & vere, an iniuria in Medicina locum habere possit. Eo autem ordine argumentorum solutio explicabitur, quo ipsa proposita fuerunt. *Occasio scribendi.*

Verum antequam id præstemus, illud prius supponendum, & statuendum est, quod viam apertam, & directam nobis monstrabit, & satis iter tutum ad difficultates omnes superandas præbebit: nimirum, vt, si pulueris hujus beneficia percipere velimus, necesse est, vt ea lege sit paratus, qua *supra* diximus; vtque in illius exhibitione illa seruentur, quæ seruanda monuimus: alioquin, si eas vtilitates, quas expectamus, non afferet, minime mirandum esset. Quibus quidem hunc in modum constitutis ad argumenta dissoluenda me conuerto.

Iis, qui dicunt, se puluerem exhibuisse, non tamen vidisse profligatos morbos, & cursus in nonnullis ægrotantibus iuuamentum attulisse, in aliis vero tormina excitasse. Respōdeo, si voti compotes isti facti nō sunt, id non medicamenti vitio dā- *Obiectionibus detractorū satisfit. Responsio ad 1. & 2.*

dum est: sed, vel, quia male paratũ fuerit, vel quia æger ad purgationẽ non bene dispositus, vel quia non iusta dosi exhibitum: vel non toties, quoties
Art. 3. necessarium erat. Iis vero, qui asserunt, morbos hoc anno fuisse leues: nihil aliud dicam, nisi quod aliqui nihilominus periêre, & posteaquam perierunt, pro certo habendum est, eorum morbos non fuisse leues, vt ipsi fingunt: immo (si dicere fas est) adhuc fortasse superstites essent, si nostro puluere eis occursum ante fuisset, quemadmodum iis contigit, qui eo, veluti decet, vsi fuerunt. Alij, qui-
4. bus placet vti medicamentis hucusque vsitatis, velim, vt recordentur, Galenum præter Hippocratis medicamenta multa alia, & à seipso, & ab aliis post Hippocratem excogitata feliciter vsurpasse: Arabes rursus multo plura addidisse: & Latinos nõ paucis præsidiorum generibus medicinam ditasse: Medici a cordati tantum abest, vt illa negligant, quin potius ea passim adhibeant. Iis, qui pu-
5. tant pulueris nostri vsum medicinam euertere, sic respondendum est. Demonstrent, quæso, nobis vnum, qui puluerem acceperit ea lege, qua accipiẽdus erat, qui perierit. Demonstrare nõ possunt: qui ergo medicinam destruit? Quod si in Xenodochio non amplius exhibetur, id fit, non quia illius vsus perniciosus visus fuerit, minime vero: sed quia cum ad Serenissimi aures peruenissent innumera illa, ac propemodum infinita pulueris experimenta *capite secundo* iam proposita, vt illa magis certa, comprehensa, percepta, rata, atque firma fore cognosceret, mandatum illud dedit: Vbi vero coram perIllustri, ac Reuerendissimo Domino Petro Strozzæ S. D. N. à Secret. epistol. Viro

Am-

Amplissimo, & aliis primariis aulicis sibi renunciatum fuit, experimenta illa esse constantia, ac verissima, hoc Sereniss. Clementissimæque altitudini satis fuit: statimque præcepit, vt in Senensem oram maritimam magna pulueris ita parati quãtitas mitteretur: ad hoc, vt illius plagæ incolæ *tuto, cito, & iucunde* ab humoralibus ægritudinibus sanari possent. Nunc ipsorum argumenta degustare incipiamus.

Ad primum. Validissimum est certe, negari non potest hujusmodi argumentum, si secundum corticem dũtaxat consideretur, vtpote quod authoritatibus, & rationibus, fultum sit: verum, si eius medullas penetrare voluerimus, quemadmodum ratio expostulare videtur, proculdubio luce clarius patebit, allatas authoritates, & rationes, ne tãtillum quidem detrahere salubritati, prçstantiæ, & efficaciæ nostri pulueris. Nam præter *turgentiam*, quam Aduersarij admittunt exigere purgationem à principio, licet materia sit cruda, adest etiam *vrgentia*, quam nos ex Galeno *de totius morb. temporib. 2.* cum aliis præstantissimis Viris collegimus, quæve maiorem purgationis celeritatem expostulat, quam turgentia, quemadmodum supra in *tertij capitis calce* demonstrauimus: neque est, quod inutiliter nunc repetatur. Quæ quidem omnia si coegerunt Hippocratem & Galenum ad purgationem in principiis morborum adhibendam, cruda existente materia, cogere quoque & nos debent ad purgationem, maxime vero per puluerem hunc nostrum, quippe qui non est adeo vehemens medicamentum, veluti erant illa, quæ ab Hippocrate, & Galeno passim vsurpabantur.

Primi argum. Resolutio.

Vrgentia quã Turgẽtia magis expostulat purgationem.

Obiectio. Verum hic forte obstabit aliquis dicens ex Galeno 1.*aphorism.*24. *in longis morbis expectandam esse coctionem.* Itaque neque purgatio per nostrum pulverem neque per pilulas Galeni 1.*catator.*2. *lib. de remed. paratu facil.*6. in alopecia laborantibus erit adhibenda à principio, quia sunt morbi longi. Est quidem profecto magna hæc dubitatio, & quæ iam diu multos torsit, torquetque. Cui tamen hac distinctione satisfieri posse arbitramur; nimirum ratione humorum firmatorum coctionem expectãdam esse, at non firmatorum ratione, minime. Quæ res melius percipietur, si firmati humores causa cõtinens, vel conjuncta, & non firmati causa antecedens nominentur. Nam in morbis longis ratione causæ conjunctæ (sic enim eam appellant) concoctio est expectanda, sed ratione causæ antecedentis (ita enim dicitur) nequaquam expectandam esse, credimus. Et propterea Galenus in morbo longo pilulas, & illas quidem validas ad purgandum adhibet: Et nos illius exemplo pulverem nostrum, quia scilicet ad causam antecedentem respicimus.

Vtrum in morbis longis conueniat purga. à prin. Solutio.

Coctio in quibus humoribus sit expectanda Causa antecedens, & coniuncta qua.

2. arg. sol. Pro alterius argumenti solutione dicimus, aphoristica illa præcepta locum habere extra turgentiam, & vrgentiam, vt in humoribus firmatis. 4.*acut* 76. Præterea vero esse de illis medicamentis, quibus passim Veteres illi vtebantur 2.*acut.*11. 4.*aphor.*13.14.15.5.*aphor.*1. quæ erant Elleborus, *elaterium* 5.6. *epid.* 35. *euphorbium*, peplium, 2.*acutor.* 11. *Avic.l.*3.*f.*13 *tr.* 1.*c.*36. *scammonium* (sed non arte nostra paratum) *tithymalum*, & hujusmodi, quæ quidem omnia valde calida existunt 1.*aphorism.* 24.2.*de alim.fac.*11. & sicca, & insuper venenata, *quæve ventrem,*

Concocta medicanda quomodo sit intelligendum Veter Medic. qualia, eorum noxa.

rum, præsertimque os ipsius, quod maxime tum neruosum, tum sensile existat, affligant, lædantque. Hæc autem omnia à pulvere nostro procul absunt, vtpote qui frigidus sit, neque naturæ nostræ admodum inimicus, quandoquidem cum exigua molestia munere suo fungitur, quemadmodum quotidie videmus.

Tertij argum. Solutio.

Ad tertium. Respondeo, sicut alij quoque præstantissimi Interpretes respondent. Natura, quando est à maximo morbo oppressa, ita vt non possit ordinate procedere, tunc non præcedēte coctione ad expulsionem insurgit, vt in epilepsia & apoplexia passim fieri videmus, & veluti in Metone, *3.1.epid.24.* in muliere trimestri, *3.1.epid.30.* & in Pericle *33.epid.77.* contigisse monet Galenus, qui omnes morbo existente crudo sine signis coctionis iudicati fuerunt. Oh quid ad Galenum in *quarto illo aphorism 10.Comment.22.* Dicunt nonnulli, Galeni sententiam esse veram *vt plurimum.* At (parcant nobis) talis responsio non placet. Quare dicendum, Galeni sententiam esse intelligendam de perfecta vacuatione, & de perfecta crisi, quæ fieri non potest, nisi præcesserit naturæ victoria. Quod si illi Hippocratis ægroti iudicati fuerunt, morbo existente crudo, crisis tamen in eis (si recte animum & oculos conjiciamus) non fuit perfecta, ac proinde eorum, quæ remanserunt, maturatione, & expulsione indiguerunt. Verum, si hæc responsio non arridet; dicendum, Galenum *in quarto illo aphorismorum 10. commentario 22.* loqui de crisi, quam natura ex se molitur. Iam vero si Medicus naturæ auxiliator esse debet, quemadmodum debet; ad hoc, vt fœlicius & celerius natura cri-

Naturã, quãdo est à magno morbo oppressa, non ordinate procedere. Probatur exemplis ex historiis. Epidemicis. Crisis aliquando visa sine signis coctionis, morbo existente crudo. Obiectio. Solutio. Crisis vel est perfecta vel imperfecta. Crisis à natura, & à Medico. Medicus naturæ auxiliator.

ticum suum opus perficere valeat, à principio manus suas auxiliares apponere debet, puluerem nostrum, vel aliquod aliud (veluti alij cordati Medici faciunt) blandum medicamentum exhibens, materiam minorare iuxta illud Galeni, *2. aphorism. 29. vt crises citius eueniant, melius est in principio vacuare, quo minorem factam materiam facilius natura possit concoquere.*

Minoratio materia cur à principio conueniat.

Quarti argum. Solutio.

Ad quartum, in quo non paucis magna vis videtur esse, ad pulueris vsum improbandum, accedo. Equidem (ingenue fateor) quotquot Hippocratis codices, quotquot eiusdem Interpretes habere potui: habui autem complures, & Græcos, & Latinos) omnes cum verbis, tum sententiis cōsentientes, conspirantesque inueni: in illis aphorismis *1. aphorismor. 11. & 19.* Sapientissimum Senem duntaxat de alimento verba facere, non de medicamento purgante; sonant enim verba, (*nam cibum dare nocuum est*,) non dicit medicamentum: Quare quod Hippocrates hic loquatur de medicamento purgante, istorum est purum, integrum, liquidumque, nullo referente, commentum. Oh dicunt ipsi; si in accessionibus ab alimento abstinendum est: ergo multo magis à medicamento purgante. Negatur similitudo, & consecutio: & ratio negationis inde petitur: quod, si videamus rationes, propter quas cum Galeno *in commentariis illorum aphorismorum* cæteri omnes ex Hippocrate præcipiunt, in accessionibus à cibo esse abstinendum, proculdubio, si cæci non erimus, luce meridiana clarius perspiciemus, esse quidem à cibi oblatione tunc desistendum, at non à pulueris exhibitione. Dicit igitur, & bene Galenus cum cæteris

In accessionibus vtrū non solum à cibo, verū etiam à medicamento sit abstinendum.

Obiectio

In accessionibus cur à cibo sit abstinendum.

ceris illius loci Interpretibus, in acceſſionibus naturam ab humoribus grauari, ac pene ſuffocari: vnde ſi cibum offeramus, magis magisque illam grauabimus, ac ſuffocabimus. Addunt etiam (& merito quidem) nonnulli; per cibi oblationem in acceſſione cauſam morbificam augeri. Accedit, quod Galenus *De venæ ſectione aduerſus Eraſiſtr.* 4. expreſſe monet, naturam haudquaquam impediendam, dum propria obit munera, ſed iuuandam. At in acceſſione, eodem Galeno authore, 1. *aphoriſm.* 7 8. natura eſt in pugna, & variis afficitur perturbationibus, totaque in coquendo morbo, & cauſa particularis acceſſionis proxima expellenda innititur. Iure igitur (& illo quidem optimo) concludere poteſt Galenus ibidem non eſſe (quemadmodum ſapientiſſime præcipit Hippocrates) tūc diſtrahendam per cibi oblationem.

Modo videamus, quæſo, vtrum pulueris noſtri exhibitio in acceſſionibus hujuſmodi mala, & incommoda, immo etiam (vt dicunt Aduerſarij) multo majora afferat, nec ne. Si in acceſſionibus natura grauatur, ac pene ſuffocatur; & blanda per noſtrū puluerem purgatio tunc adminiſtrata naturam à ſarcina, & à ſuffocationis periculo vindicat, relaxat, & liberat: quinimo humores foras educēdo eſt in cauſa, ne ferātur, vel ad partes principes, vel principibus conſentiētes: ex quo paroxyſmi fit abbreuiatio, nec non totius etiam febris (quemadmodum ſexcentis iam experimentis factum vidimus,) vel ablatio, vel ſaltem non exigua lenitio. Præterea, ſi in acceſſione ex cibi oblatione materia morbifica augetur: contra ex purgatione per noſtrum puluerem minuitur. Tandem, ſi natura

Pulueris exhibitio in acceſſionibus quot & quæ beneficia afferat.

non est impedienda à suo munere, sed iuuanda, & purgatio per hunc puluerem non modo impedimentum naturæ non affert, immo potius iuuamentum: & ratio est, quia si in accessione tota in causa particularis accessionis proxima expellenda innititur, quemadmodum innititur, posteaquam in accessionibus iudicationes fiunt; *1. de diebus decret. cap. 7.* & puluis noster tunc datus hanc naturæ expulsionem iuuat. Oh ergo id etiam præstare poterunt cætera medicamenta subductoria, quæ vsque ad hunc diem vsurpata fuerunt.

Obiectio. Medicamenta alia subductoria vtrũ conueniant in accessionibus.

Solutio. Medicamẽta subductoria sunt duorum generum.

Non valet similitudo; propterea quod medicamenta dicta, vel sunt lenientia, & hæc in accessione locum non habẽt, quoniam cum ex parte quadam constent, quæ in alimentum posset conuerti, illas noxas in accessione afferrent, quas & alimentum parere *supra* diximus. Si vero soluentia, quæ apud Veteres erant in vsu; quia nimis calida *2. de aliment. fac. cap. 11. 1. aph. 24.* existunt simulque acria, *2. acut. 11.* & magnam inferunt naturæ molestiam; ideo in accessione nullo pacto conueniunt. Quam quoque dictorum medicamentorum caliditatem, & molestiam respiciens fortasse Princeps eruditissimus Auicennas *l. 4 f. 1. tr. 2. cap. 7. bis. & cap. 38* mirandum non est, si prohibuerit à motione per hujus generis medicamenta in die paroxysmi, seu periodi: tametsi, quando necessitas adsit, permittit, vt moueamus.

At audio sciolum aliquem dicentem, medicamentum subductorium exhibere in accessione refragari doctrinæ Galeni *lib. Quos, Quando purgare oportet, fol 88 li. eris F. G* ratione confirmatæ. Verum demonstret, quæso, talem Galeni doctrinam

sua

ſua ratione fulcitam. Reſpondet, eſſe *in libello. Quos purgare conueniat, quibus &c.* vbi hæc verba leguntur; *nam dum acceſſio infeſtabit, à ſuperioribus educes, vbi vero deſtiterit, quod intermiſſionem dicimus, ab inferioribus trahes.* Subdens poſtmodum rationem, inquit: *multis enim per acceſſiones vomitus excitatur, & ſanguis è naribus erumpit, non paucis intermiſſione facta lotium, & aluus fluit.*

Dubitatio. Vtrũ pulueris exhibitio in acceſſione ſit contra Galeni doctrinã.

Verum, amabo, ad meliorem mentem, voluntatemque iſte ſe conuertat. Nam mitto libellum illum, (quemadmodum apud omnes eſt in confeſſo) non à Galeno, ſed ab Oribaſio fuiſſe conſcriptum; ad quod credendum, illud nos adducere poteſt, quod neque in ordine ſuorum librorum, neque in catalogo de libris propriis talis libelli mẽtio habetur: neque in libris, qui vere germani ipſius Galeni exiſtimantur, vllibi talem ſententiam notatam, ni fallor inueniemus: Sed rationem cõſidero. Hæc de illis, duntaxat, acceſſionibus præciſe tenere videtur, in quibus vomitus excitatur, & ſanguis è naribus erumpit, non enim eſt vniuerſalis, neque extenditur ad alias omnes. Iam vero aliæ, quamplures reperiuntur acceſſiones, in quibus neque vomitus apparet, neque ſanguis erumpit: Quare ſaltem in his pulueri noſtro dabitur locus. Verum, neque ſi in illis etiam exhiberetur, in quibus vomitus adeſt, nocumentum adferret, minime vero propterea (quod veluti pluribus experimentis obſeruatum eſt) puluis iſte datus, quãdo natura ſui exonerationem per ſuperiora tentat, ejuſdem naturæ conatum, vomitum eliciendo, iuuat, & conſequenter non modo non incommodum, ſed potius non mediocre adjuuamentum illi affert.

Solutio. Liber Quos, Quando, &c. vtrũ ſit Galeni partus.

Puluerem datum in acceſſionibus in quibus adeſt vomitus, iuuamentũ afferre.

Sanguinis fluxum è naribus, vel esse criticum, vel symptomaticum.

Et quod ad acceſſiones, in quibus ſanguis è naribus erumpit, ſpectat, dicimus: talem ſanguinis fluxum vel eſſe omnino criticum, & ægrotantem integre liberare, id, quod in febrium declinatione, coctionis ſignis præcedentibus, cum conferentia, & tolerantia, paſſim & fieri videmus, & Veteres obſeruatũ reliquerunt: vel ſymptomatice in principio erumpere abſque vlla ægrotantis conferentia, vel tolerantia. Si primo modo excernatur, nemo eſt, qui non videat, & ab euacuatione per hũc puluerem, & per aliud quodvis ingenium abſtinendum eſſe: *quæ enim* (vt ſæpe inculcauimus de ſententia Hippocratis) 1. *aphoriſm.*20. *iudicantur, & iudicata ſunt integre, nec mouere, &c.* Quod ſi altero modo fiat: tunc, & quis eſt, qui non videat, eſſe ipſius multitudinem (pro quo quidem munere obeũdo, non infimum, ne dicam, primum locum euacuationem per hunc puluerem ſibi vendicare, jam demonſtratum eſt) demendam: *leuata namque,* inquit Galenus 11. *meth.*15. *quæ corpus noſtrum regit, natura, exonerataque eo, quo, velut ſarcina premitur, haud ægre, quod reliquum eſt, vincit.*

Puluis in quo ſanguinis fluxu è naribus dandus ſit.

At huius difficultatis, de qua pulueris detractores tantopere bacchantur, & acerrime furiunt; hic finis eſto.

Quinti argum. Solutio. Plethora duplex. Puluis in qua plethora magis, & in qua

Ad quintum reſpondeo, diſtinguendo de plethora; altera enim eſt à ſanguine non putreſcente, altera vero à putreſcente. In illa non negamus (tranſeat,) licet in hac quoque puluis locum habere poſſit ſua vacuatione, aſſerente Galeno 4. *de valet. tuend. cap.*4. vbi venæ ſectionis adſunt impedimenta, dejiciendam largius aluum eſſe: & rurſus quia eodem authore *lib. de plenit.*10. fieri nequaquã

poteſt

potest, vt sanguis sincerus vnquam reperiatur in venis (veluti *supra capite tertio* dictum est) magis conuenire sanguinis missionem; at in altera asserimus magis purgationem per puluerem: & ratio est, quia per Galenum *2. de differ. febr. 2. & 9. 2. de crisib. 6. & 12.* vbi sanguis putrescit, vel supra modum assatur, secundum quidem partem subtiliorem omnino in flauam conuertitur bilem, secundum vero crassiorem in atram. Iam vero iste puluis ratione *Scammonij* flauam bilem euacuat, ratione vero *Antimonij* atram. Huc accedit, quod eodem Galeno authore, *5. simpl. 15. 3. de temperam.* res, quæ putrescunt, vel vruntur, mutantur secundum substantiam: Ergo, si sanguis putrefactus naturam suam mutauit, & aliam adeptus est, non amplius eo indiget præsidio, quod prior illius natura exigebat, sed alio, eo nimirum, quod expostulat altera natura, in quam sanguis conuersus est.

Ad sextum. Distinguo de medicamentis subductoriis.

minus locum habeat.

Sanguis quando putrescit in quos humores conuertatur.

Sanguis putrefactus, quibus egeat præsidiis.

Sexti arg. Solutio.

Medicamenta subductoria esse duorum generum.

- Calidissima, & in quibus, vt dicebant Arabes, est venenositas, cujusmodi erant illa, quibus Hippocrates, 2.*acut*.11. 4 *aph*.13.14 15 6 *aph*.1.5. 6.*epid*.35.& Galenus, vt *suprà* diximus, vtebantur: talia autem sunt
  - *Ellelorus,*
  - *Elaterium,*
  - *Peplium,*
  - *Euphorbium,*
  - *Scammonium,*
  - sed aliter quam à nobis paratum.
- Alia enim sunt Minus calida vel saltem mitiora, & in quibus nihil est veneni, vt
  - *cassia,* *manna,* *myrobalani,* *tamarindi,* *sena,* *Epithym.* *rhabarbarum,* *agaricus*, & id genus. — Quæ sunt simplicia.
  - *diaprunis,* *diacathol.* *diasena,* *mel rof solut.* *vel cum sacc.* *vel sine,* *syr. viol sol.* & hujusmodi. — Quæ sunt composita.

Hujusmodi medicamenta partim ab Arabibus, partim a Latinis excogitata fuerunt. De quibus censuram faciens eruditiss. Mercatus *in lib.de morb. Mulier* dicit *mannam, senam, epithy.cum cassia & syr. rof.sol.* esse imbecillia: sed *rhabarbarum, agaricum, diacatholiconem, &c.* esse mediæ efficaciæ.

...ia distinctione stante, ad argumentum respon... ...mus. Medicamenta, quibus Hippocrates, & Ga... ...nus ad corpora expurganda vtebantur, nec pue... ...s lactentibus, nec grauidis esse exhibenda, pro... ...it rationes, quas *in commentariis* Galenus ipse af... ..., & eas nunc repetere non est necesse; Cōcedo. ...ea, quæ ab Arabibus, & à Latinis proponun..., & quorum vsum securissimum esse, experti ...nt, & nos etiam quotidie experimur; tuto exhi...ri possunt. Quamobrem cum Hippocratis; & ...aleni venia & grauidis, & lactentibus medica...enta illa mitiora dare possumus: Ergo tanto ma...s puluerem nostrum; quippe qui (veluti ab ini...o diximus) non nauseam inducit, cum odore, & ...pore careat; neque magnam etiam molestiam, ...ia neque calidus est, nec venenatus, neque ve...hementer corpus exagitat, vel debilitat, neque vl...m aliud incommodum affert.

Lactentibus, & Grauidis, quæ pharmaca exhiberi possint.

Puluerem & lactentibus & grauidis exhiberi tuto posse.

Ad septimum respondemus. Vidit, & gustauit ...fficultatem hanc oculatissimus Galenus 1. *aphor.* ... modumque ad eam superandam nobis ape...uit, dum inquit *non ob igneam febris caliditatem* (ad...re etiam possumus nos, *non ob acutorum morborum ...uorem) purgationem suis medicamentis* Galenum, & ...os per puluerem nostrum adhibere, *sed propter ...mores illam igneam febris*, & acutorum morborum ...*liditatem efficientes. Quare maiorem oportet ex noxiorum ...morum vacuatione fieri vtilitatem, quam id, quod neces...rio consequitur ex purgantibus medicamentis detrimentum. ...autem vtilitas maior, si absque molestia omnis humor no...us, & infestans sit euacuatus.*

7. Arg. sol.

Purgātia quare adhibeātur in febribus, & aliis morbis acutis.

Præterea pulueris Detractores animaduertant, ...luerem hunc haudquaquam calidum esse,

quemadmodum sæpe diximus, & *in octaui argu-*
Purgant. menti constructione demonstrauimus. Quod si Gale-
omnia nus 1.*aph*.24.dicit, medicamenta omnia purgandi
veterum vi prædita esse calida; vltro id concedimus de il-
esse cali- lis, quibus ipse vtebatur: at puluerem hunc alte-
da, pulue- rius esse naturæ, iam demonstratum est.
rem no- Ad octauum afferre possem pro responsione re-
strum fri- ceptam quandam à nonnullis de medicamentis
gidum. calidis distinctionem; videlicet, quædam reperiri
8. Argum. medicamenta calida, quippe quæ caliditate *volatil*
sol. (sic enim eam appellant) sunt prædita, quam ve, v
1. bi primum à calore nostro tractari incipiunt, sta
tim amittunt, neque corpus nostrum recalfacere
apta nata sunt. Esse rursus alia medicamenta cali
2. da, quę caliditate fixa (ita nuncupatur ab ipsis) do
Medica- nata sunt, à qua nunquam denudantur, & vbi à
mēta ca- calore nostro tractantur, eorum consopita, fixa ca
lida sunt liditas in actum emigrat, atque adeo exit, vt nos a
duorum bunde satis excalfaciant.
generum.
Iam vero puluis, de quo est disputatio, non in i
storum medicamentorum censu est habēdus, qu
cum caliditate fixa prædita sint, nunquam ea spo
liantur, ac proinde vere excalfaciunt: sed ex eo
rum numero existit, quorum cal ditas volatilis fu
giens euolat, neque excalfacere potest. Verum,
cui hæc responsio non placeat, dicimus, vltima i
la Galeni verba ne tantillum quidem caliditat
pulueri nostro frigido afferre, propterea quo
Vsta non- mitto Galenum ipsum 3 *meth*.3. 9 *simplic. de calci*
nulla ca- de, fateri, reperiri nonnulla, quæ tantum abe
liditatem vt per vstionem caliditatem adipiscantur, qu
amittere, potius caliditatem, quam prius habebant, aliqu
alia esse ex parte amittant, cujusmodi esse dicit *ærugine*
quæ illam *m*

...ſy, *calcitim*, cuius etiam cenſus *piper* exiſtit, ...quo ſal Chymice extractus multo temperatior ...pere ipſo exiſtit: Sed conſideremus, quæſo, ſa...s omnes artificiales, qui beneficio ignis confi...untur, quos frigidos eſſe comperiemus, vt *ſal* ...*omphacio*, *margaritis*, *corallis*, & ſimiles. Et quod ...ectat ad Galeni locum *quinto ſimpl*. Dicimus, ibi ...qui de vna duntaxat, eaque ſimplici vſtione: nos ...ero de multiplici, & eiuſdem rei, & permixtæ ...um aliis rebus: ſiquidem *Antimonium* & ſemel ...c bis, & tertio igne examinamus, & ferro inſu...er, ſeu carbone ignito illius puluerem quaque ...erſus, dum vritur, indeſinenter verſamus: ad ...oc, vt ipſius ignis vis intus, & in cute fomites il...os igneos, ſeu particulas illas calidas per cineres ...iſperſas penitus, & omnino detrahat, eripiat, ...uferat, diſſipet; *ignis* enim (vt bene inquit M. Tul...ius 2. *de nat. Deorum* 57.) *quocunque inuaſit, cuncta di...urbat, ac diſſipat*. Et inſuper *Antimonium*, quod arte ...noſtra paratur, non per ſe ſolum, ſed vna cum ſale ...itro vritur.

adipiſcuntur Sales artificiales frigidi.

Antim. quod noſtrũ pulverem ingreditur, quãta diligentia parandũ ſit.

Neq; caliditatem acquirere.

Huc accedit *Antimonium* ipſum ſuapte (omnium ...onſentiente authoritate) frigidi eſſe temperamẽ...i: at vero talia per vſtionem Galeno authore *nono* ...*impl. cap*. 1. caliditatem acquirunt. Quare ſi forte ...ortuna *Antimonium* in primis duabus combuſtio...ibus caliditatem aliquam adeptum fuerit, in po...trema totam amittet, poſtea quam, quæ calida ...am ſunt, igne tractata, caliditatem deponunt.

Ignis vim cũcta diſſipare.

Antimonij temperamentum.

Neque obſtant ea, quæ ex Ariſtotele *cap*. 2. *in fi...ne*, adducta fuerunt, propterea quod non loquitur ...Philoſophus vniuerſaliter de omnibus aduſtis, ...verum de aliquibus tantum: nam non dixit *omnia*

simpliciter, sed *fere omnia.* Præterea non dixit, A-dusta esse penitus, & absolute calida, sed quod *habent aliquid caliditatis.*

Obiectio. At illi rursus instant, dicentes; illud, *quod primo, & per se, & immediate aliquid præstare natum est, semper illud efficiet. Si ergo ignis primo, & per se, & immediate calorem afferre natus est: semper ipsum generabit, & semel, & bis, & ter, & quater.*

Solutio. Respondeo ego. Si patiens eodem modo semper se haberet in secunda, & in tertia vstione, quēadmodum in prima, illud, quod inducitur, in nuper allata objectione, sequeretur. At vero patiens non semper in casu nostro eodem modo se habet, *Antimonium* enim in secunda, vel saltem in tertia vstione non est amplius paratum ad recipiendam nouam caliditatem, quandoquidem 2. *de Anima, text.* 26. receptio quælibet à recipiente recipitur per modum recipientis, & per consequens *Antimonium* in secunda, & tertia vstione nouam caliditatem non adipiscetur.

Recipiens recipere per modū recipiētis.

Noni arg. Solutio. Ad nonum respondeo. Nos haudquaquam negare, quin alia insuper medicaméta ad ægritudines humorales tollendas accommodata reperiri non possint; minime vero, quotidie enim noua emergunt ingenia, quę quidem & jam vsitatis remediis rite, ac legitime vti, & noua quoque si opus fuerit, excogitare valebunt. Interim vero ex iis, quæ hucusque inuéta, & iam sunt in vsu, nullum est, quod mirificam pulueris nostri vim assequatur, & exæquet. Nam insuauitatem, & fastidium ab aliis medicamentis inseparabile mittamus; consideremus caliditatem, hæc profecto Galeno 1. *aphor.* 24. non inficias eunte cunctis aliis pharmacis est adnexa, & à

Medicaméta noua quotidie reperiri posse.

Puluis noster cur cæteris superet.

& à puluere abesse demonstratum est. Respiciamus contra-indicationes innumeras, quę aliorum medicamentorum vsum præpediunt; hę certe pulueri nihil sunt impedimento, quemadmodum *supra cap. 5. versus finem* innuimus.

Insuauitatem & fastidium cunctis alijs pharmacis esse annexa.

Ad hæc alijs medicamentis subductoriis non possumus serie continuata, & bis, ter, quater, & quinquies, & sexies vti, quemadmodum hoc puluere. Oh dicent forsan Aduersarij, etiam nos ex nostris pharmacis beneficio ignis, & fumi ex sulphure caliditatem auferemus, atque ita æqualia illa reddemus pulueri. At, nonne vident, quod si his ingeniis sua medicamenta tractent, quod soluendæ alui vim ab eis simul cum caliditate prorsus auferent? Proinde donec nouum aliquod non effinxerint pharmacum, quod insuauitate, caliditate, contra-indicationibus, & cæteris noxis careat; puluere nostro læta fronte interim vtantur, vel vt nos illo vtamur, veniam dent.

Obiectio. Vtrum vi ignis, & fumi sulphuris ex alijs pharmacis caliditas auferri possit. Solutio.

Ad decimum. Optime sane quidem concludit Philosophus, & re vera si Antimonium integrum, intactum, rude, & infractum, quemadmodum ex sua extrahitur minera, puluerem nostrum ingrederetur; procul dubio non solum, vt Aristoteles comprobauerat, non purgaret; sed suo etiam veneno necaret. Iam vero, quia tali arte paratum istius pulueris compositionem ingreditur, vt & venenum amiserit, & superari quidem à calore nostro non possit, sed bene per venas diffundi; hinc est, quod purgationem efficere valeat.

Decimũ argum. Solutio.

Antimonium non præparatũ est venenum.

Ad vltimum respondeo, (& responsionem elicio ex iis, quæ Gal. *Comm.* 24. scripta reliquit primo aphorismorum) puluerem hunc in febribus lo-

Vltimũ argum. Solutio.

Puluis iste quare in febribus conueniat. cum habere non quidem ſiccitatis ratione: ſed quia humores, qui eas & producunt, & fouent, euacuat. Et etiam propter alias rationes, quas capite quarto in medium adduximus. Præterea vires haudquaquam debilitat, propterea quod veluti Aurum (vt ab initio diximus) abſque propriæ ſubſtantiæ diminutione, Antimonij auxilio, à recrementis omnibus depuratur: ita corpus humanum ab humoribus præter naturam ipſum infeſtantibus. Neque humidum tangit radicale: quandoquidem ſi cum humido excrementitio Antipathiam: ergo cum radicali Sympathiam habet: id quod ſalem præſtare innuere videtur Galenus xi. ſimplicium verſus finem. Quod ſi forte fortuna aliqua reſideat inductæ ſiccitatis ſuſpicio, ad hoc, vt eam minuere, expurgare, & ex toto extinguere valeamus, ius inſulſum (quod celebrata purgatione poſt aliorum pharmacorum aſſumptionem propinare ſolemus) iis, qui puluerem deuorarunt, exhibere poterimus.

Vires non debilitat.

Puluis habet ſympathiam cũ humido radicali, & antipathyam cum excrementitio.

Siccitatẽ à pharmaco relictam, ius inſulſum tollit.

APPENDIX AD CAPVT SEPTIMVM.

IN QVA NOVIS ARGVMENTIS satisfit, Quibus nonnulli ad pulueris vsum refellendum mouebantur.

AD primum dicimus. Et quis est, qui neget aliorum pharmacorum tam lenientium, quam soluentium vsum, seu vim? Medicinam enim hucusque remediis, ac præsidiis affluentius opulentam, ditatamque repente auaram, mendicam, & pauperrimam reddere nunquam in mentem nobis venit. Verũ quia talis puluis *tutius*, *citius*, *& iucundius* (quemadmodum in *sexti cap. principio* diximus) quam reliqua vsitata, ac trita pharmaca, munere suo fungitur, & rursus, quia (vt *in quinti cap. fine* ostendimus) quæ aliorum medicamentorum vsum prohibẽt, vt hoc pulueris præsidium adhibeamus, permittunt: propter has omnes causas excellentius, ac præstantius hoc, quam cætera, auxilium esse, prædicere merito non desistimus.

Primum arg. noui. Resolutio.

Medicinã semper esse ditãdam.

Puluis cur cætera trita pharmaca superet.

2. Solutio. Quod vero ad alteram difficultatem pertinet, quam Viri nonnulli doctissimi tam multis verbis, ac tãtopere nobis opponunt. Equidem ab his desiderarẽ, non, vt viderent (viderunt enim millies) sed vt ad memoriam reuocarent Galeni doctrinam, 1. *meth. & 3. meth. 2. de curandi ratione per sang. miss. cap. 3. & alibi*, qua præcipit in Medicina *non omnia sola ratione reperiri posse, neque omnia sola experientia, ac partim ratione, partim experientia.* Quæro ego, quænam sint illa, quæ sola experientia comperiantur? mitto cætera, & solum accipio ipsius purgationis opus. Quanam arte inueniuntur purgantia? experientia ne, an ratione? Audiamus Galenum 2. *acut.* 11. *in lib. de simplic. medicam. fac.* hanc litem dirimentem. *Quod medicamenta purgantia per experientiam inueniantur, & quemnam expurgent humorem & si omnino purgent, in libris de simplicium medicamentorum facultate didicisti*: & *paulo post circa finem eiusdem commentarij* inquit: *Quibus igitur dare quadrabit, his medicamenti tantum propina, quantum in plurimis mediocriter vacuari*, audiamus quæso, non enim dixit, *ratio docuit*, sed *tum nouisti, tum sis expertus.*

In Medicina, nec omnia sola expe-rietia, nec omnia sola ratione reperiri.

Purgãtia sola experientia reperiri.

Illam igitur Medicinæ partem, quæ ad medicamenta purgantia spectat, esse Empiricam, de Medicinæ præstantia, vel honestate nihil derogat. Verum, si cuncta, quæ in Medicina habentur, empirice inueniri quis assereret, id proculdubio malum esset, turpe, inhonestum, indecorum, prauum. At vero nos id ne somniauimus quidem.

Medicinam, quo ad purgãtia, esse Empiricam, non est inhonestum.

3. Argum. Solutio. Ad tertium respondeo, & responsionem quoque video placuisse aliis viris sapientissimis: fermentationem esse quidem necessariam in medicamen-

Fermẽtatio in qui-

camentis *compositis, quæ vel melle, vel aliquo alio liquore excipiuntur*, cujusmodi sunt, *syrupi, conservæ, antidoti, electuaria, confectiones, opiatæ, & non opiatæ, pilulæ, trochisci*, & alia id genus. Verum medicamenta, quæ ex tempore parari possunt, veluti sunt species appellatæ, ac pulueres, nulla indigent fermentatione. Ex quo speciebus epithematum extrinsecus adhibendis, & item pulueribus innumeris tam purgatiuis, vt sunt *species hieræ, puluis ex hermodactylis Valerij Cordi, pulueres multi ex sena laxatiui* à variis authoribus propositi, & cum *Diagrydio* & sine, pulueres alij ex Turbith, *puluis laxatiuus magistralis*, quē inter cætera ingrediuntur *Turbith, diagrydium, sena*, quam non purgatiuis, (quemadmodum sunt pulueres aduersus lumbricos, aduersus flatus, aduersus pestem, pro scabie: cardiaci, *diamargaritonis*, & alij sexcenti: quibus nemo est, qui passim non vtatur, nullam in eis desiderans fermentationem: quam pariter in puluere, de quo agimus, non est, quod expectemus.

bus medicamentis sit necessaria.

Puluerem & purgatiuorum, & non purgatiuorū genera multa.

Ad quartum dicimus, in Medicina non modo non esse inauditum, verum neque nouum, neque inusitatum componi medicamenta variis, & etiam (si vsus postulet) contrariis prædita facultatibus, pro varietate, ac diuersitate ægritudinum, humorum, & partium affectarum: *Naturæ enim* (vt magnus ait Hippocrates 5.6.*epi*.1.) *morborum medicatrices: Natura est, quæ* (vt idem scriptum reliquit *lib.de Alim.*) *abunde omnia omnibus præstat*: Natura est, quæ vtitur medicamentis calidis aduersus morbos frigidos & è contra frigidis aduersus calidos: Natura est, quæ medicamentis cholagogis, ad flauam bilem educendam, & phlegmago-

4. Arg. Solutio.

Medicamenta ex contrariis componi posse.

Neque sibi esse impedimento.

Natura morborū medicatrices.

Et abūde

gis ad pituitam vtitur. Quinetiam, ſi cum Galeno 4. *meth. cap.7. pag.29. C.* tot debent eſſe indicata, quot indicantia: Ergo ſi plures, & cõtrarij affectus indicantes, indicatum quoque medicamentum, parandum erit ex pluribus, & contrariis viribus præditum. Neque ſequitur, alterum ab altero impediri: quandoquidem *Natura eſt*, quæ (vt dicunt) *actiua paſſiuis applicat.*

omnia omnibus præſtare.

Indicata tot eſſe debent, quot indicantia.

Natura eſt, quæ intrinſecus actiua paſſiuis applicat.

6. Arg. Solutio.

Ad quintum. Quod qui *Antimonio* aliis modis hucuſque parato, eoque ſolo vtuntur, & in syncopen, & in cordis palpitationem, & in alia grauia, inſanabilia, & mortifera ſymptomata incidere poſſint, equidem id vltro admitto: imo iam inde à *cap.1.* principio quando artem, qua parandum eſt pro puluere noſtro *Antimonium* docuimus; ſalutem eorum, qui tale medicamentum aliter accommodatum ac per ſe aſſumunt, in maximum vitæ diſcrimen adduci, monuimus. Nec mirum ſiquidem, tametſi multum laboris, ac diligentiæ in illius præparatione adhibeant; nihilo tamen minus non omne, quod in eo eſt ſulphuris, vel aurinus non omne, quod in eo eſt ſulphuris, vel auripigmẽti, ſeu arſenici, vel alterius mortiferi, auferatur, id, quod vehemẽtia illa ſymptomata ſatis demonſtrant, quæ viri iſti doctiſſimi dicunt (& ſumma quidem cum ratione) accidiſſe iis, qui eo vſi ſunt. Verum, ſi ea arte, quã à principio innuimus, paretur; nihil tale tredecim ab hinc menſibus, ex quo ipſũ quotidie paſſim ter, & quater, & ad duodecim vſque vices adhibemus, vidimus afferre. Quinimo Illuſtriſſimus Comes, cum Vxore, liberis, & vniuerſa familia, cum iam per quadriennium hoc medicamentum vſurpet, & quotidie Florentiæ multis illud exhibeat; attamen nihil tale vn-

Antimonij aliter parati noxa.

Antimonium noſtra præparatione per quadriennium nocumentum non attuliſſe.

le vnquam accidiſſe, obſeruatum eſt.

At audio, illos adhuc inſtare, fabulas, & nugas eſſe, *Antimonium* ea arte, qua nos diximus, paratum à periculis iam dictis vindicatum, ac liberum reddi. *Primum*; quia per talem præparationem, *Antimonium* re vera non vritur, neque calcinatur: ea enim: quæ vere comburuntur, & calcinantur, & ſecundum molem, & ſecundum pondus minuuntur; *Antimonium* vero in propoſita præparatione, & eandem molem, & eandem grauitatem ſeruat. Accedit, quod quando *Antimonium* vritur, Dioſcoride authore *l.5.cap.58.* in plumbum, & in Hydrargyrum vertitur. Præterea ſubjungunt, non omnia, quæ vruntur, mutari (parcat, inquiunt, nobis Galenus 5.*ſimpl.*15.3.*de temperam.* ſecundum ſubſtantiam; ferrum enim etiamſi diu in fornacibus detineatur, vbi extrahitur ac refrigeſcit, adhuc ferrum exiſtit.

Obiectio.

Antimonium vtrum vratur, & calcinetur.

Et vtrum per vſtionem conuertatur in Plumbum, & Hydrargyrum.

Vtrũ, quæ vruntur, mutentur ſecundum ſubſtantiam.

Quod ſi iſtis aliquis ex noſtris objiciat, ſi noſtra *Antimonij* parandi ars per triplicem combuſtionem, & continuam ferri, vel carbonis igniti veſſationem ipſius perniciem non coercet, neque refrænat; cur eſt, quod in iis, qui noſtrum puluerem aſſumunt, magnas, & miras illas ruinas, & pericula non conſpicimus, quæ *Antimonium* aliter paratum edere ſolet? Nobis reſpondent; non videri, quod *Antimonium cum Tartari cremore* mixtum exhibetis: iam vero *cremoris* iſtius beneficio fit, vt è corpore medicamentum ita celeriter educatur, vt maximas illas noxas, quas diu in corpore manens inferret, producere non valeat.

Ferrum dum vritur, vtrũ ſubſtantiam mutet.

Porrò; quod ad inſtantias propoſitas perti-

Solutio.

net (vt ingenue fatear) non inficior, me nisi tot, tantosque (quos ab initio proposui) vidissem effectus, & in dies viderim, propter nuper allata argumenta rationibus confirmata, forsan ipsis assensurum. Verum, quia vsus, & experientia, quibus in purgatione obeunda Hippocrates, *1.aphor. 2.& 23. 4. aphor.2. &* Galenus *2.acut.11. in lib.de simplic. medicament. facult.* standum esse præcipiunt) contrarium singula quaque die pluries omnino mihi ostendunt, hinc adducor, vt credam prædictas rationes probabiles quidem videri, necessario tamen haud concludere. Quamobrem, quando primum asserere non verentur, *Antimonium* non vri, neque calcinari, falluntur: siquidem (quemadmodum Dioscorides *lib.5. cap.58.* ab ipsis allegatus, & Matthiolus *in Commentario*, & alij omnes, qui hac de re pertractant, vno ore fatentur) re vera vritur. Ad rationem autem, quando inquiunt, *Antimonium* secundum molem, & secundum grauitatem, dum igne tractatur, non mutari. Parcant nobis, minuitur enim secundum vtrumque: propterea quod omne id, quod in eo *sulphuris*, *Auripigmenti*, ac terri reperitur, sensim ignis vi dissoluitur, euanescit, eripiturq; : ac proinde quod reliquũ est *Antimonij*, vt & secundum molem extenuetur, vtque non adeo ponderet, necesse est, id, quod sensus etiam demonstrat. Quod pariter talis *Antimonij* cum *sale nitro* præparatio, calcinatio sit, & appelletur ab iis, qui hisce studiis delectantur: Hic locus nihil habet dubitationis, qui hoc sibi persuadere nolunt, eorum commentarios petant.

In purgatione experientiæ standum.

Antimonii vero vri, & calcinari.

Quare ad alteram rationẽ ex Dioscoridis officina depromptam ora, & oculos conuertentes, dicimus

cimus, Dioſcoridem fateri quidem, quando *Antimonium* comburitur, verti in *plumbum* (concedo:) at quod in *Hydrargyrum* conuerti dicat, hoc eſt, quod iſti de ſuo addunt. At (inquiunt fortaſſe:) ſat eſt, Dioſcoridem dixiſſe *Antimonium* (dum vritur) verti in plumbum. Bene quidem. Verum animaduertant, Dioſcoridem intelligere (quemadmodum Matthiolus optime notat) *Antimonium in plumbum* conuerti, *niſi continue, & indeſinenter verſetur:* at in noſtra *Antimonij* præparatione ſemper, & perpetuo tempore miſceri debet, & agitari, ſic enim fit, quo minus in plumbum conuertatur. Accedit, quod Dioſcorides intelligit de *Antimonio*, quod ex ſe tantum comburitur, non autem de *Antimonio*, ſimul cum alia re permixto, nimirum cum *ſale nitro*, veluti nos facimus, prohibentes pariter iſtam *Antimonij in plumbum* verſionem. Sed quid plura? omne id, quod ex triplici noſtra ipſius *Antimonij* vſtione reſtat, oculi apertiſſime vident, non eſſe plumbum, ſed materiam quandam ſubalbam, vel ſubflauam, quæ facili negotio in puluerem, & cinerem redigitur, ac diſſoluitur.

Antimonii quando in vſtione fiat & nõ fiat plumbũ.

Quod verò ſpectat ad illá Galeni propoſitionem, 5. *ſimpl.* 15. 3. *de temperam.* qua ea, quæ vruntur, ſecundum ſubſtãtiam mutari, firmiter aſſerit. Equidem mihi facile perſuadeo oculatiſſimos noſtros Aduerſarios optime noſſe, prædictam propoſitionem nõ ſolum apud Medicos, verum etiam apud Philoſophos eſſe receptiſſimam: ratio autem eſt, quia in iis, quæ vruntur, quemadmodum, & in iis, quæ putreſcunt, extinguitur calor natiuus ab externo, in illis quidem conſumtis humidis partibus, in his vero extractis. Vnde differt vſtio à

Vſta ſecundum ſubſtantiam mutari & cur.

Vſtionis & Putredinis differentia.

putredine *per ebullitionem , & vaporationem.* Neque (quantum ego quidem existimo) adductũ ferri experimentum, quod per ipsos, quando comburitur non mutatur secũdum substantiam, huic propositioni quicquam officit: propterea quod (veluti ex Aristotele *quarto Meteor. cap.* 3. colligere possumus) ferrum ad hoc, vt elaborari possit, soluitur, (at non nisi à maximo igne, nam licet idem Philosophus *inferius eodem capite*, dixerit, ferrum non solui, hoc est intelligendum, non solui à *paruo igne*, vt liquidum fiat: verum in ista ferri solutione subsidet fęx, & ipsum fit purum. Quod si sæpe id fit, magis magisque depuratur ferrum, fitq; *stomoma*, quod non est simplex, nec proprie ferrum, sed diuersæ naturæ, quemadmodum Matthiolus pluribus rationibus, & Galeni authoritatibus demonstrat. Insuper ferrum facile flectitur absque eo, quod disrumpatur, stomoma vero disrumpitur. Sed (vt ad ferrum, & ad Aristotelẽ nostra reuertatur oratio) *si adhuc ferrũ eodem igne tractaretur , multum ipsius substantiæ* , inquit Aristot. *perire* (ecce, quod ore proprio Philosophus fatetur, ferrum per combustionẽ penes substantiam mutari) & pondus minueretur. Ita, vt, si ad finem vsque igne vehementi tractaretur, tota ipsius substantia tandem periret, solaque fæx remaneret (quam *scoriam* vocant) & squamulæ. Id, *quod fabri prudentes cum optime* (subiungit Aristoteles) *teneant, ad illud vltimum non perueniunt.*

Ferrũ ab igne vtrũ soluatur.

Igne depurari.

Fieri Stomoma.

Stomoma diuersæ naturæ à ferro.

Vtrũ ferrum ab igne minuatur & mutetur in substantia.

Obiectio.

At de iam dicta Galeni propositione, nec non ferri experimento, hęc sint satis. Restat, vt *Antimonium* nostrum à postrema vindicemus Aduersariorum obiectione, asserentium non videri ex illius vsu magna detrimẽta, atq; damna quæ procul dubio

bio produceret, nisi *Tartari cremor*, quem vna cum ipso exhibemus; illud è corpore cito educeret. Verum commentum istud, quod ipsi confingunt, & comminiscuntur, facile nos delemus: quandoquidem *Antimonium* nostrum dabimus (si ipsis placet) etiam sine tali cremore, & certi sumus, ea tamen certa cognitione, quam scilicet Medicina admittit, nihil incommodi allaturum. Neq; exigua illa talis cremoris portiuncula, quam cum *Antimonio* nostro permiscemus, in eum finem, quem ipsi cogitant, huic Medicamento à nobis additur, sed propter rationes, quas in *primi capitis calce* attulimus. Et quanquam duplicem cremori huic vim tribuant, qui de eo pertractant, nimirum incidẽdi humores crassos, ac Tartareos, meatusq; obstructos aperiendi; & insuper alui benigne subducendę: hæc tamen præstat diuersa, prout varia dosi exhibetur: etenim si parua quantitate, nimirum ad septem vsq; vel octo grana porrigatur, vt nos facimus, humores duntaxat, & vias parat: si vero in magna ad drachmam scilicet vsq;, & semis, etiam aluum placide mouebit. At, quãdo puluerem nostrũ exhibemus, non plenam hanc ipsius dosim præscribimus, sed illam minorem. Et de hoc satis.

Tartari cremor cur cum Antimonio nostro permisceatur.

Cremoris Tartari vis duplex.

Nũc restat, vt ad refellẽda tria postrema argumenta ab eruditissimis Viris pariter, & amicissimis mihi proposita, accedamus; quibus quidẽ ego vtinã cumulate possem, voluntate certe respondebo.

VI. Arg. Solutio.

Quod igitur ad sextum spectat; considero primum majorem istius argumẽti propositionẽ. Fateor equidem, medicamenta purgantia, ad hanc vsq; diem vsurpata inertia, & inefficacia, non purgare, neq; curare citius, quam validiora, & effica-

Purgãtia quæ citius, tutius, & iucũdius urgẽt, & urent.

ciora, at, quod hęc vehementia purgent, & curent *tutius, & iucundius*, hoc est, quod, vt admittam, ratio non patitur: propterea quod purgantia valida & efficacia, habent sine vlla cõtrouersia, nescio quid veneni, teste *Mesue li.2.* & præterea gustui admodũ ingrata, & insuauia existunt: quo fit, vt minus *tute*, & minus *iucunde* suo munere fungãtur, quã inertia, & minus efficacia. Et quãuis negare nõ possimus, quin citius id, quod optamus, moliãtur: tamen, cũ nõ semper id præstare videamus, multaq; sępe occurrant, quæ illorum vsum contra indicent: neq; possint sine metu quotidie, si affectus perseueret, exhiberi, duplicatis, triplicatis, quaduplicatis, & (si etiam opus sit) quintuplicatis vicibus, quẽadmodum de nostro puluere facimus, hinc est, quod nõ raro vsu venit, vt puluis noster, quamuis placate, & clementer munus suũ absoluat, iners, & inefficax, alicui videri possit, voti tamen nos satis cito compotes reddit, cum securitate, & iucunditate.

Vtrumque tamen sit, hoc posito, ad assumptionis, siue minoris propositionis probationem descendo. Quod medicamenta purgantia Galeni tẽpore vsurpata essent calida, verissimum est, & ab ipso scriptis obsignatum, & à nobis supra *in 7. arg. solut. & obstruct.* insinuatum, non nouit illa ætas, quemadmodum hæc nostra, medicamentum purgans frigidum, quamuis Aristot. *1. sect. probl. 43.* id admittere videatur.

Purgãtia Galeni calida.

Aristoteles cognouit etiam frigida.

Quod insuper puluis hic noster frigidus sit, ac siccus, vltro concedimus. At quando concludunt: *Ergo quodlibet aliud medicamentum purgans erit hoc puluere proposito actiuius & efficacius.* Nego esse actuosius, & efficacius ratione securitatis, & ratione iucun-

Puluis noster frigidus, & siccus.

Purgationis per

iucunditatis. Oh *erit saltem ratione celeritatis.* Respondeo non semper, sed raro admodum, scilicet quando continget, vt vnica vice vniuersam è corpore materiam morbificam eduxerit cum consẽtentia, ac tolerãtia: at multo sæpius fieri videmus, id non ex toto, sed ex parte præstare. Quod vbi sit, non possumus quotidie continuata quadam serie pluries tale medicamentum repetere omnium acclamatione, sunt enim hujusmodi medicamenta non solum calida vehementer, & acria, verum etiam naturæ nostræ inimica, vt *retro* diximus. *puluerem cum cæteris purgãtibus cõparatio.*

Accedit etiam, quod licet reperiatur in corpore ægrotantis aliquid vsum istius medicamenti purgantis indicans; complura tamen sunt, quæ illius vsum prohibent, vt in *quinti capitis fine.* Ex altera vero parte puluis noster vel vnica duntaxat vice persæpe purgat, & curat, ac proinde tunc tantum est efficax, quantum sufficit; vel, si id non faciat, possumus ipsum vnoquoq; die tuto iterare: neque (vt *paulo ante* diximus) quæ alterius medicamenti vsum præpediũt, puluerem non admittunt. Igitur iure, & illo quidem optimo possumus nos & ratione securitatis, & ratione iucunditatis absolute asserere puluerem nostrum cætera purgãtia, quæcunq; illa sint, in actiuitate superare: & quo ad celeritatem, si non semper, saltem vt plurimũ, & majori ex parte. Ob. *calida sunt actuosiora frigidis.* Respondeo ex Aristotele 1.*probl.*43. purgantia purgare, non tantum, quia calidiora, vel frigidiora, vel sicciora, vel humidiora, vel amariora, cæterisq; ejusmodi qualitatibus insigniora, sed propter alias rationes, quas ex eodem Philosopho *in decimi argumenti constructione, ac resolutione* adduximus, ita, *Calida virũ sint actuosiora frigidis. Purgandi vis in quo consistat.*

vt (quantum est de purgantium medicamentorũ præcise vi, & efficacia) hæc non minus in caliditate, quam in frigiditate consistit.

Humida vtrũ sint actuosiora siccis. Postremo quando inquiunt, humidum esse sicco actiuius; In Medicina hoc penitus falsum existit: quandoquidem multo plus tribuunt Medici siccitati, quam humiditati; nam sicca continuum (vt inquit Galenus) 3. *de locis affect.* 9. soluendo faciunt dolorem, humida vero (eodem authore) 2. *catatop.* 1. 2. 3. nequaquam. Præterea siccitas conuulsionem, & singultum ex Hippocrate & Galeno 6. *aphor.* 39. 2 *aphor.* 26. 5. *aphor.* 1. 7. *aphor.* 18. 2. *de loc. affect. cap.* 7. *circa medium.* 3. *de locis affect.* 6. 3. *in primum proretic.* 69. 9. *simpl. cap. de castorio.* 8. *catatop.* 3. efficere potest, & vtrumque affectum insanabilem: alij etiam affectus pariter sicci reperiuntur, qui remediis locum non dant, cuiusmodi est absoluta ventriculi siccitas, 7. *method.* 5. *Auicen. l.* 3. *f.* 13. *tr.* 2. marasmus 10. *method.* 11. *De macore* 6. & similes: humiditas vero, vel non adeo multos, vel non adeo ad curandum difficiles morbos producit.

Sicca soluere continuum, & alia mala difficilia, & lethalia facere, quæ non Humida.

Ex his ergo perspicuum est, argumenti propositi, quamuis maximi, & firmissimi exitum (Deo fauẽte) nos explicasse. Nunc ad aliud transeamus.

VII. arg. Solutio.

Ad septimum Argumentum optime quidẽ procedit. Sed ne concludat, Negamus minorẽ propositionẽ: Ad probationem, omnia cõcedimus. Imò ex eiusmodi probatione, talem erigimus rationẽ, quæ ad huius pulueris vires, & efficacitatem patefaciendam, & detegẽdam maximopere facit.

Purgans citius, tutius, & iucũdius debet fluxiles rẽddere humores & meatus aperire.

Medicamentum, quod fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pelluntur, citius, iucundius, ac tutius purgat, & curat. Puluis iste, quantumuis frigidus, & siccus, est talis.

Ergo &c. Major est ipsamet Assumptionis Aduersariorū probatio; Minor probatur. Hic puluis ratione *cremoris Tartari*, humores crassos ac Tartareos incidendi, meatusque obstructos aperiendi vi præditus est: ratione *Antimonij* pariter, & incidit, & detergit, quemadmodum *supra* tum *capite primo*: tum *quarto* demonstratum est. Cum igitur hic puluis, & fluere faciat humores, & vias insuper aperiat; merito & purgare, & curare *tuto, cito, & iucunde* satis poterit. *Puluis noster cur illa præstet.*

Ob. *frigidi ac sicci est constipare meatus, & humores densare.* Respondeo, & responsionem elicio ex Galeno, 11. *meth.* 10. ea, quæ crassos succos extenuandi, & glutinosos detergendi, & excretiones promouendi vim habent, sunt in duplici differentia: Quędam enim calefaciendo id præstant, & huiusmodi (inquit Galenus ibidem) est *mulsa*: Quædam vero refrigerando, & hujusmodi est (dicit) *ptissanæ cremor*. Iam vero puluis noster est ex iis, quæ prædicta beneficia non excalfaciendo, sed potius refrigerando confert, ac tribuit. *Frigidi & sicci effectus.* *Extenuātia, Detergentia, & excretionis promouētia, esse duorum generum.*

At rursus quis objiciet. *Frigidum, vt frigidum semper, & vbique contrahere, constipare, & incrassare aptum est: Si ergo puluis propositus est frigidus, igitur velimus, nolimus necessitate coacti fateri debemus, ipsum habere vim & incrassandi humores & vias claudendi.* *Obiectio. Frigidi, vt frigidi effectus.*

Respondeo. Frigidum 4. *sim[illegible]l.* cum partium crassitie, quemadmodum est *omphacium, mespila, sorba, cydonia*, concedo, at frigidum cum partium tenuitate, quemadmodum est *acetum, succus citri, limonis, aurantij, & granatorum acidorum*, nego. *Solutio.* *Frigida duorum generum.*

Ad postremum. Quando asseruimus (id quod *cap.* 3. *in fine tertiæ Rationis. & cap.* 6. *in constructione* 8. *arg. &* *Vlt. Arg.*

Solutio. Puluis noster vtrum sit cinis.

ibidem in 11. *argumento*, ter, ni fallor fecimus in toto hoc opere) puluerem hunc esse cinerem, semper diximus, esse cinerem non simpliciter, nec absolute, sed esse *veluti* cinerem, & esse *cinerem quendam*, hoc est, (significare voluimus) proportionem habere quandam cum cinere. Siquidem, quemadmodum id, quod reliquum est rerum, quæ penitus comburuntur, proprie ac vere cinis dicitur; ita illa, quæ *aliquo modo* ignem perpessa sunt, & ex *aliqua parte* aliquid propriæ substantiæ & illius, quod substantiam consequitur, amiserunt, vbi in puluerem postea redacta sunt, cineres, *analogia quadam* dici possunt. Vnde, cum in hoc nostro puluere *Antimonium* diu, multumq; magis igne agitetur, quã reliqua ipsũ puluerẽ ingrediẽtia: hinc est, vt ipsius reliquiæ magis quoq; cinis dici possint.

Cinis quid sit.

Antimonium nostrum esse proprie magis cinerẽ, quã scammonium nostrum.

Quod vero ad *Scammonium*, de quo est omnis lis, pertinet; cum igne admodum remisse, ac leniter tractetur, sed quid dico *igne*? *fumo* potius: proinde cineris nomen minus proprie meretur. Sat est tali arte quinque illa nocumenta à Mesue, *lib. 2. de simpl.* cæterisque in *Scammonio* reperta ex eo abstulisse, præcipue vero nimiam eius acrimoniã, & caliditatem. Quamobrem, si Scammoniũ, quod puluerem nostrum ingreditur, & calefactũ colliquatur, & igni superpositum vnitur in massam, & euaporat fumum, nil mirum, postea quam non est perfecte, & absolute cinis: etenim si ad hunc vsq; terminum, scilicet verum cinerem redigeretur, vim vndiq; amitteret, sed est cinis *proportione quadam*, quoniam scilicet illius fumi *sulphuris* beneficio partes omnes noxiæ eripiuntur, & euanescunt.

Scammonium nostrũ improprie cinerem esse.

Scammonij quinque noxas nostra præparatione tolli.

Cineris proprietates.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN HAC METHODO CONTENTARVM, locupletissimus.

A.

Ante-

D.

Grani-

Aristo-

Q.

R.

S.

FINIS.